1. FATİHA SÜRESİ

Mekkidir, yedi âyettir.

Rahman ve rahim Allah adiyle

1- Hamd, alemlerin rabbi Allah'a:

2- Rahmandır, rahîmdir,

3- din gününün sahibidir.

4- Ancak sana ibadet ederiz ve ancak senden yardım dileriz.

5- Bize doğru yolu göster,

6- nimetlendirdiğin kişilerin yolunu;

7- gazebe uğramışların da değil, sapıkların da

2.BAKARA SÜRESİ

Medenidir, ikiyüz seksen altı âyettir.

Rahman ve rahîm Allah adiyle

1- Elif lâm mîm.

2- Bu, bir kitaptır ki onda şüphe yok. Takvâ sahiplerine yol göstericidir.

3- Onlar, gaybe inanırlar, namaz kılarlar, rızıklandırdığımız şeylerin bir kısmını yoksullara harcarlar.

4- Onlar, sana indirilene de inanırlar, senden önce indirilenlere de; ahirete de iyice inanmışlardır.

5- Onlardır rablerinden doğru yolu bulanlar, onlardır kurtulup muratlarına erenler.

6- Kâfir olanlara gelince: İster korkut onları, ister korkutma, birdir; inanmazlar.

7- Allah kalplerini, kulaklarını mühürlemiştir, gözlerinde de perde var, pek büyük azâb onlara.

8- İnsanlardan Allah'a ve son güne inandık diyenler de var, inanmamışlardır.

9- Allah'ı ve inanları kandırırlar sanki Halbuki haberleri yok, ancak kendilerini kandırırlar.

10- Kalplerinde hastalık var, Allah da hastalıklarını arttırmıştır. Yalan söylediklerinden dolayı onlara elemli bir azap var.

11- Onlara, yeryüzünde fesat çıkarmayın dendi mi, derler ki: Biz ıslâh edicileriz.

12- Bilin ki onlardır fesatçılar ama anlamazlar.

13- Onlara, inanan insanlar gibi siz de inanın dendi mi, derler ki: Akılsızlar gibi biz de mi inanacağız? Bilin ki aklı az olanlar onlardır ama bilmezler.

14- İnananlarla buluştular mı inandık derler. Şeytanlarıyla yalnız kaldılar mı şüphe yok ki derler, biz sizinleyiz, biz ancak alay etmekdeyiz.

15- Allah onlarla alay eder, taşkınlıklarında, azgınlıklarında başı boş dolaşsınlar diye mühlet verir onlara.

16- Onlardır doğru yolu satıp azgınlığı alanlar. Alış-verişlerinden faydalanmadıkları gibi bir kazanç yolu da tutmamışlardır.

17- Onlar, bir ateş yakıp ışıklanmak isteyen kimseye benzerler. Ateş, çevrelerindeki şeyleri aydınlattı mı Allah, nurlarını alıverir de onları karanlıklarda bırakır, görmezler.

18- Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler, doğru yola dönemezler.

19- Yahut da gökten boşana boşana yağan yağmura tutulmuşa benzerler; orada karanlıklar var, gök gürlemede, şimşek çakmada. Ölüm korkusuyla yıldırımların sesini duymamak için parmaklarıyla kulaklarını tıkarlar. Allah'sa inanmayanları çepçevre kaplamış, kavramıştır.

20- Şimşek neredeyse gözlerini alacak onların. Çakıp etraf aydınlandı mı yürürler, karanlıkta kaldılar mı dururlar. Allah dilerse duymalarını da alır, gözlerini de kör eder. Şüphe yok ki Allah'ın her şeye gücü yeter.

21- Ey insanlar, sizi de, sizden öncekileri de yaratan Rabbinize ibadet edin de takvâ sahiplerinden olun.

22- Öyle bir Allah'tır ki size yeryüzünü döşek etmiştir, gökyüzünü tavan. Gökten yağmur yağdırır, o yağmurla meyveler yetiştirir. Sizi rızıklandırır. Ona eşitler var demeyin, zâten olmadığını bilirsiniz de.

23- Kulumuza indiregeldiğimiz Kur'ân'da şüpheniz varsa ona benzer bir sûre getirin, doğrucuysanız Allah'tan başka tanıklarınızı da çağırın.

24- Bunu yapamazsanız, kesin olarak da yapamazsınız ya, sakının odunu insanlarla taşlar olan ve kâfirlere hazırlanan ateşten.

25- İnananlara ve iyi işlerde bulunanlara müjde ver: Onlar içindir kıyılarından ırmaklar akan bahçeler. Orada bir meyveyle rızıklandılar mı bundan önce de bunu tatmıştık derler, onları dünyadakilere benzetirler. Onlara, dünyadakilere benzer rızıklar sunulur. Orada tertemiz eşler de var onlara, orada ebedî kalırlar.

26- Şüphe yok ki Allah, sivrisineği de örnek getirmekten çekinmez, ondan üstün olanları da. İnananlar bilirler ki bu örnek, yerindedir ve Rablerindendir. Fakat inanmayanlar, Allah bu örnekle ne demek istiyor ki derler. O, bununla çoklarını şaşırtıp azdırır, çoklarını da doğru yola getirir. Azdırıp şaşırttıkları, ancak kötü işler yapanlardır.

27- Kötülükte bulunanlar onlardır ki Allah'la ahdettikten sonra ahitlerini bozarlar. Allah'ın ulaştırılmasını emrettiği şeyi keserler, yeryüzünde bozgunculuk ederler. Onlardır ziyankârlar.1[1]

[1] Âyette bahis konusu olan Allah ahdi hakkında çeşitli sözler var. Ahid bir şeyi korumak anlamına gelir. İnsanların akıllarıyla, eserlerini görüp, peygamberlerle, kitaplarla doğruluğunu anladıktan sonra gene Tanrının varlığını, birliğini inkâr etmeleri; peygamberlerin sözlerini, buyruklarını duyduktan sonra itaat etmemeleri, Tanrı ahdini bozmalarıdır denmiştir. Eski kitaplarda Hz. Muham-med (s.a.a)'in Peygamber olarak gönderileceği yazıldığı halde inanmayanların, Tanrı ahdini bozmuş olduklarını söyleyenler de olmuştur ki Tabari, bunu kabûl eder. Allah'ın, ulaştırılmasını buyurduğu şey de, insanların, Peygamberlere ve inananlara ulaşmaları, onlara katılmalarıdır. Yakınları görüp gözetmek, bütün peygamberlere inanmak, inanca ibâdetleri katmaktır diyenler de vardır.

28- Allah'ı nasıl inkâr edebilirsiniz ki ölüydünüz, diriltti sizi. Sonra öldürür, sonra gene diriltir, sonra da gerisin geriye ona dönersiniz.

29- Öyle bir Allah'tır ki yeryüzünde ne varsa hepsini sizin için yarattı, sonra iradesini yücelere yöneltti de gökleri nizam ve intizam üzere yedi kat olarak yarattı. O, her şeyi bilir.2[2]

[2] 38. Ahd-i Atıyk, Tekvin, 1. 26 ve devamı, 2-3. Bu kitapta aynen Kur'ân'daki gibi Âdem Peygamber yaratılır, yalnız cennete değil de doğu tarafında Aden'de kurulan bir bahçede konaklar. Her şeyden yiyip içmesine izin verilir, yalnız hayrı, şerri bilmek ağacından yememesi emrolunur ve yediğin gün ölürsün denir. Tanrı, Hz. Âdem'e bütün hayvanların adlarını koydurur. Yalnız olduğunu görüp ona bir uyku verir, eğe kemiklerinin birini alıp ondan Havva'yı yaratır. İkisi de çırçıplaktır, fakat utanmayı bilmezler. Kur'an'daki Şeytan yerine Ahd-i Atıyk'te hayvanların en zekisi olan yılan geçer. Yılan, bu ağaçtan yerseniz gözleriniz açılır, hayrı şerri tanır, Tanrılar gibi olursunuz diyerek önce Havva'yı kandırır, ağacın meyvesinden yedirir, sonra Adem de yer. Çıplak olduklarını anlarlar, utanıp incir ağacının yaprağıyla edep yerlerini örterler. Tanrı, yılana, sen karnının üstünde sürüneceksin, insanoğlu, topuğuyla başını ezecek der. Kadına, sen de doğururken zahmet çekeceksin der. Adem'e de rızkını güçlükle kazan deyip her üçünü de bahçeden çıkarır. Ahd-i Atıyk'te meleklerin Adem'e secde etmesi yoktur. Ahd-i Atıyk'teki hikayelerin çoğu, halk rivayetlerine girmiştir.

30- Hani Rabbin meleklere, ben yeryüzünde mutlaka bir halife yaratacağım demişti. Demişlerdi ki: Orada bozgunculuk edecek ve kan dökecek birini mi yaratacaksın? Biz, sana hamd ederek noksan sıfatlardan arılığını söylemede, seni kutlamadayız ya; ben, sizin bilmediğinizi bilirim demişti.

31- Âdem'e bütün adları bildirmişti de meleklere o adlarla anılan şeyleri gösterip hadi demişti, doğrucuysanız bunların adlarını haber verin.

32- Demişlerdi ki: Noksan sıfatlardan seni arı biliriz, bize bildirdiğin şeylerden başka bilgimiz yok. Şüphe yok ki sen, her şeyi bilirsin, hüküm ve hikmet sahibisin.

33- Demişti ki: Ey Âdem onlara, yaratıkları adlarıyla haber ver, Âdem, her şeyi adlı adınca haber verince demişti ki: Ben size demedim mi, göklerdeki gizli şeyleri de bilirim, yeryüzünde ki gizli şeyleri de. Açığa vurduğunuzu da bilirim, gizlediğinizi de.

34- Hani meleklere, Âdem'e secde edin demiştik de İblisten başka bütün melekler secde etmişlerdi. O, secde etmekten çekinmiş, ululanmak istemişti de kâfirlerden olmuştu.3[3]

[3] İblis kelimesinin, şiddetli sıkıntıya, kedere uğramak anlamına gelen "iblâs" kelimesinden geldiği söylendiği gibi bu sözün Arapça olmayıp yabancı bir dilden Arapça'ya geçtiği de söylenmiştir (al-Müfredât, s. 59, Mecma'-ül-Beyan, c.1, s.35).

35- Demiştik ki: Ey Âdem, sen ve eşin cennette oturun, dilediğinizi bol bol yiyin. Ancak şu ağaca yaklaşmayın, yoksa haddini aşanlardan olursunuz.

36- Şeytansa oradan onların ayaklarını kaydırdı, onları bulundukları makamdan çıkarıverdi. Dedik ki: Bâzınız, bâzınıza düşman olarak inin buradan. Bir zamana kadar yeryüzünde oturmanız, oradan rızıklanmanız mukadder.

37- Âdem, Rabbinden bâzı sözler belledi de Allah tövbesini kabul etti. Şüphe yok ki o, bütün tövbeleri kabul eder, rahîmdir.

38- Dedik ki: Hepiniz de cennetten inin. Fakat benden size bir doğru yol gösterici geldi mi o doğru yolu gösterenin izinden gidenlere ne korku vardır, ne hüzün.

39- İnanmayanlarla delillerimizi yalanlayanlara gelince: Onlardır ateş ehli; onlar, orada ebedî kalırlar.

40- Ey İsrailoğulları, anın size verdiğim nîmeti. Vefa edin ahdime de vefa edeyim ahdinize ve ancak benden korkun artık.

41- İndirdiğim Kur'ân'a inanın. Sizdeki kitabı da doğrulayıcıdır o. Ona ilk inanmayan siz olmayın. Delillerimi az ve değersiz bir parayla değişmeyin, ancak benden sakının.

42- Doğruyu bâtılla karıştırıp da bile bile gerçeği unutup gizlemeyin.

43- Namaz kılın, zekât verin, rükû edin rükû edenlerle.

44- İnsanlara iyilik etmelerini emrediyorsunuz da kendinizi unutuyor musunuz? Ve kitabı okumaktasınız siz. Aklınız mı yok, düşünmez misiniz?

45- Sabretmek ve namaz kılmak hususunda Allah'tan yardım dileyin. Bunlar ağır ve büyük şeylerdir ama saygılı kimselere göre değil.

46- Saygılılar, öyle kimselerdir ki Rablerine ulaşacaklarını iyiden iyiye umarlar, ona döneceklerini iyiden iyiye bilirler.

47- Ey İsrail oğulları, anın size verdiğim nîmetlerimi, anın sizi bütün âlemlerden üstün ettiğimi.

48- Korkun o günden ki hiç kimse, bir başkasının yerine bir şey ödeyemez o gün; kimsenin kimseye şefaati kabul edilmez, kimseden karşılık da alınmaz, onlara yardım da edilmez.

49- Hatırlayın o zamanı ki sizi Firavun'un soyundan kurtardık. Onlar, size kötü bir sûrette azâp ediyorlar, oğullarınızı kesiyorlar, kızlarınızı diri bırakmak istiyorlardı. Bu işte Rabbinizin bir sınaması vardı.

50- Bir vakit sizin için denizi yardık da kurtardık sizi; Firavun'un soyunu sopunu sulara boğduk; siz de buna bakıp duruyordunuz.

51- Bir vakit Mûsâ'ya kırk gecelik vâde verdik. Sonra siz, o yokken tuttunuz da buzağıya kapıldınız, böylece zulmediyordunuz işte. 4[4]

[4] Kırk gece. Bu bahis Ahd-i Atıyk'ın Huruc bölümünde geçer (24, 32). Yalnız Ahd-i Atıyk'te buzağıyı yapan, Hârûn'dur, Kur'ân'sa 20. sûrenin 94. âyetinde Hârûn'un bunu yapmadığını, hattâ bu hususta İsrailoğullarına öğütler verdiğini, fakat Samîri'nin onları kandırarak bu işi yaptığı anlatılır.

52- Bundan sonra gene sizi affettik, şükretmeniz gerekti.

53- Doğru yolu bulasınız diye bir vakit Mûsâ'ya kitap ve doğruyla eğriyi ayırt eden hükümler verdik.

54- Hani Mûsâ, kavmine, siz buzağıya kapılmakla gerçekten kendinize zulmettiniz; tertemiz yaratıcınıza tövbe edin de nefislerinizi öldürün. Bu, yaratıcınız katında sizin için çok hayırlıdır demişti de Allah, bu yüzden tövbenizi kabul etmişti. Şüphe yok ki o, tövbeleri kabul eden rahîmdir.

55- Bir zamanlar yâ Mûsâ demiştiniz, Allah'ı apaçık görmedikçe inanmayız sana. Derken bakınıp duruyordunuz, bir yıldırım düşmüş de sizi yakıvermişti.

56- Sonra da gene şükredesiniz diye ölümünüzden sonra sizi dirilttik.

57- Bulutla gölgelendirmiştik sizi. Rızıklandırdığımız tertemiz şeylerden yiyin diye size kudret helvasıyla bıldırcın indirmiştik. Onlar, zulmü bize etmediler, kendilerine ettiler.

58- Bir vakit şu şehre girin, nîmetlerinden, nerede dilerseniz orada bol-bol yiyin, kapısından secde ederek girin, burası yurttur deyin, yarlıganma dileyin de suçlarınızı örtelim; iyilikte bulunanların sevabını daha da arttıracağız demiştik.5[5]

[5] Bahsedilen şehir Kudüs'tür demiştir.

59- Fakat zulmedenler, sözü, kendilerine söylenen şekilden başka bir şekle sokmuşlar, değiştirmişlerdi. Biz de zulmedenlere, kötülükte bulunduklarından dolayı gökten bir azap indirivermiştik.

60- Gene bir zaman oldu ki Mûsâ, kavmi için su diledi de ona, sopanla vur taşa demiştik. Vurunca taştan on iki pınar fışkırmıştı. Halkın her bölüğü, su içeceği kaynağı bilmiş, anlamıştı. Allah'ın rızkından yiyin, için de haddinizi aşıp yeryüzünü fesada vermeyin. 6[6]

[6]) Ahd-i Atıyk, Huruc, 17, 5-6.

61- Bir zaman demiştiniz ki: Yâ Mûsâ, biz bir türlü yemeğe dayanamayız. Rabbinden bizim için iste de bize yerin yetiştirdiği şeylerden versin. Yerden yeşillik, kabak, sarımsak, mercimek, soğan bitirsin. Mûsâ demişti ki: Daha hayırlı olanı, ondan daha aşağılık bir şeyle değiştirmek mi istiyorsunuz? Mısır'a inin, orada dilediğiniz şey var. Üzerlerine aşağılık ve yoksulluk çullanmıştı, Allah'ın da gazabına uğradılar. Evet, öyle de oldu; çünkü Allah'ın delillerine inanmamışlardı, haksız yere peygamberleri öldürüyorlardı. Evet, öyle de oldu; çünkü isyana boğulmuşlardı, çünkü aşırı gidiyorlardı.

62- Şüphe yok ki insanlarla Yahûdi olanlardan, Nasrânîlerden, Sâbiî-lerden, Allah'a ve son güne inanan ve iyi işler gören kimselere, Rableri katında ecir var. Onlar için ne korku vardır, ne hüzün.7[7]

[7] Sâbie'ye Hanif de denir. Bunlar, İbrahîm Peygamberin dinine salik olanlardır denmiştir. Ansiklopedya Britanika'ya göre Babil'de, yarı Hıristiyan bir mezhebe tabi olanlardır. Bunlar, Yahya Peygambere uyanlara benzerlerdi. Habib-i Neccâr, Ebu-Zerr, Selman ve saire gibi bâzı kişiler, bu mezhepten sayılmışlardır. Şehristanî, "al-Mileli ven-Nihal" inde bu fırkayı Sâbie ve Hunefâ diye ikiye ayırıyor. Ona göre Sâbie, cismani bir mutavassıtla değil de ruhani bir vasıtayla Tanrı bilinebilir ve ona ulaşılır derler. Hunefa ise bir insan vasıtasıyla ulaşılacağını söyleyerek peygamberliği ve peygamberleri kabul ederler. Sabie, ruhanileri, yani yıldızları takdis ederlerdi (Beyrut, al-Matbaat-al-Ananiyye, taş basması, s. 136-137). Cevher, araz, akıllar, nefisler gibi hükema felsefesini geliştiren ve tasavvufu besleyen esaslar, hep bunlardan ve bunların inançlarından geçmiştir (Aynı eser, s. 151 ve devamı). Bunlara, Mandeens denirdi. Bu ad, ilim ve irfan anlamına gelen yunanca Gnosis kelimesinin müradifi olan Manda sözünden alınmıştır. Zemahşeri, bunları Ehl-i Kitap'tan bir fırka sayar. Yahûdilikten dönüp melekleri kutlarlar. No'man-İbn-i-Sabit'e isnad edilen bir rivayete göre Hıristiyanlardan bir fırkadır ve Zebur okurlar. Müslümanlığın başlangıcında merkezleri, Urfa'nın güneyindeki eski Haran şehriydi. Hille ve Kerbela'da da hala bu mezhebe tabi kişiler vardır. Bunların Ginza denen birtakım mukaddes kitapları mevcuttur. Bunlar vaftizi de kabul ederler. Bunlarca İsa yalancıdır, gerçek peygamber Yahya'dır. Manihaizmin kurucusu Mani de önce bu mezhepteydi (M. Şemseddin: Kablelislam Araplar ve Tedeyyünleri, Darülfünün, İlahiyat Fakültesi Mecmuası, 1. sene, sayı. 3, İst. Evkaf Matbaası, 1926, s. 113-176. Sabie hakkındaki kısım, s. 164-166). Buharı, Kureyş'in, Ebu-Zerr-i Gıfari'ye, Sabii dediklerini kaydediyor (al-Tecrid, c. 2, s. 48).

Mecusi, Zertüşt dinine uyanlara denir, sonradan, puta tapan ve Kitap Ehli olmayanların hepsine denmiştir. Ayette, Zerdüşt dinine uyanlar kasdedilmiştir. Ömer, Avf oğlu Abdurrahman, Hz. Muhammed (s.a.a)'in Yemen'deki Mecusilerden cizye aldığına tanıklık edinceye dek onlardan cizye almamıştı (al-Tecrid, Kitabu Bed'il-halk, 2, 39). Bu hadis, bize, Hz. Muhammed (s.a.a)'in Mecusilerden Kitap Ehli'nden aldığı gibi cizye aldığını göstermesi bakımından pek önemlidir.

63- Gene bir vakit sizden söz almıştık, Tur dağını üstünüze yüceltmiştik. Size verdiğimiz kitabı azimle alın, sakınanlardan olmak için de içindeki emirleri anın demiştik.

64- Bundan sonra gene yüz çevirmiştiniz. Allah'ın ihsânı ve rahmeti ol-masaydı ziyankârlardan olurdunuz ya.

65- Bilirsiniz elbet, içinizde cumartesi gününe hürmet etmeyip emirden çıkanlara aşağılık maymun olun demiştik.8[8]

[8] Mücalid, kalplerinin çarpıldığını söyler (Mecma'ül-Beyan 1, 56).

66- O zaman bunu görenlerle sonradan gelenlere ibret, sakınanlara da bir öğüt olmak üzere onları maymun şekline sokmuştuk.

67- Gene bir zaman Mûsâ, kavmine demişti ki: Şüphe yok ki Allah, size bir inek boğazlamanızı emrediyor. Kavmi, bizimle alay mı ediyorsun demişti. Mûsâ, Allah'a sığınırım bilgisizlere katılmaktan demişti.

68- Peki demişlerdi, Rabbine dua et de ne biçim inek keselim, açıklasın bize. Mûsâ, Allah diyor ki demişti, ne işten kalmış kart olacak, ne genç. İkisi arası dinç bir inek olmalı. Hadi, size emredilen şeyi yapın.

69- Demişlerdi ki: Rengi nasıl olsun? Rabbine dua et de açıklasın bize. Mûsâ, Allah diyor ki demişti, sapsarı, lekesiz olacak, bakanlara sevinç, neşe verir bir renk.

70- Demişlerdi ki: Bu nasıl inek? Bizce inek ineğe benzer. Rabbine dua et de bize bildirsin. Allah dilerse buluruz elbet.

71- Mûsâ, Allah diyor ki demişti, ne çifte koşulup tarla sürmüş olacak, ne ekin sulamış olacak. Ayıpsız, lekesiz, alacasız olmalı. Hah demişlerdi, şimdi gerçeği söyledin. İneği boğazladılar, boğazladılar ama az kaldı bu emri yerine getiremeyeceklerdi.

72- O vakit birisini öldürmüş, çekişip suçu üstünüzden atmıştınız hani. Allah'sa gizlediğinizi açığa vuracaktı.

73- Demiştik ki: O adama, ineğin bir uzvuyla vurun işte Allah, aklınız başınıza gelsin diye ölüleri böyle diriltir, delillerini size böyle gösterir.

74- Ama bundan sonra kalpleriniz katılaştı, taşa döndü, Hattâ taştan da katı bir hale geldi. Çünkü öyle taşlar var ki içinden nehirler kaynar. Öylesi var ki çatladı mı bağrından su fışkırır. Öylesi de var ki Allah korkusundan yerlere yuvarlanır. Allah, yaptığınızdan gafil değil ki.

75- Bunların, size inanıvereceklerini mi umuyor, buna mı tamah ediyorsunuz? İçlerinde bir bölük var ki Allah sözünü duyduktan, akılları o sözleri aldıktan sonra da bile-bile değiştirirlerdi o sözleri.

76- Onlar, inananlarla buluştular mı inandık derler de sonra birbirleriyle yalnız kaldılar mı aklınız mı yok derler, Rabbiniz indinde sizinle çekişsinler, aleyhinize delil göstersinler diye mi Allah'ın size açıkladığı şeyi tutup onlara söylüyorsunuz?

77- Bilmezler mi ki Allah, onların gizlediklerini de bilir, açığa vurduklarını da.

78- İçlerinde, anasından doğduğu gibi kalan, okuma yazma bilmeyenler de var ki onlar, kitap nedir bilmezler. Bildikleri şey, ancak kuruntularıdır, onlar, ancak zanna kapılırlar.

79- Elleriyle kitap yazıp sonra da az bir para almak için bu, Allah tarafından geldi diyenlerin vay hallerine. Elleriyle yazdıklarından, o kitabı, kendileri düzdüklerinden dolayı vay hallerine, kazançları yüzünden vay hallerine.

80- Dediler ki: Ateş, bizi yaksa bile birkaç gün yakar. De ki: Allah'tan bir söz mü aldınız? Aldınızsa Allah sözünden hiç dönmez. Yoksa Allah hakkında bilmediğiniz şeyi mi söylüyorsunuz?

81- Hayır, iş öyle değil; kim bir günah kazandı, vebali kendisini sardı, kapladıysa işte o çeşit adamlardır ateş ehli. Onlar, ateşte ebedî kalırlar.

82- İnananlarla iyi işler görenlere gelince: Onlar cennet ehlidir, onlar da cennette ebedîdir.

83- Bir zaman İsrailoğullarından, Allah'tan başkasına tapmamak, anaya, babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara iyilik etmek üzere kesin söz almıştık. İnsanlara güzellikle söz söyleyin, iyi şeyler buyurun, namaz kılın, zekât verin demiştik. Sonra pek azınız müstesna, sözünüzden dönmüştünüz, hâlâ da dönmedesiniz zâten.

84- Bir zaman birbirinizin kanını dökmemek, yerinizden yurdunuzdan çıkmamak hususunda kesin söz almıştık sizden. Sonra siz de bunu ikrar etmiş, siz de buna tanık olmuştunuz.

85- Sonra da sizler, o kişilersiniz ki birbirinizi öldürüyorsunuz. Bir bölüğünüzü yerinden yurdundan çıkarıyorsunuz. Onların aleyhinde, kötülükte, düşmanlıkta bulunmak üzere birleşiyorsunuz. Elinize esir düşerlerse onlara karşılık esirler veriyor, gene onları yurtlarına sokmuyorsunuz. Halbuki onları yurtlarından çıkarmak bile haramdı size. Yoksa kitabın bir kısmına inanıyor, bir kısmına inanmıyor musunuz? İçinizde bunları yapanların kazancı, dünya hayatında ancak horluktan ibaret, kıyamet günüyse onlar daha çetin bir azâba atılırlar. Allah, yaptıklarınızdan gafil değildir ki.

86- Onlar, ahireti dünya yaşayışına satmış kimselerdir. Onların azâbı da hafifletilmez, onlara yardım da edilmez.

87- Şüphe yok ki Mûsâ'ya Tevrat'ı verdik, ardından birtakım peygamberler gönderdik. Meryem oğlu İsa'ya apaçık deliller verip onu Rûh-ül-Kudüs'le kuvvetlendirdik. Nefsinizin hoşlanmadığı bir emirle peygamber geldi mi demek ululanmak isteyeceksiniz, kiminiz onları yalanlayacak, kiminiz öldürecek ha.9[9]

[9] Rûh-ül-Kudüs, bu âyette ve gene bu sûrenin 253., 5. sûrenin 110. âyetlerinde geçer ve bütün bu âyetlerde İsa'nın Ruh-ül-Kudüs'le teyit edildiği bildirilir. 16. sûrenin 2. âyetinde "Ruh" diye adı geçer ve meleklerin, Tanrı kullarından dilediğine ve emriyle, Ruh'la melekleri indirdiğini bildirir. Aynı sûrenin 102. âyetinde Ruh-ül-Kudüs''ün, gerçek olarak, inananları, inançlarında tespit için Rab tarafından indirildiği söylenir. 26. sûrenin 193. âyetinde, Ruh-ül-Emin diye anılır ve Hz. Peygamberin kalbine, Kur’ân'la indiği söylenir. 40. sûrenin 15. âyetinde Ruh'un, kullarından dilediğine, emriyle ilga edildiği, 58. sûrenin 22. âyetinde inananların Ruh'la teyit edildiği, 70. sûrenin 4. âyetinde meleklerle Ruh'un, uzunluğu elli bin yıl olan bir günde, göğe ağacağı, 78. sûrenin 38. âyetinde Ruh'la meleklerin, kıyamette ayrı birer saf teşkil edeceği, 77. sûrenin 4. âyetinde Rablerinin izniyle meleklerle Ruh'un kadir gecesi yere ineceği, 19. sûrenin 17. âyetinde Ruh'un, Meryem'e bir insan sûretinde temessül ettiği bildirilir.

Matyus İncil’inin son babı olan 28. babının 19. ayetinde Baba, Oğul, Ruh-ül-Kudüs teslisine rastlarız. Yuhanna İncil’inde, İsa'nın müjdelediği teselli edici gerçeklik ruhu da Hıristiyanlarca Ruh-ül-Kudüs'tür (14, 16-17). Hıristiyanlarca Ruh-ül-Kudüs, Tanrı kudretidir ve Baba'yla Oğul'dan, yani hayatla kelamdan ayrılmaz. Peygamberler ve erenler, olağanüstü şeyleri bu kudretle yaparlar. Müslümanlarsa İncil'de geçen teselli ediciyi, Paraklet (Arapça’da Firaklit) tarzında kabul edip Hz. Muhammed (s.a.a)'in İsa tarafından müjdelendiğini iddia ederler (Mesela bakınız; Seyyid Hibetüddin-i Şehristani: Rah-nüma-yı Yahûd ü Nasara ya Beybilha, Encümen-i Tebligat-i İslami yayınlarından, Tehran - Şemşi-hicri 1323, bilhassa s. 107-117).

88- Dediler ki: kalplerimiz örtülü, kılıf içinde. İş öyle değil. Küfürleri yüzünden Allah onları rahmetinden uzaklaştırdı. Onun için azı, pek azı inanır.

89- Evvelce kâfir olanlara üst gelmek için imdat isterlerken Allah tarafından, onların inandığı kitabı tasdik eden bir kitap geldi, bildikleri, tanıdıkları zuhur etti mi ona kâfir oldular. Hay Allah'ın lâneti kâfirlere olsun.

90- Ne pis şeydir o kendilerini satmaları, bu sûretle de Allah'ın indirdiği Kur'ân'a kâfir olmaları, Allah'ın, kullarından dilediğine ihsân edip kitap indirmesine haset ederek kâfirlikte bulunmaları. Bu yüzden gazap üstüne gazaba uğradılar. Kâfirler için aşağılık bir azap var.

91- Onlara, Allah'ın indirdiğine inanın denince biz, bize indirilene inandık derler de ondan başkasına inanmazlar. Halbuki o, gerçektir, onlara inen kitabın gerçekliğini söyler. De ki: İnanmışsanız neden önceleri Tanrı peygamberlerini öldürdünüz?

92- Andolsun ki Mûsâ, size açık delillerle geldi de ondan sonra tuttunuz, buzağıya taptınız, siz o zâlimlersiniz işte.

93- De ki: O vakit sizden kesin söz almıştık, Tur dağını üstünüze yüceltmiştik. Size verdiğimizi azimle tutun, dinleyin demiştik. Onlar da duyduk demişlerdi ve âsi olduk. Buzağı sevgisi, küfürleri yüzünden tâ iliklerine işlemişti. İnanmışsanız inancınız, ne de kötü ve pis şey emrediyor size.

94- De ki: Âhiret yurdu, Allah katında başkalarının değil de bilhassa sizinse ve sözünüzde doğrucuysanız ölümü dilesenize.

95- Fakat elleriyle kazandıkları suçlardan dolayı hiçbir zaman dilemezler. Allah, zâlimleri iyice bilir.

96- Andolsun ki onları, insanların hayata en düşkünü olarak bulursun. Onlar, müşriklerden de düşkündür hayata. Her biri bin yıl yaşamayı arzular. Fakat yaşasa ne olacak? Onu azaptan kurtaramaz ki. Allah, ne yapıyorlarsa görmede.

97- De ki: Kim Cibrîl'e düşmansa iyi bilsin ki o, Allah'ın izniyle evvelce inen kitapların doğruluğunu bildiren, inananlara doğru yolu gösteren ve bir müjdeci olan Kur'ân'ı, senin kalbine indirmiştir.10[10]

[10] Cibril, Cebreil, Cebrail, Cibrâl tarzlarında da kullanılır. Bu sözün Arapça olmayıp Süryaniciden geldiği ve Süryanicide cebr kelimesinin kul, il, kelimesinin de Allah anlamını ifade ettiği ve bu sözün Tanrı kulu demek olduğu söylenmiştir. (Mecma'ül-Beyan, 1. 71). Tanrı kudreti anlamına geldiğini söyleyenler de vardır. Ahd-i Atıyk'te, Cebrail'in vahiy meleği olduğu, Danyâl bölümünden anlaşılıyor (8, 16). Fakat aynı kitaptan, İsrailoğullarının Mikâil'i daha çok sevdikleri anlaşılmaktadır (12, 1) Fedekli Yahûdilerin bir kısmının, Cebrail bizim düşmanımızdır, bize azapla, harple gelir; Mikâl, bollukla, iyilikle gelir demişlerdi. Bu âyet, bunun üzerine vahyedilmiştir. Cebrail, İslâm inancında, peygamberlere vahiy getiren melektir.

98- Kim, Allah'a ve meleklerine ve peygamberlerine ve Cibrîl'e ve Mîkâl'e düşman olursa bilsin ki Allah da kâfirlere düşmandır.11[11]

[11] Mik kelimesinin, kulcağız anlamına Süryanice bir kelime olduğu ve Mikâil'in Allah kulcağızı anlamına geldiği söylenmiştir (Mecma'ül-Beyan, aynı sahîfe). Mikâil, yelleri estiren, yağmuru yağdıran, Tanrı dileğine göre rızıkları bölen, paylaştıran melektir. Sur'u da bu melek üfleyecektir. Mikâil, Mikâl tarzında da söylenir.

99- Andolsun ki sana apaçık âyetler indirdik. Onlara, ancak kötü işlerde bulunanlar kâfir olur.

100- Onlarla bir ahde girişildi mi içlerinden bir bölüğü o ahdi bozacak ha. Bir bölüğünün ahdini bozması şöyle dursun, zâten çokları inanmazlar.

101- Allah tarafından onlarda bulunan kitabın doğruluğunu bildiren bir peygamber geldi mi kitap ehlinin bir kısmı, Allah'ın kitabını artlarına atarlar, sanki de bilmezler.

102- Tuttular da Süleyman'ın saltanatı aleyhine, Şeytanların kapıldıkları şeylere uydular. Halbuki Süleyman kâfir olmamıştı, Şeytanlar kâfir olmuşlardı. İnsanlara büyü yapmasını ve Babil'deki Hârût, Mârût adlı iki meleğe indirilen şeyleri öğretiyorlardı. O iki melek, hiçbir kimseye biz, ancak ve ancak Allah tarafından bir sınamayız, sakın kâfir olma demeden bir şey öğretmiyordu. Onlardan, karıyla kocanın arasını açan şeyleri öğreniyorlardı. Öğrenenler de Allah'ın izni olmaksızın hiçbir kimseye zarar veremezlerdi. Kendilerine zarar verecek, fakat hiçbir faydası olmayacak şeyleri öğrenmekteydiler. Andolsun ki bu bilgiyi satın alanın âhiretten nasibi yoktur, bunu iyice bilmişlerdi de. Fakat bir de canları pahasına satın aldıkları o şeyin ne pis şey olduğunu bilselerdi. 12[12]

[12] Ahd-i Atıyk'te Süleyman'ın, kadınlarının hatırı için putlara mabetler yaptırdığı ve Tanrının, onun aleyhine gazebe geldiği anlatılır (Müluk-i Sâlis, 11, 1 Y. d.). Kur'ân, bu rivâyeti reddeder. Hârut, Mârut adlı iki melekten bahseden bu âyetteki "melekeyn"i, "melikeyn" diye okuyanlar vardır ki bunlara göre Hârut ve Mârut Babil'de hüküm süren iki padişahtır. Bunlar Dâvut ve Süleyman Peygamberlerdir diyenler de vardır. Dâvut ve Süleyman, Ahd-i Atıyk'e göre peygamber olmayıp iki padişahtır, halbuki Kur'ân bunları peygamber olarak kabul eder. Bu âyetler, "Süleyman kâfir olmadı, fakat insana büyü

belleten Şeytanlar kâfir oldular. İki meleğe sihir indirilmedi, fakat Babil'deki Hârut ve Mârut'a büyü bilgisi verildi" tarzında tevil de edilmiştir, fakat bu tevil, nassın sarahatına uymaz. Bu melekler hakkında türlü türlü rivâyetler ve hikâyetler vardır (Bakınız; İslâm Ansiklopedisi, Azer: Garbi Asya ve Anadolu Akvam-ı Kadimesinin Din Tarihi, Konya Mecmuası, sayı. 34, 5. Konya - 1940, s. 1922-1936).

103- İman edip de kötülüklerden korunsalardı elbette Allah'tan elde edecekleri sevap, daha hayırlı olacaktı. Bir bilselerdi bunu.

104- Ey insanlar, "bizi de gözet, bırak da anlayalım" demeyin. "Bize de bak, bizi de gözet" deyin ve dinleyin. Kâfirlere pek elemli bir azap var. 13[13]

[13] Bizi de gözet anlamına gelen "Râinâ" sözünü Yahûdiler, "Râinâ - çobanımız" tarzına çevirdiler. Bu âyet, bu yüzden vahyedildi.

105- Ne kitap ehlinden kâfir olanlar, ne de müşrikler, size Rabbinizden bir hayır indirilmesini istemezler. Allah'sa dilediğini rahmetiyle seçer de ona bir hususiyet verir. Allah büyük bir ihsân sahibidir.

106- Bir âyetin hükmünü değiştirir, yahut geri bırakırsak ya ondan hayırlısını getiririz, yahut onun eşidini. Bilmez misin ki Allah'ın her şeye gücü yeter.

107- Bilmez misin ki şüphesiz göklerin saltanatı da Allah'ındır, yeryüzünün saltanatı da ve sizin için Allah'tan başka ne bir dost vardır, ne bir yardımcı.

108- Yoksa siz de peygamberinizi, evvelce Mûsâ'ya olduğu gibi sorguya mı çekmek istersiniz? Kim küfrü imanla değişirse artık doğru yoldan sapmış, azıtmış gitmiştir.

109- Kitap ehli olanların çoğu, sizi imana geldikten sonra döndürmek ister, kâfir olmanızı diler. Gerçek, kendilerince de besbellidir ama sonra bunu, özlerindeki hasetlerinden isterler. Allah emri gelinceye dek bırakın, aldırış bile etmeyin. Şüphe yok ki Allah'ın her şeye gücü yeter.

110- Namaz kılın, zekât verin. Kendiniz için; Önceden ne hayırda bulunursanız onu, Allah katında bulursunuz. Şüphe yok ki Allah, yaptıklarınızı görür.

111- Cennete Yahûdi yahut Nâsranî olmayan kesin olarak giremez dediler, kendi kuruntuları bu. De ki: Doğrucuysanız hadi, delillerinizi getirin bakalım.

112- Evet, kim, özü halis olarak yüzünü tertemiz bir sûrette Allah'a çevirir, ona teslîm olursa ecri Rabbinin katındadır. Onlara ne korku vardır, ne de mahzun olurlar.

113- Yahûdiler, Nâsranîlere, hiçbir şeye dayanmıyorlar dediler. Nâsranîler de, Yahûdiler, hiçbir şeye dayanmıyorlar dediler. Halbuki hepsi de kitap okurlar. Bilgisi olmayanlar da tıpkı onların dediklerini dedi. Allah, aykırılığa düştükleri şey yüzünden, kıyamet gününde aralarını bulur, gerçek hükmü verir elbet.

114- Allah için yapılan mescitlerde Allah'ın adının anılmasını men'eden ve onların yıkılmasına çalışan kimseden daha zâlim kim var ki? Bunlar, ancak oralara korka korka girebilirler. Onlara dünyada horluk var, âhirette de pek büyük bir azap.

115- Doğu da Allah'ındır, batı da. Artık nereye dönerseniz dönün, orada Allah'a dönmüş olursunuz. Şüphe yok ki Allah'ın lütfü, rahmeti boldur, o her şeyi bilir.

116- Allah, kendisine oğul edindi dediler, hâşâ. Belki göklerde de ne varsa onundur, yeryüzünde de; hepsi de ona ram olmuştur.

117- Gökleri de eşsiz, örneksiz yaratan odur, yeryüzünü de. Bir işin olmasını diledi mi ona ancak ol der, o iş oluverir.

118- Bilgisi olmayanlar, Allah bizimle konuşsa, yahut bize bir delil, bir mucize gelse dediler. Önce gelenler de tıpkı onlar gibi söylemişlerdi. Kalpleri, ne kadar da birbirine benzedi onların. Gerçeği iyice bilmek isteyenlere âyetlerimizi apaçık gösterdik.

119- Şüphe yok ki biz, seni dosdoğru bir müjdeci ve korkutucu olarak gönderdik, zâten sen, o cehennemliklerden sorumlu da değilsin.

120- Onların dinine uymadıkça ne Yahûdiler senden razı olurlar, ne Nasrânîler. De ki: Ancak Allah'ın hidâyet yolu, doğru yoldur. Bilgi sahibi olduktan sonra da onların nefsanî dileklerine uyarsan sana Allah'tan başka ne bir dost vardır artık, ne bir yardımcı.

121- Kendilerine kitap verdiğimiz kimseler, onu hakkıyla okurlar. İşte onlar kitaba inanırlar. Ona inanmayanlarsa ziyankârların ta kendileridir.

122- Ey İsrailoğulları, size verdiğim nîmetimi ve sizi âlemlere üstün ettiğimi anın.

123- Sakının o günden ki kimse, o gün kimsenin bir şeyini ödeyemez, kimseden bir karşılık kabul edilmez, kimsenin kimseye şefaati fayda vermez, onlara yardım da edilmez.14[14]

[14] Bu ve buna benzer âyetler, Mûsâ Peygamber zamanındaki vahiyleri, hikâye yollu tekrarlar, yoksa hüküm bakımından bütün devirlere şamil değildir.

124- O zamanlar Rabbi, İbrahîm'i bâzı sözlerle sınadı. O, bunları yerine getirip tamamlayınca dedi ki: Ben seni insanlara imam edeceğim. İbrahîm, soyumu da imam et dedi. Allah, benim ahdime dedi, zâlimler nail olamazlar.15[15]

[15] Hz. İbrahîm'in sınandığı sözler, oğlunun kesilme emridir diyenler bulunmuş, 37. âyette, Âdem Peygamberin bellediği sözler olduğunu söyleyenler de olmuştur (Mecma-ül Beyan, 1. 84-85).

125- O sıralarda Kâ'be'yi sevap kazanma yeri ve emniyet yurdu ettik. İbrahîm'in makamını namazgâh edinin. İbrahîm'le İsmâîl'e de, evimi, dönüp dolaşanlara, burada oturup ibadette bulunanlara, rükû ve sücud edenlere tertemiz tutun diye kesin emir verdik.

126- O zaman İbrahîm, Yâ Rabbi dedi, bu şehri emniyetli bir yer et. Buradakilerden Allah'a ve son güne inananları meyvelarla rızıklandır. Allah, kâfir olanı da bir müddet rızıklandıra-cağım da sonra zorla onu, ateşle azâba uğratacağım. Oraya gidiş, ne yaman bir sonuçtur, ne kötü bir gidiştir dedi.

127- O vakit İbrahîm ve İsmâîl Kâbe'nin temel duvarlarını yükselttiler de Rabbimiz dediler, bu evi yaptık, sen kabul et. Şüphe yok ki sen, her şeyi duyansın, bilensin.

128- Rabbimiz, bizi sana teslîm olmuş kullardan et, soyumuzdan da Müslüman bir ümmet izhar eyle. İbadet yerlerini, ibadetimizin yolunu yordamını göster bize. Tövbe ettikçe tövbemizi kabul et. Şüphe yok ki sen, tövbeleri kabul eden rahîmsin.

129- Rabbimiz, onların içinden bir peygamber gönder de onlara, senin âyetlerini okusun, kitabı, hikmeti öğretsin, onları tertemiz bir hale getirsin. Şüphe yok ki sen, yücelik, hüküm ve hikmet sahibisin.

130- Kendini bilmeyenden, aklı başında olmayandan başka kim, İbrahîm'in dininden döner? Andolsun ki biz onu dünyada seçtik, âhirette de şüphe yok ki o, sâlihlerdendir.

131- O zaman Rabbi, İbrahîm'e, râm ol, teslîm ol dedi. İbrahîm dedi ki: Âlemlerin Rabbine teslîm oldum.

132- İbrahîm de bunu oğullarına vasiyet etti, Yakup da, oğullarım dedi, Allah şüphesiz sizin için bir din seçti, siz de artık ancak Müslüman olarak ölün.

133- Yoksa Yakup ölürken oradaydınız da gözlerinizle mi gördünüz? Yakup, ölüm haline gelince oğullarına, benden sonra kime tapacaksınız dedi. Dediler ki: Senin Allah'ına tapacağız. Babalarının, İbrahîm'in, İsmâîl'in, İshak' ın Allah'ı olan bir Allah'a. Biz, ona teslîm olanlarız.

134- Onlar birer ümmetti, gelip geçtiler. Onların kazançları kendilerine, sizin kazancınız size. Onların yaptıkları sizden sorulmaz.

135- Yahûdi, yahut Nasrânî olun da doğru yolu bulun dediler. De ki: Hayır, küfürden, şirkten uzak ve temiz olan İbrahîm'in dinindeyiz. O, hiçbir zaman şirk koşanlardan olmadı.

136- Deyin ki: Allah'a, bize indirilen kitaba, İbrahîm'e İsmâîl'e, İshak'a, Yakup'a, Yakup'un oğullarına indirilenlere, Mûsâ'ya, İsa'ya ve peygamberlere Rablerinden verilene inandık, onların hiçbirini öbüründen ayırt etmeyiz ve biz, Allah'a teslîm olanlarız. 16[16]

[16] Hanif sözü, bâtıl dinlerden gerçek dine daha mail, doğru, düz anlamlarına gelir. Yahûdilikten ve Hıristiyanlıktan meyledip doğruyu kabul ettikleri cihetle bu inancı benimseyenlere denmiştir. Hanif, doğru dinde sabit ve haniflik, doğruluk anlamlarına gelir diyenler de vardır. Hanif dini, Müslümanlıktan önce Araplar arasında bâzı kimseler tarafından benimsenmişti. Haşimoğullarının çoğu bu inançtaydı (62. âyetin izahına da bakınız).

137- Sizin iman ettiğiniz gibi iman ederlerse mutlaka doğru yolu buldular demektir. Fakat yüz çevirdiler mi onlar, ancak ayrılık, aykırılık içindedir. Onlara karşı koymak için sana, Allah yeter ve o, her şeyi duyandır, bilendir.

138- Allah'ın verdiği renk. Allah'tan daha güzel renk veren kim? Ve biz ona tapanlarız.17[17]

[17] Allah'ın verdiği renk. İbn-i Abbas, Hasen, Katâde ve Mücâhid'e göre Allah dinine yapışmaktır. İmam Ca'fer-üs-Sâdık (a.s), Allah rengine, Müslümanlık demiştir. Ferrâ ve Belhi, bu sözü, sünnet anlamına almışlardır. Tanrı yaratışı diyenler de vardır (Mecma'ül-Beyan, 1. 92). Râgıb-ı İsfahanî'ye göre Tanrının, insanları hayvanlardan ayırt etmek üzere ihsân ettiği akıldır ve gene ona göre Hıristiyanlar, doğan çocuğu, doğumunun yedinci günü Amudiyye suyunda Vaftiz ederler ve böylece çocuğun tam Hıristiyan olduğuna inanırlardı, ayet, yaratılışı gerçek vaftiz, yani doğru dine sahip oluş diye kabul ediyor (al-Müfredat, s. 275). Hz. Muhammed (s.a.a) de "Her doğan çocuk, Tanrı yaratışına uygun doğar, sonra dil beller de anası babası, onu Yahûdi yapar, Hıristiyan yapar, Mecusi yapar" mealindeki hadisinde, Tanrı yaratışını, Müslümanlık olarak kabul etmiştir (Süyuti: al-Camii-al-Sakıyr fi Ahadis-il-Beşir-in-Nezir, Matbuat-ül-Hariyye- 1321 h. c. 2, s. 79).

139- De ki: Allah hakkında bizimle mücadeleye mi girişiyorsunuz? O, bizim de Rabbimizdir, sizin de Rabbi-niz. Bizim yaptıklarımız bize ait, sizin yaptıklarınız size ve biz, bütün kalbimizle Allah'a bağlıyız.

140- Yoksa İbrahîm de, İsmâîl de, İshak da, Yakup da, oğulları da Yahûdi, yahut Nasrânîydi mi diyorsunuz? De ki: Siz mi daha iyi bilirsiniz, Allah mı? Allah'ın bildiği, bildirdiği şeyi bilerek gizleyenden daha zâlim kim var? Allah, yaptıklarınızdan gafil değildir ki.

141- Onlar birer ümmetti, gelip geçtiler. Onların kazançları onlara, sizin kazancınız size. Onların yaptıkları sizden sorulmaz.

142- İnsanlardan aklı, idraki olmayanlar diyecekler ki: Bunları, yöneldikleri kıbleden döndüren sebep de nedir? Doğu da Allah'ındır de, batı da. Dilediğine doğru ve düz yolu buldurur.

143- İşte böylece bütün insanlara tanıklık etmeniz, Peygamberin de size tanık olması için sizi, doğru yolun tam ortasında giden bir ümmet yapmışızdır. Zâten evvelce yöneldiğin Kâ'be'yi kıble yapışımızdan maksat da ancak Peygambere uyacak olanları, iki topuğu üstünde gerisin geriye döneceklerden ayırt etmektir. Bu, elbette Allah'ın doğru yolu gösterdiği kimselerden başkalarına ağır gelecek. Allah, imanınızı zayi etmez. Şüphe yok ki Allah, insanları esirgeyicidir, rahîmdir.18[18]

[18] İman'dan maksat, gerçek inancı belirten namazdır ve âyet önceden Kudüs'e karşı kılınan namazın zayi olmayacağını bildiriyor.

144- Gerçekten de yüzünü göğe çevirip arandığını görmekteyiz. Seni, razı olacağın bir kıbleye yönelteceğiz. Hadi, yüzünü Mescid-i Harâm'a çevir. Siz de Nerede bulunursanız bulunun, yüzlerinizi o tarafa döndürün. Kendilerine kitap verilenler de bilirler ki bu, Rablerinden gelmiştir, yerindedir, gerçektir ve Allah, onların yaptıklarından gafil değildir. 19[19]

[19] Kıble, ibadette dönülen cihete ve mabede denir. Müslümanlıkta ilk kıble, Kudüs'tü. Hicretten on altı ay sonra Kâ'be, kıble oldu ve bir öğle namazında bu emir vahyedildi. Namaz kılınan yere bir mescit yapılmış ve bu yüzden o mescide iki kıble mescidi anlamına gelen "Mescid-ül-Kıbleteyn" denmiştir.

145- Andolsun ki sen, kendilerine kitap indirilmiş olanlara bütün delilleri getirsen gene de senin kıblene uymazlar. Sen de onların kıblesine uymazsın. Zâten onların bir kısmı da bir kısmının kıblesine uymaz. Bunu iyice bildikten sonra artık tutar, onların dileklerine uyarsan şüphe yok ki zâlimlerden olursun.

146- Kendilerine kitap indirdiğimiz kimseler, Peygamberi, oğullarını tanır gibi tanırlar. Tanırlar ama gene de içlerinden bir kısmı bile-bile gerçeği gizler.

147- Gerçek, Rabbindendir. Artık sakın şüpheye düşenlerden olma.

148- Herkesin yöneldiği bir yer var, oraya döner. Siz de hep hayırlara yönelin, hayır yolunda yarışın. Nerede olursanız olun, Allah sizi toplar, birleştirir. Şüphe yok ki Allah'ın her şeye gücü yeter.

149- Nerede bulunursan bulun, hemen yüzünü Mescid-i Harâm'a doğru çevir. Bu emir şüphesiz gerçektir, Rabbindendir ve Allah yaptığınız şeylerden gafil değildir.

150- Nerede bulunursan bulun, yüzünü Mescid-i Harâm'a çevir. Nerede olursanız olun, yüzünüzü o tarafa çevirin de insanlar, aleyhinizde bir itirazda bulunamasınlar, ama haksızlık edenler ve zulümde bulunanlar başka. Siz korkmayın onlardan, benden korkun da hem size verdiğim nîmetimi tamamlayayım, hem de bu sûretle hidâyete erişin.

151- Nasıl ki içinizden size bir Peygamber gönderdik. Size âyetlerimizi okumada, ahlâkınızı temiz bir hale koymada. Size kitap ve hikmet öğretmede ve bilmediğiniz şeyler hakkında size malûmat verip sizi bilgi sahibi etmede.

152- Artık siz de anın beni, anın da ben de anayım sizi. Nankörlüğü bırakın da şükredin bana.

153- Ey inananlar, sabretmek ve namaz kılmakla Allah'tan yardım dileyin. Şüphesiz ki Allah, sabredenlerledir.

154- Allah yolunda öldürülenlere de ölü demeyin. Onlar diridir ama siz anlamazsınız.

155- Andolsun ki mutlaka sizi birazcık korkuyla, açlıkla, mal, can ve meyve noksanıyla sınayacağız. Müjdele sabredenleri.

156- O sabredenleri ki onlar, bir musîbete uğradılar mı biz Allah'ınız, gene de gerisin geriye ona döneceğiz derler.

157- Öyle kimselerdir onlar ki Rablerinden yarlıganma ve rahmet onlara. Onlardır doğru yolu bulanlar.

158- Şüphe yok ki Safâ ve Merve, Allah alâmetlerindendir. Artık kim hac veya umre etmek için Kâ'be'yi tavaf edip Safâ ve Merve arasında koşarsa suçsuzdur. Kim gönlünden koparak hayır işlerse şüphe yok ki Allah, ona mükâfatta bulunur ve her şeyi de bilir. 20[20]

[20] Safâ, düz taş anlamına gelir. Toz toprak gibi başka bir madde ile karışmamış taşa da derler. Merve de yumuşak bir hale gelmiş katı taşa denir. Hac, lügatte, tekrarlamak niyetiyle bir şeyi kastetmektir. Şeriatta, malla ve bedenle yapılan bir ibadettir. Yol eminse ergenlik çağına gelen Müslüman, hasta değilse, ailesinin geçimi yerindeyse ve kendisi zenginse ömründe bir kere Mekke'de muayyen töreni yapmak zorundadır. Safâ ve Merve, Mekke civarında iki tepedir. Câhiliyye devrinde Safâ'da Üsâf, Merve'de Nâile denen iki put vardı. Müslümanlıktan önceki Hac töreninde Müşrikler Safâ ile Merve arasında sa'y yaparlarken, yani yedi kere gidip gelirlerken bu iki puta ellerini, yüzlerini sürerlerdi. Hac törenini, ekonomik bir zaruret olarak teşri eden ve sa'y geleneğini de bırakan Müslümanlık, Safâ ile Merve'den bu putları kaldırmıştır.

159- İndirdiğimiz apaçık delilleri, bildirdiğimiz dosdoğru yolu, insanlara Kur'ân'da tamamıyla anlattıktan sonra bunu gizleyenlere gelince: Allah da onlara lânet eder, lânet edenler de.

160- Ancak içlerinden tövbe edenler, hallerini düzeltenler ve doğruyu söyleyenler müstesna. Onların tövbesini kabul ederim. Ben tövbeleri kabul eden rahîmim.

161- Kâfir olup küfründe ısrar ederek bu halle can verenler yok mu! Allah'ın lâneti de onlara, meleklerin lâneti de, bütün insanların lâneti de.

162- Ebedî olarak lânette kalırlar. Ne azapları hafifletilir, ne yüzlerine bakılır.

163- Allah'ınız, bir Allah'tır ondan başka tapacak yok, rahman ve rahîm odur.

164- Göklerin ve yeryüzünün yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde, insanlara fayda vermek üzere denizde yürüyüp giden gemide, Allah'ın, gökten yağmur yağdırarak yeryüzünü, ölümünden sonra diriltmesinde, sonra da yeryüzüne, yürüyen hayvanları yaymasında, yelleri dilediği gibi estirip değiştirmesinde, gökle yer arasında emrine münkad olan bulutta, şüphe yok ki aklı erenler için varlığına, birliğine deliller var.

165- İnsanların bir kısmı Allah'tan başka ona birtakım eşitler edinirler de onları, Allah'ı sever gibi severler. İnananlarsa, Allah'ı onlardan daha kuvvetli bir sevgiyle severler. Zulmedenler, bir görselerdi ki azâba düşecekleri vakit bütün kuvvet, ancak ve ancak Allah'ındır ve Allah, çok şiddetli azâp eder.

166- O vakit kendilerine uyulanlar, azâbı görerek kendilerine uyanlardan kaçınır, uzaklaşırlar, aralarındaki vesile ve sebepler de tamamıyla kesilir gider.

167- Onlara uyanlar da muhakkak derler ki: Keşke bir kere daha dünyaya dönseydik de onlar bizden nasıl kaçındıysa biz de onlardan kaçınsaydık, çekinseydik. İşte Allah, onlara yaptıkları işleri, üstlerine çöken bir hasretten ibaret olarak gösterir. Onlar, ateşten dışarı çıkamazlar.

168- Ey insanlar, yeryüzünde helâl ve temiz olan şeyleri yiyin. Şeytan'ın izini izlemeyin. Şüphe yok ki o, size apaçık bir düşmandır.

169- O, size ancak ve ancak çirkin ve kötü şeyler buyurur, Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi emreder.

170- Onlara, Allah neyi indirdiyse ona uyun dendi mi dediler ki: Hayır, biz atalarımız neye uyduysa ona uyarız. İyi ama atalarınızın aklı bir şeye ermiyorsa ve doğru yolu bulmadılarsa ne olacak?

171- Kâfirler, hiçbir şey duyup dinlemeden, anlamadan bağırıp çağıran kimseye benzerler. Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler, akıl da edemez onlar.

172- Ey inananlar, size rızık olarak verdiğimiz temiz şeyleri yiyin ve ancak ona tapıyorsanız karşılık olarak şükredin.

173- Söz budur ancak. O, size ölü hayvan etini, kanı, domuz etini, Allah'tan başkası için kesilen hayvanı haram etmiştir. Fakat zorda kalan, başkasının hakkına el uzatmamak ve zaruret miktarını da aşmamak üzere yerse günah etmiş olmaz. Çünkü Allah, suçları örten rahîmdir. 21[21]

[21] Ölü eti, Mûsâ dininde de haramdır (Lâvililer, 7, 24), kan (26 , 27) ve domuz da öyle (11, 7).

174- O kimseler ki Allah'ın indirdiği kitaptan bir emri, bir hükmü gizlerler de buna karşılık değersiz bir miktar para alırlar, işte muhakkak onlardır ateş yiyenler. Karınlarında ateşten başka bir şey yoktur. Allah kıyamet gününde onlarla ne konuşur, ne de onları temizler. Onlara ancak elemli bir azap var.

175- Onlardır sapıklığı doğru yola, azâbı yarlıganmaya karşılık olarak satın alanlar; ateşe ne de sabırlı kimselerdir ya.

176- Bu, haksız da değildir. Çünkü Allah, kitabı şüphe yok ki hak olarak, doğruyu söylemek için indirdi. Allah kitabında ihtilafa düşenler, elbette haktan uzak bir ayrılıktadırlar.

177- Yüzlerinizi doğuya, batıya çevirip durmanız, hayır sayılmaz ki. Hayır ve taat sahipleri, Allah'a, son güne, meleklere, kitaba, peygamberlere inanan, Allah sevgisiyle yakınlara, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, isteyenlere ve esirlere mal veren, namaz kılan, zekât veren, ahdettikleri zaman ahitlerine vefa eden, sıkıntı ve şiddet vakitlerinde sabreden kişilerdir. Onlardır sözleri doğru olanlar, onlardır sakınanlar.

178- Ey inananlar, öldürülenler hakkında size kısas farz edilmiştir: Hüre karşılık hür, kula karşılık kul, kadına karşılık kadın. Fakat öldüren, kardeşinden azıcık bir affa nail olursa o zaman kısas kalkar; öldürülenin velîsinin, akla ve örfe uygun olarak iyiliğe uyması, öldürenin de, öldürdüğü kişinin velîsine

güzellikle bir şey vermesi kalır. Bu, Rabbinizden hükmü hafifletmedir, rahmettir. Bundan sonra da gene zulme kalkan ve aşırı giden olursa artık ona elemli bir azap var.

179- Ey aklı erenler, özü sözü temiz kimseler, korunmanız, sakınmanız için kısasta size hayat var.

180- Biriniz ölürken kendisinden sonra bir hayır bırakacaksa anasına, babasına ve yakınlarına, örfe uyarak vasiyette bulunmalı. Bu, sakınanlara bir haktır, bir borçtur.

181- Vasiyeti duyduktan sonra değiştiren olursa şüphe yok ki bu işin vebali, ancak değiştirenedir. Muhakkak ki Allah, her şeyi duyar ve bilir.

182- Vasiyet edenin yanılmasından, suç işlemesinden ürküp aralarını bulana suç yok. Şüphe yok ki Allah, suçları örter, rahîmdir.

183- Ey inananlar, kötülüklerden, şüpheli şeylerden korunmanız için oruç, sizden öncekilere farz edildiği gibi size de farz edilmiştir.22[22]

[22] Oruç herhangi bir şeyden nefsi çekmektir. Şeriatta muayyen bir zaman içinde nefsi, yemekten içmekten, cimâdan menetmektir. Oruç Musevilerle Hıristiyanlarda da vardır.

184- Oruç, sayılı günlerdedir. İçinizden biri hastalanır, yahut yolda bulunursa orucunu yer, sonra başka günlerde, o yediği gün sayısınca oruç tutar. Kime oruç zor gelirse her gün için bir yoksulu doyurur. Hayır için verdiği şeyi çoğaltırsa bu da kendi hayrına. Fakat bilseniz oruç tutmanız, sizin için daha hayırlıdır.23[23]

[23] Oruç tutmaya kudreti varken yiyen kişinin her gün bir yoksulu doyurması, bir rivâyete göre neshedilmiştir. Bunu kabul edenlere göre bu âyetin hükmünü kaldıran âyet, bu sûrenin 185. âyetidir ve o âyette yalnız hasta olanın, yahut seferde bulunanın orucunu yiyebileceği bildirilmiştir. Bu, İbn-i Abbas,ın sözüdür. Hasen ve Atâ'ya göre bu hüküm, kaldırılmamıştır. Yüklü kadına, çocuk emzirene, çok yaşlı kişiye racidir, ancak ilk ikisine şümulü, sonradan neshedilmiştir. Bazılarına göreyse

"Yutıykuunehu" sözünde, bir "la" takdir edilmiştir ve oruç tutmaya gücü yetmeyenler anlamına gelir. Fakat bu söz, ayetteki, "Bilseniz oruç tutmanız, sizin için daha hayırdır" sözüne aykırı olduğu için kuvvetli sayılamaz. İmam Ca'fer-üs-Sadık (a.s)'a göre çok yaşlı, susuzluk illetine tutulmuş, yahut bunlara benzer kişilere aittir. Gene aynı hazretten, ramazan ayında hastalanıp orucunu yiyen kişi iyileşir, fakat öbür ramazan ayına kadar yediği günleri kaza etmezse bu kişi, ramazan geçince yediği oruçları kaza etmekle beraber her gün de bir yoksulu doyurur (Mecma'ül-Beyan, 1, 115).

185- Ramazan ayı, bir aydır ki insanlara doğruyu bildiren, doğruluğa ait apaçık delillerden ibaret olan, hakla bâtılı ayırt eden Kur'ân, bu ayda indirildi. Sizden kim, bu aya erişirse orucunu tutsun. Hasta olan ve yolcu bulunan, hastalığında, yolculuğunda orucunu yer, sonra yediği günler kadar tutar. Allah sizin için kolaylık diler, güçlük değil. Bu da sayıyı tamamlamanız, Allah'ın size doğru yolu göstermesine karşılık onu ululamanız içindir, böylece de ona şükretmiş olabilirsiniz.

186- Kullarım, sana beni sorarlarsa bilsinler ki ben, muhakkak onlara pek yakınım. Beni çağıran, bana dua eden kişiye çağırdığı, dua ettiği anda icabet ederim. Artık onlar da benim çağırmama koşsunlar, bana inansınlar da doğru yolu bulsunlar.

187- Oruçlu olduğunuz günün gecesinde kadınlarınızla buluşmanız, size helâl edilmiştir. Onlar sizin için elbisedir, siz onlar için elbisesiniz. Allah bildi ki nefsinizi yenemeyecek, sabredemeyecek, bir iştir, işleyeceksiniz, bu yüzden tövbenizi kabul etti, sizi bağışladı. Gayri onlarla buluşun ve Allah'ın size yazdığını dileyin. Fecir doğup da aydınlığıyla kara iplik, sizce beyaz iplikten ayırt edilinceye dek yiyin, için. Sonra orucu ertesi geceye kadar tamam olarak tutun. Fakat mescitlerde ibadet için niyetlendiniz, oturdunuz kaldınız mı kadınlarınıza dokunmayın. İşte bunlar, Allah sınırlarıdır, yaklaşmayın o sınırlara. İnsanlar, sakınıp korunsunlar diye Allah, delillerini bu sûretle apaçık bildirir.

188- Mallarınızı aranızda boş yere yemeyin. İnsanların bir kısım mallarını da günah ederek yemek için bile-bile hâkimlere mal vermeyin.

189- Sana yeni ayları sorarlarsa de ki: Onlar, insanlara vakitlerini bildirir, hac zamanı da onlarla bilinir. Sonra hayır, evlere arka taraflarından girmek değildir. Hayır sahibi, Allah'tan çekinendir. Evlere kapılarından girin. Allah'tan sakının ki kurtulmuş kimselerden olup muradınıza eresiniz.24[24]

[24] İbn-i Abbas'ın, Katâde'nin ve Atâ'nın rivâyetlerine göre Araplarda, hac için ihram girenler, evlerine, kapılarından girmezler, arka taraftaki duvarı aşmak sûretiyle girerlerdi. Çıkarken de gene o

sûretle çıkarlardı. Bunu Ebül-Cârûd, İmam Muhammed-ül-Bâkır'dan da rivâyet etmiştir. Kureyş, Kinâne, Huzâa, Sakıyf, Ceşm, Sa'saa oğlu Benû-Âmir boylarının, bu işi yapmadıklarını söyleyenler olmuştur. Bâzılarına göreyse bu âdete uyanlar, bu boylardır. Aynı zamanda âyetten, bir işi, o işin başarılacak yönlerinden, iyiliği ve hayrı, iyi ve hayırlı kişilerden arayın anlamını da verdiğini söyleyenler vardır. "Evlere kapılarından girin" cümlesinin tefsirinde Ebû-Câ'fer Muhammed-ül-Bâkır (a.s), Muhammed'in soyu, Tanrı kapılarıdır, Tanrı yoludur, onlar cennet davetçileridir; hakkı oraya çekenler, halka kılavuzluk edenlerdir demiştir. (Mecma'ül-Beyan, c. I, s.120).

190- Sizinle savaşıp vuruşanlarla Allah yolunda siz de savaşın, vuruşun, fakat haddi aşmayın, zulmetmeyin. Şüphe yok ki Allah, haddini aşanları ve zulmedenleri sevmez.

191- Onları Nerede yakalarsanız öldürün. Sizi yurdunuzdan çıkardıkları gibi siz de onları yurtlarından çıkarın. Fitne, adam öldürmeden beterdir. Yalnız onlar, Mescid-i Hâram yanında sizinle savaşa kalkışmazlarsa siz de onlarla Mescid-i Harâm yanında savaşmayın. Ama onlar, sizi orada öldürmeye kalkışırlarsa öldürün onları. Budur kâfirlerin cezası işte.

192- Fakat vazgeçerlerse şüphe yok ki Allah, suçları örter, rahîmdir.

193- Bir fitne kalmayıncaya, din tamamıyla Allah'ın dîni oluncaya dek onlarla çarpışın. Vazgeçtiler mi artık düşmanlık, yalnız zâlimleredir, başkalarına değil.

194- Haram ay, haram aya bedel. Saygı karşılıklıdır. Şu halde kim size tecavüz ederse onun tecavüz ettiği gibi siz de ona saldırın, düşmanlara tecavüzde bulunun. Sakının Allah'tan ve bilin ki Allah, ancak kendisinden korunanlarla ve sakınanlarladır.

195- Mallarınızı Allah yoluna sarfedin, kendinizi, ellerinizle tehlikeye atmayın, iyilik edin. Şüphe yok ki Allah, iyilik edenleri sever.

196- Haccı ve umreyi de Allah için tamamlayın. Tamamlayamayacaksanız gücünüz yettiği kadar bir şey kurban edin ve kurbanı, yerinde boğazlayıncaya dek başınızı tıraş ettirmeyin. İçinizde hasta olan, başında bir eziyet bulunan varsa tıraş olur ve karşılığında oruç tutar, sadaka verir, yahut kurban keser. Sonra emin oldunuz, muktedir bulundunuz mu hac zamanına dek umre yapmak isteyen, gücü neye yeterse kurban eder. Buna imkân bulamayan üç gün hacda, yedi gün de dönünce oruç tutar, işte bu,

tam on gündür. Bu da ayali Mescid-i Harâm'da olmayan içindir. Allah'tan sakının ve bilin ki şüphe yok, Allah'ın azâbı çok şiddetlidir. 25[25]

[25] Umre, Arafat dağında gecelemeksizin yapılan hac törenidir. Hac, muayyen bir mevsimde yapılır, umrenin mevsimi yoktur. Ancak hacdan önce veya sonra yapılması, yahut recep ayında edası sünnet sayılmıştır. İmamiyye'de umre, hac gibi farzdır.

197- Hac, malûm aylarda olur. Kim o aylarda hacca niyet ederse bilsin ki hacda ne kadınla buluşma vardır, ne kötülükte bulunma, ne de kavga ve dövüş. Hayra dair ne işlerseniz Allah bilir. Yol azığı hazırlayın. Şüphe yok ki azıkların hayırlısı da sakınıp çekinmedir. Ey aklı eren temiz kişiler, sakının benden.

198- Rabbinizden rızık fazlalığı isteyerek ticarette bulunmanızda bir beis yok. Arafat'tan seller gibi boşanıp hep berâber inince de Meş'ar-ül-Harâm'da Allah'ı anın. Hem de o, size doğru yolu nasıl gösterdi, onu anmanızı nasıl bellettiyse öyle anın. Bundan önce gerçekten de sapıklardandınız ya.26[26]

[26] Arafat, Mekke civarındaki dağdır. Hacılar, zilhiccenin dokuzuncu günü burada toplanırlar. Meş'ar-ül-Harâm, Müzdelife civarındaki yerdir. Arafat'tan inilirken buradan geçilir.

199- Sonra insanların, hep birden Arafat'tan döndüğü yerden siz de dönün, Allah'tan yarlıganmak dileyin. Şüphe yok ki Allah suçları örter, rahîmdir.

200- Hacca ait ibadetlerinizi bitirince babalarınızı andığınız gibi, hattâ ondan da üstün bir sûrette Allah'ı anın. Çünkü insanlardan, Rabbimiz, bize dünyada ihsânda bulun diyenler vardır ki bu çeşit adama âhiretten nasip yoktur.

201- Öylesi de vardır ki Rabbimiz der, dünyada da iyilik, güzellik ver, âhirette de iyilik ve güzellik, bizi ateşin azâbından koru.

202- İşte kazançlarından nasibi olanlar bunlardır. Allah'ın hesap görmesi de pek tezdir.

203- Sayılı hac günlerinde Allah'ı anın. İki gün içinde acele edip de dönmek isteyenlere suç yok. Geri kalanlara da suç yok ama sakınmak şartıyla. Allah'tan sakının ve bilin ki siz, şüphe yok onun tapısında haşr edileceksiniz.27[27]

[27] Sayılı günler, zilhiccenin on birinci, on ikinci, on üçüncü günleridir; bu günlere "Eyyam-ı Teşrıyk" denir. Bayram gününde ve bu günlerde, namazlardan sonra tekbir getirilir. Âyet, bunu emrediyor.

204- İnsanlardan öylesi var ki dünya yaşayışı hakkında söylediği söz, seni şaşırtır, imrendirir, kalbindekine de Allah'ı tanık tutar. Halbuki o, düşmanların en yamanı, en inatçısıdır.

205- Bir işe koyuldu mu yeryüzünde çalışır çabalar, orayı bozmak, ekini, soyu sopu helâk etmek için uğraşır. Allah'sa fesadı sevmez.

206- Ona, Allah'tan sakın, kork dendi mi suçla, günahla ululanmaya girişir. Cehennem gelir onun hakkından. Orası, gerçekten de ne kötü, ne pis yataktır.

207- İnsanların öylesi de var ki Allah rızasına nail olmak için âdeta kendisini satar, Allah rızasını alır. Allah kullarını pek esirger.

208- Ey inananlar, hepiniz birden sulha, selâmete girin, Şeytan'ın izini izlemeyin; şüphe yok ki o, size apaçık bir düşmandır.

209- Size bunca açık deliller geldikten sonra gene de ayağınız kayarsa artık bilin ki Allah, şüphesiz pek yüce ve üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

210- Yoksa onlar, Allah'ın, bulutların gölgelerinde, meleklerle gelivermesini ve işlerinin olup bitivermesini mi gözetirler? Halbuki bütün işler, döner, Allah'a varır. 28[28]

[28]

211- Sor İsrail oğullarına, onlara nice apaçık deliller getirdik. Kim Allah'ın nîmetini, ona nail olduktan sonra tebdil ederse yok mu. Şüphesiz ki Allah'ın azâbı ve mihneti pek çetindir.

212- Kâfir olanlara dünya yaşayışı, süslü gösterildi de inananların bir kısmıyla alay ediyorlar. Fakat Allah'tan sakınan iman sahipleri, kıyamet gününde onlardan üstündür. Allah, dilediğine sayısız nîmet verir.

213- İnsanlar tek bir ümmetti. Allah müjdeci ve korkutucu olarak peygamberler gönderdi. İnsanların ayrılığa düştükleri şeylerde, aralarında dosdoğru hükmetmek üzere onlara kitap da indirdi. Onlara bunca açık deliller geldikten sonra da gene ancak ihtirasları yüzünden tuttular da ihtilafa düştüler. Halbuki Allah inananları, onların ihtilâfa düştükleri doğru şeye, kendi izniyle muvaffak etti, gerçeğe ulaştırdı. Allah, dilediğini doğru ve düz yola çıkarır.

214- Yoksa sizden öncekilerin örnek olan, ibret veren halleri, başınıza gelmeden cennete girivereriz mi sandınız? Onlar yoksulluklara uğradılar, zararlara düştüler, çetin sıkıntılara çattılar. Öylesine sürçtüler, öylesine kaydılar, sarsıldılar ki peygamber ve onunla berâber bulunan iman ehli bile, Allah yardımı ne vakit dediler. Bilin ki şüphe yok, Allah'ın yardımı yakındır.

215- Ne gibi nafaka vereceklerini, mallarını nereye sarfedeceklerini soruyorlar sana. De ki: Hayra ait sarf edeceğiniz şey, anaya, babaya, yakınlara, yetimlere, yoksullara, yolda kalanlaradır. Hayra dair ne yaparsanız şüphe yok ki Allah onu bilir.

216- Hoşlanmazsınız, size ağır gelir ama düşmanlarla savaşmak, size farz edilmiştir. Bâzı şeyler vardır ki hoşlanmazsınız, fakat hayırlıdır size. Bâzı şeyler de vardır, hoşlanırsınız, şerdir size. Allah bilir, siz bilmezsiniz ki.

217- Sana, savaş haram olan ayda savaşı soruyorlar. De ki: O ayda savaş büyük bir günahtır. Fakat insanları Allah yolundan çıkarmak, onu inkâr etmek, halkı Mescid-i Harâm'dan menetmek ve mescit ehlini, oradan çıkarmak, Allah katında daha büyük bir günahtır. Fitneyse adam öldürmeden de beterdir. Gücü yeterse sizi dininizden döndürmedikçe sizinle savaştan geri kalmaz onlar. Sizden birisi dininden döndü de kâfir olarak öldü mü işlediği hayırlı işler, dünyada da heder olup gitmiş demektir, âhirette de. Onlardır ateş ehli, orada da ebedîyen kalırlar.29[29]

[29] Bu ay, recep ayıdır. Araplar, Müslümanlıktan önce Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep aylarında savaş etmezlerdi .

218- İnananlar, Allah yolunda muhacir olanlar ve savaşanlarsa, onlar Allah rahmetini umarlar. Allah da suçları örtücüdür, rahîmdir.

219- Sana şarap ve kumarın hükümlerini soruyorlar. De ki: İkisinde de hem büyük günah var, hem insanlara faydalar var; fakat günahları, faydalarından daha çok. Sonra mallarından neyi vereceklerini soruyorlar. De ki: Kendilerini sıkmayanını, sıkıntıya düşürmeyenini, fazlasını. İşte Allah, delillerini size böylece bildirir, tâ ki düşünesiniz. 30[30]

[30] Bu ayet henüz içki ve kumar haram edilmeden vahyedilmiştir.

220- Dünyada da, âhirette de. Yetimleri de soruyorlar. De ki: Onların hallerini düzene koymak, işlerine karışmamaktan hayırlıdır. Onlara karışır, onlarla uzlaşırsanız sonucu onlar da kardeşlerinizdir sizin. Allah, onların işlerini bozanı, düzgün bir hale getirenden ayırt eder, bilir. Allah dileseydi işinizi sarpa sardırırdı sizin. Şüphe yok ki Allah pek üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

221- Allah'a şirk koşan kadınları, imana gelmedikçe nikâhlamayın. İman sahibi bir cariye bile sizi imrendiren bir müşrik kadından daha hayırlıdır. Şirk koşan erkeklere de kızlarınızı vermeyin. Müşrik, sizi imrendirse bile iman ehli bir kul, ondan hayırlıdır. Onlar, sizi ateşe çağırırlar, Allah'sa, izniyle cennete ve yarlıganmaya. Anarlar, hatırda tutarlar diye de insanlara delillerini apaçık bildirmededir.

222- Sana hayız hakkında da soruyorlar. De ki: O bir pisliktir. Hayız vaktinde kadınlardan çekilin, temizleninceye dek onlara yaklaşmayın. Temizlendiler mi Allah size nasıl emrettiyse öylece yaklaşın. Şüphe yok ki Allah, adamakıllı tövbe edenleri ve iyice temizlenenleri sever.

223- Kadınlarınız, tarlalarınızdır. Tarlalarınıza dilediğiniz gibi girin ve kendiniz için de önceden hazırlıkta bulunun. Allah'tan sakının ve bilin ki ona ulaşacaksınız. Müjdele inananları.

224- Ettiğiniz yeminlerden dolayı iyilik etmenize, sakınmanıza, insanların arasını bulmanıza Allah'ı engel etmeyin. Allah duyar ve bilir.

225- Allah, boş yere yemin ettiğiniz için sizi suçlu tutmaz, kalplerinizde, niyet yüzünden kazandığınız günah dolayısıyla sizi suçlu tutar. Allah suçları örter, ceza vermede acele etmez.

226- Kadınlarına yaklaşmamak için yemin edenler, dört ay beklerler. Erkekler, bundan vazgeçerlerse şüphe yok ki Allah suçları örter, rahîmdir.

227- Boşamayı kurmuşlarsa şüphe yok ki Allah duyar ve bilir.

228- Boşanan kadınlar, üç ay âdet beklerler. Allah'a ve son güne inanmışlarsa Allah'ın, rahîmlerinde yarattığını gizlemeleri helâl değildir. Kocaları, bu müddet içinde barışmak isterlerse tekrar kadınlarını almaya tam hakları vardır. Aşırı ve eksik olmamak üzere kadınlar, kendi aleyhlerine olduğu gibi, lehlerine de hak sahipleridir. Ancak erkekler, kadınlardan üstündür. Allah yüce ve üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

229- Boşamak, iki defa olur. Ondan sonra ya güzellikle kadını tutmak gerek, ya hoşlukla bırakmak. Onlara verdiğinizden bir şey almak da helâl değildir. Fakat erkek ve kadın, Allah sınırlarını koruyamayacaklarından korkarlarsa o başka. Siz de onların Allah sınırlarını muhafaza edemeyeceklerinden korkarsanız kadının, hakkından vazgeçmesinde ikisi için de günah yok. Bunlar, Allah'ın tâyin ettiği sınırlardır, bunları aşmayın sakın. Kim Tanrı sınırlarını aşarsa o ve o çeşit adamlar, zâlimin ta kendisi olurlar.

230- Erkek, kadını bir kere daha boşayacak olursa bundan sonra kadın, başka bir kocaya varmadıkça eski kocasına helâl olmaz. Kadını almış olan adam, onu boşarsa o vakit Allah'ın sınırlarını koruyacaklarına ümitleri varsa kadının, eski kocasına dönmesinde, tekrar evlenmelerinde bir beis yoktur. İşte bunlar, Allah sınırlarıdır ki bilen kavme açıklanmadadır.31[31]

[31] Bu hüküm, boşamayı sınırlamak içindir. Kadını alan kişinin, onunla buluşması ve kadını boşadıktan sonra iddet zamanının, yani üç hayız müddetinin geçmesini beklemesi hakkında hadisler vardır. Ancak Hz. Muhammed (s.a.a), karısını tekrar alabilmesi için bir başkasıyla evlendirene ve kadını, tekrar boşayıp kocasına helal etmek için alana, yani şeriatte helal kılmak anlamına gelen "tahlil-i şer'i" yapana ve yaptırana lanet etmiştir (al-Cami-üs-Sagıyr, 2, 103).

231- Kadınları boşadınız da boşandıktan sonraki müddetlerini geçirdiler mi artık onları ya iyilikle tutun, yahut hoşlukla salıverin. Haklarında aşırı muâmelede bulunmak için zararlarına olarak onları zorla tutmayın. Bunu kim yaparsa ancak kendisine zarar eder. Allah'ın âyetlerini şaka sanmayın. Size verilen Allah nîmetlerini, öğüt vermek için indirdiği kitabı ve ondaki hikmeti anın. Sakının Allah'tan ve bilin ki o, her şeyi bilir.

232- Kadınları boşadınız da zamanlarını geçirdiler mi aralarında güzellikle uzlaşırlarsa kocalarına varmalarına engel olmayın. Bu, içinizde Allah'a ve son güne inananlara verilmiş bir öğüttür. Bu, sizin için daha hayırlıdır, daha temiz bir iştir. Siz bilmezsiniz ama Allah bilir.

233- Analar, emzirme zamanını tamamlamak isterlerse tam iki yıl, çocuklarına süt verirler. Evlât sahibi olana da evlâdını emzirenin rızkını, elbisesini, örfe göre, vermesi borçtur. Kimseye gücünden fazla bir şey teklif edilemez. Ne ana evlâdından zarar görmeli, ne baba. Mîrasçıya da hüküm aynıdır. Anayla baba, birbirleriyle danışırlar da, razı olurlar, çocuğu memeden kesmek isterlerse beis yok. Çocuklarınızı başkalarına emzirtmek isterseniz vereceğiniz şeyi güzelce, yollu yordamlı verdikten sonra artık size suç yoktur. Sakının Allah'tan ve bilin ki Allah, ne yaparsanız görür.

234- İçinizden biri ölür de arkasında kadın bırakırsa bu çeşit adamların kadınları dört ay, on gün beklerler. Bu müddeti geçirdikten sonra meşru bir sûrette kendiliklerinden dilediklerine varabilirler, bu hususta size bir suç yoktur artık. Allah, ne yaparsanız, hepsinden de haberdardır.

235- Alacağınız kadınlara, onları alacağınızı anlatmanızda, yahut da bunu gizlemenizde bir beis yok. Allah bilir ki siz, onları anacak, hatırlayacaksınız. Yalnız onlarla gizlice de sözleşmeyin, doğru ve yolunda bir söz söylerseniz o başka. Farz olan müddet geçmedikçe nikah bağını bağlamaya kalkışmayın. Şüphe yok ki Allah, gönlünüzdekini de bilir, bundan dolayı çekinin ondan. Bilin ki Allah suçları örter, cezada acele etmez.

236- Kadınları, onlara dokunmadan, yahut nikâh parası kesişmeden boşadınızsa beis yok. Ama onları da faydalandırın. Gücü yeten, gücü yettiği kadar, kudreti olmayan da kendi miktarınca ve örfe uygun olarak bir şey versin. Bu, ihsân sahiplerine bir borçtur.

237- Onlara dokunmadan boşarsanız nikâh parası kesmiş olduğunuz takdîrde kabul ettiğiniz paranın yarısını vermeniz gerek. Ancak kadın, hakkını bağışlar, yahut nikâhın düğümü kimin elindeyse o, bu hakkı bahşederse bu ayrı. Sizin bağışlamanız, takvaya daha yakındır. Aranızdaki üstünlüğü unutmayın. Şüphe yok ki Allah, yaptıklarınızı görür.

238- Koruyun namazları, hele orta namazına çok dikkat edin ve Allah'a itaat ederek namaz kılın.
32[32]

[32] Orta namazı, günün ortasında olduğu için öğle namazıdır diyenler vardır. Sabit oğlu Zeyd, İbn-i Ömer, Ebû-Saîd-ül-Hûdrî, Üsâme ve Ayişe bunu riveyet etmişler, Hz. Muhammed-ül-Bâkır'la Hz. Ca'fer-üs-Sâdık'tan da bu çeşit rivâyet edilmiştir. Zeydi imamlarının bir kısmı, orta namazının, cuma günleri cuma namazı, diğer günler öğle namazı olduğunu kabul etmiştir. Sabahla öğle ve akşamla yatsı namazlarının arasında bulunduğu için ikindi namazıdır diyenler olmuştur ki İbn-i Abbas ve Hasen bunu kabul ederler, Ali'den, İbn-i Mes'ud'dan, Katâde'den, Dahhâk'ten bu kavil rivâyet edilmiştir. Ebû-Hanife de bunu kabul eder. Rikatları uzun ve kısa olan namazların ortasında, üç rikattan ibaret olduğu için akşam namazıdır diyenler, orta namazını, sabah ve yatsı namazı olarak kabul edenler de vardır (Mecma'ül-Beyan, 1. s. 145).

239- Korkuyorsanız yürüyerek, yahut hayvana binmiş olduğunuz halde kılın. Emniyete çıktınız mı bilmediğiniz şeyleri size belleten Allah'ı anın.

240- İçinizden ölüp de karısını geride bırakacaklara gelince, onlara, evlerinden çıkarmaksızın yılına kadar bir geçim vasiyet etmeleri gerek. Yok, eğer karıları evlerini bırakıp giderlerse yapacakları meşru bir şeyden dolayı size suç yok. Allah üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

241- Boşanan kadınlar için de artık ve eksik olmamak üzere bir şey vermek gerek. Bu da sakınanlara bir borçtur.

242- İşte Allah, aklınız ersin diye size âyetlerini böyle apaçık bildirir.

243- Görmez misin ki binlerce kişi, ölümden çekinerek yurtlarından nasıl çıktılar da sonra Allah onlara ölün dedi, sonra da diriltti onları. Şüphe yok ki Allah, insanlara karşı ihsân sahibidir ama insanların çoğu şükretmez.33[33]

[33] İsrailoğullarından bir bölük halk, şehirlerinde çıkan taun hastalığından kaçmışlardı, buna işaret edilmektedir.

244- Allah yolunda vuruşun, savaşın ve bilin ki Allah, şüphesiz duyar, bilir.

245- Kimdir o ki Allah'a güzel bir sûrette borç versin de Allah onu, o kimseye fazlasıyla ve kat - kat ödemesin? Allah daraltır da, ferahlatır da. Hepiniz de sonunda ona dönüp ulaşacaksınız.

246- Görmez misin İsrailoğullarının ileri gelenlerini? Hani Mûsâ'dan sonra bir zaman geldi ki peygamberlerine, bize bir padişah gönder de ona uyup Allah yolunda savaşa girişelim demişlerdi. Peygamberleri, size savaş farz edilir de savaşmayıverirseniz demişti. Neden savaşmayacakmışız demişlerdi, yurtlarımızdan çıkarıldık, evladımızdan ayırdılar bizi. Fakat savaş farz edilince pek azı katlandı, öbürleri dönüverdiler. Allah bilir zâlimleri.34[34]

[34] Bu peygamber, Samoil'dir (Ahd-i Atıyk, Müluk-i evvel, 8).

247- Peygamberleri, Allah size padişah olarak Tâlût'u gönderdi dedi. Nasıl olur da dediler, bize buyruk yürütür o? Bizim ondan ziyade padişahlığa hakkımız var, malca da bizden üstün değil. Peygamberleri, şüphe yok ki dedi, onu Allah seçmiş sizden üstün etmiş, ona bilgi ve vücut bakımından üstünlük vermiştir. Allah, mülkünü dilediğine verir. Allah'ın rahmeti boldur, her şeyi bilir. 35[35]

[35] Samoil'in, İsrailoğullarına tâyin ettiği padişah, Saul'dur. Kur'ân, Saul'u, Tâlut diye anıyor. Tâlut'a, çok uzun boylu olduğu için bu adın verildiği söylenmiştir (Mecma'ül-Beyan, I, 149). Ahd-i Atıyk'te de kavmin ortasında dururken omuzundan yukarısı, herkesin başını aştığı anlatılır (Müluk-i evvel, 10, 23). Zâten âyette de buna işaret vardır.

248- Gene peygamberleri demişti ki: Onun padişahlığının apaçık alameti, Rabbinizden size itminan ve sükûn veren, içinde, Mûsâ ile Hârûn soyundan artakalanlar bulunan ve melekler tarafından taşınan tabutla gelmesidir. İnanmışsınız işte bunda, size kesin bir delil var. 36[36]

[36] Tevrat'ta, "Tâbut-ı Sekiyne" diye birçok yerlerde geçer (Meselâ bakınız: 15 v. d.)

249- Tâlût, orduyla harekete geçince dedi ki: Allah sizi bir ırmakla sınayacak. Kim o ırmağın suyundan içerse benden değil, onu tatmayan benden. Yalnız eliyle bir avuç su alana söz yok. Irmağa gelince hemen hepsi içti, içlerinden pek azı içmedi. Tâlût ve onunla berâber bulunan inananlar, o ırmağı geçince, bizim bugün Câlût'la ordusuna karşı duracak takatimiz yok dediler. Allah'a kavuşacaklarını umanlarsa nice azlık taife vardır ki dediler, Allah'ın izniyle çokluk taifeye üst olmuştur, Allah sabredenlerledir.

250- Câlût'la ordusuna karşı çıkınca da Rabbimiz dediler, sen bize sabırlar ver, ayaklarımızı diret, bizi kâfirlere üstün et.37[37]

[37] Câlut, Ahd-i Atıyk'te Colyat diye geçer (Müluk-i evvel, 17, 23 v. d.). Dâvûd, bu boylu poslu Filistin kahramanını, bir sapan taşıyla alnından yaralayıp yere yıkmış, kendi kılıcıyla başını keserek öldürmüştür

251- Allah'ın izniyle onları bozdular. Dâvûd da Câlût'u öldürdü. Allah, kendisine saltanat ve hikmet ihsân etti, dilediği bâzı şeyleri de belletti. Allah insanları, birbiriyle savıp gidermeseydi yeryüzü mutlaka bozulup giderdi fakat Allah'ın âlemlere ihsânı var, lütfü var.38[38]

[38] Âyetteki "hikmet" ten maksat, peygamberliktir. Musevilere göre Dâvûd, peygamber değildir, Müslümanlık onu peygamber olarak kabul eder.

252- İşte bunlar, Allah'ın delilleridir. Onları sana hakkıyla okumadayız ve muhakkak ki sen, gönderilenlerdensin, peygamberlerdensin.

253- O peygamberlerden bâzısını bâzısına üstün ettik. Onlardan Allah'la konuşan var, bâzılarının da derecelerini yüceltmiştir. Meryemoğlu İsa'ya apaçık deliller verdik, onu, Rûh-ul-Kudüs'le kuvvetlendirdik. Allah dileseydi onlardan sonrakiler, kendilerine apaçık deliller geldikten sonra artık birbirlerini öldürmezlerdi. Ama gene de aykırılığa düştüler. İçlerinde inanan var, inanmayan var. Allah dileseydi birbirlerini öldürmezlerdi, fakat Allah dilediğini, dilediği gibi yapar.

254- Ey inananlar, sizi rızıklandırdığımız şeylerden bir kısmını yoksullara harcayın o gün gelip çatmadan ki o gün ne alış-veriş var, ne dostluk, ne şefaat. Kâfirlere gelince onlardır zâlimler.

255- Öyle bir Allah ki ondan başka yoktur tapacak. Diridir, her an yarattıklarını tedbîr ve tasarruf edip durur. Ne uyuklamaya kapılır, ne uykuya dalar. Onundur ne varsa göklerde ve yeryüzünde. Kimdir izni olmadıkça onun yanında şefaate kalkışacak? Önlerindekini de bilir, artlarındakini de. Onun bilgisinden, dilediği miktardan başka hiçbir şeyi kavrayamazlar. Kürsüsü gökleri de kaplayıp kucaklamıştır, yeryüzünü de. Göğü, yeri korumak, ona ağır da gelmez. O'dur çok yüce ve çok ulu.
39[39]

[39] Bu âyette "kürsi" kelimesi geçtiği için kürsü âyeti anlamına "Âyet-ül-Kürsi" denmiştir. Hattâ bu sûreye "Kürsi sûresi" diyenler de vardır. Kürsü, örfte, üstüne oturulan şey anlamına gelir. Bu söz, kirs aslından gelmiştir, toplu anlamınadır. Yapraklar forma haline getirilince, bir araya toplandığı cihetle "kürrase" ve bunun yanlış söylenişi olan "kerrase" adiyle anılır. Kirs, bir şeyin aslı manasını da ifade eder. İbn-i Abbas'ın rivayetine göre kürsi, Tanrı bilgisidir. Saltanat, tedbir ve tasarruftur da denmiştir. Batlamyus mesleğine uyanlarca yedi göğü kavrayıp kaplayan ve sabitelerin göğü olan sekizinci kat göktür (al-Müfredat, s. 441. Kürsi hakkındaki çeşitli rivayetleri anlamak için bakınız: Mecma'ül-Beyan, 1. s. 154. Hasan Basri Cantay: Kur’an-ı Hakim ve Meal-i Kerim, c.1. İst. 1372-1953, s. 71-72, not. 213).

256- Dinde zor yok. Gerçekten de doğru yolla azgınlık apaçık meydana çıkmıştır. Kim putları inkâr edip Tanrı'ya inanırsa şüphe yok, öyle sağlam bir kulpa yapışmıştır ki hiç kopmaz o ve Allah her şeyi duyar, bilir.

257- Allah, dostudur inananların. Onları karanlıklardan ışığa çıkarır. İnanmayanlarınsa dostları Şeytan'dır, onları ışıktan karanlıklara götürür. Onlardır ateş ehli, onlardır orada ebedî kalanlar.

258- Kendisine Allah'ın saltanat verdiği kişinin, İbrahîm'le çekişmeye başladığını görmedin mi? O zaman İbrahîm, benim Rabbim diriltir, öldürür demişti. O, ben de diriltirim, öldürürüm dedi. İbrahîm dedi ki: Şüphe yok ki Allah, güneşi doğudan çıkarmada, sen batıdan doğdur. İnanmayan, bu söze şaşırıp kalmıştı. Allah zâlim kavmi doğru yola sevketmez ki.40[40]

[40] İbrahîm Peygamber'le davaya girişen Nümrud'dur. Halk arasında bu padişaha Nemrut denegelmiştir. Rivâyete göre Tanrılık dâvasına kalkışan ilk adamdır.

259- Bir de hani yapıları çökmüş, çatıları döşemelerinin üstüne yıkılmış şehre uğrayan, Allah bu şehri, ölümünden sonra nasıl diriltecek ki demişti. Allah, onu tam yüz yıl ölü bir halde bırakmış, sonra diriltmişti de demişti ki: Ne kadar yattın? O da bir gün, yahut günün birkaç saati kadar bir müddet demişti. Allah, tam yüz yıl yata kaldın. Yiyeceğine, içeceğine bak, henüz bozulmamış bile. Eşeğine de bak; bu iş seni, insanlara bir delil göstermek maksadıyla oldu; eşeğin kemiklerini nasıl birleştiriyor, sonra onlara nasıl et giydiriyoruz, hele dikkat et demişti. Bu, ona apaçık belli olunca dedi ki: Bilirim, şüphe yok ki Allah'ın her şeye gücü yeter.41[41]

[41] Bu âyet, Ahd-i Atıyk'te, Hızkıyâl Peygamberin bir rüyasına işarettir. (Hızkıyâl, 37).

260- An o zamanı da, hani İbrahîm, Rabbim demişti, ölüyü nasıl diriltirsin? Allah, inanmıyor musun demişti de İbrahîm, evet, inanıyorum ama kalbim tam yatışsın, iyice anlayayım demişti. Allah da demişti ki: Dört kuş al, onları kesip paramparça et, parçalarını birbirine kat, sonra o karışık

parçalardan her birini bir dağın üstüne koy, sonra da onları çağır, koşarak sana gelecekler. Bil ki Allah, şüphe yok ki pek yücedir, hikmet sahibidir.

261- Mallarını Allah yolunda harcayanlar, her başağında yedi yüz tanesi olan ve tam yedi tane başak bitiren tek bir tohuma benzer. Allah dilediğine kat kat verir, arttırır. Allah'ın ihsânı boldur ve her şeyi bilir.

262- Mallarını verip ardından da, verdiklerinin başlarına kakmayanların, onlara minnet yüklemeyen ve eziyette bulunmayanların ecri, Rableri katındadır. Onlara ne korku vardır, ne hüzün.

263- Güzel söz ve suç bağışlama, ardında minnet olan sadakadan hayırlıdır. Allah müstağnîdir, ceza vermede acele etmez.

264- Ey inananlar, malını insanlara gösteriş için harcayan ve Allah'a, âhiret gününe inanmayan kişi gibi sadakalarınızı, başa kakmakla minnet ve eziyetle hiç verilmemiş bir hale getirmeyin. O çeşit adam, sanki şiddetli bir yağmur altında kalıp üstündeki toprağın kayarak sıvışmasıyla kaypak bir hale gelen kayadır. O çeşit adamlar, kazançlarından hiçbir sevap elde edemezler ve Allah, inanmayan kavmi doğru yola sevk etmez.

265- Mallarını, Tanrı rızasını kazanmak ve özlerindekini yerli bir hale getirip kendilerine mâl etmek için verenlerse bir tepedeki bahçeye benzerler; bol-bol yağan yağmur, o bahçenin meyvelerini iki misline çıkarır. Hattâ bu çeşit yağmur yağmasa bile mutlaka bir çisentiye kavuşur orası ve Allah, bütün yaptıklarınızı görür.

266- Biriniz arzular mı ki onun bir hurma fidanlığı, bir üzüm bağı olsun, kıyısından ırmaklar aksın, o fidanlıkta, o bağda bütün meyveler yetişsin, kendisi de ihtiyarlığa düşsün, küçük ve âciz dölü-döşü bulunsun da tam bu çağda fidanlığına, bağına, yakıp kavurucu bir sam yeli gelip çatsın, bahçe ve bağ, yanıp mahvolsun? İşte Allah, düşünürsünüz diye size delillerini böyle açıklar.

267- Ey inananlar, kazandığınız temiz şeylerden, yeryüzünden sizin için çıkardığımız nesneleri verin, görmemek için gözlerinizi yummadan ele alamayacağınız bayağı ve aşağılık şeyleri değil ve bilin ki Allah, müstağnîdir ve tam hamda lâyık olan odur.

268- Şeytan, sizi yoksulluğa çağırır, size kötülüğü buyurur. Allah'sa yarlıgamasına, ihsânına davet eder ve Allah'ın ihsânı boldur, her şeyi o bilir.

269- Dilediğine hikmet ihsân eder ve kime hikmet ihsân ederse şüphe yok ki o, çok hayra nail olmuş demektir, fakat bunu, aklı başında olanlardan başkaları düşünmez bile.42[42]

[42] Hikmet, Kur'ân bilgisi, sözde ve işte doğruyu buluş, doğru akıl, İsabetli tedbîr, her şeyi yerine koymak ve bâzı yerde de peygamberlik anlamlarını ifade eder.

270- Ne sadaka verir ve ne adak adarsanız şüphe yok ki Tanrı, bilir onu ve zâlimlere hiçbir yardımcı yoktur.

271- Sadakalarınızı açık verirseniz ne hoş, fakat gizlice yoksullara verecek olursanız bu, size daha hayırlıdır ve bu, günahlarınızın karşılığı olur; Allah ne yaparsanız hepsinden haberdardır.

272- Onları doğru yola götürmek sana ait değil. Fakat Allah dilediğine doğru yolu gösterir. Hayra ait bir şey verirseniz bunun faydası size. Zâten yoksullara vermeniz de ancak Allah rızası içindir. Hayır yapmak için verdiğiniz şey, size fazlalaştırılır ve siz zulüm görmezsiniz.

273- Verilen şeyler, kendilerini tamamıyla Allah yoluna vermiş olup yeryüzünde dolaşamayan yoksullara aittir. Bilmeyen kişi, onların istiğnalarını görüp zengin sanır, halbuki sen, yüzlerinden tanırsın onları. Yüzsuyu dökerek halktan bir şey istemez onlar. Hayır için ne harcarsanız şüphe yok ki Allah, onu bilir.

274- Mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık harcayanlar yok mu, onların ecirleri, Rableri katındadır ve onlara ne korku vardır, ne de mahzun olurlar.

275- Faiz yiyenler, ancak Şeytan tarafından çarpılmış gibi bir hale geliverirler. Bu da onların, alış-veriş de faiz almaya benzer, onun eşidi demelerindendir. Allah, alış-verişi helâl etti, faizi haram. Rabbinden kendisine öğüt verilen, faizden vazgeçerse eskiden aldıkları ona aittir, işi de Allah'a ait. Fakat bundan sonra gene tutup faiz alanlar, ateş ehlidir, orada da ebedî kalırlar.

276- Allah faizi eksiltir, sadakalarıysa arttırır ve Allah, fazlasıyla inkâra düşüp çok suç işleyenlerin hiçbirini sevmez.

277- İnananlara, iyi işler yapanlara, namaz kılanlara, zekât verenlere gelince: Onların ecirleri Rableri katındadır, onlara ne korku vardır, ne hüzün.

278- Ey inananlar, Allah'tan sakının ve artık almadığınız faizleri bırakın inancınız varsa.

279- Bunu yapmazsanız bilin ki Allah'la ve Peygamberiyle savaşa giriştiniz. Tövbe ederseniz anamalınız sizindir, ne zulmedersiniz, ne zulüm görürsünüz.

280- Borçlu dardaysa genişleyinceye dek mühlet verin ona. Borcunuzu sadaka olarak bağışlarsanız bu, bilseniz, sizin için daha hayırlıdır.

281- Sakının o günden ki dönüp Allah'a ulaşacaksınız, sonra da herkese kazancının karşılığı verilecek ve onlara zulmedilmeyecek.

282- Ey inananlar, muayyen bir müddet için borçlandığınız vakit bunu mutlaka yazın. Aranızda bir yazıcı bulunsun ve bunu dosdoğru yazsın. Yazıcı, Allah kendisine nasıl bellettiyse öylece yazmaktan çekinmesin borçlanan da yazdırsın, onu geliştiren Allah'tan çekinsin de hiçbir noktayı eksik bırakmasın. Borçlu, akılsız biriyse, yahut aklı azsa, yazdırmaya gücü yetmezse velîsi, doğru olarak yazdırsın. Adamlarınızdan iki erkeği de bu muâmeleye tanık tutun. İki erkek olmazsa biri unuttuğu vakit öbürünün hatırlatması için razı olacağınız kimselerden bir erkekle iki kadın tanık olsun. Tanıklar da, çağrıldıkları vakit kaçınmasınlar. Az olsun, çok olsun, muayyen müddete kadar verilen borcu yazmaktan üşenmeyin. Bu, Allah katında daha ziyade adâlete uyan, tanıklık için daha sağlam olan, tereddüde ve şüpheye düşmemenize daha ziyade yarayan bir şeydir. Ancak peşin alış-verişte bulunuyor, malı, aranızda elden ele devrediyorsanız onu yazmamakta bir suç yok size. Alış-verişte de tanık bulunsun, yazan da hiç zarar görmesin, tanık da. Zarar verirseniz bu, şüphe yok ki bir isyandır sizin için. Sakının Allah'tan, Allah size öğretmededir ve Allah, her şeyi tamamıyla bilir.

283- Eğer bir yolculuktaysanız, kâtip de bulamadınızsa alınan rehin de kâfi. Birbirinize emniyetiniz varsa emniyet edilen borçlu, kendisini geliştiren Allah'tan sakınsın da emanetini tama-mıyla ödesin ve tanıklığı gizlemeyin. Kim gizlerse şüphe yok, kalbi günaha batar ve Allah yapıklarınızı tamamıyla bilir.

284- Allah'ındır göklerde ne varsa ve yeryüzünde ne varsa. İçinizdekini açıklasanız da, gizleseniz de Allah, onunla sizi hesaba çeker. Dilediğini yarlıgar, dilediğini azaplandırır ve Allah'ın her şeye gücü yeter.

285- Peygamber de kendisine Rabbinden indirilene inanmıştır, inananlar da. Hepsi de Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine inanmıştır. Peygamberlerinden hiçbirini öbüründen ayırmayız, duyduk demişlerdir ve itaat ettik, Rabbimiz, yarlıganma dileriz senden, varacağımız yer, tapındır senin.

286- Allah, hiç kimseye gücünün yeteceğinden fazla bir şey teklif etmez. Herkesin kazandığı sevap kendisine aittir, elde ettiği suç gene kendisine ait. Rabbimiz, bizi muaheze etme unuttuysak, yahut yanıldıysak. Rabbimiz, bize ağır yük yükleme bizden öncekilere yüklediğin gibi. Rabbimiz, yükleme gücümüzün yetmeyeceği şeyi. Bağışla bizi, yarlıga bizi, acı bize, sensin yardımcımız, artık yardım et bize inanmayanlara karşı.43[43]

[43] Sûrenin bu iki son âyeti hakkında birçok hadisler vardır, fazileti anlatılır.

3- ÂL-İ İMRAN SURESİ

Medenîdir, iki yüz âyettir.(İki yüz âyettir, bütün müfessirlerce Medenîdir. İçinde İmran soyundan bahsedildiği için İmran soyu anlamına gelen Al-i İmran adiyle adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Elif lâm mîm.

2- Öyle bir Allah'tır ki yoktur ondan başka tapacak; diridir, daimî olarak mahlûkatının işlerini tedbîr ve her şeyi tasarruf eder.

3- Kitabı, sana gerçek ve ellerinde bulunanı gerçekleyici olarak indirdi, Tevrat ve İncil'i de indirdi

4- Evvelce, insanlara hidâyet olarak, gerçekle bâtılı ayırt eden kitabı da indirdi. Tanrı âyetlerine inanmayanlardır çetin azap ve Allah öyle üstün bir kudret sahibidir ki aman vermez.

5- Şüphe yok ki ne yeryüzünde bir şey Allah'a gizli kalır, ne gökyüzünde.

6- O, size, daha analarınızın karnındayken dilediği gibi şekil verir. Yoktur ondan başka üstün, hüküm ve hikmet sahibi tapacak.

7- Öyle bir Tanrı'dır ki sana kitap indirdi. Onun bir kısmı, mânası-apaçık âyetlerdir ve bunlar, kitabın temelidir. Diğer kısmıysa çeşitli mânalara benzerlik gösterir âyetlerdir. Yüreklerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve onları tevil etmek için mânaları açık olmayan âyetlere uyarlar. Halbuki onların tevilini ancak Allah bilir. Bilgide şüpheleri olmayacak kadar kuvvetli olanlarsa derler ki: Biz inandık ona, hepsi de Rabbimizdendir; bunu aklı tam olanlardan başkaları düşünemez. 44[1]

[1] Muhkem, mânası apaçık demektir. Müteşabih, çeşitli mânalara gelen anlamınadır.

8- Rabbimiz, bizi doğru yola sevk ettikten sonra kalplerimizi saptırma ve kendi katından bize rahmet bağışla, şüphe yok ki sen, fazlasıyla bağışlayansın.

9- Rabbimiz, muhakkak sen, geleceğinde şüphe bulunmayan günde insanları toplayansın. Şüphe yok ki Allah, vaadinden dönmez.

10- Kâfir olanları, Allah katında, ne malları birşeyden kurtaRabilir, ne evlâtları. Onlardır ateşin yakacağı kişiler.

11- Firavun soyu ve ondan öncekiler gibi hani. Âyetlerimizi yalanladılar, Allah da onları suçlarıyla alıverdi ve Allah'ın cezası çetindir.

12- Kâfirlere de ki; Yakında alt olacaksınız, cehennemde toplanacaksınız ve orası ne kötü bir yatılacak yerdir.

13- İbretti size birbirleriyle karşılaşan o iki bölüğün hali. Bir bölük, Allah yolunda savaşmadaydı, öbürüyse kâfirdi ve inananları, gözleriyle iki misli görmedeydiler. Allah, dilediğini yardımıyla kuvvetlendirir ve şüphe yok ki bunda, görenlere kesin bir ibret var.45[2]

[2] Bu âyet, Müslümanların ilk savaşı olan ve Hz. Muhammed (s.a.a)'in en büyük düşmanlarından bulunan Ebû-Cehl'in öldürülmesiyle sonuçlanan Bedir savaşını anlatmaktadır.

14- Kadınlara, oğullara, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşlere, güzel ve cins atlara, hayvanlara ve ekinlere karşı insanların aşırı sevgisi vardır ve bu sevgi, insanlar için bezetilmiş bir sevgidir. Fakat bunlar, dünya yaşayışına ait birer matahtan ibarettir. Sonucu varılıp gidilecek yerin güzelliğiyse ancak Tanrı katındadır.

15- De ki: Size bunlardan daha hayırlısını haber vereyim mi: O da, sakınanlar için, ebedî olan ve kıyılarından ırmaklar akan, içinde tertemiz eşler bulunan bahçelerdir ve Allah'ın sizden râzı oluşudur. Allah, kullarını görür.

16- Onlar öyle kişilerdir ki Rabbimiz derler, inandık, suçlarımızı yarlıga ve bizi koru ateşin azâbından.

17- Onlar, sabredenler, gerçekler, itaat eyleyenler, mallarını yoksullara harcayanlar ve seher çağlarında, suçlarının yarlıganmasını dileyenlerdir.

18- Allah, kesin olarak bildirdi ki kendisinden başka yoktur tapacak. Meleklerle bilgi sahipleri de tam bir doğrulukla bunu bildiler, bildirdiler. O üstün Tanrıdan, o hüküm ve hikmet sahibinden başka yoktur tapacak.

19- Allah katında din, ancak İslâm dinidir. Kendilerine kitap verilenler, bunu adamakıllı bildikten sonra aralarındaki azgınlık ve haddini aşma yüzünden ihtilâfa düştüler ve kim Allah'ın âyetlerine inanmazsa bilsin ki Allah, pek tez hesap görür.

20- Seninle çekişirlerse hemen de ki: Ben ve bana uyanlar, özümüzü Allah'a teslîm ettik. Kendilerine kitap verilenlerle analarından doğdukları gibi kalanlara de ki: Siz de teslîm oldunuz mu? Özlerini Allah'a tapşırırlar, İslâm dinini kabul ederlerse şüphe yok ki doğru yolu bulmuş olurlar. Yüz çevirirlerse sana düşen ancak bildirmedir ve Allah, kullarını görür.46[3]

[3] Çekişenler, Necran Hıristiyanlarıdır.

21- Allah'ın âyetlerini inkâr edip haksız yere peygamberleri öldürenlere, insanlardan, doğruluğu emredenlerin canlarına kıyanlara gelince: Onları elemli bir azapla müjdele.

22- Onlardır bütün yaptıkları, dünyada da boşa gidenler, âhirette de. Bir tek yardımcıları bile yoktur onların.

23- Görmez misin kitaptan, kendilerine bir pay verilenleri; aralarında hakemlik etsin diye Allah'ın kitabına çağrılırlar da sonra onların bir kısmı arkalarını çevirir; onlar zâten bunu âdet edinmiştir.

24- Bu da, sayılı günlerden başka ateşte kalmayız demelerindendir. Kendi uydurmaları olan bu kanaat, onları dinlerinde de aldatmıştır.

25- Onları toplayıverdiğimiz gün ne olacak halleri? O günün geleceğinde hiç şüphe yok ve o gün herkese kazancının karşılığı verilecek, zulmedilmeyecek onlara.

26- De ki: Allah'ım, mülkün sahibi sensin, mülkü dilediğine verirsin, dilediğinden alırsın. Dilediğini yükseltirsin, dilediğini alçaltırsın. Senin elindedir hayır, sensin her şeye gücü yeten.

27- Geceyi uzatırsın, gündüzün bir kısmı gece olur. Gündüzü uzatırsın, gecenin bir kısmı gündüz olur. Ölüden diri çıkarırsın, diriden ölü izhar edersin ve dilediğini sayısız rızıklandırırsın sen.

28- İnananlar iman edenleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesinler. Bu işi yapan, Allah'tan bir şey beklemesin, fakat kâfirlerden çekinmeniz gerekse o başka. Allah, kendisinden sakınmanızı emretmektedir ve dönüp varılacak yer de Allah tapısıdır.

29- De ki: Gönlünüzdekini gizleseniz de Allah bilir, açığa vursanız da. Göklerde ve yeryüzünde ne varsa bilir ve Allah'ın her şeye gücü yeter.

30- O gün bir gündür ki herkes, yaptığı hayrı hazırlanmış bir halde karşısında bulacak, işlediği kötülükle de arasında pek uzun bir mesafe olmasını arzulayacak. Tanrı, kendinden korunmanızı buyurur ve Allah, kullarını pek esirgeyicidir.

31- De ki: Allah'ı seviyorsanız bana uyun da Allah da sizi sevsin ve suçlarınızı yarlıgasın. Allah yarlıgayıcıdır ve rahîmdir.

32- De ki: Allah'a ve Peygambere itaat edin. Fakat yüz çevirirlerse Allah da kâfirleri sevmez.

33- Şüphe yok ki Allah, Âdem'i, Nûh'u, İbrahîm soyunu ve İmrân soyunu seçti, âlemlere üstün etti.47[4]

[4] İmran, Mûsâ ile Hârûn'un babasıdır. Bu takdîrde buradaki İmran soyu sözüyle Mûsâ ve Hârûn kastedilir. İmran'a Meryem'in babası diyenler olduğu gibi bu hususta başka rivâyetler de vardır.

34- Birbirlerinden türemiş bir soydur onlar ve Allah duyar, bilir.

35- An o zamanı ki İmrân'ın zevcesi, yâ Rabbi demişti, karnımdakini, azatlı bir kul olmak üzere sana adadım, kabul et. Şüphe yok ki sen duyarsın, bilirsin.48[5]

[5] Bu âyetlerin meâli, aşağı yukarı Luka İncili'nin I. bölümünde mevcuttur.

36- Doğurunca da yâ Rabbi demişti kız doğurdum; zâten Tanrı, onun ne doğurduğunu biliyordu; erkek kıza benzemez, ona Meryem adını verdim, onu da, soyunu da sana ısmarladım, taşlanmış Şeytan'dan sen koru demişti.

37- Rabbi, onu iyi bir sûrette kabul etti, bir nebat yetiştirir gibi onu yetiştirdi, geliştirdi, Zekeriyya'yı da onun hizmetine memûr etti. Zekeriyya, ne vakit mihRaba girse yanında bir yiyecek bulurdu. Yâ Meryem demişti, bunlar nereden geliyor sana? Meryem, Allah'tan demişti, şüphe yok ki Allah dilediğini sayısız rızıklarla rızıklandırır.

38- Zekeriyya, orada Rabbine dua etmiş, yâ Rabbi demişti, sen katından tertemiz bir soy ver bana, muhakkak ki duaları duyansın sen.

39- Mihrapta durmuş, namaz kılıyordu ki melekler, gerçekten de Allah, sana Yahya'yı müjdelemededir. O, Tanrıdan gelen sözü tasdik eden bir erdir, uludur, kötülüklerden tamamıyla çekinmiştir, iyilerden ve doğrulardan bir peygamberdir o diye nida etmişti.

40- Zekeriyya, Rabbim demişti, benim nasıl oğlum olabilir ki ihtiyarlık, üstüme çökmüştür, karım da kısır. Böyle de olsa demişti, Allah dilediğini yapar.

41- Zekeriyya demişti ki: Rabbim, bana bir delil ver. Allah da, insanlarla işaretleşmen ayrı, tam üç gün, konuşmaman onlarla, delildir sana. Çok an Rabbini, akşam ve sabah çağlarında, onun noksan sıfatlardan arı olduğunu söyle demişti.

42- An o zamanı da, hani melekler Meryem'e, yâ Meryem, Allah gerçekten de seni seçti, arıttı ve âlemlerdeki kadınlara üstün etti.

43- Yâ Meryem, Rabbine itaat et, secdeye kapan, rükû edenlerle rükû et demişti.

44- Bunlar, gaibe ait haberler ki sana vahyetmekteyiz. Meryem'i yetiştirmeyi tekeffül edecek kimdir diye kura çekmek için kâlemlerini attıkları zaman da yanlarında değildin, bu hususta çekiştikleri zaman da.

45- Hani melekler, yâ Meryem, gerçekten de Allah seni, kendisinin bir kelimesiyle müjdelemektedir adı da Meryemoğlu Mesîh İsa'dır onun ve o, dünyada da kadri yüce bir erdir, âhirette de ve yakınlardandır o.49[6]

[6] "Kelime", burada Tanrıyı birleyiş sözü, yahut Tanrı kitabı, yahut da İsa'dır. İsa, Tanrının ol sözüyle var olduğundan kelime diye anılmıştır. Peygamber olduğu cihetle Tanrı kelimesi denmiştir, nitekim Hz. Muhammed (s.a.a)'e de "Zikr" denmiştir diyenler de vardır (al-Müfredât, s. 455). Mesîh kelimesinin Süryaniciden Arapça'ya geçtiğini söyleyenler olduğu gibi bir yere el sürmek anlamına gelen mesh'ten geldiğini söyleyenler de vardır. Yeryüzünde fazla gezdiğinden, yağla meshedilmiş olarak doğduğundan, suyla vaftiz edildiğinden bu lâkapla lâkaplanmıştır diyenler ve kelimenin İbraniceden geldiğini söyleyenler bulunmuştur (Aynı kitap, s. 484). Manen yomlulukla ve bereketle meshedildiği, suçlardan arındığı, zeytin yağıyla, inananları meshettiği, körlerin gözlerini, eliyle meshederek açtığı, hastaları, eliyle sıvazlayarak iyileştirdiği için bu adla anılmıştır diyenler, hatta doğduğu vakit Cebrail tarafından, kanadıyla meshedildiği için bu adı aldığını söyleyenler bile vardır (Mecma'ül-Beyan 1, s.189).

46- Beşikteyken de, olgunluk çağındayken de insanlarla konuşacaktır ve o, temiz kişilerdendir demişti de.

47- Meryem, yâ Rabbi demişti, benim nasıl çocuğum olabilir? Bana hiçbir insan dokunmadı. Allah, öyledir ama demişti, dilediğini yapar Allah ve bir işin olmasını diledi mi hemencecik ol der ona ve o oluverir.50[7]

[7] Bu âyetlerin meâli, aşağı yukarı Luka İlcili'nin I. bölümünde mevcuttur.

48- Tanrı ona bilgiyi, hikmeti, Tevrat'ı, İncil'i öğretir.

49- İsrailoğullarına peygamber olarak gönderir, o da onlara der ki: Ben, Rabbinizden delille geldim size. Balçığı yoğurur, kuş şekline sokar, ona üflerim, Allah'ın izniyle kuş olur. Anadan doğma körü körlükten kurtarırım, abraş illetine tutulmuşu, Allah'ın izniyle iyileştiririm ve Allah'ın izniyle ölüyü diriltirim, evlerinizde yediklerinizi, sakladıklarınızı size bildiririm. İnanmışsanız şüphe yok ki, bunlar size delildir. 51[8]

[8] İsa Peygamberin ölüyü diriltmesi, körlerin gözlerini açması, hastaları iyileştirmesi, Ahd-i Cedit'te de vardır. (Matyus. 9, 12, Markus, 1. 40-41, 2, 3-11, 3, 1-5, 5, 25-43, 10, 46-52. Diğer İncil'lerde de bu çeşit mûcizelerden bahsedilmektedir). Ancak topraktan kuş şeklinde bir şey yapıp üfürdüğü ve o şeklin kuş olduğu hakkında bir şey yoktur.

50- Tevrat'ın gerçekliğini söylemekte, size haram edilen bâzı şeyleri helâl etmekteyim, Rabbinizden delillerle geldim. Sakının Tanrıdan da bana itaat edin.

51- Şüphe yok ki Allah, benim de Rabbimdir, sizin de Rabbiniz; ona kulluk edin, budur doğru yol.

52- İsa, onların küfrünü duyunca dedi ki: Kimlerdir Allah uğrunda yardımcılarım? Havârîler, biziz Allah için yardım edenler dediler, Allah'a inandık, sen de tanık ol ki, biz, ona teslîm olanlarız. 52[9]

[9] Havâriyyun, İsa'ya inanan ve onun adına dinini tebliğ eden on iki kişidir. Bunların adları, Matyus İncil'inde vardır (10, 1-4). Hıristiyanların inancına göre On ikilerden Yuda, İsa'yı ele verdiği için lânetlenmiş, bunun yerine Mityas seçilmiştir (A'mâk-i Rüsül, 1, 15-26). Bunlara, elbiseleri temiz olduğundan, elbise yıkamakla, avlanmakla, balık avıyla geçindiklerinden bu adla adlanmışlardır diyenler vardır.

53- Rabbimiz, inandık indirdiğine, uyduk Peygambere, bizi buna tanık olanlarla haşret.

54- Düzene koyuldular, Allah da düzenlerine karşılık cezalarını verdi. Allah, düzencilere ceza verenlerin hayırlısıdır.

55- Hani o zaman Allah yâ İsa demişti, seni öldürecek de benim, kendime yüceltecek de, kâfirlerden kurtarıp arıtacak da. Sana uyanları kıyamete dek kâfirlere üst edeceğim. Sonra, dönüp geleceğiniz yer, benim tapımdır, aranızda, aykırılığa düştüğünüz şeylerin hükmünü de ben vereceğim. 53[10]

[10] Bu âyete dayanarak İsa'nın, maneviyat bakımından diri olup, madde bakımından ölmüş bulunduğunu söyleyenler olmuştur ki Sımavna Kadısıoğlu Bedreddin bunlardandır ve "Vâridât" ında bunu açıkça söyler (Mehmet Şerefeddin Yaltkaya: Sımavna Kadısoğlu Şeyh Bedreddin, İst. 1925-1341, s. 38-39). 10- En doğru söz, Peygamberin yakınlarından olduklarından temiz kişiler anlamına gelen bu adı aldıklarıdır. Hz. Muhammed (s.a.a)'in, Avvan oğlu Zübeyr'e ümmetimden benim havarimdir dediği rivayet edilmiştir (al-Cami'üs-Sagıyr, c.2, s. 23-24).

56- Kâfir olanlara gelince: Onları dünyada da çetin bir azapla azaplandıracağım, âhirette de ve onlara hiçbir yardımcı yoktur.

57- İnananlar ve iyi işlerde bulunanlarsa ecirlerini tam olarak alırlar. Allah zulmedenleri sevmez.

58- Bunları, sana âyetlerimizden ve doğrulukla hükmeden Kur'ân'dan okuyoruz.

59- Gerçekten de Allah katında İsa, Âdem'in örneğidir, onu topraktan yarattı da sonra ol dedi, oluverdi.

60- Gerçek, Rabbindendir, şüphe edenlerden olma artık.

61- Sana iyice bildirildikten sonra da gene bu hususta seninle tartışan olursa de ki: Gelin, oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı çağıralım, biz bizzat gelelim, siz de gelin. Ondan sonra da dua edelim ve Allah'ın lânetini yalancılara havale edelim.54[11]

[11] Hicretin onuncu yılında Necran Hıristiyanlarının bir kısmı, mescide gelmişler, Hz. Peygamberle İsa hakkında görüşmüşler, bunun üzerine Hz. Muhammed (s.a.a), onları mübaheleye, yani yalancıyı Tanrı lânetine havale ederek lânetleşmeye çağırmış, onlar o gün izin istemişlerdi. Hz. Muhammed (s.a.a), ertesi günü, Ali'nin elinden tutmuş, Hasan ve Hüseyin'i önüne katmış olarak yola çıkmıştı. Fâtıma da arkalarından geliyordu. Necranlılar, mübaheleye cesaret edememişler, vergi vermeye razı olmuşlardı (Mecma'ül-Beyan, 1. s. 193). Kur'an'da hususi bir adla anılan ayetler arasında bulunan bu ayete "İbtihal" ve "Mübahele ayeti" denir.

62- İşte budur gerçek söz: Allah'tan başka yoktur tapacak ve şüphe yok ki Allah, üstündür, hikmet sahibidir.

63- Gene yüz çevirirlerse muhakkak ki Allah bozguncuları bilir.

64- De ki: Ey kitap ehli, gelin aramızda eşit olan tek söze: Ancak Allah'a kulluk edelim, ona hiçbir şeyi eş ve ortak etmeyelim, Allah'ı bırakıp da bâzılarımız, bâzılarımızı Tanrı tanımayalım. Gene de yüz döndürürlerse deyin ki tanık olun, özümüzü Tanrıya teslîm edenleriz biz.

65- Ey kitap ehli, ne diye İbrahîm hakkında çekişip tartışırsınız? Tevrat da ondan sonra inmiştir, İncil de. Akıl etmiyor musunuz ki?

66- Şöyle-böyle bilginiz olan şeye dair tartışıp duruyorsunuz ama hiç bilginiz olmayan şeyde de ne diye tartışmaya kalkışırsınız? Allah bilir, siz bilmezsiniz.

67- İbrahîm ne Yahûdi'ydi, ne Nasrânî. Dosdoğru Müslüman'dı ve müşriklerden değildi.

68- İbrahîm'e gerçekten de en yakın olanlar, ona inananlarla bu Peygamberdir ve iman edenlerdir. Allah, inananların dostu ve yardımcısıdır.

69- Kitap ehlinin bir bölüğü, yolunuzu sapıtmak ister. Halbuki sizi değil, ancak kendilerini yoldan çıkarırlar, kendileri sapıklığa düşerler de farkında değillerdir.

70- Ey kitap ehli, Allah'ın âyetlerini neden inkâr edersiniz, halbuki onları görüp duruyorsunuz da.

71- Ey kitap ehli, ne diye hakkı bâtılla karıştırıyor, gerçeği gizliyorsunuz? Halbuki biliyorsunuz da.

72- Kitap ehlinin bir bölüğü de dedi ki: İman edenlere indirilene gündüzün inanın, akşam üstü inanmayın, kâfir olun, belki iman edenler de inançlarından dönerler.

73- Ve dininize uyan kişiden başkasına inanmayın. De ki: Doğru yol, ancak Allah yoludur. Size verilenin başkalarına da verildiğine ve onların, Rabbiniz katında deliller göstererek sizinle tartışacaklarına inanmayın dediler mi de, de ki: Lütuf ve ihsân ancak Allah'ın elindedir, dilediğine lütfeder ve Allah'ın lütfü boldur ve her şeyi bilir o.

74- Dilediğini rahmetiyle tahsis eder ve Allah, büyük bir lütuf ve ihsân sahibidir.

75- Kitap ehlinin içinde öylesi vardır ki ona bir kantar altın emânet etsen onu, olduğu gibi öder. Öylesi de vardır ki bir altın emânet etsen ayak direyip ısrar etmedikçe geri vermez. Bu da, okuma-yazma bilmeyenlerin mallarını almada bir vebal yok bize demelerindendir. Bile bile Allah'a karşı yalan söylerler.

76- Yok, öyle değil iş. Kim ahdine vefa eder ve ondan sakınırsa bilsin ki gerçekten de Allah sakınanları sever.

77- Allah'a verdikleri sözü ve onun adına, etmiş oldukları yeminleri, değeri az bir mataha değişenler yok mu, onlardır âhirette nasîbi olmayanlar ve Allah, kıyamet gününde onlarla konuşmaz, yüzlerine bile bakmaz, onları arıtmaz ve onlar içindir elemli bir azap.

78- Kitap ehlinin bir bölüğü de kitaptan bir şey okuyorlarmış zannına kapılmanız için dillerini oynatıp dururlar, halbuki okudukları, kitapta yoktur. Bu, Allah katındandır derler, değildir Allah katından ve bile bile Tanrıya bühtan ederler.

79- Hiçbir insana yakışmaz ki Allah, ona kitap, hüküm ve peygamberlik versin de sonra o, insanlara, Tanrıyı bırakın da bana kul olun desin. Ancak öğretmekte, okumakta ve okumakta olduğunuz kitaba uyup Rabbânî olun der.55[12]

[12] Rabbâni, Ali, İbn-i Abbas ve Hasen'e göre fıkıh, yani İslâm hukuku bilgisini bilen ve Kur'ân'dan hüküm çıkarmaya gücü yeten bilgine derler. Hikmet sahibi, bilgin, Tanrıdan çekinen hakim, idarede, halkın işlerini güzellikle tedbîr eden, bilgilerini halka öğreten; helâli haramı, emri nehyi bilen anlamlarını verenler de vardır. Ali oğlu Muhammed-ibn-il-Hanefiyye'nin öldüğü gün İbn-i Abbas'ın, bu ümmetin Rabbânisi öldü dediği rivâyet edilmiştir. Bu sözün iştikakı hakkında birçok sözler söylenmiş, hattâ Süryanice'den geldiğini söyleyenler bulunmuştur (Mecma'ül-Beyan, 1. s.199).

80- Meleklerle peygamberleri Tanrı tanıyın diye de emretmez. Artık siz Müslüman olduktan sonra küfrü emreder mi size?

81- An o zamanı ki Allah, peygamberlerden, size kitap ve hikmet verdim, sonra da sizdeki kitabı gerçekleyen bir peygamber göndereceğim, ona mutlaka inanacaksınız, mutlaka yardım edeceksiniz diye söz almıştı ve ikrar ettiniz mi, size yüklediğim bu ağır yükü aldınız, yüklendiniz mi demişti. İkrar ettik demişlerdi de o da öyleyse tanık olun demişti, ben de sizinle berâber tanıklık edenlerdenim.

82- Bundan sonra kim dönerse o çeşit kişilerdir kötülükte bulunanlar.

83- Artık Allah'ın dininden başka bir din mi arıyorlar? Göklerde ve yeryüzündekiler, istekleriyle ve zorla ona teslîm olmuşlardır ve her şey de, sonucu, gerisin geriye, dönüp onun tapısına varacaktır.

84- De ki: İnandık Allah'a ve bize indirilene, İbrahîm'e, İsmâîl'e, İshak'a, Yakup'a, torunlarına indirilene. Mûsâ'ya, İsa'ya ve peygamberlere, Rablerinden verilene; aralarından hiçbirini ayırt etmeyiz ve biz, ona teslîm olmuşuz.

85- Kim Müslümanlıktan başka bir din arar, dilerse arayıp bulduğu din, aslâ makbule geçmez ve o, âhirette ziyana uğrayanlardandır.

86- Allah, o kavme nasıl doğru yolu gösterir ki inandıktan sonra kâfir olmuştur. Halbuki onlar, Peygamberin gerçek olduğuna da tanıklık etmişlerdi, onlara apaçık deliller de gelmişti ve Allah, zâlim kavmi doğru yola sevk etmez ki.

87- Onlar, o kişilerdir ki şüphesiz yaptıklarına karşılık Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onlaradır.

88- Ve bu lânette ebedî kalırlar, ne azapları hafifletilir, ne de yüzlerine bakılır.

89- Ancak bundan sonra tövbe edenler ve düzgün bir hale gelenler müstesna. Çünkü Allah, suçları örter ve rahîmdir.

90- İnandıktan sonra kâfir olanlara, sonra da kâfirliklerini arttıranlara gelince: Tövbeleri hiç kabul edilmez ve onlardır sapıklar.

91- Gerçekten de, kâfir olanlar ve kâfir olarak ölenler yok mu, kurtulmak için dünya dolusu altın feda etseler makbule geçmez, hiçbiri kurtulmaz, onlaradır elemli bir azap ve onlara bir tek yardımcı bile yoktur.

92- Kesin olarak hayır ve ihsan mertebesine erişmezsiniz sevdiğiniz şeyleri harcamadıkça ve şüphe yok ki Allah, harcadığınız şeyleri bilir.

93- İsrail, Tevrat inmeden kendisine neleri haram ettiyse onlardan başka her çeşit yiyecek, İsrailoğullarına helâldi. De ki: Sözünüz doğruysa getirin Tevrat'ı da okuyun bakalım.56[13]

[13] Bu âyet, Musevilerin itirazlarına cevaptır, çünkü onların dininde deve haramdır (Tesniye, 14, 6).

94- Bundan sonra da kim Allah'a yalan isnat ederse artık o çeşit adamlardır zâlimler.

95- De ki: Allah doğru söylemiştir, siz de artık doğru yolu tutan İbrahîm'in dinine uyun ve o, şirk koşanlardan değildi.

96- Şüphe yok ki ilk kurulan ev, Mekke'deki evdir. Kutludur ve âlemlere doğru yolu gösterir.57[14]

[14] Buhârî, Ebu-Zerr'den rivâyet edilen şöyle bir hadis tahric eder: Yâ Resulâllah dedim, yeryüzünde ilk kurulan mescit, hangi mesciddir? Mescid-i Harâm dedi. Sonra hangi mescid diye sordum. Mescid-i Aksâ dedi. İkisinin kuruluşu arasında dedim ne kadar zaman var? Kırk yıl buyurdu (al-Tecrid, c. 2, s. 41. Kitâbu Bed'il-halk).

97- Oradadır apaçık deliller ve İbrahîm'in durağı ve kim oraya girerse emin olur. İnsanlardan, oraya gitmeye gücü yetene, Allah için gidip o evi ziyaret ederek haccetmesi farzdır. İnkâr eden eder, Allah şüphe yok ki bütün âlemlerden müstağnîdir.

98- De ki: Ey kitap ehli, ne diye Allah'ın delillerini inkâr eder, kâfir olursunuz? Halbuki Allah, bütün yaptıklarınızı görür.

99- De ki: Ey kitap ehli, kendiniz de tanıksınız, öyle olduğu halde gene zor zoruna ne diye bir eğrilik bulmaya yeltenir de inananları, Allah yolundan döndürmeye çalışırsınız? Allah'sa yaptıklarınızdan gafil değildir ki.

100- Ey inananlar, kendilerine kitap verilenlerin herhangi bir kısmına uyarsanız sizi döndürür, inancınızdan sonra kâfir yapar.

101- Fakat siz nasıl kâfir olabilirsiniz ki Allah'ın âyetleri size okunmada, Allah'ın Resûlü de içinizde. Kim Allah'a sımsıkı yapışırsa şüphe yok ki o, dosdoğru yola sevk edilmiştir.

102- Ey inananlar, Allah'tan nasıl sakınmak lâzımsa öyle sakının ve ancak Müslüman olarak can verin.

103- Hep birden Allah'ın ipine sımsıkı sarılın, bölük bölük olmayın ve anın Allah'ın size verdiği nîmeti, anın o zamanı ki düşmandınız birbirinize, kalplerinizi uzlaştırdı, nîmetiyle kardeş oldunuz. İçinde ateş dolu bir çukurun tam kenarındaydınız, sizi kurtardı oradan. Allah, doğru yolu bulursunuz diye delillerini böyle açıklar işte.58[15]

[15] Allah ipi, Ebû-Said-i-Hûdri, Abdullah ve Katâde'ye göre Kur'ân'dır. İbn-i Abbas ve Ebû-Zeyd'e göre Müslümanlıktır. İmam Ca'fer-üs-Sâdık (a.s)'ın, biz, Tanrının Allah ipine yapışın diye emrettiği kişileriz, Allah ipiyiz dediği rivâyet edilir. Hz. Muhammed (s.a.a)'in, "Ben, sizin aranızda iki halife bırakıyorum; gökle yer arasında, uzatılmış bir ip olan Allah kitabı ve soyum, Ehl-i Beyt'im; ikisi, havuz kıyısında bana ulaşıncaya dek birbirinden ayrılmaz" dediğini Ahmed-ibn-i Hanbel, "Müsned"inde, Tabarâni, "Kebir" inde rivâyet ederler (al-Câmi'üs-Sagıyr, 1. s.87). Bu hadis, daha başka tarzlarla ve eklentilerle Tirmizi, Hâkim, Zehebi tarafından da tahric edilmiştir (Seyyid Abd-ül Huseyn Şerefüddin: al-Murâcaât, Bağdat, Miktebet-ül-Câmia, 1946 -1365. s. 20-21). Aynı meâlde bir hadis, Ebû-Hureyre'den tahric edilir (al-Cami, 2, s. 4).

104- İçinizde öyle kişiler bulunmalı ki onlar, sizi hayra çağırsın, size iyiliği emretsin, sizi kötülükten vazgeçirmeye çalışsın ve onlardır kurtulanlar, muratlarına erenler.

105- Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra da gene bölük bölük olanlara, gene ayrılığa düşenlere benzemeyin. Öyle kişilerdir onlar ki onlaradır pek büyük azap.

106- Bir gündür o gün ki yüzler ağarır, yüzler kararır. Yüzleri kararanlara, inandıktan sonra denir, kâfir mi oldunuz? Kâfir olmanıza karşılık tadın azâbı.

107- Yüzleri ağaranlara gelince onlar, Allah'ın rahmetindedir, onlar, o rahmette ebedî olarak kalırlar.

108- İşte bunlar, Allah'ın âyetleridir. Gerçek olarak onları sana okumadayız ve Allah, âlemlere zulmetmeyi istemez.

109- Allah'ındır ne varsa göklerde ve yeryüzünde ve işler, dönüp ona varır.

110- Siz insanlar için meydana çıkarılan en hayırlı ümmetsiniz; insanlara iyiliği emredersiniz, kötülükte bulunmamalarını söylersiniz ve Allah'a inanırsınız. Kitap ehli de inansaydı hayırlı olurdu kendilerine. Onlardan inananlar da var, fakat çoğu dinden çıkmıştır.

111- Onlar size hiçbir sûretle zarar veremezler, ancak incitirler sizi. Onlara bir tek yardımcı bile bulunmaz.

112- Nerede bulunurlarsa bulunsunlar, aşağılık bir hâle getirilmiştir onlar; ancak Allah'ın ipine ve insanların yapıştıkları ipe yapışanlar müstesna. Allah'ın gazabına uğradılar ve üstlerine miskinlik çullandı. Bu da Allah'ın delillerini inkâr ettikleri ve haksız yere peygamberleri öldürdükleri için, bu da isyan ettikleri ve hadlerini aştıkları için.

113- Ama hepsi bir değil. Kitap ehlinden dosdoğru hareket edip ibadetten vazgeçmeyen, geceleri secdeye kapanarak Allah'ın âyetlerini okuyan bir bölük de var.

114- Allah'a ve âhiret gününe inanırlar, insanlara iyiliği emrederler, onları kötülükten nehyederler ve onlar iyi kişilerdendir.

115- Hayra ait ne yaparlarsa mutlaka mükâfatını görecekler ve Allah, kendisinden sakınanları pek iyi bilir.

116- Gerçekten de o kâfirlerin ne malları Allah azâbından onları koruyabilir, ne evlâtları ve onlardır ateş ehli olanlar, orada ebedî kalırlar.

117- Onların şu dünya hayatında harcadıkları, tıpkı kendilerine zulmeden bir kavmin tarlalarına vuran zemheri yeline benzer, eser, ekinleri mahvedip gider. Onlara Allah zulmetmez, onlar, kendi kendilerine zulmederler.

118- Ey inananlar, birbirinizi bırakıp da başkalarını dost edinmeye kalkışmayın. Onlar, size zarar vermekten, kötülükte bulunmaktan geri kalmazlar, sizin zahmete düşmenizi dilerler. Düşmanlıkları, ağızlarından dökülen sözlerden açıkça belli olur, yüreklerinde gizledikleri düşmanlıksa daha da büyüktür. İşte, aklınızı başınıza almanız için size bu delilleri açıkladık.

119- İşte siz o kişilersiniz ki onları seversiniz, fakat onlar sizi sevmez. Siz, kitabın hepsine inanırsınız, onlarsa sizinle buluştular mı inandık derler, yalnız kaldılar mı size karşı besledikleri kin yüzünden parmaklarını ısırırlar. De ki: Geberin kininizle. Şüphe yok Allah, gönüllerde ne varsa hepsini bilir.

120- Size bir iyilik gelse tasalanırlar, kötülük gelse ferahlanırlar. Sabreder ve sakınırsanız düzenleri size hiçbir hususta zarar vermez ve Allah, şüphe yok ki ne yaparlarsa hepsini de kavramıştır.

121- An o zamanı, hani insanları savaş yerlerine yerleştirmek için sabahleyin erkenden âilenden ayrılmıştın ve Allah duyuyordu, biliyordu bunu.

122- Hani içinizden iki bölük, korkup geri dönmek üzereydi, halbuki Allah, onların yardımcısıydı ve ancak Allah'a dayanmalı inananlar.59[16]

[16] Uhud savaşı. Bu iki bölük, askerin iki kanadını meydana getiren Selme ile Harise oğullarıdır.

123- Siz zayıf olduğunuz halde Allah size Bedir'de yardım etmişti, artık siz de Allah'tan sakının da şükredenlerden olun.

124- Hani sen o zaman inananlara demiştin ki: Rabbiniz, size yardım için üç bin melek indirecek, yetmez mi size?

125- Evet, sabreder de çekinirseniz düşmanlar, size ansızın saldırsa bile Rabbiniz, alâmetleri besbelli tam beş bin melekle yardım eder size.

126- Allah, bunu ancak size bir müjde olsun da yürekleriniz yatışsın diye yapmıştır ve yardım, ancak hüküm ve hikmet sahibi Allah'tandır.

127- O, kâfirlerin ileri gelenlerinden bir kısmını öldürmek, bir kısmını da baş aşağı edip ümitsiz bir hale getirerek döndürmek için yardım etti size.

128- Senin bu işle ilgin yok bile; o, dilerse tövbelerini kabul eder, dilerse zâlim olduklarından dolayı onları azaplandırır.

129- Allah'ındır göklerde ne varsa ve yeryüzünde ne varsa. Dilediğini yarlı-gar, dilediğine azâp eder ve Allah yarlıgayıcıdır, rahîmdir.

130- Ey inananlar, faizi kat kat arttırarak yemeyin, Allah'tan sakının da kurtulun.

131- Sakının o ateşten ki hazırlanmıştır kâfirlere.

132- Ve Allah'a ve Peygambere itaat edin de acınmışlardan olun.

133- Yarış edercesine koşun Rabbinizin yarlıgamasına, sakınanlar için hazırlanmış bulunan ve eni, göklerle yerler kadar olan cennete.

134- O sakınanlar, ferahlıkta, darlıkta mallarını yoksullara harcayanlar, öfkelerini yenenler ve insanları affedenlerdir ve Allah, ihsânda bulunanları sever.

135- Onlar, kötü bir iş işlediler mi, yahut nefislerine bir zulümde bulundular mı Allah'ı anıp suçlarının yarlıganmasını dileyenlerdir ve Allah'tan başka kimdir günahları yarlıgayan? Onlar, işledikleri suçta, bile bile ısrar da etmezler.

136- Onlar, öyle kişilerdir ki yaptıklarının karşılığı, Rablerinin yarlıgaması ve kıyılarından ırmaklar akan cennetlerdir, ebedî olarak kalırlar orada ve iyi işlerde bulunanların mükâfatı, ne de güzeldir.

137- Sizden önce nice dinler gelip geçti. Yeryüzünü gezin, dolaşın da yalanlayanların sonucu ne olmuş, bakın, görün.

138- Bu, insanlara açıklamadır ve sakınanları doğru yola sevk etmedir, öğüttür onlara.

139- Ve gevşeklik etmeyin, mahzun olmayın, inanmışsanız mutlaka üstünsünüz siz.

140- Size bir yara deydiyse o kavim de tıpkı sizin gibi yaralandı. Bu günler, öyle günler ki onları insanlar arasında nöbetle döndürür, dururuz. Böylece de Allah, bilgisini, inananlara açıklar, içinizden şahitler edinir ve Allah zâlimleri sevmez.

141- Ve Allah, inananları arıtır, tertemiz bir hale getirir, kâfirleri de helâk eder.

142- Yoksa Allah, içinizden savaşanları belli etmeden, sabredenleri bildirmeden cennete girivereceğinizi mi sanıyorsunuz?

143- Andolsun, ölümle karşılaşmadan önce arzulamıştınız ölümü. İşte onu gördünüz, bakıp duruyordunuz ona.

144- Muhammed, ancak bir peygamberdir. Ondan önce nice peygamberler geldi geçti. Ölürse, yahut öldürülürse gerisin-geriye mi döneceksiniz? Kim dönerse bilsin ki Allah'a hiçbir sûretle zarar vermez ve Allah şükredenlerin karşılığını yakında verecektir.

145- Allah'ın izni olmadıkça hiçbir kimse ölmez. Ölüm, vakti tâyin edilmiş bir yazıdır. Kim dünya nîmetlerini isterse ona dünyadan nîmetler veririz ve kim âhiret mükâfatını dilerse ona ahirete ait mükâfatlar ihsân ederiz ve biz, şükredenleri yakında mükâfatlandıracağız.

146- Nice peygamberler gelip geçti ki onlarla berâber birçok bilginler, savaşa girişti. Onlar, Allah yolunda başlarına gelenlere dayandılar, ne gevşediler, ne zayıflık gösterdiler, ne de boyun eğdiler ve Allah, sabredenleri sever.

147- Sözleri ancak şuydu: Rabbimiz, yarlıga suçlarımızı, bağışla işlerimizde taşkınlık göstermemizi ve diret ayaklarımızı, yardım et bize kâfir kavme karşı.

148- Allah da onlara dünya nîmetlerini ve âhiretin güzelim mükâfatını verdi ve Allah, iyilik edenleri sever.

149- Ey inananlar, kâfirlere itaat ederseniz sizi döndürür onlar ve ziyan edersiniz.

150- Yok yok, sizin yardımcınız, dostunuz Allah'tır ve o, yardımcıların en hayırlısıdır.

151- Hiçbir şeye dayanmaksızın Allah'a şirk koştuklarından dolayı kâfirlerin yüreklerine yakında bir korkudur salacağız. Ateştir yurtları onların ve zâlimlerin barınacağı yer, ne de kötüdür.

152- Andolsun ki Allah, size ettiği vaadi doğruladı; izniyle onları bozup öldürdünüz de sonra gevşeklik gösterdiniz, verilen buyruk hakkında çekiştiniz ve sevdiğiniz şeyi size gösterdikten sonra tuttunuz, isyan ettiniz. Sizden dünyayı dileyen olduğu gibi âhireti dileyen de vardı. Sonra sizi sınamak için onlardan geri çevirdi ve gerçekten de bağışladı sizi ve Allah, inananlara karşı lütuf ve ihsân sahibidir.60[17]

[17] Sevdikleri, istedikleri şey ganîmetti. Uhud savaşında bir yeri beklemeye memûr olanlar, muzafferiyeti görünce ganîmetten mahrum kalmamak için, yerlerini bırakmışlar ve düşman oradan saldırarak Müslümanları bozmuştu. Bundan önceki ve sonraki âyetler, 160. âyete kadar hep Uhud savaşına aittir.

153- O anda boyuna uzaklaşıyor, hiç kimseye bakmıyordunuz bile. Peygamberse arkanızdan sizi çağırıp durmadaydı. Tanrı, elinizden çıkana hayıflanmayasınız, gelip çatan felâketlerden mahzun olmayasınız diye sizi, gam üstüne gam vererek cezalandırdı ve Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.

154- Bu gamdan sonra size emniyetle bir uyku verdi ki içinizden bir bölüğü sarıp kapladı. Bir bölükse can kaygısına düşmüştü. Allah hakkında, Müslümanlıktan önceki bilgisizlik çağında olduğu gibi haksız zanlara kapıldılar. Diyorlar ki: Bu işte nemiz var bizim? De ki: Bütün işler Allah'ındır. Onlar, sana açıklamadıklarını yüreklerinde gizliyorlar ve bu işte payımız olsaydı burada öldürülmezdik diyorlar. De ki: Evlerinizde de olsanız, öldürmeleri yazılanlar, gene çıkarlar, öldürülüp yatacakları yerlere giderlerdi ve Allah, gönüllerinizde olanları yoklamak, yüreklerinizdekini artırmak için yaptı bunu ve Allah, yüreklerinizde ne varsa hepsini bilir.

155- İki topluluğun karşılaştığı gün içinizden yüz çevirenler, şüphe yok ki bâzı hareketleri yüzünden Şeytan'a kapılmışlardı, fakat andolsun ki Allah onları bağışladı ve şüphe yok ki Allah, suçları örter ve ceza vermede acele etmez.

156- Ey inananlar, sakın kâfir olup da sefere çıkan, yahut savaşa giden kardeşlerine, bizim yanımızda olsalardı ölmezlerdi, öldürülmezlerdi diyenlere benzemeyin. Allah, bunu, onların yüreklerine bir hasret olarak yerleştirdi. Halbuki dirilten de Allah'tır, öldüren de ve Allah, bütün yaptıklarınızı görür.

157- Andolsun ki Allah yolunda öldürülmeniz, yahut ölmeniz, Allah'ın yarlıgaması ve rahmeti, onların topladıklarından hayırlıdır.

158- Andolsun ki ölseniz de mutlaka Allah tapısında toplanacaksınız, öldürülseniz de.

159- Allah'ın rahmetiyle onlara karşı yumuşak davrandın, yoksa kaba ve katı yürekli olsaydın mutlaka yanından ayrılıp giderlerdi. Bağışla onları, yarlıgan-malarını dile onların, iş hususunda danış onlarla. Fakat işe girişmeyi de kurdun mu dayan Allah'a. Şüphe yok ki Allah, dayananları sever.

160- Allah size yardım ederse üst olacak yoktur size. Fakat o sizi yardımsız bırakırsa kimdir ondan başka yardım edecek size? Mutlaka Allah'a dayanmalı inananlar.

161- Bir peygamber, emânete hıyânet edemez ve kim hıyânet ederse kıyâmet günü, hıyânet ettiği neyse onunla haşrolur, sonra herkese kazandığının karşılığı verilir ve onlara zulmedilmez.61[18]

[18] Bedir ganîmetleri arasında bir kadife kaybolmuştu. Münafıklar, bunu Hz. Muhammed (s.a.a) almıştır diye ortaya bir söz attılar. Buna işaret edilmektedir.

162- Allah rızâsına uyanla Allah'ın hışmına uğrayıp yurdu cehennem olan bir olur mu hiç? Ve orası, dönülüp varılan ne kötü bir yerdir.

163- Onlara Allah katında dereceler var ve Allah ne yapıyorlarsa hepsini görür.

164- Andolsun ki Allah, müminlere büyük bir lütufta bulundu onların içinden bir Peygamber gönderdiği zaman; o Peygamber, müminlere Tanrı âyetlerini okumada, onları arıtmada, onlara kitap ve hikmet öğretmede ve onlar, bundan önce apaçık bir sapıklık içindeydiler.

165- Başlarına iki misli olarak gelen felâkete siz de uğrayınca, bu da nereden dediniz. De ki: Bu, sizin katınızdan geldi ve Allah'ın, şüphe yok ki her şeye gücü yeter.

166- İki topluluğun karşılaştığı gün size gelip çatan musîbet, Allah'ın izniyle gelip çatmıştı. Böylece de inananları bildirmeyi.

167- Münafıklık edenleri de açığa vurmayı murad etmişti. Onlara, gelin, Allah yolunda savaşın, yahut da onları defedin deyince, savaşmayı bilseydik elbette size uyardık dediler. Halbuki onlar, o gün imandan ziyade küfre yakındılar. Özlerinde olmayan söze getiriyorlardı. Onların bütün gizlediklerini Allah bilir.

168- Onlar öyle kişilerdir ki otururlar da kardeşlerine, eğer derler, bizi dinleselerdi öldürülmeyeceklerdi. De ki: Ölümü çevirin kendinizden sözünüz doğruysa.

169- Allah yolunda öldürülenleri ölü sanma. Onlar diridir ve Rableri katında rızıklanırlar.

170- Ferah-fahûr bir halde Allah'ın onlara ettiği lütuf ve ihsânlarla ve onlar, henüz kendilerine katılmayanlara, fakat artlarından gelmekte olanlara da bilin ki ne korku vardır onlara, ne de mahzun olurlar diye müjde vermeyi isterler.

171- Allah'ın nîmet ve ihsânına nâil olduklarından dolayı sevinç içindedir onlar ve Allah, inananların ecrini zâyi etmez.

172- Yaralandıktan sonra bile Allah'ın ve Peygamberin davetine icabet edenlere, hele onların içinden iyiliklerde bulunup sakınanlara pek büyük bir ecir var.

173- Öyle kişilerdir onlar ki halk, kendilerine, bütün insanlar, aleyhinizde birleşti, korkun onlardan dedi de bu söz, onların inancını arttırdı ve Allah yeter bize, ne de güzel vekildir o dediler.

174- Kendilerine hiçbir kötülük erişmeksizin Allah'ın nîmetlerine ve ihsânına nâil olarak geri döndüler ve Allah rızâsına da uymuş oldular; Allah, pek büyük lütuf ve ihsân sahibidir.

175- Şüphe yok ki Tanrı dostlarını korkutan ancak ve ancak Şeytan'dır. Onlardan korkmayın, benden korkun inanmışsanız.

176- Ve o, küfre doğru koşa-koşa, yarışarak gidenler, seni mahzun etmesin, onlar Allah'ı hiçbir sûretle zararlandıramazlar. Allah, onlara âhiretten hiçbir pay vermeyi murad etmemiştir ki ve onlaradır pek büyük azap.

177- İmanı satıp da küfrü alanlar, Allah'ı zararlandıramazlar, onlaradır elemli azap.

178- Küfredenler, kendilerine mühlet ve fırsat vermemizi, kendileri için hayırlı sanmasınlar. Onlara mühlet ve fırsat verişimiz, suçlarını arttırmaları içindir ve onlaradır horhakir edici azap.

179- Allah, inananları, şu bulunduğunuz halde bırakmayacak, sonucu, pisi temizden mutlaka ayırt edecek. Ve Allah size gaybı da bildirecek değil, fakat peygamberlerinden dilediğini seçer, gaybı bildirir ona. İnanır ve sakınırsanız hiç şüphe yok ki size büyük bir ecir var.

180- Allah'ın ihsân ettiğini vermekten sakınanlar, bunu kendileri için hayırlı sanmasınlar. Hattâ bu, onlar için şerdir de. Sakındıkları şey, kıyâmet günü, boyunlarına dolanacak ve Allah'ındır göklerin ve yeryüzünün mîrası ve Allah, bütün yaptıklarınızdan haberdardır.

181- Andolsun ki Allah yoksuldur, biz zenginiz ama diyenin sözünü işitmiştir Allah. Ne söyledilerse onu da yazacağız, peygamberleri haksız yere öldürmelerini de ve diyeceğiz ki: Tadın yakıcı kavurucu azâbı.

182- Bu da, ancak elleriyle kazandıklarının cezası ve Allah, şüphe yok ki kullarına zulmetmez.

183- Kurban ettiğini, bir yıldırım düşüp yakmadıkça inanmayız hiçbir peygambere, bize böyle emretti Allah gerçekten de dediler. De ki: Benden önce apaçık mûcizelerle ve söylediğiniz mûcizeyle birçok peygamberler gelip geçti, doğruysa sözünüz ne diye öldürdünüz onları? 62[19]

[19] Ahd-i Atıyk'te, Âdem Peygamberin oğulları Kaabil'le Hâbil'den bahsedilirken "Ve bir vakitten sonra Kayın, yerin mahsulünden Rabbe takdime getirdi ve Hâbil, kendisi dahi sürüsünün ilk doğanları ile semizlerinden getirdi ve Rab, Hâbil ile takdimesine nazar eyledi, lâkin Kayın ile takdimesine nazar etmedi" deniyor "Tekvin, 4, 3-5). Aynı bölümün 22. babında İbrahim Peygamberin, gökten inen koçu, Tanrıya mahrika olarak sunduğu bildiriliyor (13). Gene aynı kitapta, günah kurbanının iç yağıyla karaciğerinin üst tarafındaki zarının ve daha bazı uzuvlarının yakılması emredilmekte (Huruc, 29, 104), kahin kurbanın etinden ve ekmeğinden sabaha kadar kalan kısmın da yakılması buyrulmaktadır (Aynı bab, 34). Laililer kısmında ve daha birçok yerlerde kurban yakmaktan bahis vardır (1). İlk zamanlarda kurbanın kabulü, yıldırım düşerek kurbanın yanmasıydı. Tanrının Habil'in kurbanına nazar edip kabul etmesi, bu inancın ifadesidir.

184- Seni yalan sayarlarsa senden önce apaçık delillerle, sahîfelerle ve aydınlatıcı kitapla gelen peygamberler de yalan sayılmıştır.

185- Herkes ölümü tadacak ve hiç şüphe yok ki cennete giren, gerçekten de kurtulmuştur, muradına ermiştir. Dünya yaşayışı, zâten aldatıcı bir matahtan ibaret.

186- Andolsun ki mallarınızla, canlarınızla sınanacaksınız, sizden önce kendilerine kitap verilenlerle Tanrıya şirk koşanlardan kötü sözler işiteceksiniz, birçok eziyetlere, zahmetlere uğrayacaksınız. Sabreder ve sakınırsanız şüphe yok ki bu, hâdiselere karşı gösterilen metanetten sayılır.

187- An o zamanı ki Allah, kendilerine kitap verilenlerden, o kitabı insanlara mutlaka açıklayacaksınız, gizlemeyeceksiniz onu diye söz almıştı; onlarsa o sözü artlarına attılar, azcık bir menfaat karşılığında sattılar onu, ama o aldıkları şey, ne de kötü nesne.

188- Sakın sanma yaptıklarıyla sevinenlerin, yapmadıkları işlerden dolayı övülmeyi arzulayanların azaptan kurtulacakları bir yer olabileceğini, sakın sanma onların azaptan kurtulacağını. Onlar içindir elemli bir azap.

189- Allah'ındır göklerin ve yeryüzünün saltanatı ve Allah'ın her şeye gücü yeter.

190- Gerçekten de göklerin ve yeryüzünün yaratılışında, geceyle gündüzün birbiri ardınca gelişinde aklı tam olanlara deliller var.

191- Onlar, Allah'ı ayaktayken, otururken ve yan üstü yatarken anarlar ve göklerle yeryüzünün yaratılışını düşünürler de Rabbimiz derler, bunları boş yere yaratmadın, noksan sıfatlardan arısın sen, koru bizi ateşin azâbından.

192- Rabbimiz, gerçekten de sen kimi ateşe atarsan şüphe yok ki onu hor hakir bir hale sokarsın ve zâlimlere hiçbir yardımcı yoktur.

193- Rabbimiz, gerçekten de biz, bir seslenen duyduk, inanç için sesleniyor, Rabbinize inanın, diyordu, hemencecik inandık. Rabbimiz, yarlıga suçlarımızı, ört kötülüklerimizi, iyilere kat bizi, onlarla al rûhumuzu.

194- Rabbimiz, bize ver peygamberlerine vaadettiklerini ve aşağılık bir hale getirme bizi kıyâmet gününde, gerçekten de sen vaadinden dönmezsin.

195- Gerçekten de Rableri, dualarını kabul etti, ben, erkek olsun, kadın olsun, içinizden iyilik yapanın iyiliğini boşa çıkarmam, bâzınız bâzınızdan meydana gelmedir ve hepiniz birsiniz bence. Ama benim yolumda göçenlerin, yurtlarından çıkarılanların, eziyete uğrayanların, savaşıp vuruşanların, vurulup ölenlerin kusurlarını, andolsun ki mutlaka örteceğim ve onları, kıyılarından ırmaklar akan cennetlere sokacağım, Allah katından mükâfattır bu, daha güzel mükâfat da gene Allah katında.

196- Kâfir olanların şehirlerde gezip dolaşmaları, aldatmasın seni sakın.

197- Bu, azıcık bir faydalanmadan ibaret, sonra sığınacakları yer cehennemdir ve orası, ne kötü bir yurttur, ne kötü bir yatak.

198- Fakat Rablerinden çekinenleredir kıyılarından ırmaklar akan cennetler, orada ebedî kalış, Allah katından ziyâfetler ve Allah katında, iyi kişilere daha da hayırlı şeyler var.

199- Şüphe yok ki kitap ehlinden, Allah'a içten bir saygı besleyerek, Allah'a inananlar ve size indirilene de, kendilerine indirilene de, iman edenler var. Allah âyetlerini değersiz bir menfaate satmaz onlar. Onların karşılığı, Rableri katındadır. Şüphe yok ki Allah, pek tez hesap görür.

200- Ey inananlar, sabredin, sebât edin, karşı durun ve Allah'tan sakının, ancak bu sâyede kurtulur, bu sâyede üst olursunuz.

4- NİSÂ' SÜRESİ

(Yüz yetmiş altı âyettir. 58. âyetle 176. âyeti Mekkîdir, öbürleri Medenîdir. Kadınlara ait hükümler, bu sûrede bulunduğu için kadın anlamına nisâ adiyle adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Ey insanlar, sizi tek bir candan yarattı, o canın eşini de ondan yaratıp ikisinden birçok erkek ve kadın türetti. Sakının Allah'tan ki onunla haklarınızı dilemektesiniz ve akrabalık hukukuna da riâyet edin. Şüphe yok ki Allah, sizi tamamıyla görüp gözetmededir. 63[1]

[1] 2. sûrenin 29-38. âyetlerine ait izahata bakınız.

2- Yetimlere mallarını verin ve iyisinin yerine kötüsünü koyup değiştirmeyin ve onların mallarını, kendi mallarınıza katıp yemeyin; çünkü bu, pek büyük bir suçtur.

3- Yetim kızlar hakkında adâletle muâmele edemeyeceğinizden korkarsanız, beğendiğiniz, hoşunuza giden başka kadınlardan iki, üç ve dört kadın alın. Fakat bunların arasında adâleti gözetmeyeceğinizden korkarsınız o vakit bir zevceyle, yahut sahip olduğunuz cariyelerle iktifa edin. Bu, doğruluktan sapmamanıza daha yakın ve size daha uygundur.64[2]

[2] Adâlet, doyurmak, giydirmek, hattâ çocuğa sütnine tutmak, ayrı ev veya daire tahsis etmek gibi hususlarda olduğu kadar kadına muâmele hususlarında da riâyet edilmesi gereken şarttır.

4- Kadınlarınızın mehirlerini bir bağış olarak verin, ama onlar, gönül hoşluğuyla mehirlerinin bir miktarını size bağışlarlarsa o vakit de onu içinize sindire sindire ve âfiyetle yiyin.

5- Allah'ın, size geçinmek için verdiği mallarınızı akılsızlara vermeyin, onları rızıklandırın, giydirin ve kendilerine tatlı ve güzel sözler söyleyin.

6- Yetimleri, nikâh çağına dek deneyin, ergenlik çağına ulaştıklarını, olgunlaştıklarını gördünüz mü mallarını kendilerine verin. Onların malını israf ederek, yahut büyüyünce geri alırlar diyerek yemeyin. Zengin olan, yetimin malına hiç dokunmasın. Fakir olan, örfe uygun bir miktar yiyebilir. Mallarını geri vereceğiniz vakit bu muâmeleyi tanıklar huzurunda yapın. Allah, gereğince hesap sorucudur ve o, yeter.

7- Erkekler için pay var anayla babanın ve yakınların bıraktıkları malda, kadın için de pay var anayla babanın ve yakınların bıraktıklarında. Mal, az olsun, çok olsun, mîrasta muayyen bir pay var.

8- Mîras taksim edilirken yakınlar, yetimler, yoksullar bulunursa o maldan onları da rızıklandırın ve kendilerine güzel sözler söyleyin.

9- Artlarında âciz ve küçük soy-sop bırakacağını düşünerek onlar için nasıl korkup üzüntüye düşerler; yetimler için de Allah'tan korksunlar da sözün doğrusunu söylesinler.

10- Yetimlerin mallarını zulümle yiyenler, ancak ateş yerler, o mallar, karınlarında ateştir âdeta ve onlar, alevli ateşe atılacaklardır.

11- Allah, evlâdınız hakkında size şunu tavsiye eder: Erkeğin payı, iki kızın payı kadardır. Kızlar, ikiden fazlaysa terekenin üçte ikisi onlarındır, kız bir taneyse yarısı onun. Bir çocuğu varsa anayla babanın her birine, terekenin altıda biri kalır. Çocuğu yok da anasıyla babası mîrasçı olursa üçte biri ananındır. Kardeşleri varsa bıraktığı maldan, vasiyeti yerine getirildikten ve borcu ödendikten sonra kalanın altıda biri anaya aittir. Babalarınızdan, oğullarınızdan hangisi, size daha faydalıdır, bilemezsiniz. Bu, Allah'tan farzdır. Şüphe yok ki Allah her şeyi bilir, hikmet sahibidir.

12- Çocukları yoksa zevcelerinizin, kalan mallarının yarısı sizindir. Çocukları varsa, vasiyeti yerine getirilip borcu ödendikten sonra dörtte biri sizin. Çocuğunuz yoksa sizden kalanın dörtte biri zevcelerinizin, çocuğunuz varsa, kalan maldan, vasiyet ettiğiniz şey yerine getirilip borcunuz ödendikten sonra sekizde biri onların. Mîras, çocuğu ve babası olmayan bir erkeğe, yahut kadına aitse ve onun da erkek, yahut kız kardeşi varsa her birinin hakkı, altıda birdir. Bunlar birden fazlaysa, mîrasçının vasiyeti yerine getirilip borcu ödendikten sonra kalan

malın üçte birine ortak olurlar ve kimsenin de zarar görmemesi gerekir. Allah tarafından size öğüttür ve Allah her şeyi bilir, ceza vermede acele etmez.

13- İşte bunlardır Allah sınırları ve kim Allah'a ve Resûlüne itaat ederse Allah onu, kıyılarından ırmaklar akan cennetlere sokar ve onlar, ebedî kalırlar orada ve budur pek büyük bir kurtuluş ve kutluluk.

14- Ve kim Allah'a ve Resûlüne isyan eder ve sınırlarını aşarsa onu, daimî kalmak üzere, ateşe atar ve onadır horlayıcı, aşağılık bir hale getirici azap.

15- Kadınlarınızdan kötülükte bulunanların kötülüğüne, içinizden dört tanık getirin. Onlar, tanıklık ederlerse kadınları, ölümlerine dek, yahut Allah onlara bir yol açıncaya kadar evlerde tutun.65[3]

[3] Kötülükten maksat zinadır. Bu âyetin hükmü olan hapis cezası, taşlanma sûretiyle öldürmek emrini bildiren âyetle neshedilmiştir.

16- Sizden, kötülükte bulunanlar olursa iki tarafı da incitin. Tövbe ederler ve hallerini düzeltirlerse vazgeçin onlardan, şüphe yok ki Allah, tövbeleri kabul eder, rahîmdir.

17- Şüphe yok ki Allah katında tövbe, ancak bilgisizlikle kötülükte bulunup sonra derhal tövbe edenlerin tövbesidir. Onlardır Allah'ın, tövbelerini kabul ettiği kişiler ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sahibidir.

18- Tövbe, o kişilerin tövbesi değildir ki kötülüklerde bulunup dururlar da sonucu içlerinden birine ölüm gelip çattı mı işte şimdi tövbe ettim ben der ve kâfir olarak ölenlerin tövbesi de tövbe değildir. O kişilerdir onlar ki onlar için elemli bir azap hazırlamışızdır.

19- Ey inananlar, zorla kadınları mîras olarak almanız helâl değildir size. Apaçık kötülükte bulunmadıkları halde onlara verdiğinizin bir kısmını ele geçirmek için sıkıştırmayın onları ve onlarla iyi ve güzel geçinin, onlardan hoşlanmadığınız takdîrde de olabilir ki sizin hoşunuza gitmeyen bir şeyde Allah, birçok hayırlar takdîr etmiştir.

20- Zevcenizi bırakıp yerine bir başkasını almak isterseniz bırakacağınıza, yığınlarla mehir vermiş olsanız bile ondan hiçbir şey almayın. İftirâ ederek ve apaçık günaha girerek alır mısınız onu hiç?

21- Nasıl alabilirsiniz ki birbirinizle kaynaşmıştınız ve onlar, sizden adamakıllı söz de almışlardı.

22- Babalarınızın nikâhladığı kadınları almayın. Bu, ancak geçmiş bir âdettir ve geçen, geçip gitmiştir. Şüphe yok ki bu, kötü bir şeydi, iğrenç bir âdetti ve ne de kötü bir yoldu-yordamdı.

23- Haram edilmiştir size analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek kardeşlerinizin kızları, kız kardeşlerinizin kızları, sizi emziren sütanneleriniz, süt emme yüzünden kardeşleriniz olan kızlar ve zevcelerinizin anneleri, zifafa girdiğiniz zevcelerinizin, sizin himâyenizde bulunan ve üvey kızlarınız olan kızları. Ancak zevcelerinizle zifafa girmedinizse kızlarını almanızda bir beis yok. Haram edilmiştir belinizden gelen oğullarınızın zevceleri ve iki kız kardeşi birlikte almak, çünkü bu âdet de geçmiştir artık; şüphe yok ki Allah, bütün suçları örter rahîmdir.66[4]

[4] Hürmeti, yani haram olmayı iktiza eden süt verişin, İbn-i Ömer'le İbn-i Abbas'tan gelen rivâyete göre azı çoğu birdir. Ebu-Hanife, bu kavli kabul eder. Mâlik'in mezhebi de budur. Şafii'ye göre beş kere süt vermek, hürmeti icab ettirir. Ayişe ve Cübeyr oğlu Said'in kavli budur. Şia-i İmamiyye'ye göre çocuğun etinin ve kemiğinin teşekkülünü icab edecek kadar süt veriş hürmeti muciptir ki bu da bir başkası emzirmemek şartıyla bir gün ve bir gece çocuğa süt veriş, yahut birbiri ardınca on beş defa emziriştir. (Mecma' I, s. 253). Nesep dolayısıyla haram olanlar, süt dolayısıyla de haramdır (al-Tecrid, 2, Kitâb-ün-Nikâh, s.124).

24- Kocalı kadınlarla evlenmek de haram; ancak sahibi olduğunuz cariyeler müstesna. Allah'ın yazısı bu, emri bunlar size ve bunlardan başkalarını, evlenmeniz ve zinâda bulunmamanız için arayıp istemeniz helâl edilmiştir size. Kadınlardan biriyle evlenerek faydalandığınız takdîrde mehirlerini kararlaştırıldığı veçhile verin. Miktarını tâyin ettikten sonra gönül hoşluğuyla herhangi bir hususta uyuşursanız suç yok size. Şüphe yok ki Allah her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sahibidir.67[5]

[5] Âyette, "Evlenmek sûretiyle faydalanılan kadınlar" kendileriyle "müt'a" yapılan kadınlardır. "Müt'a", zamânı ve ücreti muayyen olmak, şartıyla, soy-sop, süt anne, yahut herhangi bir sebeple alınması haram olmayan bir kadını muvakkat nikâhla almaktır. Ehli Sünnete göre bu nikâh, sonradan kaldırılmıştır. Buhârî, Hayber'in fethedildiği gün Hz. Peygamberin, bu nikâhı nehyettiğine dâir Ali'den bir hadis tahric eder (al-Tacrid, 2, Gazvatu Haybar, s. 81). Müslim, birçok hadislerle Hz. Muhammed (s.a.a)'in, bir ruhsat olarak müt'aya izin verdiğini üçü mütecâviz hadisle müt'anın, Abû - Bekr ve Ömer zamanında câri olduğunu, Ömer tarafından menedildiğini, birçok hadislerle de Hz. Peygamber tarafından menedilmiş bulunduğunu bildirir. Ancak Hz. Muhammed (s.a.a) tarafından menedildiğini bildiren hadislerin bir kısmında Mekke'nin, bir kısmındaysa Hayber'in fethedildiği gün menedildiği rivâyet edilir (Matbaa-i Âmire - 1331, 4, Bâbu Nikâh-al Müt'aa, s. 130 - 135). Cumhûr-i Ehli Sünnet, müt'anın haram olduğunda müttefiktir (Şia-i İmâmiyye'nin fikri için bakınız; Seyyid Şerefüddin Abd-al Husayn-al Amili; Acvıbatu Masâili Cârullâh, Saydâ - Matbaat-al İrfân, 1355-1936, s. 89 - 106).

25- İçinizden, hür ve inanmış kadınları almaya gücü yetmeyenler, inanmış erlerin sahip oldukları cariyeleri alsın ve Allah, sizin inancınızı çok iyi bilir. Hepiniz de birsiniz, birbirinizden türediniz. Kötülükte bulunmayan, birisini dost tutmayan namuslu cariyeleri, sahiplerinin izniyle alın, ücretlerini de örfe uygun olarak güzellikle verin, onlar evlendikten sonra kötülükte bulunurlarsa cezaları, hür kadınların cezasının yarısıdır. Bu, içinizden zinâ etmekten korkanlara bir ruhsattır, fakat sabretmeniz size daha hayırlıdır ve Allah, suçları tamamıyla örter, rahîmdir.

26- Allah, size her şeyi açıklamak ve size, sizden öncekilerin yollarını göstermek ve tövbenizi kabul etmek ister ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sahibidir.

27- Ve Allah, tövbenizi kabul etmeyi diler, şehvetlerine uyanlarsa, sizin doğru yoldan tamamıyla sapmanızı.

28- Allah, sizin yükünüzü hafifletmeyi diler ve insan, zâten de zayıf olarak yaratılmıştır.

29- Ey inananlar, aranızda, mallarınızı haksız yere ve boşu-boşuna yemeyin, ancak karşılıklı bir uzlaşmayla yapılan alış-veriş başka ve birbirinizi öldürmeyin, şüphe yok ki Allah, size rahîmdir.

30- Ve kim haddini aşarak zulmedip bu işi işlerse onu ateşe sokarız ve bu, Allah'a pek kolaydır.

31- Nehyedildiğiniz büyük günahlardan kaçınırsanız suçlarınızı örteriz ve sizi büyük ve şerefli bir mevkie ulaştırırız.

32- Allah'ın, bâzılarınızı, bir kısmınıza üstün etmesine haset etmeyin. Erkeklerin, kendi kazançlarından payları var, kadınların da kendi kazançlarından payları var. Allah'tan, lütfünü, inâyetini dileyin, çünkü şüphe yok ki Allah her şeyi tamamıyla bilir.

33- Ana ve babayla yakınların bıraktıkları mallara mîrasçı olacak erkek ve kadınları tâyin ettik. Kendileriyle ahitleştiğiniz kişilere de paylarını verin, şüphe yok ki Allah her şeyi görür.

34- Erkekler, kadınlardan üstündür, çünkü Allah onları bir çok şeylerde kadınlardan üstün etmiştir, çünkü onlar, kadınları, mallarıyla geçindirirler, doyururlar; iyi kadınlar da itaatli olurlar ve Allah, onların hakkını nasıl korumuşsa onlar da, kocaları yanlarında olmasa bile, iffetlerini korurlar. Kadınlarınızın serkeşliğinden korkunca onlara öğüt verin, onları yatakta yalnız bırakın, dövün onları. Fakat itaat ettikleri takdîrde de aleyhlerine bir sebep araştırmayın, şüphe yok ki Allah çok yüce ve büyüktür.

35- Karıyla kocanın arasında bir ayrılık olacağından korkarsanız koca tarafından bir hakem, kadın tarafından da bir hakem gönderin. Aralarının düzelmesini dilerlerse Allah da bu hususta başarı verir onlara. Şüphe yok ki Allah her şeyi bilir ve her şeyden haberdardır.

36- İbâdet edin Allah'a ve ona hiçbir şeyi eş etmeyin. Anaya, babaya, yakınlara, yetimlere, yoksullara, yakın komşulara, uzak komşulara, yolda kalmışlara ve sahibi olduğunuz köle ve cariyelere iyilik edin, çünkü Allah, kendini beğenip övenleri sevmez.

37- Onlar, hem nekeslik ederler, hem de insanlara, nekes olmalarını emrederler ve Allah'ın, kendilerine lütfedip verdiği şeyleri gizlerler ve biz, kâfirlere, horlayıcı, onları aşağılatıcı bir azap hazırlamışızdır.

38- Onlar, Allah'a ve âhiret gününe inanmadıkları halde mallarını, ancak insanlara gösteriş olmak üzere sarfederler. Şeytan kime arkadaş olursa o, arkadaşların en kötüsüne düşmüştür.

39- Ne olurdu Allah'a ve âhiret gününe inanıp Allah'ın kendilerini rızık-landırdığı şeyleri harcasalardı; ve Allah, onları çok iyi bilir.

40- Şüphe yok ki Allah zerre kadar zulmetmez. Zerre miktarı iyilik bile olsa onu kat-kat arttırır ve yapana, kendi katından büyük bir mükâfat verir.

41- Ne olacak halleri her ümmetten bir tanık getirdiğimiz, seni de hepsine tanık tuttuğumuz gün?

42- O gün, bir gündür ki kâfirlerle Peygambere isyan edenler, yerle yeksan olmalarını ve Allah'tan hiçbir sözü gizlememiş bulunmalarını dileyecekler.

43- Ey inananlar, namaza yaklaşmayın ne söylediğinizi bilmeyecek kadar sarhoşken ve yolda değilseniz yıkanıncaya dek cünüpken. Hastaysanız, yahut yolculuktaysanız, yahut biriniz ayakyolundan gelirse, yahut da kadınlara dokunursanız, su bulamadığınız takdîrde temiz toprakla teyemmüm edin, toprağı, yüzünüze ve ellerinize sürün. Şüphe yok ki Allah, bağışlayıcıdır, suçları örter.68[6]

[6] Bu âyetlerin hükmü, içkinin haram edilişinden evvelki devreye aittir.

44- Görmez misin kendilerine kitaptan bir pay verilenleri? Sapıklığı satın alıyorlar ve sizi de yoldan saptırmak istiyorlar.

45- Ve Allah, sizin düşmanlarınızı daha iyi bilir ve dost olarak da Allah yeter, yardımcı olarak da Allah yeter.

46- Yahûdi olanlardan, sözleri yerlerinden alıp değiştirenler de var ve işittik de isyan ettik derler, işit, işit-meyesice ve dillerini eğip bükerek ve dini kınayarak bizi de gözet derler. İşittik ve itaat ettik, bizi

de dinle ve bize de bak deselerdi onlar için daha hayırlı, daha doğru olurdu, fakat Allah, küfürleri yüzünden onları rahmetinden uzaklaştırdı, pek azından başkası imana gelmez onların.

47- Ey kendilerine kitap verilenler, yüzlerinizi mahvedip eski haline getirmeden, yahut cumartesi gününü tanıyanlara lânet ettiğimiz gibi size de lânet etmeden, sizdeki kitabı da gerçeklemek üzere indirdiğimiz kitaba inanın ve Allah'ın emri, mutlaka yerine gelecek.69[7]

[7] Cumartesi gününü tanıyanlardan maksat, Mûsâ dinine uymuş olanlardır. Ahd-i Atıyk'e göre yerle gök ve ikisinde olanlar, altı günde yaratılmış, yedinci günü Tanrı istirahat etmiştir (Tekvin, 1-2, 1-31, 1-3). Bu yüzden Tanrı, yedinci gün olan cumartesi gününü, Mûsâ dinine uyanların istirahat ve ibadet günü olarak tâyin etmiş ve o gün hiçbir iş yapılmamasını buyurmuştur (Huruc, 20, 8-11). Bu hüküm, İsa dininde neshedilmiştir (Matyus, 12, 1-14).

48- Şüphe yok ki Allah, kendisine eş tanıyanları yarlıgamaz, ondan başka dilediğinin bütün suçlarını yarlıgar ve kim Allah'a eş tanırsa gerçekten de büyük bir iftirâda bulunmuş, pek büyük bir suç işlemiştir.

49- Görmez misin kendilerini temize çıkarmaya savaşanları, halbuki Allah, dilediğini arıtır, temizler ve onlar, hurma çekirdeğinin içindeki incecik kıl kadar bile zulüm görmezler.

50- Hele bak, Allah'a nasıl iftirâ ediyor, ona yalan isnat ediyorlar ve yeter bu apaçık suç onlara.

51- Görmez misin, kendilerine kitaptan bir pay verilenler, puta, Şeytan'a inanırlar da kâfirler için bunlar derler, inananlara nispetle daha doğru yolda. 70[8]

[8] Metinde "cibt" ve "tâgut" diye geçmektedir. Cibt Tanrıdan başka her tapılan şeydir (al-Müfredât, s. 83), Tâgut da Tanrıdan başka tapılan her şeye, zâlime, büyücüye, kâhine, cin ve Şeytan taifesine, hayırdan meneden her şeye denir (Aynı kitap, s. 307).

52- Onlar, o kişilerdir ki Allah onlara lânet etmiştir ve Allah kime lânet ettiyse ona gerçekten de hiçbir yardımcı bulunmaz.

53- Yoksa onların saltanattan bir payları mı var? Böyle olsa da insanlara bir habbe bile vermezler.

54- Yoksa Allah'ın, lütfedip insanlara ihsân ettiği şeylere haset mi ediyorlar? Gerçekten de biz İbrahîm soyuna kitap ve hikmet verdik ve onlara büyük bir saltanat ihsân ettik. 71[9]

[9] Hikmetten maksat peygamberliktir.

55- Onlardan, ona inanan da var, ondan yüz çeviren de ve bunlara alevli, yakıp kavuran cehennem yeter.

56- Şüphe yok ki âyetlerimizi inkâr edenleri, yakında ateşe atarız. Derileri yanıp eridikçe de azâbı tatsınlar diye yerlerine yeniden yeniye deri bitiririz. Şüphe yok ki Allah üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

57- İnanıp iyi işlerde bulunanlarıysa kıyılarından ırmaklar akan cennetlere sokarız. Ebedî kalırlar orada. Onlara orada her çeşit ayıptan arınmış tertemiz eşler var ve onları kaba gölgelikte huzura, rahata kavuştururuz.

58- Şüphe yok ki Allah, emânetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adâletle hükmetmenizi emrediyor. Gerçekten de Allah, size ne de güzel öğüt vermede. Şüphe yok ki Allah, her şeyi duyar, görür.

59- Ey inananlar, Allah'a, peygambere ve içinizden emredecek kudret ve liyakata sahip olanlara itaat edin. Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsanız bir şeyde ihtilâfa düştünüz mü o hususta Allah'a ve Peygambere mürâcaat edin; bu hareket, hem hayırlıdır, hem de sonu pek güzeldir.

60- Görmez misin sana indirilene de, senden önce indirilenlere de inandıklarını sananlar, Şeytan tarafından yargılanmalarını dilerler, halbuki onu inkâr etmeleri emredilmişti onlara ve Şeytan, onları tamamıyla sapıtmak, doğru yoldan pek uzak bırakmak ister.

61- Onlara, Allah'ın indirdiğine ve peygambere gelin dendi mi görürsün ki münafıklar, senden tamamıyla uzaklaşırlar.

62- Elleriyle hazırladıkları bir felâkete uğrayınca da halleri nice olur? Sonra sana gelirler Allah'a yemin ederek ve biz, ancak iyilik etmek, ara bulmak istedik diyerek.

63- Onlar, öyle kişilerdir ki Allah bilir kalplerinde olanı, yüz çevir onlardan, öğüt ver onlara, kendi hallerine dair tesirli, dokunaklı sözler söyle onlara.

64- Biz, her peygamberi ancak, Allah izniyle ona itaat edilsin diye gönderdik; onlar da nefislerine zulmettikleri vakit sana gelerek Allah'ın, kendilerini yarlıgamasını isteselerdi, Peygamber de onların yarlıganmalarını dileseydi elbette Allah'ın tövbeleri kabul edici rahîm olduğunu görür, anlarlardı.

65- Fakat öyle değil; andolsun Rabbine ki onlar iman etmiş olmazlar aralarında çıkan ihtilâflarda seni hakem etmedikçe ve sonra da yüreklerinde hiçbir sıkıntı, üzüntü duymadan verdiğin hükmü kabul eylemedikçe ve tamamıyla sana teslîm olmadıkça.

66- Biz onlara, kendinizi öldürün, yahut ülkenizden çıkın diye emretseydik, bunu onlara farz etmiş olsaydık ancak içlerinden pek azı bunu yapardı. Halbuki kendilerine verilen öğüdü tutsalar, deneni yapsalardı bu, hem onlara daha hayırlı olurdu, hem de inançlarını kökleştirirdi.

67- Biz de o vakit, onları, katımızdan büyük bir mükâfatla mükâfatlandırırdık.

68- Ve onları dosdoğru yola sevk ederdik.

69- Ve kim Allah'a ve Peygambere itaat ederse o ve o çeşit kişiler Allah'ın,

nîmetleriyle nîmetlendirdiği peygamberlerle,gerçeklerle, şehitlerle ve iyi adamlarla eş olur, onlara katılırlar ve onlar, ne de güzel arkadaştır.

70- Bu lütuf ve ihsân, Allah'tandır ve Allah'ın her şeyi bilmesi yeter.

71- Ey inananlar, ihtiyata ait gereken tedbîrleri alın da bölük-bölük, yahut hep birden ilerleyin.

72- İçinizde mutlaka ağır davranan olacak ve size bir felâket gelip çatınca da diyecek ki: Allah, gerçekten de bana lütfetti de o zaman, onlarla berâber bulunmadım.

73- Size Allah'tan bir lütuf ve ihsân gelince de onunla sizin aranızda hiçbir dostluk yokmuş gibi keşke diyecek, ben de onlarla berâber olsaydım da ben de o büyük lütfe nail olsaydım, ben de muradıma erseydim.

74- Artık Allah yolunda savaşsın dünya yaşayışı yerine âhireti satın alanlar ve kim Allah yolunda savaşır da öldürülür, yahut üst olursa ona büyük bir ecir vereceğiz.

75- Ne oluyor size ki zayıf ve âciz erkeklerle kadınlar ve çocuklar, Rabbimiz bizi ahalisi zâlim olan şu şehirden çıkar, bize katından bir sahip gönder, bize katından bir yardımcı yolla deyip dururlarken siz, Allah yolunda savaşmıyorsunuz?

76- İnananlar, Allah yolunda savaşırlar, kâfir olanlar, Şeytan yolunda savaşırlar. Savaşın Şeytan'ın dostlarıyla ve şüphe yok ki Şeytan'ın hîlesi zayıftır.

77- Görmez misin savaştan el çekin ve namaz kılın, zekât verin denenleri? Onlara savaş farz edilince içlerinden bir kısmı, insanlardan, Allah'tan korkar gibi, hattâ daha da fazla korkmaya başladılar da ne olurdu, yakın olan ölümümüze dek bu emri geciktirseydin, bize savaşı emretmeseydin dediler. De ki: Dünyanın zevki azdır, âhiretse sakınanlar için daha hayırlıdır ve onlar, hurma çekirdeğinin içindeki incecik kıl kadar bile zulüm görmezler.

78- Nerede olursanız olun, ölüm sizi bulur; hattâ isterseniz sağlamlaştırılmış yüksek kalelerde olun. Onlara bir iyilik geldi mi bu derler, Allah'tan. Bir kötülük geldi mi, bu derler, senden. De ki: Hepsi Allah'tan. Ne oldu bu kavme ki hiçbir sözü anlamaya yanaşmıyor.

79- Sana gelen iyiliğe ait şey Allah'tandır, kötülüğe ait olansa nefsinden ve biz seni insanlara peygamber olarak gönderdik, buna tanık olarak Allah yeter.

80- Peygambere itaat eden, gerçekten de Allah'a itaat etmiştir, yüz çevirene gelince; zâten biz seni onları korumak için göndermedik ki.

81- Bizden itaat etmek derlerse de yanından ayrıldılar mı onların bir kısmı, geceleyin senin dediğinden bambaşka şeyler kurar, Allah da onların kurduklarını yazar. Yüz çevir onlardan de dayan Allah'a, Allah yeter koruyucu olarak.

82- Hâlâ mı düşünmezler Kur'ân'ı Allah katından gayrı bir yerden gelseydi onda, birbirini tutmaz birçok şeyler bulurlardı.

83- Emniyete, yahut korkuya ait bir haber duysalar derhal yayarlar. Halbuki Peygambere ve içlerinden emre salâhiyeti olanlara başvursalardı bu haberi arayıp duyarak yayanlar, elbette onlardan gerçeğini öğrenirlerdi. Allah'ın ihsânı ve acıması olmasaydı pek azınız müstesna, Şeytan'a uyup gitmiştiniz.

84- Gayrı savaş Allah yolunda, kendinden başkasından sorumlu değilsin sen ve teşvik et inananları. Olur da Allah kâfirlerin zararını ve zulmünü defedip giderir ve Allah'ın azâbı da pek çetindir, cezası da.

85- Kim iyi bir şefaatte bulunursa o şefaatten payı vardır ve kim kötü bir şefaatte bulunursa ondan payı var ve Allah her şeyi bilir korur.

86- Size selâm verildiği vakit selâmı daha güzel bir sözle, yahut aynı sözle alın ve Allah, şüphe yok ki her şeyi hakkıyla hesaplar.

87- Bir Allah'tır ki yoktur ondan başka tapacak. Kıyâmet gününde hepinizi toplayacaktır ve o günde hiç şüphe yoktur ve kimdir Allah'tan daha doğru sözlü?

88- Ne oluyor size de münâfıklar hakkında iki bölük oluyorsunuz, Allah onları, kazandıkları suçları yüzünden gerisin geri küfre döndürdü; Allah'ın yoldan çıkarıp azdırdığını doğru yola getirmek mi istersiniz? Ve Allah kimi azdırdıysa artık onun için hiçbir yol bulamazsınız.72[10]

[10] Nifak, şeriata bir kapıdan girip öbür kapıdan çıkmaktır. Bu yüzden münafıklar, dinden dışarıdır. Münafık sözü, Türkçe'de iki yüzlü sözüyle ifade edilebilir. Sözüyle Müslüman olup özüyle Müslümanlığı kabul etmeyenlere denir.

89- Onlar, sizin de kendileri gibi kâfir olmanızı ve böylece de hepinizin bir olmanızı isterler, onun için Allah yolunda yurtlarından göçmedikçe onların hiçbirini dost edinmeyin. Bunu kabul etmez de yüz çevirirlerse tutun onları ve öldürün onları bulduğunuz yerde ve onlardan ne dost edinin, ne yardımcı.

90- Ancak sizinle onların arasında ahitleşme olan bir kavme sığınanlar, yahut sizinle veya kendi kavimleriyle savaşmaya yürekleri dayanmayıp size gelenler, bu hükümden dışarıdır ve Allah dileseydi onları size mûsâllat ederdi de sizinle savaşırlardı. Sizi bırakırlar, sizinle savaşmazlar ve barış teklifinde bulunurlarsa Allah da onların aleyhinde bulunmaya bir yol bırakmamıştır size.

91- Başka bir bölüğünü de şöyle bulacaksınız: Onlar, sizden de emin olmak isterler, kavimlerinden de. Fakat bir fitneye sevk edilince tâ içine dalıverirler. Onlar sizi bırakmazlar, sizinle barış halinde yaşamazlar ve sizden el çekmezlerse tutun onları, öldürün onları bulduğunuz yerde ve işte size, onlara karşı apaçık bir kudret ve salâhiyet verdik.

92- İnanan birisinin, bir inanmış kişiyi öldürmesi câiz değildir, ancak yanlışlıkla olursa o başka. Yanlışlıkla bir mümini öldüren, mümin bir köle azat eder, öldürülenin âilesine de kan pahası verir, ancak âilesi, kan pahasını sadaka olarak bağışlarsa vermez. Öldürülen, mümin olmakla berâber size düşman olan bir kavimdense öldüren, mümin bir köle azat eder. Öldürülen, aranızda ahitleşme olan bir kavimdense âilesine kan pahası vermek ve bir mümin azat etmek gerek. Bunları yapamayan, Allah'a tövbe ederek iki ay, birbiri ardınca

oruç tutar ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sahibidir.

93- Ve kim bir mümini kasten öldürürse cezası cehenneme atılmaktır, ebedî kalır orada ve Allah ona gazap eder ve rahmetinden uzaklaştırır onu ve ona pek büyük bir azap hazırlamıştır da.

94- Ey inananlar, Allah yolunda savaşa gittiğiniz zaman pek dikkatli ve ihtiyatlı olun ve size selâm verene, dünya menfaatini dileyerek sen mümin değilsin demeyin, şüphe yok ki Allah katında çok ganîmetler var. Siz de önce böyleydiniz de Allah size lütfetti, o halde dikkat edin, ihtiyatlı olun; hiç şüphe yok ki Allah, bütün yaptıklarınızdan haberdardır.73[11]

[11] Zeyd oğlu Usame, Hz. Muhammed (s.a.a)'in bulunmadığı bir savaşa memûr olmuş ve rastladığı bir çobanı kendisine selâm verip şahadet getirdiği halde şüphelendiğinden öldürmüştü. Bu münasebetle bu âyet vahyedilmiştir.

95- Mâzeretleri olanlar müstesna, müminlerden savaşa katılmayıp oturanlarla Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla savaşanlar, eşit olamaz. Allah, mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda savaşanları, derece bakımından, oturanlardan üstün etmiştir. Allah, hepsine de iyilikler, güzellikler vaat etti ve Allah üstün etti savaşanları oturanlardan, pek büyük bir ecirle.

96- Kendi katından ihsân ettiği derecelerle, yarlıgamayla ve rahmetle ve Allah suçları örtüp yarlıgayan rahîmdir.

97- Melekler, nefislerine zulmedenlerin canlarını alırken ne haldeydiniz derler. Onlar da, yeryüzünde derler, âciz kişilerdik biz. Melekler, Allah'ın yeri geniş değil miydi derler, siz de hicret edeydiniz. İşte onlardır yurtları cehennem olanlar ve orası, ne de kötü bir yurttur.

98- Ancak yurtlarından göçmek için bir düzen, bir yol bulamayan gerçekten de âciz erkeklerle kadınlar ve çocuklar bu hükümden dışarı.

99- Onlardır Allah'ın bağışlayacağı umulanlar ve Allah bağışlayıcıdır, suçları örtücüdür.

100- Allah yolunda yurdundan göçen, yeryüzünde barınacak birçok yerler bulur, ferahlığa erer ve kim, Allah ve Peygamberi uğrunda evinden çıkıp hicret eder de sonra ona ölüm gelip çatarsa onun ecri Allah'a aittir ve Allah suçları örter rahîmdir.

101- Yeryüzünde sefere çıktığınız zaman kâfirlerin, size bir zarar vereceğinden ürkerseniz namazı kısaltmada bir vebal yok size ve kâfirler, zâten size apaçık düşmandır.

102- Onların içinde bulunur da namaz kıldırırsan onların bir kısmı seninle berâber ve silâhları yanlarında olarak namaz kılsın, secde ettiler mi öbür kısmı, arkanızda dursun. Sonra namaz kılmayan takım gelsin, seninle namaz kılsın, kalkanlarını, silâhlarını üstlerinde bulundursunlar. Kâfirler, birdenbire üstünüze bir saldırışta bulunmak için sizin silâhlarınızdan, eşyanızdan gafil olmanızı isterler. Ancak yağmurdan dolayı müşkülâta uğrarsanız, yahut hastaysanız silâhlarınızı çıkarmada vebal yok size,

fakat ihtiyatlı davranın; şüphe yok ki Allah, kâfirlere aşağılatıcı bir azap hazırlamıştır.

103- Namazı kıldıktan sonra ayaktayken, otururken ve yanınıza yaslanınca Allah'ı anın, tam emniyete ve huzura ulaşınca da namazı dosdoğru kılın, çünkü namaz, müminlere muayyen vakitlerde kılınmak üzere farz edilmiştir.

104- Düşman olan kavmi takipte gevşek davranmayın. Siz acı duyuyorsanız şüphe yok ki onlar da sizin duyduğunuz acıyı duyuyorlar ve siz Allah'tan, onların ummadığı şeyleri umuyorsunuz ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sahibidir.

105- Biz sana kitabı, insanlar arasında Allah'ın sana gösterdiği gibi hükmedesin diye bir gerçek olarak indirdik, hainleri savunma.

106- Allah'tan yarlıganma dile, şüphe yok ki Allah, suçları örten rahîmdir.

107- Nefislerine hâinlik edenlerden yana çıkıp uğraşma; şüphe yok ki Allah, hâinlikte ileri giden suçluları sevmez.

108- İnsanlardan gizlerler de Allah'tan gizlemezler, halbuki Tanrının râzı olmadığı sözü geceleyin söylerler, düzenler düzerlerken de o, onlarlaydı ve Allah, onların bütün yaptıklarını kavrar.

109- İşte siz o kişilersiniz ki dünya hayâtında onları tuttunuz, onlar için uğraştınız; fakat kıyâmet gününde, Allah'a karşı kim savunacak onları, yahut kim koruyacak onları?

110- Kim bir kötülük eder, yahut nefsine karşı zulümde bulunur da sonra Allah'tan yarlıganmak dilerse Allah'ı, suçları örtücü ve rahîm olarak bulur.

111- Kim bir suç işlerse o suçu kendi aleyhine kazanmıştır, zararı kendine ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sahibidir.

112- Kim bir hatada bulunur, yahut suç işler de onu bir suçsuza isnat ederse iftirâda bulunmuş, apaçık bir günahı yüklenmiş olur.

113- Allah'ın sana lütfü, ihsânı ve rahmeti olmasaydı onların bir kısmı seni bile doğru yoldan çıkarmayı kurmuştu, fakat onlar, ancak kendilerini sapıklığa sevk ederler ve hiçbir hususta sana zarar veremezler ve Allah, sana kitabı ve hikmeti indirdi ve evvelce bilmediğin şeyleri öğretti sana ve Allah'ın, sana lütfü ve ihsânı pek büyüktür.

114- Onların toplanıp gizlice konuşmalarının çoğunda hayır yoktur; ancak kim sadakayı, iyiliği ve insanların arasını bulmayı emrederse onun sözünde hayır var. Allah'ın razılığını kazanmak için bunları yapana pek büyük bir mükâfat vereceğiz.

115- Kendisince doğru yol apaçık belli olduktan sonra Peygambere aykırı hareket eden ve inananların yolundan başka bir yola giden kişiyi döndüğü yolda bırakırız ve cehenneme atarız; orası, ne de kötü yerdir.

116- Şüphe yok ki Allah, kendisine eş tanıyanı yarlıgamaz, bundan başka dilediği kişinin bütün suçlarını örter, yarlıgar ve kim Allah'a eş tanırsa öylesine sapıtmıştır ki tuttuğu yol, doğru yoldan pek uzaktır.

117- Onlar, Allah'ı bırakırlar da dişi saydıkları putlara taparlar, böylece de ancak inatçı Şeytan'a tapmış olurlar.

118- Allah'sa ona lânet etmişti, o da demişti ki: Andolsun ki kullarından bir kısmını, ayartacağım da.

119- Onları doğru yoldan saptıracağım, olmaz isteklere sürükleyeceğim, putlara hayvanlar adatacağım da onların kulaklarını yarmalarını, Allah'ın yarattığını bozmalarını emredeceğim. Allah'ı bırakıp Şeytan'ı dost edinen, apaçık bir zarara düşmüş, ziyana uğramıştır.

120- Şeytan, onlara vaatlerde bulunur, onları olmayacak isteklere sürükler, kuruntular verir; fakat Şeytan'ın vaatleri, ancak aldatıştan ibarettir.

121- Onlardır yurtları cehennem olanlar ve oradan başka bir sığınak bulamazlar.

122- İnananları ve iyi işlerde bulunanları, kıyılarından ırmaklar akan cennetlere sokacağız, oralarda ebedî kalacaklar; işte Allah'ın gerçek vaadi ve kimdir Allah'tan daha doğru sözlü?

123- Ne sizin boşuna kuruntularınızın aslı var, ne kitap ehlinin kuruntularının aslı. Kim kötülük ederse cezasını görür ve Allah'tan başka ne bir dost bulur, ne bir yardımcı.

124- Erkek olsun, kadın olsun, inanıp da iyi işlerde bulunanlar, cennete girerler ve kıl kadar bile zulüm görmezler, hakları zayi olmaz.

125- Kimin dini daha güzeldir iyilikte bulunarak özünü Allah'a teslîm eden ve Tanrıyı bir tanıyan İbrahîm'in dinine uyan kişinin dininden ve Allah İbrahîm'i dost edinmiştir.

126- Allah'ındır ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve Allah, her şeyi kavramış, kuşatmıştır.

127- Kadınlar hakkında senden fetva istiyorlar, de ki: Onlar hakkındaki fetvayı Allah veriyor ve kendilerine verilmesi icap eden mîrası vermediğiniz ve beğenip almadığınız yetim kızlarla âciz çocuklar hakkında ve yetimlere adâletle muâmele hususunda işte size kitapta okunan hüküm. Hayra ait neler yaparsanız şüphe yok ki Allah hepsini bilir.

128- Kadın, kocasının kendisine eziyet edeceğinden, yahut kendisini ihmal edeceğinden korkarsa karıyla kocanın, kendi aralarında uzlaşıp barışmaları hususunda her ikisine de vebal yok ve barış, daha hayırlıdır da. Zâten nefislerde nekeslik meyli vardır, fakat iyilik eder, hoş geçinir ve sakınırsanız şüphe yok ki Allah bütün yaptıklarınızdan haberdardır.

129- Kadınlar arasında adâletle muâmele etmeyi ne kadar isteseniz, bu hususa ne kadar düşseniz imkân yok, yapamazsınız, adâletle muâmele edemezsiniz. Hiç olmazsa onların birine tamamıyla meyledip öbürünü muallâktaymış gibi bir vaziyete düşürmeyin, uzlaşır ve sakınırsanız şüphe yok ki Allah, suçları örter rahîmdir.

130- Karıyla koca ayrılacak olurlarsa Allah, her birini lütuf ve keremiyle ihtiyaçtan kurtarır ve Allah'ın lütfü boldur, hüküm ve hikmet sahibidir o.

131- Ve Allah'ındır ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde Andolsun ki sizden önce kendilerine kitap verilenlere de, size de Allah'tan çekinmenizi tavsiye ettik. Fakat kâfir olursanız şüphe yok ki Allah'ındır ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve Allah, her şeyden müstağnîdir ve övüş ona lâyıktır.

132- Ve Allah'ındır ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve koruyucu olarak Allah yeter.

133- Dilerse ey insanlar, sizi ortadan kaldırır, başkalarını getirir ve Allah'ın buna gücü yeter.

134- Dünya mükâfatını dileyen bilsin ki dünya mükâfatı da Allah'ın yanındadır, âhiret mükâfâtı da ve Allah her şeyi duyar, görür.

135- Ey inananlar, Allah için daima adâleti tam yerine getirin ve tanıklığı o yolda yapın, hattâ kendi aleyhinize, yahut anayla babanın ve yakınların aleyhine bile olsa. Hattâ zengin, yahut yoksul bile olsa, çünkü Allah ikisine de sizden daha ziyade sahiptir, sizden daha fazla korur onları ve siz, adâleti icra ederken nefsinizin dileğine uymayın. Bir tarafı gözeterek hüküm verir, yahut birinden yüz çevirirseniz bilin ki Allah, şüphe yok, yaptıklarınızın hepsinden haberdardır.

136- Ey inananlar, inanın Allah'a ve Peygamberine ve Peygamberine indirdiği kitaba ve evvelce inen kitaba ve kim Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve âhiret gününe inanmazsa şüphe yok ki doğru yoldan pek uzak kalmış, tamamıyla sapıtmış gitmiştir.

137- O kişiler ki iman ettiler de sonra kâfir oldular, sonra gene iman ettiler, sonra gene kâfir oldular, sonra da küfürlerini arttırdılar, Allah suçlarını örtmez onların ve doğru yola getirmez onları.74[12]

[12] Mûsâ Peygambere inandıktan sonra buzağıya taparak kâfir olan, sonra tekrar dine geldikleri halde İsa gelince ona inanmayan ve Hz. Muhammed (s.a.a)'e karşı büsbütün inkârlarını arttıran Museviler ve bu âyetten sonraki âyetin hükmüne göre münafıklar.

138- Münâfıkları, elemli bir azapla müjdele.

139- Onlar, inananları bırakırlar da kâfirleri dost edinirler. Yüceliği, kudreti onlardan mı umuyorlar, onlardan mı arıyorlar? Hiç şüphe yok ki bütün yücelik ve kudret Allah'ındır.

140- Kitapta, Allah'ın âyetlerini inkâr ettiklerini ve onlarla eğlendiklerini duyarsanız, başka bir bahisten söz açıncaya dek onlarla oturmayın, yoksa siz de onlara benzersiniz diye size bir emir indirmiştir. Şüphe yok ki Allah, münâfıklarla kâfirlerin hepsini de cehennemde toplayacaktır.

141- Onlar, sizin ahvâlinizi gözetip dururlar. Siz, Allah'ın lütfüyle bir fetih elde ederseniz biz de derler, sizinle değil miydik? Kâfirlere bir zafer payı düşse üstünlüğünüzü temin etmedik mi, inananların, size hücumunu menetmedik mi derler. Kıyamet gününde, Allah hakkınızda hükmeder ve Allah, kâfirlere, müminler aleyhine bir yol, bir başarı vermez.

142- Münâfıklar, Allah'ı kandırmak isterler ve o da onların cezasını verir. Onlar, namaza üşenerek kalkarlar, halk görsün diye kılarlar ve Allah'ı pek az anarlar ancak.

143- Onlar, imanla küfür arasında bocalayıp dururlar, ne onlara mal olurlar, ne bunlara ve Allah, kimi doğru yolundan saptırdıysa onu yola getiremezsin artık.

144- Ey inananlar, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmeyin. İster misiniz kendi aleyhinizde Allah'a apaçık bir delil veresiniz?

145- Şüphe yok ki münâfıklar, ateşin en aşağı katındadırlar ve kesin olarak onlara bir tek yardımcı bile bulamazsın.

146- Ancak tövbe edenler, ıslah olanlar, Allah'a sarılanlar ve Allah için dinlerinde ihlas sahibi bulunanlar müstesna. Onlar, inananlarladır ve Allah, müminlere pek büyük bir ecir verecektir.

147- Allah ne diye azâb etsin size şükrederseniz ve inanırsanız ve Allah şükredenlerin mükâfatını verir ve onları bilir zâten.

148- Allah, zulüm gören müstesna, kötü sözün apaçık söylenmesini sevmez ve Allah duyar, bilir.

149- Açıkça bir hayır yaparsanız, yahut yaptığınız hayrı gizlerseniz, yahut da gördüğünüz kötülüğü bağışlarsanız bilin ki Allah, şüphe yok, bağışlayıcıdır, her şeye gücü yeter.

150- Onlar, öyle kişilerdir ki Allah'ı ve peygamberlerini inkâr ederler, Allah'la peygamberlerinin arasını ayırmak isterler ve bâzısına inandık, bâzısına inanmadık derler ve imanla küfür arasında bir yol tutmak isterler.

151- İşte onlardır gerçekte kâfirler ve biz kâfirler için, aşağılatıcı bir azap hazırlamışızdır.

152- Allah'a ve peygamberlerine inananlara ve içlerinden hiçbirini ayırt etmeyenlere gelince: Onlara ecirleri verilecektir ve Allah, suçları örten rahîmdir.

153- Kitap ehli, onlara gökten bir kitap indirmeni isterler, Mûsâ'dan bundan da büyük bir şey istemişler, bize Allah'ı apaçık göster demişlerdi de zulümleri yüzünden bir yıldırım düşüp yakıvermişti onları. Sonra da onlara apaçık deliller geldiği halde buzağıya tanrı demişlerdi, gene de bu suçlarını bağışlamıştık da Mûsâ'ya apaçık bir kudret vermiştik.

154- Ettikleri ahdi yerine getirsinler diye Tur dağını, oldukları yerin üstünde yüceltmiş ve onlara, şehrin kapısından secde ederek girin demiştik ve cumartesi günü demiştik, haddi aşmayın ve onlardan pek kuvvetli bir söz almıştık.

155- Sonra sözlerinde durmayıp ahitlerini bozmaları, Allah'ın âyetlerini inkâr etmeleri, peygamberleri haksız yere öldürmeleri ve kalplerimiz kapalı, anlamıyoruz demeleri yüzünden cezalarını buldular; kalplerini, küfürleri yüzünden Allah kapamıştır, o yüzden de içlerinden ancak pek azı imana gelir.

156- Ve inkâr etmeleri, Meryem hakkında söz söylemeleri, ona pek büyük bir iftirâda bulunmaları.

157- Ve biz Allah'ın peygamberi Meryemoğlu ve Mesîh İsa'yı öldürdük demeleri yüzünden cezalarını buldular. Onu öldüremediler de, asamadılar da, onlara öyle göründü. Zâten ihtilâfa düştükleri şeyde de onun hakkında zan içindedir onlar, ona ait bir bilgileri yoktur da ancak şüpheye kapılırlar. Gerçekten de apaçık onu öldüremediler.

158- Allah onu kendisine yüceltti ve Allah, üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.75[13]

[13] Ahd-i Cedid'e nazaran İsa Peygamber, Yuda tarafından ele verilmiş, haça gerilerek öldürülmüş, sonra dirilip bir kaç gün şakirtleri arasında yaşadıktan sonra göğe ağmıştır. Müslüman inancına göre İsa'yı ele veren, yahut bir başkası İsa sanılarak haça gerilmiş, Hz. İsa diri göğe ağmıştır.

159- Ve kitap ehlinden hiçbiri kalmayacak ki onun ölümünden önce ona inanmasın, o da kıyâmet günü, onların aleyhine tanık olacak.

160- Yahûdi olanlardan meydana gelen zulüm yüzünden de onlara helâl edilen tertemiz şeyleri haram ettik ve bu, halkın çoğunu Allah yolunda menetmeleri.

161- Nehyedildikleri halde faiz almaları ve insanların mallarını haksız yere yemeleri yüzündendir ve biz, içlerinden kâfir olanlara elemli bir azap hazırladık.

162- Fakat onlardan bilgide ileri olanlar ve inananlar, sana indirilene de inanırlar, senden önce indirilenlere de ve namaz kılanlardır, zekât verenlerdir, Allah'a ve âhiret gününe inananlardır onlar ve biz onlara büyük bir ecir vereceğiz.

163- Biz vahyettik sana, nitekim vahyettik Nûh'a ve ondan sonraki peygamberlere ve vahyettik İbrahîm'e, İsmâîl'e, İshak'a, Yakup'a ve evlâtlarına ve İsa'ya, Eyyub'a, Yûnus'a, Hârûn'a ve Süleyman'a ve Dâvûd'a Zebur'u verdik.

164- Ve öyle peygamberler var ki onların ahvâlini anlattık sana önceden ve Allah Mûsâ ile de konuşmuştu.

165- Ve peygamber, müjdeleyenlerdir ve korkutucu haber verenler; tâ ki insanların, peygamberler geldikten sonra Allah'a karşı bir mazeretleri, bir bahaneleri kalmasın artık ve Allah, üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

166- Fakat Allah, sana indirdiği kitapla tanıklık eder ki onu, bilerek indirmiştir ve melekler de tanıklık ederler ve tanık olarak Allah yeter.

167- Kâfir olanlar ve halkı Allah yolundan çıkaranlarsa öylesine sapıtmışlardır ki tuttukları yol, doğru yoldan pek uzaktır.

168- Kâfir olanları ve zulmedenleri Allah yarlıgamaz ve onları hiç bir yola sevk etmez.

169- Ancak cehennem yoluna sevk eder, ebedî kalırlar orada ve bu, Allah'a pek kolaydır.

170- Ey insanlar, şüphe yok ki peygamber, Rabbinizden gerçek olarak gelmiştir size, siz de inanın, hayırlıdır size bu. İnkâr ederseniz şüphe yok ki Allah'ındır ne varsa göklerde ve yeryüzünde ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sahibidir.

171- Ey kitap ehli, dininizde aşırı gitmeyin ve Allah hakkında gerçek olanı söyleyin. Meryemoğlu Mesîh İsa, ancak Allah'ın peygamberidir ve Meryem'e ilga ettiği kelimesidir ve kendisine ait bir ruhtur. Artık inanın Allah'a ve peygamberlerine ve Tanrı üçtür demeyin, vazgeçin bundan, bu hayırlıdır size. Allah, ancak tek tanrıdır, oğul sahibi olmaktan münezzehtir ve onundur ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve koruyucu olarak Allah yeter.

172- Ne Mesîh, Allah'a kul olmaktan çekinir, ne de Tanrının kendisine yakınlaştırdığı melekler ve ona kulluktan çekinen ve ululanmak isteyenleri o, tapısında toplayacaktır.76[14]

[14] Matyus İncili'nin sonunda üç uknumun Baba, Oğul ve Rûh-ül-Kudüs olduğu bildirilmektedir (28, 19). Bu İncil'de ve diğer üç İncil'de yer yer, Tanrının baba, İsa'nın da oğul olduğu ve Ruh-ül-Kudüs'le kuvvetlenip olağanüstü şeyler yaptığı tekrarlanır. Hasılı Hıristiyanlığın esası, üç uknuma, yani asla

inanmaktır. Onlarca Tanrı, öyle bir varlıktır ki bu varlık, Baba, Oğul ve Ruh-ü-Kudüs olarak tecelli eder. Baba, Oğul ve Ruh-ül-Kudüs de tek tanrı sayılır. Baba hayatı, Oğul kelâmı, Ruh-ül-Kudüs de kudreti temsil eder. Kelâm, yani oğul olan İsa, lâhutun, Tanrılığın, nâsut, yani insan sûretine bürünmesi ve zuhur etmesidir. Müslümanlık, tek ve münezzeh Tanrı esasına dayanır.

173- İnananların ve iyi işler işleyenlerin ecirlerini ödeyecek ve lütfünü, onlar hakkında daha da arttıracaktır. Kulluktan çekinip ululanmak isteyenleriyse elemli bir azapla azaplandıracaktır ve onlar, Allah'tan başka ne bir dost bulurlar, ne bir yardımcı.

174- Ey insanlar, size Rabbinizden reddi mümkün olmayan bir delil gelmiştir ve size apaçık bir nur indirmişizdir.

175- Allah'a inanıp ona sarılanları o, kendi rahmetine ve ihsânına alacak ve onları doğru yola sevkedecektir.

176- Fetva isterler senden, de ki; Allah size fetva vermede babası ve çocuğu olmayanın mîrasına ait: Evlâdı olmayan bir erkek ölür de onun bir tek kız kardeşi kalırsa bıraktığı malın yarısı onundur. Mîrasçı erkek kardeşse çocuğu ve babası olmayan kız kardeşinin bıraktığı bütün mal, onundur; kız kardeş ikiyse, yahut daha fazlaysa erkek kardeşin bıraktığı malın üçte ikisini alırlar. Mîrasçılar, aynı şartlar dahilinde erkek ve kız kardeşlerse erkeğe, kadına nispetle iki pay verilir. Allah, size doğru yoldan sapmamanız için bunları açıklamaktadır ve Allah, her şeyi bilir.

5- MÂİDE SÜRESİ

(Yüz yirmi âyettir. Medenîdir, ancak 3. âyetin "Bugün dininizi ikmal ettim, size verdiğim nîmetimi tamamladım, size din olarak Müslümanlığı verdim de hoşnut oldum" kısmı, Vidâ haccında, arefe günü inmiştir. Hükme ait son âyettir. Sûrede, İsa Peygamberin duasıyla, gökten, içinde yemekler bulunan bir sofra indiği anlatıldığı cihetle sofra ve yemek anlamına gelen Mâida adıyla adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Ey inananlar, ahitlerinizi yerine getirin. Dört ayaklı hayvanlar helâl edilmiştir size, ancak size söylenecekler müstesna; ihramdayken, helâl olan hayvanları avlanmak da haramdır. Şüphe yok ki Allah, dilediğini hükmeder.

2- Ey inananlar, Allah'a ibadete vesile olan, hac töreni yapılan yerlerin ve savaşın haram edildiği ayların hürmetini koruyun, hac kurbanlarına, kurban edilecekleri belli olsun diye boynuna bir şey takılan hayvanlara, Rablerinden bir lütfe ve râzılığa ulaşmak için Beyt-ül Harâm'ı ziyarete gelenlere hürmetsizlik etmeyin. İhramdan çıkınca avlanın. Sizi Mescid-i Harâm'dan meneden kavme karşı beslediğiniz kin aşırı hareket etmenize, tecavüzde bulunmanıza sebep olmasın. İyilik etmek ve kötülükten sakınmak hususunda birbirinize yardım edin, suç işlemek ve düşmanlık etmek için yardımlaşmayın ve Allah'tan sakının, şüphe yok ki Allah'ın cezası, çok çetindir.

3- Haram edilmiştir size ölü, kan, domuz eti, Allah'tan gayrı putlar adına kesilen hayvanlar, boğulmuş, vurulmuş, yüksek bir yerden düşüp ölmüş, başka bir hayvan tarafından süsülüp öldürülmüş, canavar tarafından parçalanmış olanlar; ancak ölmeden yetişip kestikleriniz müstesna; ve taştan yapılmış ve dikilmiş putlar adına kesilenler ve fal için çekilen oklarla rızık arayış. Bunlar, kötülüktür. Bugün kâfirler, dininiz yüzünden meyus olmuşlardır artık sizden, korkmayın onlardan, benden korkun. Bugün dininizi ikmal ettim, size verdiğim nîmetimi tamamladım, size din olarak Müslümanlığı verdim de hoşnut oldum. Pek aç kalıp zora düşen, suç işlemek niyetinde olmamak şartıyla haram edilen şeyleri yiyebilir ve şüphe yok ki Allah, suçları örter rahîmdir.77[1]

[1] Ezlâm, fal için çekilen oklardır. Müslümanlıktan evvelki devre ait bir geleneğe göre bu okların bir kısmının üstünde, Rabbim emretti, bir kısmında, Rabbim nehyetti yazısı vardı. Yazısız olanları da mevcuttu. Araplar, bir iş yapacakları, yahut yola çıkacakları zaman bu okları birbirine karıştırır, bir tanesini çekerlerdi. Emir yazısı bulunan çıkarsa o işi yaparlar, yolculuğa çıkarlar, yapmaması yazılı ok çıkarsa o işten, o yolculuktan vazgeçerlerdi. Yazısız ok çıkarsa tekrar karıştırır, bir yazılı ok çıkıncaya dek çekerlerdi. Bu oklar, bir putun yanında dururdu. Kestikleri kurbandan o puta da pay ayırırlardı.

4- Kendilerine neler helâl edilmiştir diye sana sorarlar. De ki: Size temiz şeyler ve Allah'ın, size öğrettiği bilgiyle öğretip yetiştirdiğiniz avcı hayvanların tuttukları avlar helâl edilmiştir. Sizin için tuttuklarını yiyin ve avlanır, avı tutup keserken Allah adını anın ve Allah'tan sakının, şüphe yok ki Allah, pek tez hesap görür.

5- Bugün size bütün temiz şeyler helâl edilmiştir ve kendilerine kitap verilenlerin yemekleri de helâldir size, sizin yemekleriniz de helâldir onlara ve inanan kadınlardan namus ve iffet sahibi olanlarla kendilerine kitap verilenlere mensup namuslu kadınlar da, mehirlerini vermek, zina etmemek ve gizli dost tutmamak şartıyla size helâldir ve kim imanı inkâr ederse bütün işledikleri boşa gider ve o, âhirette ziyan edenlerdendir.

6- Ey inananlar, namaza kalktığınız zaman yıkayın yüzlerinizi ve dirseklerinizle berâber ellerinizi ve başınızın bir kısmını meshedip ayaklarınızı topuklarınızla berâber ve cünüpseniz iyice yıkanıp arının. Hastaysanız, yahut seferdeyseniz, yahut içinizden biri ayak yolundan geldiyse, yahut da kadınlara temas etmişseniz su bulamadığınız takdîrde temiz toprakla teyemmüm edin de toprakla yüzünüzü, ellerinizi meshedin. Allah, sizi güce koşmayı istemez, fakat şükredesiniz diye tertemiz olmanızı ve size verdiği nîmeti tamamlamayı diler.

7- Anın size verilen Allah nîmetini ve duyduk, itaat ettik dediğiniz zaman ona vermiş olduğunuz sözü ki bu sözle bağlamıştır sizi ve çekinin Allah'tan. Şüphe yok ki Allah, yüreklerde ne var bilir.

8- Ey inananlar, Allah için daima doğru hükmedin, adâlete tam uygun tanıklıkta bulunan ve bir kavme olan kininiz, sizi adâletten alıkoymasın. Adâlette bulunun ki bu, takvaya daha yakındır ve çekinin Allah'tan. Şüphe yok ki Allah, ne yaparsanız hepsinden de haberdardır.

9- Allah, inanıp iyi işlerde bulunanlara vaat etti, onlarındır yarlıganma ve pek büyük mükafat.

10- Kâfir olanlara ve âyetlerimizi inkâr edenlere gelince: Onlardır cehennem ehli.

11- Ey inananlar, anın Allah'ın nîmetini size, hani bir kavim, size el uzatmaya niyetlenmişti de onların ellerini çektirmişti sizden ve çekinin Allah'tan ve inananların, ancak Allah'a dayanmaları gerek.

12- Ve Allah İsrailoğullarından kuvvetli söz almıştı ve onlardan on iki emin adam göndermiştik ve Allah demişti ki: Ben, sizinleyim, namaz kılarsanız, zekât verirseniz, peygamberlerime inanır, onlara yardım edip ulularsanız ve Allah'a borç verircesine onun yolunda yoksulları doyurur, iyilik eder, para

harcarsanız mutlaka kusurlarınızı örter ve mutlaka sizi, kıyılarından ırmaklar akan cennetlere sokarım. Fakat bundan sonra içinizden kâfir olan, şüphe yok ki doğru yoldan sapmıştır artık.

13- Ahitlerini bozdukları, verdikleri sözden döndükleri için lânet ettik onlara ve kalplerini katılaştırdık. Onlar, sözlerin yerini değiştirirler, kendilerine verilen öğütten bir hisse de almazlar. Pek azı müstesna daima hainliklerini duyarsın, gene de bağışla onları, geç suçlarından. Şüphe yok ki Allah, iyilik edenleri sever.

14- Onlardan, biz Nasrânîyiz diyenler de var, onlardan da söz aldık, fakat kendilerine verilen öğütten hisse almayı unuttular, biz de kıyamete dek aralarına düşmanlık ve kin saldık. Allah, onların neler yaptığını bildirecek.78[2]

[2] Nasrâni Hıristiyan, Nasârâ Hıristiyanlar anlamına gelir. Hıristiyanlara, İsa Peygamberin Nâsıra denen köyden yetiştiği, yahut dine yardım ettikleri için Nasrâni denmiştir. Nasran denilen köye nispetle Nasrâni denmiştir diyenler de vardır (al-Müfredât, s. 514).

15- Ey kitap ehli, kitapta olduğu halde gizlediklerinizin çoğunu apaçık size bildiren, çoğunu da affedip yüzünüze vurmayan Peygamberimiz gelmiştir size; Allah'tan bir nur ve apaçık bir kitap gelmiştir size.

16- Allah, kendi rızasına uyanları, onunla esenlik yollarına götürür ve dileğiyle onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır ve onları doğru yola sevk eder.

17- Gerçekten de şüphe yok ki Allah, Meryem oğlu Mesîh'tir diyenler kâfir oldular. De ki: Meryem oğlu Mesîh'i de, anasını da ve yeryüzündekilerin hepsini de helâk etmeyi dilese Allah'a karşı herhangi bir şeye kim sahip çıkabilir? Ve Allah'ındır göklerin, yeryüzünün ve ikisinin arasında olanların saltanatı. Dilediğini yaratır ve Allah'ın her şeye gücü yeter.

18- Yahûdiler ve Nasrânîler, biz Allah'ın oğullarıyız ve sevgilileriyiz dediler. De ki: Öyleyse neden günahlarınızdan dolayı size azâp ediyor? Hayır, siz, ancak onun yarattığı insanlardansınız; o, dilediğini yarlıgar, dilediğine azâp eder ve Allah'ındır göklerin, yeryüzünün ve ikisinin arasında bulunanların saltanatı ve her iş, ona aittir.79[3]

[3] Ahd-i Atıyk'te ve bilhassa Ahd-i Cedid'de Tanrıya baba, insanlara oğullar denegelmiştir. Kur’ân, anlam bakımından iltibası bulunan bu çeşit sözleri nehyeder.

19- Ey kitap ehli, bize ne bir müjdeci geldi, ne bir korkutucu dememeniz için peygamberlerin arasının kesildiği bir devirde size, her şeyi açıklayan Peygamberimiz geldi. İşte size şüphesiz olarak bir müjdeci, bir kokutucu geldi ve Allah'ın, her şeye gücü yeter.

20- Hatırla o zamanı ki Mûsâ, kavmine, ey kavim demişti, anın Allah'ın size verdiği nîmeti ki içinizden peygamberler gönderdi ve padişahlar çıkardı ve size, âlemlerde, hiçbir kimseye vermediğini verdi.

21- Ey kavmim, Allah'ın size vermeyi takdîr ettiği kutlu yere girin ve gerisin-geriye dönmeyin, yoksa ziyankâr olursunuz, ancak ziyana dönersiniz.

22- Onlarsa yâ Mûsâ demişlerdi, orada zorlu erler var, onlar orada oldukça biz, kesin olarak giremeyiz, ama oradan çıkarlarsa gireriz.

23- İçlerinden, korkan ve Allah tarafından nîmetlere mazhar olmuş bulunan iki kişi, kapıdan girip saldırın üstlerine demişti; oraya girerseniz şüphe yok ki üst olursunuz siz ve ancak Allah'a dayanın inanmışsanız.

24- Yâ Mûsâ demişlerdi, onlar orada bulundukça biz, oraya ebedîyen giremeyiz. Sen, Rabbinle git, ikiniz çarpışın onlarla, biz burada oturup duracağız.

25- Mûsâ, ya Rabbi demişti, benim hükmüm ancak kendime, bir de kardeşime geçiyor. Şu kötülük eden kavimle aramızı sen ayır.

26- Tanrı demişti ki: Orası, tam kırk yıl onlara haram edildi. Çölde sersemcesine dolaşacaklar, tasalanma o kötülükte bulunanlar için.80[4]

[4] Bu âyetlerdeki olaylar, Ahd-i Atıyk'ın "a'dât" bölümünde 13. ve 14. bablarda etrafıyla anlatılmadadır.

27- Oku onlara Âdem'in iki oğluna ait gerçek haberi. Hani onlar, Tanrıya yaklaşmak için kurban sunmuşlardı da birininki kabul edilmişti, öbürününki kabul edilmemişti ve o, seni mutlaka öldüreceğim demişti ona, o da demişti ki: Allah ancak, kendisinden çekinenlerin kurbanını kabul eder.

28- Andolsun, beni öldürmek için elini uzatsan da bana, ben sana, seni öldürmek için elimi uzatmayacağım; çünkü ben, âlemlerin Rabbi Allah'tan korkarım.

29- Dilerim, kendi suçunla berâber benim suçumu da yüklenesin de cehennem ehlinden olasın ve budur cezası zulmedenlerin.

30- Nihâyet kardeşini öldürme hususunda nefsine uydu da öldürdü onu ve ziyankârlardan oluverdi.

31- Sonra, kardeşinin cesedini nasıl örteceğini göstermek için Allah, bir karga gönderdi. Bu karga, yeri eşmedeydi. Yazıklar olsun bana dedi, kardeşimin cesedini gömmede şu karga kadar bile olamadım ha? Ve o, artık nedamet edenlere katılmıştı zâten. 81[5]

[5] Ahd-i Atıyk'te "Tekvin" bölümünün 4. babında bu olay anlatılmaktadır.

32- Bu yüzden şu hükmü yazdık İsrailoğullarına: Şüphe yok ki bir insanı öldürmesine, yahut yeryüzünde bozgunculuk etmesine karşılık olmayarak birisini öldüren, bütün insanları öldürmüş gibidir ve kim, birisini kurtarır, diriltirse bütün insanları diriltmiş gibidir. Andolsun ki peygamberlerimiz, onlara apaçık delillerle geldiler de gene onların çoğu, bundan sonra yeryüzünde hadlerini aştılar.

33- Allah'a ve Resûlüne savaş açanlarla yeryüzünde bozgunculuk etmeye koşanların cezaları, ancak öldürülmektir, yahut asılmaktır, çapraz olarak elleriyle ayaklarının kesilmesidir, yahut da bulundukları

yerden sürülmeleridir. Bu, onların dünyada uğradıkları horluktur, âhiretteyse pek büyük bir azap vardır onlara.

34- Ancak onlardan, ele geçmeden tövbe edenler, bu hükümden dışarıdır. Şüphesiz olarak bilin ki Allah, suçları örter, rahîmdir.

35- Ey inananlar, çekinin Allah'tan ve onu vesîleyle arayın ve savaşın onun yolunda da muradına erenlerden olun.82[6]

[6] Vesile, Tanrı yoluna bilgiyle, kullukla yürümek ve şer'i hükümlere riâyet etmektir (al-Müfredât, s. 545).

36- Kâfir olanlar, yeryüzünde ne varsa hepsine, hattâ bir misli fazlasına sahip olsalar da kıyâmet gününün azâbından kurtulmak için hepsini verseler gene makbule geçmez ve onlara pek elemli bir azap vardır.

37- Ateşten çıkmak isterlerse de çıkamaz onlar ve onlar içindir sürüp giden bir azap.

38- Erkek olsun, kadın olsun, hırsızlık edenlerin, elde ettiklerine karşılık, Allah tarafından ibret verici bir ceza olarak kesin ellerini ve Allah, üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

39- Ettiği zulümden sonra tövbe eden ve düzgün bir hale gelenin tövbesini Allah kabul eder. Şüphe yok ki Allah, suçları örter, rahîmdir.

40- Bilmez misin Allah'ı ki göklerin de tasarrufu ona aittir, yeryüzünün de ve dilediğine azâp eder, dilediğini yarlıgar ve Allah'ın, her şeye gücü yeter.

41- Ey Peygamber, ağızlarıyla inandık diyen, fakat yürekleriyle inanmayanlardan ve Yahûdilerden, boyuna kâfirliğe koşuşanlar, seni mahzun etmesin. Onlar, sözleri, yalan söylemek için boyuna dinleyip dururlar, senin yanına gelmemiş olan bir başka kavim için dinlerler boyuna. Onlar, sözlerin bâzısının

yerlerini değiştirirler de size şu tarzda fetva verilirse derler, kabul edin, verilmezse çekinin kabul etmekten ve Allah, kime azâb etmek isterse sen, Allah'ın isteğine karşı o adama hiçbir şey yapamazsın. Onlar, öyle kişilerdir ki Allah, yüreklerini temizlemeyi murâd etmemiştir. Onlar içindir dünya da horluk ve onlar içindir âhirette pek büyük bir azap.

42- Onlar, yalan söylemek için boyuna dinlerler, haramı ve rüşveti de boyuna yerler. Sana gelirlerse aralarında hüküm ver, yahut da yüz çevir onlardan. Yüz çevirirsen, kesin olarak sana hiçbir zarar veremez onlar ve eğer hüküm verirsen, aralarında, adâletle hüküm ver, şüphe yok ki Allah, adâlet sahiplerini sever.

43- Nasıl oluyor da içinde Allah'ın hükmü bulunan Tevrat, yanlarındayken senin hükmüne baş vuruyorlar, sonra da gene bu hükümden yüz çeviriyorlar? Onlar, zâten inanmamışlardır.

44- Şüphe yok ki biz, Tevrat'ı indirdik, onda doğru yola sevk ediş ve nûr var. Tanrıya teslîm olan peygamberlerle hükümleri bilenler ve Allah kitabını korumaya memûr olan bilginler, Yahûdilere, hep ona göre hüküm verirlerdi ve hepsi de o kitabın doğruluğuna tanıktı. Artık insanlardan korkmayın, benden korkun ve âyetlerimi, az bir menfaat karşılığında satmayın ve kimler, Allah'ın indirdiği hükme uygun olarak hüküm vermezlerse onlardır kâfirlerin ta kendileri

45- Ve o kitapta onlara hükmettik ki cana karşılık can, göze karşılık göz, burna karşılık burun, kulağa karşılık kulak, dişe karşılık diş ve yaralara karşılık da yaralarla kısas var. Fakat kim bağışlar da hakkından geçerse bu, suçlarının yarlıganmasına sebep olur ve kimler, Allah'ın indirdiği hükme göre hüküm vermezlerse onlardır zâlimlerin ta kendileri.

46- Onların izinden de, ellerinde bulunan Tevrât'ı gerçeklemek üzere Meryemoğlu İsa'yı gönderdik ve ona, içinde doğru yola sevk eden hükümler ve nûr bulunan ve ellerindeki Tevrât'ı gerçekleyen, çekinenleri doğru yola sevk eden sakınanlara öğüt olan İncil'i verdik.

47- İncil ehli de, Allah'ın o kitapta indirdiği hükümlerle hüküm versinler. Ve kimler Allah'ın indirdiği hükme göre hüküm vermezlerse onlardır Tanrı buyruğundan çıkanların ta kendileri.

48- Ve sana da, önceki kitabı gerçekleyen ve ona, emin bir tanık olan kitabı, gerçek olarak indirdik. Artık aralarında, Allah'ın indirdiğine göre hüküm ver ve sana gelen gerçekten dönüp onların isteklerine uyma. Sizden her birerinize bir şeriat, bir yol tâyin ettik ve Allah dileseydi bir ümmet yapardı sizi, fakat size verdiği hükümler hususunda sizi sınamaktadır, siz de hayırlı işlerde yarışın artık

ve hepinizin dönüp varacağı yer, Allah tapısıdır ve o, haklarında ayrılığa düştüğünüz şeyleri size haber verecektir.

49- Aralarında, Allah'ın indirdiği hükümlere göre hükmet ve onların dileklerine uyma, Allah'ın, sana indirdiği hükümlerin bâzısından seni saptıracaklarından çekin. Yüz çevirirlerse bil ki ancak Allah, onları bâzı suçlarından dolayı musîbete uğratacak ve insanların çoğu da buyruktan çıkmış olanlardır zâten.

50- Hâlâ mı cahiliyet devrinin hükmünü aramadalar? Gerçeği, şüphesiz bir sûrette bilenler yanında hükmü, Allah'tan daha güzel olan kimdir ki?83[7]

[7] Kur’ân, Hz. Peygamberden evvelki devre "câhiliyye", yani bilgisizlik devri adını veriyor.

51- Ey inananlar, Yahûdilerle Nasrânîleri dost edinmeyin. Onlar, birbirlerinin dostudur ve sizden kim onları dost edinirse şüphe yok ki o da, onlardandır. Şüphe yok ki Allah, zâlim olan kavmi doğru yola sevk etmez.

52- Yüreklerinde bir hastalık olanları ve bir felâkete uğramamızdan korkuyoruz, diyerek onların içine katılan, onlara koşanları görürsün. Fakat belki de Allah bir fetih verir, yahut kendi katından bir iş çıkarır meydana da onlar, içlerinde gizledikleri şeyden dolayı nâdim oluverirler.

53- İnananlar da derler ki, sizinle beraber olduklarına dair bütün kuvvetleriyle yemin edenler bunlar mı? İşte yaptıkları boşa çıktı, ziyankâr oluverdiler.

54- Ey inananlar, içinizden kim çıkar da dininden dönerse Allah onlara bedel öyle bir kavim getirecektir yakında ki o onları sevecek, onlar da, onu sevecek, inananlara karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı yüce olacak o kavim. Allah yolunda savaşacaklar ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmayacaklar. Bu, Allah'ın lütfü ve inâyetidir ki dilediğine verir ve Allah'ın lütfü boldur, o her şeyi bilir.84[8]

[8] Tanrı'nın, dininden dönenlere bedel, meydana getirmeyi vaadettiği kavim hakkında birçok rivâyetler vardır. Hasan, Katâde ve Dahhâk'e göre bu kavim, dinden dönenlerle savaşan Abû-Bekr'le ona uyanlardır. "Ansar" dır diyenler olduğu gibi Yemenlilerdir diyenler de olmuş ve bu ayet inince Hz. Muhammed (s.a.a)'in, Abu - Mûsa-l Aş'ariyi işaret ederek bunun kavmidir onlar dediği rivayet edilmiştir. Gene bir rivayete göre Hz. Muhammed(s.a.a)'e bu ayetteki kavim hangi kavimdir diye sorulunca Selman'ın omzuna vurup Fars kavmidir. Biatten dönenlerle, biat etmeyenlerle ve Haricilerle savaşması dolayısıyla Hz. Ali ve ashabıdır diyenler de vardır ki sahabeden Ammar, Huzayfa ve İbni Abbas bu fikirdedir. Muhammed-al Bakır ve Ca'fer-al Sadık'tan da bu rivayet edilmiştir. Mehdi ve ashabı hakkındadır diyenler olduğu gibi her zamanda, kötülüğe ve kötüye karşı koyanlardır diyenler de olmuştur (Macma-al Beyan).

55- Sizin dostunuz, sahibiniz, ancak Allah'tır ve Peygamberidir ve inananlar, namaz kılanlar ve rükû ederken zekât verenlerdir.85[9]

[9] Bir gün, mescide bir yoksul gelmiş, Allah için bir şey istemişti. Namazda bulunduklarından hiç kimse bir şey verememiş, yoksul da yâ Rabbi tanık ol; Peygamberinin mescidine geldim, bana bir şey veren olmadı demişti. Bunun üzerine Ali, rükûdayken elini uzatmış, yoksul, parmağındaki yüzüğü alıp gitmişti. Bu ayet Ehli Beyt imamlarına, Sa'labi'ye, Tabari'ye, Abû-Bekr-al Razi'ye göre bu olay üzerine inmiştir. Başka çeşitli rivayetler de vardır (Macma).

56- Ve kim, Allah'tan, Peygamberinden ve inananlardan yüz çevirirse bilsin ki hiç şüphesiz Allah'a mensup olanlardır üst olacak kişiler.

57- Ey inananlar, sizden önce, kendilerine kitap verilenlerle kâfirlerden, dininizi alay konusu yapan, onu oyuncak sayan kişileri dost edinmeyin, çekinin Allah'tan inanmışsanız.

58- Birbirinizi namaza çağırdığınız, ezan okuduğunuz zaman, bununla alay ederler, bir oyun sayarlar bunu. Bu da şüphe yok ki akılları olmayan, akıl edemeyen bir kavim olduklarındandır.

59- De ki: Ey kitap ehli, bizden hoşlanmayışınızın sebebi, ancak Allah'a ve bize indirilene ve bizden önce indirilenlere inanmamızdan başka bir şey mi ki? Ve sizin çoğunuz, buyruktan çıkmış kişilersiniz.

60- De ki: Bundan daha fena olanları, Allah'ın cezasına uğramış bulunanları haber vereyim mi size? Allah'ın lânet ettiği, gazabına uğrattığı, içlerinden bir kısmını maymun ve domuz şekline soktuğu kişiler ve Şeytan'a tapanlar. İşte bunlardır yeri daha kötü olanlar, doğru yoldan daha fazla sapmış bulunanlar.

61- Sizin yanınıza geldiler mi, inandık derler, halbuki onlar, bulunduğunuz yere kâfirlikle girdikleri gibi gene kâfirlikle çıkmışlardır ve Allah, onların gizlediğini, onlardan daha iyi bilir.

62- Onların çoğunu görürsün ki suç işlemekte, düşmanlık etmekte, haram yemekte birbirleriyle yarışa girerler. Yaptıkları şey, ne de kötüdür.

63- Bâri, hükümleri bilenleri ve bilginleri, onları, suç olan sözleri söylemekten ve haram yemekten menetselerdi. İşledikleri iş, ne de kötüdür.

64- Yahûdiler, Allah'ın eli bağlıdır dediler, elleri bağlanasılar, söyledikleri söz yüzünden lânete uğrayasılar. Hayır, Allah'ın iki eli de açıktır, dilediği gibi ihsânda bulunur. Andolsun, Rabbinden sana indirilen, onlardan çoğunun azgınlığını, kâfirliğini arttıracak ve biz, onların arasına kıyâmete dek düşmanlık ve kin saldık. Ne vakit savaş için bir ateş yaktılarsa Allah söndürdü o ateşi ve onlar, yeryüzünde bozgunculuğa koşup dururlar ve Allah, bozguncuları sevmez. 86[10]

[10] El anlamına gelen "yed", kudret, tasarruf, nîmet, tahsis mânalarını ifade eder (al-Müfredât, s. 573-574). Türkçe'de mecazen aynı anlamlarda kullanılır. O iş benim elimin harcı, senin elin yetmez, elimin altındasın, elim erer, gücüm yeter v.s. gibi. Bağlı elden maksat nîmet vermeyiştir.

65- Kitap ehli olanlar inansalardı, çekinselerdi elbette kötülüklerini örterdik ve elbette onları da nîmeti bol cennetlere sokardık.

66- Tevrât'ın, İncil'in ve Rablerinden sana indirilen kitabın hükümlerini tutsalardı tepelerinden ayaklarının altlarından nîmetlere nail olurlar, onları yerlerdi. İçlerinde geri ve aşırı olmayan insaf ehli de var, fakat çoğunun yaptığı işler, ne de kötü.

67- Ey Peygamber, bildir, sana Rabbinden indirilen emri ve eğer bu tebliği îfâ etmezsen onun elçiliğini yapmamış olursun ve Allah, seni insanlardan korur. Şüphe yok ki Allah, kâfir olan kavme, doğru yola gitmek hususunda başarı vermez.87[11]

[11] Bu âyetin iniş sebebi hakkında çeşitli rivâyetler vardır. Bir rivâyete göre Hz. Muhammed (s.a.a), bir gün, bir ağacın kaba - gölgesinde yatmış, uyumuştu; kılıcını da yatmadan, ağacın dalına asmıştı. Bir bedevi, yavaşça gelmiş, kılıcı alıp kınından sıyırmıştı. Bu sırada pıtırtıdan uyanan Peygambere, şimdi seni benim elimden kim kurtaracak, demiş, Hz. Muhammed (s.a.a)'den, Allah cevabını alınca pek ürkmüş, hattâ başını ağaca çarpmıştı. Bu olay üzerine bu âyet indi. Bir başka rivâyete göre gene bir gün, çadırında yatacağı sırada, beni insanlardan kim koruyacak demiş, dışardan yak ve silâh sesleri duyunca kimdir onlar diye sormuş, Huzayfa ve Sa'd olduğunu ve kendisini korumak için geldiklerini öğrenince yatmış, fakat bu esnâda bu âyet inince başını dışarı çıkarıp siz gidin, beni Allah koruyacak demişti. Mûsevilerle Hıristiyanları dine davetten çekinmemesi, müşriklerin tanrılarının asılsız olduğunu söylemekten vazgeçmemesi için indiğine dair rivayetler de vardır. Bir başka rivayete göreyse Vida haccından dönerken inmiştir. Bunun üzerine Hz. Muhammed (s.a.a), Gadiru Humm denen yere konmuş, öğle ve ikindi kılındıktan sonra deve hamutlarından yapılmış olan minbere çıkıp, ey insanlar, bilmez misiniz ki ben, insanlara, nefislerinden evlayım ve bilmez misiniz ki erkek-kadın, her inanana, nefsinden evlayım demiş; herkes tasdik edince Hz. Ali'nin elini tutup kaldırarak, ben kimin mevlasıysam, yani kimin üstünde tasarrufum varsa, yahut kimin efendisiysem, yahut da kimin dostuysam bu Ali de onun mevlasıdır, demiştir (Sa'labi Tefsiri, İst. Üniv. K. Arap. yaz. 1703, 32. a - 34 - a - Başka rivayetler içinde aynı kitaba b.)

68- De ki: Ey kitap ehli, hiçbir şeye inanmış sayılmazsınız Tevrât'ın, İncil'in ve Rabbinizden size indirilen kitabın hükümlerini yerine getirmedikçe ve andolsun ki Rabbinden sana indirilen, onlardan çoğunun azgınlığını, kâfirliğini arttıracak, artık o kâfir kavim yüzünden tasalanma sen.

69- Fakat inananlarla Yahûdi olanlardan, Sâbîlerden ve Hıristiyanlardan Allah'a ve âhiret gününe inanıp iyi işler işleyenlere ne bir korku vardır, ne de mahzun olur onlar.

70- Andolsun ki İsrailoğullarından söz almıştık, peygamberler göndermiştik onlara. Fakat hangi peygamber onlara gelip canlarının istemediği bir şey getirdiyse o peygamberlerin bir kısmını yalanlamışlardı, bir kısmını öldürmüşlerdi.

71- Ve sandılar ki bir cezaya uğramayacaklar. Kör oldular âdeta, sağır kesildiler, sonra tövbe ettiler, Allah kabul etti, sonra gene de çoğu körleşti, sağır oldu ve Allah, onların yaptıklarını tamamıyla görür.

72- Allah, şüphe yok ki Meryem oğlu Mesîh'tir diyenler kâfir oldular ve Mesîh, ey İsrailoğulları demişti, Rabbime ve Rabbinize kulluk edin; şüphe yok ki Allah'a eş tanıyana Allah, cenneti haram etmiştir, onun yurdu ateştir ve zâlimlere hiçbir yardımcı yoktur.

73- Şüphe yok ki kâfir olmuşlardır, Allah, üçün üçüncüsüdür diyenler ve kulluk edilecek tek bir Tanrı vardır ancak. Söyledikleri sözden dönmezlerse içlerinden kâfir olanlar, pek elemli bir azâba uğrayacaklardır.

74- Hâlâ mı tövbe etmeyecekler Allah'a ve hâlâ mı yarlıgamasını istemeyecekler? Ve Allah suçları örter, rahîmdir.

75- Meryemoğlu Mesîh, bir peygamberden başka bir şey değildi; ondan önce de nice peygamberler gelip geçtiler; annesi de gerçek bir kadındı, ikisi de yemek yerlerdi. Bak bir, onlara delillerimizi nasıl açıklamadayız, sonra da bak, nasıl yüz çeviriyor onlar.

76- De ki: Allah'ı bırakıp size ne bir zararı dokunacak, ne bir faydası gelecek bir varlığa mı kulluk ediyorsunuz? Ve Allah, her şeyi duyar, bilir.

77- De ki: Ey kitap ehli, haksız yere dininizde, aşırı gitmeyin ve evvelce hem sapmış, hem çoğunu saptırmış ve doğru yolu bırakıp sapıklığa dalmış olan kavmin dileklerine uymayın.

78- İsrailoğullarından kâfir olanlara Dâvûd'un diliyle de lânet edilmişti, Meryemoğlu İsa'nın diliyle de. Bu da isyan ettiklerinden ve aşırı gittiklerindendi.

79- İşledikleri kötülükten, birbirlerini menetmezlerdi. Gerçekten de yaptıkları iş, ne de kötüydü.

80- Onların çoğunu görürsün ki kâfirlere dostluk ederler. Ne de kötüdür nefislerinin, onlara hazırlayıp sunduğu şey; Allah'ın gazabına uğrayacaklardır ve azâp içinde ebedî olarak kalacaklardır.

81- Allah'a, Peygambere ve ona indirilene inansalardı onları dost edinmezlerdi. Fakat onlardan çoğu, buyruktan çıkmış kötü kişilerdir.

82- İnsanların, inananlara düşmanlıkta en ileri gidenleri, göreceksin, Yahûdilerle müşriklerdir, inananlara sevgi bakımından en yakınları da biz Nasrânîyiz diyenlerdir. Bunun sebebi de, onların içinde ilimle, ibadetle uğraşanlarla rahiplerin bulunuşudur ve bir de onlar, ululanmazlar.

83- Peygamberlere indirileni duydular mı gerçeği tanıdıklarından görürsün ki gözleri yaşla dolar da taşar. Derler ki: Rabbimiz, inandık biz, bizi gerçeğe tanık olanlardan et.

84- Zâten Rabbimizin bizi de iyi insanlara katmasını umup dururken ne oluyor bize ki Allah'a ve bize gelen gerçeğe inanmayalım?

85- Allah da onları söyledikleri söz yüzünden, kıyısından ırmaklar akan cennetlere sokarak mükâfatlandırır, orada ebedî olarak kalırlar ve budur işte iyilik edenlerin mükâfatı.

86- Kâfir olanlarla âyetlerimizi yalanlayanlara gelince onlardır cehennem ehli.

87- Ey inananlar, Allah'ın size helâl ettiği tertemiz şeyleri haram etmeyin kendinize ve aşırı gitmeyin. Şüphe yok ki Allah, aşırı gidenleri sevmez.

88- Ve yiyin Allah'ın size rızık olarak verdiği şeylerden helâl ve temiz olanları ve inandığınız Allah'tan çekinin.

89- Boş yere yemin etmenizden dolayı sorumlu tutmaz sizi Allah, fakat yürekten ve kasten ettiğiniz yeminler yüzünden sorumlu tutar. Yemin kefâreti, âilenize yedirdiğiniz yemeklerin orta derecede olanıyla on yoksulu doyurmak, yahut onları giydirmek, yahut da bir kul azat etmektir. Bunlara gücü yetmeyen üç gün oruç tutar. İşte yemininizi bozarsanız budur kefâreti. Koruyun yeminlerinizi. Allah, şükredenlerden olursunuz diye âyetlerini işte böyle açıklar size.

90- Ey inananlar, şarap, kumar, tapınmak için dikilmiş olan taşlar, fal için kullanılan oklar, ancak Şeytan'ın işlerindendir ve birer pisliktir bunlar. Bunlardan kaçının da muradına erenlerden olun.
88[12]

[12] Bu âyetlerle içki ve kumar tamamıyla men edilmiştir.

91- Şeytan, şarap ve kumarla sizin aranıza düşmanlık ve kin salmak ister ancak, vazgeçtiniz artık değil mi?

92- Ve itaat edin Allah'a ve Peygambere ve sakının. Yüz çevirirseniz iyice bilin ki Peygamberimize düşen vazife, ancak tebliğden ibarettir.

93- İman edip iyi işlerde bulunanlara; çekindikleri, inandıkları ve iyi işlerde bulundukları, sonra gene çekinmede devam ettikleri, inançlarını güttükleri, sonra da gene çekinip durdukları ve iyilik ettikleri takdîrde haram edilmeden önce yedikleri şeyler yüzünden bir vebal yok ve Allah iyilik edenleri sever.

94- Ey inananlar, Allah, onu görmeksizin de kendisinden korkan kişiyi ayırt etmek için ellerinizin ulaşabileceği, mızraklarınızın yetişebileceği avları avlanma hususunda sizi sınayacak mutlaka. Bundan sonra kim aşırı hareket ederse ona pek acı bir azap var.

95- Ey inananlar, ihramdayken avlanmayın; içinizden kim, bir av hayvanını bilerek öldürürse sizden iki adâlet sahibinin hükmüne göre cezası, öldürdüğü hayvanın benzeri olan ve Kâ'be'ye götürülen bir hayvanı kurban etmek, yahut işlediği suça karşılık yoksulları doyurmak, yahut da bunlara denk olacak kadar oruç tutmaktır, böylece yaptığının cezasını tatması gerektir. Allah, geçmişte işlenen suçları bağışlamıştır. Fakat bundan böyle de kim bu suçu işlerse şüphe yok ki Allah öç alır ondan ve Allah üstündür, öç alıcıdır.

96- Denizde avlanmak ve avladığını yemek, geçiminiz için size de, misafirlerinize de helâl edilmiştir de ihramda bulunduğunuz müddetçe kara avı haram edilmiştir size. Çekinin o Allah'tan ki onun tapısında toplanacaksınız.

97- Allah, Kâbe'yi hac ayını, kurbanı, kurbanlık olduğu bilinsin diye boynuna bir şey asılan hayvanları, insanların geçimine, düzenine sebep etti, böylece de şüphesiz olarak Allah'ın, göklerde ve yeryüzünde ne varsa hepsini bildiğini sizin de bilmenizi diledi ve Allah, şüphe yok ki her şeyi bilir.

98- Bilin ki Allah'ın cezası, muhakkak pek çetindir ve şüphe yok ki Allah suçları örter, rahîmdir.

99- Peygamberin vazifesi, ancak tebliğdir ve Allah, açığa vurduğunuz şeyleri de bilir, gizlediğiniz şeyleri de.

100- De ki: Pisle temiz bir değildir, pisin çokluğu seni şaşırtsa bile. Artık ey aklı tam olanlar, çekinin Allah'tan da muradınıza erin.

101- Ey inananlar, size açıklanınca hoşunuza gitmeyecek şeyleri sormayın Kur'ân indirilirken bunlara ait bir şey sorarsanız hükmü açıklanır size, halbuki Allah geçmişti ondan, ona ait hükmü bildirmemişti ve Allah, suçları örter, rahîmdir.

102- Sizden önce de bir kavim onları sordu da sonra kâfir oluverdi.

103- Allah, ne bahîreyi meşru kılmıştır, ne sâibeyi, ne vasîlayı, ne de hâmı; fakat kâfir olanlar, Allah'a, yalan yere iftirâ ederler ve onların çoğunun da aklı ermez.89[13]

[13] Müslümanlıktan önce, Araplar, bir dişi deve beş defa doğurur da beşinci yavrusu erkek olursa o devenin kulağını yararlar, kıra salıverirlerdi. Buna ne binerler, ne yük yüklerlerdi. Bu deveye "Bahire" adını verirlerdi (al-Müfredât, s. 36. Muhammed-ibn-i Abdülmelik-ibn-i Hişâm: Sıret-ün-Nebî, Ezher Prof. lerinden Muhammed Muhyiddin Abdülhamid'in haşiyeleriyle, Kahire, 1937-1356, c. I, s. 95-98). Bir derde uğrayan, bir hastalığa tutulan, bir dileği bulunan, bir deve adardı. Derdi veya hastalığı geçince, yahut dileği olunca bu deveyi koyuverirdi. Başı boş dolaşan, yemden, sudan men edilmeyen bu deveye "Saibe" denirdi (Ragıb-ı İsfahani, bunun da bahire gibi beş batın doğurmuş dişi deve olduğunu söylüyor: s. 246. Siret-ün-Nebi, aynı cilt, aynı sahifeler). Koyun, dişi doğurursa yavrunun kendilerine, erkek doğurursa putlara ait olduğunu kabul ederlerdi. İkiz olarak dişi ve erkek yavrusu olursa dişi, erkek kardeşine kavuştu derler ve erkeği de dişi yüzünden kurban etmezlerdi. Buna "vasile" adı verilirdi (al-Müfredat, s. 446-547, Sire, s. 95-98). Erkek bir deveden on döl alınmışsa onun sırtı korunmuştur derler, üstüne binmezler, yazıyla koyuverirler, sudan, yemden menetmezlerdi. Buna da "ham" denirdi (al-Müfredat, s. 132, Sire, aynı sahifeler).

104- Onlara, gelin Allah'ın indirdiğine ve Peygambere dendi mi bize yeter atalarımızın yapageldikleri şeyler, böyle bulduk biz derler. Fakat ya ataları da bir şey bilmiyorlardı ve doğru yola gitmiyorlardıysa.

105- Ey inananlar, siz, kendinize bakın; doğru yolu buldunuzsa sapık kişi, size bir zarar veremez. Hepinizin de dönüp varacağı yer, Allah tapısıdır ve o mutlaka yaptığınız şeyleri bildirir size.

106- Ey inananlar, birinize ölüm gelip çatarsa aranızda vasiyet edeceğiniz zaman, sizden iki âdil tanık bulunsun.

Yolculuktaysanız ve gene size ölüm musîbeti gelip çatacaksa sizden olmayan iki kişiyi de tanık tutabilirsiniz. Ancak onları, namazdan sonraya dek alıkoyun da akraba bile olsa Allah'ı bırakıp yerine hiçbir menfaati satın almayacağız, tanıklığımızı, Allah için gizlemeyeceğiz, gizlersek günahkârlardan olalım diye Allah'a yemin etsinler.

107- O iki tanığın bir günahı hakkettikleri anlaşılırsa mîras hakkında sahip olanlardan ve tanıklığa daha ziyade lâyık bulunanlardan iki kişi, onların yerine geçer, bizim tanıklığımız, onların tanıklığından daha doğrudur ve biz zulmetmedik, ettiysek zâlimlerden olalım diye Allah'a yemin ederler.

108- Bu, hakkıyla tanıklık etmelerini, yahut yeminden sonra tanıklıklarının, yeminlerinin reddedilmesinden korkmamalarını sağlamaya daha yakındır. Ve çekinin Allah'tan ve dinleyin. Allah kötülükte, taşkınlıkta bulunan kavmi doğru yola sevk etmez.

109- O gün Allah, bütün peygamberleri toplayacak da ne cevap verildi size diyecek. Diyecekler ki: Bilgimiz yok bizim, şüphe yok ki sensin gizli şeyleri hakkıyla bilen.

110- An o zamanı ki Allah ey Meryemoğlu İsa, hatırla sana ve annene verdiğim nîmetimi demişti, hatırla ki seni Rûh-ül-Kudüs'le kuvvetlendirdim de beşikteyken de insanlarla konuştun, olgunluk çağında da. Hani sana kitabı, hikmeti, Tevrât-ı ve İncil'i öğretmiştim. Hani topraktan kuş şeklinde bir şey yapardın iznimle de ona üfürürdün, o da iznimle kuş olurdu ve anadan doğma körün gözünü açar, abraş illetine uğrayanı o illetten kurtarırdın iznimle ve hani ölüyü, iznimle mezardan çıkarmış, diriltmiştin. Hani, İsrailoğullarına apaçık delillerle geldiğin zaman onlardan kâfir olanlar, bu ancak açık bir büyü demişlerdi de ben seni kurtarmıştım onların elinden.

111- Hani Havarîlere, bana ve Peygamberime inanın demiştim de inandık demişlerdi tanık ol, biz Tanrıya teslîm olanlarız.

112- Hani Havariler, ey Meryemoğlu İsa demişlerdi, Rabbin, bize gökten bir sofra yemek indirebilir mi? İsa da inanmışsanız demişti, çekinin Allah'tan.

113- Demişlerdi ki: İstiyoruz ki o yemekten yiyelim, kalplerimiz tam bir inanca ulaşsın ve bilelim ki sen bize doğru söylüyorsun ve buna da tanık olalım biz.

114- Meryemoğlu İsa, Rabbimiz demişti, bize gökten bir sofra yemek indir de bugün, hem önce gelenlerimize bayram olsun, hem sonra gelenlerimize, hem de senden bir delil olsun; sen bizi rızıklandır ve sen, rızık verenlerin en hayırlısısın.

115- Allah, onu size indireceğim ben, fakat bundan sonra içinizden kâfir olanı öyle bir azapla azaplandı-racağım ki demişti, âlemler içinde hiçbir kimseyi o çeşit azaplandırmam.

116- Ve hani Allah, ey Meryemoğlu İsa diyecek, sen misin insanlara, Allah'ı bırakın da beni ve annemi iki tanrı tanıyın diyen? İsa da seni noksan sıfatlardan arı bilirim diyecek, hakkım olmayan bir sözü söyleyemem ki ben. Böyle bir söz söylediysem elbette bilirsin bunu. Benim içimde ne varsa hepsini mutlaka bilirsin sen. Fakat ben, senin bildiğini bilemem; şüphe yok ki sen gizli olan her şeyi, hakkıyla bilirsin.

117- Onlara, ancak bana emrettiğini söyledim, Rabbime ve Rabbinize kulluk edin dedim. İçlerinde bulundukça gözetirdim, korurdum onları, fakat beni aldıktan sonra onların ne yaptıklarını sen gördün ve sen her şeye hakkıyla tanıksın.

118- Onlara azâp edersen şüphe yok ki onlar, senin kullarındır ve eğer yarlıgarsan şüphe yok ki sensin üstün olan, hüküm ve hikmet sahibi bulunan.

119- Allah diyecek ki: Bugün, öyle bir gündür ki gerçeklerin gerçekliği fayda eder ancak. Onlarındır kıyılarından ırmaklar akan cennetler, ebedî kalırlar orada. Allah onlardan râzı olmuştur, onlar da ondan râzı olmuşlardır. İşte budur en büyük kurtuluş.

120- Allah'a aittir göklerin yeryüzünün ve oralarda ne varsa hepsinin tasarrufu ve onun her şeye gücü yeter.

6- EN'ÂM SURESİ

(Yüz altmış beş âyettir. 91. âyetten itibaren üç âyetle 151. âyetten itibaren üç âyet yani altı âyet, İbn-i Abbas'a göre Medenîdir. Ka'b oğlu Ubeyy, İkrime ve Katâde'ye göre bütün sûre Mekkîdir ve geceleyin vahyedilmiştir. İçinde küçük baş ve koca baş hayvanlara ait hükümlerden bahsedildiği için bu anlama gelen En'âm adıyla adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Hamt Allah'a ki gökleri ve yeryüzünü halketti, karanlıkları ve ışığı yarattı, sonra da kâfir olanlar, taptık-larını Rableriyle denk tutarlar.

2- O, öyle bir Tanrıdır ki sizi balçıktan yaratmıştır da ölüm vaktini takdîr etmiştir ve kıyâmetin kopacağı zamana ait bilgi de ondadır, onun katındadır, sonra gene de şüphe edersiniz siz.

3- Odur göklerde de, yeryüzünde de Allah. Gizlediğinizi de bilir, açığa vurduğunuzu da ve ne kazanacağınızı da bilir.

4- Onlara Rablerinin âyetlerinden bir âyet gelmemiştir ki ondan yüz çevirmesinler.

5- Kendilerine, gerçek olan Kur'ân gelince onu yalanlarlar, fakat yakında gelecek onlara, alay ettikleri şeye ait haberler.

6- Görmediler mi onlardan önce nice nesilleri helâk ettik ki onlara, yeryüzünde size vermediğimiz imkânları, kudretleri vermiş, onları yeryüzüne yerleştirmiştik, üstlerine bol-bol yağmur yağdırmıştık, ayaklarını bastıkları yerlerden ırmaklar akıtmıştık, fakat sonra suçları yüzünden helâk ettik onları ve onlardan sonra da başka başka nesiller meydana getirdik.

7- Sana, kâğıda yazılı bir kitap indirseydik ve ona elleriyle dokunsalardı gene de kâfir olanlar derlerdi ki: Bu, ancak apaçık bir büyü.

8- Diyorlar ki: Ona bir melek indirilseydi. Melek indirseydik iş, olur biterdi ama sonra kendilerine gözlerini yumup açacak kadar bile bir mühlet verilmezdi.

9- Peygamberi, bir melek olarak halk etseydik gene bir erkek şeklinde halk ederdik ve gene düştükleri şüpheden kurtulmazlardı.

10- Senden önceki peygamberlerle de alay edildi de alay edenler, alaylarının cezasına uğradılar.

11- De ki: Gezin yeryüzünü de görün inkâr edenlerin sonları ne olmuş.

12- De ki: Kimindir ne varsa göklerde ve yeryüzünde? De ki: Allah'ın; rahmet etmeyi gerekli kıldı özüne. Kıyâmet günü hepinizi de tapısında toplayacak ve hiç şüphe yok o günün geleceğinde. Kendilerine ziyan edenlerdir inanmayanlar.

13- Geceleyin ve gündüzün yaşayıp barınan ne varsa hepsi, onundur ve odur duyan, bilen.

14- De ki: Gökleri ve yeryüzünü yoktan var eden Allah'tan başkasını mı dost edineyim ve o, yedirip doyurur, yiyip doymaya ihtiyacı yoktur. De ki: Bana, Müslüman olanların ilki olmam ve müşriklerden olmamam emredildi.

15- De ki: Ben, Rabbime isyan edersem pek büyük günün azâbından korkarım.

16- O gün azaptan kurtarılana şüphe yok ki rahmet etmiştir ve budur en büyük kurtuluş.

17- Allah sana bir zarar verirse o zararı, ondan başka açıp giderecek yoktur, sana bir hayır verirse zâten odur her şeye gücü yeten.

18- Kulların üstünde tek tasarruf sahibidir o ve odur hüküm ve hikmet sahibi her şeyden haberdar olan.

19- De ki: En büyük tanıklık nedir, hangisidir? De ki: Allah, gerçek tanıktır benimle sizin aranızda ve bana bu Kur'ân, sizi ve kime ulaşırsa onu korkutmam için vahyedildi. Siz, Allah'la berâber tapılacak başka bir mâbud olduğuna mı tanıklık ediyorsunuz? De ki: Ben tanıklık etmem. De ki: O, ancak tek mabuttur ve benim, sizin ona eş tuttuklarınızla hiçbir ilgim yok.

20- Kendilerine kitap verdiklerimiz, Peygamberi, oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar, fakat kendilerine zarar verenlerdir inanmayanlar.

21- Kimdir Allah'a boş yere iftirâ edenden, yahut onun âyetlerini yalanlayandan daha zâlim? Şüphe yok ki zâlimler, muratlarına erişmezler.

22- Ve o gün hepsini de toplar da sonra Tanrıya şirk koşanlara deriz ki: Nerede size yardım edecek sanıp şirk koştuklarınız?

23- Sonra onlar ancak Rabbimiz Allah, sana andederiz ki biz şirk koşanlardan değildik demekten başka bir özür serdedemezler.

24- Hele bak, nasıl da bile-bile yalan söylerler ve iftirâ konuları da nasıl ortadan kaybolup gider.

25- Onlardan seni dinleyenler de var ve biz, dinledikleri sözleri anlamamaları için kalplerini perdeleriz, kulaklarını ağırlaştırırız da bütün delilleri görseler gene de inanmazlar onlara. Nihâyet de yanına geldiler mi çekişmeye başlarlar seninle ve bunlar, ancak evvelce gelip geçenlere ait masallar derler.

26- Onlar hem insanları uzaklaştırırlar ondan, hem kendileri uzaklaşırlar. Onlar anlamadan ancak kendilerini helâk ederler.

27- Ateşin başında durduruldukları zaman bir görseydin onları. Keşke dünyâya tekrar döndürseler bizi de Rabbimizin âyetlerini yalanlamasak ve inananlardan olsak derler.

28- Hayır; evvelce gizledikleri belirdi artık, göründü onlara. Geriye döndürülseler de gene nehyedildikleri şeyleri yapmaya koyulurlar ve şüphe yok ki onlar, yalancılardır.

29- Ve dediler ki: Bu dünyâda yaşayışımızdan başka bir yaşama yok bize ve biz tekrar dirilmeyiz.

30- Rablerinin tapısında durduruldukları vakit onları bir görseydin. Rableri, bu gerçek değil mi der, Rabbimize andolsun derler, evet, gerçek. Rableri de öyleyse kâfirliğiniz yüzünden tadın azâbı der.

31- Gerçekten de ziyana uğramışlardır Allah'a kavuşmayı yalan sayanlar. Nihâyet ansızın başlarına kıyâmet kopunca günahlarını sırtlarına yüklenirler de yaptığımız taşkınlıklardan dolayı yazıklar olsun bize derler; ne de kötü yüktür taşıdıkları yükler.

32- Dünyâ yaşayışı, ancak bir oyundan, bir oyalanmadan ibâret. Âhiret yurduysa çekinenlere elbette daha hayırlı. Hâlâ mı aklınız ermeyecek?

33- İyice biliriz ki onların söylediği sözler, seni mahzun edecek. Fakat şüphe yok ki onlar seni yalanlamış olmazlar, o zâlimler, bile-bile Allah'ın âyetlerini inkâr ederler.

34- Andolsun ki senden önceki peygamberler de yalanlandı da onlar, kendilerine yardımımız erişinceye dek sözlerinin yalan sayılmasına ve uğradıkları eziyetlere katlandılar ve Allah'ın sözlerini değiştirecek yoktur ve sana da o peygamberlerin haberleri gelmiştir.

35- Onların yüz çevirmeleri sana pek ağır geliyorsa gücün yeterse yeraltında bir yurt kurmaya, yahut gökyüzüne bir merdiven dayamaya bak da onlara bir delil getir. Fakat Allah dileseydi onların hepsine de doğru yolu gösterirdi. Artık sakın bilgisizlerden olma.

36- Senin dâvetine ancak seni dinleyenler icâbet eder. Ölüleriyse Allah diriltir de sonra gene dönüp onun tapısına varırlar.

37- Rabbinden ona bir delil indirilse derler. De ki: Allah'ın delil indirmiye gücü yeter ama onların çoğu bilmez.

38- Yeryüzünde yürüyen hiçbir hayvan ve kanatlarıyla uçan hiçbir kuş yoktur ki sizin gibi o da bir cinse mensup olmasın. Biz, kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık, sonra da hepsi Rablerinin tapısında toplanır.

39- Âyetlerimizi yalanlayanlar, karanlıklarda kalmış sağırlardır, körlerdir. Allah kimi isterse doğru yoldan saptırır ve kimi dilerse doğru yola sevk eder.

40- De ki: Gerçekseniz, size Allah'ın azâbı gelir-çatar, yahut başınıza kıyâmet koparsa Allah'tan başkasını mı çağırır, ondan başkasına mı duâ edersiniz, bana haber verir misiniz siz?

41- Hayır; ancak onu çağırırsınız, o da dilerse duânızı kabûl eder de uğradığınız belâyı açıp giderir ve şirk koştuklarınızı unutur, gidersiniz.

42- Andolsun ki senden önceki ümmetlere de peygamberler yolladık da yalvarmaya düşsünler diye onları şiddetli sıkıntılara, kıtlığa ve hastalığa uğrattık biz.

43- Onlara azâbımız geldiği vakit olsun, yalvarmaları gerekirdi, fakat yalvarmadılar bile, kalpleri katılaştı ve Şeytan, yaptıkları şeyleri süsleyip hoş gösterdi onlara.

44- Derken söylenenleri, verilen öğütleri unuttukları zaman her şeyin kapılarını açtık onlara ve onlar, kendilerine verilen şeylerle genişliğe ulaştıkları gibi hemen ve ansızın onları tutup alıverdik de bütün umduklarından mahrum oldular.

45- Böylece de zulmeden kavmin kökü kesildi ve hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a.

46- De ki: Allah kulaklarınızı sağır, gözlerinizi kör eder ve kalplerinizi mühürlerse Allah'tan başka hangi mabuttur dersiniz onları size geri verecek? Bak da gör, nasıl deliller getiriyoruz da gene onlara yüz çeviriyorlar.

47- De ki: Allah'ın azâbı ansızın, yahut açıkça gelip çatsa size, zulmeden kavimden başkası helâk edilir mi dersiniz?

48- Biz, peygamberleri ancak müjdeci ve korkutucu olarak gönderdik. Şu halde inananlara ve kendilerini düzgün bir hale getirenlere ne korku vardır, ne de mahzun olur onlar.

49- Âyetlerimizi inkâr edenlerse kötülükte bulunduklarından dolayı azâba uğratılacaklardır.

50- De ki: Ben size, Allah'ın hazineleri yanımda da demiyorum, gaibi bilirim, ben bir meleğim de demiyorum. Ben, yalnız bana vahyedilen şeye uymadayım. De ki: Körle gözü açık kişi bir olur mu hiç? Ne diye hâlâ düşünmezsiniz?

51- Rablerinin tapısında hasredilmeden korkanları Kur'ân'la korkut ve çekinsinler diye de bildir ki onlara, Rablerinden başka ne bir dost vardır, ne de bir şefaatçi.

52- Sabah, akşam, râzılığını dileyerek Rablerine duâ edenleri kovma; ne onlardan, herhangi bir hususta sen sorumlusun, ne de senin amelinden onlara bir şey sorulur, onun için onları kovup da haksızlık edenlerden olma.

53- Ve biz, Allah'ın, aramızdan seçip lütfettiği bunlar mı demeleri için halkın bir kısmını, bir kısmıyla sınarız. Allah, şükredenleri daha iyi bilmez mi?

54- Âyetlerimize inananlar sana gelince de ki: Esenlik size, Rabbiniz, rahmet etmeyi kendisine gerekli kılmıştır; şüphe yok ki içinizden biri, bilgisizlik yüzünden bir kötülük yapar da sonradan tövbe eder, halini düzene korsa muhakkak ki Tanrı, suçları örter, yarlıgar, rahîmdir.

55- Suçluların yolu yoradamı iyice meydana çıksın diye delilleri bu çeşit açıklamadayız.

56- De ki: Ben, Allah'ı bırakıp da taptıklarınıza tapmaktan nehyedildim. De ki: Sizin dileğinize uymam ben. Uyarsam şüphe yok ki doğru yoldan sapmış olurum ve doğru yolu bulanlardan olmam.

57- De ki: Ben, sizin yalan saydığınız apaçık, belli-beyan deliline uydum Rabbimin. Çabucak gelmesini istediğiniz azap da benim elimde değil. Hüküm, ancak Allah'ın, doğruyu haber veren odur ve odur ayırt edenlerin en hayırlısı.

58- De ki: Hemencecik olmasını istediğiniz şey, benim elimde olsaydı sizinle aramdaki iş çoktan olur, biterdi ve Allah, zâlimleri elbette daha iyi bilir.

59- Gaibin anahtarları, onun yanındadır, onları ancak o bilir; karada ve denizde ne varsa bilir. Bir yaprak bile düşse bilir onu ve yeryüzünün karanlıkları içinde bir tek tane yoktur ki, yaş ve kuru hiçbir şey bulunamaz ki apaçık kitapta tespit edilmemiş olsun.

60- O, öyle bir Tanrıdır ki geceleyin âdeta sizi öldürür, gündüzün ne çeşit işlerde bulunacağınızı bilir, sonra sizi gündüz diriltir de mukadder olan ölümünüze dek bu, böyle gider, ölümden sonra da dönüp varacağınız yer, onun tapısıdır, sonra ne yaptıysanız hepsini size haber verir.

61- Odur kullarından yüce tasarruf ve kudret sahibi ve size, amellerinizi hıfz ve kaydeden melekler göndermiştir. Nihâyet birinizin ölümü geldi mi elçilerimiz, onu öldürürler ve onlar, artık ve eksik iş görmezler.

62- Sonra, her işi doğru olan kudret ve tasarruf sahibi Tanrılarının tapısına götürülürler. Bilin ki hüküm onundur ve o, hesap görenlerin en tez hesap görenidir.

63- De ki: Sızlanıp yalvararak gizlice, bizi bundan kurtarırsan şükredenlerden oluruz diye duâ ettiğiniz zaman sizi karanın ve denizin karanlıklarından kurtaran kimdir?

64- De ki: Ondan da sizi kurtaran Allah'tır, bütün sıkıntılardan da; sonra gene ona şirk koşarsınız.

65- De ki: Üstünüzden, ayaklarınızın altından size azap göndermeye, yahut sizi bölük-bölük edip bir kısmınızın azâbını bir kısmınıza tattırmaya gücü yeter onun; anlasınlar diye bak, delilleri nasıl çeşit-çeşit açıklamadayız.

66- Kavmin, Kur'ân'ı yalan saymada, halbuki o, gerçektir. De ki: Ben, sizi koruyucu değilim.

67- Her haberin mukadder bir zamanı var, siz de öğrenir, bilirsiniz yakında.

68- Âyetlerimize dâir münâsebetsiz sözlere daldıklarını görünce bir başka bahse girişinceye dek yüz çevir onlardan. Şeytan, bunu sana unutturursa hatırladıktan sonra artık zulmeden kavimle oturma.

69- Çekinenler, onların meclislerinde bulunsalar da onların sorumluluğundan bir şey gelmez kendilerine, üstlerine düşen ödev, çekinsinler, sakınsınlar bu işten diye öğüt vermektir ancak.

70- Dinlerini bir oyundan, bir eğlenceden ibâret sayan ve dünyâ yaşayışına aldanan kişileri bırak kendi hallerine. Sen, ancak Kur'ân'la öğüt ver de hiç kimse, kazandığı suçlar yüzünden helâk olmasın. Ona, Allah'tan başka ne bir dost vardır, ne bir şefaatçi. Suçlu, varını-yoğunu, kurtuluşu için fedâ etse kabul edilmez. Kazançları yüzünden helâk olanlar, inkârlarından dolayı kaynar su içeceklerdir ve pek acı bir azap vardır onlara.

71- De ki: Allah'ı bırakıp da bize ne faydaları dokunan, ne zararları erişen şeylere mi ibâdet edelim ve Allah bize doğru yolu gösterdikten sonra tekrar geriye mi dönelim, hani Şeytanların şaşırtıp sersem bir halde çöle düşürmek istedikleri adam gibi, halbuki arkadaşları, bize gel diye onu doğru yola çağırıp durmadadır. De ki: Şüphe yok ki Allah'ın gösterdiği yoldur doğru yol ve bize, âlemlerin Rabbine teslîm olmamız emredildi.

72- Namaz kılın ve Tanrıdan çekinin dendi ve o, öyle bir Tanrıdır ki varıp toplanacağınız yer, onun tapısıdır.

73- Öyle bir Tanrıdır ki gökleri ve yeryüzünü, boş yere değil, hikmetiyle ve gerçek olarak yarattı. Ol dediği gün her şey oluverir. Sözü gerçektir ve sûrun üfürüldüğü gün saltanat ve tasarruf onundur, odur gizliyi de bilen, açıkta olanı da ve odur hüküm ve hikmet sahibi, her şeyden haberdar olan.90[1]

[1] Sûr, boynuz gibi bir borudur. İsrâfil adlı melek, onu ilk üfleyişte bütün canlılar ölecek, kıyamet kopacak, ikinci üfleyişinde ruhlar, bedenlere girecek ve âhiret âlemi başlayacaktır.

74- Hani İbrahîm, atası Âzer'e, putları mabut mu tanıyorsun demişti, şüphe yok ben, seni de, kavmini de apaçık bir sapıklığa düşmüş görmedeyim. 91[2]

[2] Azer, bâzılarına göre İbrahîm Peygamberin babasının adıdır. Fakat bâzıları İbrahîm'in babasının adı Târeh'tir, Azer değildir demişlerdir. Azer ve Târeh, söyleyiş farkıdır, her iki ad aynıdır diyenler de vardır. Hattâ bâzıları Azer, bir putun adıdır demişlerdir. Kur’ân'da geçen "eb" kelimesi, Arapçada ananın babasına ve amcaya denir. Bu bakımdan Azer, İbrahîm Peygamberin anasının babasıdır diyenler, bilhassa İbrahîm'in, 14. sûrenin 41. âyetinde babasıyla anasının mümin olarak anıldığını nazarı dikkate almışlardır.

75- Biz, gerçek ve şüphesiz bilgiye sahip olması için İbrahîm'e, göklerdeki ve yeryüzündeki kudret ve saltanatı, tasarruf ve hikmeti böylece göstermedeydik.

76- Gece olup karanlık basınca bir yıldız görmüş de budur Rabbim demişti. Fakat yıldız battı mı demişti ki: Ben batanları sevmem.

77- Sonra Ayın doğmakta olduğunu görmüş de Rabbim bu demişti. Fakat batınca andolsun ki demişti, Rabbim bana doğru yolu göstermezse sapık kavimden olacağım ben.

78- Derken güneşin ışıklar saçarak doğduğunu görmüş, Rabbim bu demişti, bu daha büyük. Fakat güneş de batıp gidince ey kavim demişti, benim, sizin şirk koştuğunuz şeylerle hiçbir ilgim yok.

79- Hiç şüphem olmaksızın mabudumu tek tanıyarak yüzümü, gökleri ve yeryüzünü yaratana döndüm ve ben, şirk koşanlardan değilim.

80- Kavmi, onunla çekişmeye girişince de Allah bana doğru yolu buldurduktan sonra da onun hakkında benimle çekişmeye mi kalkıyorsunuz demişti, ben, sizin Tanrıya eş tanıdıklarınızdan korkmam, Rabbim ne dilerse o olur. Rabbimin bilgisi her şeyi kavramıştır, hâlâ mı düşünmeyecek, öğüt kabul etmeyeceksiniz?

81- Siz, hiçbir delile sahip olmadığınız halde o putları Allah'a eş tanımaktan korkmuyorken ben o eş tanıdıklarınızdan nasıl korkarım ki? Biliyorsanız söyleyin, bu iki taraftan hangisine, daha fazla inanılır, hangi taraf, daha ziyade emniyete hak kazanmıştır?

82- İnananlar ve inançlarını haksızlıkla karıştırmayanlardır emîn olmaya hak kazananlar ve onlardır doğru yolu bulmuş olanlar.

83- İşte, İbrahîm'e, kavmine serdetmek için verdiğimiz kesin deliller bunlardı, dilediğimiz kişinin derecesini kat-kat yüceltiriz biz. Şüphe yok ki Rabbin hüküm ve hikmet sahibidir, her şeyi bilir.

84- Ona İshak'ı ve Yakup'u verdik, hepsine de doğru yolu ihsân ettik. Daha önce Nûh'u ve soyundan Dâvûd'u, Süleyman'ı, Eyyub'u, Yûsuf'u, Mûsâ'yı ve Hârûn'u doğru yola sevketmiştik ve biz, iyilik edenleri böylece mükâfatlandırırız.

85- Zekeriyya'ya, Yahya'ya, İsa'ya ve İlyas'a da doğru yolu lütfettik, hepsi de doğru hareket eden kişilerdendi.

86- İsmâîl'e, Elyesa'a, Yunus'a ve Lût'a da doğru yolu ihsân etmiştik, hepsini de âlemlere üstün kılmıştık.

87- Onların atalarından, soylarından ve kardeşlerinden bir kısmına da üstünlük verdik, onları seçtik ve doğru yola sevkettik.

88- İşte Allah'ın doğru yolu budur, kullarından dilediğini o yola sevk eder. Onlar da şirk koşsalardı bütün yaptıkları boşa giderdi.

89- Bunlar, kendilerine kitap, hükmetme yetkisi ve peygamberlik verdiğimiz kişilerdir. Kâfirler, bunları tanımazlar, inkâr ederlerse zâten biz, kâfir olmayacak bir topluluğu onların yerine geçmeye memûr etmişizdir.

90- Onlar, Allah'ın doğru yola sevkettiği kimselerdir, sen de onların yoluna uy. De ki: Ben, yaptığıma karşılık sizden bir ücret istemiyorum, bu, ancak âlemlere bir öğüt.

91- Allah, hiçbir kimseye hiçbir şey indirmedi dedikleri zaman Allah'ı lâyıkıyla tanımadılar, ululamadılar. De ki: Mûsâ'nın, insanlara bir ışık ve onları doğru yola sevk eden bir vâsıta olarak getirdiği kitabı kim indirdi? Hani-siz onu kâğıtlara yazdınız da yayıp açıklarsınız, hükümlerinden

çoğunu da gizlersiniz, hani siz de, atalarınız da, bilmediğiniz şeyleri onun sayesinde bildiniz, öğrendiniz. De ki: Allah indirdi, sonra da bırak onları, düştükleri boş iddialarla oyalanıp dursunlar.

92- Sana, şehirlerin anası olan Mekke halkını ve çevresindeki bütün insanları korkutmak, Tanrı azâbını onlara haber vermek için bu kutlu ve onlarda bulunan kitapları gerçekleyici kitabı indirdik ve âhirete inananlar, namazlarını dâimâ kılarak bu kitaba da inanırlar.

93- Allah'a boş yere iftirâ edenden, yahut, kendisine hiçbir şey vahyedilmediği halde bana da vahyedildi diyenden ve Allah'ın indirdiği hükümlere benzer hükümleri ben de yakında indireceğim diye söylenenden daha zâlim kimdir ki? Meleklerin, ellerini uzattıkları ve delillerine karşı ululuk satmak istediğinizden ve haksız olarak Allah hakkında söylediğiniz şeylerden dolayı horlukla cezalandırılacak, aşağılık bir azâba uğrayacaksınız, haydi, kurtarın bugün canlarınızı dedikleri zaman o zâlimlerin, ölümün şiddetiyle nasıl kıvrandıklarını bir görmelisin.

94- Andolsun ki size verdiğimiz her şeyi arkanızda bırakmışsınız da sizi evvelce nasıl yarattıysak tıpkı onun gibi tek başınıza, yapayalnız huzurumuza gelmişsiniz. Sizce Tanrıya eş olan şefaatçilerimizi de yanınızda görmüyoruz. Aranızdaki bağlar, tamamıyla kopmuş, boşuna umduklarınız elinizden çıkmış, kaybolup gitmiştir.

95- Şüphe yok ki tohumları ve çekirdekleri yarıp nebatları ve ağaçları yetiştiren Allah'tır. Ölüden diri izhâr eder, diriden ölü. Budur Allah işte, nasıl oluyor da ondan yüz çeviriyorsunuz?

96- Sabahı ağartan oldur. Geceyi huzur ve istirahat için, güneşle ayı da muayyen bir hesapla devretmek üzere yaratmıştır. Bu, üstün ve her şeyi bilen Tanrının takdîridir.

97- Öyle bir mabuttur ki karada ve denizde, karanlıklar içine dalmışken yolunuzu bulmanız için yıldızları yaratmıştır. Bilen topluluğa delillerimizi apaçık anlatmadayız.

98- Sizi bir tek kişiden meydana getirmiştir de size bir eğlenecek yurt, bir de eğreti olarak kalınacak yer tâyin etmiştir. Anlayan topluluğa delillerimizi açıkça bildirmedeyiz.

99- Gökten yağmur yağdıran da odur. Sonra o yağmurla her çeşit nebâtı tomurcuklandırır, yeşertir, ondan da başaklar içinde birbirine bitişmiş, istiflenmiş tâneler meydana getirir. Hurma tomurcuklarından, elle yetişilecek kadar yakın salkımlar, bir bakımdan birbirine benzeyen, bir bakımdan benzemeyen üzümlerden, zeytinlerden, narlardan bağlar-bahçeler yetiştiririz. Bir meyve

verince bakın onlara, bir de meyveleri olunca. Şüphe yok ki bütün bunlarda, inanan topluluğa deliller var.

100- Bir de Allah'a cinleri eş tanıdılar, halbuki onları da yaratan odur ve bilgisizlikle, onun oğulları, kızları olduğunu da uydurdular. O onların tavsîf ettiği şeylerden arıdır ve yücedir.

101- Gökleri ve yeryüzünü eşsiz örneksiz yoktan var eden odur. Eşi bulunmasına imkân yokken oğlu nasıl olabilir? Ve her şeyi o yaratmıştır ve o, her şeyi bilir.

102- İşte Rabbiniz Allah; ondan başka tapacak yok. Her şeyi halk eden odur, ancak ona kulluk edin ve her şeyi gözetip koruyan odur.

103- Gözler onu göremez, o, gözleri görür, odur lütfü bol ve her şeyden haberdar.

104- Şüphe yok ki Rabbinizden görgüler ihsân edildi size. Kim can gözünü açıp görürse faydası kendisine, kör olanın ziyanı da gene kendine ve ben, sizin üstünüze dikilmiş bir bekçi değilim.

105- Sen bunu öğrenmişsin dememeleri için delilleri çeşit-çeşit bildirmede ve bilen topluluğa apaçık anlatmadayız.

106- Rabbinden sana vahyedilene uy, ondan başka tapacak yoktur ve şirk koşanlardan yüz çevir.

107- Allah dileseydi şirk koşmazlardı ve biz, seni onların üstüne bir bekçi dikmedik, onları korumaya, işlerini görüp kendilerini gözetmeye memûr da değilsin.

108- Allah'tan başka çağırıp duâ ettikleri şeylere sövmeyin ki sonra bilgisizlikle onlar da Allah'a söverler. İşte biz, böylece her topluluğa, yaptıklarını süsleyip güzel gösterdik, sonra da dönüp varacakları yer, Rablerinin tapısıdır ve o da, ne yaptıklarını bildirir onlara.

109- Onlar, kendilerine bir delil gelirse inanacaklarına dâir çok sıkı yemin ettiler. De ki: Deliller, Allah katındadır, fakat delil gelse de inanmayacaklarını anlamaz mısınız?

110- Biz, onların gönüllerini, gözlerini tersine çevirmişiz, evvelce inanmadıkları gibi gene inanmazlar ve biz, onları taşkınlıklarında şaşkın bir halde terketmişiz.

111- Onlara melekler indirseydik, ölüler dirilip onlarla konuşsaydı, her şeyi toplayıp önlerine koysaydık gene Allah dilemedikçe inanmazlardı, fakat çoğu bilmez.

112- İşte biz, böylece her peygambere insan ve cin Şeytanlarını düşman ettik; bâzısı, bâzısına yaldızlı sözler söyleyerek aldatır. Rabbin dileseydi yapamazlardı bunu, onları da bırak, iftirâlarını da.

113- Onlar, âhirete inanmayanların gönülleri meyletsin ve hoşnut olsunlar da yapageldiklerine devâm etsinler diye söylerler o sözleri.

114- Allah'tan başka bir hakem mi arayayım ki size, her muhtâç olduğunuz şeyi bildirip açıklayan kitabı, o indirmiştir. Kendilerine kitap verilenler de bilirler ki o, senin Rabbin tarafından gerçek olarak indirilmiş bir kitaptır; artık şüphe edenlerden olma.

115- Rabbinin sözleri, gerçek olarak ve adâlet üzere tamdır, tekemmül etmiştir, sözlerini değiştirecek yoktur ve odur duyan, bilen.

116- Yeryüzünde bulunanların çoğuna uyarsan seni Allah yolundan saptırır; çünkü onlar, ancak zanna kapılırlar ve onlar, ancak yalan söylerler.

117- Şüphe yok ki Rabbin, kendi yolundan sapanı daha iyi bilir ve o daha iyi bilir doğru yolu bulmuş olanları.

118- Onun âyetlerine inanmışsanız Allah'ın adı anılarak kesilenleri yiyin.

119- Size ne oluyor da Allah'ın adı anılarak kesilenleri yemiyorsunuz? Halbuki zorada kaldığınız zamanlar hariç, size harâm edilenleri ayırt etmişti. Şüphe yok ki halkın çoğu, bilmeden kendi istekleriyle sapıp gider. Şüphe yok ki Rabbin, haddini aşanları daha iyi bilir.

120- Günahın açığa vurulanından da vazgeçin, gizli kalanından da. Günah kazananlar, kazançlarına karşılık cezâlanacaklardır.

121- Allah'ın adı anılarak kesilmeyen hayvanları yemeyin ve şüphe yok ki kötülüktür bu ve şüphe yok ki Şeytanlar, sizinle çekişmeleri için dostlarına telkinde bulunurlar, onlara uyarsanız siz de şirk koşanlardan olursunuz.

122- Ölüyken diriltip insanların arasında yol alması için kendisine bir ışık verdiğimiz kimse, karanlıklara dalmış olan ve bir türlü de çıkamayan kimseye benzer mi hiç? İşte böylece kâfirlere, yaptıkları şeyler, süslü ve hoş gösterilmededir.

123- Ve böylece her şehirde, hîleler, düzenler kursunlar diye o şehrin günahkârlarını büyülttük, yücelttik, onlar ancak kendilerine karşı hîlekârlıkta bulunurlar ama bilmezler.

124- Bir âyet geldi mi, Allah'ın peygamberlerine geldiği gibi bize de bir âyet gelmedikçe kesin olarak inanmayız derler. Peygamberliğini kime vereceğini Allah bilir. O suç işleyenlere, hîlekârlıkları yüzünden Allah katından bir horluk ve çetin bir azap gelip çatacaktır.

125- Allah, kimi doğru yola götürmek isterse Müslümanlığı kabûl etmesi için gönlünü açar ve kimi sapıtmak isterse gönlünü öyle bir daraltır, sıkar ki sanki göğe ağacakmış da imkân bulamıyor sanır kendisini. İşte Allah, inanmayanlara böyle azap verir.

126- Ve budur Rabbinin doğru yolu, düşünüp öğüt alacak topluluğa âyetlerimizi apaçık bildirdik.

127- Onlarındır Rablerinin katında esenlik yurdu ve o, yaptıkları işlerden dolayı dosttur onlara.

128- O gün hepsini toplar da ey cin topluluğu, insanların birçoğunu baştan mı çıkardınız der. İnsanlardan, onlara dost olanlar, Rabbimiz derler, biz, birbirimizden faydalandık ve bize takdîr ettiğin vakte de eriştik işte. Tanrı, ateştir yurdunuz der, orada Allah'ın dilediği hariç, ebedî olarak kalırsınız. Şüphe yok ki Rabbin hüküm ve hikmet sahibidir, her şeyi bilir.

129- İşte biz, kazandıkları suç yüzünden zâlimlerin bir kısmını, bir kısmına böyle mûsâllat ederiz.

130- Ey cin ve insan topluluğu, içinizden, size âyetlerimi nakleden ve içinde bulunduğunuz şu günün bir zaman olup geleceğini haber vererek sizi korkutan peygamberler gelmedi mi? Aleyhimize tanıklık ediyoruz derler ve onları dünya yaşayışı aldatmıştır da sonucu, kâfir olduklarına dâir kendi aleyhlerine kendileri tanıklıkta bulunmuşlardır.

131- Bu da, halkının hiçbir şeyden haberi olmayan şehirleri, Rabbinin zulümle helâk etmeyeceğinden dolayıdır.

132- Herkesin, yaptığına göre dereceleri var ve Rabbin, onların yaptıklarından gafil değildir.

133- Rabbin, her şeyden müstağnî ve rahmet sâhibi Rab'dir. Dilerse sizi ortadan kaldırır ve sizden sonra dilediğini yerinize getirir, nitekim sizi de başka-başka toplulukların soyundan meydana getirmiştir.

134- Muhakkak size vaadedilen şeyler gelecek ve siz, olacak şeylerin önüne geçemezsiniz.

135- De ki: Ey kavmim, siz elinizden geleni yapın, ben de yapmadayım. Yakında bilir, anlarsınız kimin sonunun hayırlı olacağını. Şüphe yok ki zâlimler, muratlarına ermezler.

136- Allah'ın yarattığı ekinlerle hayvanlardan Allah'a bir hisse ayırıp boş düşüncelerine göre bu Allah'ın diyorlardı, bu da ortaklarımız olan putların. Putlara ait olanlar, Allah'a ulaşmıyordu ama Allah'a ait olanlar, ortaklarına, putlara kavuşuyordu, hükmettikleri şey ne de kötüydü.92[3]

[3] Tarlalarını, şu kısım Tanrının, şu kısım putların diye ekerler, 5. sûrenin 103. âyetinin izahında bildirildiği gibi hayvanlarının bir kısmını da putlara ait sayarlardı. Putlara ayrılan kısımda eksiklik hasıl olursa Allah zengindir, putlarımızınsa ihtiyaçları var deyip Allah'a ait olandan alarak putlara ait olana katarlar ve putlara hizmet edenlere verirlerdi.

137- Ve gene böylece ortakları, onları helâk etmek ve inançlarına şüpheler karıştırmak için müşriklerin çoğuna çocuklarını öldürmeyi hoş gösterdi. Allah dileseydi yapamazlardı bunu, artık sen onları da kendi hallerine bırak, boş yere ettikleri iftirâlarına da aldırış etme.93[4]

[4] Araplarda, ilk evlâdın kız oluşu, nâmusa dokunan bir keyfiyetti. Onun için o çocuğu diri diri toprağa gömen baba, namussuzluktan kurtulurdu.

138- Onlar, kendi akıllarınca bu hayvanlarla ekinler haramdır, ancak izin verdiğimiz kişiler yiyebilir onları ve şu hayvanlara da binmek harâm edilmiştir dediler. Boş yere Allah'a iftirâ ederek adını anmadan hayvan kesiyorlar, yakında bu iftirâlarının cezâsını görecekler.94[5]

[5] İzin verilen kişiler, putlara hizmet edenlerdir.

139- Ve şu hayvanların karınlarındaki yavrular, yalnız erkeklerimize helâl, kadınlarımıza haram; ölü doğarsa erkek de ortak, kadın da dediler. Bu çeşit sözleri yüzünden cezâlarını yakında verecek. Şüphe yok ki o, hüküm ve hikmet sahibidir, her şeyi bilir.

140- Muhakkak ki bilgisizlik yüzünden akılsızca hareket ederek çocuklarını öldürenlerle Allah'a boş yere iftirâda bulunarak Allah'ın verdiği rızıkları haram sayanlar, zarara uğramışlar, mahrûmiyet içinde kalmışlardır. Şüphesiz ki onlar sapıtmışlardır ve doğru yolu bulamamışlardır.

141- Öyle bir mabuttur ki çardaklı ve çardaksız bağları, bahçeleri, tatları çeşitli hurmaları, ekilmiş şeyleri, bir bakıma birbirine benzeyen, bir bakıma benzemeyen zeytinleri ve narları yetiştirip meydana getirir. Meyve verince meyvelerinden yiyin, devşirme günü hakkını da israf etmemek şartıyla verin, şüphe yok ki o, müsrifleri sevmez.

142- Hayvanlardan yüklerinizi taşıyanlar var, yününden faydalandıklarınız var ve onları da yaratan o Allah'ın, sizi rızıklandırdığı şeyleri yiyin ve Şeytan'ın izini izlemeyin; şüphe yok ki o, size apaçık bir düşmandır.

143- Derler ki sekiz çifttir o hayvanlar. Koyun iki çift, keçi iki çift. De ki: Erkekleri mi harâm etti, dişileri mi, yoksa o dişilerin rahîmlerindeki yavruları mı? Sözünüz gerçekse bilerek haber verin bana.

144- Deve iki çifttir, sığır iki çift derler. De ki: İki erkeği mi harâm etti, yoksa dişileri mi, yahut da dişilerin rahîmlerindeki yavruları mı? Allah, bunu size tavsiye ederken tanık mıydınız, gördünüz, duydunuz mu yoksa? Bilmeden insanları saptırmak için yalan yere Allah'a iftirâ edenden daha zâlim kimdir ki? Şüphe yok ki Allah, zulmeden kavmi doğru yola sevk etmez.95[6]

[6] Âyetlerdeki sorular inkâr anlamını bildirir, yani bu hayvanlar haram değildir demektir.

145- De ki: Bana vahyedilenler arasında ölmüş hayvan etinden, dökülmüş kandan, yahut da domuz etinden başka, yiyene harâm edilen bir şey bulamıyorum ben. Şüphe yok ki domuz, pistir ve bir de Allah'tan başkası için kesilen hayvan haramdır ki bu da pek kötü bir şeydir. Ancak zorada kalana, isyan etmeyi kurmamak ve ihtiyaçtan fazla da yememek şartıyla helâldir bunlar ve hiç şüphe yoktur ki Rabbin, suçları örter, rahîmdir.

146- Biz, Yahûdilere, tırnakları bulunan bütün hayvanları ve sırtlarına yapışmış, yahut kemiklerine sıvanmış, yahut da bağırsaklarına karışmış olan yağlardan başka sığır ve koyunun tekmil yağlarını harâm etmiştik. Bu da, isyanlarından dolayı onlara verdiğimiz cezâ yüzündendi ve şüphe yok ki biz, sözümüzde doğruyuz.

147- Seni yalanlarlarsa hemen de ki: Rabbiniz geniş, engin bir rahmete sâhiptir, fakat azâbını da suçlu kavimden reddetmeye imkân yok.

148- Şirk koşanlar diyecekler ki: Allah dileseydi ne biz şirk koşardık, ne atalarımız; hiçbir şeyi de harâm saymazdık. İşte onlardan önce gelenler de peygamberleri böyle yalanladılar da sonucu azâbımızı tattılar. De ki: Bu hususta bir bilginiz varsa hemen bildirin bize. Fakat siz, ancak zannınıza uyuyorsunuz ve ancak yalan söylüyorsunuz.

149- De ki: O halde reddedilemeyecek kesin delil, ancak Allah'ındır, elbette dileseydi hepinizi de doğru yola sevk ederdi.

150- De ki: Allah'ın, şunu harâm ettiğine tanıklık eden şahitlerinizi getirin bakalım. Fakat gelirler de tanıklık ederlerse sen, onlarla berâber tanıklık etme ve putları, Rableriyle bir tutup âhirete inanmayarak âyetlerimizi yalanlayanların dileklerine uyma.

151- De ki: Gelin de Rabbiniz, size neleri harâm etti, ben okuyup anlatayım: Sakın ona hiçbir şeyi eş ve ortak saymayın, ananıza, babanıza karşı iyilikte bulunun ve yoksulluk korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin, sizi de ancak biz rızıklandırırız, onları da ve açığa çıkan kötülüklere de yaklaşmayın, gizli kalan kötülüklere de ve hiçbir cana kıymayın, çünkü Allah, haklı olmadıkça harâm etmiştir bunu. İşte aklınızı başınıza alasınız diye size bunları emretmiştir o.

152- Ergenlik çağına gelinceye dek, en iyi bir şekilde olmadıkça yetimin malına yaklaşmayın ve ölçeği, teraziyi dosdoğru ölçüp tartın. Hiçbir kimseye, kudretinden aşırı bir şey teklif edilmemiştir ve söz söylediğiniz zaman hısımınız bile olsa adâleti mutlaka gözetin ve Allah'la ettiğiniz ahde vefa edin. İşte düşünüp öğüt almanız için bunları emretmiştir size.96[7]

[7] 151. âyetten bu âyetin sonuna kadar on emir vardır, bunlara on vasiyet anlamına "vesâyâ-yı aşere" denmiştir.

153- Ve şüphe yok ki budur benim dosdoğru yolum, ona uyun siz ve sizi, onun yolundan ayıracak yollara gitmeyin. Çekinip sakınasınız diye işte bunları emretmiştir size.

154- Sonra, Rablerine kavuşacaklarına inansınlar diye iyilik edenlere, nîmetimizi tamamlamak ve her şeyi ayırt edip açıklamak üzere doğru yolu gösteren ve rahmetten ibâret olan kitabı Mûsâ'ya vermiştik.

155- Bu kitabıysa kutlu olarak indirdik, artık ona uyun ve çekinin de rahmete kavuşanlara katılın.

156- Hiç şüphe yok ki bizden önce ancak iki tâifeye kitap indirildi ve bizse onu okumaktan âcizdik, bir şey anlamıyorduk demeyesiniz. 97[8]

[8] İki taife, Musevilerle Hıristiyanlardır.

157- Yahut da bize de kitap indirilseydi onlardan daha mükemmel bir sûrette doğru yolu bulurduk diye söylenmeyesiniz diye şüphe yok ki Rabbinizden size de apaçık bir delil, bir hidâyet ve rahmet geldi. Allah'ın delillerini yalanlayıp onlardan yüz çevirenden daha zâlim kimdir ki? Delillerimizden yüz çevirenleri, bu yüz çevirmeleri yüzünden en kötü bir azapla azaplandıracağız yakında.

158- Hâlâ kendilerine meleklerin inmesini, yahut Rabbinin, yahut da Rabbinden bâzı delillerin gelmesini mi bekliyorlar? Rabbinin bâzı delilleri geldiği gün hiç kimseye, önceden iman etmemişse, yahut inancından bir hayır kazanmamışsa o günkü inanması fayda etmez. De ki: Bekleyin ve biz de beklemekteyiz zâten.98[9]

[9] Meleklerin gelmesi, canalıcı meleğin ve yardımcılarımın gelmesi, yani insanın ölüm zamanının gelip çatmasıdır. Yahut Tanrı azâbının gelmesidir. Rabbin gelmesinden maksat, emrinin, azâbının, ululuğunun gelmesidir, yahut da kıyametin kopmasıdır. Rabbin bâzı delilleri de kıyamet alâmetlerinin meydana çıkmasıdır.

159- Dinlerini parça-parça, bölüp bölük-bölük fırkalara ayrılanlarla hiçbir ilgin olamaz ve şüphe yok ki onların bu hareketlerini Allah soracaktır ancak ve sonra da işledikleri işleri haber verecektir onlara.

160- Kim bir iyilikle Tanrı tapısına gelirse ona, yaptığının on misli mükâfat verilecektir ve kim bir kötülükle gelirse ancak ona karşılık ve onun misli bir cezâ ile cezâlandırılacaktır ve onlara zulmedemeyecektir.

161- De ki: Şüphe yok, Rabbim, beni doğru yola sevketti, İbrahîm'in tek Tanrı tanıyan dosdoğru dinine hidâyet etti ve o, hiçbir zaman şirk koşanlardan değildi.

162- De ki: Şüphe yok, namazım da, ibâdetlerim de, diriliğim de, ölümüm de âlemlerin Rabbi olan Allah içindir ki.

163- Eşi ortağı yoktur onun ve bana bu emredildi ve ben, ona teslîm olanların ilkiyim.

164- De ki: Allah'tan başka bir Rab mi arıyacakmışım, halbuki odur her şeyin Rabbi ve herkesin kazancı, ancak kendisine aittir; hiçbir suçlu, bir başkasının suçunu yüklenmez, sonra da dönüp varacağınız yer, Rabbinizin tapısıdır ve o, ayrılığa düştüğünüz şeyleri haber verir size.

165- Öyle bir mabuttur ki sizi yeryüzüne hâkim kılar ve size verdiği şeylerle sizi sınamak için bir kısmınızı, bir kısmınızdan mevki ve pâye bakımından yüceltir. Şüphe yok ki Rabbin, cezâya lâyık olanın cezâsını pek tez verir ve şüphe yok ki o, suçları örter, rahîmdir.

7- Â'RAF SURESİ

(İki yüz altı âyettir. Yalnız 163. âyeti Medenîdir. Sûrede A'râf adı verilen yerden bahsedildiği için bu isim verilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Elif lâm mîm sâd.

2- Bu bir kitaptır ki insanları onunla korkutman, inananlara da öğüt vermen için sana indirildi; bu yüzden yüreğinde bir sıkıntı, göğsünde bir darlık hâsıl olmasın.

3- Rabbinizden size ne indirildiyse ona uyun, ondan başkalarını dost edinip onlara uymayın, fakat ne kadar da azınız öğüt tutmada.

4- Biz nice şehirler helâk etmişiz ki azâbımız gelip çattığı zaman ya geceydi; halk, uykuya dalmıştı, yahut da gündüzdü, öğle uykusundaydı, dinlenmedeydi.

5- Azâbımız geldiği zaman ancak, biz zulmetmiştik diye niyâz edebildiler.

6- Kendilerine peygamber gönderdiklerimizi de mutlaka sorguya çekeceğiz, peygamber olarak gönderdiklerimizi de sorumlu tutacağız.

7- Onlara, tam bir bilgiyle her şeyi nakledeceğiz, bizim bulunmadığımız bir zaman, kaybolduğumuz bir vakit yoktu ki.

8- O gün tartı olacak, gerçektir bu. Kimlerin iyi amelleri, terazide ağır gelirse onlardır kurtulanlar, muratlarına erenler.

9- Kimlerin hafif gelirse onlardır âyetlerimizi inkâr ederek zulmettiklerinden kendilerine yazık edenler.99[1]

[1] Tartıdan maksat âhiretteki tam adâlettir. Mücâhid, Dahhâk ve Belhi bu kavli kabul etmişlerdir. İbn-i Abbas, Hasen ve diğerleri, Tanrının, bir dili, iki kefesi olan bir terazi kurduracağını ve bu terazide kulların iyilikleriyle kötülüklerinin tadılacağını söylemişlerdir. Tartının keyfiyetinde ihtilaf vardır. Yapılan işler, arazdır, yani kendiliklerinden meydana gelemeyen ve ancak bir cevherle kaim olan ve bir zaman içinde vücuda gelip geçen şeylerdir. Bu bakımdan onların ne ağırlığı vardır, ne de tekrar meydana gelebilir diyenler olduğu gibi amellerin yazılı olduğu sahifeler tartılacaktır, yahut iyi ameller güzel sûretlerde, kötüleri çirkin sûretlerde zuhur edip tartılacaktır diyenler de olmuştur. Tartıdan maksat, inanmanın, Tanrı katındaki kadrinin, inanmayanın da aşağılığının meydana çıkmasıdır diyenler de bulunmuştur (Mecma' 1, 418).

10- Andolsun ki sizi yeryüzüne yerleştirdik, yaşama ve geçinme vâsıtalarını da halkettik, ne de az şükredersiniz.

11- Andolsun ki sizi yarattık, sonra bir sûret, bir şekil verdik size, sonra da meleklere, Âdem'e secde edin dedik, hemen secdeye kapandılar, yalnız İblis secde edenlere katılmadı.

12- Tanrı, sana emrettiğim zaman neden secde etmekten çekindin, seni meneden sebep neydi dedi. O, ben ondan daha hayırlıyım dedi, beni ateşten halkettin, onu balçıktan yarattın.

13- Tanrı in oradan dedi, artık orada kalıp ululanamazsın, çık, şüphe yok ki sen alçaklardansın.

14- İblis, bana, tekrar dirilecekleri, kalkacakları güne kadar mühlet ver dedi.

15- Tanrı, şüphe etme ki mühlet verilenlerdensin dedi.

16- İblis, beni azdıran sensin dedi, onun için ben de andolsun ki onları senin doğru yolundan çıkarmak için pusu kurup oturacağım.

17- Sonra andolsun ki önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından çıkıp çatacağım onlara ve göreceksin ki çoğu şükür bile etmeyecek sana.

18- Tanrı, sen kınanmış, kovulmuşsun, çık oradan dedi, andolsun ki cehennemi sizinle ve sana uyanlarla dolduracağım.

19- Ey Âdem, sen ve eşin, cennete yerleşin, ikiniz de dilediğiniz şeyleri yiyin, yalnız şu ağaca yaklaşmayın, çünkü zâlimlerden olursunuz.

20- Şeytan, onlara gizli kalmış olan avret yerlerini belirtip göstermek için ikisini de vesveselendirdi ve bu ağacın meyvesini yerseniz mutlaka iki melek haline gelir, yahut da ebedî ömre kavuşursunuz, onun için Rabbiniz sizi nehyetti dedi.

21- Ve yemin ederek şüphe yok ki dedi, ben size öğüt verenlerdenim.

22- Onları böylece aldattı. Derken o ağacın meyvesinden tadınca avret yerlerini gördüler ve cennetteki ağaçların yapraklarıyla avret yerlerini örtmeye koyuldular. Rableri nidâ edip onlara dedi ki: Sizi, şu ağacın meyvesini yemeden menetmedim mi ve demedim mi ki Şeytan, hiç şüphe yok ki size apaçık bir düşmandır.

23- Her ikisi de Rabbimiz dedi, kendimize zulmettik biz, bizi yarlıgamazsan, bize acımazsan ziyankârlardan oluruz.

24- Tanrı, inin dedi, bir kısmınız, bir kısmınıza düşman olacak ve yeryüzünde muayyen bir vaktedek kalmanız mukadder.

25- Orada dirileceksiniz dedi, orada öleceksiniz ve orada dirilip mezardan çıkarılacaksınız.

26- Ey Âdemoğulları, avret yerlerinizi örtecek libas ve giyip süsleneceğiniz elbise indirdik size. Tanrıdan çekinme elbisesine gelince: O, daha da hayırlıdır ve bunlar, insanların anıp öğüt almaları için indirilen Allah âyetlerindendir.

27- Ey Âdemoğulları, Şeytan, ananızı, babanızı cennetten çıkardığı ve avret yerlerini onlara göstermek için büründükleri elbiseyi sıyırıp üstlerinden attığı gibi sakın sizi de bir derde uğratmasın. O ve ona mensup olanlar, sizin göremeyeceğiniz yerlerden görür, kollar sizi. Şüphe yok ki biz Şeytanları, inanmayanlara dost ettik.

28- Onlar, kötü bir iş yapınca babalarımız da derler, bu işi yaparlardı, öyle bulduk onları ve Allah emretti bunu bize. De ki: Allah kesin olarak kötülüğü emretmez. Allah'a, bilmediğiniz şeyi mi isnâd ediyorsunuz?

29- De ki: Rabbim, adâletle hareket etmemi emretti bana ve her secde yerinde, her namazda yüzünüzü kıbleye döndürün, inancınızda, ibâdetinizde hâlis olup ona bağlanarak kulluk edin nasıl sizi o yarattıysa, meydana getirdiyse gene öylece dönüp onun tapısına varacaksınız.

30- Halkın bir bölüğünü doğru yola sevketmiştir, bir bölüğüyse sapıklığı haketti. Zanneder misiniz Allah'ı bırakıp da Şeytanları dost edinenler doğru yolu bulmuşlardır?

31- Ey Âdemoğulları, namaz kılacağınız her vakit, elbisenizi giyin, süslenin ve yiyin, için, israf etmeyin, şüphe yok ki o, müsrifleri sevmez.

32- De ki: Allah'ın kulları için meydana getirdiği süslenilecek şeylerle rızık olarak verdiklerinin içinden tertemiz şeyleri kim harâm etmiştir ki? De ki: Bunlar, dünyâda, inanan kişilerindir, âhiretteyse yalnız onlara âittir. Delilleri, bilenlere bu çeşit açıklamadayız.

33- De ki: Rabbin ancak açığa vurulabilen ve gizlenen kötülüklerle günahı, haksız yere isyan etmeyi ve hiçbir delil indirmediği halde Allah'a şirk koşmanızı ve bilmediğiniz şeyleri tutup Allah'a isnâd ederek söylemenizi harâm etmiştir.

34- Her ümmetin başına gelecek musîbete bir zaman takdîr edilmiştir. Mukadder olan o zaman gelip çattı mı o musîbeti ne bir an geriye atabilirler, ne bir an ileriye alabilirler.

35- Ey Âdemoğulları, size, içinizden peygamberler gelip âyetlerimi okuyunca çekinen ve hallerini ıslah edenlere ne korku vardır, ne de mahzun olur onlar.

36- Âyetlerimizi inkâr edenler ve onları kabûl etmeyi ululuklarına yediremeyenlerse cehennem ehlidir ve orada ebedî kalır onlar.

37- Yalan yere Allah'a iftirâ edenden, yahut onun âyetlerini inkâr eyleyenden daha zâlim kimdir ki? Kitaptan nasipleri neyse erişecek onlara; sonunda canlarını almak için elçilerimiz, onlara gelip çatınca Allah'ı bırakıp da kulluk ettiğiniz, kendilerini çağırıp durduğunuz putlar Nerede diyecekler. Onlar da kaybolup gittiler diyecekler ve kâfir olduklarına dâir kendileri, kendilerinin aleyhinde tanıklık edecekler.

38- Cinlerden ve insanlardan, sizden önce gelip geçen ümmetler arasında siz de girin ateşe diyecek. Her ümmet, ateşe girdikçe kendi dindaşına lânet edecek, sonunda birbiri ardınca hepsi de orada toplanacak. Son girenler, evvelce girenler için Rabbimiz diyecekler, işte bunlar bizi doğru yoldan çıkardı, bir kat daha fazla azâb et onlara. Her zümre için diyecek, kat-kat fazla azap var ama siz bilmezsiniz.

39- Evvelce girenler, sonrakilere diyecekler ki: Sizin bir üstünlüğünüz yok bize, kazandığınız suçlar yüzünden tadın azâbı.

40- Âyetlerimizi yalan sayıp onlara inanmaya tenezzül etmeyenlere gök kapıları kesin olarak açılmaz ve deve iğne yordamından geçer de onlar gene cennete giremezler ve biz, mücrimleri işte böyle cezâlandırırız.100[2]

[2] Bu âyet, İncil''de "Zengin kimse melekut-üs-semâvâta güç ile girer ve gene size derim ki zenginin melekut-Allah'a girmesinden devenin iğne deliğinden geçmesi daha kolaydır" meâlindeki söze benzer (Matyus, 19, 23-24).

41- Onlara, cehennemde ateşten döşekler, üstlerinde de ateşten örtüler var ve biz, zâlimleri böyle cezâlandırırız.

42- İnananlara ve iyi işlerde bulunanlara gelince; hiç kimseye takatinden aşırı bir teklifte bulunmayız, onlardır cennet ehli ve orada ebedî kalır onlar.

43- Gönüllerindeki kini, hasedi gideririz, bulundukları yerlerin altından ırmaklar akar ve hamd Allah'a ki derler, doğru yolu buldurdu da bu nîmetlere kavuşturdu bizi; Allah hidâyet etmeseydi doğru yolu bulamazdık; andolsun ki Rabbimizin peygamberleri gerçek olarak geldiler ve onlara işte yaptığınız işlere karşılık mîras olarak elde ettiğiniz cennet diye nidâ edilir.

44- Cennet ehli, cehennem ehline biz, Rabbimiz bize neler vaadettiyse gerçek olarak hepsini bulduk, hepsini elde ettik, siz de Rabbinizin size vaadettiğini gerçek bir sûrette elde ettiniz mi diye nidâ eder, onlar da evet derler, derken aralarında bir münâdî, Allah'ın lâneti zâlimlere diye bağırır.

45- O zâlimlere ki halkı Allah yolundan menederlerdi o yolun eğri bir hâle gelmesini isterlerdi ve onlar âhireti inkâr ederlerdi.

46- Cennetliklerle cehennemlikler arasında bir örtü var ve A'râf üstünde erler var ki herkesi, yüzlerinden tanırlar ve cennet ehline esenlik size diye nidâ ederler. Onlar, henüz cennete girmemişlerdir ama girmeyi umarlar.

47- Gözleri cehennemler tarafına ilişince Rabbimiz derler, bizi zulmeden kavimle berâber etme.

48- A'râf erleri, yüzlerinden tanıdıkları kişilere nidâ edip derler ki: Ne malınızın çok oluşu, ne sayınızın fazla bulunuşu, ne de kulluk etmeye tenezzül etmeyip ululanmanız bir fayda vermedi size.101[3]

[3] A'râf, yüksek yerlere denir. Atın yelesine, horozun ibiğine örf derler. A'râfın cennetle cehennem arasındaki sur olduğunu İbn-i Abbas, Mücâhid ve diğerleri rivâyet etmişlerdir. A'raf, sırat köprüsüdür diyenler de vardır. A'raftaki erlerin kimler olduğunda ihtilâf vardır. İyilikleriyle kötülükleri eşit ve denk olanlar, müşriklerin, ergenlik çağına girmeden ölen evlâdı, fetret devrinde, yani İsa dini bozulduktan sonra Hz. Muhammed (s.a.a)'in peygamberliğine kadar süren devirde yaşayanlar, A'râfta kalacaklar, sonra Tanrı bunları da cennete sokacak denmiştir. Hasen-i Basri'ye bu kavil nakledilince elini dizine vurup Tanrı, onları, cennet ve cehennem ehlini tanıtmak için oraya koymuştur; onlar, bunları birbirinden ayırt ederler; andolsun Tanrıya, belki de onlardan olanlar; şimdi şu evde bizimle beraberdir demişti. Bu söz, ayetin mealindeki "herkesi yüzlerinden tanırlar" hükmüne uygundur. Ehl-i Beyt İmamlarına göre A'raf erleri, Al-i Muhammed'dir (Mecma' I, 429).

49- Allah, onları rahmetine nâil etmez diye yemin ettiğiniz kişiler, bunlar değil miydi? Sonra bunlara girin cennete denir, ne korku vardır size, ne de mahzun olursunuz.

50- Cehennem ehli, cennet ehline bize biraz su verin, yahut Allah'ın sizi rızıklandırdığı şeylerden bize de ihsân edin diye bağırırlar. Cennetlikler, şüphe yok ki derler, Allah suyu da, bize verdiklerini de kâfirlere harâm etmiştir.

51- Onlar, dinlerini eğlence ve oyun saymışlardır, dünyâ yaşayışı, onları aldatmıştır. Onlar, nasıl bugüne kavuşacaklarını unutup bile-bile âyetlerimizi inkâr ettilerse biz de bugün onları unuturuz.

52- Biz onlara öyle bir kitap gönderdik ki onu bilgiyle açıkladık, o kitapta, ne lazımsa hepsini bildirdik, inananlara doğru yolu gösterir ve rahmettir.

53- Onlar, kitapta söylenenlerin gelip çıkmasını mı bekliyorlar ancak? Bir gün o söylenen şeyler, o sözlerin sonucu gelecek de evvelce onu unutanlar, gerçekten de Rabbimizin peygamberleri diyecekler, hak olarak gelmişlerdi; şimdi şefaatçilerden biri var mı ki şefaat etsin bize, yahut da tekrar dünyâya dönmemize imkân verilse de oradayken yaptığımız işlerden başka işler yapsak. Gerçekten de kendilerine yazık etmişlerdir, aslı yokken inanıp durdukları mabutla da onları bırakmış, kaybolup gitmiştir.

54- Şüphe yok, Rabbimiz, öyle bir Allah'tır ki gökleri ve yeryüzünü altı günde yaratmıştır da sonra Arşa hâkim ve mutasarrıf olmuştur; aceleyle ve durmadan geceyi takib eden gündüze gecenin örtüsünü atar, o örtüyle örter onu ve güneş de onun emrine râm olmuştur, ay da, yıldızlar da. İyice bil ki yaratış da onun, buyruk da; âlemlerin Rabbi Allah'ın şanı ne de yücedir. 102[4]

[4] Sivâ, iki şey arasında hacim, ağırlık gibi hususlarda eşitliğe denir. Keyfiyet hususunda da kullanılır. İstivâ iki şeyin, iki adamın eşit ve denk olmasıdır. "Alâ" ile müteaddi olursa kavramak, kaplamak anlamına gelir. Emri, hükmü, tedbîri, Arşı kavramış, kaplamıştır, yani göklerle yerleri yarattıktan sonra Arşa hâkim ve mutasarrıf olmuştur mânasınadır (al-Müfredât, 251-253).

55- Duâ edin Rabbinize yalvarıp yakararak gizlice. Şüphe yok ki o, duâda haddini aşanları sevmez.

56- Düzene girdikten sonra yeryüzünde bozgunculukta bulunmayın ve ona, azâbından korkarak, lûtfunu da umarak duâ edin. Şüphe yok ki Allah'ın rahmeti, iyilik edenlere pek yakındır.

57- Öyle bir mabuttur ki rahmetinden önce müjdeci olarak rüzgârları yollar. Sonucu rüzgârlar, ağır yağmur bulutlarını yüklenince onları ölmüş bir ülkeye sevk ederiz, oraya böylece yağmur yağdırırız da her çeşit meyveler yetiştiririz. Düşünün de ibret almaya bakın, çünkü biz, ölüyü de işte böyle diriltiriz.

58- Temiz ülkenin nebatı, Rabbinin izniyle çıkar, çorak yerdense pek az bir mahsul elde edilir. İşte biz, şükreden topluluğa delillerimizi bu çeşit tekrar edip durmadayız.103[5]

[5] İbn-i Abbas, Mücâhid ve Hasen'e göre temiz ülke, inanan kişiyi, çorak yer de kâfiri temsil eder.

59- Andolsun ki Nûh'u, kavmine peygamber olarak gönderdik de ey kavmim dedi, Allah'a kulluk edin, ondan başka bir mabudunuz yoktur. Şüphe yok ki ben, büyük bir günün azâbına uğrayacağınızdan korkuyorum.104[6]

[6] Ahd-i atıyk'te "Tekvin" bölümünün 6-8. babları, Nûh Peygambere ve tufana aittir.

60- Kavminden ileri gelenler, şüphe yok ki dediler, biz seni apaçık bir sapıklık içine dalmış görmedeyiz.

61- O, ey kavmim dedi, bende sapıklık yok, fakat ben, âlemlerin Rab-binden gelen bir elçiyim.

62- Rabbimin bildirdiği haberleri size tebliğ etmede ve size öğüt vermedeyim ve Allah bana bildiriyor da sizin bilmediğiniz şeyleri biliyorum ben.

63- Sizi korkutmak, sakınmanızı temin etmek ve böylece de rahmete nâil olmanızı sağlamak için içinizden birisine Rabbinizden vahiy gelmesine şaşıyor musunuz?

64- Fakat onlar, onu inkâr ettiler, yalancı saydılar, biz de onu ve onunla berâber gemide bulunanları kurtardık ve âyetlerimizi yalanlayanları suya boğduk. Şüphe yok ki onlar kör bir kavimdi.

65- Âd kavmine kardeşleri Hûd'u yolladık da ey kavmim dedi, Allah'a kulluk edin, ondan başka bir mabudunuz yoktur. Hâlâ mı çekinmeyeceksiniz? 105[7]

[7] "Kardeşleri" demekten maksat cinslerinden, milletlerinden demektir. Ad, İslâm kaynaklarına göre Nûh Peygamberin torunu İrem'in torunudur. Bunun kavmi, Hadaramut'la Umman arasındaki çölde yaşardı. Hûd, Ahd-i Atıyk'te, Tekvin bölümünde, Nûh Peygamberin oğullarının soylarından bahsedilirken Aber diye geçer. Batı mütercimlerine göre bu Aber, Hûd'dur (Savary: Le Koran, Paris - 1951, s. 217, not, 2. Tekvin, 10, 21-25).

66- Kavminin kâfir olanlarından ileri gelenler, şüphe yok ki dediler, biz seni sapıklık, bilgisizlik içine dalmış görmedeyiz ve sanıyoruz ki yalancılardansın sen.

67- O, ey kavmim dedi, bende sapıklık, bilgisizlik yok, fakat ben, âlemlerin Rabbinden gelen bir elçiyim.

68- Rabbimin bildirdiği haberleri size tebliğ etmedeyim ve ben size emniyet edilecek bir öğütçüyüm.

69- Sizi korkutmak için içinizden birisine Rabbinizden vahiy gelmesine şaşıyor musunuz? Hatırlayın ki sizi Nûh kavminden sonra hükümdâr etti, boy-pos, kuvvet-kudret bakımından da onlardan üstün etti sizi. Siz de Allah'ın nîmetlerini anın da murâdınıza erin, kurtulun.

70- Dediler ki: Sen bize tek Allah'a kulluk etmemizi ve atalarımızın taptıklarını bırakmamızı sağlamak için mi geldin? Doğru söyleyenlerdensen tehdît ettiğin şeyi meydana getir bakalım.

71- O, Rabbinizden azâba ve gazaba uğramayı hakettiniz dedi, Allah'ın, haklarında hiçbir delil indirmediği ve ancak sizin ve atalarınızın taktığı birtakım adlar için benimle çekişmeye kalkıyorsunuz demek, o halde bekleyin, şüphe yok ki ben de sizinle berâber bekleyenlerdenim.

72- Onu ve onunla berâber olanları rahmetimizle kurtardık da âyetlerimizi yalanlayanların ve inanmayanların kökünü kestik.

73- Semûd'a da kardeşleri Sâlih'i gönderdik. Ey kavmin dedi, Allah'a kulluk edin, ondan başka bir mabudunuz yoktur. Rabbinizden size apaçık bir delil gelmiştir, işte şu Allah'ın mahlûku dişi deve, size bir mucizedir o. Bırakın da Allah'ın yarattığı yeryüzünde otlayıp dursun ve ona kötülükle dokunmayın, sonra sizi elemli bir azâba uğratır. 106[8]

[8] Semûd kavmi, Ad kavminden sonra hüküm süren bir kavimdir.

74- Hatırlayın ki sizi Âd kavminden sonra hükümdâr etti ve yeryüzüne yerleştirdi, ovalarında köşkler kuruyor, dağlarında, kayaları yontup evler yapıyorsunuz. Allah'ın nîmetlerini anın ve yeryüzünde bozgunculuk etmeyin.

75- Kavminin ileri gelenlerinden olup iman etmeyi kibirlerine yediremeyenler, âciz sayıp hor gördükleri kimselerden ona iman etmiş olanlara, siz Sâlih'i, Rabbinden gönderilmiş mi biliyorsunuz dediler. Onlar da biz dediler, onun vâsıtasıyla gönderilenlere inandık.

76- O ululanmak isteyenler, o kibirliler, dediler ki: Hiç şüphe yok ki biz, sizin inandıklarınızı inkâr ettik, kâfir olduk.

77- Dişi deveyi, ayaklarını kesip öldürdüler ve Rablerinin emrinden çıktılar, isyan ettiler ve ey Sâlih dediler, peygamberlerdensen tehdîd ettiğin şeyi yap bize bakalım.

78- Derken onlar şiddetli bir sesle azâba uğradılar, yurtlarında diz çökmüş bir halde yüzükoyun kapanarak helâk olup gittiler.

79- Sâlih, onlardan yüz çevirdi de ey kavmim dedi, andolsun ki ben size Rabbimin bildirdiği haberleri tebliğ ettim ve öğüt verdim ama siz öğüt verenleri sevmiyorsunuz.

80- Lût'u da gönderdik ve hani kavmine demişti ki: Sizden önce âlemlerde hiçbir kimsenin yapmadığı kötülüğü mü yapacaksınız? 107[9]

[9] Lut kıssası, Ahd-i Atıyk'ın Tekvin bölümünde geçer (18-19).

81- Çünkü siz kadınları bırakıp şehvetle erkekleri kullanmadasınız ve siz, ancak haddini aşmış bir kavimsiniz.

82- Kavminin cevâbı ancak şu söz olmuştu, onları şehrinizden çıkarın demişlerdi, onlar pek fazla temiz olmak isteyen kişiler.

83- Onu ve akRabasını kurtardık, ancak karısı kurtulmadı ve o, kavmiyle kalanlardandı.

84- Onlara yağmur gibi taş yağdırdık, bak da gör suçluların sonucu ne olmuş.

85- Medyen'e de kardeşleri Şuayb'i gönderdik de ey kavmim dedi, Allah'a kulluk edin, ondan başka bir mabudunuz yoktur. Rabbinizden apaçık bir delil gelmiştir size, artık kileyi doğru ölçün, teraziyi doğru tartın, insanların haklarını yemeyin ve düzene girdikten sonra yeryüzünde bozgunculuk etmeyin. İnanmışsanız bunlar, daha hayırlıdır size.108[10]

[10] Midyan, Hz. İbrahîm'in Katura'dan doğan oğludur (Tekvin, 29, 1-4). Medyen adlı şehir, ihtimalen bu zatın ismini taşımaktadır. 28. Sûrenin 25-29. âyetlerinde Hz. Mûsâ'nın, Hz. Şuayb'in kızını aldığı bildirilir. Ahd-i Atıyk'te, Mûsâ'nın kaynatası, Medyen kâhini Yetro'dur (Huruc, 3, 1). Bu takdîrde Medyen kavmine gönderilen Şuayb Peygamberin bu zat olması gerekir. Ahd-i Atıyk'ın Huruc bölümünde Şuayb'e ait başka bilgiler de vardır (28).

86- İnananları tehdît ederek Allah yolundan menetmek ve o yolun eğri bir hâle gelmesini sağlamak için her yolun başında oturup pusu kurmaya kalkmayın ve hatırlayın o zamânı ki azlıktınız, o sizi çoğalttı. Bozgunculukta bulunanların sonuçları ne olmuş, ne hale gelmişler, bakın da görün.

87- Sizin bir kısmınız, benimle gönderilene inanır, bir kısmınız inanmazsa Allah, aramızda hükmedinceye dek sabredin ve o, hükmedenlerin en hayırlısıdır.

88- Kavminin ileri gelenlerinden olup iman etmeyi kibirlerine yediremeyenler, ey Şuayb dediler, mutlaka seni de, sana inananları da hep berâber ya şehrimizden çıkaracağız, yahut da bizim dinimize dönersiniz. O da dedi ki: Biz istemesek de zorla mı yapacaksınız bunu?

89- Fakat Allah bizi ondan kurtardıktan sonra tutar da tekrar sizin dininize dönersek yalan yere Allah'a iftirâ etmiş oluruz. Artık o dine dönmemize imkân yok, meğer ki Rabbimiz olan Allah dileye. Rabbimizin bilgisi her şeye yeter, her şeyi şâmildir. Allah'a dayandık biz. Rabbimiz, sen bizimle kavmimizin arasında gerçek olanı hükmet ve sen, hükmedenlerin en hayırlısısın.

90- Kavminin ileri gelenlerinden kâfir olanlar, Şuayb'e uyduğunuz takdîrde andolsun ki dediler, zarara uğrarsınız.

91- Derken, şiddetli bir depremle azâba uğradılar, yurtlarında diz çökmüş bir halde yüzükoyun kapanarak helâk olup gittiler.

92- Şuayb'i yalanlayanlar, sanki oralarda hiç oturmamışlar, hiç yaşamamışlardı, Şuayb'i yalanlayanlar, asıl zarara uğramışlardı.

93- Şuayb, onlardan yüz çevirdi de ey kavmim dedi, andolsun ki ben size Rabbimin bildirdiği haberleri tebliğ ettim ve öğüt verdim. Artık kâfir bir kavme nasıl acıklanabilirim?

94- Hiçbir şehre peygamber göndermedik ki oranın halkını, yola gelsinler de yalvarıp yakarsınlar diye can ve malca bir sıkıntıya, bir azâba uğratmayalım.

95- Sonra da kötülük yerine iyilik verdik, çoğaldılar ve atalarımız da malca zarara uğramışlardı, genişliğe kavuşmuşlardı, bu, böyledir dediler de ansızın onları azâba uğrattık, anlamadılar bile.

96- Memleketlerin halkı inansalar ve çekinselerdi gökyüzünden üstlerine bereket yağdırır, yeryüzünden bereket fışkırtırdık, fakat inkâr ettiler de kazandıkları suç yüzünden onları azâba uğrattık.

97- Memleketlerdeki halk, uykuya dalmışken geceleyin ansızın azâbımızın gelip çatmayacağından emin mi?

98- Yahut memleketlerdeki halk, kuşluk çağı oynayıp dururken azâbımızın birdenbire gelmeyeceğinden emin mi?

99- Bütün bunlardan sonra Allah azâbından emin mi olurlar? Allah azâbından emin olanlar, ancak zarara uğramış topluluklardır.

100- Oralarda yaşayanların helâkinden sonra mîraslarına konarak yurtlarını elde edenler, hâlâ anlamazlar mı ki dilersek, suçları yüzünden onları da musîbetlere uğratırız ve kalplerini mühürleriz de işitmezler.

101- İşte bu yurtlara âit bâzı vukuâtı anlatmadayız sana. Andolsun ki peygamberleri, apaçık delillerle geldi onlara, fakat önce inkâr ettikleri, yalan saydıkları şeylere inanmadılar. İşte Allah, kâfirlerin gönüllerini böyle mühürler.

102- Onların çoğunu, sözlerinde durur bulmadık ve çoğunu ancak hadlerini aşmış kötü kişiler bulduk.

103- Onlardan sonra da Mûsâ'yı, delillerimizle Firavun'a ve Firavun'un kavminden ileri gelenlere gönderdik, fakat kendilerine zulmetti onlar, bak da gör, bozguncuların sonucu ne olmuştur.109[11]

[11] Hz. Mûsâ'nın kıssası Ahd-i Atıyk'ın Huruc bölümünde anlatılır.

104- Mûsâ dedi ki: Ey Firavun, şüphe yok ki ben, âlemlerin Rabbin-den gelen bir peygamberim.

105- Allah hakkında ancak gerçek sözü söylemem borçtur bana. Rabbi-nizden apaçık bir delille geldim size, İsrailoğullarını benimle gönder.

106- Firavun, apaçık delille geldiysen ve doğru söz söyleyenlerdensen göster o delili dedi.

107- Mûsâ, sopasını yere attı, derken sopa apaşikâr kocaman bir yılan oldu.

108- Elini koltuğuna sokup çıkarınca bakanlar gördüler ki bembeyaz, parıl-parıl parlayan bir el.

109- Firavun'un kavminden ileri gelenlerin bir kısmı, gerçekten de dediler, bu, bilgili bir büyücü.

110- Sizi yerinizden, yurdunuzdan çıkarmak istiyor, ne buyurursunuz şimdi?

111- Onunla kardeşini alıkoy da dediler, şehirlere adamlar gönder.

112- Ne kadar bilgili büyücü varsa hepsini tapına getirsinler.

113- Büyücüler, Firavun'un tapısına geldiler ve üst gelirsek elbette mükâfat var bize, değil mi dediler.

114- Evet dedi Firavun ve siz, mutlaka yakınlarımdan olacaksınız.

115- Dediler ki yâ Mûsâ, sen mi sopanı atacaksın, biz mi atalım önce?

116- Siz atın dedi. Attıkları anda halkın gözünü boyadılar, korkuttular ve büyük bir büyü yaptılar.

117- Mûsâ'ya, at sopanı diye vahyettik. Atınca koca bir yılan şekline giren sopa, onların yalancıktan meydana çıkardıklarını yuttu, hepsini silip süpürdü.

118- Böylece de hak üstün oldu, yerine geldi ve yaptıkları şeyler, mahvolup gitti.

119- Oracıkta yenildiler ve hor-hakıyr bir halde yaptıklarından ferâgat ettiler.

120- Ve büyücüler, hep birden secdeye kapandılar da.

121- İnandık dediler, âlemlerin Rabbine.

122- Mûsâ'nın ve Hârûn'un Rabbine.

123- Firavun, ben size izin vermeden önce ona inanıyor musunuz dedi, bu, şüphe yok ki halkını oradan çıkarmak için şehirde kurup düzdüğünüz bir düzen; yakında ne yapacağımı öğrenirsiniz.

124- Ellerinizi, ayaklarınızı çaprazvari kestireceğim, sonra da hepinizi astıracağım.

125- Şüphe yok ki dediler, biz dönüp Rabbimizin tapısına varacağız.

126- Sen bizden, ancak Rabbimizin delilleri gelince onlara inandık diye öc alacaksın. Rabbimiz, üstümüze yağdırırcasına sabır ver bize ve bizi Müslüman olarak öldür.

127- Firavun'un kavminden ileri gelenler, Mûsâ'yı ve kavmini, yeryüzünde bozgunculuk etsinler, senden ve taptıklarından yüz çevirsinler diye mi bırakıyorsun dediler. Firavun gene onların oğullarını öldürür, kadınlarını bırakırız ve şüphe yok ki biz, onlardan üstünüz ve kudret sahibiyiz dedi.

128- Mûsâ, kavmine dedi ki: Allah'tan yardım dileyin ve sabredin. Şüphe yok ki yeryüzü Allah'ındır, kullarından dilediğine mîras olarak kalır ve sonuç, çekinenlerindir.

129- Sen gelmeden önce de eziyet çektik, geldikten sonra da çekiyoruz dediler. Mûsâ, umarım ki dedi, Rabbiniz, düşmanlarınızı helâk eder, yeryüzünde hükümdâr eder sizi de neler yapacağınıza bakar, dener sizi.

130- Andolsun ki biz, düşünüp ibret alsınlar diye Firavun'u ve soyunu yıllarca kuraklığa ve kıtlığa uğrattık.

131- Onlara bir iyilik gelince hakkımızdı bu zâten derler, bir kötülük geldi mi Mûsâ'nın ve onunla berâber bulunanların uğursuzluğuna verirlerdi. İyice bil ki uğradıkları uğursuzluk, Allah'tandı, fakat çoğu bilmezdi bunu.

132- Bizi büyülemek, kandırmak için hangi delili gösterirsen göster demişlerdi, biz sana inanmayacağız.

133- Bunun üzerine, ayrı-ayrı mucize olmak üzere onlara tufan, çekirge, haşerât, kurbağa ve kan gönderdik, fakat ululanıp inanmaya tenezzül etmediler ve zâten de suçlu bir topluluktu onlar.

134- Azâba uğrayınca yâ Mûsâ diyorlardı; icâbet edeceğine dâir verdiği söze uyarak Rabbine duâ et de bizden bu belâyı defetsin, muhakkak sana inanacağız ve İsrailoğullarını seninle göndereceğiz.

135- Uğrayacakları son belâyadek üstlerine çöken musîbeti giderdik mi derhal yeminlerini bozuyorlardı.

136- Sonucu öc aldık onlardan ve delillerimizi yalanladıkları, onlardan gaflet ettikleri için hepsini de denize garkettik.

137- Zayıf, hor-hâkir bir hale getirilen kavme, yeryüzünün feyiz ve bereket ihsân ettiğimiz doğularını da, batılarını da mîras olarak verdik ve sabrettiklerinden dolayı Rabbinin, İsrailoğullarına verdiği güzel söz, tamamlandı, yerine geldi ve Firavun'la kavminin yaptıklarını, yükselttiklerini yıkıp mahvettik.

138- İsrailoğullarını denizden geçirdik de putlara tapmakta olan bir topluluğa rastladılar. Yâ Mûsâ dediler, onların taptığı putlar gibi bize de putlar yap. Mûsâ, şüphe yok ki dedi, siz bilgisiz bir kavimsiniz.

139- Onların taptıkları da helâk olup gitmiştir, yaptıkları da boştur.

140- Sizi âlemlerden üstün kıldığı halde Allah'tan başka bir mabut mu arıyorsunuz?

141- Hani sizi Firavun soyundan kurtarmıştık. Size en ağır işkenceleri yapıyorlardı, aşağılık bir hale getiriyorlardı sizi, oğullarınızı öldürüyorlar da kadınlarınızı bırakıyorlardı ve bunda da Rabbinizden büyük bir sınama vardı size.

142- Mûsâ ile otuz gece münâcatta bulunmayı sözleşmiştik de bu vâdeyi, on gece daha katarak tamamlamıştık böylece Rabbinin tâyin ettiği müddet, kırk geceyi bulmuştu ve Mûsâ, kardeşi Hârûn'a, kavmimin içinde benim yerime geç, onları düzene koy ve bozguncuların yoluna uyma demişti.110[12]

[12] Bu günlerin, zilkade ayıyle zilhiccenin ilk on günü olduğu söylenmiştir.

143- Mûsâ, tâyin ettiğimiz vakitte gelip Rabbi onunla konuşunca Rabbim demişti, bana görün de bakayım sana. Rabbi, beni kesin olarak göremezsin sen demişti, fakat şu dağa bak, eğer yerinde durabilirse görebilirsin beni. Derken Rabbi, dağa tecellî edince dağ, yerle bir oldu ve Mûsâ bayılıp yere yığıldı. Kendisine gelince de seni noksan sıfatlardan tenzîh ederim dedi, tövbe ettim sana ve ben, inananların ilkiyim.111[13]

[13] İbn-i Abbas, Rabbinin nuru dağa tecelli edince, Hasen de vahyi tecelli edince demişlerdir.

144- Tanrı, yâ Mûsâ dedi, ben sana peygamberlik vererek ve seninle konuşarak bütün insanlara üstün ettim seni, seçtim seni, sana verdiğimi al ve şükredenlerden ol.

145- Tevrat levihlerinde, her şeye ait öğüdü, her şeyi açıklayan hükümleri yazdık ve azimle, kuvvetle al bunu dedik, kavmine de emret; en güzel hükümleriyle amel etsinler; haddi aşan, buyruktan çıkan kötü kişilerin yurtlarını da yakında göstereceğiz.

146- Yeryüzünde haksız yere ululuk satanlara âyetlerimizi idrâk ettirmeyeceğiz, zâten onlar, hangi delili görseler inanmazlar, doğru yolu görseler o yola gitmezler, fakat azgınlık yolunu gördüler mi hemen o yola gitmeye koyulurlar; bu da âyetlerimizi yalan saymalarından ve onlardan gaflet etmelerinden ileri gelir.

147- Âyetlerimizi ve âhiret gününe ulaşmayı yalan sayanların bütün yaptıkları boşa gider. İşledikleri kötülüklerin karşılığı neyse ondan başka birşeyle mi cezâlanır onlar?

148- Mûsâ'nın kavmi, o gittikten sonra ziynet eşyasından bir buzağı yaptılar. O buzağı, böğürüyordu da. O buzağının kendileriyle konuşmayacağını, onlara doğru yolu göstermeyeceğini görüp anlamadılar mı da ona sarıldılar ve kendilerine kıydılar, yazık ettiler. 112[14]

[14] Ahd-i Atıyk'te, buzağıyı yapan Hârûn'dur (Huruc, 32). Kur'ân 20. sûrenin 87. âyetinde, buzağıyı yapanın Sâmiri olduğunu söyler.

149- Adamakıllı nâdim olup doğru yoldan sapıttıklarını görünce de Rabbi-miz acımazsa bize ve yarlıgamazsa bizi mutlaka ziyankârlardan olacağız dediler.

150- Mûsâ, kızgın bir halde acıklanarak kavmine dönünce dedi ki: Benden sonra ne de kötü bir iş işlediniz, Rabbinizin vaadettiği müddet bitmeden acele mi ettiniz? Ve levihleri atıp kardeşinin saçından, sakalından tutarak kendisine doğru çekmeye başladı. Hârûn, anam oğlu dedi, bu kavim, gerçekten de âciz bıraktı beni, az kaldı ki öldürüyorlardı da, onun için bana bu harekette bulunup düşmanları sevindirme ve beni zulmeden kavimle berâber tutma.

151- Mûsâ, Rabbim dedi, beni ve kardeşimi yarlıga ve rahmetine al bizi, sen merhametlerin en merhametlisisin.

152- Buzağıyı mabud edinenler, Rablerinden bir gazaba uğrayacaklar, dünyâ yaşayışında aşağılık bir hâle düşeceklerdir ve biz, iftirâcıları böyle cezâlandırırız.

153- Kötü işler yaptıktan sonra tövbe edip inananlara gelince: Şüphe yok ki Rabbin, tövbeden sonra suçları mutlaka örter, rahîmdir.

154- Mûsâ'nın öfkesi yatışınca levihleri aldı. Tevrat'ın yazılı olduğu o levihlerde, hidâyet ve rahmet, Rablerinden korkanlara aittir diye de yazılmıştı.

155- Ve Mûsâ, kendisine vâde verdiğimiz yere götürmek üzere kavminden yetmiş kişi seçti. Derken bulundukları yerde şiddetli bir deprem başlayınca yâ Rabbi dedi, dileseydin onları da daha önce helâk ederdin, beni de. İçimizdeki akılsızların işledikleri suç yüzünden bizi de mi helâk edeceksin? Bu, ancak senin bir sınamandan başka bir şey değil. Onunla dilediğini doğru yoldan çıkarırsın, dilediğini doğru yola sevk edersin. Sensin yardımcımız ve sahibimiz, ört bizim suçlarımızı ve acı bize, sensin suçları örtenlerin en hayırlısı.

156- Şu dünyâda da iyilikler ver bize, âhirette de ve şüphesiz ki sana yöneldik biz. Tanrı, dilediğimi azâbıma uğratırım dedi, fakat rahmetim, her şeyi kaplamıştır da çekinenleri, zekât verenleri ve âyetlerime inananları rahmetime mazhar ederim.

157- Onlar, öyle kişilerdir ki ellerindeki Tevrat'ta ve İncil'de de yazılmış olarak bulacakları şeriât sâhibi Ümmî Peygambere uyarlar ve o, onlara iyiliği emreder, kötülükten nehy eder onları ve temiz şeyleri onlara helâl etmededir, pis ve kötü şeyleri harâm etmede. Sırtlarındaki ağır yükleri indirmededir, bağlandıkları zincirleri kırmada. Artık ona inananlar, onu ululayanlar, ona yardım edenler ve ona indirilen ışığa uyanlardır kurtulanlar, muratlarına erenler. 113[15]

[15] Ümmi kelimesi, anaya mensup anlamına gelir. Anadan doğduğu gibi kalan, okuma yazma bilmeyen demektir. Ümmete mensup olduğu için, yahut da Mekke, Kur'ân'da, 6. sûrenin 92. ve 42. sûrenin 7. âyetlerinde, şehirlerin aslı anlamına gelen "Ümm-ül-Kurâ" diye anıldığı için Hz. Muhammed (s.a.a), "Ümmi" diye anılmıştır. Bu son anlama göre Mekkeli demektir (al-Müfredât, 22). İmam Muhammed-ül-Bâkır (a.s)'dan bu son kavil rivâyet edilmiştir (Mecma, 1, 457).

158- De ki: Ey insanlar, şüphe yok ki ben, Allah tarafından sizin hepinize gönderilmiş olan peygamberim; o, öyle bir Allah'tır ki göklerin saltanat ve tasarrufu da onundur, yeryüzünün de. Ondan başka yoktur tapacak, odur dirilten ve öldüren. Artık Allah'a ve Allah'ın sözlerine inanın ve şerîat sâhibi Ümmî Peygamberine inanın ve uyun ona da doğru yolu bulun.

159- Mûsâ kavminden bir topluluk vardı ki halkı doğru yola sevk ederler ve adâletle muâmelede bulunurlardı.

160- Onları on iki kabîleye, on iki topluluğa böldük ve kavmi, Mûsâ'dan su isteyince ona, sopanla taşa vur diye vahyettik, derken o taştan on iki kaynak aktı. Her topluluk, su içecekleri kaynağı belledi ve onları bulutla gölgelendirdik, onlara kudret helvasıyla bıldırcın kuşu indirdik. Size rızık olarak verdiğimiz şeylerin temizlerini yiyin dedik. Onlar bize zulmedemediler, ancak kendilerine zulmettiler. 114[16]

[16] Kayadan su çıkarma olayı, Ahd-i Atıyk'te de vardır (A'dâd, 20, 2-11).

161- Hani o zaman onlara, bu şehirde yerleşin ve dilediğiniz yerde dilediğiniz şeyi yiyin ve bu makam, suçların döküldüğü makamdır deyin, kapıdan yerlere kapanırcasına eğilerek girin de suçlarınızı örtelim, iyi hareket edenlerin mükâfatını daha da fazlasıyla verelim denmişti.

162- Fakat onlardan zulmedenler, sözü kendilerine söylendiğinden bambaşka bir tarza döküp değiştirdiler, biz de ettikleri zulüm yüzünden onlara gökyüzünden kötü, pis bir azâb indirdik.

163- Denize pek yakın olan o şehrin halkına neler oldu, sor onlara. Hani onlar, cumartesi günü, emre isyân etmişlerdi, hani cumartesi günleri, balıklar, su üstüne çıkıyordu da cumartesiden başka günlerde onlara görünmüyordu, emirden çıktıkları için biz de onları böyle sınamadaydık. 115[17]

[17] İbn-i Abbas'a göre burası Şap denizinin kıyısındaki Eyle şehridir. Medyen ve Tabariye diyenler de vardır (Mecma, 1, 259).

164- Hani onlardan bir topluluk, Allah'ın helâk edeceği, yahut da şiddetle azaplandıracağı bir kavme ne diye öğüt verirsiniz demişti de öğüt verenler, Rabbinize karşı bir özür serdedebilelim ve belki de sakınırlar ümidiyle demişlerdi.

165- Öğütçülerin öğütlerini unuttukları zaman biz de, onları kötülükten nehyedenleri kurtardık, zulmedenleriyse, emirden çıktıkları için pek şiddetli bir azâba uğrattık.

166- Nehyedildikleri şeyleri yapmakta ısrâr edince onlara aşağılık maymun olun dedik.

167- An o zamanı ki Rabbin, kıyâmet gününedek onlara en kötü azapla azaplandıracak olanları göndereceğini kesin olarak bildirmişti. Şüphe yok ki Rabbin, cezâyı pek tez verir ve şüphe yok ki o, suçları örter, rahîmdir.

168- Onları, yeryüzünde takım-takım topluluklar haline getirdik, dağıttık. İçlerinde iyileri var, onlardan daha aşağı derecede bulunanları var. Belki Tanrıya dönerler, itaate girerler diye de onları iyiliklerle, kötülüklerle sınadık.

169- Onlardan sonra kitaba vâris olan öyle bir nesil geldi ki hem şu dünyanın geçici matahını alırlar da elbette ilerde yarlıganırız, suçlarımız örtülür bizim derler, hem de gene ellerine ona benzer geçici bir matah geçse almakta devam ederler. Halbuki Allah'a karşı ancak gerçek olanı söyleyeceklerine dair onlardan o kitabın hükmünce söz alınmamış mıydı ve kitapta olanları okuyup dururlar da. Halbuki âhiret yurdu, sakınanlara daha hayırlıdır, hâlâ mı aklınız ermiyor?

170- Kitaba sarılıp namaz kılanlara gelince: Biz, iyiliğe çalışanların mükâfatını zâyi etmeyiz.

171- Hani biz, dağı âdetâ bir gölgelik gibi çekmiş, üstlerine doğru yüceltmiştik de nerdeyse üstlerine düşecek sanmışlardı. Size verdiğimiz kitabı kuvvetle, azimle tutun, içinde ne varsa hatırlayıp ona göre hareket edin de sakınanlardan olun demiştik.

172- Hani Rabbin Âdemoğullarının sırtlarından zürriyetlerini izhâr etmişti de kendilerini kendilerine tanık tutarak ben, Rabbiniz değil miyim demişti; onlar da evet, tanığız, Rabbimizsin demişlerdi. Bu da kıyâmet günü bizim bundan haberimiz yoktu dememeniz. 116[18]

[18] Bilginler arasında bu ızhar edip tanık tutma keyfiyeti hakkında aykırılıklar vardır. Bâzılarına göre Tanrı, Âdem Peygamberin soyunu, onun sulbünden, zerreler halinde çıkarmış, onları kendisine gösterip yalnız bana tapmaları ve şirk koşmamaları için ahid alacağım dedikten sonra zerrelere, ben sizin Rabbiniz değil miyim demiş, onlar da evet, tanığız, gerçekten de Rabbimizsin demişler, bu ahde melekleri de tanık tutmuştur.Tanrı, o zerrelere anlayış ve akıl vermiş, Tanrının hitabını duyup anlamışlar, sonra tekrar onları Adem'in sulbüne reddetmiştir. Sonradan herkes, vakti gelince dünyaya gelir. Müslüman olan, yaratılışa uymuş demektir, kafir olansa yaratılışı bozmuş, değiştirmiştir. Müfessirler, bu hususta birçok sözler söylemişler, hatta ayeti tevil edenler de bulunmuştur. Bazıları ise Tanrı, Adem'in demedi, Ademoğullarının dedi, sırtından demedi, sırtlarından dedi, zürriyetini demedi, zürriyetlerini dedi, sonra da "Bizim bundan haberimiz yoktur dememeniz, yahut da ancak atalarımız şirk koştu önce ve biz, onlardan sonra gelmiş bir soyuz; bizi de o boş ve asılsız işlerde bulunanların amelleri yüzünden helak mi edeceksin gibi bir söz söylememeniz içindi" buyurmuştur. Aynı zamanda ahdalmak, unutturmak için olamaz demişlerdir. Bunlarca Allah, Ademoğullarını, babalarının bellerinden, analarının rahimlerine ihraç etmiş, sonra onları dünyaya getirmiş, onlara yaratışının eserlerini, varlığının delillerini göstermiş, adeta kendilerini kendilerine tanık tutarak rabbiniz değil miyim demiştir; bu da kıyamet günü özür getirmemeleri içindir (Mecma, 1, 461). Sufilerin de bu hususta çeşitli sözleri vardır. Onlarca Ademoğulları, akla mensup babalarındayken, yani akıllar alemindeyken, Tanrı, kendilerine nurani hüviyetlerini göstermiş, onlar, misal aleminde Tanrıyı tasdik etmişlerdir. Yahut her zerrenin meleküti bir dili vardır, her varlık, mazhariyetine

uymakla kendisini yetiştirip, istidadına göre geliştiren rabbini her an tasdik edip durur (Molla Muhsin Feyz: Tefsir-Safi, s. 174).

173- Yahut da ancak atalarımız şirk koştu önce ve biz onlardan sonra gelmiş bir soyuz; bizi de o boş ve asılsız işlerde bulunanların amelleri yüzünden helâk mı edeceksin gibi bir söz söylememeniz içindi.

174- Belki doğru yola dönersiniz diye âyetlerimizi işte böyle açıklamadayız.

175- Oku onlara kendisine delillerimizi ihsân ettiğimiz halde bile-bile onları inkâr edip, onların hükmünden sıyrılıp Şeytan'a uyan ve helâk olana âit kıssayı.

176- Dileseydik onu, delillerimizle yüceltirdik, fakat o, yeryüzüne sarıldı ve kendi isteğine uydu. O tıpkı köpeğe benzer; üstüne varıp kovsan da dilini çıkarıp solur, kendi haline bıraksan da dilini çıkarıp solur. İşte bu hal, delillerimizi yalanlayan topluluğun haline benzer; sen geçmişlerin hallerini anlat onlara da belki iyice bir düşünürler.

177- Ne de çirkin bir örnektir delillerimizi yalanlayıp kendilerine zulmedenlerin hali.

178- Allah, kimi doğru yola sevkettiyse odur doğru yolu bulan ve kimi yoldan çıkarırsa o ve onun gibilerdir ziyana uğrayanlar.

179- Andolsun ki biz, cinlerin ve insanların çoğunu cehennem için yarattık; onların kalpleri vardır; düşünmezler onunla; gözleri vardır, görmezler o gözlerle; kulakları vardır, duymazlar o kulaklarla. Onlar dört ayaklı hayvanlara benzerler, hattâ daha da sapıktır onlar. Onlardır gaflette kalanların ta kendileri.

180- Güzel adlar, Allah'ındır, o adlarla duâ edin ona ve onun adlarını başka anlamlara çekenleri, o adları başkalarına verenleri, onu, ona lâyık olmayan adlarla çağıranları bırakın, onlar, yaptıklarının cezâsını görecekler.

181- Yarattıklarımızdan bir topluluk var ki halkı gerçeğe irşâd eder ve gerçek olarak adâletle muâmelede bulunur.

182- Delillerimizi yalanlayanlara gelince: Biz onları yavaş-yavaş hiç anlamayacakları noktalardan helâke yaklaştırır-dururuz.

183- Ve ben onlara mühlet veririm, şüphe yok ki azâbım pek şiddetlidir.

184- Düşünmezler mi ki kendileriyle konuşanda delilikten eser bile yok; o ancak apaçık korkulu bir haber veren.

185- Bakmazlar mı göklerdeki ve yeryüzündeki saltanat ve tedbîre ve Allah'ın yarattığı şeylerden herhangi birine ve ölüm çağlarının gelip çatmakta olduğuna? Bu sözden sonra da hangi söze inanırlar artık?

186- Allah kimi yoldan çıkarırsa artık yoktur onu doğru yola sevkedecek ve onları can gözleri kör olarak şaşkınlıklarında bırakır gider.

187- Senden kıyâmetin ne vakit kopacağını sorarlar. De ki: Onu ancak Rabbim bilir. Vakti geldi mi onu ancak o izhâr eder; göklere de ağır basmıştır, yeryüzüne de ve size ancak ansızın gelip çatar. Biliyormuşsun da gizliyorsun gibi sana soruyorlar, de ki: Onu ancak Allah bilir, fakat insanların çoğu anlamaz bunu.

188- De ki: Allah'ın dilediğinden başka kendime ne bir fayda vermeye gücüm yeter, ne bir zarardan kaçınmaya. Gaibi bilseydim daha fazla hayır elde etmek isterdim ve bana bir kötülük gelmezdi. Fakat ben ancak inanan topluluğu korkutan ve müjdeleyen biriyim.

189- Öyle bir mabuttur ki sizi tek bir kişiden yarattı, ülfet ve ünsiyet etmesi için ondan da eşini halketti. Derken erkek eşine yaklaşınca eşi, hafif bir yük taşımıya ve onunla gidip gelmeye başladı. O yük ağırlaşınca ikisi de, bize âzâsı tam ve iyi bir evlât verirsen şüphe yok ki biz de şükredenlerden oluruz diye Rablerine duâ ettiler.

190- Onlara âzâsı tam ve düzgün bir evlât verince de o yüzden şirk koştular. Oysa onların şirk koştuklarından tamamıyla münezzehtir.

191- Hiçbir şeyi yaratamayan bir varlığı ona eş mi tutuyorlar, halbuki kendileri yaratılmıştır.

192- Onlara yardım etmeye güçleri yetmeyen ve kendilerine de yardım etmeye muktedir olmayan şeyleri eş mi sayıyorlar ona.

193- Onları doğru yola çağırırsanız size uymazlar. İster çağırın onları, ister susun, sizce ikisi de bir.

194- Allah'tan başka çağırdıklarınızın hepsi de sizin gibi kuldur. Sözünüz gerçekse çağırın da cevap versinler size.

195- Ayakları mı var ki yürüsünler, yahut elleri mi var ki tutsunlar, yoksa gözleri mi var ki görsünler, yahut da kulakları mı var ki duysunlar? De ki: Çağırın Tanrıya eş sandıklarınızı da sonra hep berâber bana düzen kurun, göz bile açtırmayın bakalım.

196- Çünkü şüphe yok ki benim yardımcım, kitabı indiren Allah'tır ve o, bütün temiz ve iyi kişilere yardım eder.

197- Ondan başka bütün taptıklarınızın ne size yardıma güçleri vardır, ne kendilerine yardıma.

198- Onları doğru yola çağırırsan dinlemezler ve görürsün ki sana bakıyorlar, fakat baktıkları halde görmezler.

199- Özrü kabul edip suçları bağışla, iyiliği emret ve bilgisizlerden yüz çevir.

200- Şeytan seni buna aykırı bir yola meylettirmeye kalkışırsa Allah'a sığın, şüphe yok ki o, her şeyi duyar ve bilir.

201- Tanrıdan çekinenler, Şeytan'ın bir vesvesesine uğradılar mı düşünürler, bir de bakarsın ki doğru yolu görmüşler bile.

202- Müşriklerin kardeşleri olan Şeytanlar, müşrikleri azgınlığa sürerler, sonra da onları azdırmaktan hiç geri kalmazlar.

203- Onlara bir âyet gelmeyince kendinden düzüp koşsaydın derler. De ki: Ben ancak Rabbim bana neyi vahy ederse ona uyarım. Budur Rabbiniz-den gelen ve can gözlerinizi açacak olan aşikâr delilller ve inanan topluluğa doğru yolu gösteren vâsıta ve rahmet.

204- Kur'ân okununca dinleyin ve susun da rahmete erin.

205- Sabah ve akşam çağları, yalvarıp yakararak ve ondan korkarak, fakat fazla bağırmamak şartıyla ve içinden gelerek an Rabbini ve gaflet edenlerden olma.

206- Şüphe yok ki Rabbinin katında bulunanlar, ona kulluk etmekten çekinmezler ve onu noksan sıfatlardan tenzîh ederler ve yalnız ona secde ederler.117[19]

[19] Meleklerdir.

8- ENFÂL SURESİ

(Yetmiş beş âyettir. 30. âyetten itibaren yedi âyetten başka bütün âyetleri Medenîdir. Bu yedi âyet Mekkîdir. Savaş ganîmetlerinden bahsedildiği için Enfâl adiyle adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Sana harp ganîmetlerinin hükmünü sorarlar. De ki: Ganîmetler, Allah'ın ve Peygamberindir. Artık Allah'tan sakının ve aranızı ıslah edin ve inanmışsanız Allah'a ve Peygamberine itaat edin.

2- İnananlar, ancak onlardır ki Allah anılınca yürekleri titrer, onlara âyetleri okununca da inançlarını arttırır ve Rablerine dayanırlar.

3- Onlardır ki namaz kılarlar ve rızıklandırdığımız şeylerin bir kısmını harcarlar.

4- Onlardır gerçek inananlar, onlarındır Rableri katında dereceler, yarlıganma ve dâimî, bitmez-tükenmez rızık.

5- Nasıl ki Rabbin, seni hak uğruna evinden çıkarmıştı ve şüphe yok ki inananların bir kısmı bundan hoşlanmamıştı.118[1]

[1] Bedir savaşına işarettir.

6- Gerçek, apaçık meydana çıktıktan sonra bile bu hususta, gözleri baka-baka ölüme sürükleniyorlarmış gibi seninle çekişmeye kalkışıyorlardı.

7- Hani Allah, o iki bölükten birinin muhakkak sizin olacağını vaad ediyordu da siz, silâhı bulunmayanların, elinize düşmesini istiyordunuz. Halbuki Allah, sözleriyle, gerçeği yerine getirmek ve kâfirlerin kökünü kesmek istiyordu.119[2]

[2] Vaadedilen iki şeyin biri, Kureyş boyu, öbürü kervandı. Müslümanlar, Kureyş’e ait bir kervanı ele geçirmek için Medine'den çıkmışlardı. Üç yüz on üç kişiydiler. Bu olayı haber alan Ebu-Cehl, Mekkelileri kışkırttı; bin kişilik bir orduyla harekete geçirdi. Müslümanlar, savaş için çıkmadıklarından bir kısmı gitmek istemiyordu. Nihâyet "Bedir" denilen bir kuyu yanında müşriklerle karşılaştılar. Savaşta Müslümanlar üst oldu, Müslümanlığın en büyük düşmanı Ebu-Cehl öldürüldü.

8- Böylece de suçlular istemese de gerçeği gerçek olarak izhâr etmeyi ve bâtılın boşluğunu bildirmeyi murâd etmekteydi.

9- Hani, siz, Rabbinizden imdat istemiştiniz de Rabbiniz, şüphe yok ki ben, birbiri ardınca binlerce melekle size yardım edeceğim diye duânızı kabûl etmişti.

10- Ve Allah, bunu ancak bir müjde olarak ve kalpleriniz yatışsın diye yapmıştı. Yardım, ancak Allah'tandır. Şüphe yok ki Allah, üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.

11- Hani bir emniyet vermek için sizi hafif bir uykuya daldırmıştı ve sizi arıtmak, sizden Şeytan'ın pisliğini gidermek, yüreklerinizi sağlamlaştırmak ve ayaklarınızı pekiştirip metânetinizi arttırmak için de gökten bir yağmur yağdırmıştı.120[3]

[3] Bu hafif uyku, Müslümanların heyecanlarını yatıştırdı. Yağan yağmur da hem susuzluklarını giderdi, hem de kumu pekiştirerek harekete müsait bir hale soktu.

12- Hani Rabbin, şüphe yok ki ben, sizinleyim, inananları sebât ettirin, kâfirlerin yüreklerine korku salacağım, hadi vurun boyunlarını, vurun onların ellerine, ayaklarına diye meleklere vahyetmedeydi.

13- Bu da onların, Allah'a ve Peygamberine karşı gelmelerindendi ve kim, Allah'a ve Peygamberine karşı gelirse bilsin ki Allah'ın cezâsı, şüphe yok ki pek çetindir.

14- İşte tadın şimdi bunu ve şüphe yok ki kâfirler için bir de ateşle azap var.

15- Ey inananlar, savaşmak üzere kâfirlerle karşılaştınız mı onlara arkanızı dönmeyin.

16- Ve kim, tekrar savaşmak için bir tarafa çekilmek, yahut bir bölüğe ulaşmak niyetinde olmadan öyle bir günde onlara arka çevirir, dönerse muhakkak Allah'ın gazabına uğrayacaktır, yurdu cehennemdir ve orası, dönüp varılacak ne kötü bir yerdir.

17- Onları siz öldürmediniz, fakat Allah öldürdü ve attığın zaman sen atmadın, fakat Allah attı ve böylece de kendi katından, inananlara güzel bir nîmet vermek, onları denemek istedi. Şüphe yok ki Allah her şeyi duyar, bilir. 121[4]

[4] Hz. Muhammed (s.a.a), savaştan önce yerden bir avuç taş alıp yüzleri kara olsun diye müşriklere atmıştı. Buna işaret edilmektedir.

18- Böyledir bu ve şüphe yok ki Allah, kâfirlerin düzenlerini gevşetir.

19- Fetih istiyordunuz ya, işte size fetih. Vazgeçerseniz daha hayırlı olur size, fakat savaşa dönerseniz biz de döneriz ve topluluğunuz çok bile olsa hiçbir işinize yaramaz sizin ve şüphe yok ki Allah, inananlarla berâberdir. 122[5]

[5] Bu hitap, müşrikleredir. Onlar, savaştan önce ve Mekke'de fethe nail olmaları için dua etmişlerdi.

20- Ey inananlar, Allah'a ve Peygamberine itaat edin, Kur'ân'ı dinlediğiniz halde ondan yüz çevirmeyin.

21- Ve işittik dedikleri halde duyup kabûl etmeyenlere benzemeyin.

22- Şüphesiz ki yerde yürüyen canlıların Allah katında en kötüsü, aklı, idrâki olmayan sağır ve dilsiz mahluklardır.

23- Allah, onlarda bir hayır olduğunu bilseydi elbette onlara duyururdu. Fakat duyursaydı da gene onlar arkalarını dönerek yüz çevirirlerdi.

24- Ey inananlar, sizi diriltecek, size can verecek şeylere çağırdıkları zaman Allah'a ve Peygambere icâbet edin ve bilin ki Allah, hiç şüphe yok, insanın kendisiyle kalbinin arasına girer ve hiç şüphe yok ki onun tapısında toplanacaksınız.

25- Ve sakının o fitneden ki yalnız zulmedenlerinize gelip çatmaz ve bilin ki şüphesiz Allah'ın cezâsı pek çetindir.

26- Hatırlayın o zamanı ki azlıktınız, yeryüzünde hor, âciz tanınanlardandınız, insanların size saldırıp yok etmesinden korkuyordunuz. Derken sizi, şükredesiniz diye yer-yurt sahibi etti, yardımıyla kuvvetlendirdi ve tertemiz şeylerle rızıklandırdı.

27- Ey inananlar, Allah'a ve Peygambere hıyânet etmeyin ve bile-bile emânetlerinize de hıyânette bulunmayın.

28- Ve bilin ki mallarınız ve evlâdınız, sizin için bir sınamadır ancak ve şüphe yok ki Allah katındadır büyük mükâfat.123[6]

[6] Hz. Muhammed (s.a.a), Benî-Kurayza denen Yahûdi topluluğunun Medine civarındaki kalesini kuşatmıştı. Bu kuşatma, yirmi bir gün devam etti. Barışmak istediler, Hz. Peygamber haklarında, Muâz oğlu Sa'd'in hükmünü kabul etmek istiyordu. Onlar, Evs kabilesinden Ebu-Lübâbe'yi göndermesini istediler. Ebû-Lübâbe'nin malı ve ayali onların yanındaydı. Ebu-Lübâbe, Hz. Peygamberin emriyle gidince Muazoğlu'nun hükmünü kabul edersek ne olacağız diye sordular. Ebu-Lübabe, eliyle boğazını işaret ederek öldürüleceklerini bildirdi. Fakat hemen nadim oldu. Bu ayetin vahyedilmesinden sonra Medine'ye dönüp kendisini mescidin direklerinden birine bağlattı, vallahi dedi ne yerim, ne içerim, böylece ölür giderim, yahut da Allah tövbemi kabul eder. Yedi gün bağlı kaldı. Kızı gelir, abdest bozacağı, yahut namaz kılacağı zaman ipi çözer, sonra gene bağlardı. Yedinci günü bayılıp kendinden geçti. Bu sûreden sonraki Tevbe sûresinin (9) 102-104. ayetleri vahyedilerek tövbesinin kabul edildiği bildirildi Ebu-Lübabe müjde verenlere, Vallahi dedi, Resulullah gelip çözmedikçe bu ipi çözmem. Hz. Peygamber geldi, bizzat ipi çözdü. Ebu-Lübabe, tevbemi tamamlamak için suça girmeme sebep olan yeri terk etmem ve malımdan vazgeçmem gerek dedi. Hz. Peygamber, malının üçte birini sadaka olarak aldı, geri kalanını kendisine bağışladı.

29- Ey inananlar, Allah'tan çekinirseniz hayırla şerri ayırt etme kabiliyetini verir size ve suçlarınızı örter, yarlıgar sizi ve Allah, pek büyük bir lütuf ve ihsân sâhibidir.

30- Hani bir zaman, kâfir olanlar, seni bağlayıp hapsetmek, yahut öldürmek, yahut da yurdundan çıkarmak için düzenlere baş vurmuşlardı. Onlar, bu düzeni kurarken Allah da cezâlarını hazırlamadaydı ve Allah hîlekârları cezâlandıranların en hayırlısıdır. 124[7]

[7] Dâr-ün-Nedve'de, yani Kureyş ulularının topluluk yerinde, Hz. Peygambere, bütün kabilelerden seçilen kişilerin birden hücum ederek öldürmeleri ve bu sûretle Haşimoğullarının kan dâvasına kalkmalarının önünün alınması kararlaştırılmıştı. Buna işaret edilmektedir.

31- Onlara âyetlerimiz okunurken dediler ki: Duyduk, dilersek biz de buna benzer sözler söyleriz ve bu, eskilerin masallarından başka bir şey de değil.

32- Hani Allah'ım demişlerdi, bu, senin katındansa ve gerçekse başımıza gökten taş yağdır, yahut da bize elemli bir azap ver.

33- Fakat sen, onların içinde oldukça onları azaplandırmaz ve gene yarlıganma dilerlerken Allah onlara azap vermez.

34- Ne diye Allah onları azaplandırmasın ki onlar, hizmetine lâyık olmadıkları halde halkı Mescid-i Harâm'dan menediyorlar, onun hizmetine lâyık olanlar, ancak çekinenlerdir, fakat çoğu bilmez bunu.

35- Tanrı evine karşı namazları, ancak ıslık çalmak ve el çırpmaktan ibaret. Artık kâfir olmanıza karşılık tadın azâbı.

36- Şüphe yok ki kâfir olanlar, mallarını ancak halkı Allah yolundan alıkoymak için harcarlar. Harcayacaklar da, sonra o harcadıkları mallar, kendilerine bir iç acısı olacak, sonra da alt edilecekler ve kâfir olanlar cehenneme götürülecekler, orada toplanacaklar.

37- Allah pisi temizden ayıracak ve pis olanları yığın-yığın birbiri üstüne koyup yığacak ve topunu birden cehenneme atacak; onlardır ziyankârlar.

38- Kâfir olanlara de: Kâfirliklerinden vazgeçerlerse geçmiş günahları örtülür, yarlıganır, fakat vazgeçmezler de savaşa kalkışırlarsa şüphe yok ki onlardan önceki hüküm ve kanun yürüyüp gidecektir.

39- Hiçbir fitne kalmayıncaya ve din, tamamıyla Allah'a münhasır oluncaya dek savaşın onlarla. Savaştan vazgeçerlerse şüphe yok ki Allah, onların yaptıklarını görür.

40- Ve yüz çevirirlerse artık bilin ki Allah sizin yâriniz, yardımcınızdır ve o, ne güzel dosttur, ne güzel yardımcı.

41- Ve iyice bilin ki ganîmet olarak elde ettiğiniz şeyin mutlaka beşte biri Allah'ın ve Peygamberin ve yakınların ve yetimlerin ve yoksulların ve yolda kalmışlarındır. Allah'a inanmışsanız ve hak ile bâtılın ayrıldığı, yâni iki ordunun birbiriyle buluştuğu gün kulumuza indirdiğimize iman etmişseniz ve Allah'ın her şeye gücü yeter. 125[8]

[8] Bu beşte bir hakkında muhtelif reyler vardır. İbn-i Abbas, İbrahîm, Katâde ve Atâ'ya göre beşte bir hisse, beşe bölünür. Allah'a ve Peygambere ait olan pay, silâha ve ata sarfedilir. Şâfii'ye göre dört kısma bölünür. Bir payı Peygamber soyuna aittir, üçü Müslümanların yoksullarına, yetimlerine ve yolda kalmışlarına verilir. Bâzılarına göre üçe bölünür, çünkü Peygambere ait pay, vefatiyle sakıt olmuştur ve Peygamberin mîrası olmadığına göre de yakınlarına verilemez. Bâzıları üç payı âyette anılanlara, bir payı da Hz. Peygambere mensup olanlara vermenin caiz olduğunu söylemişlerdir. İmamiyye'ye göre Allah'a ve Peygambere ait olan pay, imamın hakkıdır, bundan sonra bir pay, Hz. Resulullah’ın soyundan gelen yetimlerin, bir pay, aynı soya mensup yoksulların, bir pay da gene aynı soydan olup parası biterek yolda kalmış olanlarındır. Bu paylar, ancak Al-i Muhammed'e aittir, çünkü onlara zekat ve sadaka haramdır. Bunu Taberi, Aliyy-ibn-il-Huseyn'den ve Muhammed-ibn-i-Aliyy-il-Bakır (a.s)'dan rivayet eder. Humüs verilecek yakınlarda da ihtilaf vardır. Abdülmuttalip evladından Haşimoğulları diyenler bulunmuştur, çünkü Haşim'in soyu ancak Abdülmuttalip'ten yürümüştür. Bu rivayet, İbn-i Abbas'tan gelir. Humüsün nelerden verileceği hakkında da çeşitli reyler mevcuttur (Mecma' 1, 482-483).

42- Hani siz vâdinin yakın bir yerindeydiniz, onlar uzak bir kıyısında, kervansa sizden daha aşağı tarafta ve eğer muayyen yerlerde buluşmak üzere sözleşseydiniz gene ihtilâfa düşerdiniz. Fakat helâk olanın, apaçık bir delil görerek helâk olması, diri kalanın da gene apaçık bir delil görerek diri kalması için Allah, olacak bir işi yerine getirmek üzere bunu böyle yaptı ve şüphe yok ki Allah, mutlaka her şeyi duyar, bilir.

43- Hani Allah, rüyanda sana onların az olduğunu göstermişti; çok gösterseydi ürker, gevşerdiniz ve iş hususunda da çekişe kalkışırdınız. Fakat Allah sizi bundan kurtardı ve şüphe yok ki o, gönüllerdekini bilir.

44- Hani karşılaştığınız zamanda Allah, onları sizin gözünüze az gösterdiği gibi sizi de onlara az göstermişti; çünkü Allah, olacak işi yapacak, yerine getirecekti ve bütün işlerin mercii Allah'tır. 126[9]

[9] Bedir savaşına işaret edilmektedir.

45- Ey inananlar, bir toplulukla karşılaştınız mı mutlaka sebât edin ve Allah'ı çok anın da kurtulun murâdınıza erişin.

46- Allah'a ve Peygamberine itâat edin, birbirinizle çekişmeyin, sonra zayıflarsınız ve kuvvetiniz kalmaz ve sabredin, şüphe yok ki Allah, sabredenlerle berâberdir.

47- Ülkelerinden böbürlenmek ve halka gösteriş yapmak için çıkanlara ve insanları Allah yolundan menedenlere benzemeyin ve Allah onların bütün yaptıklarını bilgisiyle kavramıştır.

48- Hani o zaman Şeytan, onların yaptıklarını, kendilerine süslü ve hoş göstermişti de bugün insanlardan size üstün olacak yoktur, ben de şüphe yok ki size yardımcıyım demişti. Fakat iki ordu da görününce geri dönüp ben demişti, şüphe yok, sizden uzağım, çünkü ben, sizin görmediklerinizi görmedeyim ve Allah'tan korkmadayım ve Allah'ın cezâsı pek çetindir. 127[10]

[10] Bedir savaşına işaret edilmektedir.

49- Hani münâfıklarla gönüllerinde hastalık olanlar, bunları dinleri aldatmıştır demişlerdi; halbuki kim Allah'a dayanırsa bilsin ki Allah, şüphe yok ki üstündür, hüküm ve hikmet sâhibidir.

50- Melekler, kâfirlerin suratlarına ve sırtlarına vura vura canlarını alır ve şiddetle yakıcı azâbı tadın derlerken bir görmeliydin onları.

51- Bu, evvelce ellerinizle kendinize hazırladığınız şeydir ve şüphe yok ki Allah, kullarına zulmetmez.

52- Firavun'un soyuyla onlardan önce gelip geçenlerin gidişleri gibi hani Allah'ın delillerini inkâr edip kâfir olmuşlardı da Allah, suçlarına karşılık onları azâbına uğratmıştı: Şüphe yok ki Allah, pek kuvvetlidir, azâbı da pek çetindir onun.

53- Bu da, şundan ileri gelir: Şüphe yok ki Allah, bir topluluğa ihsân ettiği nîmeti, onlar kendi huylarını değiştirmedikçe değiştirmez ve şüphe yok ki Allah, her şeyi duyar, bilir.

54- Firavun'un soyuyla onlardan önce gelip geçenlerin gidişleri gibi hani. Rablerinin âyetlerini yalanladılar da suçlarına karşılık helâk ettik onları ve Firavun'un soyunu sulara garkettik, hepsi de zâlimdi onların.

55- Allah katında yeryüzünde yürüyen mahlûkların en kötüsü kâfir olanlardır ve onlar inanmazlar zâten.

56- Onlar, kendileriyle ahitleştiğin kimselerdir, sonra her defasında da ahitlerini bozarlar ve onlar, hiç çekinmezler.

57- Savaşta üst gelirsen onları, izlerini izliyenlere de tesir edecek ve onları da korkutacak bir tarzda cezâlandır da bunu ansınlar, ibret alsınlar bundan.

58- Kâfirler, işin geçip gittiğini, kendilerinin unutulduğunu ve bir daha da horlanmayacaklarını, âciz bir hâle getirilmeyeceklerini sanmasınlar.

59- Bir topluluğun hâinlikte bulunacağından korkarsan aradaki muahedeyi boz ve bunu, yâni iki tarafın da bir sözle bağlı olmadığını onlara bildir. Şüphe yok ki Allah, hâinleri sevmez.

60- Allah düşmanlarıyla size düşman olanları ve bunlardan başka sizin bilmediğiniz, fakat Allah'ın bildiği düşmanları korkutmak için onlara karşı kullanmak üzere gücünüz yettiği kadar kuvvet ve besili at hazırlayın, Allah yolunda ne harcarsanız size karşılığı tamamıyla ödenecektir ve asla zulme uğramayacaksınız.

61- Fakat barışa yanaşırlarsa sen de yanaş ve Allah'a dayan. Şüphe yok ki o, her şeyi duyar, bilir.

62- Sana karşı bir hile yapmayı dilerler, buna yeltenirlerse hiç şüphe yok ki Allah yeter sana; öyle bir mabuttur ki seni, kendi yardımıyla ve inananlarla kuvvetlendirir.

63- Onların gönüllerini birleştirmiştir. Yeryüzünde ne varsa hepsini harcasaydın gene de gönüllerini birleştiremezdin onların, fakat Allah, aralarını uzlaştırdı. Şüphe yok ki o, üstündür, hüküm ve hikmet sâhibidir.

64- Ey Peygamber, sana da, iman sahiplerinden sana uyanlara da Allah yeter.

65- Ey Peygamber, inananları savaşa teşvik et. Sizden yirmi tane sabırlı er bulunsa onların iki yüzüne üst gelir ve siz yüz kişi olsanız kâfirlerin bin tânesine üst olursunuz, çünkü onlar, hiçbir şeyden anlamaz bir topluluktur.

66- Fakat şimdi Allah size savaştaki hükmü hafifletti ve bildi ki sizde muhakkak bir zaaf var. Artık sizden yüz tane sabır ve sebat sâhibi, ikiyüzü yener ve siz bin kişi olsanız Allah'ın izniyle iki binini altedersiniz ve Allah, sabır ve sebât edenlerle berâberdir.

67- Hiç bir peygamber, yeryüzünde kâfirlere üstolup onları iyice kahretmedikçe tutsak almamıştır. Siz, geçici dünyâ malını istiyorsunuz, Allah'sa âhireti istemekte ve Allah, üstündür, hüküm ve hikmet sâhibidir.

68- Allah, bunu helâl olarak takdîr etmeseydi helâl olduğu açıklanmadan tutsaklara karşılık aldığımız para yüzünden pek büyük bir azâba uğrardınız.

69- Artık elde ettiğiniz ganîmeti helâl ve temiz olarak yiyin ve çekinin Allah'tan. Şüphe yok ki Allah, suçları örter, rahîmdir.

70- Ey Peygamber, ellerinizde bulunan tutsaklara de ki: Allah, yüreklerinizde bir hayırlı niyet bulunduğunu bilirse size, sizden alınandan daha hayırlısını verir ve suçlarınızı örter ve Allah suçları örter, rahîmdir.

71- Fakat sana hâinlik etmeyi kurarlarsa bilsinler ki daha önce Allah'a hâinlik etmişlerdi de seni onlara üstetmişti o ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.

72- İnanıp yurtlarından göçenler, mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda savaşanlar, bunları yer-yurt sâhibi edip barındıranlar ve yardımda bulunanlarsa işte bunlar, mîrasta birbirlerinin velîleridir. İnandıkları halde yurtlarından göçmeyenlere gelince, göçünceye dek onların mîraslarında bir hakkınız yoktur. Dine ait bir hususta sizden yardım isterlerse, aranızda bir ahit bulunan topluluğa karşı olmamak şartıyla onlara yardım etmeniz gerektir ve Allah, ne yaparsanız hepsini de görür.

73- Kâfir olanlarsa birbirlerinin dostudur, yardımcısıdır. Birbirinize yardım etmezseniz yeryüzünde bir fitne belirir, büyük bir bozgun meydana gelir.

74- İnananlar ve yurtlarından göçenler, Allah yolunda savaşanlar ve bir de bunları yer-yurt sâhibi edenler ve yardımda bulunanlarsa onlardır gerçekten inanmış olanlar. Onların hakkıdır yarlı-ganmak ve sayısız, tükenmez rızık.

75- Sonradan inanıp göçen ve sizinle berâber savaşanlar da sizdendir. Allah'ın takdîrinde sabit olduğu veçhiyle bir kısım akraba, bâzı akrabanın mîrasında daha ileri bir hakka sâhiptir. Şüphe yok ki Allah, her şeyi bilir.

9- TEVBE SURESİ

(Yüz yirmi dokuz âyettir. Bâzılarına göre sondaki iki âyetten başka bütün âyetleri Medenîdir. Bu sûre hicretin dokuzuncu yılında vahyedilmiştir. Mekke, sekizinci yılda fethedilmiş ve Hz. Peygamber onuncu yılda Vidâ haccını eda etmişti. Katâde ve Mücâhid'e göre Hz. Muhammed (s.a.a)'e Medine'de vahyedilen son sûre bu sûredir. İçinde tövbeden bahsedildiği cihetle Tövbe sûresi dendiği gibi ilk kelimesine nazaran Berâe, münafıkların ayıplarını ortaya koyduğu için Fâzıha sûresi de denmiştir. Azap sûresi diyenler de olmuştur. Kahrı belirterek başladığından, yahut bundan önceki sûreden ayrı bir sûre olduğu şüpheli bulunduğundan Rahman ve Rahîm adlarını muhtevi bulunan Besmele bu sûrede yoktur.)

1- Allah ve Resûlü, kendileriyle ahitleştiğiniz müşriklerden berîdir.

2- Yeryüzünde dört ay daha dolaşın ve bilin ki siz Allah'ı âciz bir hâle getiremezsiniz ve şüphe yok ki Allah, kâfirleri aşağılık bir hâle getirecektir.128[1]

[1] Dört ay hakkında ihtilâf vardır. Zilhiccenin onuncu gününden rebiülahırın onuncu gününe kadar diyenler olduğu gibi zilhiccenin yirmisinden rebiülahırın yirmisine, şevvalden muharremin sonuna, zilkadenin yirmisinden rebiülevvelin yirmisine kadar diyenler de olmuştur. Bu sûre inince Hz. Muhammed (s.a.a), Ebu-Bekr'i Mekke'ye göndermiş, arkadan da Hz. Ali'yi yollamış, Ali (a.s), Peygamberin devesine binmiş olduğu halde bu yıldan sonra müşriklerin haccetmemesini, çıplak tavaf edilmemesini, Kabe'ye, mümin olandan başkasının girmemesini tebliğ etmiş ve Hz. Muhammed (s.a.a)'le muahedesi olanlara muahede müddeti bitinceye dek dokunulmayacağını ve şartlara riayet edileceğini, aralarında böyle bir muahede bulunmayanların, dört ay sonra tebliğ edilen şartlara riayet etmeleri lazım geldiğini bildirmiş ve sûrenin başından on yahut on üç ayet okumuştur.

3- Hacc-ı ekber günü, Allah'tan ve Peygamberinden insanlara bir ilândır bu: Şüphe yok ki Allah ve Peygamberi, müşriklerden berîdir. Artık tövbe ederseniz bu, daha hayırlıdır size. Fakat gene yüz çevirirseniz iyice bilin ki siz hiç şüphe yok, Allah'ı âciz bırakamazsınız ve kâfir olanlara pek acıklı azapla müjde ver.129[2]

[2] Hacc-i Ekber günü arefe günüdür. Müşriklerin de müminlerle beraber haccettiği o gündür diyenler olduğu gibi bütün hac günleridir diyenler de olmuştur.

4- Ancak müşriklerden ahitleştiğiniz kimseler, bu ahitten sonra size karşı sözlerinden hiçbir sûretle dönmemiş, şartlardan hiçbirini bozmamış ve aleyhinize hiçbir kimseye yardıma kalkışmamış olanlar müstesna. Onlarla olan ahdinizi, müddeti bitinciyedek tamamlayın. Şüphe yok ki Allah, çekinenleri sever.

5- Harâm aylar çıkınca müşrikleri Nerede bulursanız öldürün, yakalayın, kuşatın, hapsedin onları, gelip geçecekleri bütün yolları tutun. Fakat tövbe ederler, namaz kılarlar ve zekât verirlerse bırakın onları, şüphe yok ki Allah suçları örter, rahîmdir.

6- Müşriklerden biri, senden aman dilerse aman ver ona da Allah sözünü dinlesin, sonra da emîn olduğu yere dek yolla onu. Bunun sebebi de, onların, bilmeyen bir topluluk olmalarıdır.

7- Müşriklerin, Allah ve Peygamberi katında nasıl bir ahitleri olabilir ki? Ancak Mescid-i Harâm yanında ahitleştikleriniz müstesna. Onlar, size karşı doğru hareket ederlerse siz de onlara karşı doğru hareket edin. Şüphe yok ki Allah, çekinenleri sever.

8- Nitekim onlar size üstolsaydı hakkınızda ne bir yakınlık gösterirlerdi, ne bir ahde riâyet ederlerdi. Onlar, sizi ancak ağızlarıyla hoşnut ederler, yüreklerindeyse düşmanlık ve gadir var ve onların çoğu, buyruktan çıkmış kişilerdir.

9- Allah'ın âyetlerini satarlar da karşılık olarak pek az ve âdî bir şey elde ederler ve halkı Allah yolundan menederler. Gerçekten de yaptıkları şey, ne de kötü şeydir.

10- İnanan birisine karşı ne bir yakınlık gözetirler, ne bir ahde riâyet ederler ve onlardır haddi aşanların ta kendileri.

11- Fakat tövbe ederler, namaz kılarlar ve zekât verirlerse onlar da din kardeşlerinizdir ve biz, bilen topluluğa âyetlerimizi açıklar, bildiririz.

12- Ahitlerinden sonra gene yeminlerini bozarlar ve dininizi kınarlarsa kâfirliğe baş olanlarla savaşın, şüphe yok ki yeminini tutmayan kişilerdir onlar, belki bu sûretle yaptıklarından vazgeçerler.

13- Yeminlerinden dönen ve Peygamberi, ülkesinden çıkarmaya çabalayan ve size karşı ahitlerini ilkin bozan bir toplulukla savaşmaz mısınız, korkar mısınız onlardan? İnanmışsanız kendisinden korkulmaya daha lâyık olan Allah'tır.

14- Savaşın onlarla da Allah, ellerinizle onları azaplandırsın, aşağılatsın onları, onlara karşı yardım etsin size ve inanan topluluğun göğüslerini ferahlatsın.

15- Ve yüreklerindeki gazabı gidersin ve Allah, dilediğine tövbe nasîp eder ve tövbesini kabûl eyler ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.

16- Sanır mısınız ki kendi hâlinize bırakılacaksınız ve Allah, sizden savaşanlarla Allah'tan, Peygamberinden ve inananlardan başkasını sır dostu edinmeyenleri bilmeyecek? Ve Allah, ne yaparsanız hepsinden de haberdardır.

17- Kendileri kendi kâfirliklerine tanık olup dururlarken müşriklerin Allah'a secde edilen yerleri îmâra hakları yoktur. Onlar, bütün yaptıkları boşa gidenlerdir ve onlar, ateşte ebedî olarak kalırlar.

18- Allah'a secde edilen yerleri, ancak ve ancak Allah'a ve âhiret gününe inanan, namaz kılan, zekât veren ve Allah'tan başka kimseden korkmayanlar îmâr eder. İşte doğru yolu bulmaları umulanlar da onlardır.

19- Hacılara su verme ve Mescid-i Harâm'ı îmâr etme işiyle uğraşanların derecesini Allah'a ve âhiret gününe inanıp Allah yolunda savaşan kimsenin derecesiyle bir mi tutarsınız? Ve Allah, zulmeden topluluğu doğru yola sevketmez.

20- İnananların, yurtlarından göçenlerin ve Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla savaşanların Allah katında dereceleri pek büyüktür ve onlardır muratlarına erenlerin, kurtulup nusrat bulanların ta kendileri.

21- Rableri, onları öz rahmetiyle, râzılığıyla ve tükenmez nîmetleri bulunan cennetlerle müjdeler.

22- Orada ebedî kalırlar. Şüphe yok ki pek büyük mükâfât, Allah katındadır.

23- Ey inananlar, kâfirliği severler ve küfrü imana tercih ederlerse babalarınızı ve kardeşlerinizi de dost edinmeyin ve içinizden kim onları severse onlardır zulmedenler.

24- De ki: Babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, karılarınız, aşîretiniz, elde ettiğiniz mallar, kesada uğramasından korktuğunuz alış-veriş ve hoşunuza giden evler, sizce Allah'tan, Peygamberinden ve onun yolunda savaş etmeden daha sevimliyse bekleyin Allah'ın emri gelinciye dek ve Allah, buyruktan çıkan kötü topluluğu doğru yola sevketmez.

25- Andolsun ki Allah size birçok yerlerde ve Huneyn gününde yardım etmişti; hani o gün çokluğunuzla övünüp sevinmiştiniz de bu çokluk, düşmanı defedememişti, hiçbir işinize yaramamıştı, yeryüzü, o kadar genişken daralmıştı size, sonra da arka çevirip geri çekilmiştiniz. 130[3]

[3] Huneyn, Taif'e yakın bir vâdidir. Müşriklerle burada bir savaş olmuştur.

26- Sonra da Allah, Peygamberine ve inanlara mânevi kuvvetini ihsân etmişti ve görmediğiniz orduları indirerek kâfirleri azaplandırmıştı ve işte kâfirlerin cezâsı da budur.

27- Bundan sonra da Allah, dilediğine tövbe nasîb etmiş ve tövbesini kabûl eylemişti ve Allah suçları örter, rahîmdir.

28- Ey inananlar, müşrikler, mutlaka pis insanlardır, bu yıldan sonra artık onları Mescid-i Harâm'a yaklaştırmayın. Yoksulluktan korkarsanız bilin ki Allah dilerse yakında sizi lûtfuyla, ihsânıyla zenginleştirir ve şüphe yok ki Allah her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.131[4]

[4] Bu âyette, Kâ'be'nin, zamanına göre iktisadi önemi apaçık bildirilmektedir.

29- Kendilerine kitap verilenlerden Allah'a ve âhiret gününe inanmayanlarla, Allah'la Peygamberinin harâm ettiğini harâm saymayanlarla ve hak dînini kabûl etmeyenlerle savaşın cizye vermeye râzı olup bizzat kendi elleriyle ve alçalarak gelip verinceye dek onlar.

30- Yahudiler, Uzeyr, Allah'ın oğludur dedi, Nasrânîler de Mesîh, Allah'ın oğludur dedi. Bu söz, onların uydurup ağızlarına aldıkları bir söz. Daha önce kâfir olanların sözlerini taklît etmedeler, hay Allah kahredesiler, nasıl da yalana kapılıyorlar, bâtıla uyuyorlar.132[5]

[5] İbn-i Abbas, Musevilerin bir kısmının Uzeyr Peygambere tanrılık atfettiğini ve bunlardan bir kısmının Hz. Muhammed (s.a.a)'e gelip bu sözü söylediklerini riâyet etmiştir (Mecma, 1, 500). Uzeyr, Ahd-i Atıyk'te "Tevârıh-i Sani" de kayıtlıdır.

31- Allah'ı bırakıp bilginleriyle râhiplerini ve Meryemoğlu Mesîh'i Rab tanımışlardır; halbuki onlara da ancak tek mabuda kulluk etmek emredilmiştir. Ondan başka tapacak yok; o onların şirk koştukları şeylerden münezzehtir.

32- İsterler ki Allah'ın nûrunu nefesleriyle söndürsünler, halbuki Allah, kâfirler istemese de, onlara zor gelse de nûrunu yüceltip itmâm etmekten başka hiçbir şeye râzı değildir.

33- Öyle bir mabuttur ki müşrikler istemese de, zorlarına gitse de Peygamberini, insanları doğru yola sevkeden apaçık ve kesin delillerle ve bütün dinlere üstolmak üzere gerçek dinle göndermiştir.

34- Ey inananlar, o bilginlerle râhiplerin çoğu, boş sebeplerle insanların mallarını yerler ve halkı Allah yolundan menederler. Altını, gümüşü biriktirip Allah yolunda harcamayanları elemli bir azapla müjdele.

35- O gün, cehennem, o altını, gümüşü alevleyecek ve onlar, cehennem ateşinde kızdırılıp alınlarına, yanlarına, sırtlarına bastırılacak, onlarla dağlanacaklar ve işte bunlardır kendiniz için biriktirdiğiniz şeyler denecek, tadın biriktirdiklerinizin azâbını.

36- Ayların sayısı, gerçekten de Allah katında on ikidir ve göklerle yeryüzünü yarattığı günden beri Allah'ın takdîrinde bu, böyledir. Onların dört tânesi harâm aylardır. Budur dosdoğru hesap. Artık bu harâm aylarda kendinize zulmetmeyin, fakat müşriklerin hepsiyle de savaşın, nitekim onların da topu sizinle savaşmadadır ve bilin ki Allah, şüphe yok ki çekinenlerle beraberdir. 133[6]

[6] Ayın hilâl oluşundan hilâl oluşuna kadar süren ve yirmi sekiz küsur günden ibaret bulunan aylara uygun olarak tespit edilen yıla, ay yılı denir. Geleneğe göre her ay başı, hilâlin görünüşüyle tespit edilir. Bundan dolayı ayların bir kısmı yirmi dokuz, bir kısmı otuz gün sayılır. Ancak ay yılı, güneş yılına nazaran her sene on gün geriler, böylece otuz altı yılda bir yıl farkeder. Hz. Peygamberden önce Arap geleneğine göre zilkade, zilhicce ve muharrem aylarıyle recep ayı, hürmet ayları sayılırdı ve bu aylarda savaş yapılmazdı. Muharremle recebin arasında beş ay, receple zilkadenin arasında üç ay bulunduğu için recebe, tek kalmış anlamına gelen "ferd" vasfı verilmiştir.

37- Harâm ayı geciktirme, ancak kâfirliği artırmadadır ki kâfir olanlar, bu sûretle doğru yoldan çıkarılmadadır; onlar, Allah'ın harâm ettiği ayların sayısını denk getirsinler de Allah'ın harâm ettiğini helâl etsinler diye harâm ayı bir yıl helâl sayarlar, bir yıl harâm sayarlar. Onların kötü işleri, kendilerine hoş görünmededir ve Allah, kâfir olan topluluğu doğru yola sevketmez. 134[7]

[7] Hz. Muhammed (s.a.a)'den önce bu dört saygı ayında savaş icab ederse Araplar, saygı ayını başka bir ay sayarlar, savaşa girişirlerdi. Bu âdet hicretin sekizinci yılına kadar sürdü ve bu âyetle kaldırıldı.

38- Ey inananlar, size ne oldu da Allah yolunda savaşa çıkın dendiği zaman olduğunuz yerde mıhlanıp kaldınız. Âhireti bıraktınız da dünyâ yaşayışına mı râzı oldunuz? Fakat dünyâ hayatının faydası, âhirete nispetle pek azdır. 135[8]

[8] Tebük savaşına işaret edilmektedir. Meyve zamanı olduğu için münafıklar, savaşa gitmek istememişler, sahâbeyse kadınları da dahil olduğu halde mallarını mülklerini, ziynet eşyalarını vererek büyük bir ordu hazırlanmasını sağlamışlardı.

39- Hep birden savaşa çıkmazsanız sizi acıklı bir azapla azaplandırır ve yerinize, sizden başka bir topluluk getirir ve siz, ona hiçbir zarar vermezsiniz ve Allah'ın, her şeye gücü yeter.

40- Siz ona yardım etmezseniz hatırlayın o zamanı ki kâfirler, onu yurdundan çıkardıkları zaman yardım etmişti ona. O, iki kişinin ikincisiydi ancak ve hani ikisi de mağaradaydılar, arkadaşına, mahzun olma demişti, şüphe yok ki Allah, bizimle berâberdir. Şüphe yok ki Allah, ona mânevî bir kuvvet ve huzur vermişti ve onu, sizin görmediğiniz ordularla kuvvetlendirmişti ve kâfir olanların sözlerini alçaltmıştı, Allah'ın sözüyse zâten yüceydi ve Allah, her şeye üstündür, hüküm ve hikmet sâhibidir.136[9]

[9] İki kişinin biri Hz. Muhammed (s.a.a), öbürü de onunla berâber göçen Ebu-Bekr'dir.

41- Genciniz, ihtiyarınız, hep berâber savaşa çıkın ve mallarınızla, canlarınızla Allah yolunda savaşın, bilirseniz bu, sizin için daha hayırlıdır.

42- Onları hazır bir ganîmete, yahut yakın bir yolculuğa çağırsaydın sana uyarlardı, fakat meşakkatle alınacak olan bu yol, onlara uzak geldi. Allah'a andiçerek gücümüz yetseydi sizinle berâber çıkardık diyecekler. Onlar, kendilerini helâk ediyorlar ve Allah biliyor ki onlar yalancıdır.

43- Allah seni affetsin, ne diye izin verdin onlara? Vermeseydin de sence gerçekler de açığa çıksaydı, yalancıları da bilseydin.

44- Zâten Allah'a ve âhiret gününe inananlar, mallarıyla, canlarıyla, savaşacaklarından senden izin istemezler ki ve Allah, çekinenleri tamamıyla bilir.

45- Senden ancak Allah'a ve son güne inanmayıp yürekleri şüpheye düşenler ve şüpheleri içinde tereddüde düşüp bocalayanlar izin isterler.

46- Savaşa çıkmayı kursalardı elbette bir hazırlıkta bulunurlardı, fakat Allah, onların çıkmasını hoş görmedi de onları alıkoydu ve kendilerine, oturun oturanlarla denildi.

47- Sizin aranızda onlar da çıksalardı içinizde şerri ve fesâdı arttırmaktan başka bir şey yapamazlar, mutlaka içinizde fitne ve fesat çıkarmak için koşar-dururlardı. Sizden onları adamakıllı dinleyecekler, onlara kulak asacaklar da var ve Allah, zulmedenleri bilir. 137[10]

[10]

48- Andolsun ki onlar, bundan önce de fitne ve fesat peşinde koşmuşlar, işini gevşetmeye uğraşıp aleyhine düzenler kurmuşlardı da sonucu gerçek olan yardım vaadi gelip çatmış ve Allah'ın dîni, onların zoruna gitse de meydana çıkmıştı.

49- Onlardan bana izin ver de bir muhâlefete, bir fitneye düşürme beni diyenler de var. Bil ki onlar, muhâlefetin tam içine düşmüşlerdir ve şüphe yok ki cehennem, kâfirleri muhakkak sûrette tamamıyla kavramış, kuşatmıştır.

50- Sana bir iyilik geldi mi kötüleşir onlar; bir musîbete uğrarsan biz derler, daha önce tedbir aldık, ihtiyâta riâyet ettik ve güvenle, gururla yüz çevirip giderler.

51- De ki: Bize Allah'ın takdîr ettiğinden başka bir şey gelip çatmaz kesin olarak. Odur yardımcımız ve inananlar, Allah'a dayanmalıdır.

52- De ki: Bizim ya gazi yahut şehît olmamızdan, o iki güzel âkibetten birine uğramamızdan başka bir şey mi gözetmedesiniz? Ve biz de sizin ya Allah katından, yahut da bizim elimizle, bizim tarafımızdan bir azâba uğramanızı gözleyip beklemedeyiz. Haydi siz gözetleyedurun, biz de sizinle berâber gözetlemekteyiz.

53- De ki: İster gönül rızâsiyle, ister zorla ve istemeyerek Tanrı uğrunda mal harcedin, kesin olarak bu harcayışınız kabûl edilmeyecek, şüphe yok ki siz, buyruktan çıkmış kötü bir topluluksunuz.

54- Mal harcayışlarının kabûlüne mâni olan da ancak onların Allah'ı ve Peygamberini inkâr edip kâfir oluşları, namazı, ancak üşene üşene kılışları ve zorla, istemeyerek Tanrı uğrunda mallarını verişleridir.

55- Artık onların malları ve evlâtları, seni şaşırtıp imrendirmesin. Şüphe yok ki Allah, onları o malla, o evlâtla dünya hayâtında azaplandırmayı diler ve kâfir olarak da güçlükle can vermelerini murâd eder.

56- Şüphe yok ki onlar, sizden olduklarına dâir Allah'a andederler, sizden değildirler, fakat onlar, ancak korkularından sizden görünen bir topluluktur.

57- Bir sığınacak yer, yahut mağaralar, yahut da bir delik bulsalardı yüzlerini derhal o tarafa döndürüverirlerdi.

58- Onlardan, sadakaları vermede seni ayıplayan da var. O maldan diledikleri verilseydi hoşlanırlardı, verilmeyince de hemen kızarlar.138[11]

[11] Huneyn ganîmetleri bölüşülürken Haricilerin aslı ve bu mezhebin kurucusu olan ve İbn-i Ebu-Zül-Huveysarat-üt-Temîmi diye anılan Hurku-us ibn-i Züheyr, Hz. Peygambere, adâlete riâyet et yâ Rasulâllah demiş, Hz. Muhammed (s.a.a) de vay sana, ben de adâlete riâyet etmezse kim eder buyurmuştu. Ömer, izin ver de ya Resulullah, şunun boynunu vurayım deyince Hz. Peygamber, bırak demişti, sizden bir kavim zuhur edecek ki onlar da din emirlerine uymakla beraber sizin işlerinizi aşağı görecekler. Kur'an okuyacaklar, fakat gönüllerine tesir etmeyecek. Ok yaydan nasıl çıkarsa onlar da öylece dinden çıkacaklar... (al-Tecrid, 2, Kitabu Fazail-il-Kur'an, s. 122). Bir rivayette bu ayet, İbn-il Cuvaz adlı bir münafık hakkındadır. Münafıklar, Muhammed hoşuna gidene ve sevdiğine veriyor, dilediği gibi pay ediyor demişler; bu ayet bu münasebetle inmiştir (Mecma, 1, 508). Bölünen ganimetin, Hayber ganimeti olduğu da söylenmiştir.

59- Ne olurdu şüpheden sıyrılıp Allah'ın ve Peygamberinin verdiğine hoşnut olsalardı ve Allah yeter bize, yakında lûtfeder bize de Allah da verir, Peygamberi de, şüphe yok ki biz, ümîdimizi Allah'a bağlamışız deselerdi.

60- Söz budur ancak; sadakalar, yoksulların, hiçbir şeyi bulunmayanların, o malı toplayıp devşirmeye memûr olanların, gönülleri Müslümanlıkla uzlaştırılmak istenen kişilerin, kölelerle tutsakların, borçluların, Allah yolunda savaşanların ve yolda kalmışların hakkıdır, Allah'ın hükmüdür bu ve Allah her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir. 139[12]

[12] Zekâta aittir. Zekât verilenlerden "gönülleri Müslümanlıkla uzlaştırılmak istenen kişiler" bâzılarına göre Hz. Muhammed (s.a.a)'in zamanından sonra yoktur ve bu kısım kalkmıştır. Ebu-Hanife bu reyi kabul eder. Bazılarına göreyse bunlar, her zaman vardır. Şafii, bu reyi seçmiştir. "Zekat toplayanlar" da bugün yoktur, çünkü zekat, artık devlet müessesesi olmaktan çıkmıştır.

61- Onlardan öyleleri de var ki Peygamberi incitirler ve o derler, her söyleneni dinleyen bir kulak âdeta. De ki: O, sizin için bir hayır kulağıdır, Allah'a ve inananlara inanır ve sizden inananlara rahmettir. Allah'ın Peygamberini incitenlere elemli bir azap vardır.

62- Sizi hoşnut etmek için gelirler de Allah'a andederler, halbuki inanmışsalar Allah'ı ve Resûlünü hoşnût etmeleri daha doğrudur.

63- Bilmezler mi ki şüphesiz Allah'tan ve Resûlünden kaçıp onlara yanaşmayanındır cehennem ateşi ve o, cehennemde ebedî kalır. Buysa pek büyük bir aşağılanmadır.

64- Münâfıklar, yüreklerindekini haber verecek bir sûrenin indirilmesinden ürkmekle berâber alay da ederler. De ki: Alay edin bakalım, şüphe yok ki Allah, ürküp çekindiğinizi meydana çıkaracaktır.

65- Kendilerine sorsan andolsun ki biz diyeceklerdir, ancak dalmıştık da şakalaşmada, oynaşmadaydık. De ki: Allah'la, âyetleriyle ve Peygamberiyle mi alay ediyordunuz?

66- Özür dilemeye kalkışmayın, siz kâfir oldunuz sözde iman ettikten sonra. Sizin bir bölüğünüzü affetsek bile suçlu olduklarından dolayı bir bölüğünüzü azaplandıracağız.

67- Nifak sâhibi erkeklerle kadınların hepsi de birbirindendir, aynıdır; kötülüğü emrederler, halkı iyilikten vazgeçirmeye uğraşırlar ve ellerini yumarlar. Onlar Allah'ı unuttular da o da onları unuttu. Şüphe yok ki münâfıklardır buyruktan çıkan kötü kişilerin ta kendileri.

68- Allah, nifak sâhibi erkeklerle kadınlara ve kâfirlere cehennem ateşini vaadetmiştir, orada ebedî kalırlar, o yeter onlara ve Allah onlara lânet etmiştir ve onlar içindir bitip tükenmeyen daimî azap.

69- Siz de, sizden öncekilere benziyorsunuz; onlar, kuvvetçe daha ileriydi sizden, malları, evlâtları da daha fazlaydı. Nasîbiniz kadar faydalanmak istediniz, nitekim sizden öncekiler de nasipleri kadar faydalanmak istediler ve onlar nasıl kâfirliğe daldılarsa siz de daldınız. Yaptıkları iş, dünyâda da boşa gitti, âhirette de ve onlardır ziyankârların ta kendileri.

70- Sizden önce gelip geçen Nûh, Âd ve Semûd kavimleriyle İbrahim'in kavmine, Medyen ve Mu'tefikeler ehline âit haberler gelmedi mi size? Peygamberleri, apaçık delillerle onlara geldiler de onlara Allah zulmetmedi, fakat onlar kendilerine zulmettiler.140[13]

[13] Mu'tefikeler, altı üstüne dönmüş şehirler, demektir. Hz. Lut kavmine ait üç şehir işaret edilmektedir.

71- Erkek ve kadın müminler, birbirlerinin yardımcısıdır; iyiliği emrederler, halkı kötülükten vazgeçirmeye çalışırlar, namaz kılarlar, zekât verirler, Allah'a ve Peygamberine itaât ederler. Allah'ın rahmet edeceği insanlar, bunlardır. Şüphe yok ki Allah üstündür, hüküm ve hikmet sâhibidir.

72- Allah, inanan erkek ve kadınlara, kıyılarından ırmaklar akan cennetler, içlerinde tertemiz zevk ve sefalar edilecek olan ebedî Adn cennetlerinde bulunan meskenler vaadetmiştir. Allah'ın râzılığıysa daha da büyüktür. İşte budur en büyük kurtuluş ve murâda eriş. 141[14]

[14] Adn kelimesinin Süryaniceden geldiği söylenmiştir. Oturma ve ebedîlik anlamlarına gelir. Aynı zamanda adnin cennette bir şehir olduğunu, peygamberlerle şehitlerin orada oturacaklarını, diğer cennetlerin, adn cennetinin çevresinde bulunduğunu, burada inciden, yakuttan, altından köşkler olduğunu Arş altından esen bir yelin buraya vurduğunu, misk gibi koktuğunu söyleyenler olmuştur (Mecma, 1, 512-513).

73- Ey Peygamber, kâfirlerle ve münâfıklarla savaş, onlara karşı şiddetli davran. Onların yurdu cehennemdir ve orası, ne de kötü dönülüp varılacak bir yerdir.

74- Söylemediklerine dâir yemin ederler Allah adına, fakat andolsun ki, küfür sözünü söyledi onlar ve Müslüman olduklarını izhâr ettikten sonra kâfir oldular, elde edemedikleri şeyi de yapmaya çalıştılar, bu öç almaya kalkışmaları da ancak Allah'ın ve Peygamberinin, lütfedip onları zenginleştirmesine karşılıktı. Tövbe ederlerse hayırlı olur onlara, fakat yüz çevirirlerse Allah, onları dünyâda da, âhirette de elemli bir azapla azaplandırır ve yeryüzünde onlara ne bir dost bulunur, ne bir yardımcı.

75- Onlardan, bize lûtfuyla, keremiyle ihsanda bulunursa biz de yoksullara tasadduk ederiz ve mutlaka iyi kişilerden oluruz diye Allah'la ahdedenler de var.

76- Fakat lûtfedip ihsân edince verdiği şeyde nekesliğe başlarlar, ahitlerinden dönerler, zâten onlar dinden dönmüş kişilerdir.

77- Böylece de Allah'a ettikleri vaadi tutmadıklarından ve yalan söylediklerinden dolayı kendisine kavuşacakları güne dek yüreklerine münâfıklığı ilka etti.

78- Hâlâ da bilmezler mi ki Allah, şüphe yok ki onların gizlediklerini de bilir, fısıltıyla konuşup aralarında gizli kalan sözlerini de ve şüphe yok ki gizli şeyleri en iyi bilen, Allah'tır.

79- İnananlardan, istekleriyle ve farz edilenden fazla tasadduk edenlerle ve güçleri neye yetiyorsa ancak o kadar verenlerle alay edip onları ayıplayanları Allah, bu hareketlerinin karşılığı olarak cezâlandırır ve onlar için elemli bir azap var.

80- İstersen onların yarlıganmalarını dile, istersen dileme. Suçlarının örtülmesi için yetmiş kere niyâz etsen gene de Allah, kesin olarak yarlıga-maz onları. Bu da, Allah'ı ve Peygamberini inkâr etmeleri, kâfir olmaları dolayısıyladır ve Allah buyruktan çıkan kötü topluluğu doğru yola sevketmez.

81- Allah'ın Peygamberine muhâlefet edenler, savaşa çıkmayıp oldukları yerde oturup kalmalarına sevindiler ve mallarıyla, canlarıyla, Allah yolunda savaşmak, onlara zor ve kötü geldi de bu sıcakta savaşa çıkmayın dediler. De ki: Cehennem ateşi, daha da sıcak; bir anlasalar şunu.

82- Artık az gülsünler de çok ağlasınlar; bu da kazandıkları suç yüzünden uğradıkları cezâdır.

83- Allah seni şu seferden döndürür de onlardan bir toplulukla buluşursan onlar, savaşa çıkmak için senden izin istedikleri takdirde hemen de ki: Artık benimle ebediyen çıkamazsınız siz ve benimle berâber düşmanla kesin olarak savaşamazsınız. Şüphe yok ki ilk defa oturup kalmaya râzı olmuştunuz, oturun geri kalanlarla.

84- Ve onlardan biri ölürse kesin olarak namazını kılma ve mezarının başında durma. Şüphe yok ki onlar Allah'a ve Peygamberine kâfir oldular ve buyruktan çıkmış kötü kişi olarak öldüler. 142[15]

[15] Hz. Muhammed (s.a.a)'in, münafıkların başı Ubeyy oğlu Abdullah'ın namazını kılması üzerine vahyedildiği rivâyet edilmiştir.

85- Onların malları, evlâtları, seni şaşırtıp imrendirmesin. Şüphe yok ki Allah, onları o malla, o evlâtla dünyâda azaplandırmayı diler ve kâfir olarak da güçlükle can vermelerini murâd eder.

86- Allah'a inanın ve Peygamberinin maiyetinde savaşın diye bir sûre indirilince içlerinden malı, kudreti olanlar, senden izin isterler ve bırak bizi de oturanlarla kalalım derler.

87- Onlar, oturup kalanlarla berâber olmaya râzı olmuşlardır ve kalplerine mühür vurulmuştur onların, muhakkak ki onlar anlamazlar.

88- Fakat Peygamber ve onunla berâber bulunan iman sâhipleri, mallarıyla, canlarıyla savaşmışlardır ve onlardır bütün hayırlara sâhip olanlar, onlardır kurtulup muratlarına erenler.

89- Allah, onlara kıyılarından ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. Budur en büyük kurtuluş ve saâdet.

90- Bedevîlerin bir kısmı özür dilemek ve izin almak için geldi, Allah'a ve Peygamberine yalan söyleyenler de oturup kaldı. İçlerinden kâfir olanlar, elemli bir azâba uğrayacak.

91- Allah'a ve Peygamberine bağlı kaldıkça zayıflara, hastalara ve sefer levâzımını tedârike kudreti yetmeyenlere bir suç yok. Fakat iyilik eden iyi kişilere savaştan geri kalmak için bir vesîle yoktur ve Allah, suçları örter, rahîmdir.

92- Bir de sana gelince onları bindirmek için senden binek istemişlerdi de sizi bindirecek binek bulamıyorum demiştin; bu uğurda sarfedecek bir şey bulamadıklarından mahzûn olup gözleri yaşlarla dolarak dönmüşlerdi; onlara da suç yok.

93- Suçlu sayılanlar, ancak zengin oldukları halde gelip senden izin isteyenlerdir. Onlar, geri kalanlarla kalmaya râzı olmuşlardır ve Allah, kalplerini mühürlemiştir, fakat anlamaz onlar.

94- Seferden dönüp de onlarla buluştuğunuz zaman size özürler getirecek onlar; de ki: Özür dilemeyin, kesin olarak size inanmıyoruz; Allah, sizin ahvâlinizi haber vermiştir bize ve bundan sonraki hareketlerinizi de Allah ve Peygamberi görecek, sonra da gizliyi ve açığı bilen Tanrının tapısına döneceksiniz de o, bütün yaptıklarınızı size bildirecek.

95- Döndüğünüz zaman kendilerinden vazgeçmeniz için Allah'a ant verecekler; vazgeçin onlardan, şüphe yok ki onlar murdardır ve yurtları cehennemdir, bu da kazandıkları suçların karşılığıdır.

96- Onlardan râzı olmanız için size ant verecekler, fakat siz râzı olsanız da Allah, şüphe yok ki buyruktan çıkan topluluğun hareketlerine râzı olmaz.

97- Bedevîler, kâfirlik ve münâfıklık bakımından şehirlilerden beterdir ve Allah'ın, Peygamberine indirdiği hükümlerin sınırlarını daha ziyâde bilmezler, buna daha fazla onlar lâyıktır ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.

98- Bedevîlerden öyleleri vardır ki sarfedileni ziyan sayar ve size belâlar gelip çatmasını gözetir-durur, bekledikleri kötü belâlar, kendi başlarına gelsin ve Allah, her şeyi duyar, bilir.

99- Bedevîlerden Allah'a ve son güne inanıp sarfedileni Allah katında hâlis bir ibâdet sayan ve Peygamberin dualarını kazanmaya vesîle addedenler de var. Haberiniz olsun ki bu, gerçekten de onlar için bir ibâdettir, Tanrıya yakın olmaya vesîledir. Allah, onları öz rahmetine ithal edecektir, şüphe yok ki Allah, suçları örter, rahîmdir.

100- Muhâcirlerle ensârdan ilk olarak inanmada ileri dereceyi alanlarla iyilikte onlara uyanlara gelince: Allah onlardan râzı olmuştur, onlar da ondan râzı olmuşlardır ve onlara, kıyılarından ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır, orada ebedi kalır onlar. Budur en büyük kurtuluş ve saâdet.

101- Çevrenizdeki yerlerdeki bedevîlerden münâfıklar olduğu gibi Medinelilerden de münâfıklığa cüret edenler, münâfıklık edip duranlar var; sen onları bilmezsin, biz biliriz. Onları iki kere azaplandıracağız da sonra pek büyük bir azâba uğratılacaklar.

102- Bedevîlerle Medinelilerden başka bir bölüğü de günahlarını îtirâf etmiştir, onlar, iyi bir işi bir başka kötü işe katmışlardır. Allah'ın, onlara tövbe nasîb etmesi ve tövbelerini kabûl eylemesi umulur. Şüphe yok ki Allah, suçları örter, rahîmdir.

103- Mallarından sadaka al da temizle, arıt onları o sadakayla ve duâ et onlara. Şüphe yok ki senin duân, onlara bir sükûn, bir huzur verir ve Allah, her şeyi duyar, bilir.

104- Bilmezler mi, şüphe yok ki Allah, öyle bir mabuttur ki odur kullarının tövbelerini kabûl eden ve sadakaları alan ve şüphe yok ki Allah öyle bir mabuttur ki odur tövbeleri kabûl eden rahîm.

105- Ve de ki: Yapın yapacağınızı, muhakkak yaptıklarınızı Allah da görür, Peygamberi de, inananlar da ve gizliyi de, açığı da bilenin tapısına gideceksiniz ve mutlaka yaptıklarınızı haber verecek size.

106- Bir başka bölük de var ki işleri, Allah'ın emrine kalmış; dilerse azaplandırır onları, dilerse tövbelerini kabûl eder ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.

107- Zarar vermek, kâfirlikte bulunmak, inananların aralarını açmak, daha önce Allah'la ve Peygamberiyle savaşanın gelmesini gözlemek için mescit kuranlara gelince: Biz ancak iyilik istemekteyiz diye yemin edecekler ve Allah'sa tanıklık etmektedir ki onlar yalancıdır.

108- Orada hiçbir zaman namaz kılma. İlk günden îtibâren Allah'tan çekinmek ve ona itaât etmek temeli üstüne kurulmuş olan mescit, elbette namaz kılmana daha lâyıktır. Orada öyle erler var ki arınmayı severler ve Allah, temizlenip arınanları sever. 143[16]

[16] Münafıklardan on iki ve bir rivâyete göre on beş kişi, Müslümanların topluluğunu bölmek için bir mescit kurmuşlardı. Hz. Muhammed (s.a.a)'i, o mescitte namaz kılmaya çağırdılar. Hz. Muhammed (s.a.a) Tebük savaşına gidiyordu. Şimdi sefere gidiyoruz, dönünce, Tanrı izin verirse gelir kılarız dedi. Âyetteki "Allah'la ve Peygamberiyle savaşanın gelmesini gözlemek için" sözüyle Ebu-Âmir adlı bir rahip kastedilmektedir. Bu rahip, Peygamberle savaşan müşriklere katılmış, sonunda, ben Roma imparatoruna gidiyorum, büyük bir orduyla gelip Muhammed'i ve ona uyanları mahvedeceğim diyerek yola düşmüştü. Şam civarında öldü. Bu âyetlerin vahyedilmesinden sonra Hz. Peygamber, bu mescidi yıktırmıştı.

109- Yapıyı Allah'tan korkup çekinme ve rızâsını kazanma temelleri üstüne yapan mı daha hayırlıdır, yoksa temelini, kayıp gitmekte olan bir yarın kıyısına yapıp da o yapıyla beraber cehennem ateşine yıkılıp göçen mi? Ve Allah, zulmeden topluluğu doğru yola sevketmez.144[17]

[17] Bu âyette, Kubâ'da yahut Medine'de kurulan mescide işaret edilmektedir.

110- Onların kurdukları yapı, kalpleri parçalanıp gitmedikçe kalplerine şüphe vermeden bir an bile geri kalmaz ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.

111- Şüphe yok ki Allah, kendilerine cenneti vermek üzere inananların canlarını, mallarını satın almıştır âdeta; onlar öldürürler, öldürülürler, her iki sûrette de vaadi gerçektir ve Tevrat'ta da sâbittir, İncil'de de, Kur'ân'da da ve ahdine Allah'tan daha ziyâde vefâ eden kimdir ki? Artık şu giriştiğiniz alış-verişten dolayı sevinin ve budur işte en büyük kurtuluş ve saâdet.

112- Tövbe edenler, ibâdette bulunanlar, hamd eyleyenler, oruç tutanlar (savaş veya bilgi elde etmek için yurttan yurda gezenler), rükû edenler, secdeye kapananlar, iyiliği emredenler, kötülüğü nehyeyleyenler ve Allah sınırlarını koruyanlar. İşte bu inanmış kişileri de müjdele.

113- Şüphesiz olarak cehennem ehli oldukları kendilerince bilindikten sonra akrabâ bile olsalar Peygamberin ve inananların, müşriklerin yarlıganmalarına duâ etmeleri yakışmaz.

114- İbrahim'in, atası için yarlıgan-ma dilemesi, ancak ona vaadettiğini tutmak içindi. Fakat onun, Allah düşmanı olduğu kendisince iyice anlaşıldığı zaman ondan vazgeçti. Şüphe yok ki İbrahim, çok ağlayıp duâ eden, insanlara fazlasıyla merhamet eden bir zattı.

115- Allah, bir topluluğu doğru yola sevkettikten sonra sakınacakları şeyleri apaçık bildirinceye dek tekrar onları sapıklığa terketmez. Şüphe yok ki Allah, her şeyi bilir.

116- Şüphe yok Allah, öyle bir mabuttur ki onundur göklerin ve yeryüzünün saltanat ve tedbiri; öldürür, diriltir ve ondan başka size ne bir dost vardır, ne bir yardımcı.

117- Allah, Peygamberi ve içlerinden bir bölüğünün gönlü nerdeyse imandan dönecekken güçlük ânında Peygambere uyan muhâcirlerle ensârı tövbeye muvaffak etti ve onların tövbelerini kabûl eyledi. Şüphe yok ki o, onları fazlasıyle esirger, rahîmdir.

118- Geri kalan üç kişiye, yeryüzü o kadar genişken daraldıkça daralmış, gönülleri sıkıldıkça sıkılmıştı da sonucu Allah'tan, gene ancak Allah'a kaçılabileceğini anlamışlardı. Sonra Allah, onları da tövbeye muvaffak etmişti. Şüphe yok ki Allah bir mabuttur ki odur tövbeleri kabul eden rahîm.145[18]

[18] Mâlik oğlu Kâ'b, Rabi oğlu Mirâre, Ümeyye oğlu Hilâl, Tebük savaşına katılmamışlar, sonra pişman olup tövbe etmişlerdi.

119- Ey inananlar, çekinin Allah' tan ve gerçeklerle berâber olun.

120- Medinelilerle çevrelerindeki bedevîlerin, Allah'ın Peygamberinden geri kalmaları ve onun katlandığı zahmetlere katlanmaları gerekmez. Çünkü Allah yolunda bir susuzluğa, bir yorgunluğa, bir açlığa düşerlerse, kâfirleri kızdırıp kinlendirecek bir yere ayak basarlarsa, herhangi bir düşmana karşı başarı elde ederlerse mutlaka karşılık olarak iyi bir iş yaptıkları yazılır; şüphe yok ki Allah iyilik edenlerin ecrini zâyi etmez.

121- Az olsun, çok olsun, hiçbir şey harcamazlar, hiçbir vâdiyi aşmazlar ki Allah onları, yaptıklarının daha güzeliyle mükâfatlandırmayı takdîr etmemiş olsun.

122- İnananların hepsinin savaşa gitmesi lâzım değil; bir kısmı savaşa gitmeli, bir topluluk da çekinmelerini sağlamak için kavimleri savaştan dönüp gelerek onlarla buluşunca onları korkutmak için dîni hükümleri iyice öğrenmeye çalışmalıdır.

123- Ey inananlar, önce kâfirlerden yakınınızda bulunanlarla savaşın, onlar, sizde bir şiddet ve azim bulsunlar ve bilin ki Allah, hiç şüphe yok, çekinenlerle berâberdir.

124- Bir sûre indirilince içlerinden bu hanginizin imanını artırdı diyen de var. Fakat inen sûreler, inananların inançlarını artırır ve onlar birbirlerini müjdelerler.

125- Ama gönüllerinde hastalık olanların pisliklerine pislik katarak küfürlerini artırır ve onlar, kâfir olarak ölüp giderler.

126- Görmezler mi ki onlar her yıl bir, yahut iki kere musîbetlere uğratılırlar da gene ne tövbe ederler, ne ibret alırlar.

127- Bir sûre indiği zaman birbirlerine bakarlar, sizi bir gören var mı derler de sonra dönüp giderler. Allah gönüllerini döndürmüştür onların, çünkü onlar, anlamaz bir topluluktur.

128- Andolsun, size içinizden, sizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki bir sıkıntıya düşmeniz pek ağır gelir ona, pek düşkündür size, müminleri esirger, rahîmdir.

129- Fakat döner, yüz çevirirlerse hemen de ki: Allah yeter bana, yoktur ondan başka tapacak, ona dayandım ve odur büyük arşın sâhibi.

10- YÛNUS SURESİ

(Yüz dokuz âyettir. 93-96. âyetlerden başka bütün âyetleri Mekkîdir. Bâzılarına göre 40. âyeti de Museviler hakkındadır ve Medenîdir. İçinde Yunus Peygamberin adı geçtiği ve ümmetinin bağışlandığı bildirildiği için Yunus sûresi adıyla anılmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Elif lâm râ, işte hükmü kesin ve gerçek olan kitabın âyetleri.

2- İnsanları korkutmak ve inananlara, gerçek bir güzel mükâfat, inançlarına karşılık yücelik ve nîmet verileceğini, şefâate mazhar olacaklarını müjdelemek için içlerinden bir ere vahyetmemiz, insanlara tuhaf mı geldi de kâfirler, şüphe yok ki dediler, bu, apaçık bir büyücü.

3- Şüphe yok Rabbiniz, öyle bir Allah'tır ki gökleri ve yeryüzünü altı günde yarattı da sonra arşında kudret ve tedbîriyle her şeye hâkim oldu. Her işi o, takdîr ve gereğince tedbîr eder. Onun izni olmadıkça hiçbir şefâatçi, şefâatte bulunamaz. İşte Rabbiniz olan Allah budur, artık kulluk edin ona. Düşünmez, ibret almaz mısınız?

4- Hepinizin dönüp varacağı yer, onun tapısıdır, gerçek olarak bunu vaadetmiştir Allah. Hiç şüphe yok ki o, halkı önce yaratır, sonra da inanıp iyi işlerde bulunanları, adâlet üzere ve tam karşılığıyla mükâfatlandırmak için ölümden sonra tekrar diriltir; kâfir olanlaraysa, inkârlarından dolayı, içmek üzere kaynar su ve elemli bir azap vardır.

5- Öyle bir mabuttur o ki güneşi parlak ziyâlı, ayı aydın ışıklı yarattı ve yılların sayısını ve hesâbı bilmeniz için ona menziller tâyin etti. Allah bunları boş yere değil, gerçek bir fayda için halketti. Bilen topluluğa delillerini açıklayıp bildirmededir.

6- Geceyle gündüzün, birbiri ardınca gelip gitmesinde ve Allah'ın, göklerde ve yeryüzünde halkettiği şeyler de, çekinen topluluğa elbette deliller var.

7- Şüphe yok ki bize kavuşacaklarını ummayanlar ve dünyâ yaşayışına râzı olup yürekleri onunla yatışanlar ve delillerimizden gaflet edenler.

8- Öyle kişilerdir ki onların yurtları, kazançlarına karşılık ateştir.

9- İnanıp iyi işlerde bulunanlaraysa Rableri, nîmetlerle dolu olan ve kıyılarından ırmaklar akan cennetlerin yolunu gösterir.

10- Orada duâları, seni tenzîh ederiz, noksan sıfatlardan arısın ey Allah'ım sözüdür, birbirlerine iltifatları, esenlik sana sözü ve duâlarının, senâlarının sonu da hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a cümlesi.

11- Allah, insanların, hayrın çarçabuk oluvermesini istedikleri gibi şerri çarçabuk veriverseydi ecellerinin gelip çatmasına çoktan hükmedilmiş olurdu. Fakat biz, bize kavuşmayı ummayanları, azgınlıklarında sersem bir halde bırakırız.

12- İnsana bir zarar gelince yanüstü yatarak, yahut oturduğu halde, yahut da ayakta duâ eder bize; o zararı ondan giderdik mi sanki o zarara uğramamış da o yüzden bize duâ etmemiştir, öylece döner-gider. İşte aşkın hareketlerde bulunanlara, yaptıkları işler, böylece hoş görünmededir.

13- Andolsun ki sizden önce gelip geçen nice toplulukları zulmettikleri için helâk ettik. Peygamberleri, onlara apaçık delillerle gelseydi gene de inanmazlardı. İşte mücrim topluluğu böyle cezâlandırırız biz.

14- Onlardan sonra da bakalım nasıl hareket edeceksiniz diye yeryüzünde sizi hüküm ve kudret sâhibi kıldık.

15- Onlara apaçık delilleri muhtevî olan âyetlerimiz okunduğu zaman bize kavuşmayı ummayanlar, bize bundan başka bir Kur'ân getir, yahut da değiştir onu dediler. De ki: Ben onu kendiliğimden değiştiremem, ben, ancak bana vahyedilene uyarım ve şüphe yok ki ben, isyân ettiğim takdîrde o pek büyük günün azâbından korkarım.

16- De ki: Allah isteseydi okumazdım onu size ve o da, onda ne olduğunu bildirmez, anlatmazdı size. O inmeden önce de aranızda ömür sürmüştüm, hâlâ mı aklınızı başınıza almıyorsunuz?

17- Yalan yere Allah'a iftirâ edenden, yahut onun âyetlerini inkâr edenden daha zâlim kimdir ki? Şüphe yok ki suçlular, asla kurtulmazlar, muratlarına ermezler.

18- Ve Allah'ı bırakırlar da kendilerine ne bir zarar edebilecek, ne bir fayda verebilecek şeylere taparlar ve bunlar derler, Allah katında şefâatçilerimiz bizim. De ki: Allah'a, göklerde ve yeryüzünde bilmediği birşeyi mi haber vermedesiniz? O, müşriklerin şirk koştukları şeylerden tamamıyla münezzehtir ve çok yücedir.

19- İnsanlar, ancak tek bir ümmetti, sonradan ayrılıklara düştüler. Rabbinin ezelî takdîri olmasaydı ayrılıklara düştükleri şeyler hakkında çoktan aralarında bir hüküm verilirdi, mücrimler, çoktan helâk olup giderdi.

20- Ve derler ki: Ona Rabbinden bir mucize indirilse ya. De ki: Gaip, ancak ve ancak Allah katında, hemen bekleyin siz ve şüphe yok ki ben de sizinle berâber beklemekteyim.

21- Uğradıkları sıkıntıdan sonra insanlara bir rahmet tattırdık mı bir de bakarsın ki çabucak âyetlerimizle alaya girişirler. De ki: Allah'ın cezâsı daha çabuk gelip çatar. Şüphesiz ki elçilerimiz de sizin düzenlerinizi, alaylarınızı yazmada.

22- Öyle bir mabuttur ki sizi karada ve denizde gezdirir. Hattâ gemide bulunduğunuz ve güzel, temiz bir yel, gemileri sürüp akıttığı ve içindekiler ferahlayıp sevindiği sırada birden şiddetli bir fırtınadır kopar, denizin her yanından dalgalar köpürüp saldırır, gemidekiler, çepçevre o dalgalarla kuşatılmış sanırlar kendilerini.

İhlâsla Allah'a duâ ederler, bizi bundan kurtarırsan şükredenlerden olacağız derler.

23- Onları kurtarınca da görürsün ki gene yeryüzünde haksız yere azgınlığa girişmişler. Ey insanlar, azgınlığınız, ancak kendinize, dünyâ menfaatlerinin sonucudur bu, sonra dönüp geleceğiniz yer, bizim tapımızdır ve biz, neler yaptıysanız hepsini haber vereceğiz size.

24- Dünyâ yaşayışı, gökten yağdırdığımız yağmura benzer ancak; insanların ve hayvanların yiyecekleri nebatların bünyelerine girer, karışır onlara, yeşertir, yetiştirir onları ve sonucu, yeryüzü güzelleşip bezenince ve tarlaların, bağların sâhipleri, kendilerini, onlardan faydalanmaya güçleri yeter sanınca bir gece, yahut gündüz, apansızın emrimiz gelip çatar, her şeyi öylesine kökünden kesip biçer, kurutup gider ki sanki dün, hiçbiri yokmuş. İşte biz, düşünce sâhibi olan topluluğa delillerimizi böyle açıklar, böyle bildiririz.

25- Ve Allah, esenlik yurduna çağırmadadır ve dilediğini doğru yola sevketmededir.

26- İyilik edenleri iyilikle mükâfatlandırırız, daha da fazlasını veririz ve yüzleri kararmaz, zillete düşmez onlar. Onlardır cennet ehli, orada ebedî kalırlar.

27- Kötülük kazananların cezâsıysa yapılan kötülüğe karşılık onun kadar bir suçtur ve kötülükte bulunanlar zillete düşerler; onları Allah'tan kurtaracak hiç kimse yoktur; yüzleri, kapkaranlık gecenin bir parçasına bürünmüştür sanki. Onlardır cehennem ehli, orada ebedî kalırlar.

28- O gün hepsini toplayacağız, sonra da şirk koşanlara siz de diyeceğiz, yerinizde durun, şirk koştuğunuz şeyler de yerlerinde dursun; aralarını tamamıyla ayırmışızdır ve şirk koştukları şeyler, siz zâten bize tapmıyordunuz ki demişlerdir.

29- Şüphe yok, bizimle sizin aranızda Allah tanıktır ki sizin kulluğunuzdan haberimiz bile yoktu.

30- Herkes, evvelce yaptığını bulur, cezâsını çeker orada ve hepsi de gerçek mevlâlarının tapısına döndürülmüştür ve iftirâ ettikleri şeyler de gözlerinden kaybolmuş, helâk olup gitmiştir.

31- De ki: Size gökten, yerden rızık veren kimdir, kulaklarla gözlere mâlik olan kim ve ölüden diriyi izhâr eden, diriden ölüyü meydana getiren kim ve işleri tedbîr eden kim? Diyecekler ki Allah. O vakit de ki: Neden çekinmezsiniz öyleyse?

32- İşte gerçek Rabbiniz Allah, budur, gerçekten sonra sapıklıktan başka ne kalır ki? Artık nereye dönmedesiniz?

33- Buyruktan çıkanlar, Rabbinin şu sözünü haketmişlerdir: Onlar, inanmazlar.

34- De ki: Ona eş saydıklarınızın içinde halkı önce yaratıp sonra öldüren, sonra da yeniden hayâta getiren var mı? De ki: Allah, her şeyi ve herkesi yaratır, öldürür de sonra gene hayâta getirir artık nasıl oluyor da gerçeği bırakıp bâtıla dönersiniz?

35- De ki: Ona eş saydıklarınız içinde hangisi halkı gerçeğe sevkedip yol gösterir? De ki: Allah, gerçek yola sevk eder, doğru yolu gösterir. Halkı gerçeğe sevk eden mi uyulmaya daha lâyıktır, doğru yola sevkedilmedikçe o yolu bulamayan mı? Nasıl hükmediyorsunuz?

36- Onların çoğu, ancak zanna kapılmışlardır. Şüphe yok ki zan, gerçek karşısında hiçbir şeye yaramaz. Şüphe yok ki Allah, onlar ne yapıyorlarsa hepsini bilir.

37- Bu Kur'ân, Allah'tan başkasına izâfe edilemez, ancak önceki kitapları gerçeklemede, onlardaki şeyleri açıklayıp ayan-beyan bildirmededir, hiçbir şüphe yoktur ki o, âlemlerin Rabbi Allah tarafından indirilmiştir.

38- Yoksa onu Peygamber uydurdu mu diyorlar? De ki: Eğer öyle diyorsanız ve gerçekseniz Allah'tan başka gücünüz yettiği kim varsa yardıma çağırın da hep berâber onun bir sûresine benzer bir sûre meydana getirin.

39- Hayır, onlar bilgileriyle kavrayamadıkları ve henüz zuhûr etmeyen vaitleri yalanladılar. Tıpkı bunun gibi evvelce gelip geçen ümmetler de peygamberlerini yalanlamışlardı. Bak da gör, zulmedenlerin sonları neye varmış, nice olmuş.

40- Onlardan inanan da var, inanmayan da ve Rabbin bozguncuları daha iyi bilir.

41- Seni yalanlarlarsa sen de de ki: Benim yaptığım iş bana ait, sizin yaptıklarınız size. Siz, benim yaptığımdan uzaksınız, ben de sizin yaptıklarınızdan uzağım.

42- İçlerinde seni dinleyen de var, fakat sen, üstelik bir de akılları olmayan sağırlara söz duyurabilir misin hiç?

43- Onlardan sana bakan da var, fakat sen, üstelik bir de kör olanlara doğru yolu gösterebilir misin hiç?

44- Şüphe yok ki Allah, insanlara hiçbir sûretle zulmetmez, fakat insanlar, kendi kendilerine zulmederler.

45- O gün onları tapısında öyle bir toplar ki kendilerini, dünyâda sanki bir günün bir saati kadar eğlenmişler sanırlar. Aralarında tanışırlar, birbirlerini tanırlar. Allah'a kavuşacaklarını inkâr edenler, şüphe yok ki zarara uğrarlar ve doğru yolu da bulamazlar.

46- Onlara vaadettiğimiz azâbın bir kısmını sana göstersek de onların dönüp gelecekleri yer, bizim tapımızdır, seni öldürsek ve sana göstermesek de; sonra da Allah, yaptıklarına tanıktır onların.

47- Her ümmetin bir peygamberi var. Peygamberleri geldi mi aralarında adâletle hükmedilir ve onlara zulmedilmez.

48- Ve derler ki: Gerçekseniz bu vait ne zaman yerine gelecek

49- De ki: Allah dilemedikçe kendimden bile bir zararı gidermeye, bir hayrı elde etmeye gücüm yetmez. Her ümmetin mukadder bir zamanı var. Mukadder zamanları geldi mi ne bir an geri kalırlar, ne bir an önce helâk olurlar.

50- De ki: Azâbı geceleyin, yahut gündüzün birdenbire gelip çatarsa ne yaparsınız, söyleyin bakalım. Suçlular, azâbın çabucak gelmesini ne diye isterler ki?

51- Ona, azap gelip çattıktan sonra mı imân edeceksiniz, halbuki böyle bir şeyin olmayacağını sanıp alay ederek çabucak gelmesini istiyordunuz hani.

52- Sonra da zulmedenlere, tadın ebedî azâbı denecek, kazandığınızın karşılığı neyse ondan başka bir şeyle mi cezâya uğrayacaktınız?

53- O gerçek mi diye soruyorlar senden; de ki: Evet, andolsun Rabbime ki gerçektir ve siz de ondan kurtulmayacaksınız.

54- Zulmeden kişi, yeryüzünde ne varsa hepsine sâhip olsaydı kurtulmak için hepsini de bağışlardı. Azâbı görünce nâdim olurlar ve aralarında adâletle hükmedilir. Zulüm görmez onlar.

55- Bilin ki hiç şüphe yok, göklerde ve yeryüzünde ne varsa Allah'ındır. Bilin ki Allah'ın vaadi, hiç şüphe yok gerçektir, fakat çokları bilmez.

56- Odur dirilten ve öldüren ve hepiniz de dönüp onun tapısına varacaksınız.

57- Ey insanlar, Rabbinizden size bir öğüt, gönüllerdeki dertlere şifâ, inananlara hidâyet ve rahmet geldi.

58- De ki: Allah'ın ihsânıyla, rahmetiyle, yalnız bunlarla ferahlanıp sevinsinler. Bu, onların derleyip topladıklarından daha hayırlıdır.

59- De ki: Allah'ın, size verdiği rızıklardan bir kısmını haram, bir kısmını helâl saymanıza ne dersiniz? De ki: Allah mı izin verdi size, yoksa Allah'a iftirâ mı ediyorsunuz?

60- Allah'a yalan yere iftirâda bulunanların kıyâmet günü hakkındaki zanları nedir? Şüphe yok ki Allah, insanlara lütuf ve ihsânda bulunmadadır ama çokları şükretmez.

61- Hiçbir işe girişmezsin, onun vahyettiği Kur'ân'dan hiçbir âyet okumazsın ve siz hiçbir iş işlemezsiniz ki o işe koyulduğunuz zaman biz, sizi görmeyelim, tanık olmayalım ve yeryüzünde ve gökte zerre miktârı bir şey bile yoktur ki Rabbinden gizli kalsın; bundan daha da küçük, daha da büyük hiçbir şey yoktur ki apaçık kitapta tespît edilmiş olmasın.

62- Bilin, haberdâr olun ki şüphe yok Allah dostlarına ne korku vardır, ne de mahzun olur onlar.146[1]

[1] Allah dostları, metinde "evliyâ-ullâh= Allah velileri" diye geçer. Veli, dost, tedbîr ve tasarruf sahibi, sahip ve malik; yardımcı anlamlarına gelir (al-Müfredât, 555-557).

63- Onlar öyle kişilerdir ki inanmışlardır ve çekinir onlar.

64- Onlara müjde var dünyâ yaşayışında da, âhirette de. Allah'ın sözlerinin değişmesine imkân yok. Budur en büyük kurtuluş ve saâdet.

65- Onların sözü mahzun etmesin seni. Şüphe yok ki üstünlük, yücelik Allah'ındır. Odur duyan, bilen.

66- Bilin, haberdâr olun ki Allah'ındır ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve ondan başka ona eş saydıkları şeylere tapanlar, onlara uymuyorlar, ancak kuru bir zanna uyuyorlar ve ancak yalan söylüyorlar.

67- Öyle bir mabuttur ki geceyi dinlenmeniz için yaratmış, gündüzü de ışıklı halketmiştir. Şüphe yok ki bunda, duyan topluluğa deliller var.

68- Allah, kendisine evlât edinmiştir dediler, münezzehtir o, müstağnîdir. Onundur ne varsa göklerde ve yeryüzünde: Şu iddiânıza dâir bir deliliniz var mı? Allah hakkında bilmediğiniz birşeyi mi söylüyorsunuz?

69- De ki: Allah'a yalan isnât edip iftirâ edenler kurtulmazlar, muratlarına ermezler.

70- Dünyâda değersiz menfaatler elde ettikten sonra dönüp tapımıza gelirler, sonra da kâfir oldukları, inkâr ettikleri şeyler yüzünden biz, onlara şiddetli bir azap tattırırız.

71- Oku onlara Nûh kıssasını. Hani kavmine, ey kavmim demişti, aranızda bulunmam ve Allah'ın âyetleriyle öğüt vermem ağır geliyorsa size, ben Allah'a dayanmışım, siz de, ortaklarınız da toplanın, ne yapacağınızı kararlaştırın, sonradan da yaptığınız şey, sizi kederlendirmesin, sonra kararınızı bildirin bana ve hiç mühlet de vermeyin.

72- Yüz çevirirseniz zâten sizden bir mükâfât istemem, benim mükâfâtım, ancak Allah'a âit ve Müslümanlardan olmam emredildi bana.

73- Derken onu yalanladılar da onu ve onunla berâber gemide bulunanları kurtardık ve onları hükümdâr ettik ve delillerimizi yalanlayanları sulara boğ-duk, bak da gör, korkutulanların sonları ne oldu.

74- Ondan sonra da insan topluluklarına peygamberler gönderdik, apaçık delillerle geldikleri halde önceden yalanladıkları şeylere bir türlü inanmadılar. İşte biz, haddini aşanların gönüllerini böyle mühürleriz.

75- Onlardan sonra da Mûsâ ve Hârûn'u, delillerimizle Firavun'a ve ona uyan ileri gelenlere gönderdik, fakat ona uymayı kibirlerine yediremediler ve zâten de mücrim bir topluluktu onlar.

76- Gerçek olan şey, katımızdan onlara gelince bu dediler, şüphe yok ki apaçık bir büyü.

77- Mûsâ, size gerçek, gelince böyle mi dersiniz dedi, büyü mü bu? Ve büyücüler, kurtulmazlar, muratlarına erişmez onlar.

78- Bizi atalarımızdan bulup gördüğümüz şeylerden çevirip yeryüzünde bize hâkim olmak için mi geldiniz ve biz, ikinize de inanmıyoruz dediler.

79- Ve Firavun, ne kadar bilgin büyücü varsa dedi, hepsini çağırın huzuruma.

80- Büyücüler gelince Mûsâ, ne atacaksanız atın bakalım dedi.

81- Onlar atınca Mûsâ, bu yaptığınız büyüdür dedi, ve şüphe yok ki Allah, onu bozacak, boşa çıkaracak, şüphe yok ki Allah, bozguncuların işlerini düzene sokmaz.

82- Suçluların zoruna gitse de Allah, sözleriyle gerçeğin gerçek olduğunu izhâr eder.

83- Firavun'un, kendilerini bir musîbete uğratmasından korktukları için Mûsâ'ya, kavminden bir soy inandı ancak, başkaları inanmadı ve gerçekten de Firavun, yeryüzünde pek yüceydi ve gerçekten o, buyruktan çıkmış kişilerdendi.

84- Mûsâ, ey kavmim dedi, Allah'a inandıysanız ve ona teslîm olduysanız güvenin, dayanın ona.

85- Dediler ki: Dayandık, Rabbimiz, sen bizi zâlim toplulukla sınama.

86- Ve bizi, rahmetinle kurtar kâfirler topluluğundan.

87- Ve Mûsâ'ya ve kardeşine, kavminize Mısır'da barınacak evler kurun, evlerinizi kıble yapın ve namaz kılın ve müjdele inananları diye vahyettik.

88- Ve Mûsâ, Rabbimiz dedi, sen Firavun'a ve ona uyanlardan ileri gelenlere gerçekten de dünyâ yaşayışına âit ziynetler ve mallar verdin. Rabbimiz, onlar bu yüzden halkı doğru yoldan çıkarmada, saptırmadalar. Rabbimiz, mallarını mahvet, yurtlarında kendi sefaletlerini göster onlara da yüreklerini sık, çünkü onlar, o elemli azâbı görünceye dek inanmayacaklar.

89- Tanrı, ikinizin de duâsı kabul edilmiştir dedi, artık doğru hareket etmekte devâm edin ve sakın ha bilmezlerin yoluna gitmeyin.

90- İsrailoğullarını denizden geçirdik, derken Firavun'la askeri de azgınlıkla, düşmanlıkla peşlerine düştü onların, sonucu su boğazına girince boğulurken inandım, gerçekten de İsrailoğullarının inandığı Tanrıdan başka tapacak yok ve ben Müslümanlardanım dedi.

91- Fakat şimdi mi? Halbuki bundan evvel isyân etmiştin, bozgunculardan olmuştun. 147[2]

[2] Firavun'un bu inanışına, yeis inanışı olduğu için makbul olmadığında ittifak vardır. Nitekim bu âyetlerde de buna işaret edilmektedir. Fakat sufiyyeden Muhyiddin-ibn-i ARabi (ölm. 1240), "Fusus-ül-Hikem" inde, bu âyetlere dayanarak Firavun'un mümin olduğunu söyler (Mûsâ fassı, Bosnalı Abdullah terceme ve şerhi, İst. matbaa-i Âmire - 1290, c. 2, s. 335-427 ve bilhassa 41 v. d.). Buna karşılık "Fütûhât-ı Mekkîyye de 52. babda, Firavun'ı ve benzerlerini cehennemlik saymadadır (Mısır,

Dâr-ül-ARabiyyet-il-Kübrâ, 1329 h, c. 1, s. 301. Aşağıdan 1-3. satırlar). Ancak Firavun hakkında İbn-i Arabi'nin güttüğü bu iki zıt kanaatin hangisini kabul etmek icab eder? Kesin hüküm verebilmek için bu iki kitaptan hangisinin sonradan yazıldığını bilmemiz lazımdır. Fütuhat'ı, ölümünden iki yıl önce bitirdiğini biliyorsak da Fusus'u, bundan sonra yazıp yazmadığını bilmiyoruz. Hatta Fütuhat'ı, sonradan yazsa bile belki bu kaydı, kendisine itiraz edenleri susturmak için koymuştur. Hasılı kesin bir söz söylememize imkan yok.

92- O halde bugün biz de, senden sonra gelenlere ibret olasın diye yalnız cesedini kurtaracağız ve şüphe yok ki insanların çoğu, bizim delillerimizden gaflettedir.

93- Andolsun ki biz İsrailoğullarını güzel bir yere yerleştirdik ve onları, tertemiz şeylerle rızıklandırdık. Kendilerine bilgi gelinceye dek de ayrılığa düşmediler. Şüphe yok ki Rabbin, ayrılığa düştükleri şeyler hakkında kıyâmet günü, aralarında hükmedecek.

94- Sana indirdiğimiz şeyde şüpheye düşersen (imkân yok ya), senden önce kitap okuyanlara sor. Andolsun ki gerçek, Rabbinden gelmiştir sana, artık şüphelenenlerden olma.

95- Ve Allah'ın delillerini yalanlayanlardan olma sakın, yoksa ziyankârlara katılırsın.

96- Öyle kişilerdir onlar ki Rabinin, onlara söylediği sözü haketmiştir onlar, inanmaz onlar.

97- Kendilerine her çeşit deliller, mucizeler gösterilse de elemli azâbı görmedikçe.

98- İnanıp da inançlarından fayda gören şehir halkı, ancak Yûnus'un kavmidir. İnandıkları zaman, dünyâ yaşayışında onlardan zillet azâbını giderdik ve bir zamanadek faydalandırdık onları.148[3]

[3] Hz. Yunus'un kıssası Ahd-i Atıyk'te ayrı bir bölüm olarak dört babda anlatılır.

99- Rabbin dileseydi yeryüzünde bulunanların hepsi de inanırdı. Artık inansınlar diye insanları zorlayıp duracak mısın?

100- Allah'ın izni olmadıkça hiç kimse inanamaz. Düşünüp akıl etmeyenlere de azâp eder.

101- De ki: Bir bakın da görün, neler var göklerde ve yeryüzünde. Fakat bunca deliller, bunca korkutan peygamberler, inanmayan topluluğa ne fayda eder?

102- Onlar, kendilerinden önce gelip geçenlerin uğradıkları felâket günlerine benzer günlerden başka bir şey mi bekliyorlar? De ki: Bekleyin bakalım, şüphe yok ki ben de sizinle berâber bekleyenlerdenim.

103- Sonra peygamberlerimizi ve inananları böylece kurtarırız biz ve inananları kurtarmak, bir haktır bize.

104- De ki: Ey insanlar, dinimde bir şüpheniz varsa bilin ki ben, Allah'ı bırakıp taptıklarınıza tapamam ve ancak sizi öldüren Allah'a kulluk ederim ve inananlardan olmam emredildi bana.

105- Ve doğru dine yüz çevir, sakın müşriklerden olma dendi bana.

106- Ve Allah'ı bırakıp da sana ne bir faydası dokunan, ne bir zarar veren şeylere tapma, bunu yaparsan şüphe yok ki zâlimlerden olursun dendi.

107- Allah, sana bir zarar verirse o zararı, ondan başka giderecek yoktur ve hayır etmek dilerse de ihsânını reddeden bulunmaz; bunu, kullarından dilediğine verir ve odur suçları örten rahîm.

108- De ki: Ey insanlar, gerçekten de Rabbinizden hak ve hakikat gelmiştir size. Artık kim doğru yola giderse faydası kendisinedir ve kim saparsa zararı kendine ve ben, sizi koruyucu değilim.

109- Sana ne vahyedilirse ona uy ve Allah hükmedinceye dek sabret ve odur hükmedenlerin en hayırlısı.

11- HÛD SURESİ

(Yüz yirmi üç âyettir. Bütün âyetleri Mekkîdir. Ancak Katâde'ye göre 114. âyeti Medenidir. İçinde Hûd peygamberden bahsedildiği için bu adla anılmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Elif lâm râ; bir kitaptır bu ki âyetleri, delillerle sağlamlaştırılmış, sonra apaçık bildirilmiştir, hüküm ve hikmet sâhibi olan ve her şeyden haberdâr bulunan Tanrı katından inmedir.

2- Emreder ki ancak Allah'a kulluk edin; şüphe yok ki ben, onun tarafından sizi korkutmak ve size müjde vermek için gelmişim.

3- Ve Rabbinizden yarlıganma dileyin, sonra da tövbe edin ona da sizi mukadder zamânadek güzel bir sûrette geçindirsin, nîmetlerinden faydalandırsın ve her ihsân sâhibine, ettiği lütuf ve ihsânın mükâfatını versin. Fakat döner, yüz çevirirseniz şüphe yok ki ben, o büyük günün azâbına uğrayacağınızdan korkmaktayım.

4- Dönüp varacağınız yer, Allah'ın tapısıdır ve onun, her şeye gücü yeter.

5- Haberiniz olsun ki onlar, içlerindekini gizlemek için göğüslerini kapatırlar; bilin ki onlar, duymamak için elbiselerine kat-kat bürünmeye çalışırlar; fakat o vakit bile gizlediklerini de bilir, açığa vurduklarını da. Şüphe yok ki o, gönüllerde ne varsa hepsini bilir.

6- Yeryüzünde hiçbir mahlûk yoktur ki rızkını vermek, Allah'a âit olmasına ve karâr ettikleri ata bellerini de bilir, tevdî edildikleri ana rahîmlerini de. Ve her şey, apaçık kitapta tespît edilmiştir.

7- Öyle bir mabuttur ki hanginiz daha iyi hareket edecek, bunu size bildirmek ve sizi sınamak için gökleri ve yeryüzünü altı günde yarattı, daha önce emri ve saltanatı, yarattığı suya cariydi. Onlara, siz ölümden sonra tekrar dirileceksiniz dersen kâfir olanlar derler ki: Bu, ancak apaçık bir aldatma.

8- Onların uğrayacakları azâbı, mukadder bir zamana kadar geciktirirsek, bunun teahhuruna da sebep nedir derler. Bilin ki onlara azâbın gelip çattığı gün o azap, artık geriye bırakılamaz ve alay ettikleri musîbet, onları çepeçevre kuşatır.

9- İnsana, katımızdan bir rahmet tattırsak da sonra alıversek onu insandan, şüphe yok ki her şeyden ümidini keser, bir nankör olur gider.

10- Fakat ona, bir dertten, bir musîbetten sonra nîmeti tattırırsak benden bütün kötülükler gitti der. Şüphe yok ki o şımarır, böbürlenmeye övünmeye koyulur.

11- Ancak sabredenler ve iyi işlerde bulunanlar müstesnadır. Öyle kişilerdir onlar ki onların hakkıdır yarlıganmak ve büyük bir ecir ve mükafat.

12- Ona bir hazine indirilseydi, yahut onunla berâber yanında bir melek de gelseydi demelerine sıkılarak sana vahyedilenlerin bir kısmını terk ediverecek misin? Sen ancak bir korkutucusun ve Allah her şeyi korur.

13- Yoksa kendi uyduruyor mu diyorlar? De ki: Hadi, gerçekseniz, Allah'tan başka gücünüz kime yetiyorsa, kimlere güveniyorsanız onları da çağırın da hep berâber, buna eşit on sûre meydana getirin.

14- Fakat davetinize icâbet etmezlerse artık iyice bilin ki o, ancak Allah'ın bilgisiyle indirilmiştir ve ondan başka hiçbir tapacak yoktur. Hâlâ mı Müslüman olmuyorsunuz?

15- Kim dünya yaşayışını ve ziynetini dilerse bu çeşit kişilerin yaptıklarının karşılığını tam olarak öderiz ve onlar, bu hususta hiçbir zarara uğramazlar.

16- Öyle kişilerdir onlar ki âhirette onlara ancak ateş var, dünyâda işledikleri işlerse boşa gitmiştir, zâten de bütün işledikleri boştur.

17- Rabbinden apaçık bir delile sâhip olan, bundan başka bir de tanığı olup daha önce din ve dünyâ işlerinde uyulan ve aynı rahmet olan Mûsâ'nın kitabında da bildirilen kişi, yalnız dünyâyı dileyene benzer mi? Rablerinden açık bir delile sâhib olanlar, Kur'ân'a inanırlar; topluluklardan onu inkâr edenlere vaadedilen yerse ateştir. Artık bu hususta şüpheye düşme, çünkü o, Rabbinden gelmedir, gerçektir, fakat insanların çoğu inanmaz.

18- Yalan yere Allah'a iftirâ edenden daha zâlim kimdir ki? Onlar, Rablerine arzedilecekler, tanıklar da işte bunlardı diyecekler, Rablerine karşı yalan söyleyenler. İyice bilin, Allah'ın lâneti zâlimleredir.

19- Onlar, halkı Allah yolundan menederler ve o yoldan saptırmak isterler, onlar âhiret inkâr edenlerin ta kendileridir.

20- Onlar, ne yeryüzünde azaptan kaçıp kurtulabilirler, ne de Allah'tan başka bir yardımcıları vardır. Azapları da kat-kat arttırılır. Çünkü onların işitmeye tahammülleri yoktu, görmezlerdi de.

21- Onlar, öyle kişilerdir ki kendilerine zarar verdiler ve uydurdukları şeyler de onlardan çekildi, kaybolup gitti.

22- Gerçekten de onlar âhirette en çok ziyana uğrayanların ta kendileridir.

23- İnanıp iyi işlerde bulunanlara ve Rablerine yalvarıp yakaranlara gelince: Onlardır cennet ehli ve onlar, orada ebedî kalırlar.

24- Bu iki bölük, kör ve sağırla gören ve duyan adama benzer sanki; bu ikisi, birbirine eşit olur mu hiç? Yoksa düşünmez misiniz?

25- Andolsun ki biz Nûh'u, kavmine gönderdik de şüphe yok ki dedi, ben, size apaçık bir korkutucuyum.

26- Ancak Allah'a kulluk edin, çünkü gerçekten de elemli bir günün azâbı gelip çatacak size, bundan korkuyorum ben.

27- Kavminin kâfir olanlarından ileri gelenler, biz dediler, seni de bizim gibi bir adam görmedeyiz ve sana uyanları da görüyoruz ki düşünmeden ve derhal sana kapılıveren ve ancak aşağılık tabakadan olan adamlarımız ve sizin, bize bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz, hattâ yalancı olduğunuzu sanıyoruz.

28- Nûh, ey kavmim dedi, ya ben Rabbimden apaçık bir delille gelmişsem ve katından bana bir rahmet vermişse, fakat bunu, siz görmüyorsanız. İstemediğiniz halde kabûl etmeniz için de sizi zorlayacak mıyım ki?

29- Ey kavmim, bu yüzden bir mal da istemem sizden; ecrim, ancak Allah'a ait ve ben, inananları kovacak da değilim; şüphe yok ki onlar, Rablerine kavuşacaklar, fakat sizi görüyorum ki bilgisiz bir kavimsiniz.

30- Onları kovarsam ey kavmim, Allah'tan başka kim yardım eder bana, hiç de mi düşünmezsiniz?

31- Ve ben, Allah'ın hazîneleri yanımda demediğim gibi gaybı bilirim de demiyorum ve ben bir meleğim gibi bir söz de etmiyorum, fakat sizin gözünüze hor görünenler hakkında, Allah onlara hiçbir sûretle ve kesin olarak bir hayır vermez de diyemem. İçlerinde ne var, Allah daha iyi bilir. Ancak onları kovar, haklarında bu çeşit sözler söylersem mutlaka zulmedenlerden olurum.

32- Yâ Nûh dediler, gerçekten de bizimle uğraşmadasın ve uğraşmanda ileri de gittin, gerçeklerdensen hadi, tehdit edip durduğun azâba uğrat bizi.

33- Nûh, dilerse dedi, Allah uğratır ancak o azâba sizi ve onu âciz bir hâle getiremezsiniz siz.

34- Azgınlığınıza karşılık Allah sizi helâk etmeyi murâd etmişse öğüt vermek istesem de öğüdüm bir fayda vermez size. Odur Rabbiniz ve dönüp onun tapısına varacaksınız.

35- Yoksa kendisi uyduruyor bunları mı diyorlar. De ki: Eğer uyduruyorsam benim suçum, bana âit ve ben sizin yaptığınız suçlardan uzağım.

36- Nûh'a, kavminden inananlardan başkaları kesin olarak inanmayacak, artık sen de onların yaptıkları işler yüzünden kederlenme diye vahyedildi.

37- Nezâretimiz altında ve vahyimize uyarak bir gemi yap, zulmedenler için af dileme benden, şüphe yok ki sularda boğulacak onlar.

38- Gemiyi yapmaya koyulmuştu ve kavminin ileri gelenleri, yanından geçerken alay ediyorlardı onunla, o da, alay ediyorsunuz bizimle ama diyordu, siz nasıl alay ediyorsanız biz de sizinle öyle alay edeceğiz.

39- Artık, uğrayanı hor-hakir edecek azâbın kime gelip çatacağını ve daimî azâba kimin uğrayacağını yakında bilir, anlarsınız.

40- Sonucu emrimiz gelip tandırın altından su kaynamaya başlayınca her mahlûktan birer çifti ve helâki taktîr edilenden başka âilenden olanları ve inananları gemiye yükle dedik; zâten maiyetinde bulunan inanmış kişiler de pek azdı. 149[1]

[1] Tandır hakkında çeşitli rivâyetler vardır. Ekmek pişirilen tandırdır, suyun oradan kaynaması, tufanın başlayacağına alâmetti. Bu kavil, İbn-i Abbas'tan, Hasen'den ve Mücâhid'den rivâyet edilmiştir. Tandırın, Nûh Peygamberin evinde olduğu, evinin de Şam ülkesinde bulunduğu söylenmiştir. Kufe mescidinden kaynadığını söyleyenler de vardır. Tandırın, yeryüzü olduğu, gene İbn-i Abbas'la İkrime'den rivayet edilmiştir ki Zeccac bu kavli kabul eder. Tandırın kaynamasından maksat, tanyerinin ışıması, yeryüzünün yüksek yerlerinden suların kaynayıp fışkırmasıdır diyenler de olmuştur.

41- Ve Nûh, binin gemiye dedi; akıp gitmesi de Allah adıyladır onun, durması da. Şüphe yok ki Rabbim, suçları örter, rahîmdir.

42- Gemi, içindekilerle dağlar gibi dalgalar üstünde akıp gidiyordu. Nûh, kendisinden çekilip ayrı bir yerde bulunan oğluna oğulcuğum dedi, bin sen de bizimle ve kâfirlerle berâber olma. 150[2]

[2] Nûh'un bu oğlunun, Ken'an olduğu rivâyet edilmiştir, Yam diyenler de vardır.

43- O, dağda bir yere sığınırım ben dedi. Nûh, bugün dedi Allah'ın acıdığı kişilerden başka onun emrinden kurtulacak yok ve derken aralarına bir dalgadır giriverdi ve o da boğulanlara katıldı.

44- Ve dendi ki: Ey yeryüzü, em suyunu ve ey gök kes yağmurunu ve su emildi ve iş yapıldı-bitti ve oturdu Cûdi'ye gemi ve uzaklık denildi, zulmeden topluluğa. 151[3]

[3] Cudi tepesi, Ararat dağının bir tepesidir.

45- Ve Nûh Rabbine niyâz edip dedi ki: Rabbim, oğlum da şüphe yok ki âilemdendi ve şüphe yok ki vaadin gerçektir senin ve sen, hükmedenlerin en hayırlısısın.

46- De ki: Yâ Nûh, o, kesin olarak senin âilenden değil, çünkü o, kötü bir iş işledi. Artık bilmediğin şeyi isteme benden şüphe yok ki bilgisizlerden olmaman için öğüt vermedeyim sana.

47- Nûh, Rabbim dedi, bilmediğim şeyi senden istemekten, gene sana sığınırım ve beni yarlıgamazsan, bana acımazsan ziyankârlardan olurum ben.

48- Dendi ki: Nûh, sana ve seninle berâber bulunanlardan türeyecek ümmetlere bizden gönderilen esenlikler ve bereketlerle in gemiden. Onlardan türeyecek ümmetler içinde öyleleri de var ki onları da bir müddet faydalandıracak, geçindireceğiz de sonra bizden elemli bir azâba uğrayacaktır onlar.

49- İşte bunlar, gaibe âit haberlerdir ki sana onları vahyediyoruz. Bundan önce ne sen onları biliyordun, ne kavmin biliyordu, sabret artık; şüphe yok ki sonuç, çekinenlerindir.

50- Âd kavmine de kardeşleri Hûd'u göndermiştik de ey kavmim demişti, Allah'a kulluk edin, ondan başka bir mabudunuz yok; siz ancak iftirâ etmedesiniz.

51- Ey kavmim, buna karşılık sizden bir ecir de istemiyorum, ecrim, ancak beni yaratana âit, hâlâ akıl etmeyecek misiniz?

52- Ey kavmim, Rabbinizden yarlı-ganma dileyin de sonra tövbe edin ona, size gökten bol bol yağmur yağdırsın, kuvvetinize, fazlasıyla kuvvet katsın ve mücrim olarak yüz çevirmeyin.

53- Ey Hûd dediler, sen bize apaçık bir delil gösteremiyorsun, biz de senin sözünle tanrılarımızı bırakmayız ve biz sana inanmıyoruz.

54- Tanrılarımızın bir kısmı seni fena çarpmış deriz de başka bir şeycik demeyiz. O, şüphe yok ki dedi, ben Allah'ı tanık tutmadayım, siz de tanık olun, ben sizin şirk koştuğunuz şeylerden tamamıyla uzağım.

55- Onu bırakıyor da taptıklarınızı ona eş tutuyorsunuz, uzağım onlardan, hadi, hepiniz, aleyhime düzen kurun, sonra da hiç göz açtırmayın bana.

56- Şüphe yok ki ben, Rabbim ve Rabbiniz Allah'a dayandım; yeryüzünde yürür hiçbir mahlûk yoktur ki o, onun alnına düşen saçlardan tutup çekmesin, onun mukadderatını tâyin etmesin ve şüphe yok ki Rabbim, dosdoğru yoldadır, bütün kudretiyle berâber adâletiyle, lütfuyla hükmeder.

57- Yüz çevirirseniz bilin ki ben, size neyi tebliğ etmek için gönderildiysem onu tamamıyla tebliğ ettim ve Rabbim, sizin yerinize, sizden başka bir topluluğu geçirecek ve siz ona hiçbir sûretle zarar veremezsiniz. Şüphe yok ki Rabbim her şeyi korur.

58- Emrimiz gelince Hûd'u ve onunla berâber bulunan inanmış kişileri, bizden bir rahmet olarak kurtardık ve onlara ağır bir azaptan necat verdik.

59- İşte Âd, Rablerinin delillerini bile-bile inkâr ettiler ve peygamberlerine asi oldular ve her inatçı cebbar kişiye uydular.

60- Ve şu dünyada da lânete uğratıldılar, kıyamet gününde de. Bilin ki hiç şüphe yok Âd, Rablerine karşı kâfir oldu; bilin, uzaklık Hûd'un kavmi Âd'a.

61- Semûd kavmine de kardeşleri Sâlih'i göndermiştik. Ey kavmim demişti, Allah'a kulluk edin, ondan başka bir mabudunuz yok. Sizi yeryüzünden yaratıp meydana getirdi ve orayı îmâra memûr etti sizi; artık ondan yarlıganma dileyin, sonra da tövbe edin ona. Şüphe yok ki Rabbim, yakındır, duâları kabul eder.

62- Ey Sâlih dediler, bundan önce sen aramızda, hakkında iyi ümitler beslediğimiz birisiydin, şimdi atalarımızın taptıkları şeylerden bizi vaz geçirmek mi istiyorsun? Ve biz, gerçekten de senin bizi dâvet ettiğin şey hakkında şüphe içindeyiz, tereddüt etmekteyiz.

63- O, ey kavmim dedi, ya ben Rabbimden apaçık bir delille gelmişsem ve katından bana bir rahmet vermişse. Ona isyân edersem Allah'a karşı kim yardım edebilir bana? Ve beni boyuna ziyana sokmaktan başka bir şey de yapmıyorsunuz.

64- Ey kavmim, işte şu Allah'ın dişi devesi, size bir mûcize. Bırakın onu da yeryüzünde yiyip gezsin ve ona kötülükle dokunmayın, sonra pek yakın bir azap gelip çatar size.

65- Ayaklarını kesip öldürdüler onu, Sâlih de yurdunuzda üç gün daha yaşayıp geçinin dedi, bu, yalan denmesine imkân bulunmayan bir vait.

66- Emrimiz gelince Sâlih'i ve onunla berâber bulunan inananları, bir rahmet olarak kurtardık ve o günün horluğundan necat verdik onlara. Şüphe yok ki Rabbin, çok kuvvetlidir, o, pek üstündür.

67- Bir bağırış, o zulmedenleri kapıverdi, yurtlarında, diz çökmüş bir halde helâk oluverdiler.

68- Sanki orada hiç yaşamamışlar, hiç oturmamışlardı. Bilin ki hiç şüphe yok Semûd, Rablerine karşı kâfir oldu, bilin, uzaklık Semûd'a.

69- Elçilerimiz, İbrâhim'e müjde vermek üzere gelip esenlik sana dediler. O da esenlik size dedi ve durup eğlenmeden hemen kızarmış bir buzağı getirdi.152[4]

[4] Bu olaylar, Ahd-i Atıyk'ın Tekvin bölümünde, 18-19. bablarda anlatılmaktadır.

70- Yemeğe el uzatmadıklarını görünce de halleri, hoşuna gitmedi ve onlardan, içine bir korku düştü. Dediler ki: Korkma, biz Lût kavmine gönderildik.

71- Karısı, ayakta durup sevincinden gülmedeydi ki biz ona, İshak'ı müjdeledik, İshak'tan sonra da Yakup'u.

72- O, eyvahlar olsun dedi, ben mi doğuracağım? Ben bir kocakarıyım, şu kocam da ihtiyar. Şüphe yok ki bu, pek şaşılacak bir şey.

73- Onlar, Allah'ın işine mi şaşıyorsun dediler, ey Ehli Beyt, Allah'ın rahmeti ve bereketleri size; şüphe yok ki o, övülmeye lâyık, kullara müstahak olmadan ihsânda bulunan bir Tanrıdır.

74- İbrâhim'in korkusu yatışıp müjdelenince Lût kavmi hakkında bizimle mücâdeleye girişmişti.

75- Çünkü İbrâhim, gerçekten de pek halîmdi, fazla duâ edip ağlardı, kendisini tamamıyla Tanrıya vermişti.

76- Ey İbrâhim dediler, vazgeç bundan, şüphe yok ki Rabbinin emri gelip çatmıştır ve şüphe yok ki onlar reddine imkân olmayan bir belâya uğrayacaklar.

77- Elçilerimiz, Lût'a gelince Lût, gelişlerinden endişeye düştü, içine bir korku girdi, gönlü daraldı ve bu dedi, pek çetin bir gün.

78- Kavmi, koşa koşa onun yanına geldi, onlar, önceden de kötülükler yapar dururlardı. Lût, ey kavmim dedi, işte kızlarım, onlar, sizin için daha temiz, artık Allah'tan çekinin de beni, konuklarımdan utandırmayın. İçinizde, aklı başında bir adam da mı yok?

79- Andolsun ki dediler, sen de bilirsin, kızlarında hiç gözümüz yok, sen bizim ne istediğimizi bilirsin.

80- Lût, size karşı koyacak gücüm, kuvvetim olsaydı, yahut da kuvvetli bir aşîretim olsaydı da ona sığınsaydım dedi.

81- Melekler, ey Lût dediler, şüphe yok ki biz, Rabbinin elçileriyiz, onlar, sana kesin olarak ilişemezler; sen gece karanlığı basınca âilene mensup olanlarla yola düş, hiçbiriniz, ardına bakmasın, ancak karını berâber götürme, çünkü o da onların uğrayacağı azâba uğrayacak. Şüphe yok ki uğrayacakları azâbın mukadder zamanı, sabah çağıdır; sabah da yakın değil mi?

82- Emrimiz gelince, o şehirlerin altını üstüne getirdik, tepelerine, üst-üste yığılıp taş kesilmiş balçıktan meydana gelmiş taşlar yağdırdık.

83- Sanki damgalanmıştı Rabbinin indinde de azâp için hazırlanmıştı o taşlar ve onlar, şimdi de zâlimlerden uzak değil.153[5]

[5] Bu olaylar, Ahd-i Atıyk'ın Tekvin bölümünde, 18-19. bablarda anlatılmaktadır.

84- Medyen'e de, kardeşleri Şuayb'i göndermiştik de ey kavmim demişti, Allah'a kulluk edin, ondan başka bir

mabudunuz yok. Ölçeği-tartıyı eksik tutmayın, çünkü ben gerçekten de hayırlara uğradığınızı görmedeyim ve şüphe yok ki ben, bir gün sizi çepeçevre kuşatıverecek bir azâba uğramanızdan korkuyorum.

85- Ey kavmim, ölçeği doğru ölçün, terâziyi doğru tartın, halkın mallarını eksiltmeyin, yeryüzünde bozgunculuk etmeye çalışmayın.

86- İnanmışsanız Allah'ın bıraktığı kâr, daha hayırlıdır size ve ben de size bir bekçi değilim.

87- Ey Şuayb dediler, kıldığın namaz mı, tuttuğun din mi emrediyor sana da bizi atalarımızın taptıklarından vazgeçirmeye uğraşıyor, mallarımızı da dilediğimiz gibi tasarruf etmemize mâni olmaya kalkışıyorsun? Halbuki sen, şüphe yok ki halîm-selim ve aklı başında bir adamsın.

88- Ey kavmim dedi Şuayb, ya Rabbimden apaçık bir delille gelmişsem, ya kendi katından beni güzel bir rızıkla rızıklandırmışsa. Sizi nehyet-tiğim şeye kendim aykırı hareket edemem ki. Gücümün yettiği kadar ıslâh etmek istiyorum sizi ve başarım, ancak Allah'tandır, ona dayandım ve sonunda da dönüp onun tapısına varacağım.

89- Ey kavmim, bana karşı güttüğünüz düşmanlık, Nûh, yahut Hûd, yahut da Sâlih kavimlerinin uğradıkları azâba benzer bir azâba uğratmasın sizi; Lût kavmi de uzak değil sizden.

90- Rabbinizden yarlıganma dileyin, sonra da tövbe edin ona; şüphe yok ki Rabbim rahîmdir, kullarını sever.

91- Ey Şuayb dediler, söylediğin sözlerin çoğunu anlamıyoruz ve seni de içimizde zayıf görmedeyiz. Kabîlen olmasaydı seni taşlardık ve sen, bizden üstün değilsin zâten.

92- Şuayb, ey kavmim dedi, kabîlem, sizce Allah'tan daha fazla mı saygıya değer ki onu ardınıza attınız? Şüphe yok ki Rabbim, bütün yaptıklarınızı kavrar.

93- Ey kavmim, elinizden ne geliyorsa yapın, ben de yapmadayım elimden geleni. Kime, aşağılatıcı azap gelecek ve kim yalancıdır, yakında bilir, anlarsınız; gözetip durun, ben de gözlüyorum.

94- Emrimiz gelince Şuayb'i ve onunla berâber inanmış olanları, bizden bir rahmet olarak kurtardık, zulmedenleriyse bir bağırış kavrayıverdi ve hepsi de yurtlarında diz çökmüş bir halde helâk oluverdi.

95- Sanki yurtlarında hiç yaşamamışlar, hiç oturmamışlardı. Bilin ki uzaklık Medyen ehline, nitekim Semûd da öylece uzaklaşıp gitti.

96- Andolsun ki biz Mûsâ'yı, delillerimizle ve apaçık bir burhanla göndermiştik

97- Firavun'a ve kavminden ileri gelenlere fakat gene de onlar Firavun'un buyruğuna uymuşlardı, halbuki Firavun'un buyruğu, hiç de doğruyu göstermiyor, hayra sevketmiyordu.

98- O, kıyâmet günü de kavminin önüne düşecektir ve artık onları ateşe götürmüş, gitmiştir ve vardıkları yer, ne de kötü yerdir.

99- Burada da lânete uğradılar, kıyâmet gününde de. Şu bağışlanan bağış, ne de kötü bağıştır.

100- Bunlar, mâceralarını sana hikâye ettiğimiz şehirlere âit haberler; o şehirlerden harâbeleri hâlâ duranlar var, biçilmiş ekin gibi yerle bir olanlar, eseri bile kalmayanlar var.

101- Biz zulmetmedik onlara, fakat onlar, kendi kendilerine zulmettiler; Rabbinin emri gelince, Allah'ı bırakıp da kulluk ettikleri tanrıları, onlara hiçbir fayda veremedi ve ziyanlarını arttırmaktan başka bir şey yapamadı.

102- İşte Rabbin, zulmeden şehirleri böyle alıverir, aldığı, azâbına uğrattığı zaman da şüphe yok ki onun kavrayışı pek elemlidir, pek çetindir.

103- Gerçekten de bunda, âhiret azâbından korkanlara bir ibret var; o gün, bütün insanların bir araya toplanacağı bir gündür ve bütün insanların hazır olacağı bir gün.

104- Ve biz o günün gelip çatmasını, ancak sayılı bir müddet için geciktiririz.

105- O gün geldi mi hiçbir kimse, Rabbinin izni olmaksızın konuşamaz; onların bir kısmı kutsuzdur, bir kısmı kutlu.

106- Ama kutsuz olanlar, gerçekten de ateştedir, onların inliyerek nefes almaları da oradadır, biten bir inilti gibi nefes vermeleri de.

107- Rabbinin dilediğinden başka hepsi de orada ebedî kalır göklerle yeryüzü durdukça; şüphe yok ki Rabbin, dilediğini dilediği gibi yapar.

108- Ama kutlu olanlarsa cennettedir, orada ebedî kalır Rabbinin dilediğinden başka hepsi, gökler ve yeryüzü durdukça; bitip tükenmesi olmayan bir bağıştır bu.154[6]

[6] 107-108. Bu iki âyetteki göklerle yeryüzünün, 14. sûrenin 48. âyetinde bildirildiği gibi kıyamette, değişecek olan göklerle yerler yani âhiret gökleriyle âhiret yeri olduğunu ve bu sûretle de ebedî bulunduğunu söylemişlerdir. Ayetin bu veçhile vahyedilmesi, ebediliği bildirmek içindir diyenler vardır. Her iki ayetteki "onun dilediğinden başka" sözü iman sahibi oldukları halde kötülük işleyenlerin, suçları miktarınca cehennemde kalıp Tanrı rahmetiyle, yahut şefaatle cehennemden çıkacaklarını bildirmektedir.

109- Artık bunların taptıkları şeylerin boşluğunda bir şüphen olmasın; önceden ataları nasıl tapıyorsa onlar da tıpkı o çeşit tapıyorlar ve biz de onların nasîbini eksiksiz olarak vereceğiz.

110- Andolsun ki biz Mûsâ'ya da kitap vermiştik de onda ihtilâfa düşmüşlerdi; Rabbinin taktîr ettiği vaadi olmasaydı çoktan aralarında hükmedilir, iş bitmiş olurdu ve onlar, gerçekten de bu hususta şiddetli bir şüphe ve tereddüd içinde kalmışlardır.

111- Ve şüphe yok ki Rabbin, onların yaptıkları şeylere tam bir karşılık verecektir, şüphe yok ki o, ne yapıyorlarsa hepsinden de haberdardır.

112- Artık sen, sana nasıl emredildiyse öylece dosdoğru hareket et ve seninle berâber bulunan ve tövbe etmiş olanlar da dosdoğru hareket etsinler ve taşkınlıkta bulunmayın, çünkü şüphe yok ki o, ne yapıyorsanız hepsini de görür.

113- Ve zulmedenlere meyletmeyin, sonra ateşle azâba uğrarsınız ve Allah'tan başka bir dostunuz yoktur, sonra yardım da görmezsiniz.

114- Ve gündüzün başlangıcıyla son kısmında ve gecenin ilk çağlarında namaz kıl; şüphe yok ki güzel işler, kötülükleri giderir. İşte bu, iyi düşünenlere bir öğüttür.155[7]

[7] Gündüzün başlangıcıyla son kısmındaki namazlar, sabah ve akşam namazlarıdır. Gecenin ilk çağlarındaki namaz da akşam namazıdır. Gündüzün başlangıcında ve son kısmındaki namazlar, sabah, öğle ve ikindi, gecenin ilk çağlarındaki namazlar da akşam ve yatsı namazlarıdır diyenler de olmuştur. Güzel işlerden maksat namazdır.

115- Ve sabret, çünkü Allah, gerçekten de iyilik edenlerin ecrini zâyi etmez.

116- Sizden önceki çağlarda, halkı, yeryüzünde bozgunculuktan vazgeçirmeye çalışan idrâk ve ibâdet ehli bir bölük halk bulunsaydı ne olurdu; halbuki içlerinden kurtardıklarımız pek azdı ve zulmedenler, yalnız kendilerine verilmiş olan devlete uydular ve suçlu oldular.

117- Rabbin, ahâlisi, birbirini ıslâh edip duran şehirleri zulümle helâk etmez.

118- Rabbin dileseydi insanları bir tek ümmet haline getirirdi, fakat onlar, aykırılığa düşmekten bir türlü kurtulamazlar.

119- Ancak Rabbinin merhamet ettiği kimseler müstesnâ ve zâten de bunun için halketmiştir onları ve Rabbinin sözü de tamamıyla yerine gelmiştir: And-olsun ki cehennemi, cinlerin ve insanların bir kısmıyla dolduracağım.

120- Peygamberlere âit haberlerin hepsinden, gönlünü yatıştıracak olanlarını, sana hikâye ediyoruz ve bu kıssalarda, sana gerçek haberler, inananlara da öğüt ve ibret var.

121- İnanmayanlara de ki: Gücünüzün yettiğini yapın, şüphe yok ki biz de yapmadayız.

122- Ve bekleyin, şüphe yok ki biz de beklemedeyiz.

123- Ve göklerle yeryüzünde gaibe âit olan, bilinmeyen her şey, Allah'ındır ve bütün işler, dönüp ona varır, artık ona kulluk et ve ona dayan. Rabbin, yaptığınız şeylerden gafil değildir.

12- YÛSUF SURESİ

(Yüz on bir âyettir. Mekkîdir, ancak ilk üç âyetiyle 7. âyetinin Medenî olduğu İbn-i Abbas'tan rivâyet edilmiştir. Bütün sûre Yûsuf Peygamberin kıssasını anlattığından bu adla adlanmıştır. Hz. Yûsuf'un kıssası, Ahd-i Atıyk'ın Tekvin bölümündedir (37-50))

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Elif lâm râ. Bunlar, her şeyi apaçık bildiren kitabın âyetleridir.

2- Onu, akıl edesiniz diye Arapça olarak Kur'ân'da da indirdik.

3- Sana bu Kur'ân'ı vahyederek kıssaların en güzelini hikâye edeceğiz ve bundan önce sen elbette onu bilmeyenlerdendin.

4- Bir zaman Yûsuf, babasına babacığım demişti, ben onbir yıldızla güneşi ve ayı gördüm, bir de baktım ki onlar, bana secde ediyorlar.156[1]

[1] On bir yıldızla kardeşleri, ayla babası güneşle de anası temsil ediliyor.

5- Babası, oğulcağızım demişti, rüyanı kardeşlerine söyleme, sana bir düzen kurarlar sonra. Şüphe yok ki Şeytan, insanlara apaçık bir düşmandır.

6- Böylece Rabbin, seni seçecek ve rüyalara âit tâbirleri öğretecek sana. Ve bundan önceki ataların İbrâhim'e ve İshak'a nasıl nîmetlerini tam olarak ihsân ettiyse sana ve Yakup soyuna da nîmetlerini tam olarak ihsân edecek. Şüphe yok ki Rabbin, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.

7- Andolsun ki Yûsuf'la kardeşlerine âit vakalarda soranlar için nice ibretler var.

8- Hani onlar, Yûsuf'la kardeşi demişlerdi, babamıza bizden fazla sevgili ve bizse birbirini tutan ve daha kuvvetli bulunan bir topluluğuz. Şüphe yok ki babamız, yanlış bir yol tutmuş.

9- Öldürün Yûsuf'u, yahut da öyle bir yere atın ki babanız, artık onu göremesin, ondan sonra tövbe eder, düzgün bir topluluk olursunuz.

10- İçlerinden biri Yûsuf'u öldürmeyin demişti, mutlaka bir şey yapacaksınız bir kuyuya atın bâri de gelip geçenlerden onu bulup alan olsun.

11- Onlar, baba demişlerdi, ne diye Yûsuf'u emniyet etmiyorsun bize ve biz, hiç şüphe yok ki ona öğütler vermedeyiz.

12- Yarın onu bizimle yolla da bol-bol yesin, içsin, oynasın ve biz onu mutlaka koruruz.

13- Yakup, onu götürür, giderseniz kederlenirim ben ve korkarım ki siz, ondan gaflet edersiniz de gelip kurt yer onu demişti.

14- Biz demişlerdi, güçlü kuvvetli bir toplulukken gelip onu kurt yerse artık şüphe yok ki ziyankârlardan oluruz.

15- Sonucu onu götürüp kuyuya atmaya hep berâber karar verdikleri zaman ona, andolsun ki farkında bile olmadıkları bir anda şu yaptıklarını haber vereceksin onlara diye vahyetmiştik.

16- Akşam olunca ağlaya-ağlaya babalarına gelmişlerdi.

17- Baba demişlerdi, biz yarışa gitmiştik, Yûsuf'u da elbiselerimizin başında bırakmıştık, bir kurt gelip yemiş onu, fakat biz doğru söylesek de sen inanmazsın bize.

18- Gömleğini de kana bulayıp yalanlarını ispât için getirmişlerdi. Yakup, olsa-olsa demişti, nefisleriniz, yaptığınız işi size güzel, o güç işi kolay göstermiş; fakat ben, pek güzel dayanır, sabrederim ve anlattıklarınıza karşı da ancak Allah'tan yardım dilerim.

19- Derken bir yolcu kafilesi geçerken kuyudan su almak için birini yollamışlardı, o da kovasını kuyuya salınca müjde diye bağırmıştı, burada bir genç var ve onu çıkarıp bir ticâret malı gibi gizlemişlerdi; Allah'sa onların yaptıklarını biliyordu.

20- Ve onu değersiz bir kâr, sayılı birkaç kuruş karşılığında satmışlardı ve onu satarlarken paraya pek o kadar rağbetleri de yoktu.

21- Mısır halkından olup onu satın alan kişi, karısına, buna izzetle muâmele et, umarım ki bize faydası dokunur, yahut da onu evlât ediniriz demişti. İşte Yûsuf'u, Mısır'da böylece yerleştirdik de ona rüya yormasını öğrettik ve Allah, yaptığı işte üstündür daima, fakat insanların çoğu, bunu bilmez.

22- Ergenlik çağına girince ona hükmetme kabiliyeti ve bilgi verdik ve işte iyilik edenleri böyle mükâfatlandırırız.

23- Evinde bulunduğu kadın, ondan murât almak istedi de kapıları sımsıkı kapattı ve hadi dedi, beri gel. O, Allah'a sığınırım dedi; şüphe yok ki kocan, benim efendimdir ve şüphe yok ki zulmedenler, asla kurtulamaz, murâdına eremez.

24- Andolsun ki kadın, ondan murât almayı iyice kurmuştu, eğer Rabbinin burhanını görmeseydi Yûsuf da onun hakkında niyetini bozardı, işte biz ondan çirkin ve kötü şeyleri böylece giderdik, çünkü şüphe yok ki o, gönlünü bize bağlamış kullarımızdandı.

25- Derken ikisi de kapıya doğru koştu. Kadın, onun gömleğini arkadan boydan boya yırtmıştı ki tam bu sırada kapıdan çıkarlarken kadının kocasına kapı önünde rastladılar. Kadın, karına kötülük etmek isteyenin cezâsı, zindana atılmaktan, yahut elemli bir azâba uğratılmaktan başka ne olabilir ki dedi.

26- Yûsuf, o benden murât almak istedi dedi ve kadının yakınlarından biri tanıklık ederek dedi ki: Eğer Yûsuf'un gömleği, ön taraftan yırtılmışsa kadın doğrudur, o yalancılardandır.

27- Yok, eğer gömleği arka taraftan yırtılmışsa kadın yalan söylemektedir, o doğruculardan.

28- Kocası, Yûsuf'un gömleğini arka taraftan yırtılmış görünce hiç şüphe yok ki dedi bu, sizin düzenlerinizden. Gerçekten de ey kadınlar, düzenleriniz pek büyüktür sizin.

29- Ey Yûsuf, sen de bu meseleyi bırak artık ve sen ey kadın, suçundan tövbe et, şüphe yok ki sen, hata işleyenlerdensin.

30- Şehirdeki kadınlar, azîzin karısı, kölesinden murât almak istemiş, sevgi, bütün kalbini kaplamış, görüyoruz ki o, apaçık bir sapıklıkta dediler.157[2]

[2] Ayette geçen "aziz" Mısır'ın maliye işlerine bakan en büyük memûru olduğu ve aziz kelimesinin, onun adı olmayıp memûriyetine verilen ad bulunduğu rivâyet edilmiştir. Firavun, yani Mısır hükümdarıdır diyenler de vardır. Ahd-i Atıyk, Yûsuf'u satın alan kişinin, Firavun’un maiyet askeri kumandanı Yutıfar olduğunu söylüyor (Tekvin, 39).

31- Dedikodularını duyunca dâvet etti onları ve dayanacak şeyler getirdi, sofra çıkardı ve her birine birer bıçak verdi ve Yûsuf'a, görün şunlara, gel dedi. Kadınlar, onu görünce şaşırdılar, meyve yerine ellerini doğradılar ve tenzîh ederiz Allah'ı dediler, hâşâ bu insan değil, olsa-olsa büyük ve şerefli bir melek.

32- O da, işte dedi, hakkında beni kınayıp durduğunuz bu zat. Ondan murât almak istedim de o namusunu korudu, kötülük etmedi. Fakat yemîn ederim ki

emredileni yapmazsa zindana attıracağım onu ve herhalde horluğa uğrayanlara katılacak.

33- Yûsuf, Rabbim dedi, zindan, bunların dâvet ettikleri şeyden daha hayırlı bence. Bunların düzenlerini benden uzaklaştırmazsan belki onlara meyleder de bilgisizlerden olurum.

34- Rabbi de artık onun dûasını kabûl etti ve düzenlerini defetti ondan; şüphe yok ki o, duyar, bilir.

35- Sonra onun suçsuzluğuna dâir bunca deliller görmekle berâber gene de bir müddet hapsedilmesini muvâfık bir tedbîr saydılar.

36- Ve onunla berâber zindana iki de delikanlı girmişti. Bunların biri, ben dedi, rüyamda gördüm, şarap yapmak için üzüm sıkıyormuşum ve öbürü ben de dedi, rüyamda gördüm, başımda ekmek var, kuşlar gelip tepemdeki ekmeği yiyormuş. Bunları yor bize, çünkü biz seni görüyoruz ki iyilik edenlerdensin.

37- Yûsuf, size dedi, rızıklanacağınız hiçbir yemek gelmiyor ki ben onu, önceden haber vermiş olmayayım; bu da Rabbimin bana öğrettiklerinden. Şüphe yok ki ben, Allah'a inanmayan ve âhireti inkâr eden topluluğun dinini terkettim.

38- Ve atalarım İbrâhim'in, İshak'ın ve Yakup'un dinine uydum. Hiçbir şeyi Allah'a eş tutmamıza imkân yok, bu da bize ve insanlara, Allah'ın bir lütfü, fakat insanların çoğu şükretmez.

39- Ey benim iki zindan arkadaşım, birbirine aykırı Rabler mi daha hayırlı, yoksa bir ve her şeye üstün olan Allah mı?

40- Sizin, ondan başka taptığınız şeyler, ancak sizin ve atalarınızın uydurup adlandırdığı şeylerden ibâret, Allah, onların tanrılığına dâir hiçbir delil indirmemiştir; hüküm ancak Allah'ındır. Ancak ona kulluk etmenizi emretmiştir, başkasına değil. İşte dosdoğru din de budur, fakat insanların çoğu bilmez.

41- Ey benim iki zindan arkadaşım, sizin biriniz, tekrar efendisine içki sunacak, fakat öbürü asılacak ve kuşlar, başını didip yiyecekler. İşte esâsını anlamak istediğiniz şey böylece taktîr edilmiş, bitmiştir.

42- Ve onlardan, kurtulacağını sandığına beni dedi, efendine anlat. Fakat Şeytan, efendisine bunu anlatmayı unutturdu ona ve bu yüzden daha nice yıllar zindanda kaldı. 158[3]

[3] Nice yıllar. Bunun karşılığı olan Arapça kelime, on sayısının bölümlerine verilen bir addır. Üçten ona kadar olan sayılardan biridir, beşten yukarı, ondan aşağıdır demişlerdir (al-Müfredât, 49). İbn-i Abbas'tan gelen rivâyete göre yedi yıldır. Aliyy-ibn-il-Huseyn'le Câ'fer-üs-Sâdık (a.s)'tan da yedi yıl olduğu rivâyet edilmiştir (Mecma' 1, 598).

43- Padişah dedi ki: Rüyamda gördüm, yedi zayıf inek, yedi semiz ineği yiyordu; bir de yedi terü-tâze yeşil başakla yedi tâne de kurumuş başak gördüm. Ey ileri gelenler, rüya yormayı biliyorsanız bu rüyamı yorun. 159[4]

[4] Kur'ân, rüyayı görenin "melik", yani Firavun olduğunu söylüyor. Ahd-i Atıyk'te de böyledir. Hz. Yûsuf, rüyayı yorduktan sonra sûrenin 54. âyetinden itibaren anlatıldığı gibi Mısır'da maliye işlerine memûr olmuştur. Ahd-i Atıyk'te de böyle anlatılmaktadır.

44- Onlar, karmakarışık ve aslı olmayan bir düş; biz bu çeşit boş rüyaları yormayı bilmeyiz dediler.

45- O iki adamdan biri olan ve zindandan kurtulan adam, nice zaman sonra hatırlayıp ben dedi bu rüyayı yorarım, beni hemen gönderin o zâta.

46- Ey Yûsuf dedi, ey çok gerçek, yedi semiz ineği yiyen yedi zayıf ineği, yedi yeşil ve bir de yedi kuru başağı yor bize de belki insanlara varır anlatırım, onlar da belki bilirler, anlarlar.

47- Yûsuf dedi ki: Yedi yıl, âdet olduğu gibi ekip biçin, hâsılatın pek azını yiyin, geri kalanını saklayın.

48- Bu yedi yıldan sonra yedi yıl kurak olacak, bu yıllarda da önceden biriktirdiğinizi, az bir miktârın saklamak şartıyla yiyin.

49- Bundan sonra da bir yıl gelecek ki halk, yağmura kavuşacak, o yıl bol bol yağmurlar yağacak.

50- Padişah, o zâtı getirin bana dedi. Elçi gelince dön efendine de dedi, ellerini doğrayan kadınların neydi zorları, bir sor ona; şüphe yok ki Rabbim, onların düzenini bilir.

51- Padişah, o kadınlara, Yûsuf'tan murât almak istediğiniz zaman ne haldeydiniz dedi. Allah için dediler, onun bir kötülüğünü görmedik, bilmedik. Azîzin karısı da şimdi işte dedi, hak çıktı meydana, ondan murât almak isteyen bendim ancak ve o, hiç şüphe yok ki gerçeklerdendi.

52- Yûsuf, bu da dedi, padişahın, o yokken ona bir hâinlik yapmadığımı bilmesi içindi ve şüphe yok ki Allah, hâinlerin düzenlerini başarıyla sonuçlandırmaz.

53- Ve ben kendimi, hiç kötülükte bulunmam diye tamamıyla temize çıkaramam, ancak Rabbim acırsa kötülük yapmam. Şüphe yok ki Rabbim, suçları örter, rahîmdir.

54- Padişah, onu tapıma getirin de dedi, kendime öz yakınım edineyim onu. Yûsuf'la konuşunca da gerçekten de dedi, bugün sen büyük bir mevki sâhibisin, emin bir adamsın.

55- Yûsuf, beni ülkenin hazînelerine memûr et, şüphe yok ki ben onları iyi korurum ve ne yapacağımı bilirim dedi.

56- İşte Yûsuf'a Mısır'da böylece bir mevki verdik, nereyi isterse orada, dilediği gibi konaklardı. Rahmetimizi, kime dilersek ona nasîb ederiz ve iyilikte bulunanların ecrini zâyi etmeyiz.

57- Âhiret mükâfâtıysa inanan ve çekinenlere daha hayırlıdır.

58- Yûsuf'un kardeşleri gelip hûzuruna girdiler; Yûsuf, onları tanıdı, fakat onlar, Yûsuf'u tanıyamadılar.

59- Yüklerini hazırlayınca onlara, aynı babadan olma bir kardeşinizi getirin bana dedi, görmüyor musunuz, ben ölçeği tamam ölçmedeyim ve konuk ağırlayanların da en hayırlısıyım.

60- Onunla berâber gelmezseniz size benden bir ölçek bir şey bile yok, yaklaşmayın artık buraya.

61- Babasından izin almaya çalışırız ve herhalde bu işi başarırız dediler.

62- Kullarına da, aldıkları zahîreler içinde bulup gördükleri ikrâmı anlasınlar da tekrar gelsinler diye zahîre bedellerini yüklerinin içine koyun diye emretti.

63- Dönüp babalarına varınca baba dediler, bize artık zahîre verilmeyecek, kardeşimizi de bizimle gönder de zahîre alalım ve şüphe yok ki biz, onu iyice koruruz.

64- Yakup, bundan önce kardeşini ne kadar emniyet ettiysem bunu da o kadar emniyet ederim size; şüphe yok ki Allah, koruyanların hayırlısıdır ve o, merhametlilerin en merhametlisidir dedi.

65- Yüklerini açıp aldıkları zahîreye karşılık verdikleri bedelleri de yüklerinin içinde bulunca baba dediler, daha ne istiyoruz? İşte zahîre bedellerimiz de bize geri verilmiş. Onlarla tekrar âilemize zahîre getiririz, kardeşimizi koruruz, daha fazla zahîre alırız. Zâten bu seferki bize yetmeyecek kadar da az.

66- Etrâfınız kuşatılmadıkça dedi, onu mutlaka geri getireceğinize dâir Allah adına bir söz vermezseniz sizinle imkânı yok göndermem onu. Onlar, söz verince de bu dediklerimize Allah tanık olsun dedi.

67- Ve oğullarım dedi, hepiniz aynı kapıdan girmeyin, ayrı-ayrı kapılardan girin. Fakat gene de Allah'ın takdîr ettiği hiçbir şeyi gideremem sizden; hüküm, ancak Allah'ındır. Ona dayandım ve dayananlar da ancak ona dayanmalı.

68- Babalarının emrettiği gibi Mısır'a girdiler ama bu, Allah'ın takdîrinden hiçbir şeyi gideremedi, ancak Yakup'un dileği yerine gelmiş oldu ve şüphe yok ki Yakup, kendisine öğretmiş olduğumuzdan dolayı bir bilgiye sâhipti, fakat insanların çoğu bilmez.

69- Yûsuf'un huzûruna girdikleri zaman Yûsuf, kardeşini yanına aldı da ben senin kardeşinim dedi, onların yaptıkları hareketten kederlenme.

70- Onların yüklerini hazırlayınca şerbet içtiği bardağı kardeşinin yükünün içine koydurdu, sonra da ey kafile, siz hırsızsınız diye bir münâ-dîye nidâ ettirdi.

71- Yakup'un oğulları, onlara dönerek ne kaybettiniz dediler.

72- Padişâhın şerbet bardağını kaybettik, bulup getirene bir deve yükü zahîre verilecek, ben de kefîlim buna dediler.

73- Onlar, andolsun Allah'a ki dediler, biz yeryüzünde bir bozgunculuk, bir kötülük yapmak için gelmedik buraya, bunu siz de biliyorsunuz ve biz hırsız değiliz.

74- Onlara, yalan söylüyorsanız hangi cezâya râzısınız dediler.

75- Kimin yükünde bulunursa dediler, o, malını çaldığı adama köle olur. Biz zulmedenleri böyle cezâlandırırız.

76- Yûsuf, kardeşinin yükünden önce onların yüklerini araştırmaya başladı, sonra da yitiğini kardeşinin yükünden çıkardı. Yûsuf'a, böyle bir düzende bulunmasını emrettik, yoksa Allah dilemedikçe padişahın dinince kardeşini esîr edemezdi; dilediğimizin derecelerini yüceltiriz ve her bilgi sâhibinin üstünde bir bilen var.

77- Bu dediler, hırsızlık ettiyse daha önce bir kardeşi de hırsızlık etmişti. Yûsuf, bunu gizledi onlardan ve kendi kendine dedi ki: Sizin durumunuz daha kötü, anlattığınız şeyi Allah daha iyi bilir.

78- Ey azîz dediler, onun ihtiyar bir babası var, onun yerine bizim birimizi al; seni görüyoruz ki gerçekten de iyilik edenlerdensin.

79- Allah'a sığınırım dedi, bir başkasını tutup köle yapmaktan; ancak malımızı kimde bulduysak onu köle yaparız biz; yoksa şüphesiz zulmedenlerden oluruz.

80- Ondan tamamıyla ümitlerini kesince gizlice konuşarak çekildiler. Büyükleri, bilmiyor musunuz dedi, babanız Allah adına sizden kuvvetli bir söz aldı, daha önce de Yûsuf hakkındaki vazîfenizde ne

çeşit kusur ettiniz? Babam izin verinceye dek, yahut Allah, benim hakkımda bir hüküm yürütünceye kadar ben buradan ayrılmayacağım ve o, hükmedenlerin en hayırlısıdır.

81- Siz babanıza dönün de baba deyin, oğlun hırsızlık etti ve biz, ancak bildiğimizi söyleyerek tanıklıkta bulunduk, gizli olanıysa zâten bilemeyiz.

82- İçinde bulunduğumuz şehir halkına da sor, berâber geldiğimiz kervan halkına da ve şüphe yok ki doğru söylemekteyiz.

83- Yakup, olsa-olsa dedi, nefisleriniz, yaptığınız işi size güzel, o güç işi kolay göstermiş; fakat ben, pek güzel dayanır, sabrederim. Umarım ki Allah hepsine birden kavuşturur beni, hiç şüphe yok ki o, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.

84- Ve onlardan yüz çevirdi de ey beni tükenmez, sonu gelmez kederlere salan Yûsuf demeye başladı ve kederden gözleri ağardı ve artık derdini yutmaktaydı o.

85- Allah'a andolsun dediler, hâlâ Yûsuf'u anıp durmadasın, sonunda hastalanıp eriyecek, yahut da helâk olup gideceksin.

86- Ben dedi, taşan derdimi, kederimi ancak Allah'a arzetmedeyim ve Allah tarafından sizin bilmediğiniz şeyleri biliyorum ben.

87- Oğullarım dedi, gidin, Yûsuf'la kardeşinden bir haber getirin ve Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin; çünkü kâfir olan topluluktan başka kimsecikler, Allah'ın rahmetinden ümit kesmez.

88- Huzûruna girdikleri zaman ey azîz dediler, biz de darda kaldık, açlığa düştük, âilemiz de ve pek değersiz bir karşılıkla geldik, bize zahîre ver ve tasadduk et bize, şüphe yok ki Allah lûtfedenleri sever.

89- Dedi ki: Bilgisiz olduğunuz çağlarda Yûsuf'a ve kardeşine neler yaptığınızı biliyor musunuz?

90- Yoksa dediler, sen Yûsuf musun? Ben dedi Yûsuf'um, bu da kardeşim. Allah lûtfetti bize. Şüphe yok ki kim çekinir ve sabrederse mutlaka Allah, bu çeşit iyilik edenlerin ecrini zâyi etmez.

91- Allah'a andolsun ki dediler, Allah seni gerçekten de bizden üstün etmiş ve doğrucası biz hata etmiştik.

92- Bugün sizi ne ayıplama var dedi, ne kınama; Allah yarlıgasın sizi ve o, merhametlilerin en merhametlisidir.

93- Şu gömleğimi alın da götürün, babamın gözlerine sürün, iyileşir, görmeye başlar. Bütün âilenizle gelin buraya.

94- Kervan, Mısır'dan ayrılınca babaları, bana bunak demeseniz bâri, Yûsuf'un kokusunu duyuyorum dedi.

95- Andolsun Allah'a ki dediler, sen hâlâ eski yanlışında ısrâr etmedesin.

96- Müjdeci gelip de gömleği gözlerine sürünce Yakup'un gözleri açıldı, görmeye başladı. Demedim mi size, şüphe yok ki Allah bana bildirmiştir, sizin bilmediğiniz şeyleri bilirim ben dedi.

97- Babamız dediler, suçlarımızın yarlıganmasını dile, gerçekten de yanlış bir harekette bulunduk biz.

98- Rabbimden yarlıganmanızı dileyeceğim dedi, şüphe yok ki o, suçları örter, rahîmdir.

99- Yûsuf'un huzûruna girdikleri zaman o, anasına, babasına sarıldı, kucakladı onları ve Allah'ın izniyle dedi, emîn olarak girin Mısır'a

100- Anasıyla babasını tahta çıkartıp oturttu ve hepsi de ona karşı secdeye kapandılar. Babacığım dedi, evvelce gördüğüm rüya, bu işte, Rabbim onu gerçekleştirdi ve beni zindandan çıkararak lûtfetti bana; Şeytan, benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra da sizi çölden getirdi. Şüphe yok ki Rabbim, dilediği şeyi tedbîr edip lütfüyle meydana getirir; şüphe yok ki o her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.

101- Rabbim, sen bana saltanat ihsân ettin ve rüya yormasını bellettin. Ey gökleri ve yeryüzünü yaratan, sensin benim dostum, yardımcım dünyâda da, âhirette de, beni Müslüman olarak öldür ve düzgün, iyi kullarına kat beni.

102- İşte bu, gaibe âit haberlerdendir ki sana vahyetmedeyiz. Düzene girişerek yapacakları işi kararlaştırdıkları zaman yanlarında değildin ya.

103- Sen ne kadar üstlerine düşersen düş, gene de insanların çoğu imana gelmez.

104- Buna karşılık bir ücret de istemiyorsun, bu, âlemlere öğütten başka bir şey değil.

105- Göklerde ve yeryüzünde nice deliller vardır ki onları görmezler ve yüz çevirip giderler.

106- Çoğu inanmaz da ona şirk koşar.

107- Yoksa onlar, herkesi gelip kaplayacak Allah azâbından, yahut hiç haberleri yokken ansızın gelip çatacak kıyâmetten emin mi oluyorlar?

108- De ki: İşte bu, benim yolum; ben de can gözüm açık olarak sizi Allah'a çağırmadayım, bana uyanlar da o çeşit çağırmada ve Allah'ı tenzîh ederim ve ben müşriklerden değilim.

109- Senden önce gönderdiğimiz kimseler de şehirlerin ahâlisinden birtakım adamlardı ancak. Yeryüzünde hiç mi gezmezler de kendilerinden öncekilerin sonucu ne olmuş, görmezler? Ve âhiret yurdu, çekinenler için elbette daha hayırlıdır, hâlâ mı akıl etmezsiniz?

110- Sonucu peygamberler, tamâmıyla ümitlerini kesip tamamıyla inkâr edileceklerini sandıkları zaman yardımımız gelmiştir de dilediğimizi kurtarmışızdır. Fakat azâbımız, suçlu topluluktan hiçbir sûretle geriye çevrilemez.

111- Andolsun ki onların hikâyelerinde akıl ve dirâyet sâhiplerine ibretler var. Uydurulmuş bir söz değil, önceki kitapları gerçekleyen ve her şeyi bildiren bir söz bu ve inanan topluluğa da hidâyet ve rahmet.

13- RAD SURESİ

(30. ve 31. âyetler Hasen, İkrime ve Katâde' ye nazaran Medenîdir. İçinde gök gürültüsünden ve gök gürültüsünün, Tanrıyı tenzîh ettiğinden bahsedildiği cihetle gök gürültüsü anlamına gelen ra'd adıyla adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Elif lâm mîm râ. Bunlardır kitabın âyetleri. Sana, Rabbinden indirilen gerçektir, fakat insanların çoğu inanmaz.

2- Öyle bir Allah'tır ki görmekte olduğunuz gökleri direksiz yüceltmiştir de sonra arşa hâkim ve mutasarrıf olmuştur ve güneşi ve ayı râm etmiştir, hepsi de muayyen bir zamana dek yürür-gider. Rabbinize kavuşacağınızı iyice anlamanız için işleri tedbîr ve tasarruf edip yapan odur, delilleri bildirip açıklayan o.

3- Öyle bir mabuttur ki yeryüzünü enine, boyuna uzatıp döşemiş, orada yerleşmiş dağlarla ırmaklar yaratmış, gene orada her çeşit meyveyi çifter-çifter halketmiştir; gündüzü de geceyle bürür. Şüphe yok ki bunlarda düşünen topluluğa deliller var.

4- Ve yeryüzünde birbirine komşu bölgeler, üzüm bağları, ekinler, bir kökten yetişmiş hurma ağaçlarıyla ayrı ayrı köklerden yetişmiş hurmalıklar var ki hepsi de bir suyla sulanmada, fakat lezzet bakımından bir kısmını, öbürlerinden üstün etmedeyiz. Şüphe yok ki akıl edenlere, bunlarda da deliller var.

5- Şaşıyorsan asıl şaşılacak şey, toprak olduktan sonra yeniden mi yaratılacağız diyenlerin sözü. Onlar, öyle kişilerdir ki Rablerine kâfir olmuşlardır. Onlar, öyle kişilerdir ki boyunlarında demir zincirler var ve onlar, cehennem ehlidir; onlar, orada ebedî kalırlar.

6- Senden, iyilikten önce bir kötülük gelmesini, hem de bunun çabucak olmasını isterler, onların çağlarından önceki çağlarda nice azaplar gelip çatmıştır ve şüphe yok ki Rabbin, insanların zulmüne rağmen yarlıgamıya, suçlarını örtme sıfatına sâhiptir ve gene şüphe yok ki Rabbinin azâbı da pek çetindir.

7- Kâfir olanlar derler ki: Rabbin-den ona bir mûcize verilseydi ya. Şüphesiz ki sen, ancak korkutucusun ve her topluluğa hidâyet verensin.

8- Allah, her dişinin, neye gebe kalıp ne doğuracağını ve ana karnında dölün zamânına göre orada ne kadar eksik, ne kadar fazla kalacağını bilir ve onun katında her şeyin sayılı bir zamanı, ölçülü bir müddeti var.

9- Gizliyi de bilen, açıkta olanı da bilen çok büyük ve yüce bir Tanrıdır.

10- Sözünü gizleyeniniz de birdir onca, açıkça söyleyeniniz de, geceleyin saklanıp gizlenen de, gündüzün yoluna giden de.

11- Herkesin önünde, ardında, birbiri ardınca gelip giden melekler var, onu, Allah'ın emriyle koruyup gözetirler. Şüphe yok ki bir topluluk, ahlâkını değiştirmedikçe Allah o topluluğu değiştirmez. Allah, bir topluluğun kötülüğünü dilerse o kötülüğü geriye atmaya imkân yoktur ve onlara, ondan başka bir yardımcı da bulunamaz.

12- Öyle bir Tanrıdır ki sizi korkutan ve umduran şimşeği o çaktırır ve yağmurla dolu ağır bulutları o meydana getirir.

13- Gök gürültüsü, hamdederek tenzîh eder onu, melekler de korkularından tenzîh ederler ve yıldırımları yollar da dilediğine isâbet ettirir ve hâlâ da onlar, Allah hakkında çekişip dururlar ve onun birdenbire gelen azâbı pek kuvvetlidir, pek çetin.

14- Gerçek duâ, ancak onadır. Ondan başkalarına duâ edenlerin duâları kabûl edilmez. Bu çeşit adam, ağzına gelsin diye suya ellerini uzatmış, bekleyip duran adama benzer, su ağzına gelmez onun ve kâfirlerin duâsı, sapıklıkta kalmadan başka bir şey değildir.

15- Göklerde ve yeryüzünde ne varsa, sabah ve akşam, ister-istemez, kendileri de, gölgeleri de Allah'a secde eder.

16- De ki: Göklerin ve yeryüzünün Rabbi kim? De ki: Allah. De ki: Onu bırakıp da kendilerine bile bir faydaları, bir zararları dokunamayan tanrılar mı edindiniz? De ki: Bir olur mu körle gören? Yahut bir olur mu karanlıklarla ışık? Yoksa mabutları da yaratıyor mu ki şüphelenip onları Allah'a eş koştular? De ki: Her şeyi yaratan Allah'tır ve o birdir, acze düşmez, her şeyden üstündür.

17- Gökten yağmur yağdırır da vâdilerde alabildikleri kadar seller, ırmaklar olur, çağlayıp akar, akarken de üste çıkan köpükleri sürükler götürür. Ziynet eşyâsı, yahut faydalanmak için kullanılan araçları yaparken ateşte eritilen şeylerde de buna benzer bir köpük, bir posa meydana gelir. İşte Allah gerçekle boş şeyi bu çeşit bir örnekle anlatır. Köpük, dağılır gider, halka fayda verecek şeyse yerinde kalır. İşte Allah, böyle örnekler getirir.

18- Rablerinin dâvetine icâbet edenlere güzel bir mükâfat var; fakat icâbet etmeyenlere gelince: O çeşit adamlar, yeryüzünde ne varsa hepsine sahip olsalar ve bir misli daha malları olsa da kurtulmak için hepsini fedâ etseler gene onlar için kötü bir soru var, yurtları cehennemdir ve orası ne de kötü yataktır ya.

19- Bunların, sana bir gerçek olarak Rabbinden indirildiğini bilen kişi, o kör adama benzer mi? Şüphe yok ki ancak aklı, anlayışı, olanlar, düşünüp ibret alırlar.

20- Onlardır Allah'la ahdettikleri şeye vefâ edenler ve verdikleri sözden caymayanlar.

21- Onlardır Allah neyi ulaştırmayı emrettiyse ulaştıranlar ve Rablerinden ürkerler ve kötü hesaptan korkarlar. 160[1]

[1] Ulaştırılması, riâyet edilmesi emredilen şey, bütün peygamberlerle kitaplara inanmaktır. Hz. Muhammed (s.a.a)'e yardım etmek, ona uyup din düşmanlariyle savaşmak, anaya babaya saygı göstermek ve akrabalık haklarına riâyet etmektir de denmiştir

22- Onlar, Rablerinin rızâsını dileyerek sabrederler, namaz kılarlar, kendilerini rızıklandırdığımız şeyden, gizli ve açık harcarlar ve kötülüğü iyilikle giderirler. Öyle kişilerdir onlar ki onlarındır güzel sonuç.

23- Ebedî Adn cennetleri. Oraya girerler atalarından, eşlerinden, soylarından temiz ve düzgün kişilerle ve melekler, her kapıdan onların tapısına girerler de.

24- Esenlik size derler, sabrettiğinizden dolayı; gerçekten de dünyâ yurdunun bu sonucu, ne de güzeldir.

25- Allah'ın ahdini, ona söz verdikten sonra bozanlara ve Allah'ın ulaştırmayı emrettiği şeyi kesenlere ve yeryüzünde bozgunculuk edenlere gelince: Öyle kişilerdir onlar ki lânet onlara ve onlarındır kötü sonuç.

26- Allah, dilediğinin rızkını genişletir ve daraltır ve onlar, dünyâ yaşayışıyla sevinip övünürler, halbuki dünyâ yaşayışı, âhirete nispetle değersiz, müddeti az ve geçici bir şeyden ibarettir.

27- Kâfir olanlar derler ki: Ona Rabbinden bir mûcize indirilseydi ya. De ki: Şüphe yok ki Allah, dilediğini sapıklığa ve gönlüyle ona, onun tapısına dönenleriyse doğru yola sevk eder.

28- İnananlar, öyle kişilerdir ki Allah'ı anmakla yatışır, kuvvetlenir gönülleri. İyice bilin ki gönüller, Allah'ı anmakla yatışır, kuvvet bulur.

29- İnananlara ve iyi işlerde bulunanlara gelince: Kutluluk da onlara, dönüp varılacak güzel yurt da.

30- İşte böylece seni de, sana vahyettiğimizi onlara okuman için bir ümmete gönderdik ki onlardan önce nice ümmetler gelip geçmiştir; onlar, rahmanı inkâr ettiler; de ki: O, benim Rabbimdir, yoktur ondan başka tapacak. Ona dayandım, sonucu varıp gideceğim yer de onun tapısı.

31- Kur'ân'la dağlar yürütülse, yahut yeryüzü parçalansa, yahut da ölü konuşsa. Fakat bütün işler, ancak Allah'ın. İnananlar anlamazlar mı ki Allah dileseydi bütün insanları doğru yola sevk ederdi. Kâfir olanlarsa, yaptıklarına karşılık, Allah'ın vaadi yerine gelinceye dek, bir belâya uğrayıp dururlar, yahut da yurtlarına yakın bir yere iner bu belâ. Şüphe yok ki Allah, vaadinden dönmez.

32- Andolsun ki senden önceki peygamberlerle de alay edildi de kâfirlere mühlet verdim, sonra da onları helâk ediverdim. Nasıl bu azap?

33- Herkesin yaptığı ve elde ettiği şeyi bilip görene ve karşılığını verene benzer mi onlar, tutup Allah'a eş tanıyorlar onları. De ki: Bir ad takın onlara. Yoksa yeryüzünde bilmediği birşeyi mi haber veriyorsunuz ona, yahut da geçici bir boş lâf mı ediyorsunuz? Kâfir olanlara düzenleri hoş ve sevimli görünmede ancak ve yoldan çıkarılmadalar ve Allah, kimi doğru yoldan saptırırsa onu doğru yola sevkedecek yoktur.

34- Onlara dünyâ hayâtında azap var, âhiret azâbıysa daha da ağırdır ve onları Allah'tan koruyacak kimse de yoktur.

35- Çekinenlere vaat edilen cennetin örneği şu: Kıyılarından ırmaklar akar. Yemişleri ve gölgesi daimîdir. Çekinenlerin sonucu budur, kâfirlerin sonucuysa ateştir.

36- Kendilerine kitap verdiğimiz kimseler, sana indirilen şeyden dolayı sevinirler ve bölükler içinde onun bir kısmını inkâr edenler de var. De ki: Bana, Allah'a kulluk etmem ve ona şirk koşmamam emredildi. Ona dâvet etmedeyim, sonucu dönüp varacağım yer de onun tapısıdır.

37- İşte böylece ona Arapça bir hükümdür indirdik. Sence bilindikten sonra tutar da onların dileklerine uyarsan Allah'a karşı ne bir dost bulunur sana, ne de seni ondan koruyacak biri.

38- Andolsun ki senden önce de peygamberler gönderdik, onlara eşler ve soy-sop verdik. Hiçbir peygamber yoktur ki Allah'ın izni olmadıkça bir mûcizeyle gelsin. Her mukadder zaman, tespît edilmiştir.

39- Allah, dilediğini bozar, dilediğini yazar ve kitabın aslı, esası, onun katındadır.

40- Onlara vaat ettiğimiz şeylerin bir kısmını sana göstersek de sana düşen vazife, ancak tebliğdir, seni öldürsek de ve hesap, bize âittir.

41- Görmediler mi ki âdeta onların yerlerine geliyor, etrafından yurtlarını eksiltip duruyoruz. Allah hükmeder, hükmünü bozacak yoktur ve o pek tez hesap görür.

42- Onlardan öncekiler de düzenler kurdular, iş ve tedbîr, tamamıyla onundur, herkesin ne kazanacağını da bilir. Kâfirler, yakında bilirler, anlarlar, dünyâ yurdunun sonundaki hayır kimin.

43- Kâfirler, sen peygamber değilsin derler; de ki: Sizinle aramda tanık olarak Allah ve kitap bilgisine sâhip olan yeter.

14- İBRAHİM SURESİ

(28 ve 29. âyetleri, İbn-i Abbas, Katâde ve Hasen'e göre Medenîdir, Bedir'de öldürülen Müşriklere aittir. İçinde İbrahîm Peygamberden bahsedildiği için bu adla adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Elif lâm râ. Bir kitaptır bu ki insanları karanlıklardan nûra çıkarman, Rablerinin izniyle üstün ve gerçekten de hamde lâyık olan Tanrı yoluna götürmen için onu sana indirdik.

2- Bir Allah'tır ki onundur göklerde ne varsa ve yeryüzünde ne varsa. Vay kâfirlere çetin azaptan.

3- Onlar dünyâ yaşayışını âhiretten üstün tutup severler, halkı Allah yolundan menederler ve o yolu eğriltmek isterler. Onlardır pek uzak bir sapıklığa dalanlar.

4- Onlara iyice anlatabilmesi için kendi kavminin dilinden başka bir dille hiçbir peygamber göndermedik. Gerçekten de Allah, dilediğini saptırır, dilediğini doğru yola sevk eder ve odur üstün ve hüküm ve hikmet sâhibi.

5- Andolsun ki Mûsâ'yı, kavmini karanlıklardan nûra çıkar ve onlara Allah'ın günlerini an diye delillerimizle gönderdik. Şüphe yok ki bunda, çok sabreden ve çok şükreden herkes için deliller var.

6- An o zamanı ki Mûsâ, kavmine Allah'ın size nîmetlerini anın demişti; hani sizi kötü bir azapla azaplandıran, oğullarınızı kestirip kızlarınızı bırakan Firavun soyundan kurtarmıştı ve bunda Rabbinizden büyük bir sınama vardı size.

7- Hani Rabbiniz size, andolsun ki nîmetlerime şükrederseniz arttırırım ve andolsun ki nankörlük ederseniz şüphe yok ki azâbım pek çetindir diye hükmünü bildirmişti.

8- Ve Mûsâ demişti ki: Siz de nankörlük etseniz, yeryüzünde kim varsa hepsi de nankörlük etse şüphe yok ki Allah, müstağnîdir ve gerçekten de hamda lâyıktır.

9- Sizden önce gelip geçen Nûh, Âd ve Semûd kavimleriyle onlardan sonra gelip geçen ve ancak Allah'ın bildiği kavimlere âit olan haberler gelmedi mi size? Onlara peygamberleri, apaçık delillerle gelmişti de onlar, elleriyle peygamberlerinin ağızlarını örtmüşler ve biz demişlerdi, sizinle gönderilenleri inkâr ediyoruz ve gerçekten de bizi dâvet ettiğiniz şeyler hakkında şüphe ve tereddüt içindeyiz.

10- Peygamberleri, Allah'tan şüphe edilir mi dediler, gökleri ve yeryüzünü yaratandır o; suçlarınızı örtmek ve muayyen vakte dek size mühlet vermek için çağırmada sizi. Siz de dediler, bizim gibi insansanız ancak; bizi atalarımızın taptıklarından vazgeçirmek istiyorsunuz, öyleyse apaçık bir delil gösterin bize.

11- Peygamberleri, biz de dediler, sizin gibi insanız, fakat Allah, kullarından dilediğine lûtfeder, ihsânda bulunur ve biz, Allah'ın izni olmadıkça size bir delil ve mûcize gösteremeyiz ve inananlar, artık Allah'a dayanmalı.

12- Ve ne diye Allah'a dayanmayalım ki gerçekten de o sevketmiştir bizi doğru yola ve elbette bize ettiğiniz eziyetlere katlanacağız ve dayananlar, artık ancak Allah'a dayanmalı.

13- Kâfir olanlar, peygamberlerine dediler ki: Ya sizi yurdumuzdan çıkarırız,

yahut da bizim dinimize dönersiniz. Rableri, onlara vahyetti: Mutlaka zâlimleri helâk edeceğiz.

14- Sonra da onlardan sonra sizi, yerlerine yerleştireceğiz. İşte bu, benim huzûruma gelmekten korkanlara ve azâbımdan korkanlara âit bir şey.

15- Peygamberler, fetih ve yardım istediler ve her inatçı cebbar, mahrûm olup gitti.

16- Önünde de cehennem var, orada kanlı, irinli su içirilecek ona.

17- Yudum-yudum içmeye çalışacak, fakat bir türlü boğazından geçmeyecek; her taraftan ölüm gelecek ona, fakat ölmeyecek de ve ilerde daha da ağır bir azap var.

18- Rablerine kâfir olanların örneği, bir küle benzer, kasırga estiği bir günde bu kül, yelle savrulur gider. Kazançlarından hiçbir şey elde edemezler, işte budur doğru yoldan çok uzak bir sapıklık.

19- Görmedin mi ki Allah, gökleri ve yeryüzünü hak ve gerçek olarak yarattı. Dilerse sizi helâk eder ve yerinize yeni bir halk getirir.

20- Ve bu da Allah'a güç bir şey değildir.

21- Hepsi de toplanıp Allah'ın tapısına çıkar; zayıflar, ululanan büyüklere şüphe yok ki derler, biz size uymuştuk, Allah'ın azâbından bir kısmını olsun bizden defedebilir misiniz? Onlar da Allah bizi doğru yola sevketseydi biz de size doğru yolu gösterirdik derler, artık ağlayıp sızlasak da bir bizim için, sabredip katlansak da; sığınacak hiçbir yerimiz yok.

22- İş olup bitince Şeytan der ki: Şüphe yok ki Allah, gerçek olarak vaitte bulundu size. Ben de size vaat ettim ama vaadimde durmadım ve zâten de size karşı bir gücüm-kuvvetim yoktu, ancak sizi dâvet ettim, siz de icâbet ettiniz bana; beni kınamayın, kendinizi kınayın. Artık ne benim size bir yardımım dokunabilir, ne sizin bana bir yardımınız dokunabilir. Zâten daha önceden de beni ona eş tutmanızı tanımamıştım ben. Şüphe yok ki zulmedenlere elemli bir azap var.

23- İnananlar ve iyi iş işleyenler, kıyılarından ırmaklar akan cennetlere alınırlar, orada, Rablerinin izniyle ebedî kalırlar. Orada birbirlerine iltifatları, esenlik size sözüdür.

24- Görmedin mi Allah nasıl örnek getirmede, temiz söz, tertemiz bir ağaca benzer; kökü sâbittir, dalları, budakları gökte. 161[1]

[1] Temiz sözden maksat, imanı bildiren şahadet kelimesidir, temiz ağaç da iman sahibidir. Temiz ağaç hurmadır diyenler de vardır.

25- Meyvesini her zaman verir Rabbinin izniyle ve Allah, düşünüp ibret alsınlar diye insanlara örnekler getirir.

26- Pis söz de pis ağaca benzer; kesilip yerden çıkarılmıştır, duracak hâli yoktur onun.

27- Allah, inananlara dünyâ yaşayışında da, âhirette de o sâbit sözle sebat verir ve zulmedenleri saptırır ve Allah, dilediğini yapar. 162[2]

[2] Sabit söz, imanı bildiren sözdür.

28- Görmedin mi Allah'ın nîmetini küfre değişenleri ve kavimlerini de sürükleyip helâk yurduna konduranları.

29- Cehenneme sokanları? Hepsi de oraya gider ve orası, karâr edilecek ne kötü yerdir.

30- Onlar, halkı onun yolundan çıkarıp saptırmak için Allah'a benzerler kabûl ettiler. De ki: Geçinin şimdilik, çünkü gerçekten de dönüp varacağınız yurt ateştir.

31- İmân eden kullarıma söyle: Namaz kılsınlar ve onları rızıklandırdığımız şeylerin bir kısmını yoksullara harcasınlar o gün gelip çatmadan ki ne alış-veriş var o günde ne karşılıklı dostluk.

32- Bir Allah'tır ki gökleri ve yeryüzünü yaratmıştır ve gökten yağmur yağdırıp o sûretle size rızık olarak meyveler bitirmiştir ve emriyle denizde akıp giden gemileri râm etmiştir size ve râm etmiştir ırmakları size.

33- Ve devir ve hizmetlerinde dâim olan güneşle ayı râm etmiştir geceyle gündüzü size.

34- Ve Allah ne dilediyseniz hepsini de vermiştir size ve Allah'ın nîmetlerini saymaya kalkışırsanız sayamazsınız. Gerçekten de insan, pek zâlimdir, küfrü pek boldur onun.

35- An o zamanı ki İbrahîm, Rabbim demişti, bu şehri emîn et, beni de, oğlumu da putlara tapmaktan uzaklaştır.163[3]

[3] Ve devamı. İbrahîm Peygamberin olayları Ahd-i Atıyk'ın Tekvin bölümünde kayıtlıdır (12-25).

36- Rabbim, şüphe yok ki onlar, insanların çoğunu doğru yoldan saptırdılar. Artık kim bana uyarsa o bendendir ve bana isyân edene gelince: Şüphe yok ki sen, suçları örtersin, rahîmsin.

37- Rabbimiz, soyumun bir kısmını ekin bitmez bir yere, hürmeti vâcib olan evinin yanına yerleştirdim, Rabbimiz, namaz kılsınlar diye. Artık insanların bir kısmı da onlara gönül versin, sevsinler onları ve şükretmeleri için de meyvelerle rızıklandır onları.164[4]

[4] Ekin bitmez yer Mekke'dir, hürmeti vacip ev de Kâ'be'dir.

38- Rabbimiz, şüphe yok ki gizlediğimizi de bilirsin sen, açığa vurduğumuzu da ve Allah'tan hiçbir şey gizlenemez ne yeryüzünde, ne de gökte.

39- Hamd Allah'a ki ihtiyarlığımda bana İsmâîl'i ve İshak'ı verdi. Şüphe yok ki Rabbim, duâyı mutlaka duyar.

40- Rabbim, beni de, soyumdan gelenleri de namaza müdâvim et; Rabbimiz duâmızı da kabûl et.

41- Rabbimiz, benim suçlarımı ört, yarlıga beni ve anamı, babamı ve inananları halkın soru-sorgu için kalktığı gün.

42- Zâlimlerin yaptıklarından gafil sanma Allah'ı sakın; ancak onların cezâsını, gözlerin dikilip kalacağı güne tehir etmede.

43- O gün, başları göğe çevrilmiş, koşup dururlar, göz çevirip kendilerine bile bakmazlar ve yürekleri bomboştur.

44- Kendilerine azâbın gelip çatacağı o günü haber ver, korkut insanları. Zulmedenler diyecekler ki: Rabbimiz, yakın bir zamânadek bırak bizi, tekrar dünyâya dönelim de dâvetine icâbet edelim ve peygamberlere uyalım. Siz değil misiniz daha önce, bize bir zevâl yoktur diye yemin edenler?

45- Kendilerine zulmedenlerin yurtlarında oturdunuz ve onlara nasıl azâp

ettiğimiz sizce apaçık belli oldu ve size nice örnekler getirdik.

46- Düzenlerini yaptılar, düzdükleri hîlelerin cezâsıysa Allah katında, hattâ hîlelerinden dağlar bile yerinden oynasa.

47- Sakın Allah, peygamberlerine vaadettiğinden döner sanma. Şüphe yok Allah üstündür, intikam alır.

48- O gün, bir gündür ki yeryüzü de başka bir yeryüzüne döner, gökler de. Herkes, bir ve kahhâr Allah'ın tapısında toplanır.

49- O gün görürsün ki suçluların boyunlarına zincirler vurulmuş.

50- Gömlekleri katrandandır, yüzlerini de ateş kaplamış.

51- Allah, herkese yaptığının karşılığını verir. Şüphe yok ki Allah'ın hesap görmesi, pek tezdir.

52- İşte bu, insanlara bir tebliğdir; ibret alsınlar ondan ve bilsinler ki odur ancak tapacak bir mabut ve düşünüp ibret alsın akıl ve dirâyet sâhipleri.

15- HİCR SURESİ

(Hasen'e göre 87. âyetle 90 ve 91. âyetler Medenîdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Elif lâm râ, budur kitabın ve her şeyi açıklayan Kur'ân'ın âyetleri.

2- Nice demler gelecek ki kâfirler, ne olur keşke biz de Müslüman olsaydık diyecekler.

3- Bırak onları, yesinler, geçinsinler ve isteklere düşüp oyalansınlar, yakında bilecekler.

4- Ve biz hiçbir şehri helâk etmedik ki helâk edeceğimiz zaman, malûm ve mukadder olmasın.

5- Hiçbir ümmet, ne helâk edileceği zamânı mukadder vaktinden öne alabilir, ne de onu geciktirebilir.

6- Ve derler ki: Ey kendisine Kur'ân indirilen sen gerçekten de delisin.

7- Gerçeklerdensen neden meleklerle gelmiyorsun bize?

8- Biz melekleri, ancak hak ve gerçek olarak indiririz, indiririz ama o vakit de mühlet vermeyiz, göz açtırmayız kâfirlere.

9- Şüphe yok ki Kur'ân'ı biz indirdik ve şüphe yok ki onu mutlaka koruyacağız.

10- Andolsun ki senden önce, evvelki ümmetlere de peygamberler göndermiştik.

11- Hiçbir peygamber göndermedik ki alay etmesinler onunla.

12- Biz böylece, Kur'ân'ı, yüreklerine kadar sokarız da.

13- Gene ona inanmazlar ve gerçekten, eskilerin yolu-yoradamı da böylece olup bitmiş, onlar da bu yüzden azâba uğrayıp gitmiştir.

14- Onlara gökten bir kapı açsak da melekler, o kapıdan inip çıksalar.

15- Bunu görürler de gene ancak derler, gözlerimiz bağlandı bizim, hattâ büyülenmiş bir topluluğuz biz.

16- Andolsun ki gökte burçlar halkettik ve göğü, seyredenlere bezedik.

17- Ve onu, bütün taşlanmış Şeytanlardan koruduk.

18- Ancak hırsızlama bir şey duymaya kalkışan olursa onun da ardından apaçık görünen bir ateş yalımıdır gönderdik.

19- Yeryüzünü, enine boyuna döşedik ve orada metîn dağlar yarattık ve oradan, taktîrimize göre, her şeyi bitirdik.

20- Orada sizin için de, sizin rızıklandırmadığınız mahlûkat için de geçim sebepleri halkettik.

21- Hiçbir şey yoktur ki hazîneleri, katımızda olmasın ve biz onu ancak malûm bir miktarda indiririz.

22- Yüklü rüzgârlar gönderdik de gökten yağmur yağdırdık, suya kandırdık sizi ve onu koruyup saklayan siz değilsiniz.

23- Ve şüphe yok ki ancak biz diriltiriz, biz öldürürüz ve biziz her şeye vâris olan.

24- Ve andolsun ki önce geçip gidenlerinizi de biliriz, sonraya kalanlarınızı da.

25- Ve şüphe yok ki Rabbin, hepsini de haşreder; şüphe yok ki o, hüküm ve hikmet sâhibidir ve her şeyi bilir.

26- Andolsun ki biz Âdem'i, kuru, kokmuş, şekil ve sûret verilmiş balçıktan yarattık.

27- Şeytan'ıysa daha önce, yakıp öldürücü bir harâreti olan ateşten yarattık. 165[1]

[1] 27. Metinde "Cân" diye geçer. Cân, Hasen ve Katâde'ye ve birçok müfessirlere göre Şeytandır. Cin taifesinin babasıdır diyenler de vardır. Bu kavil İbn-i Abbas'tan rivâyet edilmiştir. Cân, İblis'in soyudur diyenler de olmuştur.

28- An o zamanı ki Rabbin, meleklere demişti: Gerçekten de ben, kuru, kokmuş, şekil ve sûret verilmiş balçıktan bir insan yaratacağım.

29- Onun yaratılışını tamamlayıp kemâle getirerek ruhumdan ruh üfürünce derhal ona karşı secdeye kapanın.

30- Meleklerin hepsi birden secde ettiler.

31- Ancak İblis secde etmedi, secde edenlere katılmaktan çekindi.

32- Ey İblis dedi, sana ne oldu da secde edenlere katılmaktan çekindin?

33- Kuru, kokmuş, şekil ve sûret verilmiş balçıktan yarattığın insana dedi, ben secde etmem.

34- Çık buradan dedi, şüphe yok ki taşlanmış, kovulmuşsun sen.

35- Ve gerçekten de din gününe dek lânet sana.

36- Rabbim dedi, onların tekrar dirilecekleri güne dek mühlet ver, yaşat beni.

37- Şüphe yok ki dedi, sen, mühlet verilmişlerdensin.

38- Malûm vaktin gelip çatacağı güne dek.166[2]

[2] Surun ilk üfürüleceği vakte dek.

39- Rabbim dedi, beni rahmetinden mahrûm ettiğin gibi bende kötülükleri, yeryüzünde onlara bezeyecek, onları isyân ettirerek hepsini de rahmetinden mahrûm edeceğim.

40- Ancak ihlâsa sâhip edilmiş kulların müstesna.

41- Tanrı, işte bu yol dedi, dosdoğru bana varan yol.

42- Şüphe yok ki kullarıma hiçbir sûretle gücün yetmez, ancak sana uyan azgınlara yeter senin gücün.

43- Ve şüphe yok ki onların hepsine de vaadedilen yer, cehennemdir.

44- Orasının yedi kapısı var, her kapıya da onlardan bir kısmı ayrılmıştır.167[3]

[3] Mücâhid, İkrime ve sairenin rivâyetlerine göre cehennem tabakaları birbirinin üstündedir ve yedi tanedir.En altta bulunanı cehennemdir. Onun üstündeki tabaka leza, onun üstündeki huteme, onun üstündeki sakar, onun üstündeki cahim, onun üstündeki sair, onun üstündeki de haviyedir. Bu kavil, Hz. Ali (a.s)'den rivayet edilmiştir. Bir rivayete göreyse en alttaki haviyedir, en üstteki cehennemdir. İbn-i Abbas'a göre birincisi cehennem, ikincisi sair, üçüncüsü sakar, dördüncüsü cahim, beşincisi leza, altıncısı huteme, yedincisi haviyedir. En üst cehenneme, tanrıyı bir ve Hz. Muhammed (s.a.a)'i gerçek peygamber tanıdıkları halde suç işleyenler girecekler ve suçları miktarınca yanacaklardır. En alt cehennemse münafıklara mahsustur (Mecma, 1, 33). Cehennem kelimesinin Farsça'dan geldiği de söylenmiştir (al-Müfredat, 101).

45- Şüphe yok ki çekinenler, cennetlerde ve ırmak başlarındadır.

46- Esenlikle emîn olarak girin cennetlere.

47- Gönüllerindeki kîni, hasedi, tâ kökünden söküp attık onların, kardeşlerdir, birbirlerine karşı tahtlar üstünde otururlar.

48- Orada ne bir yorgunluk duyarlar, ne de oradan çıkarılırlar.

49- Haber ver kullarıma, şüphe yok ki ben suçları örterim, rahîmim.

50- Ve şüphe yok ki azâbım da pek elemli bir azaptır.

51- Onları, İbrahîm'e gelen misâfirlerden de haberdâr et.

52- Hani, huzûruna girmişler de esenlik sana demişlerdi; o da, biz gerçekten de sizden korkuyoruz demişti.

53- Korkma demişlerdi, biz sana, bilgi sâhibi bir erkek evlât müjdeliyoruz.

54- İhtiyarlık çağımda mı demişti, bana müjde veriyorsunuz? Neye istinâden müjde vermektesiniz bana?

55- Sana öyle bir müjde veriyoruz ki gerçektir bu, sakın ümîdini kesenlerden olma demişlerdi.

56- O da Rabbinin rahmetinden demişti, ancak doğru yoldan sapanlardan başka kim ümit keser?

57- Ey elçiler demişti, başka ne memûriyetiniz var?

58- Biz demişlerdi, şüphe yok ki mücrim bir topluluğa gönderildik.

59- Ancak Lût ve soyu müstesna; onların hepsini de mutlaka kurtaracağız.

60- Yalnız karısını kurtarmayacağız, onun, helâk olanlarla berâber şehirde kalmasını takdîr ettik.

61- Elçiler Lût âilesine geldikleri zaman.

62- O, siz dedi tanınmamış kimselersiniz.

63- Onlar, biz dediler, onların şüphe ettikleri şeyi getirdik.

64- O gerçek haberle geldik sana ve biz doğru sözlüyüz.

65- Gece yarısından sonra âileni yola çıkar, sen de artlarına düş, hiçbiriniz arkanıza bakmayın, emrolunacak yere geçin-gidin.

66- Ve bu işi ona vahyettik de hiç şüphe yok ki dedik, sabah çağı bunların kökleri kesilir.

67- Şehir halkı, birbirlerini müjdeleyerek misâfirlerin yanına geldi.

68- Lût, bunlar benim konuklarım dedi, onlara karşı utandırmayın beni.

69- Allah'tan çekinin de mahzûn etmeyin beni.

70- Seni konuk kabûl etmekten menetmedik miydi dediler.

71- Lût, evlenecekseniz işte kızlarım, onları alın dedi.

72- Ömrün hakkı için onlar, gafletten âdeta sarhoştular, gaflet içinde şaşkın bir haldeydiler.

73- Güneş doğduktan sonra onları bir bağırış, helâk ediverdi.

74- Ülkelerinin altını üstüne getirdik, üstlerine balçıktan meydana gelmiş taşlar yağdırdık.

75- Şüphe yok ki bunda düşünenlere ibretler var.

76- Ve şüphe yok ki o şehir, hâlâ herkesin yol uğrağı olan bir yerde.

77- Şüphe yok ki bunda, inananlar için bir delil var.

78- Ashâb-ı Eyke de gerçekten zâlimdi.168[4]

[4] Eyke ormanlık anlamına gelir. Ashab-ı Eyke, Şuayb Peygamberin gönderildiği kavimdir.

79- Öcaldık onlardan; iki şehir de apaçık görünmede, yol uğrağında hâlâ.

80- Ashab-ı Hicr de peygamberini inkâr etti.169[5]

[5] Sâlih Peygamberin kavmi olan Semûd kavmi. Hicr, Şam civarında bir yerin adıdır.

81- Delillerimizi göstermiştik onlara, fakat onlardan yüz çevirmişlerdi.

82- Ve evlerini dağlarda oyarlar, emin bir halde yaşarlardı.

83- Sabah çağına erdikleri gibi bir bağırış yüzünden helâk olup gittiler.

84- Kazandıkları mal ve servet, azâbı defedemedi onlardan.

85- Ve biz, gökleri ve yeryüzünü abes olarak halketmedik ve kıyâmet, mutlaka gelecektir, aldırış bile etme, bir hoşça vaz geç onlardan şimdilik.

86- Şüphe yok ki Rabbin, her şeyi yaratandır ve her şeyi bilir.

87- Andolsun ki biz sana, tekrarlanan yedi âyeti ve pek büyük olan Kur'ân'ı verdik.170[6]

[6] Tekrarlanan yedi âyet, 1. sûre olan Fâtiha'dır. Hz. Ali (a.s), İbn-i Abbas Hasen, Ebül-Aliye, Said-ibn-i Cübeyr, İbrahim, Mücahid ve Katade'den böyle rivayet edildiği gibi İmam Muhammed-ül-Bakır'la İmam Ca'fer-üs-Sadık (a.s)'tan da böyle rivayet edilmiştir. Kur’an'ın ilk uzun yedi sûresidir, çünkü bu sûrelerdeki haberler ve ibretler, tekrarlanmıştır diyenler olduğu gibi bütün Kur’an'dır diyenler de vardır (Mecma, 2, 36-37).

88- Onlara verdiğimiz mala, evlâda göz dikme, onlar için tasalanıp gam yeme, inananlara karşı kanadını indir, onları koru, onlara karşı mütevâzı ol.

89- Ve de ki: Hiç şüphe yok ki ben, gerçekten de bir korkutucuyum.

90- Nitekim bölük-bölük olanlara da indirmiştik.

91- Öyle kişilerdi onlar ki Kurân'ı parça-parça ettiler; bir kısmına inandılar da bir kısmına inanmadılar.

92- Andolsun Rabbine ki onların hepsine soracağız.

93- Yaptıkları şeyleri.

94- Artık sen emredildiğin şeyi açıkla ve şirk koşanlardan yüz çevir.

95- O alaycılara karşı biz yeteriz sana.

96- Onlar, Allah'tan başka tanrılar da kabul etmişlerdir; yakında bilip anlayacaklar.

97- Ve andolsun biliriz ki şüphe yok, söyledikleri sözlerden yüreğin sıkılır.

98- Artık Rabbine hamd ederek tenzîh et ve secde edenlerden ol.

99- Ve ölüm gelip çatıncaya dek Rabbine ibâdet et.

16- NAHL SURESİ

(Baştan kırk âyeti Mekkîdir, diğerleri Medenîdir. İçinde arıdan bahsedildiği için bu adla adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Allah'ın emri gelip çatmada, sakın hemencecik gelmesini istemeyin. O, müşriklerin şirk koştuklarından münezzehtir ve yücedir.

2- Benden başka yoktur tapacak o halde çekinin benden, hükmünü bildirip insanları korkutun diye, kullarından dilediğine melekleri indirerek vahyeder.

3- Göklerle yeryüzünü abes değil, hak ve gerçek olarak yaratmıştır, yücedir müşriklerin şirk koştuklarından.

4- İnsanı bir damla sudan yarattı, böyleyken bir de bakarsın o, apaçık bir düşman kesilmiş.

5- Davarları da o çeşit halketmiştir; onlardan giyiminizi temin edersiniz ve size faydalar var onlardan ve bir kısmını da yersiniz.

6- Akşamleyin yayımdan getirir, sabahleyin yayıma götürürken de güzellikleri var, zevk alırsınız onlardan.

7- Kendinize meşakkatler vererek ancak varabileceğiniz şehirlere de yüklerinizi taşırlar; şüphe yok ki Rabbiniz mutlaka esirgeyicidir, rahîmdir.

8- Binmeniz için ve ziynet için atları, katırları, merkepleri yaratmıştır, daha da bilmediğiniz neler yaratır.

9- Doğru yolu bildirmek, Allah'a âittir, yolların eğrisi de var ve dileseydi hepinizi de doğru yola sevk ederdi.

10- Öyle bir mabuttur ki size gökten yağmur yağdırır da suyunu içersiniz, hayvanlarınızı otlattığınız ağaçlar ve otlar da onunla biter, yeşerir.

11- Onunla size, ekinler, zeytinler, hurmalar, üzümler ve çeşit-çeşit meyveler bitirir. Şüphe yok ki bunda, düşünen topluluğa bir delil var.

12- Ve râm etmiştir size geceyle gündüzü, güneşle ayı; yıldızlar da râm olmuştur emriyle. Şüphe yok ki bunda, akıl eden topluluk için deliller var.

13- Ve yeryüzünde sizin için yarattığı, ayrı-ayrı, çeşitli renklerde ne varsa hepsi râm olmuştur size. Şüphe yok ki bunda da ibret alacak topluluk için bir delil var.

14- Öyle bir mabuttur ki râm etmiştir size denizi ondan çıkan terü-tâze balıkları yemeniz, çıkardığınız ziynet eşyâsını takınmanız için ve görürsün ki gemi, denizde, suları yara-yara gitmede; râm etmiştir size denizi, nasîbinizi onun lûtfundan arayıp bularak şükredesiniz diye.

15- Sizinle berâber sallanmaması, çalkalanmaması için yeryüzünde muhkem ve metin dağlar yaratmıştır, ırmaklar halketmiştir ve gideceğiniz yeri bulmanız için yollar meydana getirmiştir.

16- Ve alâmetler halktemiştir ve yıldızla yollarını bulur onlar.

17- Yaratan, yaratmayana benzer mi? Hâlâ mı düşünmeyeceksiniz?

18- Ve Allah nîmetlerini saymaya kalkışsanız imkân yok, sayamazsınız; şüphe yok ki Allah, suçları örter, rahîmdir.

19- Ve Allah gizlediğinizi de bilir, açığa vurduğunuzu da.

20- Allah'tan başka tapıp çağırdıkları putlar, hiçbir şey yaratamaz, kendileri yaratılmıştır onların.

21- Ölülerdir onlar, diriler değil, ne vakit diriltilecekler, ondan da haberleri yok.

22- Mabudunuz, tek mabuttur, âhirete inanmayanlarınsa gönülleri inkâr eder bunu ve onlar, ululanmayı dileyen kişilerdir.

23- Gerçekten de şüphe yok ki Allah, gizlenen şeyleri de bilir, açığa vurulanları da; şüphe yok ki o, ululananları sevmez.

24- Onlara, Rabbiniz ne indirdi size dense derler ki: Geçmişlere âit masallar.

25- Bu da, kıyâmet günü kendi günahlarını tamamıyla yüklendikten başka bilgisizlikle doğru yoldan çıkarıp saptırdıkları kişilerin suçlarının bir kısmını da yüklenmeleri içindir. Bilin ki yüklendikleri yük, ne de kötü yüktür.

26- Gerçekten, onlardan önce gelip geçenler de düzenler kurdular, Allah, yapılarını temellerinden yıktı da tavan, başlarına yıkılıverdi ve hem de bu azap, anlayamadıkları bir yerden gelip çattı onlara.

27- Sonra kıyâmet gününde de onları hor-hakir bir hâle getirecek de Nerede diyecek, onların yüzünden inananlara düşman kesildiğiniz ortaklarım? Bilgiye sâhib olanlarsa bugün diyecekler, gerçekten de horluk ve kötülük kâfirlere.

28- Melekler, kendi kendilerine zulmedenlerin canlarını alırken onlar, biz hiçbir kötülük yapmadık diye-diye can verirler. Evet, şüphe yok ki Allah, sizin yaptıklarınızı tamamıyla bilir.

29- Artık girin cehennem kapılarından, ebedî kalacaksınız orada. Ululuk satanların yurtları, ne de kötüdür.

30- Çekinenlere, Rabbiniz ne indirdi size denince hayır indirdi derler. Bu dünyâda güzel hareket edenlere güzel bir mükâfat var, âhiret eviyse elbette daha da hayırlı ve çekinenlerin evleri, gerçekten de ne güzeldir.

31- Ebedî Adn cennetleridir yurtları, oraya girerler, kıyılarından ırmaklar akar, âhiret eviyse elbette daha da hayırlı ve çekinenleri böyle mükâfatlandırır.

32- Öyle kişilerdir onlar ki melekler, tertemiz olarak canlarını alır onların ve onlara, esenlik size derler, yaptığınız işlere karşılık girin cennete.

33- Kâfirler, meleklerin gelip çatmasından, yahut Rabbinin emrinin gelmesinden başka bir şey mi beklerler? Onlardan öncekiler de böyle yapmışlardı ve onlara Allah zulmetmedi, fakat onlar, kendi kendilerine zulmettiler.

34- Yaptıkları kötülüğe uğradılar ve alay ettiklerinin cezâsını çektiler.

35- Şirk koşanlar, Allah dileseydi dediler, ne biz ondan başka birşeye tapardık, ne atalarımız taparlardı; ne de emri olmadan birşeyi haram sayardık. İşte onlardan öncekiler de tıpkı böyle hareket ettiler. Peygamberlere apaçık tebliğden başka ne vazîfe var ki?

36- Andolsun ki biz her ümmete, Allah'a kulluk edin ve Şeytan'dan uzaklaşın diye bir peygamber gönderdik; içlerinde, Allah'ın doğru yola sevkettiği de var, sapıklığı hakedeni de. Gezin yeryüzünde de bakın, görün, yalanlayanların sonuçları ne olmuş.

37- Onları doğru yola sevketmek için üstlerine düştükçe düşsen de şüphe yok ki Allah, sapıklığı kabul edeni doğru yola getirmez ve onlara bir tek yardımcı da yoktur.

38- Onlar, Allah'a kesin olarak ant içtiler de Allah dediler, ölen kişiyi tekrar diriltmez. Evet, diriltecek, bir vaittir bu ki gerçektir ve yerine getirecektir onu, fakat insanların çoğu bilmez.

39- İhtilâf ettikleri şeylerin kendilerince apaçık anlaşılması için ve kâfir olanların, yalancı olduklarını bilmeleri için diriltecek onları.

40- Sözümüz budur ancak, birşeyin olmasını diledik mi ona ol deriz, derhal olur.

41- Zulme uğradıktan sonra Allah yolunda yurtlarından göçenlere mutlaka dünyâda güzel yurtlar vereceğiz ve âhiret mükâfâtıysa elbette bundan da büyüktür bilseler.

42- Onlar öyle kişilerdir ki sabrettiler ve Rablerine dayandılar.

43- Andolsun ki senden önce de gönderdiğimiz ve kendilerine vahyettiğimiz kimseler, insandı. Sorun bilmiyorsanız bilenlere.

44- Onları, delillerle, kitaplarla gönderdik ve sana da, onlara ne indirildiğini açıkça anlatman, düşünmelerini sağlaman için Kur'ân'ı indirdik.

45- Kötülük düzenleri kuranlar emin mi oldular Allah'ın, onları yere batırmayacağından, yahut hiç anlamadıkları bir yerden başlarına bir azap gelmeyeceğinden.

46- Yahut onu âciz bırakamayacaklarına göre dönüp dolaşırlarken tutup onları helâk etmeyeceğinden.

47- Yahut da yavaş-yavaş azaltarak onları mahvetmeyeceğinden? Şüphe yok ki Rabbiniz, esirgeyicidir, rahîmdir.

48- Allah'ın halkettiği şeyleri görmezler mi? Hepsinin de gölgesi, sağdan, soldan, alçalarak Allah'a secde etmededir.

49- Ve Allah'a secde etmededir göklerde ne varsa ve yeryüzünde yürüyen ne varsa ve melekler de ululanmadan Allah'a secde etmededir.

50- Her şeye gücü yeten Rablerinden korkarlar da emredileni yaparlar.

51- Allah, iki mabut tanımayın dedi, o, ancak bir mabuttur ve artık benden korkun.

52- Onundur ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde, ibâdet ve itâat de dâimâ onadır, hâlâ mı Allah'tan başka birinden çekinmede, korkmadasınız?

53- Size bir nîmet gelse o, mutlaka Allah'tandır, sonra bir zarara uğrasanız gene ona yalvarırsınız.

54- Sonra da sizden o zararı defetti mi o vakit içinizden bir kısmı, Rablerine şirk koşar.

55- Kendilerine verdiğimiz nîmetlere nankörlük etmek için. Geçine durun, yakında bilir, anlarsınız.

56- Kendilerini rızıklandırdığımız şeylerden, mâhiyetlerini bilmedikleri putlara bir hisse ayırırlar; andolsun Allah'a ki iftirâ ettikleri şeyler yüzünden sorguya çekilecek onlar.

57- Hâşâ, münezzehtir o, kızları olduğunu söylerler Allah'ın, hoşlarına gidenlerse kendilerinindir onlarca.

58- Onların birine kızı olduğu müjdelenirse pek ziyâde kızar da yüzü simsiyah olur.

59- Müjdelendiği kötü şey yüzünden, kavminden gizlenir; onu horlukla yaşatacak mı, yoksa toprağa mı gömecek, buna dalar. Bilin ki hükmettikleri şey, ne de kötüdür.171[1]

[1] Müslümanlıktan önce Araplar, ilk çocukları kız olursa onu diri diri gömerlerdi. Bu âdete işaret edilmektedir.

60- Âhirete inanmayanlar, kötü sıfatlara sâhiptir, en yüce sıfatsa Allah'ındır ve o üstündür, hüküm ve hikmet sâhibidir.

61- Allah, insanları zulümleri yüzünden helâk etseydi yeryüzünde yürür bir tek mahlûk kalmazdı, fakat onlara azâp etmeyi mukadder bir zamâna tehîr etti; vakitleri gelince de ne bir an geri kalırlar, ne bir an önce gelip-çatar o mukadder vakit.

62- Allah'a, kendilerinin bile hoşlanmadıkları şeyleri atfederler ve dilleri de güzel ve hayırlı sonucun kendilerine mukadder olduğunu yalan yere söyler durur. Hiç şüphe yok ki onlarındır ateş ve tezcek, herkesten önce onlar girerler ateşe.

63- Andolsun Allah'a ki senden önce de ümmetlere peygamberler göndermiştik de Şeytan, onların yaptıkları şeyleri bezemiş, hoş göstermişti onlara ve o, bugün de dostudur onların ve onlara elemli bir azap var.

64- Biz sana kitabı, ancak hakkında ayrılığa düştükleri nesneleri onlara apaçık bildirmen için indirdik ve inanan topluluğa da hidâyettir ve rahmettir.

65- Ve Allah, gökten yağmur yağdırır da yeryüzünü, ölümünden sonra diriltir onunla; şüphe yok ki duyan topluluğa bunda bir delil var.

66- Davarlarda da ibret alacağınız şeyler var. Karınlarındaki fışkıyla kan arasındaki hâlis sütü içirmedeyiz size ve süt, içenlerin boğazlarından kayıp gitmede.

67- Hurma ağacının meyveleriyle üzümlerden de şarap yaparsınız, güzel bir rızk elde edersiniz; şüphe yok ki bunda da akıl eden topluluğa bir delil var.

68- Ve Rabbin, bal arısına, dağlarda, ağaçlarda ve çardak kurulan yerlerde kovan yapın diye vahyetti.

69- Sonra dedi, bütün meyvelerden bal toplayın ve gönül alçaklığıyla Rabbinizin yollarını tutun. Karınlarından çeşitli renkte ballar çıkar, onlarda şifâ var insanlara. Şüphe yok ki bunda da düşünen topluluk için bir delil var.

70- Ve Allah sizi halketti, sonra öldürür ve içinizden yaşayışın en aşağılık çağına, kocalığa kadar ömür sürdürülenler de vardır ki bildikleri şeyleri bilmez olurlar; şüphe yok ki Allah her şeyi bilir, her şeye gücü yeter.

71- Ve Allah, rızık bakımından bir kısmınızı, bir kısmınızdan üstün etmiştir. Geçimi üstün olanlar, rızıklarını, elleri altında bulunanlara verip onları da geçim bakımından kendilerine eşit etmezler, Allah'ın nîmetini bile-bile inkâr mı ederler?

72- Ve Allah size, kendi cinsinizden eşler halketti, eşlerinizden de size oğullar, torunlar verdi ve tertemiz şeylerle rızıklandırdı sizi. Hâlâ bâtıla inanırlar da Allah'ın nîmetine karşı nankörlükle mi bulunurlar?

73- Allah'ı bırakırlar da ne göklerde, ne yeryüzünde hiçbir şeye sâhip olmayan ve hiçbir şeye gücü yetmeyen putlara kulluk ederler.

74- Artık Allah'a eşit varlıklar tanımayın; şüphe yok ki Allah bilir her şeyi ve siz bilmezsiniz.

75- Allah bir örnek getirmiştir: Bir köle olsa ve hiçbir şeye gücü yetmese ve bir de güzel bir sûrette rızıklandırdığımız birisi bulunsa da rızıklandırdığımız şeylerin bir kısmını, gizli, açık yoksullara harcasa, onları geçindirse bunlar

eşit ve denk olur mu hiç? Hamd Allah'a, eşit değildir bunlar, fakat çoğu bilmez.

76- Ve Allah, gene iki kişiyi örnek getirir: Biri dilsizdir, hiçbir şeye gücü yetmez, sâhibine bir yüktür, nereye yollasa hayırlı bir iş becerip gelemez. O, hiç adâletle emreden ve doğru yolu tutmuş olan adamla eşit olur mu?

77- Ve göklerin ve yeryüzünün gizli şeyleri Allah'ındır ve kıyâmetin kopması da göz kırpıp açacak bir ân içinde olup biter, belki ondan daha da çabuk bir ân içinde. Şüphe yok ki Allah'ın her şeye gücü yeter.

78- Ve Allah sizi, analarınızın karnından çıkardı, hiçbir şey bilmezdiniz ve size, şükredesiniz diye kulak verdi, gözler verdi, gönüller verdi.

79- Gökle yer arasında uçup duran kuşları görmezler mi? Onları boşlukta tutan, ancak Allah'tır. Şüphe yok ki bunda da inanan topluluğa deliller var.

80- Ve Allah, evlerinizi oturma ve dinlenme yeri yaptı ve davarların derilerinden, göç gününüzde de, konak gününüzde de taşıyabileceğiniz çadırlar yapmanızı sağladı ve yünlerinden, yapağılarından, tüylerinden bir zamâna dek kullanacağınız ve alıp satacağınız eşyâlar meydana getirmenizi temîn etti.

81- Ve Allah, yarattığı şeylerden gölgeler halketti size ve dağlarda kovuklar, mağaralar meydana getirdi sizin için, sizi sıcaktan, soğuktan koruyacak elbiseler, savaşta zarardan koruyacak zırhlar yapmanızı da sağladı. Ona teslîm olmanız için nîmetlerini böylece tamamlar size.

82- Bütün bunlara rağmen yüz çevirirlerse şüphe yok ki sana düşen vâzîfe, açıkça tebliğden ibârettir.

83- Onlar, Allah'ın nîmetini tanırlar da sonra inkâr ederler ve çoğu kâfirdir onların.

84- Ve o gün her ümmete bir tanık getiririz de sonra kâfirlere, ağız açıp özür dilemeye bile izin verilmez ve yaptıkları kötülüklerden vazgeçeceklerine dâir verdikleri söz de kabûl edilmez.

85- Zulmedenler azâbı görmeye başladılar mı hafifletilmez azapları ve mühlet de verilmez onlara.

86- Şirk koşanlar, Tanrıya eş olarak kabûl ettikleri şeyleri görünce Rabbimiz derler, seni bırakıp kulluk ettiğimiz eşlerimiz bunlar işte. Sözleri reddedilir de şüphe yok ki denir, yalancılarsınız siz.

87- O gün Allah'a teslîm olurlar ve uydurdukları şeyler, önlerinden kaybolup gider.

88- Kâfir olup halkı Allah yolundan menedenleri, yaptıkları bozgunculuk yüzünden azâp üstüne azap katarak cezâlandırırız.

89- Her ümmete, kendi cinsinden bir tanık getireceğiz ve seni de bunlara tanık tutacağız ve biz, sana her şeyi açıklayıp anlatan ve Müslümanlara hidâyet, rahmet ve müjde olan kitabı indirdik.

90- Şüphe yok ki Allah, adâleti, lütuf ve keremde bulunmayı ve yakınlara ihtiyaçları olan şeyleri vermeyi emreder ve çirkin olan, kötü görünen şeylerle haksızlığı nehyeder; öğüt alasınız diye de size öğüt vermededir.

91- Karşılıklı bir ahde girişince Allah ahdine vefâ edin ve Allah'ı kefil göstererek ettiğiniz yeminleri, bu sûretle pekiştirdikten sonra bozmayın; şüphe yok ki Allah, ne yaparsanız hepsini de bilir.

92- İpliğini iyice büktükten sonra onu söken kadına benzemeyin. Bir topluluk diğer bir topluluktan daha çok ve üstün diye yeminlerinizi bir düzen haline koymayın; Allah sizi bununla sınar ancak ve hakkında ayrılığa düştüğünüz şeyi de kıyâmet günü, size açıklar, bildirir.

93- Allah dileseydi sizi bir tek ümmet olarak halk ederdi, fakat o, dilediğini saptırır, dilediğini doğru yola sevk eder ve yaptıklarınızdan dolayı mutlaka sorguya çekileceksiniz.

94- Yeminlerinizi, birbirinizi aldatmaya vâsıta edinmeyin, sonra ayağınız adamakıllı pekişip yerleştikten sonra kayıverir ve halkı, Allah yolundan menetmenize karşılık kötülüğe uğrarsınız ve hakkınız olur pek büyük azap.

95- Allah'la giriştiğiniz ahdi, az bir menfaat karşılığında satmayın ve Allah'ın katındaki yok mu, bilirseniz o, daha da hayırlıdır size.

96- Sizde ne varsa bitip tükenir, Allah'ın katındakiyse kalır. Sabredenlerin mükâfâtını, yaptıkları en güzel işlere karşılık olarak mutlaka vereceğiz.

97- Erkek olsun, kadın olsun, inanarak iyi işlerde bulunanı tertemiz bir yaşayışa mazhar ederiz ve mükâfâtını, yaptığı en güzel işlere karşılık olarak mutlaka vereceğiz.

98- Kur'ân okuyacağın vakit Allah'a sığın taşlanmış Şeytan'dan.

99- Şüphe yok ki inanan ve Rablerine dayanan kimselere karşı gücü-kuvveti yoktur, hükmü yürümez onun.

100- Onun kudreti, ancak ona dost olup itâat edenlere yeter ve onlar da Tanrıya şirk koşanlardır.

101- Bir âyeti, başka bir âyetin yerine koyup hükmünü değiştirdik mi, Allah neyi indireceğini daha iyi bildiği halde, sen derler, ancak bir iftirâcısın; halbuki onların çoğu bilmez.

102- De ki: Onu, inananların inançlarını sağlamlaştırmak için Müslümanlara hidâyet ve müjde olarak Rûh-ül-Kudüs, Rabbinden hak ve gerçek olarak indirmiştir.172[2]

[2] 2. sûrenin 87. âyetinin izahına bakınız.

103- Andolsun ki biz biliyoruz, onlar, bunu ona ancak birisi öğretmede diyorlar. Bellettiğini sandıkları adam, yabancıdır, Arapçayı doğru düzen konuşamaz, bu Kur'ân'sa, apaçık Arap diliyle.173[3]

[3] Müşriklerin, Hz. Muhammed (s.a.a)'e, Ahd-i Atıyk ve Ahd-i Cedid'deki olayları söyleyip bellettiğini sandıkları adam hakkında çeşitli rivâyetler vardır. İbn-i Abbas'a göre Mekke'de demircilikle geçinen Bel'âm adlı bir Rum Hıristiyandır. Dahhak, Selman-ı Farisi'dir demiştir. Mücahid ve katade, Ya'ış, yahut Ayiş denen bir Rumdur, sonra Müslüman olmuştur diye rivayet etmişlerdir. Müslim oğlu Abdullah, Cahiliyye devrinde Yesar ve Hıbr adlı iki Hıristiyan vardı, demircilikle geçinirler, kılıç yaparlardı. Hz. Muhammed (s.a.a) onların dükkanına uğrar, onlar Kitab-ı Mukaddes okurlarken dinlerdi. Kureyş, Hz. Muhammed (s.a.a)'in bunlardan öğrendiğini sandılar der (Mecma, 2, 58-59). Hz. Muhammed (s.a.a), on yaşlarındayken, amcası Ebu-Talib'in kervanıyla Şam yakınlarındaki Busra'ya gitmişti. Orda Sergius adında bir Nasturi rahibiyle görüşmüştü. Ayette buna işaret ediliyor diyenler de olmuş, fakat Kur’an'ı İngilizce’ye çeviren Sale, Hz. Peygamber'in yaşı dolayısıyla bu iddiayı reddettiği gibi Selman'ın Medine'de Müslüman olduğundan bahsederek bu adamın Selman olduğu hakkındaki rivayeti de reddetmiştir (Ömer Rıza Doğrul: Tanrı Buyruğu, İst. Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi - 1934, c. 2, s. 406, not. 2).

104- Allah'ın âyetlerine inanmayanları Allah, doğru yola sevketmez; onlara elemli bir azap var.

105- Allah'ın âyetlerine inanmayanlar, yalan söylerler, iftirâda bulunurlar, onlardır yalancıların tâ kendileri.

106- Canla, gönülle inanmışken ve yüreği, inançla yatışmışken zorla, cebirle, istemediği halde dininden döndüğünü söyleyenden başka inandıktan sonra Allah'ı inkâr eden, hattâ kâfirlikle yüreği genişleyen, hoşlanan kişi yok mu, bu çeşit kişileredir Allah'ın gazabı ve onlara pek büyük bir azap var. 174[4]

[4] Kureyş, Ammâr'ın babası Yâsir'i Müslümanlıktan döndürmek için işkencelerle öldürdüler. Annesi Sümeyye'yi de iki deveye bağladılar, develeri muhalif taraflara sürerek parçaladılar. Müslümanlıkta ilk

şehit bunlardır. Ammâr, işkenceye dayanamadı, kâfir olduğunu söyledi, kurtuldu. Bunu Hz. Muhammed (s.a.a)'e haber verdiler, Ammâr dinden döndü, kâfir oldu dediler. Hz. Muhammed (s.a.a), kat'iyen olamaz, o, tepesinden tırnağına kadar imanla doludur buyurdu. Ammâr, ağlıya ağlıya .Hz. Muhammed (s.a.a)'e gelip tanrılarına inandığımı söylemedikçe beni bırakmadılar dedi. Hz. Peygamber, Ammar'ın göz yaşlarını elleriyle silerek, gene zorlarlarsa ne dedirtmek istiyorlarsa de buyurdu. Ayet, bu olaya işaret etmektedir.

107- Bu da, dünyâ yaşayışını sevip âhiretten üstün tutmalarındandır ve şüphe yok ki Allah, kâfir olan topluluğu doğru yola sevketmez.

108- Onlar, öyle kişilerdir ki Allah, onların kalplerini, kulaklarını, gözlerini mühürlemiştir ve onlardır gaflet edenlerin tâ kendileri.

109- Hiç şüphe yok ki onlar, âhirette de ziyana uğrayanlardır.

110- Sonra şüphe yok ki Rabbin, mihnetlere uğradıktan sonra yurtlarından göçenleri ve sabredenleri yarlıgar; zorla dine aykırı söz söyledikten sonra da Rabbin, şüphe yok ki onların suçlarını örter, rahîmdir.

111- Bir gün gelir ki herkes, ancak canıyla uğraşır ve herkese, ne yaptıysa karşılığı tastamam verilir ve onlar, zulüm görmezler.

112- Allah bir örnek getirir, bir şehir var meselâ ahâlisi, emniyet içinde yaşamada, gönülleri rahat, rızıkları, her yandan bol bol gelmede; derken Allah'ın nîmetlerine nankörlük ederler de Allah onları açlık ve korku elbisesine bürür, onlara açlığı ve korkuyu tattırır işledikleri işler yüzünden.175[5]

[5] Mekke'deki kıtlığa işarettir.

113- Andolsun ki onlara, kendi cinslerinden bir peygamber geldi de onu yalanladılar, onları helâk ediverdi azap ve onlardır zulmedenler.

114- Ancak ona kulluk ediyorsanız Allah'ın size verdiği helâl ve temiz rızıkları yiyin ve Allah'ın nîmetine şükredin.

115- Allah size ancak ölüyü, kanı, domuz etini ve Allah'tan başkası için kesilmiş hayvanı haram etmiştir. Zorda kalan, isyân etmek niyetini gütmeden ve fazla olmamak şartıyla yiyebilir, şüphe yok ki Allah, suçları örter, rahîmdir.

116- Yalanlar uydurup dile getirerek Allah'a iftirâ etmeyin şu helâldir, bu haram diye; şüphe yok ki yalan söyleyip Allah'a iftirâ edenler, kurtulmazlar, muratlarına ermezler.

117- Elde ettikleri pek az bir geçimden ibârettir ve onlara elemli bir azap var.

118- Yahûdi olanlara da daha önce sana anlattığımız şeyleri harâm etmiştik. Onlar, bize zulmetmediler, kendilerine zulmettiler.

119- Sonra şüphe yok ki Rabbin, bilgisizlikle kötü işler yapıp da tövbe ederek hallerini düzeltenleri, yaptıkları kötü işlerden sonra da yarlıgar muhakkak, suçları örter, rahîmdir.

120- Şüphe yok ki İbrâhim, tek başına bir ümmetti, Allah'a itâat ederdi dâimâ, doğruydu ve müşriklerden değildi.

121- Onun nîmetlerine şükrederdi. Tanrı onu seçmiş ve doğru yola sevketmişti.

122- Ve dünyâda ona iyilik vermiştik, âhirette de gerçekten, sâlih kişilerdendi.

123- Sonra sana da, doğru hareket eden İbrâhim'in dînine uy diye vahyettik ve o, müşriklerden değildi.

124- Cumartesi gününün hürmeti, ancak o gün hakkında ihtilâfa düşenlere farzedilmiştir ve şüphe yok ki Rabbin, kıyâmet günü, ihtilâfa düştükleri şeyler hususunda aralarında hükmeder onların.

125- Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel bir tarzda münakaşa ve mübahasede bulun. Şüphe yok ki Rabbin, kendi yolundan sapanları daha iyi bilir ve o, daha iyi bilir doğru yolu tutanları.

126- Mücâzatta bulunacaksanız sizi cezâlandırdıkları gibi ve o kadar cezâlandırın onları, fakat sabrederseniz elbette bu hareket, sabredenlere daha da hayırlıdır.

127- Sabret, sabretmen, ancak Allah'ın vereceği başarıyla mümkündür. Sana düzen kurduklarından dolayı da daralma, sıkıntıya düşme.

128- Şüphe yok ki Allah, çekinenlerle ve iyilik eden kişilerledir.

17- İSRÂ SURESİ

(26, 32, 33, 56, ve 78. ayetleri Medenîdir denmiştir. 73. ayetten 80. âyete kadar Medenîdir diyenler de vardır. İsrâ, geceleyin yol yürütmek anlamına gelir. Sûre, Hz. Muhammed (s.a.a)'in miracını, yani Mekkke'den Kudüs'e bir gece vakti gittiğini anlattığı cihetle bu adla anılmıştır. İçinde İsrailoğullarının olayları anlatıldığından Beni-İsrail sûresi de denir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Noksan sıfatlardan münezzehtir kulunu geceleyin Mescid-i Harâm'dan çevresini kutladığımız Mescid-i Aksâ' ya götüren, âyetlerimizden bir kısmını ona da gösterelim diye, şüphe yok ki o, her şeyi duyar, görür.176[1]

[1] Hz. Muhammed (s.a.a)'in, bir gece, Mekke'den Kudüs'e gitmesine ve oradan göğe çıkmasına, yani Mirac mucizesine aittir. Mirac'dan, 53. sûrede bahsedilecektir.

2- Ve biz, Mûsâ'ya kitap verdik ve o kitabı, benden başka hiçbir koruyucu tanımayın emriyle İsrailoğulları için doğru yola bir rehber ettik.

3- Ey Nûh'la beraber gemiye bindirip kurtardığımız insanların soyundan gelenler, şüphe yok ki Nûh, çok şükreden bir kuldu.

4- Ve İsrailoğullarına kitapta şu haberi vermiştik: Yurtta mutlaka iki kere bozgunculuk edeceksiniz ve iki kere baş kaldıracak, büyük bir taşkınlıkta bulunacaksınız. 177[2]

[2] Bu iki bozgunculuğun biri Zekeriyya Peygamberi, ikincisi Yahya Peygamberi öldürmeleridir. Hz. Zekeriyya'ya ait 14. bablık bir bölüm, Ahd-i Atıyk'ın sonlarındadır.

5- O iki taşkınlıktan birincisinin mukadder zamânı gelince size, azâp etmede çetin, kuvvetli kullarımızı gönderdik de yurdunuzun tâ içine girip sizi araştırdılar ve bu, yerine getirilen bir vaatti.

6- Sonra onlara karşı size gene devlet ve kudret verdik, mallar, oğullar ihsân ederek yardım ettik size ve sizi, topluluk bakımından da pek çoğalttık.

7- İyilik ederseniz faydası kendinize kötülükte bulunursanız zararı gene size. İkinci vaadimizin mukadder zamânı gelince gene yüzünüzü karartacaklar, ilk defa girdikleri gibi gene mescide girecekler, üst geldiklerini büsbütün mahiv ve helâk edeceklerdir. 178[3]

[3] Buradaki Mescit, Kudüs'teki Beyt-i Mukaddes, yani Mescid-i Aksâ'dır. 5. âyette İsrailoğullarının, milâttan 588 yıl önceki esirliğine, 6 ve 7. âyetler de bu esirlikten kurtulup tekrar Kudüs'ü aldıklarına işarettir.

8- Rabbinizin size acıyacağı umulur, fakat tekrar kötülüğe dönerseniz biz de döner, cezânızı veririz ve biz, cehennemi kâfirlere bir zindan olarak halkettik.

9- Şüphe yok ki bu Kur'ân, insanları en doğru bir yola sevk eder ve iyi işlerde bulunan inanmış kimselere, gerçekten de büyük bir mükâfâta nâil olacaklarını müjdeler.

10- Âhirete inanmayanlara gelince: Onlara elemli bir azap hazırladık.

11- İnsan, hayra duâ ediyormuşçasına şerre de duâ eder ve insan, pek acelecidir.

12- Geceyle gündüzü, iki delil olarak yarattık ve bir delil olan geceyi giderdik de Rabbinizin lûtfunu aramanız, yılların sayısını bilmeniz, hesâbını anlamanız için yerine başka bir delîl olan ve her şeyi gösterip belirten gündüzü getirdik ve biz, her şeyi apaçık anlatmadayız.179[4]

[4] Bir delil olan geceyi giderdik, yahut gecenin delili olan ayın nurunu, güneşe nazaran azalttık. Âyette "tâir" kelimesi geçmektedir ve kuş, uçan anlamına gelir. Cahiliyye devrinde kuşların uçuşundan hükümler çıkarmak, kuşu uçurup sağa doğru giderse hayra, sola doğru giderse şerre yormak, bir gelenekti. Müslümanlık, "tatayyur" denen bu geleneği menetmiştir. Âyette, "Her insanın yaptığı iş" yerine "tâiri" eklemesi vardır ki bu geleneğe işarettir.

13- Her insanın yaptığı işleri boynuna astık, kıyâmet günü de apaçık yazılmış bir kitap olarak meydana çıkaracağız onları, herkes, ne yapmışsa hepsini o kitapta yazılmış bulacak.

14- Oku kitabını, bugün hesap görmek için sen yetersin sana.

15- Kim doğru yolu bulursa ancak kendisi için bulmuştur ve kim doğru yoldan sapmışsa kendisini sapıtmıştır ve kimse, bir başkasının yükünü yüklenmez ve biz, peygamber göndermedikçe hiçbir topluluğu azaplandır-mayız.

16- Bir şehri helâk etmek istersek ileri gelenlerine emrimizi tebliğ ederiz, buyruktan çıkar, orada isyâna koyulurlar da azâbı hak ederler, biz de onları tamamıyla helâk eder, orasını yerle yeksan ederiz.

17- Nûh'tan sonra nice toplulukları helâk ettik. Rabbin, kullarının suçlarından haberdardır, görür onları ve bu, yeter.

18- Kim, şu hemencecik, pek tez geçen dünyâyı dilerse biz de dilediğimize, dilediğimiz şeyi hemencecik veririz orada, sonra biz, cehennemi de onun için halkettik, oraya kınanmış, kovulmuş bir halde girer.

19- Ve kim, inanarak âhireti diler ve bu hususta adamakıllı çalışıp çabalarsa bu çeşit kimseler, çalışmalarının mükâfatını mutlaka görürler.

20- Onlara da, bunlara da, hepsine, Rabbinin lütuf ve ihsânından yardımda bulunuruz, bağışlar dururuz ve Rabbinin ihsânı, kimseden men edil-mez.

21- Bak da gör, onların bir kısmını nasıl bir kısmından üstün ettik; elbette âhiretteki yücelik, dereceler bakımından da daha büyüktür, üstünlük bakımından da daha büyük.

22- Allah'la berâber başka bir mabut tanıma, sonra kınanmış bir halde ve tek başına, yardımdan mahrûm olarak oturup kalırsın.

23- Ve Rabbin, kendisinden başkasına kulluk etmemenizi ve anaya, babaya iyilik etmenizi hükmetmiştir; onlardan biri, yahut her ikisi, senin hayâtında ihtiyarlık çağına ererse onlara üf bile deme, azarlama onları ve onlara güzel ve iyi söz söyle.

24- İkisine karşı da merhametle kanatlarını indir, mütevâzı ol ve yâ Rabbi de, onlar, çocukluğumda beni nasıl büyütüp yetiştirdilerse sen de onlara öylece merhamet et.

25- İçinizde ne var, Rabbiniz, sizden daha iyi bilir. Düzgün ve temiz kişiler olursanız şüphe yok ki o, tövbe edip hakka dönenlerin suçlarını örter.

26- Akrabâya, yoksula, yolda kalmışa hakkını ver ve israfta ileri giderek boş yere, haksız yere malını saçma, savurma.

27- Gerçekten de malını boş yere saçıp savuranlar, Şeytanlara kardeş olurlar ve Şeytan, Rabbine karşı nankördür.

28- Rabbinden umduğun bir rahmeti dileyerek onlara bir şey veremez, yüz çevirmek zorunda kalırsan güzel sözler söyle onlara, gönüllerini al.

29- Elini boynuna bağlama, tamâmıyla da açma, sonra kendini kınar ve birşeye gücün yetmeyerek pişman bir halde oturur-kalırsın.

30- Şüphe yok Rabbin, dilediğinin rızkını genişletir, daraltır, şüphe yok ki o, kullarından haberdardır, onları görür.

31- Evlâdınızı, yoksulluk korkusuyla öldürmeyin; onları da biz rızıklandırırız, sizi de. Şüphe yok ki onları öldürmek, pek büyük bir suçtur.180[5]

[5] Kızları diri diri gömme geleneğini menetmektedir.

32- Zinâya yaklaşmayın, şüphe yok ki zinâ, kötülüktür ve zinâda bulunmak, kötü bir yol tutmaktır.

33- Haklı olmadıkça Allah'ın harâm ettiği cana kıymayın ve kim, zulümle öldürülürse mîrasçısına, öldürene karşı bir kudret ve salâhiyet verdik ancak öldürmede aşırı gitmemeli; şüphe yok ki yardıma da mazhar edilmiştir o.

34- Ergenlik çağına erişinceye dek yetîmin malına yaklaşmayın, ancak çok güzel bir tarzda o malı idare edebilirsiniz ve ahitlerinizde durun, şüphe yok ki ahitlerden sorumlusunuz siz.

35- Bir şey ölçtüğünüz vakit ölçeği tam tutun, tarttığınız şeyi doğru teraziyle tartın. Bu, hem daha hayırlıdır size, hem sonucu daha güzeldir.

36- Bilmediğin şeyin üstünde durup ısrâr etme; çünkü kulak da, göz de, gönül de, hepsi de sorumludur bundan.

37- Yeryüzünde kibirlenerek yürüme; çünkü ne yeri yarabilirsin, ne de boyun dağlara erer, onlara erişebilirsin.

38- Bunların hepsi de kötüdür ve Rabbinin katında hoşa gitmiyen şeylerdir.

39- Bunlar, Rabbinin, sana vah-yettiği hikmetlerdendir ve Allah'la berâber başka bir mabut tanıma, sonra kınanmış, kovulmuş bir halde cehenneme atılırsın.

40- Yoksa Rabbiniz, size erkek çocuklar verdi de kendisinin, meleklerden kız çocukları mı var? Gerçekten, ne de büyük bir söz söylüyorsunuz.

41- Andolsun ki düşünüp ibret almaları için şu Kur'ân'da bu meseleyi apaçık ve defalarca anlattık, fakat bu anlatış, onların ancak, gerçekten büsbütün uzaklaşmalarına sebep olmada.

42- De ki: Onların dedikleri gibi Allah'la berâber başka mabutlar da olsaydı o zaman elbette arş sâhibine ulaşmak için bir yol, bir sebep araştırırlardı.

43- Halbuki o, onların söylediklerinden tamâmıyla münezzehtir, tamâmıyla yücedir, büyüktür.

44- Yedi gök ve yerle onlarda ne varsa hepsi, onu noksan sıfatlardan tenzîh eder ve hiçbir şey yoktur ki ona hamdederek onu noksan sıfatlardan tenzîh etmesin, yalnız siz, onların tesbîh edişlerini anlayamazsınız. Şüphe yok ki o, azâp etmede acele etmez, halîmdir ve suçları örter.

45- Kur'ân okuduğun zaman seninle âhirete inanmayanların arasına gizli bir perde gereriz biz.

46- Anlamamaları için gönüllerine perdeler gerer, kulaklarına ağırlık veririz ve sen, Kur'ân'da, Rabbini, bir olarak andın mı yüz çevirirler, uzaklaşırlar senden.

47- Biz, seni dinleyecekleri zaman asıl neyi dinliyeceklerini ve birbirleriyle gizlice konuşurlarken o zâlimlerin, siz ancak büyülenmiş bir adama uymuşsunuz diyeceklerini pek iyi biliriz.

48- Bak da gör, sana nasıl örnekler getirip de saptılar ve artık bir yol bulmaya güçleri yetmeyecek onların.

49- Biz dediler, kemik ve toz haline geldikten sonra mı yeniden halk edile-cek, dirileceğiz?

50- De ki: Taş, yahut demir olun.

51- Yahut da aklınızca bundan da daha büyük bir başka mahlûk olun; mutlaka dirileceksiniz. Diyecekler ki kim tekrar hayâta getirecek bizi? De ki: İlk defa sizi yaratan. Alay ederek başlarını sallayacaklar da ne zaman olacak bu iş diyecekler; de ki: Umarım ki pek yakında.

52- O gün sizi çağıracak, hamd ederek icâbet edeceksiniz ona ve sanacaksınız ki pek az bir müddet kalmışsınız dünyâda.

53- Kullarıma söyle: Sözün en güzelini söylesinler. Şüphe yok ki Şeytan, aralarına fesat sokar. Şüphe yok ki Şeytan, insana apaçık bir düşmandır.

54- Rabbiniz, sizi daha iyi bilir; dilerse acır size, yahut dilerse azâp eder size ve seni, onların amellerini gözetmek, onları korumak için göndermedik.

55- Ve Rabbin pek iyi bilir ne varsa göklerde ve yeryüzünde. Andolsun ki bâzı peygamberleri bâzısından üstün ettik ve Dâvûd'a Zebûr'u verdik.

56- De ki: Allah'tan başka mabut sandıklarınızı çağırın, onlar, sizden ne bir zararı defedebilirler, ne onu çevirmeye güçleri yeter.

57- Onların taptıkları, öyle varlıklar ki bizzat kendileri de hangisi daha yakın acaba diye Rablerine ulaşmak için bir vesile arayıp durmadalar, onun rahmetini ummadalar ve azâbından korkmadalar. Şüphe yok ki Rabbinin azâbı, çekinip kaçınmaya değer bir azaptır.

58- Hiçbir şehir yoktur ki biz o şehri, kıyâmetten önce helâk edip hâk ile yeksan etmeyelim, yahut şiddetli bir azâba uğratmayalım. Bu, kitapta yazılmıştır, taktîr edilmiştir.

59- Bizi, mûcizeler göndermekten meneden şey, ancak evvelki ümmetlerin, onları yalanlamalarıdır ve Semûd'a apaçık bir mûcize olarak dişi deveyi verdik de zulmettiler ona ve biz âyetleri, ancak korkutmak için göndeririz.

60- An o zamânı, hani sana demiştik ki hiç şüphe yok, Rabbin, insanları çepeçevre kuşatmıştır ve biz sana gösterdiğimiz rüyayı da, Kur'ân 'daki lânetlenmiş ağacı da ancak insanları sınamak için gösterdik ve onları korkutmadayız, fakat bu, ancak onların taşkınlıklarını arttırmada.181[6]

[6] Rüyadan maksat, gözle görüştür ve Hz. Muhammed (s.a.a)'in Mekke'den Kudüs'e gitmesine, oradan da göklere ağmasına, yani Mirac'a işarettir Mirac hakkında, daha Hz. Muhammed (s.a.a)'in zamanında ve Mirac'ı nakleder etmez bir hayli sözler söylendiği için âyette Mirac, "İnsanları sınamak için" meydana gelmiş bir olay diye tavsif edilmiştir. Bu kavil, İbn-i Abbas, Cübeyr oğlu Said, Hasen, Katâde ve Mücâhid'in kavlidir. Hz. Muhammed (s.a.a) Medine'deyken Mekke'yi alacağını görmüştür, buradaki rüyadan maksat budur da denmiştir. Bu rivâyet, başka bir yolla İbn-i Abbas'tan geliyor. Lanetlenmiş ağaç, cehennemin dibinden biten zakkum ağacıdır. Bu rivayet, İbn-i Abbas ve Hasen'den gelmektedir. Ebu Cehl, Muhammed sizi taşları bile yakacak bir ateşle korkutmada, bir yandan da o ateşin içinden ağaç biteceğini söylemekte demiş ve müşrikler ateş içinde ağaç olamayacağını dillerine dolayıp alaya başlamışlardı. Bu yüzden, lanetlenmiş ağaç da insanları bir sınama olmuştu. Bu rüya ve ağaç hakkında bir kavil daha vardır. Said oğlu Sehl, babasından şöyle rivayet etmiştir. Hz. Muhammed (s.a.a), bir gece minberine maymunların çıktığını görmüş, pek üzülmüştü. Bu, Muhammed-ül-Bakır'la Ca'fer-üs-Sadık (a.s)'tan ve Yesar oğlu Said'ten de rivayet edilmiştir. Bu kavle göre lanetlenmiş ağaç da Ümeyyeoğullarıdır (Mecma, 2, 77). İncil'de de iyi ağaç ve kötü ağaç temsili vardır (Matyus, 7, 17-20).

61- Hani bir zaman meleklere, Âdem'e secde edin demiştik de İblis'ten başka hepsi secde etmişti ve o, balçıktan yarattığın mahlûka secde mi edeyim demişti.

62- Bildir bana demişti, benden daha şerefli ve yüce olarak yarattığın bu mahlûk kimdir? Kıyamet gününedek yaşatırsan beni andolsun ki pek azı müstesna, onun soyunu azdıracağım.

63- Git demişti, kim sana uyarsa onlardan, hepinizin de cezâsı cehennemdir gerçekten ve o cezâ, noksansız, tastamam bir cezâ.

64- Onlardan kime gücün yeterse seslen, oynat yerinden onu, atlı, yaya, bütün ordunla yürü üstlerine, malda, evlâtta ortak ol onlarla ve vaadet onlara ve Şeytan, yalandan başka bir şey vaat edemez ki onlara.

65- Şüphe yok ki gerçek kullarımın üstünde hiçbir hükmün yoktur, onlara karşı hiçbir gücün olmaz senin ve Rabbin, koruyucu olarak yeter onlara.

66- Rabbiniz, öyle bir Rabdir ki lütuf ve ihsânını arayın diye sizin için denizde gemileri yürütür. Şüphe yok ki o, size rahîmdir.

67- Denizde bir zarara uğradınız mı tapıp çağırdıklarınızın hepsi kaybolup gider, ancak o kalır. Sizi kurtarıp karaya çıkardı mı da yüz çevirirsiniz ve insan, pek nankördür.

68- Emin misiniz sizi herhangi bir yerde orasıyla berâber yere geçirmeyeceğinden, yahut üstünüze taşlı-topaçlı bir kasırga göndermeyeceğinden? Sonra bir koruyucu da bulamazsınız kendinize.

69- Yoksa emin misiniz bir kere daha sizi denize döndürüp üstünüze kırıp döken bir fırtına yollamayacağından ve

nankörlüğünüze karşı sizi sulara gark etmeyeceğinden? Sonra bizden öcünüzü alacak bir kimse de bulamazsınız kendinize.

70- Andolsun ki biz Âdemoğullarını üstün ettik,karada suda taşıdık onları, tertemiz şeylerle rızıklandırdık onları ve yarattıklarımızın çoğundan üstün ettik onları.

71- O gün, herkesi, her topluluğu, uydukları kişilerle berâber çağıracağız. Gerçekten de kitabı, sağ eline verilenler, çekirdekteki kıl kadar bile zulüm görmeden kitaplarını okuyacaklar.

72- Ve burada kör olan, âhirette de kördür ve yolunu da tam sapıtmıştır, şaşırmış gitmiştir.

73- Onlar, sana vahyettiğimizden başka şeyler düzüp bize iftirâ etmen için az kaldı ki seni bile fitneye düşüreceklerdi ve o vakit seni dost edineceklerdi işte.

74- Sana sebât etme kabiliyeti vermeseydik andolsun ki birazcık meyledecektin onlara.

75- Eğer bunu yapsaydın hayâtın acısını da iki kat olarak tattıracaktık sana, ölümün acısını da iki kat, sonra da bize karşı hiçbir yardımcı bulamayacaktın kendine.

76- Onlar, nerdeyse seni yurdundan çıkarmak için tacîz edip duracaklar, fakat sen çıktıktan sonra arkandan onlar da pek az bir müddet kalacaklar.

77- Senden önce gönderdiğimiz peygamberler hakkındaki yol-yordam da buydu ve yolumuzda-yordamımızda bir değişiklik bulamazsın.

78- Ve namaz kıl güneşin zevâl vaktinde, geceleyin karanlık basınca ve fecir çağında; şüphe yok ki sabah namazı, meleklerin tanık olduğu bir namazdır.182[7]

[7] Zevâl vaktindeki namaz, öğle namazı ve ondan sonraki ikindi namazıdır. Karanlık basınca kılınması emredilen namaz, akşam ve yatsı namazlarıdır. Fecir çağındaki de sabah namazıdır.

79- Gecenin bir kısmında uyanıp namaz kıl, bu namaz, sana mahsustur ve farz namazlardan fazla bir namazdır. Umulur ki Rabbin, seni Makam-ı Mahmûd'a sâhip kılar.183[8]

[8] Makâm-ı Muhmud, cumhura göre şefaattir. Buhârî, Kitâbu Tefsir-il-Kur'ân babından şefaat hadisini Ebu-Hureyre'den tahric eder. Bu hadise göre halk, Adem, Nûh, İbrahim, Mûsa ve İsa peygamberlere baş vuracak, fakat hiçbiri şefaate kalkışamayacak, nihayet Hz. Muhammed (s.a.a)'e gelecekler, o, arşın altına gelip secde edecek, ümmetini bağışlatacaktır. İbn-i Ömer de, kıyamette her ümmete, kendi peygamberini şefaat edeceğini, nihayet şefaat nöbetinin Hz. Muhammed (s.a.a)'e geleceğini söylemiş ve Makam-ı Mahmud'un, şefaat makamı olduğunu bildirmiştir (al-Tecrid, 2, 103-104). Buhari'nin son hadisinden bir evvelki hadis de Enes'ten rivayet edilmiştir. Bu hadise göre Peygamber, kıyamet günü, ümmetine şefaat edecek ve bu şefaat yüzünden Tanrı, kalbinde hardal tanesinden daha da az iman bulunanı cennete sokacak, bir diğer rivayete göre "Tanrıdan başka yoktur tapacak" diyeni bile cehennemden çıkaracaktır (Aynı kitap, 2, 166). Makam-ı Mahmud'un, Liva-ül-Hamd denen bayrağın, Hz. Muhammed (s.a.a)'e verilmesi olduğunu söyliyenler de vardır. Bütün peygamberlerle melekler bu bayrağın altında toplanacaktır.

80- Ve de ki: Yâ Rabbi, beni gireceğim yere gerçek olarak sok, çıkacağım yerden gerçek olarak çıkar ve katından, bana yardım eden bir kudret, kuvvet ver.

81- Ve de ki: Gerçek geldi, bâtıl yok olup gitti, şüphe yok ki bâtıl, zâten yok olur gider.

82- Ve biz, Kur'ân'dan, inananlara şifâ ve rahmet olan âyetleri indirmedeyiz ve bunlar, zâlimlerin ancak ziyanlarını arttırır.

83- İnsana nîmet verdik mi yüz çevirir, uzaklaşır, fakat bir şerre uğradı mı ümidini tamâmıyla keser, yeise düşer.

84- De ki: Herkes huylandığı huya göre hareket eder. Gerçekten de Rab-biniz, en doğru yolu kim bulmuştur, pek iyi bilir onu.

85- Ve sana rûhu soruyorlar; de ki: Ruh, Rabbimin işindendir, hakındandır ve zâten size pek az bir bilgiden başka bir şey de verilmemiştir.

86- Ve dilersek sana vahyettiğimizi senden de gidermeye muktediriz, sonra bize karşı onu koruyacak bir kimse de bulamazsın.

87- Ancak Rabbinin rahmeti onu korumuştur; gerçekten de onun lütfü, ihsânı pek büyüktür sana.

88- De ki: İnsanlar ve cinler, bu Kur'ân'ın bir benzerini meydana getirmek için bir araya gelseler bir benzerini meydana koyamazlar, hattâ bir kısmı bir kısmına yardım etse bile.

89- Andolsun ki bu Kur'ân'da insanlara bütün örnekleri tekrar-tekrar anlattıksa da insanların çoğu kabûl etmedi, ancak küfre kapıldı.

90- Dediler ki: Bize yeryüzünden bir kay-nak çıkarıp akıtmadıkça inanmayız sana.

91- Yahut hurma fidanlarıyla, üzüm çotuklarıyla dolu bir bahçen olup içinde de ırmaklar gürül-gürül akmadıkça.

92- Yahut umduğun gibi göğü, parça-parça üstümüze düşürmedikçe, yahut Allah'la melekleri karşımıza getirmedikçe.

93- Yahut altından yapılma bir evin olmadıkça, yahut da gökyüzüne gözümüzün önünde çıkmadıkça ve bunu yapsan bile herbirimize gökten yazılı bir kitap indirmedikçe ve biz, onu okumadıkça gene gerçeklemeyiz, seni, gene inanmayız sana. De ki: Rabbimi tenzîh ederim, ben neyim, ancak insan bir peygamber.

94- Fakat kendilerine doğru yolu gösteren bir peygamber geldi mi insanları inanmaktan meneden şey de Allah, hiçbir insanı peygamber olarak gönderir mi demeleridir zâten.

95- De ki: Yeryüzünde melekler bulunsaydı da rahat-rahat gezselerdi onlara gökten bir meleği peygamber olarak gönderirdik.

96- De ki: Benimle sizin aranızda tanık olarak Allah yeter; şüphe yok ki o, kullarından haberdardır, onları görür.

97- Allah, kimi doğru yola sevk-ederse odur doğru yolu bulan ve kimi saptırırsa o çeşit adamlara ondan başka hiçbir yardımcı bulamazsın ve biz onları, kıyâmet günü, yüzü koyun kapanmış olarak kör ve dilsiz haşr-ederiz, yurtları da cehennemdir; orasının ateşi ve harâreti sâkin oldukça alevini fazlalaştırır, yakar-yandırırız.

98- Bu da, delillerimizi inkâr edip kemik haline geldikten, toz olup gittikten sonra mı yeniden yaratılacağız da dirileceğiz demelerinin karşılığı.

99- Görmüyorlar mı ki Allah, öyle bir mabut ki hiç şüphesiz gökleri ve yeryüzünü yaratmıştır, onların benzerini de yaratmaya gücü yeter ve onlar için bir müddet tâyin etmiştir ki şüphe yok bunda. Fakat zulmedenler, kabûl etmezler de ancak küfre kapılırlar.

100- De ki: Rabbimin rahmet hazîneleri elinizde olsaydı harcayıp tükenmeden korkar, hasislik ederdiniz, zâten de insan, pek hasistir.

101- Andolsun ki biz, Mûsâ'ya dokuz tane apaçık delil vermiştik; sor İsrailoğullarına; Mûsâ, onlara gelince Firavun yâ Mûsâ demişti, şüphe yok ki ben seni büyülenmiş sanıyorum.

102- O da, sen de biliyorsun ki demişti, bunları, insanlara apaçık deliller olmak üzere ancak göklerin ve yeryüzünün Rabbi indirmiştir ve şüphe yok ki ey Firavun, ben de seni küfriyle helâk olmuş sanıyorum.

103- Onları Mısır'dan çıkarmayı kurunca onu da onunla berâber bulunanların hepsini de sulara boğduk.

104- Ve bundan sonra İsrailoğul-larına dedik ki: Yeryüzünde oturun, eğleşin, âhiret hakkındaki vaadimizin yerine gelme zamânı çatınca hepinizi derleyip tapımıza getirirler.

105- Ve biz Kur'ân'ı hak ve gerçek olarak indirdik, o da hak ve gerçek hükümlerle indi ve seni de ancak müjdeci ve korkutucu olarak gönderdik.

106- Bir Kur'ân'dır ki onu insanlara dura-dura, yavaş-yavaş okuman için âyet-âyet, sûre-sûre ayırdık ve onu azar-azar indirdik.

107- De ki: İster inanın, ister inanmayın; bundan önce kendilerine bilgi verilenlere okundu mu onlar, yüzüstü kapanıp secde ediyorlar

108- Ve noksan sıfatlardan münezzehtir Rabbimiz diyorlar, gerçekten de Rabbimizin vaadi, yerine gelmiştir.

109- Ağlaya-ağlaya yüzüstü yere kapanıyorlar ve Kur'ân'ı dinleyiş onların gönül alçaklığını ve itâatlerini arttırıyor.

110- De ki: İster Allah Adıyla duâ edin, ister rahman adıyla, hangi adla duâ ederseniz edin, gerçekten de bütün güzel adlar, onundur ve namazında pek yüksek sesle okuma, sesini pek de yavaşlatma, ikisinin arasında bir yol tut.

111- Ve de ki: Hamd Allah'a ki oğul edinmemiştir kendisine ve saltanatta, tasarrufta ortağı yoktur ve âciz olmadığından yardımcıya da ihtiyâcı yoktur ve pek büyük bil, onu, büyüklüğünü de bildir.

18- KEHF SURESİ

(İbn-i Abbas'a göre yalnız 28. âyeti Medenîdir. İçinde, zamanındaki padişahın emrine uymadıkları için zulmünden kaçıp mağaraya sığınan kişilerin kıssası bulunduğundan mağara anlamına gelen kehf adıyla adlanmıştır.)

Rahman ve rahîm Allah Adıyla

1- Hamt Allah'a ki kuluna kitap indirdi ve o kitapta hiçbir eğrilik, ifrat veya tefrit yoktur.

2- Dosdoğru bir kitaptır, katından kâfirlere çetin bir azâp olduğunu haber verip onları korkutmak ve inanıp iyi işlerde bulunanları da onlara güzel bir mükâfât olduğunu söyleyip müjdelemek için indirdi.

3- O mükâfât yurdunda ebedî kalacaktır onlar.

4- Ve Allah, kendisine oğul edindi diyenleri korkutmak için indirdi.

5- Ne onların bir bilgisi var, ne atalarının; ağızlarından çıkan söz, ne de büyük söz. Onlar, ancak yalan söylüyorlar.

6- Şu Kur'ân'a inanmadıkları ve senden yüz çevirdikleri için üzülüp hayıflanarak kendini helâk mi edeceksin?

7- Biz, gerçekten de insanların hangisi daha iyi ve güzel iş işleyecek, bunu sınamak için yeryüzünde ne varsa, yere biz ziynet olarak halkettik onu.

8- Ve biz, elbette yeryüzünde ne varsa hepsini kupkuru toprak haline getiririz sonunda.

9- Kehf ve Rakıym ashâbının ahvâlini, delillerimiz içinde şaşılacak bir delil mi sandın?184[1]

[1] İshak oğlu Muhammed'in, Cübeyr oğlu Said'in ve İkrime'nin vasıtasiyle İbn-i Abbas'tan gelen rivâyete göre Kureyş ulular, Medine Yahûdilerinin bilginlerine haber göndererek Hz. Muhammed (s.a.a) hakkında ne dediklerini sormuşlar, onlar da, Muhammed'den ruhu, Ashab-ı Kehf'i, Zül-Karneyn'i sorun, ikisinden haber verir, birinden vermese peygamberdir, üçünden de haber vermez, yahut üçünü de anlatmaya kalkışırsa değildir demişlerdir. Müşrikler, Hz. Peygamber'e bunları sorunca ruh hakkında 17. sûredeki 85. ayet vahyedilmiş ve ruhun mahiyeti anlatılmamış, bu sûredeyse Ashab-ı Kehf'le Zül-Karneyn'den etraflıca bahsedilmiştir. Kehf, geniş mağara anlamına gelir. Rakıym, o mağaranın bulunduğu vadi, yahut dağdır. Rakıym, Ashab-ı Kehf'in bulundukları şehrin adıdır diyenler

de vardır. Rakıym'in, sonradan mağaranın kapısına konan ve üstünde, Ashab-ı Kehf'in başından geçen olaylar kazılmış bulunan taş levha olduğu Cübeyr oğlu Said'den rivayet edilmiştir. Ashab-ı Kehf hakkında yazılmış bir kitaptır diyenler de mevcuttur. Rakıym'in lügat manası yazılmış şeydir. Batılı Kur'an mütercimlerine göre Ashab-ı Kehf'in mağarası Efesus şehrindedir (Savary: Le Koran, Paris - 1951, s. 315, not. 1. E. H. Palmer, The Koran, Oxford - 1953, s. 241, not. 1).

10- Hani o zaman o yiğitler, mağaraya sığınmışlardı da Rabbimiz demişlerdi, katından bir rahmet ihsân et bize ve işimizin başarıyla doğruluğa ulaşması için sebepler hazırla bize.185[2]

[2] Umeyr oğlu Ubeyd'e göre Ashâb-ı Kehf, Dikyanus adlı bir hükümdarın zamanında Efesus'ta yaşamıştır. Bu hükümdar Mecusî imiş. Ashâb-ı Kehf, Hıristiyanlığı kabul ettikleri için zulme uğramışlar ve bir mağaraya sığınmışlardır (Mecma, 2, 90).

11- Onları bir uykuya daldırdık, yıllarca hiçbir şey duymadılar.

12- Sonra da iki taraftan hangisi, onların ne kadar yatıp kaldıklarını hesâb edip ayırt edecek, bilelim diye tekrar onları uyandırdık.

13- Onların ahvâlini gerçek olarak sana haber veriyor, hikâye ediyoruz. Şüphe yok ki onlar, Rablerine inanmışlardı ve biz de hidâyetlerini arttırmıştık onların.

14- Ve kalplerini gerçeğe bağladık kalkıp da Rabbimiz, göklerin ve yeryüzünün Rabbidir, ondan başka bir mabuda tapmayız biz ve andolsun ki böyle bir şey söyledik mi gerçekten uzaklaşmış oluruz dedikleri zaman.

15- Ve şu kavmimiz, ondan başka mabut kabûl etti, bâri bu hususta açık bir delilleri olsaydı, kimdir yalan yere Allah'a iftirâ edenden daha zâlim dedikleri zaman.

16- Ve mâdemki dediler, onlardan ayrıldınız ve Allah'tan başkasına ibâdet etmeyeceksiniz, sığının mağaraya da Rabbiniz, rahmetiyle bir genişlik versin size ve işinizde de kolaylık sebepleri hazırlasın size.

17- Bir görseydin, güneş doğunca ışığı, mağaralarının içine değil de sağ tarafına vurmadaydı, batarken de sol tarafına ve onlar, mağaranın geniş bir yerindeydiler ve bu, Allah'ın delillerindendir. Allah, kimi doğru yola sevk ederse odur doğru yolu bulan ve kimi saptırırsa artık ona, kesin olarak doğru yolu gösterecek bir dost bulamazsın.

18- Onları uyanık sanırsın, halbuki uyuyor onlar ve biz onları sağ ve sol taraflarına çevirip durmadayız ve köpekleri de mağaranın girilecek yerinde, ön ayaklarını yere uzatmış, yatmada. Hallerini anlasaydın mutlaka onlardan kaçardın ve mutlaka onların halinden korku dolardı içine.

19- Onları uyuttuğumuz gibi birbirlerine sormaları için öylece de uyandırdık ve içlerinden biri, ne kadar kaldık burada dedi. Bir gün uyumuşuz, yahut günün bir kısmını uykuyla geçirmişiz dediler ve Rabbiniz, daha iyi bilir dediler, ne kadar kaldığınızı, hele şimdi birinizi şu gümüş parayla şehre yollayın da yiyeceklerin hangisi daha temizse bir miktar alsın, bir rızık getirsin size, ancak çok ihtiyatlı davransın ve hiçbir kimse sizi duyup anlamasın.

20- Çünkü anlarlar, duyarlarsa ya taşlarlar sizi, yahut da dinlerine döndürürler ve artık kesin olarak kurtulamazsınız onlardan.

21- İşte böylece Allah'ın vaadinin hak ve gerçek olduğunu ve gerçekten de kıyâmetin kopacağını ve onda hiçbir şüphe bulunmadığını bilmeleri için, tam bu hususlarda birbirleriyle çekişip dururlarken, insanları haberdâr ettik de müşrikler dediler ki: Onların bulunduğu yere bir yapı yapın, halktan gizli kalsınlar. Halbuki Rableri, onların ahvâlini daha iyi bilir. Hallerine vâkıf olanlarsa onların bulundukları mağaranın önüne mutlaka bir mescit yapmalıyız dediler.

22- Diyecekler ki onlar üçtü, dördüncüleri, köpekleri ve beş tâneydi onlar, altıncıları köpekleri; fakat bu sözler, ortada olmayan hedefe boşuna taş atmak ve diyecekler ki yedi taneydi onlar, sekizincileri köpekleri. De ki: Onların sayısını Rabbim daha iyi bilir, onları pek az kişi bilir ancak. Artık sen de onlar hakkında sana açıkladığımıza râzı ol da fazla münâkaşaya, mübâ-haseye girişme ve onlara dâir kitap hakkında bir hüküm dilemeye kalkışma.

23- Ve hiçbir şey hakkında da bunu mutlaka yarın yapacağım deme.

24- Ancak Allah dilerse yaparım de ve birşeyi unutunca Rabbini an ve de ki: Umarım, Rabbim, beni bundan daha ziyade hayra ve doğruya yakın birşeye erdirir ve başarı verir bana.

25- Onlar, mağaralarında üç yüz yıl yatıp kaldılar ve bu yıllara dokuz yıl daha kattılar.

26- De ki: Ne kadar yatıp kaldıklarını Allah daha iyi bilir; onundur göklerdeki ve yeryüzündeki gizli şeyler, tam görüştür onun görüşü ve tam duyuştur duyuşu. Ondan başka bir dost ve yardımcı da yoktur onlara ve hükmüne hiçbir kimseyi ortak etmez.

27- Rabbinin kitabından sana vahy-edileni oku sözlerini değiştirecek yoktur ve ondan başka sığınacak bir kimseyi de bulamazsın.

28- Sabah, akşam, rızâsını dileyerek Rablerine dua edenlerle berâber sabret ve dünya yaşayışının ziynetini dileyenlere uyup ayırma gözlerini onlardan ve bizi anmamaları için gönüllerine gaflet verdiğimiz heva ve heveslerine uymuş ve işi hadden aşıp taşmış kişiye itâat etme.

29- Ve de ki: Kur'ân Rabbinizden hak ve gerçek olarak inmiştir, artık dileyen inansın, dileyen inkâr etsin. Şüphe yok ki biz, zâlimlere öyle bir ateş hazırladık ki etrafındaki duvarlar, onları çepeçevre kuşatır, susayıp su istedikleri zaman irin gibi bir su sunulur onlara ve bu su,

yüzlerini bile yakıp kavurur, ne de kötü bir sudur ve orası, ne de kötü dayanılacak, oturulacak yerdir.

30- İnanan ve iyi işlerde bulunanlara gelince: Şüphe yok ki biz, iyi işlerde bulunanların, güzel hareket edenlerin ecrini zâyi etmeyiz.

31- Öyle kişilerdir onlar ki onlarındır ebedî Adn cennetleri, kıyılarından ırmaklar akar, orada altın bilezikler takınarak süsleneceklerdir ve ince ve kalın ipekli yeşil elbiseler giyineceklerdir, orada tahtlarda oturacaklardır ve ne hoş ve güzel bir mükâfattır bu ve o tahtlar, ne de güzel dayanılacak, oturulacak yerlerdir.

32- Onlara iki adamı örnek getir: Onların birine iki üzüm bağı vermiş, bağların çevresini hurma ağaçlarıyla çevirmiş ve iki bağın arasını da ekinlik haline getirmiştik. 186[3]

[3] Bu iki adamın, İsrailoğullarından olduğu rivâyet edilmiştir.

33- Bu iki bağ, dâimâ mahsûl verirdi, veriminde noksan bulunmazdı, iki bağın arasında da bir ırmak akıtmıştık.

34- Daha başka da gelirleri vardı da konuşurken arkadaşına dedi ki: Ben malca da senden üstünüm, evlât ve ayalce de.

35- Ve bağına girdi, kendi kendisine de zulmetmedeydi, dedi ki: Şu nâil olduğum mal ve menalin zevâl bulup tükeneceğini hiç mi ummam.

36- Ve kıyâmetin kopacağını da ummam ama Rabbimin tapısına gönderilmiş olsam bile mutlaka bundan daha da iyi nîmetler bulurum.

37- Onunla konuşurken arkadaşı da seni dedi, topraktan, sonra bir damla sudan yaratıp bundan sonra da tam, âzası düzgün bir insan haline getireni inkâr mı ediyorsun?

38- Fakat ben, Rabbim olan Allah'ı inkâr etmem ve Rabbime hiçbir varlığı eş tutmam.

39- Bağına girdiğin zaman Allah, neyi dilerse o olur, kuvvet, ancak Allah'ındır deseydin ya. Beni malca, evlâtça senden düşkün gördün ama.

40- Umarım ki Rabbim, bana seninkinden daha hayırlı bir bağ verir, senin bağına da yıldırımlar yollar gökten de kaypak, kaygan bir toprak oluverir bağın.

41- Yahut da suyu öylesine çekilir ki onu arayıp bulmaya bile gücün yetmez.

42- Derken serveti mahvoldu da çardakları çökmüş, yerle bir olmuş bağında ellerini uğuşturarak keşke Rabbime hiçbir varlığı eş, ortak olarak tanımasaydım demeye başladı.

43- Ona Allah'tan başka yardım edecek bir topluluk olmadığı gibi onun da bu zararı gidermeye bir kudreti yoktu.

44- İşte bu makamda yardım ve nusret, ancak Allah'ındır ve ona itâat, hem mükâfat bakımından daha hayılıdır, hem son bakımından daha hayırlı.

45- Onlara örnek getir: Dünyâ yaşayışı, gökten yağdırdığımız yağmura benzer, yeryüzünün nebatlarını sular, bünyelerine girer de onları yeşertir, yetiştirir, derken nebatlar kurur, ufalanır, yeller de onları savurur gider ve Allah'ın her şeye gücü yeter, hiçbir şeyden âciz değildir o.

46- Mal ve oğullar, dünyâ yaşayışının ziynetidir. Ebedî olarak kalan hayır ve hasenâtsa hem mükâfat bakımından Rabbinin katında daha hayırlıdır, hem sonucu bakımından daha hayırlı.

47- Ve o gün dağları yerinden sökeriz ve görürsün ki yeryüzü dümdüz olmuş ve onları diriltiriz, haşrederiz, hiçbir tanesini bırakmayız.

48- Hepsi de saf-saf Rabbine arz edilir, andolsun ki der, önce nasıl yarattıysak sizi öylece geldiniz tapımıza; size muayyen bir zaman tâyin etmedik mi sandınız?

49- Kitap ortaya konmuştur, suçluları görürsün ki o kitapta yazılı olan şeyler yüzünden korku içinde ve eyvahlar olsun bize derler, ne biçim kitap bu, ne küçük bir şey bırakmış, ne büyük, hepsini de sayıp dökmüş ve ne yaptılarsa hepsini de karşılarında bulurlar ve Rabbin hiçbir kimseye zulmetmez.187[4]

[4] Bahsedilen kitap, herkesin dünyada yaptığı işlerin yazılı olduğu amel defteridir.

50- An o zamânı hani biz meleklere, secde edin Âdem'e demiştik de İblis'ten başka hepsi secde etmişti, o, cin cinsindendi de Rabbinin emrinden çıkmıştı. Beni bırakıp da onu ve soyunu, dost mu ediniyorsunuz, halbuki onlar, size düşmandır; Allah'ı bırakıp Şeytanı dost edinmek, zâlimler için ne de kötü bir değişme muâmelesidir bu.188[5]

[5] Kur’ân'ın birçok âyetlerinde meleklerle berâber anılan Şeytan'ın, cin taifesinden olduğu, cins bakımından melek olmadığı bildirilmektedir. Cin, Arapçada bir şeyi duyurmayacak derecede örtmek anlamına gelir. Geceleyin, hiçbir şey görülmediği için "cennel leyl", gece karanlığı çöktü denir. Cennet, ağaçlarla, dallarla, yapraklarla toprağı örten bahçe anlamınadır. Ana karnında olduğu için görünmeyen çocuğa cenin, insanı örten, düşmandan gizleyen kalkana cünne denir ki bu sözler, hep aynı köktendir. Cin, duyguyla anlamamıza imkan bulunmayan ruhani yaratıklar demektir. Bu bakımdan meleklerle Şeytanlar da bu yaratıklardandır. Ancak her melek cindir, fakat her cin, yani göze görünmeyen ruhani yaratık, melek değildir. Araplar, deliliği cinlerin yaptığını sanırlardı. Delilik ve deli anlamına gelen cinnet ve mecnun sözleri, bu kanaatten doğan sözlerdir (al-Müfredat, 97-98).

51- Ne göklerle yerin yaratılışına tanık ettik onları, ne kendilerinin yaratılışına. İnsanları doğru yoldan saptıranları da yardımcı edinmem.

52- Ve o gün bana eş ve ortak sandıklarınızı çağırın der de çağırırlar ama onlar icâbet etmez ve aralarına cehennemde derin bir uçurum koymuşuzdur.

53- Ve suçlular cehennemi görürler de içine düşeceklerini anlarlar ama oradan savuşup gidecek bir yer bulamazlar.

54- Andolsun ki biz bu Kur'ân'da, insanlara her çeşit örneği tekrar-tekrar açıkça anlatmadayız ve insan, her mahlûktan daha fazla mücâdelecidir.

55- İnsanları, kendilerine hidâyet geldikten, doğru yol bildirildikten sonra da inanmaktan ve Rablerinden yar-lıganma dilemekten meneden şey, ancak evvelkiler hakkındaki yolun, yor-damın, dünyâda helâk edilişin gelmesini, yahut da apaçık bir sûrette âhiret azâbının gelip çatmasını bekleyiş.

56- Ve biz, peygamberleri ancak müjdeci, korkutucu olarak göndeririz. Kâfir olanlar, hakkı bâtılla gidermek için çalışırlar, çekişirler, âyetlerimizi ve kendilerine verilen korkulu haberleri alaya alırlar.

57- Rabbinin âyetleriyle kendisine öğütler verildiği halde onlardan yüz çeviren ve elleriyle hazırladığı şeyi unutan kişiden daha zâlim kimdir ki? Gerçekten de biz, onların anlamamaları için gönüllerine

perdeler gerdik ve kulaklarını ağırlaştırdık ve onları doğru yola çağırsan da imkân yok doğru yola gelmez onlar.

58- Ve Rabbin, suçları örter, rahmet sâhibidir. Kazandıklarına karşılık onları helâk ediverse çabucak azâp ederdi; fakat onlara vaadedilmiş mukadder bir zaman var, o zaman geldi mi, ondan başka sığınacak hiçbir makam bulamazlar.

59- İşte zulmettikleri için helâk ettiğimiz bunca şehir ve biz, onların helâki için de mukadder bir zaman tâyin etmiştik.

60- An o zamânı ki Mûsâ, genç arkadaşına, ben demişti, iki denizin kavuştuğu yeredek durmadan, dinlenmeden gideceğim, yahut da yıllarca bu uğurda uğraşacağım. 189[6]

[6] Mûsâ'nın genç arkadaşı Nun oğlu Yûşâ'dır. Müfessirlere göre Yûşâ Peygamber, Hz. Yakup'un soyundandır.

61- İki denizin kavuştuğu yere vardıkları zaman balıklarını unutmuşlardı; balık, denize atlamış, dalıp bir yol tutmuş gitmişti.

62- Oradan geçtikten sonra Mûsâ, genç arkadaşına kuşluk yemeğimizi getir dedi, gerçekten de şu yolculuk, yordu bizi.

63- Arkadaşı, gördün mü dedi, kayanın üstünde oturduğumuz zaman balığı unutmuştum; onu bana unutturan ve sana söylememe mâni olan da ancak Şey-tan'dır; balık, şaşılacak bir sûrette denizde bir yoldur tuttu, dalıp gitti.

64- Mûsâ, buydu aradığımız işte dedi ve kendi izlerini izleyerek geri döndüler.

65- Derken kullarımızdan bir kulu buldular ki biz, katımızdan ona rahmet ihsân etmiştik ve katımızdan ilim belletmiştik.190[7]

[7] Bu zatın, Hızr olduğunda hemen hemen ittifak vardır. Hızır'ın Belya adlı bir zat olduğu söylenmiştir. Buhârî'de, kuru otların üstüne oturduğu vakit otların yeşerdiği ve bu yüzden Hızır adıyla anıldığı rivâyeti vardır (al-Tecrid, Kitâbu Bed'il- halk, 2, 41). Hızır'ın, kıyamete dek hayatta olduğunu söyleyenler bulunduğu gibi ölmüştür diyenler de vardır. Sufilerin, Hızır hakkında çeşitli kanaatleri mevcuttur. Hızır'ın, peygamber olduğunu söyleyenler bulunduğu gibi erenlerden birisi bulunduğunu söyleyenler de olmuştur (Hızır hakkındaki incelemeleri ve çeşitli inançları anlamak için Prof. Pertev Naili Boratav'ın, İslam Ansiklopedisi'ndeki Hızır maddesine bakınız, cüz, 44, s. 457-471).

66- Mûsâ, ona, sana öğretilen gerçek bilgiden bana da öğretmen şartıyla sana uyayım mı dedi.

67- O, sen dedi, benimle berâber bulunmaya dayanamazsın.

68- İç yüzünü kavramana imkân olmayan birşeye nasıl sabredebilirsin ki?

69- Mûsâ, Allah dilerse dedi, görürsün, sabredeceğim ve hiçbir hususta sana isyân etmeyeceğim.

70- O, bana uyarsan dedi, sana ona âit bir söz söyleyinceyedek hiçbir şey sorma bana.

71- Derken kalkıp yola düştüler, nihâyet bir gemiye bindiler, o zât, gemiyi deldi. Mûsâ, içindekileri boğmak için mi gemiyi deldin dedi, andolsun ki pek kötü bir iş yaptın.

72- O zât, demedim mi dedi, gerçekten de sen, benimle berâber bulunmaya dayanamazsın.

73- Mûsâ, unuttum dedi, bu yüzden azarlama beni ve şu arkadaşlığımızda ağır bir yük yükleme bana.

74- Gene yola düştüler, derken bir erkek çocuğa rastladılar, o zât, çocuğu öldürdü. Mûsâ bir cana kıymamışken tuttun, tertemiz birisini öldürdün, andolsun ki pek kötü ve menedilmiş bir şey yaptın sen dedi.

75- O, demedim miydi sana dedi, gerçekten de sen, benimle berâber bulunmaya dayanamazsın.

76- Mûsâ, bundan sonra dedi, sana bir şey sorarsam benimle arkadaş olma artık, bir daha bir şey sorarsam benden ayrılmada gerçekten de mâzursun.

77- Gene yola düştüler. Bir şehre geldiler, halkından yemek istedilerse de onları konuklayıp doyuran bir tek kişi bile çıkmadı. Orada bir duvar buldular, yıkılmak üzereydi. O zât, duvarı doğrulttu. Mûsâ, dileseydin dedi, bu hizmete karşılık bir ücret alırdın.191[8]

[8] Bu şehir, İbn-i Abbas'a göre Antakya'dır. Eyle ve Nasıra diyenler de vardır.

78- O zât, işte dedi, seninle benim aramda artık ayrılık bu. Sabredemediğin şeylerin iç yüzünü haber vereyim sana.

79- Gemi, denizde çalışan yoksul kimselerindi, onu kusurlu bir hale getirmek istedim, çünkü ilerde bir padişah var, bütün gemileri zaptetmede.

80- Çocuğa gelince: Anası, babası inanmış kimseler. Bu çocuğun, onları azgınlığa ve kâfirliğe sevketmesinden korktuk da öldürdük.

81- Rablerinin onlara, bu çocuğun yerine temizlikte daha ileri, merhametçe daha duygulu bir çocuğu vermesini diledik.

82- Duvarsa, şehirdeki iki yetim çocuğundu ve altında, onlara âit bir defîne vardı, babaları da temiz bir adamdı. Rabbin, onların ergenlik çağına gelmelerini ve defînelerini çıkarıp elde etmelerini diledi. Bunları kendiliğimden yapmadım. İşte sabredemediğin şeylerin iç yüzü.

83- Sana Zülkarneyn'i sorarlar. De ki: Ona âit haberleri de okuyalım size. 192[9]

[9] Zül-karneyn, iki boynuzlu anlamına gelir. Doğuyu, Batıyı fetheden bir peygamber olduğunu söyleyenler bulunduğu gibi adâlet sahibi bir padişah olduğunu söyleyenler de vardır. Başında, boynuza benzer iki çıkıntı bulunduğu, yahut yeryüzünün batısıyla doğusunu zaptettiği için Zül-karneyn dendiği rivâyet edilmiştir. Ana ve baba tarafından soyca yüce bulunduğundan bu adla anılmıştır diyenler de vardır. Zül-karneyn'i, İskender olarak kabul edenler yanılmışlardır. Zül-karneyn hakkında en yeni ve en doğru incelemeyi, Hindistan Maarif veziri Mevlana Ebül-Kelam Azad başarmıştır. Bütün tarihçilerin fikirlerini inceleyen Mevlana Ebül-Kelam Azad, Ahd-i Atıyk'ın Danyal kitabının 8. babında Danyal'ın, rüyasında iki boynuzlu bir koç görüp bunu Med ve Fars hükümetlerini birleştiren İran hükümdarı olarak yorduğunu kaydediyor. Ona göre ibranca "Lokranim" sözünün Arapça'da tam karşılığı "Zül-karneyn" dir. Azra'nın kitabında da İsrailoğullarını tutsaklıktan kurtaran bu hükümdarın adı "Huruş" tarzında geçer (1, 6). Eş'iya'da da 45. babda Kuruş'tan bahsedilir (1). 11. babda Kuruş, "doğudan getirilecek yırtıcı kuş" diye anılır (11). İrmiya'da da yer yer, esaretten kurtuluş anılmaktadır. Kuruş, milattan önce 559. yılda zuhur etmiştir. 544'te Babil'i almış, Yahûdileri, memleketlerine göndermiştir. 519 da ölmüştür. Med ve Fars hükümetlerini birleştirip bir imparatorluk kurması dolayısıyla Kuruş'un heykelinde iki boynuz vardır (Mevlana Ebül-Kelam Azad'ın bu çok değerli incelemesi, Prof, Said Nefisi tarafından Farsça'ya çevrilmiş ve "Zül-Karneyen ya Kuruş-i Kebir" adıyla ve başta Mevlana Ebül-Kelam Azad'ın hal tercümesini muhtevi olarak 1330 hicri şemsi yılında Tahran'da basılmıştır).

Mısır'da Zevs Amon, iki boynuzlu bir koç şeklinde temsil edilen bir ilahtır. Amon, koç demektir. Zül-karneyn'e İskender denmesi belki buraya bağlıdır. Çünkü İskender, Zevs'in oğludur. Zevs, ziya şeklinde anasına yaklaşmış ve anası bu sûretle gebe kalıp İskender'i doğurmuştur (Prof, H. Ritter'in ders takrirlerinden).

84- Biz, gerçekten de onu yeryüzünde yerleştirip yüceltmiştik, her şeyin yoluna-yoradamına âit ne bilgi varsa vermiştik ona.

85- O, batıya doğru bir yol tutmuştu.

86- Nihâyet güneşin battığı yere gelince görmüştü ki güneş, kara bir balçığa batmada ve orada bir topluluğa rastladı. Dedik ki: Ey Zülkarneyn, istersen azaplandırırsın bunları, istersen iyilik edersin onlara. 193[10]

[10] Kuruş'un Lidya'yı zaptına işarettir (Aynı kitap, s. 53-54).

87- Dedi ki: Zulmedeni azaplandırırız, sonra da Rabbinin tapısına götürülür de Rabbi, onu şiddetli bir azâba uğratır.

88- Fakat inanan ve iyi iş işleyene güzel bir karşılık var ve biz ona emirlerimizden kolay olanını emredecek, o çeşit emirler vereceğiz.

89- Sonra, bir yol daha tuttu.

90- Da gide-gide güneşin doğduğu yere vardı, orada öyle bir topluluk buldu ki onların güneşten başka hiçbir elbisesi yoktu, öyle bir topluluğa doğmadaydı güneş orada. 194[11]

[11] Bakterya (Belh)'daki göçebe ve yoksul boylar (Aynı kitap, s. 56).

91- Böyleydi işte bu, gerçekten de nesi var, nesi yoksa bilgimiz hepsine şâmildir, hepsinden de haberdarız.

92- Sonra gene bir yol tuttu.

93- Tâ iki setin arasına vardı, onların yanında bir topluluk buldu ki hemen hiçbir söz anlamıyorlardı.195[12]

[12] Hazar deniziyle Karadeniz arasındaki Kafkas dağları (Aynı kitap, s. 57-58).

94- Dediler ki: Ey Zülkarneyn, Ye'cuc'la Me'cuc, yeryüzünde bozgunculuk yapan tâifelerdir, onlarla bizim aramıza bir set yapmak şartıyle sana mallarımızdan versek râzı olur musun, yapar mısın?196[13]

[13] Ye'cuc'la Me'cuc, Kur'ân'da bir kere burada, bir kere de 21. sûrenin 96. âyetinde anılır. Ahd-i Atıyk'ın Tekvin bölümünde Nûh'un oğlu Yafes'in oğulları arasında Comer ve Macuc vardır (10, 2). Hızkıyal Peygambere ait kitapta, Macuc, bir ülkedir (38, 1). Aynı kitapta, bir şahıs adıdır (39, 1). Maksat, Karadeniz kıyılarında yaşayan ve arada bir Kafkas dağlarını aşarak batı Asya'ya saldıran boylardır (Aynı kitap, 85-91).

95- Rabbimin bana verdiği devlet ve servet, daha hayırlıdır bana dedi, siz bana emeğinizle yardım edin de aranıza bir sed yapayım.

96- Siz bana demir parçaları getirin. Dağların iki tarafı birbirine müsâvî olunca üfleyin dedi. Onu ateş haline sokunca da getirin de dedi, üstüne erimiş bakır dökeyim.197[14]

[14] Hazer ve Karadeniz arasındaki Kafkas dağlarının geçit yerinde yapılan ve hâlâ artıkları mevcut olan settir ki Araplar buna "Bab-ül-Hazer" ve "Bab-üt-Türk" derler, bizse Derbent geçidi deriz (Aynı kitap, 91-96).

97- Artık bu seti aşmaya da güçleri yetmez, delmiye de güçleri yetmez.

98- Bu dedi, Rabbimin rahmetinden bir lütuf. Rabbimin vaadettiği zaman gelince bu seti dümdüz yapar, yerle bir eder ve Rabbimin vaadi de gerçektir.

99- O gün deniz gibi dalgalanır, dalga-dalga birbirlerine karışır onlar ve sûr üfürülür de onların hepsini toplarız.

100- Ve o gün kâfirlere, cehennemi öyle bir gösteririz ki.

101- Onların delillerimi görüp beni anmak husûsunda gözleri perdelenmişti ve Kur'ân'ı dinlemeye tahammülleri yoktu onların.

102- Kâfir olanlar, benden başka ve kullarımdan, kendilerine yardımcı edindiklerini mi sandılar? Biz, kâfirlere, konak yeri olarak cehennemi hazırladık.

103- De ki: İşledikleri işler bakımından en fazla ziyan edenler kimlerdir, haber vereyim mi size?

104- Onlardır en fazla ziyan edenler ki dünyâ yaşayışında bütün çalışmaları boşa gider, halbuki onlar, gerçekten de kendilerinin iyilik ettiklerini, iyi işlerde bulunduklarını sanırlardı.

105- Onlardır kâfir olanlar Rable-rinin delillerine ve ona ulaşacaklarını inkâr edenler, bütün yaptıkları boşa gitmiştir ve biz, kıyâmet günü onları hiçbir ölçüye vurmayız, onlara hiçbir değer vermeyiz.

106- Bu, cezâları olan cehennemdir kâfir olduklarından ve delillerimle peygamberlerimi alaya aldıklarından dolayı.

107- İnanıp iyi işlerde bulunanların konak yerleriyse Firdevs cennetleridir.

108- Orada ebedî olarak kalırlar ve oradan ayrılmak da istemezler.

109- De ki: Deniz mürekkep olsa tükenir, yazılmaz Rabbimin sözleri tükenmeden, hattâ o deniz kadar bir deniz daha eklense gene tükenir, yazılamaz.

110- De ki: Ben de ancak sizin gibi bir insanım, bana vahyedildiki mâbûdunuz ancak ve ancak bir mâbuttur, arttık Rabbiyle buluşmayı uman iyi işlerde bulunsun ve Rabbinin kulluğunda hiçbir kimseyi eş tutmasın.

19- MERYEM SURESİ

(İçinde, İsa Peygamberin anası Hz. Meryem'den bahsedildiği için bu adla anılmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Kâf hâ yâ ayn sâd.

2- Bu, kulu Zekeriyya'ya Rabbinin rahmetini anıştır.198[1]

[1] Bu olay, Luka İncili'nin 1. babında anlatılmaktadır (1-24).

3- Hani o, gizlice Rabbine niyâz etmişti de.

4- Demişti ki: Rabbim, kemiklerim bile incelip zayıfladı, saçım-sakalım ağardı, parıl-parıl parlamada başım sanki ve sana ne duâ etmişsem mahrûm olmadım ben.

5- Benden sonra yerime geçecek, mîrâsıma konacak yakınlarımdan endişelenmekteyim, karım da kısır, sen bana katından bir oğul ihsân et de.

6- Bana da mîrasçı olsun, Yakup soyuna da mîrasçı olsun ve Rabbim, onu, rızânı kazanmışlardan et.

7- Ey Zekeriyya, biz seni müjdelemekteyiz, bir oğlun olacak, adı da Yahya'dır ve ondan önce bu adla adlanmış hiç kimseyi yaratmadık.

8- Rabbim dedi, benim nasıl oğlum olabilir ki karım kısır ve ben de ömrümün sonlarına vardım, tamâmıyla ihtiyarladım.

9- Böyledir bu dedi, Rabbine dedi, bu pek kolay ve sen yokken evvelce de seni yaratmıştım.

10- Rabbim dedi, bana bir delil göster. Sıhhatin yerindeyken dedi, tam üç gece insanlarla konuşamayacaksın, işte bu, sana delildir.

11- Zekeriyya, mihraptan çıkıp kavmine, sabah-akşam onu tenzîh edin noksan sıfatlardan diye işâret etti. 199[2]

[2] Aynı Eser

12- Ey Yahya, azim ve kuvvetle kitabı al. Ve ona çocukken peygamberlik verdik.

13- Katımızdan ona bir kalb yumuşaklığı, bir temizlik ihsân ettik ve o, mabûdundan çekinirdi.

14- Anasına-babasına iyilik ederdi ve cebbar ve âsi değildi.

15- Ve esenlik ona doğduğu gün, öldüğü gün ve diriltilerek kabrinden çıkarılacağı gün.

16- Kitapta Meryem'i de an. Hani o, âilesinden ayrılmış, doğu tarafında bir yere çekilmişti.

17- Ve âilesiyle arasına bir perde germişti. Derken ona rûhumuzu göndermiştik de gözüne, âzası düzgün bir insan şeklinde görünmüştü.

18- O, fenalıklardan çekinen bir adamsan demişti, rahmâna sığınırım senden.

19- Ruh, ben demişti, ancak Rabbinin bir elçisiyim, sana bir erkek çocuk vermeye geldim.

20- Meryem, benim nasıl oğlum olabilir ki hiç bir kimse, henüz bana dokunmadı demişti, hem kötü bir kadın da değilim ben.

21- Böyledir bu demişti ruh, bu iş, Rabbin için pek kolay demişti. Çünkü biz, onu insanlara bir delil ve katımızdan bir rahmet olarak halkedecektik ve bu iş, zâten de mukadderdi, olup bitti.

22- Sonunda ona gebe kaldı ve onunla uzak bir yere çekilip gitti.

23- Derken doğum sancısı, onu bir hurma ağacının dibine sevketti de keşke dedi, bundan önce ölseydim de unutulup gitseydim.

24- Uzaktan bir ses geldi ona: Mahzûn olma, Rabbin, ayağının altından bir ırmak akıttı.

25- Hurma ağacını silk, sana terü-tâze hurmalar dökülecek.

26- Ye, iç, gözün aydın. Fakat seni birisi görürse ben de, bugün rahmân için oruç tutmadayım ve hiçbir kimseyle kesin olarak konuşamam.

27- Çocuğunu kucağına alıp kavmine gelince ey Meryem dediler, gerçekte de pek büyük bir iş işledin.

28- Ey Hârûn'un kız kardeşi, baban, fena bir adam değildi, anan da kötü bir kadın değildi.

29- Meryem, çocuğuna işâret etti. Nasıl olur da dediler, beşikteki çocuk konuşur?

30- İsâ, Şüphe yok ki dedi, ben Allah'ın kuluyum, bana kitap vermiştir ve beni peygamber etmiştir.

31- Ve Nerede olursam olayım kutlamıştır beni ve diri oldukça namaz kılmamı, zekât vermemi emretmiştir bana.

32- Ve anama itâatli etmiştir beni ve cebbar, kötü kişi olarak yaratmamıştır beni.

33- Esenlik bana doğduğum gün, öleceğim gün ve tekrar dirilip kabirden çıkacağım gün.

34- İşte budur Meryemoğlu İsâ. Onların şüpheye düştükleri şey hakkında gerçek söz, budur.

35- Evlât edinmesi, lâyık değildir Allah'a, noksan sıfatlardan münezzehtir o. Bir işin olmasını takdîr etti mi ona ancak ol der, oluverir.

36- Ve şüphe yok ki Allah, Rabbimdir ve Rabbiniz, ona kulluk edin; budur doğru yol.

37- Aralarından bölükler ayrıldı, ayrılığa-aykırılığa düştüler. Ulaşıp görecekleri büyük günün şiddetli azâbı kâfirlere.

38- Neler duyacaklar, neler görecekler bize geldikleri gün; fakat zâlimler, bugün, apaçık bir sapıklıkta.

39- Onları hasret günüyle korkut; iş olup biter o zaman ve onlar, şimdi gaflettedir ve onlar, inanmazlar.

40- Şüphe yok ki biziz yeryüzünün ve yeryüzünde olanların mîrasçısı ve dönüp bizim tapımıza gelir onlar.

41- Kitapta İbrâhim'i de an. Şüphe yok ki o, çok gerçek bir peygamberdi.

42- Hani o atasına ata demişti, ne diye taparsın duymaz, görmez, senden hiçbir şeyi gideremez şeylere?

43- Gerçekten de ata, sence bilinmeyen bir bilgiye sâhip oldum ben, artık bana uy da seni dosdoğru yola ileteyim.

44- Ata, Şeytan'a kulluk etme, şüphe yok ki Şeytan, rahmâna âsîdir.

45- Ata, gerçekten de korkuyorum, sana rahmândan bir azap gelip çatar da Şeytan'a dost olursun.

46- Atası, ey İbrâhim dedi, benim mâbutlarımdan yüz mü çevirmedesin? Bu işten vazgeçmezsen taşlarım seni, uzun bir zaman görünme, git, bırak beni.

47- İbrâhim, esenlik sana dedi, Rabbimden yarlıganmanı dileyeceğim, şüphe yok ki o, pek lûtfeder bana.

48- Ve sizi ve Allah'tan başka kulluk ettiğiniz şeyleri bırakıyor ve Rabbime duâ ediyorum, umarım ki duâmı kabûl eden, mahrûm etmez beni.

49- Onların ve Allah'tan başka kulluk ettikleri şeyleri bırakınca ona İshak'ı ve Yakup'u verdik ve hepsini de peygamber ettik.

50- Ve onlara rahmetimizden ihsânlar ettik, gerçek şöhretlerini yaydık, adlarını yücelttik.

51- Kitapta Mûsâ'yı da an; şüphe yok ki o, ihlâsa mazhar olmuş şeriat sâhibi bir peygamberdi.

52- Ona, Tûr'un sağ yanından nidâ ettik, bizimle konuşmak üzere tapımıza yaklaştırdık onu.

53- Rahmetimizden bir lütuf olarak kardeşi Hârûn'u da peygamber ettik.

54- Kitapta İsmâîl'i de an; şüphe yok ki o, vaadinde gerçekti ve insanlara gönderilmiş olan bir peygamberdi.

55- Ehline, ayâline namaz kılmalarını, zekât vermelerini emrederdi, Rabbinin katından da rızâsını kazananlardandı.

56- An kitapta İdrîs'i de; şüphe yok ki o çok gerçek bir peygamberdi.

57- Biz onu pek yüce bir mevkie yükselttik.

58- İşte bunlar, Âdem soyundan, Nûh'la berâber gemiye yüklediklerimizin soylarından, İbrâhim'in ve İsrâil'in soylarından gelen ve Allah tarafından kendilerine nîmetler ihsân edilen peygamberlerdendir, doğru yola sevk-ettiğimiz ve seçtiğimiz kişilerdendir. Rahmânın âyetleri, onlara okundu mu ağlaya-ağlaya hemen secdeye kapanırlardı.

59- Onlardan sonra öyle bir soy geldi ki namazı zâyi etti onlar, şehvetlere uydular, azınlıklarının cezâsına pek yakında uğrayacak onlar.

60- Ancak tövbe eden, inanan ve iyi işlerde bulunan müstesna. Bu çeşit kişiler cennete girerler ve hiçbir hususta zulüm görmezler.

61- Ebedî Adn cennetlerine girerler ki rahman, kullarının gıyabında, onlara vaadetmiştir bu cennetleri. Şüphe yok ki onun vaadi, mutlaka yerine gelir.

62- Orada mânasız bir söz işitmeyecekler, ancak esenlik size sözünü duyacaklar ve sabah-akşam, rızıkları gelecek onlara.

63- Öylesine cennettir ki kullarımızdan kim, bizden çekinirse ona mîras vereceğiz o cenneti.

64- Biz melekler, ancak Rabbinin emriyle inebiliriz; onundur ne varsa ilerimizde ve ne varsa gerimizde ve ne varsa ikisi arasında ve Rabbin, hiçbir şeyi unutmaz.

65- Rabbidir göklerin ve yeryüzünün ve ikisi arasında ne varsa hepsinin, ona kulluk et ve dayan ona ibadet etmede, onun Adıyla anılan başka bir varlık bilir misin?

66- Ve insan der ki: Ben öleceğim de sonra dirilip kabirden mi çıkarılacağım?

67- İnsan hiç mi düşünmez ki o hiçbir şey değilken daha önce biz yarattık onu.

68- Andolsun Rabbine onları da, Şeytanları da haşredeceğiz de sonra onları, diz çökmüş bir halde cehennemin çevresine getireceğiz.

69- Sonra hangi tâife, rahmâna karşı en fazla azgınlıkta bulunduysa onu ayırıp önce cehenneme atacağız.

70- Sonra elbette biz daha iyi biliriz cehenneme girmeye daha lâyık olanı.

71- Sizden bir tek kişi bile yoktur ki oraya uğramasın; bu, Rabbinin takdîr ettiği bir şeydir.

72- Sonra çekinenleri kurtarırız, zâlimleriyse dizüstü çökmüş bir halde bırakırız orada.

73- Onlara âyetlerimiz, apaçık okununca kâfir olanlar, iki bölükten dediler, hangisinin durağı daha hayırlı, meclisi daha güzel?

74- Onlardan önce nice ümmetler helâk ettik ki mal bakımından da daha güzel mallara sahipti onlar, gösteriş bakımından da.

75- De ki: Kim sapıklıktaysa rahman, onun sapıklığını uzattıkça uzatır da sonunda azâp olsun, kıyâmet olsun, kendilerine vaat olunan şeyi görür bu çeşit adamlar ve görünce de bilirler kimin yurdu daha hayırlıymış ve kimin kuvveti daha zayıf.

76- Ve Allah, hidâyete erenlerin hidâyetini arttırdıkça arttırır ve ebedî kalacak iyi işler, Rabbinin katında sevapça da daha hayırlıdır, sonuç bakımından da daha hayırlı.

77- Gördün mü delillerimizi inkâr edeni ve elbette bana mal da verilecek, evlât da diyeni?

78- Gizli olan bir şeyi mi anlamış, yoksa rahmandan bir söz mü almış?

79- Hâşâ söylediğini yazarız onun ve azâbını uzattıkça uzatırız.

80- Söylediği şeylere biz mîrasçı oluruz ve o bize yapayalnız gelir.

81- Onlar, kendilerine bir yücelik versinler, şefaatçi olsunlar diye Allah'tan başka mâbutlar kabûl etmişlerdir.

82- Hâşâ. Onların kulluğunu inkâr edecek o mâbut sandıkları şeyler ve onlara düşman kesilecek onlar.

83- Görmez misin, biz kâfirlere. onları boyuna taciz edecek Şeytanlar gönderdik.

84- Onların azâba uğraması için acele etme, biz ancak yıllarını, günlerini saymadayız onların.

85- O gün, çekinenleri bölük-bölük, rahmânın huzurunda haşrederiz.

86- Ve mücrimleri susamış bir halde cehenneme sevk ederiz.

87- Rahmandan ahd almış olanlardan başkaları şefaat de edemez.

88- Ve dediler ki: Rahman, oğul edindi.

89- Andolsun ki pek çirkin bir söz söylediniz.

90- Öylesine bir söz ki neredeyse gökler parçalanacak ve yer yarılacak ve dağlar dağılıp çökecek.

91- Rahmânın oğlu var demeleri yüzünden.

92- Rahmâna oğul edinmek yaraşmaz.

93- Göklerde ve yerde ne varsa hepsi de rahmânın tapısına kul olarak gelir.

94- Andolsun ki hepsini topluluk bakımından da saymıştır, tek-tek de ve hepsini, hepsinin ahvâlini bilir.

95- Ve hepsi de kıyâmet günü, onun tapısına yapayalnız gelir.

96- Şüphe yok ki inanan ve iyi işlerde bulunanlara karşı rahman, gönüllere bir sevgidir verir.

97- Gerçekten de biz, ancak çekinenleri müjdelemen, düşmanlıkta inat ve ısrâr edenleri korkutman için Kur'ân'ı, senin dilinle indirerek kolaylaştırdık sana.

98- Onlardan önce nice ümmetleri helâk ettik. Onlardan bir kişiyi bile duyuyor musun, yahut bir tânesinin olsun, sesini işitiyor musun?

20- TÂHÂ SURESİ

(Tâhâ, İbn-i Abbas'a, Cübeyr oğlu Said'de Hasen'e, Mücâhid'e ve Kelbi'ye göre ey insan demektir. Bâzılarına göre bu kelime, habeşçe ve nıbtçadır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Tâhâ. 200[1]

2- Kur'ân'ı zahmet çekmen için indirmedik. 201[2]

3- Ancak, korkacaklara bir öğüt olarak indirdik. 202[3]

200-[1], [2], [3] Hz. Muhammed (s.a.a)'in, geceleri, sabahlara dek namaz kıldığı, nefsine eziyet olmak üzere tek ayağının üstünde durduğu ve ayaklarının altı şiştiği rivâyet edilmiştir. İlk âyette ey insan diye Hz. Muhammed (s.a.a)'e hitab edilmektedir. Bu kelimeyi, ayağını yere bas anlamına gelen "Tıh" diye okuyanlar da vardır.

4- Yeryüzünü ve yüce gökleri yaratanın katından indirdik.

5- Rahman, hâkim ve mutasarrıftır arşa.

6- Onundur ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve ne varsa ikisinin arasında ve ne varsa yerin altında.

7- Sesini yükseltsen de, yükseltmesen de hiç şüphe yok ki o, gizliyi de bilir, açığa vurulanı da.

8- Bir Allah'tır ki yoktur ondan başka tapacak, onundur güzel adlar da.

9- Mûsâ hikâyesi ulaşmadı mı sana?203[4]

[4] v. d. Ahd-i Atıyk'ın Huruc bölümündedir.

10- Hani bir ateş görmüştü de âilesine durun demişti, ben bir ateş görüyorum, ya gider, bir kor getiririm oradan size, yahut birine rastlarım da yol öğrenirim ateş başında.

11- Ateşe doğru gidince ona seslenildi: Ey Mûsâ.

12- Şüphe yok ki benim senin Rabbin, çıkar ayakkabılarını, kutlu vâdîdesin, Tuvâ'dasın sen.

13- Ve seni seçtim ben, dinle vahyedileni.

14- Şüphe yok ki ben öyle bir Allah'ım, yoktur benden başka tapacak, bana kulluk et ancak ve namaz kıl beni anmak için.

15- Kıyâmet gelip çatmada gerçekten de; herkes, yaptığının karşılığını bulsun diye gizlemekteyim vaktini.

16- Ona inanmayan ve havasına uyup giden, sakın seni inancından çevirmesin, yoksa helâk olursun sen de.

17- Sağ elindeki nedir ey Mûsâ.

18- Sopam dedi, ona dayanırım, davarlarıma yaprak silkerim onunla, başka işler de yaparım onunla.

19- Dedi ki: Elinden bırak onu ey Mûsâ.

20- Bıraktı onu, bir de baktı ki bir yılan olmuş, koşup durmada.

21- Al onu dedi, korkma, evvelce olduğu gibi sopa olarak vereceğiz onu sana.

22- Elini koynuna sok da bir hastalık yüzünden olmamak şartıyla bembeyaz çıksın; bu da bir başka delil sana.

23- Böylece de en büyük delillerimizden bir kısmını gösterelim sana.

24- Git Firavun'a şüphe yok ki pek azdı o.

25- Rabbim dedi, kalbime genişlik ver.

26- İşimi kolaylaştır.

27- Dilimin bağını çöz de.

28- Anlasınlar sözümü iyice.

29- Âilemden birini vezîr et bana.

30- Kardeşim Hârûn'u.

31- Arka olsun bana, onunla kuvvetlendir beni.

32- İşime ortak et onu.

33- Bunları yap da şanını çok tenzîh edelim.

34- Seni çok analım.

35- Şüphe yok ki sen, görmedesin bizi.

36- Dedi ki: Gerçekten de verildi dileğin ey Mûsâ.

37- Andolsun ki bir kere daha lûtfetmiştik sana.

38- Hani vahyedilecek şeyi ilhâm etmiştik anana.

39- Sandığa koy onu da nehre bırak, nehir onu kıyıya bırakır, benim düşmanım ve senin düşmanın, alır onu demiştim ve himâyem altında yetişmen için sana karşı bir sevgi de vermiştim ona.

40- Hani kız kardeşin gitmiş de onu yetiştirecek birisini bulayım mı size demişti, gözü aydın olsun, kederlenmesin diye tekrar anana kavuşturmuştuk seni ve birisini öldürmüştün de seni gamdan kurtarmıştık ve seni sınayıp durmuştuk ve yıllarca Medyen halkının içinde kalmıştın, sonra da mukadder olduğu gibi buraya geldin ey Mûsâ.

41- Kendim için seçtim seni.

42- Delillerimle git kardeşinle ve beni anmayı ihmâl etmeyin.

43- Firavun'a gidin, çünkü o, gerçekten de azdı.

44- Ona yumuşak bir tarzda söz söyleyin, belki öğüt alır, yahut korkar.

45- Rabbimiz dediler, korkarız aşırı davranır hakkımızda, yahut da büsbütün azar.

46- Korkmayın dedi, gerçekten de benim sizinle berâber, duyarım ben ve görürüm.

47- Hemen gidin de biz deyin, şüphe yok ki Rabbinin iki peygamberiyiz bizimle gönder İsrâiloğullarını ve onlara azap verme. Rabbinden delille geldik sana, esenlik hidâyete uyana.

48- Gerçekten de bize vahyedildi ki azap, yalanlayanadır ve yüz çevirene.

49- Dedi ki: Kimdir Rabbiniz ey Mûsâ.

50- Rabbimiz dedi, her şeye yaratılışını veren, sonra da yolunu gösterendir.

51- Firavun, peki, önce gelenlerin halleri ne olacak dedi.

52- Mûsâ, onlara âit bilgi de dedi, Rabbimin katındadır, yazılmıştır; ne yanılır Rabbim, ne unutur.

53- Öyle bir mâbuttur ki yeryüzünü size döşek etmiş, orada size yollar açmış, gökten yağmur yağdırmış, o yağmur sebebiyle de çeşit-çeşit ve çifter-çifter nebatlar bitirmiştir.

54- Yiyin ve yedirin davarlarınıza; şüphe yok ki bunda, aklı olanlara deliller var.

55- Oradan yarattık sizi, gene oraya iâde edeceğiz ve oradan çıkaracağız sizi bir kere daha.

56- Andolsun ki ona bütün delillerimizi gösterdik, yalanladı, çekindi.

57- Bizi dedi, büyünle yerimizden, yurdumuzdan çıkarmaya mı geldin ey Mûsâ?

58- O halde biz de onun gibi bir büyü yaparak karşı geleceğiz sana, aramızda bir buluşma yeri ve vakti tâyin et de sen ve biz, vaadimizden caymayalım, buluşalım orada, hem de ikimize de müsâvî mesâfede, münâsip bir yer olsun orası.

59- Mûsâ dedi ki: Herkesin süslenip bayram ettiği ziynet gününü buluşma zamânı olarak tâyin ediyorum size, halkın toplandığı kuşluk çağında buluşalım.

60- Derken Firavun dönüp gitti, sonra bütün hîlesini derleyip geldi.

61- Mûsâ, onlara, yazıklar olsun size dedi, Allah'a yalan yere iftirâda bulunmayın, sonra size azâp eder de kökünüzü kurutur ve muhakkak kim iftirâ ederse ziyan eder.

62- Sonra bu iş hakkında aralarında çekişe-çekişe görüşüp gizlice danıştılar.

63- Bu iki büyücü dediler, büyüleriyle sizi yerinizden, yurdunuzdan çıkarmak istiyor, sizi yüce yolunuzdan çevirmek diliyor.

64- Hîlelerinizi, düzenlerinizi bir araya getirin, sonra saf-saf olun da gelin ve muhakkak olan şu ki: Bugün üstün olan, murâdına ermiştir.

65- Büyücüler dediler ki: İstersen sen at önce sopanı, istersen biz atalım önce yâ Mûsâ.

66- Mûsâ, siz atın önce dedi. Derken büyüleriyle ipleri ve sopaları, Mûsâ'ya doğru koşuyormuş gibi göründü.

67- Mûsâ'nın içine bir korku düştü.

68- Korkma dedik, hiç şüphe yok ki sen, daha üstünsün.

69- At sağ elindeki sopanı, onların meydana getirdikleri şeyleri yutsun, çünkü onlar, ancak büyücülük düzeniyle yaptılar bu işi ve büyücü, Nerede olursa olsun, eremez umduğuna.

70- Sonunda büyücüler secde ederek yere kapandılar ve inandık dediler, Hârûn'la Mûsâ'nın Rabbine.

71- Siz dedi Firavun, ben size izin vermeden inandınız mı ona? Şüphe yok ki o size büyü öğreten büyüğünüz. Ellerinizi, ayaklarınızı çaprazlama kestireceğim ve hurma dallarına astıracağım sizi, o vakit bilir, anlarsınız hangimizin azâbı daha çetin ve daha sürekli.

72- Şu bize gösterilen apaçık mûcizelere karşı artık yaradanımıza tercîh edemeyiz seni dediler, elinden geleni yap, zâten ancak şu dünyâ yaşayışında hükmünü yürütebilirsin.

73- Gerçekten de biz, hatâlarımızı ve bize zorla yaptırdığın büyüden dolayı girdiğimiz günahları yarlıgaması için inandık Rabbimize ve Allah, daha hayırlıdır, verdiği karşılık da daha sürekli.

74- Şüphe yok ki Rabbine mücrim olarak gelenedir cehennem; orada ne ölür, ne diri kalır.

75- Ve kim de inanmış ve iyi işlerde bulunmuş bir halde ona gelirse işte o çeşit kişileredir yüce dereceler.

76- Kıyılarından ırmaklar akan ebedî Adn cennetleri ve bu, inanış ve ibâdetle temizlenen kişinin karşılığıdır.

77- Andolsun ki biz Mûsâ'ya, kullarımla geceleyin yola çık, onlara denizde kuru bir yol aç, düşmanların yetişmelerinden, denizde boğulmadan korkma diye vahyetmiştik.

78- Derken Firavun, askeriyle artlarına düştü, deniz de onları tamâmıyla kuşatıp kapladı, boğulup gittiler.

79- Ve saptırdı kavmini Firavun ve doğru yola sevketmedi onları.

80- Ey İsrâiloğulları, sizi kurtardık düşmanlarınızdan, sözleştik sizinle Tûrun sağ yanında ve size kudret helvasıyla bıldırcın yağdırdık.

81- Sizi rızıklandırdığımız tertemiz şeyleri yiyin ve bu hususta taşkınlık etmeyin, sonra size gazabım vâcip olur ve kime gazabım vâcip olursa uçuruma yuvarlanır, helâk olur gider.

82- Ve şüphe yok ki ben bütün suçlarını örterim tövbe edip inananın ve iyi işlerde bulunup sonra da doğru yolu bulanın.

83- Neden acele ettin, kavminden ayrıldın da geldin ey Mûsâ?

84- İşte dedi, onlar da arkamdan geliyorlar ve ben yâ Rabbi, benden daha fazla râzı olasın diye acele ettim.

85- Şüphe yok ki dedi, biz senden sonra kavmini sınadık ve doğru yoldan çıkardı Sâmirî.

86- Mûsâ, öfkeli bir halde hayıflanarak kavmine döndü de ey kavmim dedi, Rabbiniz size güzel bir farzda vaitte bulunmadı mı, çok mu uzun sürdü sizden ayrılışım, yoksa Rabbi-nizin gazabının vâcip olmasını mı dilediniz size de bana verdiğiniz sözden caydınız?

87- Dediler ki: Sana verdiğimiz sözden, kendimize mâlik olarak caymadık biz, fakat Mısırlıların ziynet eşyâlarını almıştık ya, onları, erisin diye ateşe attık, böyle telkin etti Sâmirî.

88- O, onlara bir buzağı heykeli yapmıştı ki böğürmedeydi. O ve ona uyanlar işte bu dediler, sizin de mâbûdunuz, Mûsâ'nın da mâbûdu, fakat Mûsâ, unuttu bunu.

89- Görmüyorlar mıydı, onlara bir söz söyleyemiyordu bu heykel ve onlara ne bir zarar veriyordu, ne bir fayda.

90- Andolsun ki Hârûn, daha önce onlara, ey kavmim demişti, siz bununla sınanmadasınız ancak ve şüphe yok ki Rabbiniz rahmandır, bana uyun ve emrime itâat edin.

91- Onlar, Mûsâ, dönüp gelinceye dek demişlerdi, biz bu heykele tapmadan kesin olarak vazgeçmeyiz.

92- Mûsâ, ey Hârûn dedi, bunların doğru yoldan saptıklarını görünce ne mâni oldu da.

93- Bana uymadın, yoksa emrime isyan mı ettin?

94- Anam oğlu dedi, sakalımı, başımı bırak benim, gerçekten de, sözüme tam uymadın da İsrâiloğullarının arasına ayrılık saldın diyeceğinden korktum.

95- Sen ne diye bu işi işledin ey Sâmirî dedi Mûsâ.

96- Sâmirî, onların görmediklerini gördüm ben, sana gelen elçi meleğin izinden bir avuç toprak aldım, eriyen külçeye attım onu ve nefsim, bu işi bana böylece hoş gösterdi dedi.

97- Git hadi dedi Mûsâ, hiç şüphe yok ki hayatta cezan, rastladığına yaklaşma, dokunma bana demendir ve sana bir de azap vaadedilmiştir ki değişmesine imkân yok; kulluğunda bulunup durduğun mâbuduna bak da gör, onu biz yakacağız, sonra da kaldırıp denize atacağız.204[5]

[5] Rivâyetlere göre Samirî, bu olaydan sonra İsrailoğulları arasından çıkarılmıştır. Bir rivâyete göreyse kendisi korkup çöllere kaçmıştır.

98- Mâbûdunuz, ancak Allah'tır ki yoktur ondan başka tapacak; bilgisi, her şeye şâmildir.

99- İşte böylece geçmişlerin ahvâlinden bir kısmını sana hikâye etmedeyiz ve şüphe yok ki sana katımızdan bir de Kur'ân verdik.

100- Kim yüz çevirirse ondan şüphe yok ki kıyamet günü, ağır bir yük yüklenecek.

101- Ebedî olarak kalacak azâb içinde; bu, kıyâmet günü, onlara ne de kötü bir yük.

102- Sûrun üfürüleceği gün o mücrimleri gözleri göğermiş bir halde haşrederiz.

103- Aralarında gizli-gizli konuşup ancak derler, on geceden fazla kalmadınız dünyâda.

104- Ne dediklerini daha iyi biliriz biz aklı ve yolu yoradamı daha düzgün olanın ancak bir günceğiz kaldınız dediği zaman.

105- O gün dağlar ne olur diye soruyorlar sana; de ki: Rabbim onları unufak eder, kuma döndürür de savurur.

106- Yeryüzünü dümdüz bir hâle getirir.

107- Orada ne bir iniş görebilirsin, ne bir tümsek.

108- O gün hiçbir kimse kalmaz ki Allah'a dâvet edene uymasın ve rahmânın heybetinden sesler kesilir, ancak ayak sesleri, tıpırtılar hâlinde duyulabilir.

109- O gün rahmânın izin verdiği ve sözünden hoşnût olduğu kimseden başka hiçbir fert şefâat de edemez.

110- Önlerinde ne varsa onu da bilir, artlarında ne varsa onu da ve onların bilgisi, bunu ihata edemez.

111- Bütün yüzler eğilir diri ve her an yarattıklarını tedbîr ve tasarruf eden mâbûda; bir zulüm yükünü yüklenmiş olanlarsa mahrûmiyet içindedir.

112- Fakat inanarak iyi işlerde bulunan ne günâhının arttırılmasından korkar, ne sevâbının eksiltilmesinden.

113- İşte biz, belki çekinirler, yahut onlara bir öğüt olur, bir ibret verir diye Arapça olan Kur'ân'ı indirdik ve onda, bâzı tehditleri tekrar-tekrar söyledik, açıkladık.

114- Çok yücedir her şeye sâhip ve mutasarrıf olan gerçek Allah ve acele etme Kur'ân'ı okumak için sana vahiy tamamlanmadan ve de ki: Rabbim, bilgimi çoğalt.

115- Andolsun ki daha önce Âdem'le de ahitleşmiştik de unutmuştu ve onu, bilerek, isteyerek günah işleyen bir adam olarak da bulmamıştık.

116- Hani, meleklere demiştik ki: Âdem'e secde edin, onlar da secde etmişlerdi, yalnız İblis secde etmekten çekinmişti.

117- Demiştik ki: Ey Âdem, şüphe yok ki bu, sana ve eşine düşmandır, sakın sizi cennetten çıkarmasın sonra zahmetlere uğrarsınız.

118- Çünkü aç kalmaman da ancak oradadır, çıplak kalmaman da.

119- Ve sen orada susamazsın, güneşin harâreti de dokunmaz sana.

120- Şeytan, ona vesvese verdi de ey Âdem dedi, sana ebedîlik ağacını ve zeval bulmayacak devleti göstereyim mi?

121- İkisi de o ağacın meyvesından yediler de avret yerlerini gördüler ve cennetteki ağaçların yapraklarıyla avret yerlerini örtmeye koyuldular ve Âdem, Rabbinin emrine karşı geldi de umduğundan mahrûm oldu.

122- Sonra da Rabbi seçti onu, kabûl etti tövbesini ve onu doğru yola sevketti.

123- Hepiniz dedi, inin oradan; bir kısmınız, bir kısmınıza düşman olsun. Fakat benden, size bir yol gösteren geldi mi onu kabûl edip doğru yoluma uyan, ne dünyâda yoldan çıkar, ne âhirette kutsuzluğa düşer.

124- Beni anmadan yüz çevirene gelince: Dünyâda ona dar bir geçim var, kıyâmet günü de onu kör olarak haşrederiz.

125- Yâ Rabbi der, beni neden kör haşrettin, halbuki ben görüyordum.

126- Böylece der, sana delillerim geldi de unutuverdin onları, işte sen de tıpkı o çeşit unutulmadasın bugün.

127- Ve işte biz, suç işlemekte ileri gidenleri ve Rabbinin âyetlerine inanmayanları böyle cezâlandırırız; âhiret azâbıysa elbette daha da çetindir, daha da sürekli.

128- Onlardan önce nice ümmetleri helâk ettik; bu, onları doğru yola sevketmez mi ki? Onların yerlerinde, yurtlarında gezip duruyorlar. Şüphe yok ki bunda, aklı başında olanlara deliller var.

129- Rabbinin söylenmiş bir sözü, takdîr edilmiş bir hükmü olmasaydı ve o hükmün muayyen bir zamânı bulunmasaydı onlara da azap gelip çetıverirdi.

130- Söyledikleri sözlere sabret ve Rabbini, hamd ederek gün doğmadan ve batmadan önce ve gecenin bir kısmıyle gün ortasında noksan sıfatlardan tenzîh et de rızâsına mazhar ol.205[6]

[6] Hamd ederek tenzîh etmekten maksat namazdır. Gün doğmadan kılınan sabah namazıdır. Gün batmadan kılınan ikindidir. Gecenin bir kısmında kılınan akşam ve yatsı namazlarıdır. Gün ortasındaki namaz da öğledir.

131- Ve onları, bunlara sınamak için dünya yaşayışının ziyneti olarak faydalandırdığımız mala-menâle gözünü dikme ve Rabbinin rızkı, hem daha hayırlıdır, hem daha sürekli.

132- Ehline, namaz kılmalarını emret ve sen de devâm et namaza. Senden bir rızık istemiyoruz biz, biziz sana rızık veren ve sonuç, çekinenlerindir.

133- Ve dediler ki: Bize Rabbinden bir delille, bir mûcizeyle gelmeli değil miydin? Evvelki kitaplarda bulunan şeyler, onlara apaçık bildirilmedi mi?

134- Daha önce, bir azapla helâk etseydik onları derlerdi ki: Rabbimiz, bizi hor-hakir etmeden bir peygamber gönderseydin de delillerine uysaydık.

135- De ki: Hepimiz beklemekte, gözetlemekteyiz, siz de gözetip durun, yakında bileceksiniz, doğru yola sâhib olanlar kimlermiş, doğru yolu bulan kimmiş.

21- ENBİYÂ' SURESİ

(İçinde peygamberlerin adları anıldığı ve bahisleri geçtiği için peygamberler anlamına gelen Enbiyâ adı verilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- İnsanların hesap günü yaklaştı da hâlâ onlar gaflet içinde, yüz çevirmedeler.

2- Rablerinden, Kur'ân'a âit yeni bir âyet geldi mi onu alaya alarak dinlerler, oyun sanırlar.

3- Kalpleri de oyuna dalmıştır da o zâlimler, fısıltıyla konuşarak bu da sizin gibi bir insandan başka bir mahlûk mu ki, göz göre göre büyüye mi kapılacaksınız derler.

4- Peygamber de, Rabbim der, gökte söylenen sözü de bilir, yeryüzünde söyleneni de ve odur duyan, bilen.

5- Hattâ derler ki: Bu sözler, saçma-sapan rüyadan ibâret, belki de kendisi uyduruyor bunları, hattâ o, bir şâir. Değilse neden evvelkilere gönderildiği gibi bize bir mûcize gösteremiyor?

6- Onlardan önce helâk ettiğimiz hiçbir şehir halkı inanmamıştı, şimdi bunlar mı inanacaklar?

7- Senden önce de, kendilerine vahyettiğimiz erleri göndermiştik insanlara, bilmiyorsanız sorun kitap ehlinin bilginlerine.

8- Ve onları yemek yemeyen bir kalıp olarak yaratmamıştık ve onlar, ebedî de değillerdi.

9- Sonra vaadimizi gerçekleştirmiştik onlara da onları da kurtarmıştık, dilediklerimizi de ve imansızlıkta ileri gidenleri helâk etmiştik.

10- Sonra size bir kitap indirdik ki o kitapta şerefiniz, yüceliğiniz anılmadadır, hâlâ mı akıl etmezsiniz?

11- Zulmeden nice şehirleri helâk ettik de ondan sonra diğer toplulukları yarattık.

12- Azâbımızı hissettiler mi hemen kaçmaya başlıyorlardı ondan.

13- Kaçmayın, dönün sâhip olduğunuz mallara, nîmetlere ve evlere; çünkü sorguya çekileceksiniz.

14- Yazıklar olsun bize derler, gerçekten de zulmetmiştik biz.

15- Onları kesilmiş bir ot, ateşi yanıp bitmiş bir kül yığını haline getirinciye dek sözleri, ancak budur işte.

16- Ve biz, göğü, yeryüzünü ve ikisinin arasında olanları, bir eğlence diye yaratmadık.

17- Eğlence için bir kadın edinmek isteseydik kendi katımızdakilerden edinirdik, fakat biz, böyle bir şey yapmayız.

18- Biz, gerçeği, aslı olmayan şeye karşı izhâr ederiz de onu tamâmıyla iptâl ederiz ve bâtıl, helâk olup gider o zaman. Ona isnâd ettiğiniz şeylerden dolayı yazıklar olsun size.

19- Ve onundur ne varsa göklerde ve yeryüzünde ve onun katındakiler, ona kulluk etmekten çekinip ululanmadıkları gibi yorulmazlar, bıkmazlar da.

20- Hiç durmadan gece-gündüz onu noksan sıfatlardan tenzîh ederler.

21- Yoksa onlar, yeryüzünde, ölüleri diriltecek mâbutları mı edindiler?

22- Gökte ve yerde, Allah'tan başka bir mâbut daha olsaydı gök de bozulup mahvolurdu, yer de. Şüphe yok ki arşın Rabbi Allah, onların söyledikleri şeylerden yücedir, münezzehtir.

23- Yaptığından sorulmaz ona, fakat onlardır sorumlu olanlar, sorguya çekilenler.

24- Ondan başka bir mâbut mu kabûl ettiler? De ki: Getirin delîlinizi öyleyse. İşte benimle berâber olanların kitabı ve işte benden öncekilerin kitapları. Hayır, onların çoğu, gerçeği bilmiyorlar ve bundan dolayı da yüz çeviriyorlar.

25- Ve senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona, benden başka yoktur tapacak, bana kulluk edin ancak diye vahyetmeyelim.

26- Derler ki: Rahman, kendisine evlât edinmiştir, hâşâ, yücedir, münezzehtir bundan, onlar, kadirleri yüceltilmiş kullardır.

27- Onların sözleri, hep onun emrine uygundur ve onlar, dâimâ onun emrini yerine getirirler.

28- O bilir, onların önlerinde ve artlarında ne varsa ve Tanrı rızâsına mazhar olandan başkasına şefâat de edemezler ve onlar, onun korkusundan ürkerler.

29- Onlardan kim, ben de ondan ayrı bir mâbûdum derse onu cehennemle cezâlandırırız; zâlimleri böyle cezâlandırırız biz.

30- Kâfir olanlar görmezler mi ki gerçekten de göklerle yer birdi de biz onları ayırdık ve her şeyi, sudan yarattık, hâlâ mı inanmazlar?

31- İnsanlarla berâber çalkalanmasın diye yeryüzünde metin dağlar yarattık ve yollarını bulsunlar, maksatlarına ersinler diye de orada geniş yollar açtık.

32- Gökyüzünü, korunmakta olan bir tavan yaptık, onlarsa hâlâ delillerinden yüz çevirmedeler.

33- O, öyle bir mâbut ki geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı yaratmıştır, hepsi de gökte yüzüp durmada.

34- Senden önce de ebedî olarak yaşayacak hiçbir insan yaratmadık; sen ölürsen onlar ebedî mi kalacaklar?

35- Herkes, ölümü tadacak ve sizi, bir sınama olarak hayırla, şerle de denemedeyiz ve dönüp tapımıza geleceksiniz.

36- Kâfir olanlar, seni görünce ancak alaya alırlar, bu mudur derler, mâbutlarınızı anan, halbuki onlar rahmânı anmayı inkâr ederler.

37- İnsan, pek aceleci yaratılmıştır; delillerimi yakında göstereceğim size, acele etmeyin.

38- Doğru söylüyorsanız derler, ne zaman yerine gelecek vaadiniz?

39- Bir bilselerdi kâfir olanlar önlerinden, artlarından kendilerini saran ateşi defedemeyecekleri ve hiçbir yardım da göremeyecekleri zamânı.

40- Hattâ o gün, onlara birdenbire geliverecek de şaşırtacak onları ve onu reddetmeye güçleri yetmeyeceği gibi mühlet de verilmeyecek onlara.

41- Andolsun ki senden önceki peygamberlerle de alay edilmiştir de onlarla alayları yüzünden alay ettikleri azâba uğrayıvermişlerdir.

42- De ki: Kim koruyabilir rahmandan sizi geceleyin ve gündüzün? Fakat onlar, Rablerini anmaktan yüz çevirirler.

43- Onların, azâbımızı kendilerinden menedecek bir mâbutları mı var yoksa? O mâbutların, ne kendilerine yardım etmeye güçleri yeter, ne de bizden bir yardım görür kâfirler.

44- Hattâ biz, onların da, atalarının da ömürlerini uzattık, ömürleri boyunca onları geçindirdik, fakat görmezler mi ki yerlerine, yurtlarına girip hâkim oldukları yerleri daraltıp azaltmadayız; hâlâ onlar mı üstün olanlar?

45- De ki: Ben sizi vahiyle korkutup duruyorum ancak, fakat sağırlar, korkutuldukları zaman da kendilerini dâvet edenin sözünü duymazlar.

46- Fakat onlara Rabbinin azâbından bir koku bile esse derhal eyvahlar olsun bize derler gerçekten de biz zâlimdik.

47- Kıyâmet günü, adâlet terâzilerini kuracağız, hiçbir kimse hiçbir şeyde haksızlığa uğramıyacak, hattâ hardal tânesi ağırlığında bir işin bile karşılığını vereceğiz, bizim hesap görüşümüz yeter.

48- Ve andolsun ki Mûsâ'ya ve Hârûn'a, hakkı bâtıldan ayıran ve çekinenlere ışık ve öğüt olan kitabı verdik.

49- O çekinenler, görmedikleri halde Rablerinden korkarlar ve kıyâmetten ürküp titrerler.

50- Ve bu da kutlu Kur'ân'dır, bunu da indirdik; inkâr mı edeceksiniz onu?

51- Andolsun ki daha önce İbrâhim'e onu doğru yola sevkedecek delilleri vermiştik ve onun, buna ehil olduğunu da biliyorduk.

52- Hani atasına ve kavmine, nedir bu tapıp durduğunuz heykeller demişti.

53- Biz dediler, atalarımızı bunlara tapıyor bulduk.

54- O da andolsun ki demişti, siz de apaçık bir sapıklık içindesiniz, atalarınız da.

55- Onlar, bize bir gerçekle mi geldin demişlerdi, yoksa oyun oynayanlardan mısın?

56- O, hayır demişti, Rabbiniz, göklerin ve yeryüzünün Rabbidir, onları yaratmıştır ve ben de bu söze tanık olanlardanım.

57- Ve andolsun Allah'a ki siz dönüp gittikten sonra ben, onlara yapacağımı yapacağım.

58- Onları param-parça etti, yalnız, ona baş vursunlar diye büyüklerini bıraktı.

59- Mâbutlarımıza kim yaptı bu işi dediler, şüphe yok ki o gerçekten de zâlimlerden.

60- Bir genç duymuştuk dediler, İbrâhim deniyordu adına, onlardan bahsediyordu.

61- Öyleyse dediler, onu halkın gözü önüne getirin de söylediği söze tanıklıkta bulunsunlar.

62- Ey İbrâhim dediler, bu işi sen mi yaptın mâbutlarımıza?

63- O, belki de şu put yapmıştır bu işi dedi, büyükleri bu, söyliyebilirse sorun ona.

64- Birbirlerine dönüp de gerçekten de zâlimsiniz siz dediler.

65- Sonra başlarını eğdiler ve andolsun ki dediler, sen de bunların konuşmadığını bilirsin.

66- İbrâhim, peki dedi, öyleyse Allah'ı bırakıp da ne diye tapıyorsunuz size ne bir faydası dokunan, ne bir zararı gelen şeylere?

67- Yuh size de, Allah'ı bırakıp taptığınız şeylere de; akıl etmez misiniz ki?

68- Bir şey yapacaksanız dediler, yakın onu da mâbutlarınıza yardım edin.

69- Ey ateş dedik, soğu İbrâhim'e karşı ve bir zarar verme ona.

70- Onlar, İbrâhim'e bir düzen kurmak istedilerse de biz, onları en büyük bir ziyâna uğrattık.

71- Onu da, Lût'u da kurtarıp âlemlere kutlu ettiğimiz yere ulaştırdık.

72- Ve ona İshak'ı verdik, Yakup'u da istemeden ihsân ettik ve hepsini de temiz ve iyi kişiler kıldık.

73- Onları öyle rehberler ettik ki emrimizle halkı doğru yola sevk ederler ve onlara hayırlı işleri, namaz kılmayı, zekât vermeyi vahyettik ve onlar, bize ibâdet eden kişilerdi.

74- Ve Lût'a da peygamberlik ve bilgi verdik ve halkı, kötü işlerde bulunan şehirden kurtardık onu; gerçekten de onlar, kötü ve buyruktan çıkmış bir topluluktu.

75- Ve rahmetimize ithâl ettik onu; gerçekten de temiz kişilerdendi o.

76- Ve Nûh da bundan önce hani nidâ etmişti de duâsını kabûl etmiştik, onu ve âilesini, yürekleri bile yakan pek büyük bir dertten kurtarmıştık.

77- Ve delillerimizi yalanlayan bir topluluğa karşı yardım etmiştik ona; gerçekten de kötü bir topluluktu onlar ve bu yüzden hepsini de sulara boğmuştuk.

78- Dâvûd'la Süleyman da, hani bir topluluğun koyunları, geceleyin birisinin tarlasına yayılmış, harâp etmişti de bu hususta hüküm vermişlerdi ve biz de hükümlerine tanık olmuştuk.

79- O hükmü, biz anlatmıştık Süleyman'a ve hepsine de peygamberlik ve bilgi vermiştik ve berâberce Tanrıyı tenzîh etmek için dağları ve kuşları, Dâvûd'a râm ettik ve bunları yaptık, gücümüz yeter yapmaya.

80- Ve ona, sizi savaşlarda koruması için zırh yapma sanatını öğrettik, hâlâ mı şükretmezsiniz?206[1]

[1] Dâvûd Peygamberin, zırh yaparak sattığı ve bu satışın parasıyla geçindiği rivâyet edilmiştir.

81- Ve Süleyman'a kasırga gibi esen rüzgârı râm ettik, emriyle, kutladığımız yere esip giderdi ve biz her şeyi biliriz.

82- Ve Şeytanlardan, onun için denize dalıp ona mücevherat çıkaranlar ve bundan başka daha ayrı işler yapanlar da vardı ve biz de onları korurduk.

83- Ve Eyyub da hani Rabbine nidâ etmişti de gerçekten demişti, bana zarar dokundu ve sen, merhametlilerin en merhametlisisin.

84- Derken duâsını kabûl ettik de ne zarara uğradıysa giderdik ve katımızdan rahmet ve ibâdet edenlere ibret olmak üzere ona âilesini ve onlarla berâber daha da bir mislini verdik. 207[2]

[2] Ahd-i Atıyk'te 42 babdan ibaret Eyyub Peygambere ait bir bölüm vardır.

85- Ve İsmâîl de, İdris de, Zül-Kifl de, hepsi de sabredenlerdendi. 208[3]

[3] İdris Peygamber Ahd-i Atıyk'te Enuş diye geçer (Tekvin, v, 6). Zül-kifl Peygamberin, İlyas, Yûşâ, Zekeriyya olduğunu söyleyenler vardır. Kur'ân'ı İngilizciye çeviren Rodwell, Arapların, Hızkıyâl'e Zül-kifl dediklerini söyler (Tanrı Buyruğu, s. 490, not. 3). Hızkıyâl'e ait Ahd-i Atıyk'te de kırksekiz bablık bir bölüm vardır.

86- Ve onları rahmetimize ithâl ettik; gerçekten de temiz kişilerdendi onlar.

87- Ve Zün-nun da hani öfkelenip gitmişti de sanmıştı ki bizim gücümüz yetmeyecek ona; derken karanlıklarda nidâ ederek gerçekten de senden başka yoktur tapacak, tenzîh ederim seni ve şüphe yok ki ben, zâlimlerden oldum demişti.209[4]

[4] Zün-nun, balık sahibi anlamına gelir, Yunus Peygambere işarettir.

88- Derken duâsını kabûl etmiştik onun ve gamdan kurtarmıştık onu ve böyle kurtarırız insanları.

89- Ve hani Zekeriyya da Rabbine nidâ etmiş ve Rabbim demişti, beni yalnız bırakma ve sensin mîrasçıların en hayırlısı.

90- Derken duâsını kabûl etmiştik onun ve ona Yahya'yı vermiştik ve karısının kısırlığını gidermiştik, doğurmaya kabiliyet vermiştik. Onlar, hayırlı işlerde koşuşurlar, yarışırlar ve umarak, korkarak bize duâ ederlerdi ve onlar, bize karşı gönül alçaklığı gösterirlerdi.

91- Hani, bir de ırzını koruyan o kız vardı, onu da an; biz, ona rûhumuzdan üflemiştik ve onu ve oğlunu, âlemlere bir delil yapmıştık. 210[5]

[5] Irzını koruyan kız, İsa'nın anası Meryem'dir.

92- Hiç şüphe yok ki bir tek ümmetsiniz siz ve ben Rabbinizim, bana kulluk edin.

93- Dîne âit işlerinde, kendi aralarında bölük-bölük oldu onlar ve hepsi de dönüp bizim tapımıza gelecek.

94- İnanarak iyi işlerde bulunanların çalışmaları, inkâr edilmez ve biz, şüphe yok ki onları yazmadayız.

95- Helâk ettiğimiz bir şehir halkının, dönüp bizim tapımıza gelmemesine imkân yok.

96- Sonunda Ye'cüc ve Me'cuc'un seti açılınca ve onlar, her tepeden yeryüzüne saldırınca.

97- Ve gerçek vait yaklaşınca işte o zaman kâfir olanlar, gözlerini dikip kalacaklar ve yazıklar olsun bize diyecekler, bundan gafildik, hattâ zâlimdik biz. 211[6]

[6] Ye'cuc, Me'cuc'un seti aşmaları, kıyamet alâmetlerindendir.

98- Şüphe yok ki siz de, Allah'ı bırakıp taptıklarınız da cehennem odunusunuz, siz, oraya gireceksiniz.

99- Şunlar, mâbud olsalardı oraya uğramazlardı, halbuki hepsi de orada ebedîdir.

100- Orada şiddetle inleyerek nefes alacak onlar ve onlar, orada hiçbir şey duymayacaklar.

101- Fakat kendilerine, tarafımızdan güzel bir vaitte bulunulan, haklarında iyilik takdîr edilen kimseler, oradan uzaklaşmışlardır.

102- Orasının en hafif bir sesini bilmez-duymaz onlar ve canlarının dilediği, arzuladığı şeylerin içinde ebedîdir onlar.

103- O en büyük korku, onları hüzünlendirmez ve melekler, onları karşılarlar da işte derler, size vaadedilen gün, bugün.

104- Biz o gün göğü, kitap sahîfe-lerini dürüp büker gibi dürüp bükeceğiz; önce nasıl yaratmaya başladıysak tekrar yaratacağız, bu, vaadimizdir bizim ve gerçekten de yapacağız bunu, gücümüz yeter yapmaya.

105- Andolsun ki biz, Tevrat'tan sonra Zebur'da da yazdık: Şüphe yok ki yeryüzü, temiz kullarıma mîras kalır.212[7]

[7] Zebur, Ahd-i Atıyk'te "Mezâmir" diye anılır ve yüz elli mezmurdan ibarettir. Kur’ân'da istişhat edilen âyet, 37. mezmurun 29. âyetidir.

106- Şüphe yok ki bu, kullukta bulunan topluluğa bir tebliğdir.

107- Ve biz seni, ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.

108- De ki: Bana, mâbûdumuzun, bir tek mâbut olduğu vahyedildi ancak, Müslüman oluyor musunuz siz de?

109- Eğer yüz çevirirlerse de ki: Aynı tarzda hepinize de bildirdim ve size vaadedilen yakında mı olacak, uzak bir zamanda mı, onu bilmem ben.

110- Şüphe yok ki o, açık konuşulan sözü de bilir, gizlediğiniz sözü de.

111- Ve bildirdiğim, sizi bir sınama ve bir zamana dek geçindirme de olabilir, onu da bilmem ben.

112- Dedi ki: Rabbim, gerçek olarak hükmet ve Rabbimiz olan rahmânın yardımını dileriz onun hakkında söylediğiniz aslı olmayan sözler yüzünden.

22- HAC SURESİ

(Hasen, Medenîdir demiştir, ona göre seferde inen âyetlerden başka bütün âyetleri, Medine'de inmiştir. Bâzılarına göre 19. âyetten 24. âyete kadar Medenîdir. İçinde Hac töreninden bahsedildiği için bu adla adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Ey insanlar, çekinin Rabbinizden, şüphe yok ki kıyâmetin sarsıntısı, pek büyük birşeydir.

2- Onu gördüğünüz gün, bütün emzikli kadınlar; çocuklarını bile unutup bırakır, her gebe kadın, çocuğunu düşürür ve insanları sarhoş görürsün, fakat sarhoş değildir onlar, ancak Allah'ın azâbı pek çetindir.

3- İnsanlardan öylesi de var ki bilgisi olmadığı halde Allah hakkında münâkaşaya girişir ve her azgın Şeytanın peşine düşer.

4- Ezelden takdîr edilmiştir, kim, onu sever, kim ona uyarsa şüphe yok ki o, azdırır onu ve alev-alev yanan ateşin azâbına sürükler.

5- Ey insanlar, ölümden sonra dirilme hakkında şüphedeyseniz bilin ki hiç şüphe yok, sizi topraktan yarattık biz, sonra bir katre sudan, sonra donmuş bir parça kandan, sonra yaratılışı tamamlanmış, tamamlanmamış bir et parçasından size apaçık gösterelim kudretimizi diye. Ve sizi, dilediğimiz muayyen bir zamana dek rahîmlerde kararlaştırırız, sonra çocuk olarak çıkarırız sizi, sonra da ergenlik çağına getiririz ve sizden ölen olur, gene sizden, bilgisinden sonra hiçbir şey bilmez bir hale gelen ve ömrün en aşağılık devresine sürüklenen olur. Ve yeryüzünü kupkuru görürsün, fakat ona yağmur yağdırdığımız zaman harekete gelir, kabarır ve çeşitli, çifter-çifter güzelim nebatlar bitirir.

6- Bu da, şüphe yok ki Allah'ın gerçek oluşundandır ve şüphe yok ki o, ölüyü de diriltir ve şüphe yok ki onun, her şeye gücü yeter.

7- Ve gerçekten de kıyâmet gelmededir, şüphe yok onda ve gerçekten de Allah, kabirlerdekileri diriltecektir.

8- Ve insanlardan, bilgisi ve aydınlatıcı bir kitabı olmadığı halde Allah hakkında münâkaşaya girişen var.

9- Halkı Allah yolundan saptırmak için kendi kendine ululanır durur. Ona, dünyada aşağılık bir durum var ve kıyâmet günü de yakıp kavurucu azâbı tattırırız ona.

10- Bu da senin, kendi ellerinle kendine hazırladığın şeydir ve şüphe yok ki Allah, alabildiğine zulmetmez kullarına.

11- Ve insanlardan, Allah'a kalbiyle değil de diliyle kulluk eden de var; ona bir hayır isâbet ederse kalbi yatışır o hayır yüzünden, fakat bir sınamaya uğrarsa yüzü dönüverir; dünyâda da ziyan eder, âhirette de; işte budur apaçık ziyan.

12- Allah'ı bırakır da kendisine ne bir zarar verebilen, ne bir fayda verebilen şeyi çağırır. Budur işte doğruluktan tamâmıyla uzak bir sapıklık.

13- Zararı, faydasından daha yakın olanı çağırır; fakat ne de kötü yardımcıdır o, ne de kötü arkadaş.

14- Şüphe yok ki Allah, inanan ve iyi işlerde bulunanları, kıyılarından ırmaklar akan cennetlere sokar; şüphe yok ki Allah, dilediğini yapar.

15- Allah, peygambere dünyâda da, âhirette de yardım etmeyecek sanan bilsin ki yardım edecektir, isterse tavana bir ip takıp assın kendini de ölsün ve baksın da görsün, bu yaptığı düzen, kızdığı şeyi ortadan kaldırır mı?

16- İşte biz, apaçık âyetleri böyle indirdik ona ve şüphe yok ki Allah, dilediğini doğru yola sevk eder.

17- Şüphe yok ki inananlar ve Yahûdi olanlar, Sabiîler, Nasrânîler ve Mecusîlerle bir de şirk koşan kişiler; şüphe yok ki Allah, kıyâmet gününde onların aralarını ayırır; şüphe yok ki Allah, her şeye tanıktır. 213[1]

[1] Zertüşt dinine mensup bulunanlara "Mecusi" denegelmiştir. Hz. Peygamberin, bu din mensuplarına yapılacak muâmeleyi talim ederken, onlarla Kitap Ehli muâmelesinde bulunun dediği rivâyet edilmiştir, Şeyh Şihabeddin Sühreverdî-i Maktul (ölm. 1191), "Hikmet-ül-İşrak" ında Zertüşt'ün, peygamber olduğunu söyler, bu kitabı şerheden Kutbeddin Şirâzı de aynı inancı taşır (Mevlânâ Ebül-Kelâm Azâd - Prof. Said Nefisi: Zülkarneyn yâ Kuruş-i Kebir, s. 81-83. 2. sûrenin 62. âyetine ait izaha da bakınız).

18- Görmez misin, Allah, şüphe yok, öyle bir mâbut ki ona secde eder ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve güneş, ay, yıldızlar, dağlar, ağaç, hayvanlar ve insanların çoğu ve çoğu da azâbı hak etmiştir ve Allah, kimi hor kılarsa onu kutluluğa ulaştırıp ona lütuf ve ihsânda bulunan hiçbir kimse bulunamaz; şüphe yok ki Allah, dilediğini yapar.

19- Şu iki zümre, Rablerinin dini hakkında birbirleriyle çekişen iki düşmandır; kâfir olanlara ateşten libaslar biçilmiştir, tepelerine de kaynar su dökülecek. 214[2]

[2] Bu iki bölükten maksat, Bedir'de, ilk karşılaşanlardır, yani Abdülmuttalip oğlu Hamza, Ebu-Tâlip oğlu Ali, Hars oğlu Ubeyde'yle düşmanları olan ve onlar tarafından öldürülen müşriklerden Rabia oğlu Utbe, Utbe oğlu Velid ve Rabia oğlu Şiybe'dir (Mecma, 2, 166).

20- Ve bu sûretle karınlarında ne varsa o da eritilecek, derileri de.

21- Onlara demirden çomaklar da var.

22- Ne zaman elemlerinden, oradan çıkmak isteseler gene oraya gönderilirler de tadın yakıp kavuran azâbı denir.

23- Şüphe yok ki Allah, inanan ve iyi işlerde bulunanları, kıyılarından ırmaklar akan cennetlere koyar, orada altın bilezikler ve inciler takınıp bezenirler ve orada, elbiseleri de ipektir.

24- Ve onlar, sözün en temizini söylemeye irşât edilmişlerdir ve onlar hamde lâyık Tanrının yoluna irşâd edilmişlerdir.

25- Kâfir olanlar ve halkı Allah'ın yolundan çıkaranlar ve insanlar için ibâdet yeri olarak halkettiğimiz ve orada yurt tutanla orayı ziyâret için gelen hakkında aynı hükümleri yürüttüğümüz Mescid-i Harâm'dan men edenlerse. Ve kim orada nehy edilmiş birşeyi zulmederek yapmak isterse ona elemli azâbı tattırırız.

26- An o zamanı ki hani biz İbrâhim'e, bana hiçbir şeyi şerik tutma ve tavâf edenlere, namaz kılanlara, rükû edenlere, secde kılanlara tertemiz tut evimi diye Beyt'in yerini göstermiştik.

27- Ve insanları hacca davet et, uzak-uzak, bütün yerlerden yaya olarak, yahut hayvana binerek gelsinler sana.

28- Gelsinler de kendilerine âit olan menfaâtleri elde etsinler ve kendilerine rızık olarak verilen dört ayaklı hayvanları, muayyen günlerde Allah'ın adını anarak kessinler. Yiyin artık onlardan ve yok-yoksul fakiri de doyurun.

29- Sonra ihramdayken yapılmayan şeyleri yapıp temizlensinler, adaklarını yerine getirsinler ve tavâf etsinler Beyt-al-atıyk'ı.

30- İşte budur hac ve Allah'ın, hürmeti emrettiği şeylere tâzîm eden kişiye bu hareketi, Rabbi katında hayırlıdır ve size, okunan şeyler müstesna, öküz, inek, koyun, deve helâl edilmiştir, artık çekinin putlara tapma pisliğinden ve çekinin yalan sözden.

31- Allah'ı bir tanıyıp ona şirk koşmaksızın ve kim, Allah'a şirk koşarsa sanki havadan düşmüştür de kuş kapmıştır onu, yahut da rüzgâr almış, pek uzak bir yere sürüp atmıştır onu.

32- İşte böyledir bu ve kim Allah dininin hükümlerini ulularsa şüphe yok ki bu hareket, yüreklerdeki çekinme duygusundandır.

33- Kurbanlık hayvanlarda, muayyen bir zamanadek faydalar var size, sonra varıp gidecekleri yer, Beyt-al-Atıyk'tir.

34- Her ümmete kurban kesmeyi meşrû kıldık davarlardan onlara rızık olarak verdiklerimizi keserlerken Allah'ın adını anmaları şartıyla ve bilin ki mâbûdunuz, bir mâbuttur artık ona teslîm olun ve müjdele itâat edip alçak gönüllü olanları.

35- Öyle kişilerdir onlar ki Allah anılınca yürekleri oynar korkudan ve uğradıkları müsîbetlere katlanırlar, namaz kılmaya devâm ederler ve kendilerini rızıklandırdığımız şeylerin bir kısmını harcarlar yoksullara.

36- Büyük develeri de Allah'ın size meşrû kıldığı kurbanlık hayvanlar olarak yarattık, onlarda hayır ve menfaat var size. Artık onlar, ayaktayken onları boğazlayın ve Allah'ın adını anın, yanüstü düştükleri zaman da hem siz yiyin ondan, hem de yoksulluğunu bildirip isteyen ve gizleyip istemeyen yoksulları doyurun; siz şükredesiniz diye böylece onları da râm ettik size.

37- Onların ne etleri Allah'a ulaşır, ne kanları, fakat sizin çekinmenizdir ki ona ulaşır. Sizi doğru yola sevkettiğin-den dolayı Allah'ı büyük bilmeniz için onları da râm etti size ve müjdele iyilik edenleri.

38- Şüphe yok ki Allah, inananlardan müşriklerin şerrini defedecek; şüphe yok ki Allah, hâinlikte ileri giden nankörlerin hiçbirini sevmez.

39- Kendileriyle savaşa girişilenlere, zulme uğradıklarından dolayı savaşmaya izin verildi ve şüphe yok Allah'ın, onlara yardım etmeye gücü yeter elbette.

40- O kişilerdir onlar ki ancak Rabbimiz Allah'tır dediklerinden dolayı haksız olarak yurtlarından çıkarıldılar ve eğer Allah, insanların bir kısmını bir kısmıyle defetmeseydi, içlerinde Allah adının çok anıldığı manastırlar da yıkılırdı, havralar da, kiliseler de, mescitler de ve Allah, kendisine yardım edene mutlaka yardım eder; şüphe yok ki Allah, kuvvetlidir, üstündür.

41- O kişilerdir onlar ki onları yeryüzünde yerleştirdik mi namaz kılarlar, zekât verirler, iyiliği emrederler, kötülükten vazgeçirmeye çalışırlar ve bütün işlerin sonucu, Allah'a varır.

42- Seni yalanlarlarsa onlardan önce gelip geçen Nûh, Âd ve Semûd kavimleri de yalanlamışlardı.

43- Ve İbrâhim kavmi de, Lût kavmi de.

44- Ve Medyen ehli de yalanlamıştı ve Mûsâ da yalanlanmıştı da onların azâbını geciktirdim, bir mühlet verdim onlara da sonra helâk ediverdim onları; nasılmış beni inkâr etmek, nasıl da devletlerini felâkete çevirmişim.

45- Nice şehirler var ki halkı zâlim olduğundan helâk ettik onları ve o şehirlerin tavanları, duvarlarına çökmüş, yerle bir olmuş, ıpıssız kalmış ve nice kuyular kuruttuk, nice yüce köşkler yıktık.

46- Akıl ve tedbîre sâhip olacak akıl, duyup anlayacak kulak elde etmek için hiç de mi yeryüzünde gezip dolaşmazlar? Gerçekten de gözler kör olmaz ama gönüllerdeki can gözleri körleşir.

47- Azâbın, çabucak gelip çatmasını isterler senden ve Allah, vaadinden caymaz kesin olarak ve Rabbinin katında bir gün, sizin sayıp durduğunuz bin yıl gibidir.

48- Ve nice şehir var ki halkı zâlim olduğundan mühlet verdik onlara da sonra helâk ediverdim ve dönüp gelecekleri yer de benim tapımdır.

49- De ki: Ey insanlar, ben ancak size, apaçık bir korkutucuyum.

50- İnanan ve iyi işlerde bulunanlaradır yarlıganmak ve güzel bir rızık.

51- Delillerimize karşı gelmeye uğraşanlara gelince: Onlar, alev-alev yanan cehennemin ehlidir.

52- Ve senden önce, şeriât sâhibi veya başkasının şeriâtine uymuş hiçbir peygamber göndermedik ki o, bir şey dilediği zaman Şeytan, onun dileğine bir fitne katmaya uğraşmasın. Fakat Allah, Şeytan'ın katmak istediği şeyi bozar, sonra da âyetlerini sağlamlaştırır ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.

53- Bu da, Şeytan'ın katmak istediği şeyi, gönüllerinde hastalık olanlarla yürekleri katı bulunanlara bir sınama yapmak içindir ve şüphe yok ki zâlimler, gerçekten pek uzak bir ayrılık içindedir. 215[3]

[3] Kur’ân'ın 53. sûresinin 19 ve 20. âyetlerini okuyan Hz. Muhammed (s.a.a)'in, bu âyetlerden sonra "onlar yüce ak kuşlardır, gerçekten de elbette şefaatleri uludur" dediği ve Lât, Menât ve Uzzâ adlı putları övdüğü ve bu sözleri duyan müşriklerin, Muhammed' le aramızda bir şey kalmadı, bizim putlarımızı övdü, biz de bir ulu Tanrının varlığını biliyorduk, fakat putlarımız da bize şefaatçidir diyerek sûrenin sonundaki secde âyetini duyunca müminlerle berâber secde ettikleri, İbn-i Abbas'tan rivâyet edilmiştir. Ona göre bu sözleri, Hz. Muhammed (s.a.a)'e Şeytan söylemiş, o da vahiy sanarak okumuştur. Sonradan bu iki ayet, bu münasebetle vahyedilmiştir. Bu rivayet, 53. sûrenin, yukarda işaret edilen ayetlerinden sonraki 23. ayetinden de açıkça anlaşıldığı gibi tamamıyla uydurmadır. Çünkü 23. ayette, putların, hiçbir şeye güçleri yetmediği ve onların, müşrikler ve ataları tarafından konmuş birer addan başka bir şey olmadıkları bildirilmektedir. Aynı zamanda söylenen bir sözün içinde hem medih, hem zem olamaz. Olsa dinleyenler, söyleyeni de kabul etmezler, söyleneni de. Bu bakımdan, esasen senedi zayıf olan olayı tevile hiç lüzum yoktur, çünkü öyle bir olay yoktur.

54- Bir de bu sûretle kendilerine bilgi verilenler, bilirler ki Kur'ân, Rabbinden gelen bir gerçektir ve artık inanırlar ona, gönülleri, onunla tevâzuya erişir ve şüphe yok ki Allah, inananları elbette doğru yola sevk eder.

55- Kâfir olanlarsa, kıyâmet gelip çatmadıkça, yahut o kısır gün, onlara gelmedikçe onun hakkında şüphe etmekten kurtulamazlar.

56- O gün, saltanat ve tasarruf, Allah'ındır, aralarını hükmeder o, inanıp iyi işlerde bulunanlar, nîmetlerle dolu cennetlerdedir.

57- Kâfir olup delillerimizi yalanlayanlarsa, onlar içindir horlayan, aşağılatan azâp.

58- Allah yolunda yurtlarından göçenleri, sonra öldürülenleri, yahut ölenleri Allah, mutlaka güzel bir rızıkla rızıklandıracaktır ve şüphe yok ki Allah, elbette rızık verenlerin en hayırlısıdır.

59- Mutlaka onları, hoşnut olacakları bir yere ithal edecektir ve şüphe yok ki Allah, her şeyi bilir ve azâp etmede acele etmez.

60- Böyledir bu ve kim bir cezâya uğrar da cezâ edeni ona benzer bir sûrette cezâlandırırsa, sonra da gene aleyhine taşkınlıkta bulunulursa Allah yardım eder ona; şüphe yok ki Allah, suçları bağışlar, örter.

61- Böyledir bu, çünkü Allah, geceyi kısaltır, gecenin bir kısmını gündüz yapar, gündüzü kısaltır, bir kısmını gece yapar ve şüphe yok ki Allah, her şeyi duyar, görür.

62- Böyledir bu, çünkü Allah, gerçektir ve şüphe yok ki ondan başka neyi çağırırlarsa boştur, aslı yoktur ve şüphe yok ki Allah, pek yücedir, pek büyük.

63- Görmez misin, şüphe yok ki Allah, gökten yağmur yağdırır da yeryüzü yemyeşil olur; şüphe yok ki Allah, lütuf ve ihsân sâhibidir, her şeyden haberdardır.

64- Onundur ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve şüphe yok ki Allah, müstağnîdir her şeyden ve odur hamde lâyık.

65- Görmez misin, şüphe yok ki Allah, râm etmiştir size yeryüzünde ne varsa ve emriyle denizde akıp giden gemiyi ve izni olmadıkça gökyüzünü yeryüzüne yıkmaz da tutar; şüphe yok ki Allah, insanları pek esirger ve rahîmdir.

66- Öyle bir mâbuttur ki sizi diriltti, sonra öldürür, sonra gene diriltir, fakat şüphe yok ki insan, pek nankördür.

67- Ve her ümmete bir din verdik, o dine göre ibâdette bulunurlar, artık seninle her hususta çekişmeye kalkışmasınlar ve Rabbinin yoluna çağır, şüphe yok ki sen, doğru yolu bulmuşsun.

68- Seninle mücâdele ederlerse artık Allah de, ne yaptığınızı bilir.

69- Allah, kıyâmet günü, ne hususta aykırılığa düştüyseniz, aranızda hükmeder sizin.

70- Bilmez misin ki Allah, gerçekten de bilir ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde; şüphe yok ki bu, bir kitapta tespît edilmiştir; şüphe yok ki bu, Allah'a pek kolaydır.

71- Ve bu hususta kendilerinin bir delilleri olmadığı ve bir bilgiye sâhip bulunmadıkları halde Allah'ı bırakırlar da başka şeylere kulluk ederler ve zâlimlere hiçbir yardımcı yoktur.

72- Onlara apaçık âyetlerimizi okudun mu yüzlerinde inkâr alâmetleri belirir, görüp tanırsın sen de; neredeyse âyetlerimizi onlara okuyanlara saldırıverecekler. De ki: Bundan daha şer, daha da beter bir şey haber vereyim mi size: Ateş. Allah, kâfir olanlara vaadetmiştir onu ve orası, dönüp gidilecek ne de kötü yer.

73- Ey insanlar, bir örnek getirilmede, dinleyin onu: Allah'ı bırakıp da taptığınız putlar yok mu, onlar, bir sineği bile yaratamazlar kesin olarak, hattâ hepsi bir araya gelse bile ve sinek, onlardan bir şey kapıp gitse onu da tekrar geri alamazlar ondan; isteyen de âcizdir, istenen de.

74- Onlar, Allah'ın büyüklüğünü hakkıyla bilemediler; şüphe yok ki Allah, kuvvet sâhibidir, üstündür.

75- Allah, meleklerden ve insanlardan peygamberler seçmiştir; şüphe yok ki Allah, duyar, görür.

76- Bilir ne varsa önlerinde ve ne varsa artlarında ve bütün işler, dönüp Allah'a varır.

77- Ey inananlar, rükû edin, secde edin, kulluk edin Rabbinize ve hayır işleyin de kurtulun, erin muradınıza.

78- Ve Allah için hakkıyla savaşın. O seçti sizi ve dinde bir güçlük vermedi size; babanız İbrâhim'in dini. O mâbuttur daha önce ve bu Kur'ân'da size Müslüman adını takan, Peygamber, size tanık olsun, siz de insanlara tanıklık edin diye. Artık namaz kılın, zekât verin ve sarılın Allah'a, odur dostunuz; ne de güzel dosttur, ne de güzel yardımcı.

23- MU'MİNÛN SURESİ

(Sûre, inananları ve vasıflarını anarak başladığı için bu adı almıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Gerçekten de kurtulmuşlardır, muratlarına ermişlerdir inananlar.

2- Öyle kişilerdir onlar ki namazlarını gönül alçaklığıyla kılarlar.

3- Ve öyle kişilerdir onlar ki boş şeylerden yüz çevirirler.

4- Ve öyle kişilerdir onlar ki zekâtlarını verirler.

5- Ve öyle kişilerdir onlar ki ırzlarını korurlar.

6- Ancak eşleri, ve malları olan cariyeleri müstesna ve bunda da hiç kınanmaz onlar.

7- Bunun ötesinde bir şey isteyenlerse, onlardır haddi aşanlar.

8- Ve öyle kişilerdir onlar ki emânetlerine ve ahitlerine riâyet ederler.

9- Ve öyle kişilerdir onlar ki namazlarını korurlar.

10- Onlardır mîrasçılar.

11- Öyle kişilerdir onlar ki Firdevs'i mîras alırlar ve onlar orada ebedî kalırlar.

12- Andolsun ki biz insanı, balçık mayasından yarattık.

13- Sonra onu, sağlam bir karar yurdunda bir katre su kıldık.

14- Sonra o bir katre suyu kan pıhtısı haline getirdik, derken kan pıhtısını bir parça et hâline soktuk, derken ette kemikler yarattık, derken kemiklere et giydirdik, sonra da onu başka bir yaratılışla meydana getirdik; ne yücedir şanı yaratıcıların en güzeli Allah'ın.

15- Sonra şüphe yok ki siz öleceksiniz.

16- Sonra gene şüphe yok ki kıyâmet günü tekrar diriltileceksiniz.

17- Ve andolsun ki üstünüzde yedi yol yarattık ve bu yaratıştan gafil değiliz biz. 216[1]

[1] Yedi yoldan maksat yedi göktür.

18- Ve gökten, ihtiyaç miktârınca yağmur yağdırdık da yağmur suyunu yerde kararlaştırdık, topladık ve bizim, hiç şüphe yok ki onu gidermeye de gücümüz yeter.

19- Onunla da size hurmalıklar ve üzüm bağları meydana getirdik, oralarda sizin için birçok meyvelar var, onlardan yemedesiniz.

20- Ve Tûr-ı Seynâ'dan çıkan bir ağaç da meydana getirdik ki yağıyla ve yiyenlere, katığıyla biter.

21- Ve şüphe yok ki dört ayaklı hayvanlarda da ibret var sizin için elbette; karınlarındakini içiririz size ve onlarda, size daha birçok da faydalar var ve bir kısmını yersiniz.

22- Onlara ve gemiye binersiniz.

23- Ve andolsun ki Nûh'u kavmine gönderdik de ey kavmim dedi, kulluk edin Allah'a, size yoktur ondan başka bir mâbut, hâlâ mı çekinmeyeceksiniz?

24- Kavminin ileri gelenlerinden kâfir olanlar, bu dediler, sizin gibi bir insandan başka bir şey değil, size üstün olmayı dilemekte ve Allah isteseydi melekleri indirirdi, fakat bizden önce gelip geçen atalarımız zamanında da böyle bir şey olduğunu duymadık biz.

25- Bu, deliliğe tutulmuş bir adam ancak, artık bir zamanadek gözetleyin bunu.

26- Nûh, Rabbim dedi, beni yalanlamalarına karşı sen yardım et bana.

27- Derken ona, nezâretimiz altında ve vahyimize uyarak bir gemi yap diye vahyettik; derken emrimiz gelip tandırın altından su kaynamaya başlayınca her mahlûktan birer çifti ve helâki takdîr edilenden başka âilenden olanları gemiye yükle ve zulmedenler hakkında bana söz söyleme, şüphe yok ki onlar garkolacaklar dedik.

28- Sen ve seninle berâber bulunanlar, gemiye oturunca da hamdolsun Allah'a ki de, bizi zâlim topluluktan kurtardı.

29- Ve de ki: Rabbim, beni kutlulukla indir ve sensin indirenlerin en hayırlısı.

30- Şüphe yok ki bundan deliller var elbet ve şüphesiz ki biz, insanları deneriz.

31- Sonra onların ardından, başka bir nesil meydana getirdik.

32- Derken onlara, kendi cinslerinden bir peygamber gönderdik de kulluk edin Allah'a dedi, yoktur size ondan başka bir mâbut, hâlâ mı çekinmezsiniz?

33- Kavminin ileri gelenlerinden kâfir olanlar ve âhirete ulaşmayı yalanlayanlar, onlara dünyâ yaşayışında nîmetler verdiğimiz halde bu dediler, sizin gibi bir insandan başka bir şey değil; yediğiniz şeylerden o da yemekte ve içtiğiniz şeylerden o da içmekte.

34- Kendiniz gibi bir insana itâat ederseniz o zaman gerçekten de ziyan edersiniz.

35- Ölüp toprak ve kemik kesildikten sonra kabirden çıkacağınızı mı vaadediyor size?

36- Size vaadedilen şey, gerçekten ne de uzak, ne de uzak.

37- Yaşayış, ancak şu dünyâdaki yaşayışımızdan ibâret; ölürüz, yaşarız ve tekrar dirilmeyiz biz.

38- Bu, ancak yalan yere Allah'a iftirâ eden bir adam ve biz, ona inanmayız.

39- Rabbim dedi, beni yalanlamalarına karşı sen yardım et bana.

40- Tanrı, az bir zamanda dedi, herhalde nâdim olacaklar.

41- Gerçek ve yerinde gelen bir bağırışla onları helâk ediverdik de selle sürüklenip gelen çer-çöpe döndürdük; artık uzaklık, zulmeden topluluğa.

42- Sonra onların ardından, başka bir nesil meydana getirdik.

43- Hiçbir ümmet, helâk edilmesi mukadder olan zamânı ileriye alamayacağı gibi geriye de atamaz.

44- Sonra birbiri ardınca peygamberlerimizi gönderdik. Bir ümmete peygamber geldi mi yalanladılar onu, biz de bir kısmını, bir kısmının peşine takıp birbiri ardınca helâk ettik onları ve adları, sözleri kaldı ancak; artık uzaklık inanmayan topluluğa.

45- Sonra Mûsâ'yı ve kardeşi Hârûn'u, delillerimizle ve apaçık bir burhanla gönderdik.

46- Firavun'a ve kavminin ileri gelenlerine, ululanmak istediler ve kibirli bir topluluktu onlar.

47- Derken, inanacağız mı bizim gibi iki insana, kavimleri de bize kulluk etmede dediler.

48- Dediler de ikisini de yalanladılar ve onlar, helâk edilenlerdi zâten.

49- Andolsun ki biz, doğru yolu bulsunlar diye Mûsâ'ya kitap vermiştik.

50- Ve Meryemoğlunu ve anasını kudretimize birer delil olarak yaratmış, onları düz, otlak ve sulak bir tepede barındırmıştık.

51- Ey Peygamberler, yiyin temiz şeyleri ve iyi işlerde bulunun, şüphe yok ki ben, yaptıklarınızı bilirim.

52- Ve şüphe yok ki şu ümmetiniz, bir ümmetten ibârettir ve ben de Rabbinizim, artık çekinin benden.

53- Fakat din husûsunda ayrıldılar ve ayrılanlar, kendi kitaplarından başka kitapları inkâr ettiler ve her bölük, kendi elindekine râzı oldu, onunla övünmiye koyuldu.

54- Artık bir zamânadek sapıklıkları içinde bırak onları.

55- Sanıyorlar mı ki onlara mal ve evlât vererek mükâfatlandırmadayız, yardım etmedeyiz onlara.

56- Hayırlara ulaşıvermelerini sağlamadayız, hayır, anlamıyorlar.

57- Şüphe yok, öyle kişilerdir onlar ki Rablerinin büyüklüğünden korkarlar.

58- Öyle kişilerdir onlar ki Rableri-nin delillerine inanırlar.

59- Öyle kişilerdir onlar ki Rablerine şirk koşamazlar.

60- Öyle kişilerdir onlar ki verecekleri neyse verirler ve yürekleri, şüphesiz olarak dönüp Rablerinin tapısına varacaklarını bildikleri için korkuyla dolar.

61- Onlardır hayırlara, yarışırcasına koşanlar ve onlardır hayırlarda önde bulunanlar.

62- Ve biz, hiç kimseye gücü, yetmeyeceği bir şey teklif etmeyiz ve katımızdadır gerçek olanı söyleyen kitap ve onlar, zulüm görmezler.

63- Hayır, onların gönülleri, bu hususta sapıklık içindedir ve onların, bundan başka işledikleri işler var, onlar, o işleri işlerler.

64- Sonunda nîmet içinde yaşayanlarını azâba uğrattığımız zaman feryâda ve yalvarmaya başlarlar.

65- Bugün feryât edip yalvarmayın, şüphe yok ki bizden bir yardım göremezsiniz.

66- Size âyetlerimiz okunduğu zaman gerisin geriye dönerdiniz.

67- Ululanırdınız orada ve geceleyin de Peygamber hakkında ulu-orta söylenirdiniz.

68- Şu Kur'ân'ı bir iyice düşünmezler mi, yoksa evvelce gelip geçen atalarına gelmeyen bir şey mi geldi onlara?

69- Yoksa Peygamberlerini tanımazlar mı ki onu inkâr etmedeler?

70- Yoksa onda delilik var mı derler? Hayır, o, gerçek olan Kur'ân'la gelmiştir onlara, fakat çoğu gerçeği istemez.

71- Gerçek Tanrı, onların dileklerine uysaydı elbette gökler de bozulur-giderdi, yeryüzü de, onlarda olan varlıklar da. Hayır, biz onlara kendi yüceliklerini getirdik, gösterdik, fakat onlar kendi yüceliklerinden de yüz çevirmedeler.

72- Yoksa onlardan ücret mi istiyorsun? Gerçekten de Rabbinin mükâfatı daha hayırlıdır ve o, rızık verenlerin en hayırlısıdır.

73- Şüphe yok ki sen, onları mutlaka doğru yola çağırmadasın.

74- Fakat gerçekten de âhirete inanmayanlar, doğru yoldan sapıyorlar.

75- Onlara acırsan ve uğradıkları zararı giderirsen gene azgınlıklarında şaşkıncasına ısrâr edip giderler.

76- Andolsun ki biz onları azaplandırmıştık da gene Rablerine baş eğmemişlerdi ve yalvarmamışlardı.

77- Sonunda, onlara çetin bir azap kapısı açmıştık da o zaman her şeyden ümitlerini kesmişlerdi.

78- Ve o, bir mâbuttur ki size kulak, gözler ve kalpler verdi ne de az şükrediyorsunuz.

79- Ve o, bir mâbuttur ki sizin için bitirdi yeryüzündekileri ve onun tapısında haşrolacaksınız.

80- Ve o, bir mâbuttur ki diriltir ve öldürür ve geceyle gündüzün uzanıp kısalması da onun tedbîriyledir, akıl etmez misiniz?

81- Hayır, onlar, hep evvelkilerin dedikleri gibi demedeler.

82- Dediler ki: Öldükten ve toz-toprak ve kemik kesildikten sonra mı diriltileceğiz?

83- Andolsun ki bize de, daha önce atalarımıza da vaadedilmişti bu, fakat bu, öncekilerin masallarından başka bir şey değil.

84- De ki: Kimindir yeryüzü ve orada bulunanlar biliyorsanız eğer?

85- Diyecekler ki: Allah'ın. De ki: O halde ne diye hâlâ düşünüp anlamazsınız?

86- De ki: Kimdir Rabbi yedi göğün ve Rabbi pek büyük arşın.

87- Diyecekler ki: Bunlar da Allah'ın. De ki: Ne diye hâlâ çekinmezsiniz?

88- De ki: Kimdir her şeyin saltanat ve tasarrufu elinde olan ve odur koruyan, oysa korunmaya muhtaç değil; biliyorsanız eğer?

89- Diyecekler ki: Bunlar da Allah'ın. De ki: Ne diye hâlâ boş şeylere kapılmadasınız?

90- Hayır, biz onlara gerçeği getirdik ve şüphe yok ki onlar, yalan söylemedeler elbette.

91- Allah, hiç kimseyi evlât edinmez ve onunla birlikte bir başka mâbut yoktur, olsaydı her mâbut, kendi halkettiğini benimseyip alır gider ve bir kısmı, öbürlerinden üstün olurdu. Münezzehtir Allah onların söylediklerinden.

92- Gizliyi de bilir, görüneni de; gerçekten de yücedir şirk koşanların ona eş tanıdıkları şeylerden.

93- De ki: Rabbim, onlara vaadedileni bana göstereceksen.

94- Rabbim, beni zâlim topluluğun içinde bırakma.

95- Ve şüphe yok ki bizim, onlara vaadettiğimiz şeyleri sana göstermeye gücümüz yeter elbette.

96- Kötülüğü, en güzel bir huyla defet, biz, onların neler dediğini, bizi ne çeşit tavsîf ettiklerini daha iyi biliriz.

97- Ve de ki: Rabbim, sana sığınırım Şeytanların vesveselerinden.

98- Ve sana sığınırım Rabbim, onların yanımda bulunmalarından.

99- Sonunda, onlardan birine ölüm gelip çattı mı Rabbim der, beni geriye, tekrar dünyâya yolla da.

100- Belki iyi işler işlerim ve zâyi ettiğim ömrü telâfî ederim. Hayır, boş bir söz, onun söylediği söz. Onların önlerinde, diriltilip mezarlarından çıkarılacakları günedek bir berzah var.

101- Sûra üfürülünce aralarında ne soy-sop var, ne de birbirlerinin halini soruştuRabilirler o gün.

102- Kimin iyilikleri ağır gelirse o çeşit kişilerdir kurtulanlar, muratlarına erenler.

103- Ve kimin iyilikleri hafif gelirse gerçekten de o çeşit kişilerdir kendilerini ziyana sokanlar, cehennemde ebedîdir onlar.

104- Yüzlerini yalar ateş ve onlar, orada somurtup kalırlar.

105- Siz değil miydiniz size âyetlerim okunurken onları yalanlayanlar?

106- Rabbimiz derler, kötülüğümüz üst oldu bize ve doğru yoldan sapmış bir topluluk olduk.

107- Rabbimiz, bizi buradan çıkar, gene kötülüğe dönersek gerçekten de zulmetmiş oluruz artık.

108- Hoşt, defolun oraya ve bana da söz söylemeyin der.

109- Şüphe yok ki bir bölük vardır kullarımdan, Rabbimiz derler, inandık, yarlıga bizi ve acı bize ve sensin merhametliler merhametlisi.

110- Halbuki siz, onları alaya aldınız da sonunda beni anmayı unutturdu size bu hal ve siz onlara gülerdiniz.

111- Şüphe yok ki ben de sabrettiklerine karşılık bugün onları mükâfatlandıracağım; şüphe yok ki onlardır muratlarına erenlerin ta kendileri.

112- Yeraltında kaç yıl kaldınız der.

113- Bir gün derler, yahut da bir günün bir kısmı kadar, artık, sayanlara sor.

114- Ancak pek az kaldınız der, fakat bir bilseniz âhiretin ebedîliğini.

115- Yoksa sizi ancak boşu boşuna yarattık gerçekten de dönüp tapımıza gelmeyeceksiniz mi sanıyordunuz?

116- Yücedir her şeye sâhip ve mutasarrıf olan gerçek Allah, yoktur ondan başka tapacak, güzelim arşın de sâhibidir.

117- Ve kim Allah'la berâber bir başka mâbûdu çağırırsa onun, bu hususta bir burhânı yoktur; sorusu da Rabbine âittir onun; hiç şüphe yok ki kâfirler, kurtulmazlar, muratlarına ermezler.

118- Ve de ki Rabbim, yarlıga acı ve sensin acıyanların en hayırlısı.

24- NÛR SURESİ

Sûrenin 35. âyetinde nurdan bahsedildiği için bu adı almıştır ve bâzı âyetler gibi bu âyetin de adı vardır ve nur âyeti denir.

Rahman ve Rahîm Allah adıyla

1- Bir sûredir ki onu indirdik ve hükümlerini farzettik ve anıp ibret alın diye onda nice apaçık deliller de gösterdik.

2- Zinâ eden kadınla zinâ eden erkeğin herbirine yüzer sopa vurun ve Allah dinindeki bu hüküm husûsunda onları esirgemeniz tutmasın ve azaplarını da inananların bir bölüğü görsün. 217[1]

[1] Dayakta, üsteki palto, kürk gibi şeyler çıkarılır, diğer elbise çıkarılmaz. Sopanın, yalnız deriyi incitmesi, ete tesir etmemesi şarttır. Bunun için vuran kişinin, dirseğini bedeninden ayırmaması gerektir. Bu bakımdan dayak, adeta bir teşhir cezasından ibarettir. Zinada dayağın şartı, zina edenle zina edilenin evli olmamalarıdır. Aksi takdirde ayrı bele kadar toprağa gömüp taşlayarak öldürme cezası tatbik edilir.

3- Zinâ eden erkek, ancak zinâ eden kadını, yahut şirk koşan kadını nikâhlayabilir ve zinâ eden kadın da ancak zinâ eden erkekle, yahut şirk koşanla nikâhlanabilir ve bu, inananlara harâm edilmiştir.

4- Hür namuslu kadınlara iftirâ edip de sonra dört tanık getiremeyenlere de seksen sopa vurun ve tanıklıklarını ebedîyen kabûl etmeyin ve onlardır buyruktan çıkanların ta kendileri.

5- Ancak bundan sonra tövbe ederler ve düzgün bir hâle gelirlerse artık şüphe yok ki Allah, suçları örter rahîmdir.

6- Eşlerinin zinâ ettiğini söyleyenlere gelince: Kendilerinden başka tanık yoksa, gerçekten de doğru söyleyenlerden olduklarına dâir herbirinin, dört kere tanıklık etmesi gerektir.

7- Beşincide, yalancılardansam Allah'ın lâneti yalancıya diye tanıklık eder.

8- Kadının, Allah adına dört kere tanıklık edip kocasının, gerçekten de yalancılardan olduğunu söylemesi, cezâyı, kendisinden giderir.

9- Beşincide, kocam doğru söyleyenlerdense gerçekten de Allah'ın gazabı bana der.

10- Allah'ın, size lütfü ve rahmeti olmasaydı ve şüphesiz bir sûrette Allah, tövbeleri kabûl etmeseydi, hüküm ve hikmet sâhibi bulunmasaydı ne yapardınız?

11- O uydurma haberi size getiren sizden bir tâifedir; onu şer sanmayın kendinize, hattâ o, hayırdır size. Onlardan herbirinin kazandığı günah, kendisine âittir, içlerinden, suçun en büyüğünü yüklenene gelince: Onundur en büyük azap.

12- Bunu duydukları zaman inanan erkeklerle kadınlar, kendilerine nasıl hüsnü zanda bulunuyorlarsa öylece hüsnü zanda bulunsalardı da bu, apaçık bir iftirâ deselerdi.

13- Bu işe âit dört tanık getirselerdi ya. Tanık getiremeyince de onlar, Allah katında yalancıların ta kendileridir.

14- Dünyâda ve âhirette Allah'ın, size lütfü ve rahmeti olmasaydı daldığınız o dedikodu yüzünden mutlaka pek büyük bir azâba uğrardınız.

15- O zaman siz, onu ağızdan ağıza naklediyor ve hiçbir bilginiz olmayan o şeyi ağızlarınızla söyleyip duruyordunuz ve sanıyordunuz ki o, kolay bir şey, halbuki o, Allah katında pek büyük birşeydi.

16- Duyduğunuz vakit, buna dair bir söz söylemek, bize düşmez; hâşâ, bu, pek büyük bir iftirâ deseydiniz.

17- Eğer inanmışsanız Allah size öğüt vermededir bir daha ebedîyen buna benzer birşeye dönmemeniz hakkında.

18- Ve Allah, size delillerini apaçık bildirmededir ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.218[2]

[2] Mustalak oğullarıyla savaşa gidilirken Ayişe de vardı. Savaştan Medine'ye dönülürken bir yerde konaklanmıştı. Ayişe orada deveden inmiş, biraz eğlenmişti. Bu sırada gerdanlığını kaybetmişti. Onu ararken kafile, Ayişe hevdiçtedir sanarak hareket etmişti. Ayişe, gerdanlığını bulduktan sonra kafilenin konduğu yere gelmiş, kafilenin göçtüğünü anlayınca orada oturmuş, birisinin gelip götürmesini beklemeye başlamış, bu sırada uykusu gelmiş, uyumuştu. Kafilenin ardından gelen Safvan, Ayişe'yi görünce devesine bindirmiş, kervana ulaştırmıştı. Münafıkların başı Ubeyy oğlu Abdullah, bu olayı fırsat bilmiş, Ayişe hakkında kötü sözler söylemeye başlamış, münafıklarla beraber bazı müminler de o sözlere inanarak dedikoduya girişmişlerdi. Hz. Muhammed (s.a.a), Ayişe'nin isteği üzerine onu, babasının evine göndermişti. Hz. Muhammed (s.a.a), bu hususta Ali (a.s) ve Üsame'yle danışmış, Üsame Ayişe'nin lehinde sözler söylemiş, Hz. Ali (a.s) ise, kadınların hepsi bir, onun üstüne düşmende

sebep yok demişti. Altı ay sonra bu ayetler vahyedilmiş, Hz. Muhammed (s.a.a) Ayişe'yi müjdelemiş ve babasının evinden almıştı.

19- İnananlar arasında kötü şeylerin yayılmasını sevenleredir dünyâda ve âhirette elemli azap ve Allah, her şeyi bilir, sizse bilmezsiniz.

20- Allah'ın, size lütfü ve merhameti olmasaydı ve şüphesiz bir sûrette Allah, esirgeyici ve rahîm bulunmasaydı ne yapardınız?

21- Ey inananlar, Şeytan'ın izini izlemeyin ve kim, Şeytan'ın izini izlerse bilsin ki hiç şüphe yok o, çirkin ve kötü şeyleri buyurur ve Allah'ın, size lütfü ve rahmeti olmasaydı içinizden hiçbiriniz, ebedîyen temiz bir hâle gelemezdi, fakat Allah dilediğini temizler ve Allah, her şeyi duyar, bilir.

22- Üstün ve geçimi geniş olanlarınız, akrabâya, yoksullara ve Allah yolunda yurtlarından göçenlere vermekten çekinmesinler ve iyilik etmeyi terketmesinler ve bağışlasınlar ve suçtan geçsinler. Allah'ın, sizi yarlıga-masını sevmez, istemez misiniz? Ve Allah suçları örter, rahîmdir. 219[3]

[3] Bkz. Dipnot 216

23- Hiçbir şeyden haberi olmayan hür, nâmuslu, inanmış kadınlara iftirâ edenlere, dünyâda da lânet edilmiştir, âhirette de ve onlaradır pek büyük azap.

24- O günde ki kendi dilleri, elleri ve ayakları, yaptıkları şeylere dâir kendilerinin aleyhinde tanıklık eder.

25- O gün Allah, onların gerçek cezâlarını tam olarak verir ve bilirler ki Allah, şüphesiz olarak apaçık gerçek mâbuttur.

26- Pis kadınlar, pis erkeklerindir ve pis erkekler, pis kadınların ve temiz kadınlar, temiz erkeklerindir ve temiz erkekler, temiz kadınların; onlar, öbürlerinin söyledikleri sözlerden uzaktır, onlarındır yarlıganma ve güzelim bir rızık.

27- Ey inananlar, kendi evlerinizden başka evlere, sâhipleriyle tanışmadan ve onlara selâm vermeden girmeyin, düşünüp öğüt almanız için daha hayırlıdır bu size.

28- Orada kimseyi bulamazsanız size izin verilmedikçe girmeyin ve eğer, geri dönün denirse size dönün artık, bu, sizin için daha temiz bir harekettir ve Allah, ne yaparsanız hepsini bilir.

29- Orada bir menfaatiniz varsa içinde kimse oturmayan eve girmenizde bir suç yok size ve Allah, açığa vurduğunuzu da bilir, gizlediğinizi de.

30- İnananlara söyle: Gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar, bu, daha temiz bir harekettir size. Şüphe yok ki Allah, ne işlerseniz hepsinden de haberdardır.

31- İnanan kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar ve açığa çıkanlardan, görünenlerden başka ziynetlerini göstermesinler ve örtülerini, göğüslerini örtecek bir tarzda omuzlarından aşağıya doğru salsınlar; kocalarından, yahut babalarından, yahut kocalarının babasından, yahut oğullarından, yahut üvey oğullarından, yahut erkek kardeşlerinden, yahut erkek kardeşlerinin oğullarından, yahut kız kardeşlerinin oğullarından, yahut Müslüman kadınlardan, yahut kendi malları olan kölelerden, yahut erkeklikten kesilmiş veya kudreti olmayan erkek hizmetçilerden, yahut da henüz kadınların gizli hallerine vâkıf olmayan erkek çocuklardan başka erkeklere ziynetlerini göstermesinler; gizledikleri ziynetler, bilinsin diye ayaklarını da vurmasınlar ve tövbe edin hepiniz Allah'a ey inananlar da kurtulun, erin murâdınıza.220[4]

[4] Bu âyet de yukarda anlatılan olay üzerine vahyedilmiştir. "Hicab âyeti" diye anılır.

32- Sizden bekâr olanları ve kölelerinizden, câriyelerinizden temiz olanları nikâhlayıp evlendirin; yoksulsalar Allah, lûtfuyla zengin eder onları ve Allah'ın lütfü boldur ve o, her şeyi bilir.

33- Evlenmeye güçleri yetmeyenler de Allah, onları lûtfuyla zengin edinceye dek ırzlarını korusunlar. Köle ve câriyelerinizden, bir müddet içinde birden veya taksitle bir mal veya para karşılığı azât olmak isteyenlerin dileklerini de, bunda bir hayır olduğunu bilirseniz kabûl edin ve onlara, Allah'ın size verdiği maldan verin. Câriyelerinizi, onlar da namuslu yaşamayı istedikleri halde, geçici dünyâ malı için kötülük yapmaya mecbûr etmeyin. Zorla kötülüğe sevkedildikten sonra da şüphe yok ki Allah, onların suçlarını örter, rahîmdir.

34- Andolsun ki biz, size apaçık deliller, sizden önce gelip geçenlere ait örnekler ve çekinenlere öğütler indirdik.

35- Allah ışığıdır göklerin ve yeryüzünün. Işığının örneği, kandil konan bir yere benzer, orada bir kandil var, kandil, bir sırça içinde, sırça da parıl-parıl parlayan bir yıldız sanki; doğuda da olmayan, batıda da olmayan kutlu zeytin ağacından yakılmış; ateş dokunmadan da yağı, hemen ışık verecek; nûr üstüne nûr. Allah, doğru yolu gösterir nûruyla dilediğine ve Allah, örnekler getirir insanlara ve Allah, her şeyi bilir. 221[5]

[5] Işık, doğru yolu göstermekten kinayedir, bu, İbn-i Abbas'ın kavlidir. Hasen, Ebül-Aliye ve Dahhâk, Allah, gökleri ve yeryüzünü, güneşle, ayla, yıldızlarla ışıtır diye tefsir etmişlerdir. Kâ'b oğlu Ubeyy, Allah, gökleri meleklerle, yeryüzünü peygamberler ve bilginlerle süsler, bezer demiştir. "Işığının örneği" sözündeki ışığı iman ve Kur’ân, yahut Hz. Muhammed (s.a.a)'in nuru diye tefsir etmişlerdir. Tanrıya itaat etmektir diyenler de olmuştur. Kandil konan yeri, Hz. Muhammed (s.a.a)'in göğsü, kandili peygamberliği, "doğuda ve batıda olmayan kutlu zeytin ağacı"nı, Tanrıyı tenzih temeline dayanan Mûsa diniyle yalnız teşbih temeline dayanan Hıristiyanlığın ortasında, ifrat ve tefritten münezzeh olan dini diye tevil edenler olmuştur. Bu ayeti tefsir ve Tevil yolunda çeşitli sözler söylenmiş, hatta kitap dahi yazılmıştır. (Mecma, 2, 197).

36- Bu ışık, o evlerdedir ki Allah, oralarda adının yüceltilmesine ve anılmasına izin vermiştir ve oralarda, sabah-akşam onu tenzîh edenler vardır.

37- Öyle erler vardır ki onları ne ticâret, ne alım-satım, Allah'ı anmaktan ve namaz kılmaktan ve zekât vermekten alıkoymaz, gönüllerin ve gözlerin döneceği günden korkar onlar.

38- Allah'ın onları, yaptıkları işlerin daha da güzeliyle mükâfatlandırması ve haklarında, lûtfunu arttırması için ve Allah, dilediğini hesapsız olarak rızık-landırır.

39- Kâfir olanlarsa, onların yaptıkları, çöldeki serâba benzer, susamış kimse, su sanır onu, fakat oraya gidince suya

âit hiçbir şey bulamaz da kendi yanında bulur Allah'ı ve o, kâfirin hesâbını tamâmıyla görüp karşılığını öder ve Allah, pek tez hesap görür.

40- Yahut da derin bir denizi kaplayan karanlıklara benzer; onu bir dalgadır, sarmıştır, üstüne bir dalga daha gelir, daha üste de bulut çökmüştür, karanlıklar, karanlıklar üstüne yığılmıştır, öylesine ki elini çıkarsa onu bile nerdeyse göremez ve Allah, kime nur vermemişse artık bir nur yoktur ona.

41- Görmez misin ki şüphesiz olarak Allah'ı tenzîh eder göklerde bulunanlar da, yeryüzünde bulunanlar da ve kanatlarını çarpıp katar-katar uçan kuşlar da. Hepsi, duâlarını da bilmede, onu tenzîh etmeyi de ve Allah, ne yaparlarsa hepsini bilir.

42- Ve Allah'ındır göklerin ve yeryüzünün saltanatı ve tedbîri ve her şey, dönüp Allah tapısına varır.

43- Görmez misin ki Allah, bulutları sürmede, sonra onları birbirine katıp birleştirmede, sonra yığın haline getirmededir. Görürsün ki bulutlardan yağmur yağmadadır ve gökte dağ gibi yığılmış bulutlarda dolu var, bunları yağdırmadadır da dilediğine âfetler vermededir, dilediğine de isâbet ettirmemede. Şimşeğinin parıltısıysa neredeyse gözleri alacak.

44- Ve Allah, geceyle gündüzü, uzatıp kısaltmada, getirip götürmededir. Şüphe yok bunda, can gözü açık olanlara ibret var.

45- Ve Allah, her hayvanı sudan yaratmıştır onlardan, karnı üstünde sürünen var, onlardan, iki ayakla yürüyen var ve onlardan, dört ayakla yürüyen var. Allah, dilediğini yaratır; şüphe yok ki Allah'ın, her şeye gücü yeter.

46- Andolsun ki biz, her şeyi açıklayan deliller indirdik; ve Allah, dilediğini doğru yola sevk eder.

47- Ve derler ki: İnandık Allah'a ve Peygambere ve itâat ettik, sonra da onların bir kısmı bu sözün ardından yüz çevirir ve onlar inanmış kişiler değildir.

48- Onlar, aralarında hükmetmesi için Allah'a ve Peygamberine çağrıldıkları zaman içlerinden bir kısmı, derhâl yüzlerini döndürür.

49- Fakat hak kendilerindeyse ona koşa-koşa gelirler.

50- Gönüllerinde hastalık mı var, yoksa şüphe mi ediyorlar, yoksa Allah'ın ve Peygamberinin, onlara bir haksızlık edeceğinden mi korkuyorlar? Hayır, onlardır zâlimlerin ta kendileri.

51- Aralarında hükmetmesi için Allah'a ve Peygamberine çağrıldıkları zaman inananların sözü, ancak duyduk ve itâat ettik sözüdür, böyle der onlar ve onlardır kurtulanların, muratlarına erenlerin ta kendileri.

52- Ve kim Allah'a ve Peygamberine itâat eder, Allah'tan korkar ve ondan çekinirse o çeşit kişilerdir muratlarına erenlerin, kurtulup nusret bulanların ta kendileri.

53- Emredersen onlara, savaşa çıkacaklarına dâir olanca kuvvetleriyle yemin ederler elbette Allah'a de ki: Yemin etmeyin, bu, zâten âdet olan, gerekli bulunan bir itâatten ibâret; şüphe yok ki Allah, ne yaparsanız hepsinden haberdardır.

54- De ki: İtâat edin Allah'a ve itâat edin Peygambere. Gene de yüz çevirirlerse ona düşen, ancak kendisine yüklenen vazîfedir ve size düşen de, size yüklenen ve eğer ona itâat ederseniz doğru yolu bulursunuz ve Peygambere, apaçık tebliğden başka bir şey düşmez.

55- Allah, sizden inanıp iyi işlerde bulunanlara, onlardan önce gelip geçenleri nasıl yeryüzüne sâhip ve hâkim kıldıysa onları da mutlaka yeryüzüne sâhip ve hâkim kılmayı ve onlara, râzı ve hoşnût oldukları dîni nasîp edip o dini,

bütün dinlerden üstün etmeyi, korkularını emniyete tebdîl eylemeyi vaad-etmiştir; bana kulluk etsinler ve hiçbir şeyi eş tutmasınlar bana; ve bundan sonra kim kâfir olursa o çeşit adamlardır, buyruktan çıkanların ta kendileri.

56- Ve namaz kılın, zekât verin ve Peygambere itâat edin de acınmışlardan olun.

57- Kâfir olanlar, hiç ummasınlar ki yeryüzünde Allah'ı âciz bırakacaklar ve yurtları ateştir onların ve dönüp varılacak ne de kötü yerdir orası.

58- Ey inananlar, malınız olan köle ve câriyelerle sizden olup henüz ergenlik çağına girmemiş çocuklar, yanınıza gelirlerken üç vakitte, izin alsınlar sizden: Sabah namazından önce, öğle sıcağında elbisenizi soyduğunuz zaman ve yatsı namazından sonra; bu üç vakit, halvet vaktidir size. Bu vakitlerden başka zamanlarda yanınıza izinsiz girerlerse ne size suç var, ne onlara ve birbirinizi de dolaşabilirsiniz. Allah, delillerini böyle apaçık bildirmede size ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.222[6]

[6] Bu üç vakit, sabahleyin ve öğleyin uykudan uyanıp kalkmak ve geceleyin soyunup yatmak zamanlarıdır.

59- Çocuklarınız ergenlik çağına girince de evvelce nasıl izinle yanınıza geliyorlarsa gene öylece izin alsınlar. Allah, delillerini böylece açıklamadadır size ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.

60- Nikâh ümidi kalmamış, kadınlık halinden kesilmiş kadınlar, ziynetlerini göstermemek şartıyla dış elbiselerini çıkarırlarsa suç yok onlara; fakat giyerlerse bu, daha da hayırlıdır onlara ve Allah, her şeyi duyar, bilir.

61- Köre vebâl yok, topala vebâl yok, hastaya vebâl yok size de vebâl yok evlerinizde, yahut babalarınızın evlerinde. Yahut analarınızın evlerinde, yahut erkek kardeşlerinizin evlerinde, yahut kız kardeşlerinizin evlerinde, yahut amcalarınızın evlerinde, yahut halalarınızın evlerinde, yahut dayılarınızın evlerinde, yahut teyzelerinizin evlerinde, yahut anahtarlarına sâhib olduğunuz evlerde, yahut da dostunuzun evlerinde yemek yemenizde; toplu olarak, yahut ayrı-ayrı yemek yemenizde de bir vebâl yok. Evlere girince, Allah tarafından kutlu ve temiz bir sağlık, esenlik vesîlesi olmak üzere selâm verin ev halkına. İşte Allah, aklınız ersin, düşünüp anlayın diye delillerini böyle açıklar size.

62- İnananlar, ancak Allah'a ve Peygamberine inanırlar ve onunla berâber, topluluğu icâb ettiren bir işte bulunurlarsa izin almadan bırakıp gitmezler. Şüphe yok ki senden izin isteyenlerdir Allah'a ve Resûlüne inananlar. Bâzı işlerini görmek için izin istediler mi senden, sen de onlardan dilediğine izin ver ve onlar için Allah'tan yarlıganma dile; şüphe yok ki Allah, suçları örter, rahîmdir. 223[7]

[7] Hutbeyi bırakıp gidenler hakkındadır.

63- Aranızda, birbirinizi çağırdığınız gibi çağırmayın Peygamberi. İçinizden, birbirini siper ederek gizlice gidenleri, gerçekten de bilir Allah; artık onun emrine aykırı hareket edenler, bir sınanmaya uğramaktan, yahut da elemli bir azâba düşmekten sakınsınlar. 224[8]

[8] Yâ Muhammed, ey Abdullah oğlu Muhammed diye çağırmayın, ey Allah elçisi deyin anlamınadır.

64- Bilin ki Allah'ındır ne varsa göklerde ve yeryüzünde. Neyle oyalandığınızı mutlaka bilir ve dönüp tapısına vardığınız gün, ne yaptıklarını mutlaka haber verecek ve Allah, her şeyi bilir.

25- FURKÂN SURESİ

(İbn-i Abbas'a göre 68, 69 ve 70. âyetleri Medenîdir. Doğruyla eğri arasını ayıran kitap anlamına gelen "Furkan" sözü, Kur'ân'a bir ad olarak verildiği ve bu sûrede geçtiği için sûreye Furkan sûresi denmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Ne yücedir şânı, Furkân'ı âlemleri korkutmak üzere kuluna indirenin.

2- Öyle bir mâbuttur ki onundur saltanatı ve tedbîri göklerin ve yeryüzünün ve hiçbir kimseyi evlât edinmez, saltanat ve tasarrufta ortağı yoktur ve her şeyi yaratmıştır da mukadderâtı takdîr etmiştir.

3- Onu bırakıp da o çeşit tanrılar kabûl etmişlerdir ki onlar, hiçbir şey yaratamazlar ve kendileri yaratılmıştır zâten ve kendilerinden bile bir zararı defedemezler, kendilerine bile bir fayda veremezler, ne öldürmeye güçleri yeter, ne yaşatmaya, ne de ölüleri diriltip kabirden çıkarmaya.

4- Ve kâfir olanlar, bu dediler, ancak kendi uydurması ve bu hususta ona bir topluluk da yardım etmiştir; gerçekten de zulmettiler onlar ve yalan söylediler.

5- Ve bunlar, evvelce gelip geçmiş olanlara dâir masallar, onları başkasına yazdırıyor, sabah-akşam ona okunup duruyor dediler.

6- De ki: Onu, göklerde ve yeryüzünde gizli olanları bilen indirdi; şüphe yok ki o, suçları örter, rahîmdir.

7- Ve bu ne çeşit peygamber dediler, yemek yiyor, sokaklarda geziyor; ona bir melek indirilseydi de yanında bir korkutucu olsaydı ya;

8- Yahut ona bir defîne verilmeliydi, yahut da bir bahçesi olmalıydı da orada biten şeyleri yemeliydi ve zâlimler, siz dediler, ancak büyülenmiş bir adama uyuyorsunuz.

9- Bak da gör, senin için ne çeşit örnekler getirdi onlar da saptılar doğru yoldan ve artık gerçeğe varmak için hiçbir yol bulamaz onlar.

10- Ne yücedir şânı ki dilerse bunlardan daha da hayırlı cennetler verir sana, kıyılarından ırmaklar akar ve köşkler kurar senin için.

11- Hattâ onlar, kıyâmeti de yalanladılar ve biz, kıyâmeti yalanlayana, alev-alev yanan ateşi hazırladık.

12- Ateş, onları tâ uzaktan gördü mü duyacak onlar, ateşin şiddetli kızgınlığını ve harıl-harıl yanarken çıkardığı sesi.

13- Elleri, boyunlarına zincirlerle bağlanarak ateşin dar bir yerine atıldıkları zaman da helâk olduk, bittik diye bağrışacaklar.

14- Bugün, bittik, helâk olduk diye bir kere bağırmayın, birçok kere bağırın bittik, helâk olduk diye.

15- De ki: Bu mu daha hayırlıdır, yoksa çekinenlere vaadedilen ebedîlik cenneti mi? Bu, onlara bir mükâfattır ve dönüp varacakları yer.

16- Diledikleri gibi ebedîlik, onlarındır orada; bu, yerine getirilmesi istenen ve getirilecek olan bir vaadidir Rabbinin.

17- O gün, onları da, Allah'tan başka kulluk ettiklerini de toplayacak da siz misiniz diyecek, kullarımı doğru yoldan saptıranlar, yoksa onlar mı doğru yoldan sapıttılar?

18- Diyecekler ki: Tenzîh ederiz seni, senden başka dost ve yardımcı kabûl etmek bize yaraşmaz; fakat sen, onları da, atalarını da nîmetler vererek yaşattın, sonunda seni anmayı unuttular ve helâke müstahak bir topluluk oldular.

19- Gerçekten de söylediklerinizi reddedip yalanlar sizi ve sizden ne azâbı gidermeye güçleri yeter, ne size yardıma kudretleri var. Ve sizden kim zulmederse ona. büyük bir azap tattırırız.

20- Senden önce de peygamberlerden hiçbirini yollamadık ki onlar, yemek yememiş, sokaklarda gezmemiş olsunlar ve biz, sizin bir kısmınızı, bir kısmınızla denedik, bakalım dayanacak mısınız? Ve Rabbin, her şeyi görür.

21- Bize ulaşacaklarını ummayanlar, bize melekler inmeliydi, yahut da Rabbimizi görmeliydik dediler. And-olsun ki onlar, kendi kendilerine ululanmadalar ve büyük bir azgınlığa ve inada düşmedeler.

22- Melekleri görecekleri gün, mücrimlere hiçbir müjde yok ve melekler, müjde sözü bile mücrimlere haram diyecekler.

23- Ne yaptılarsa hepsini ele aldık da zerreler haline getirip dağıttık.

24- Cennet ehli, o gün, en hayırlı bir yurttadır, en güzel bir dinlenme yerinde.

25- Ve o gün, gök yarılıp beyaz bir bulutla örtülecek ve melekler, boyuna indirilecek.

26- O gün, saltanat ve tasarruf, gerçekten de rahmânındır ve kâfirlere, çok güç bir gündür o.

27- O gün zâlim, ellerini ısırıp duracak da ne olurdu diyecek, ben de Peygamberle aynı yolu tutsaydım.

28- Yazıklar olsun bana, ne olurdu filânı dost edinmeseydim.

29- Andolsun beni Kur'ân'dan saptıran, hem de bana tebliğ edildikten sonra saptıran odur; ve Şeytan, insanı yardımcısız, hor-hakir bir halde bırakıverir.

30- Ve Peygamber, yâ Rabbi dedi, bu kavmim, şu Kur'ân'ı ihmâl etti, terkedilmiş bir hale getirdi.

31- Ve biz böylece her peygambere, mücrimlerden düşmanlar halkettik ve doğru yolu göstermek için de Rabbin yeter sana, yardım etmek için de.

32- Kâfir olanlar, ona Kur'ân dediler, birden ve toplu olarak indirilseydi ya. Biz, onu, gönlüne iyice yerleştirmen için böyle indirdik ve onu âyet-âyet ayırdık, birbiri ardınca indirdik.

33- Onlar, sana bir örnek getirdiler mi biz, gerçek olarak ve daha da güzel bir açıklıkla bir örnek veririz sana.

34- Yüzüstü sürünerek cehennemde haşredilenlerin yerleri de en kötü yerdir, yolları da en sapık yol.

35- Andolsun ki biz Mûsâ'ya kitap verdik ve kardeşi Hârûn'u, ona vezîr ettik.

36- Derken delillerimizi yalanlayan topluluğa gidin dedik, sonucu, onları tamâmıyla helâk ettik.

37- Nûh kavmini de, peygamberleri yalanladıkları zaman, sulara boğduk ve

insanlara ibret olacak bir hâle getirdik ve zâlimlere, elemli bir azap hazırladık.

38- Âd'ı da helâk ettik, Semûd'u da, Ress ashâbını da ve bunların arasında daha birçok soyları da.225[1]

[1] Ress Ashabı, bâzılarına göre Şuayb Peygamberin gönderildiği kavimdir. Bâzılarına göreyse Ress, bir kuyudur. O kuyunun bulunduğu yerde oturan kavim, kendilerine gönderilen peygamberi bu kuyuya atmıştır. Ress, Yemâme'de bir şehirdir, oraya Hanzale adında bir peygamber gönderildi, kavmi, onu öldürdü diyenler de vardır. Ress'in, Antakya'da bir kuyu olduğunu, İsa'ya inanan Habib-i Neccâr'ın orada öldürüldüğünü de rivâyet etmişlerdir.

39- Hepsine de örnekler getirdik, hepsini de kırıp geçirdik.

40- Andolsun ki onlar, uğramışlardır kötü bir yağmur yağdırılan o şehre, onu olsun görmüyorlar mı? Görüyorlar, fakat onlar, ölümden sonra dirileceklerini ummuyorlar.226[2]

[2] Lut Peygamberin gönderildiği kavmin en büyük şehri olan Sedum şehridir.

41- Seni, gördükleri zaman da Allah bunu mu peygamber olarak gönderdi diye alaya alıyorlar.

42- Kulluklarında sebât etmeseydik neredeyse bizi de mâbûtlarımızdan saptıracaktı derler ve yakında, azâbı gördüler mi, bilecekler onlar, kimin yolu, daha yabanda.

43- Gördün mü dileğini mâbut yapanı? Sen mi koruyucu olacaksın ona?

44- Yoksa çokları dinlerler ve akıllarını başlarına alırlar mı sanıyorsun? Onlar, ancak hayvanlara benzerler, hattâ yol yordam bakımından hayvandan da sapıktır onlar.

45- Rabbinin işini görmedin mi? Nasıl da gölgeyi uzattı, dileseydi onu sâkin eder, uzatıp kısaltmazdı; elbette, sonra güneşi, delîl ettik gölgeye.

46- Sonra da onu yavaş-yavaş, gizlice kendimize çekip aldık.

47- Ve öyle bir mâbuttur o ki geceyi bir libâs olarak yarattı size, uykuyu, bir dinlenme zamânı olarak ve gündüzü de, âdetâ yeni bir hayât olarak halketti.

48- Ve öyle bir mâbuttur o ki rahmetinden önce bir müjde olarak rüzgârları göndermiştir ve biz, gökten tertemiz bir su olan yağmuru yağdırmadayız.

49- Onunla ölü şehri diriltelim, yarattığımız hayvanları ve insanların çoğunu suya kandıralım diye.

50- Ve andolsun ki biz onu, bulundukları yerlere akıttık düşünüp ibret alsınlar diye, fakat insanların çoğu, ibret almaya yanaşmadı, nankör olup gitti.

51- Ve dileseydik her şehre, bir korkutucu gönderirdik.

52- Artık kâfirlere itâat etme ve onlara adamakıllı savaş.

53- Ve öyle bir mâbuttur o ki iki denizi akıtmıştır; bu, tatlı ve içilecek sudur ve şu, tuzlu ve acı su ve aralarında da bir sınır, birbirlerine karışmalarına imkân bulunmayan bir engel halk etmiştir.

54- Ve öyle bir mâbuttur o ki bir katre sudan insanı yaratmış ve ona ana-baba tarafından soy-sop, karı-koca tarafından akRabalık vermiştir ve Rabbinin, her şeye gücü yeter.

55- Allah'ı bırakıp da kendilerine ne bir faydası, ne bir zararı dokunan şeylere kulluk ederler ve insan, Rabbine karşı Şeytan'a yardımcıdır.

56- Ve biz seni, ancak müjdeci ve korkutucu olarak gönderdik.

57- De ki: Ben, Kur'ân'ı tebliğ ettiğimden dolayı sizden bir ücret istemiyorum, ancak yolunu Rabbine doğrultan adamlar istiyorum.

58- Ve dayan o daimî diriye ki hiç ölmez ve ona hamd ederek şânını tenzîh et ve kullarının suçlarından haberdar olması yeter.

59- Öyle bir mâbuttur ki gökleri ve yeryüzünü ve ne varsa ikisinin arasında hepsini altı günde yaratmıştır da sonra arşa hâkim ve mutasarrıf olmuştur, rahmandır, artık haberi olana sor bunu.

60- Onlara, secde edin rahmâna dendi mi, rahmân da nedir ki derler, bize emrettiğine mi secde edeceğiz? Ve bu, ancak uzaklaşmalarını arttırır.

61- Ne yücedir şânı gökte burçlar yaratanın ve orada bir ışık ve aydınlatıcı bir ay halk edenin.

62- Ve öyle bir mâbuttur o ki anıp ibret almaya niyetlenen, yahut şükretmeyi dileyen kimse için geceyi ve gündüzü birbiri ardınca gelmek üzere halketmiştir.

63- Ve rahmânın kulları, öylesine kullardır ki yeryüzünde gönül alçaklığıyla yürürler ve bilgisizler, onlara söz söyleyince sağlık, esenlik size diye cevap verirler.

64- Ve öyle kişilerdir onlar ki, gecelerini Rablerine secde ederek, onun tapısında kıyamda bulunarak geçirirler.

65- Ve öyle kişilerdir onlar ki Rabbimiz derler, savuştur cehennem azâbını bizden; şüphe yok ki onun azâbı dâimîdir.

66- Gerçekten de orası, karâr edilecek ne kötü yerdir, durulacak ne kötü yurt.

67- Ve öyle kişilerdir onlar ki yoksullara bir şey verince ne isrâf ederler, ne de az verirler, ikisinin ortasını bulurlar.

68- Ve öyle kişilerdir onlar ki Allah'la berâber başka bir mâbuda kulluk etmezler ve haklı olmadıkça Allah'ın harâm ettiği bir cana kıyıp kimseyi öldürmezler ve zinâ etmezler ve kim, bunları yaparsa cezâya düşer.

69- Kıyâmet gündeyse azâbı kat-kat arttırılır ve hor-hakir bir halde, ebedî olarak azapta kalır.

70- Ancak tövbe edip inanan ve iyi işler işleyen müstesna. O çeşit kişilerdir ki Allah, kötülüklerini iyiliklere tebdîl eder onların ve Allah, suçları örter, rahîmdir.

71- Kim tövbe eder ve iyi işlerde bulunursa şüphe yok ki o, Allah'a, tövbesi kabûl edilmiş olarak döner.

72- Ve öyle kişilerdir onlar ki yalan yere tanıklıkta bulunmazlar ve suç yapılan bir yere uğrarlarsa oradan, suç yapmadan ve yapılan suça râzı olmadan geçip giderler.

73- Ve öyle kişilerdir onlar ki Rablerinin delilleri anıldığı ve Kur'ân okunduğu zaman, sağır bir halde ve körü körüne yerlere kapanmazlar.

74- Ve öyle kişilerdir onlar ki Rabbimiz derler, eşlerimizden, soylarımızdan, gözlerimizi aydınlatacak kişiler ihsân et bize ve bizi, çekinenlere rehber kıl.

75- Onlar, sabrettiklerinden dolayı, cennetin yüce dereceleriyle mükâfatlandırılır ve melekler, onlarla, sağlık, esenlik size diye buluşurlar.

76- Orada ebedî kalırlar; orası, karâr edilecek ne güzel bir yerdir, durulup kalınacak ne güzel bir yurt.

77- De ki: Sizi îmana dâvet etmeseydi ne değeriniz olabilirdi Rabbimin katında; ama siz gerçekten de yalanladınız tebliğ edilenleri, artık azaplandırmak gerekmekte sizi.

26- ŞUARÂ SURESİ

(224. âyetten sonuna kadar olan âyetler Medenîdir. Sûrenin sonunda şairler yerilmede, ancak inanan ve iyi işlerde bulunup Tanrıyı çok ananları istisna edilmektedir. Bu bakımdan sûreye şairler anlamına gelen Şuarâ sûresi denmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Tâ sîn mîm.

2- Bunlardır gerçekle bâtılı açıklayan kitabın âyetleri.

3- Kendine kıyacaksın inanmıyorlar diye âdetâ.

4- Dileseydik gökten bir delîl indirirdik onlara, onun karşısında başlarını eğerlerdi, kalakalırlardı.

5- Rahman katından, Kur'ân'ın yeni bir âyeti indi mi, hemen yüz çevirirler ondan.

6- Gerçekten de yalanladılar, artık yakında alay ettikleri şeyin haberleri gelip çatacak onlara.

7- Bakmazlar mı yeryüzüne, nice güzelim nebatlar bitirdik çifter-çifter orada.

8- Bunda bir delil var elbette ve çoğu inanmaz gene de.

9- Ve şüphe yok ki Rabbin, elbette üstündür, rahîmdir.

10- An o zamanı ki hani Rabbin, Mûsâ'ya, git zâlimler topluluğuna diye nidâ etmişti,

11- Firavun'un kavmine, hâlâ mı çekinmeyecekler?

12- Mûsâ, Rabbim demişti, gerçekten de beni yalanlarlar diye korkuyorum.

13- Gönlüm daralır, dilim açılmaz, sen Hârûn'u gönder.

14- Ve bir de onlara karşı suçum var, korkarım, öldürürler beni.

15- Rab, hayır dedi, ikiniz de, delillerimizle gidin, şüphe yok ki biz, sizinleyiz, her şeyi duyarız.

16- Firavun'un tapısına geldiler de biz dediler, şüphe yok ki âlemlerin Rabbinin peygamberleriyiz.

17- İsrâiloğullarını bizimle gönder.

18- Firavun, sen dedi, çocukken içimizde büyüyüp yetişmedin mi ve ömrünün nice yılını aramızda geçirmedin mi?

19- Ve o yaptığın işi de yaptın ve sen, nankörlerdensin.

20- Mûsâ, o işi yaptım ama dedi, o vakit cahillerdendim.

21- Korktuğumdan da hemen kaçtım sizden, derken Rabbim bana peygamberlik verdi ve beni, peygamberler zümresine aldı.

22- Verdiğin nîmeti başıma kakıyorsun ama bu da, İsrâiloğullarını kendine kul edindiğinden meydana gelen bir şeydi.

23- Firavun, âlemlerin Rabbi ne der ki dedi.

24- Mûsâ, göklerin ve yeryüzünün ve ikisinin arasındakilerin Rabbi, dedi, iyice bilip anlıyorsanız.

25- Firavun, etrafındakilere, işitiyor musunuz? dedi.

26- Mûsâ, sizin de Rabbinizdir dedi, sizden önce gelip geçen atalarınızın da Rabbi.

27- Firavun, gerçekten de dedi, size gönderilen peygamberiniz, mutlaka deli.

28- Mûsâ, doğunun da Rabbidir dedi, batının da ve ikisi arasında bulunanların da düşünüp akıl ediyorsanız.

29- Firavun, eğer dedi, benden başka bir mâbut kabûl edersen seni mutlaka zindana atılmışlara katarım, hapsederim.

30- Mûsâ, ya sana dedi, apaçık bir delil gösterirsem,

31- Firavun, doğru söyleyenlerdense hadi dedi, göster onu.

32- Mûsâ, sopasını attı, sopa hemen apaçık görünen koca bir ejderhâ oldu.

33- Elini koynundan çıkardı, derhal bakanlara parıl parıl parlayan bembeyaz bir el göründü.

34- Firavun, yanındaki ileri gelenlere, gerçekten de dedi, bu, pek bilgili bir büyücü.

35- Sizi, büyüsüyle yurdunuzdan çıkarmak istiyor, ne buyurursunuz şimdi?

36- Ona ve kardeşine bir zaman mühlet ver dediler ve şehirlere, büyücüleri toplayıp getirecek adamlar yolla da.

37- Adamakıllı bilgili bütün büyücüleri tapına getirsinler.

38- Muayyen bir günün muayyen bir zamânında büyücüler toplandı.

39- Halka da denildi ki siz de toplanıyor musunuz?

40- Umarız ki üst gelirlerse biz de büyücülere uyarız.

41- Derken büyücüler gelince Firavun'a üst gelirsek dediler, bize bir mükâfat var mı?

42- Firavun, evet dedi, siz o zaman yakınlarımdan olursunuz.

43- Mûsâ, onlara, atacağınız şeyleri atın dedi.

44- İplerini sopalarını attılar ve Firavun'un yüceliği hakkı için dediler, biz elbette üst olacağız.

45- Derken Mûsâ da sopasını attı, sopa, hemen onların düzüp meydana getirdiği şeyleri yutmaya başladı.

46- Büyücüler, derhal secdeye kapandılar.

47- Alemlerin Rabbine inandık dediler.

48- Mûsâ ve Hârûn'un Rabbine.

49- Firavun, size izin vermeden inandınız ha dedi, şüphe yok ki o, sizin büyüğünüz, büyüyü o öğretti size; şimdi anlarsınız siz, mutlaka ellerinizi, ayaklarınızı çaprazvari kestireceğim ve hepinizi de astıracağım.

50- Zararı yok dediler, şüphe yok ki biz, dönüp Rabbimize varacağız.

51- İlk inananlardan olduğumuz için umarız ki Rabbimiz hatâlarımızı yarlıgar.

52- Ve Mûsâ'ya, kullarımı geceleyin yola çıkar, şüphe yok ki ardınızdan gelecekler diye vahyettik.

53- Firavun, şehirlere asker toplayan adamlar yolladı.

54- Bunlar, hiç şüphe yok azlık bir topluluk.

55- Ve hiç şüphe yok ki gene de bizi kızdırmadalar.

56- Bizse onların şerrine karşı uyanık ve kuvvetli bir topluluğuz diye haberler gönderdi.

57- Derken onları bahçelerden, kaynaklardan sürüp çıkardık.

58- Ve defînelerden ve güzelim yerlerden ettik.

59- Böyle işte ve oralara İsrâiloğullarını mîrasçı kıldık.

60- Firavun'a uyanlar, gün doğunca İsrâiloğullarının artlarına düştüler.

61- İki topluluk da birbirini görünce Mûsâ'nın arkadaşları dediler ki: Mutlaka bize yetişecekler.

62- Mûsâ, hayır dedi, şüphe yok ki Rabbim bana yol gösterecek.

63- Derken Mûsâ'ya, sopanı denize vur diye vahyettik. Vurunca deniz hemen yarıldı ve her parçası, koca bir dağa döndü.

64- Öbürlerini buraya yaklaştırdık.

65- Mûsâ'yı ve onunla berâber bulunanların hepsini kurtardık.

66- Sonra öbürlerini sulara garkettik.

67- Şüphe yok ki bunda bir delil var, fakat halkın çoğu inanmaz.

68- Ve şüphe yok ki Rabbin, elbette üstündür, rahîmdir.

69- Onlara oku İbrâhim'e âit haberi.

70- Hani atasına ve kavmine, neye tapıyorsunuz demişti.

71- Putlara tapıyoruz dediler ve onlara kulluk edip durmadayız.

72- Çağırdığınız vakit dedi, duyuyorlar mı?

73- Yahut size bir faydaları var mı, bir zarar veriyorlar mı?

74- Hayır dediler, atalarımızı böyle bulduk, böyle yapıyordu onlar.

75- Şimdi gördünüz mü dedi, neye kulluk ediyorsunuz.

76- Siz ve çok daha önce gelip geçen atalarınız.

77- Hiç şüphe yok ki artık, âlemlerin Rabbinden başka onlar, bana düşman.

78- Âlemlerin Rabbi, öyle bir mâbuttur ki beni yaratmıştır ve odur doğru yolu gösteren bana.

79- Ve öyle bir mâbuttur ki beni doyurur ve suya kandırır.

80- Ve hastalandığım zaman o şifâ verir bana.

81- Ve öyle bir mâbuttur ki beni öldürür, sonra da diriltir.

82- Ve öyle bir mâbuttur ki kıyâmet gününde umarım, hatâmı da yarlıgar.

83- Rabbim, bana peygamberlik ver ve beni temiz kişilere kat.

84- Sonra gelenler arasında da güzel bir adsan ver bana, doğrulukla andır beni.

85- Beni Naîm cennetinin mîrasçılarından et.

86- Atamı da yarlıga, şüphe yok o, sapıklardan.

87- Utandırma beni insanların dirilecekleri günde.

88- O günde ki ne mal fayda verir o gün, ne evlât.

89- Ancak Allah'a, şirkten ve şüpheden arınmış bir gönülle gelen faydalanır.

90- Ve cennet, o gün, çekinenlere yaklaştırılmıştır.

91- Ve cehennem, azgınlara gösterilmiş, meydana çıkarılmıştır.

92- Ve onlara, nerede kulluk ettikleriniz denilmiştir,

93- Allah'ı bırakıp da tapıyordunuz onlara, size yardım ediyorlar mı, yoksa kendilerine bir yardımda bulunuyorlar mı?

94- Hepsi de, birbiri üstüne, baş aşağı cehenneme atılmışlardır tapanlar da, tapılanlar da.

95- Ve İblîs'in bütün ordusu da.

96- Orada birbirleriyle çekişerek derler ki.

97- Allah hakkı için gerçekten de biz, apaçık bir sapıklık içindeydik.

98- Sizi, âlemlerin Rabbiyle bir tuttuğumuz zaman.

99- Bizi, ancak o mücrimler saptırdı.

100- Artık ne şefâatçilerden bir şefâatçi var bize.

101- Ne bir can dostu.

102- Ne olurdu bir kere daha dünyâya dönebilseydik de inananlardan olsaydık.

103- Şüphe yok ki bunda bir delil var, fakat halkın çoğu inanmaz.

104- Ve şüphe yok ki Rabbin, elbette üstündür, rahîmdir.

105- Nûh kavmi de peygamberleri yalanladı.

106- Hani, kardeşleri Nûh, onlara demişti ki: Hâlâ mı çekinmezsiniz?

107- Şüphe yok ki ben, size emin bir peygamberim.

108- Artık Allah'tan çekinin ve itâat edin bana.

109- Ve ben, tebliğime karşılık bir mükâfât istemem sizden, benim mükâfâtım, ancak âlemlerin Rabbine âit.

110- Artık Allah'tan çekinin ve itâat edin bana.

111- Dediler ki: Sana, aşağılık kişiler uymuş, biz de mi inanalım sana?

112- Nûh, benim onların yaptıklarına dâir bir bilgim yok dedi.

113- Onların hesâbı ancak Rabbime âittir eğer anlarsanız.

114- Ve ben, inananları kovamam.

115- Ben ancak, apaçık bir korkutucuyum.

116- Ey Nûh dediler, bu işten vazgeçmezsen seni mutlaka taşlarız.

117- Rabbim dedi, gerçekten de kavmim, yalanladı beni.

118- Sen, onlarla benim aramda hükmet ve beni de kurtar, inananlardan benimle berâber bulunanları da.

119- Derken onu da o dopdolu gemiyle kurtardık, onunla berâber bulunanları da.

120- Sonra da onlardan başka geri kalanları sulara garkettik.

121- Şüphe yok ki bunda bir delil var, fakat halkın çoğu inanmaz.

122- Ve şüphe yok ki Rabbin, elbette üstündür, rahîmdir.

123- Âd kavmi de peygamberleri yalanladı.

124- Hani , kardeşleri Hûd, onlara demişti ki: Hâlâ mı çekinmezsiniz?

125- Şüphe yok ki ben, size emin bir peygamberim.

126- Artık Allah'tan çekinin ve itâat edin bana.

127- Ve ben, tebliğime karşılık bir mükâfât istemem sizden, benim mükâfâtım, ancak âlemlerin Rabbine âit.

128- Siz, her yüksek tepede, ihtiyâcınız olmayan bir yapı kurarak eğlenip durur musunuz?

129- Sağlam yapılar, kaleler yaparsınız da ebedî kalacağını mı umarsınız?

130- Tutup yakaladığınızı cebbarcasına mı yakalarsınız?

131- Artık Allah'tan çekinin ve itâat edin bana.

132- Çekinin o mâbuttan ki bildiğiniz nîmetleri vererek yardım etti size.

133- Yardım etti size hayvanlar ve evlât vererek.

134- Ve bahçeler ve kaynaklar ihsân ederek.

135- Şüphe yok ki ben, o pek büyük günün azâbı size gelip çatacak, ondan korkuyorum.

136- Bizce bir dediler, istersen öğüt ver bize, istersen öğüt verenlerden olma.

137- Bu, önce gelip geçenlerin uydurmalarından başka bir şey değil.

138- Ve biz, azâba uğratılmayacağız.

139- Derken onu yalanladılar, biz de onları helâk ettik. Şüphe yok ki bunda bir delil var, fakat halkın çoğu inanmaz.

140- Ve şüphe yok ki Rabbin, elbette üstündür, rahîmdir.

141- Semûd kavmi de peygamberleri yalanladı.

142- Hani, kardeşleri Sâlih, onlara demişti ki: Hâlâ mı çekinmezsiniz?

143- Şüphe yok ki ben, size emin bir peygamberim.

144- Artık Allah'tan çekinin ve itâat edin bana.

145- Ve ben, teblîğime karşılık bir mükâfât istemem sizden, benim mükâfâtım, ancak âlemlerin Rabbine âit.

146- Burada emin bir halde bırakılacak mısınız?

147- Bağlarda, kaynaklarda.

148- Ekinler içinde, tomurcukları nazik, yumuşak hurmalıklar yanında.

149- Ve büyük bir akılla, ustalıkla dağlarda evler yontmadasınız.

150- Artık Allah'tan çekinin ve itâat edin bana.

151- Aşırı gidenlerin emrine uymayın,

152- o aşırı gidenler ki yeryüzünde bozgunculuk ederler de ıslâh etmezler.

153- Sen dediler, ancak büyülenmiş kişilerdensin.

154- Bizim gibi bir insandan başka bir şey de değilsin sen. Doğru söyleyenlerdensen bir delil göster bize.

155- Bu dedi, dişi bir deve; su içme hakkı, bir gün onun, malûm bir gün de su içme hakkı sizin.

156- Ve ona kötülükle dokunmayın, sonra pek büyük bir günün azâbı, helâk eder sizi.

157- Ayaklarını kesip öldürdüler onu da nâdim oldular.

158- Azap, onları helâk ediverdi. Şüphe yok ki bunda bir delil var, fakat halkın çoğu inanmaz.

159- Ve şüphe yok ki Rabbin, elbette üstündür, rahîmdir.

160- Lût kavmi de peygamberleri yalanladı.

161- Hani, kardeşleri Lût, onlara demişti ki: Hâlâ mı çekinmezsiniz?

162- Şüphe yok ki ben, size emin bir peygamberim.

163- Artık Allah'tan çekinin ve itâat edin bana.

164- Ve ben, tebliğime karşılık bir mükâfât istemem sizden, benim mükâfâtım, ancak âlemlerin Rabbine âit.

165- Siz, insanlardan erkeklere yaklaşıyor da.

166- Rabbinizin, sizin için yarattığı eşlerinizi bırakıyor musunuz? Hayır, siz, haddi aşmış bir topluluksunuz.

167- Ey Lût dediler, bu işten vazgeçmezsen seni mutlaka şehrimizden çıkarırız.

168- Şüphe yok ki dedi, ben, sizin yaptığınızdan nefret etmedeyim, onu kınamadayım.

169- Rabbim, beni de onların yaptıkları işin azâbından kurtar, âilemi de.

170- Derken onu da kurtardık, bütün âilesini de.

171- Ancak bir kocakarı, geri kalanların içindeydi.

172- Sonra berikileri mahvettik.

173- Üstlerine öylesine bir yağmur yağdırdık ki, ne de kötüdür korkutulanlara yağdırılan yağmur.

174- Şüphe yok ki bunda bir delil var, fakat halkın çoğu inanmaz.

175- Ve şüphe yok ki Rabbin, elbette üstündür, rahîmdir.

176- Ashâb-ı Eyke de peygamberleri yalanladı.

177- Hani Şuayb, onlara demişti ki: Hâlâ mı çekinmezsiniz?

178- Şüphe yok ki ben, size emin bir peygamberim.

179- Artık Allah'tan çekinin ve itâat edin bana.

180- Ve ben, tebliğime karşılık bir mükâfât istemem sizden, benim mükâfâtım, ancak âlemlerin Rabbine âit.

181- Ölçeği tam ölçün, eksik ölçenlerden olmayın.

182- Doğru terâziyle tartın.

183- İnsanların haklarından hiçbir şeyi eksiltmeyin ve yeryüzünde bozguncu olmayın.

184- Çekinin o mâbuttan ki sizi de yaratmıştır, önceki ümmetleri de.

185- Sen dediler, ancak büyülenmiş kişilerdensin.

186- Ve bizim gibi insandan başka bir şey de değilsin sen ve biz seni mutlaka yalancılardan sanmadayız.

187- Gökyüzünden parçalar düşür üstümüze eğer doğru söyleyenlerdensen.

188- Rabbim dedi, yaptığınız şeyi daha iyi bilir.

189- Derken onu yalanladılar da karanlık günün azâbı helâk etti onları; şüphe yok ki bu, o günün pek büyük bir azâbıydı.

190- Şüphe yok ki bunda bir delil var, fakat halkın çoğu inanmaz.

191- Ve şüphe yok ki Rabbin, elbette üstündür, rahîmdir.

192- Ve hiç şüphe yok ki Kur'ân, âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir.

193- Rûh-ül-Emîn indirmiştir onu.

194- Senin gönlüne, korkutanlardan olasın diye.

195- Apaçık Arapçayla.

196- Ve şüphe yok ki o hükümler, elbette önceki kitaplarda da var.

197- Onu, İsrâiloğullarının bilginlerinin bilmesi de bir delil değil miydi onlara?

198- Kur'ân'ı Arap olmayanlardan, Arapça bilmeyenlerden birisine indirseydik de.

199- Onlara okusaydı gene inanmazlardı.

200- Biz, böylece Kur'ân'ı, mücrimlerin gönüllerine kadar işlettik.

201- Fakat elemli azâbı görmedikçe inanmazlar ona.

202- Ansızın gelip çatar onlara ve onlar anlamazlar bile.

203- Derler ki: Bize mühlet verilir mi acaba?

204- Hâlâ azâbımızın çabucak gelmesini mi isterler?

205- Diyelim ki yıllarca onları yaşattık, geçindirdik de.

206- Sonra onlara vaadedilen azap geldi.

207- O yaşayıp geçinmeleri, onları herhangi bir sûretle kurtarabilir mi ki?

208- Ve hiçbir şehri helâk etmedik ki oraya, korkutucu peygamberler göndermeyelim de.

209- Öğüt vermesinler ve biz zulmetmeyiz hiç.

210- Ve onu Şeytanlar indirmedi.

211- Ve bu, onlara yakışmadığı gibi buna güçleri de yetmez.

212- Şüphe yok ki onlar, vahyi duymaktan uzaklaştırılmışlardır.

213- Sakın Allah'la berâber bir başka mâbûdu çağırma, yoksa azâba uğratılanlardan olursun.

214- Ve en yakın hısımlarını korkut.

215- İnananlardan sana uyanlara karşı kanadını indir, mütevâzi ol.

216- Sana isyân ederlerse de de ki: Şüphe yok ki ben, sizin yaptıklarınızdan uzağım.

217- Ve dayan üstün ve rahîm mâbûda.

218- Öylesine mâbut ki namaza kalktığın zaman da seni görür.

219- Ve secde edenler arasında secde edişini de görür.

220- Şüphe yok ki o, her şeyi duyar, bilir.

221- Haber vereyim mi size, kime iner Şeytanlar?

222- Onlar, bütün yalancı ve suçlulara inerler.

223- Ve onlar da Şeytanlara kulak verirler ve Şeytanların çoğuysa yalancıdır.

224- Ve şâirlere de akılsızlar ve ziyankârlar uyar. 227[1]

[1] Âyetteki şâirler, İbni Abbâs'a göre müşrik şâirlerdir ki Mukaatil, adlarını saymıştır. Abdullah-az Zib'ari, Abu-Süfyan ibn-al Hars, Hubayrat ibni Abu-Vahab, Musafi'ibni Abdi Manaf, Abu-Gırra, Abdullah, Umayyat ibni Ahıssalt, bunlardandır. Hz. Peygamberi ve ashabını hecvederler, biz de onun gibi sözler söyleriz derlerdi. Kızınca söven, söyleyince yalanlar düzen, övünce yalan söyleyip övdüğü adama, sahip olmadığı vasıfları veren şairlerin hepsidir diyenler de olmuştur.

225- Görmez misin ki hiç şüphe yok, onlar, her vâdide sersemce dolaşıp dururlar.

226- Ve hiç şüphe yok ki onlar, yapmadıkları şeyleri söylerler.

227- Ancak inananlar ve iyi işlerde bulunanlar ve Allah'ı çok ananlar ve zulme uğradıktan sonra yardıma mazhar olanlar müstesnâ. Ve zulmedenler, yakında bileceklerdir halleri neye varacak ve nereye varıp gidecekler. 228[2]

[2] İstisnâ edilenler, Ravâhaoğlu Abdullah, Mâlik oğlu Kâ'b, Sâbitoğlu Hassân gibi Hz. Muhammed (s.a.a)'i öven, müşrik şâirlerinin hecivlerini reddeden iman sâhibi şâirlerdir.

27- NEML SURESİ

(İçin de Süleyman Peygamberin ordusundan çekinmelerini, karıncalara söyleyen bir karıncadan bahsedildiği için karınca anlamına gelen Neml adıyla adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Tâ sîn, bunlardır Kur'ân'ın, gerçekle bâtılı açıklayan kitabın âyetleri.

2- Doğru yolu gösterir ve müjdedir inananlara.

3- O inananlara ki namazlarını kılarlar, zekâtlarını verirler ve onlardır âhi-rete adamakıllı inananlar.

4- Âhirete inanmayanların işledikleri işleri bezedik de artık onlar, şaşkın bir halde kalakaldılar.

5- Onlar, o kişilerdir ki onlarındır kötü azap ve onlardır âhirette en fazla ziyan edenlerin ta kendileri.

6- Ve şüphe yok ki sen, Kur'ân'ı, hüküm ve hikmet sâhibinin, her şeyi bilenin katından almadasın.

7- An o zamanı, hani Mûsâ, eşine demişti: Gerçekten de ben bir ateş görüyorum, ya gider, size bir haber getiririm oradan, yahut bir kor getiririm de ısınırsınız.

8- Oraya gelince nidâ edildi: Ateşteki melekler de gerçekten kutlanmıştır, çevresindeki Mûsâ da ve münezzehtir noksan sıfatlardan âlemlerin Rabbi Allah.

9- Ey Mûsâ, gerçek olan şey şu ki: Benim üstün olan, hüküm ve hikmet sâhibi Allah.

10- Ve at sopanı. Mûsâ, sopayı tıpkı bir yılan gibi kıvranıyor görünce arkasını dönüp kaçmıştı ve geriye de dönmemişti. Ey Mûsâ dendi, korkma, şüphe yok, ben öyle bir mâbûdum ki korkmazlar benim katımda peygamberler.

11- Ancak zulmeden korkar; fakat kötülükten sonra onu iyiliğe döndürene gelince, hiç şüphe yok ki ben suçları örterim, rahîmim.

12- Ve elini koynuna sok da bir hastalık yüzünden olmaksızın bembeyaz, parıl parıl parlar bir halde çıksın; bu, Firavun'la kavmine gösterilen dokuz delil içindedir; şüphe yok ki onlar, buyruktan çıkmış bir topluluktur.

13- Delillerimiz, gözle görünür bir sûrette onlara gösterilince bu, apaçık bir büyü dediler.

14- Kendileri de bunlara adamakıllı inandıkları, bunları iyice bilip anladıkları halde zulümle, ululanmayla inadına inkâr ettiler; bak da gör, bozguncuların sonları ne oldu.

15- Ve andolsun ki biz, Dâvûd'a ve Süleyman'a bilgi verdik ve hamdolsun Allah'a ki dediler, bizi inanan kullarının çoğundan üstün etti.

16- Ve Süleyman, Dâvûd'un mîrasçısı oldu ve ey insanlar dedi, bize kuşdili öğretildi ve her şeye âit bilgi verildi bize; şüphe yok ki bu, elbette apaçık bir lütuf ve ihsândır. 229[1]

[1] "Kuş dili öğretildi" sözünde, dil, yalnız insanlarda olur, maksat, kuşların seslerinden, meramlarını anladığını bildirmektir demişlerdir.

17- Ve Süleyman'ın, cinlerden, insanlardan ve kuşlardan meydana gelen orduları toplandı ve her takım, yerli yerince karâr etti.

18- Sonunda bir karınca vâdisine geldikleri zaman bir karınca, ey karıncalar dedi, yuvalarınıza girin de Süleyman ve orduları, bilmeden çiğnemesinler sizi. 230[2]

[2] Tâif'te ve Şam'da olduğunu söyleyenler vardır.

19- Süleyman, onun sözünü duyunca hafifçe güldü de Rabbim dedi, bana ve anamla babama verdiğin nîmetlere şükretmemi ve razı olacağın iyi işlerde bulunmamı ilhâm et bana ve rahmetinle, beni temiz kullarının arasına kat. 231[3]

20- Kuşları araştırdı da ne oldu dedi, hüthüdü görmüyorum, yoksa bir yere mi gidip gizlendi? 232[4]

[4] Hüthüt kuşuna, çavuş kuşu da denir.

21- Ona şiddetli bir sûrette azâp edeceğim, yahut onu kestireceğim, yahut da bana, neden bulunmadığının sebebini açıklayan bir delil gösterir.

22- Derken hüthüt, çok geçmeden geldi de dedi ki: Senin henüz bilmediğin birşeyi öğrendim ve sana doğru bir haberle Sebe'den geliyorum.

23- Orada, onlara bir kadının hükümdâr olduğunu gördüm ve kendisine her şey verilmiş ve bir de çok büyük tahtı var.

24- Onu ve kavmini, Allah'ı bırakıp güneşe secde eder buldum ve Şeytan, yaptıklarını bezemiş de yoldan çıkarmış onları ve onlar, doğru yolu bulamıyorlar.

25- Ve bunu da, göklerde ve yeryüzünde gizli olan şeyleri meydana çıkaran ve neyi gizliyorlar, neyi açığa vuruyorlarsa hepsini bilen Allah'a secde etmemek için yapıyorlar.

26- Öyle bir Allah ki yoktur ondan başka tapacak ve pek büyük Arşın da sâhibi.

27- Süleyman, bakayım dedi, doğru mu söyledin, yoksa yalancılardan mısın?

28- Git, şu mektubumu götür, ver onlara, sonra biraz çekil onlardan, bak bakalım, ne cevap verecekler?

29- Sebe hükümdârı, ey ulular dedi, bana pek güzel bir mektup geldi;

30- O, gerçekten de Süleyman'dan geliyor ve gerçekten de içinde şunlar yazılı: Rahman ve rahîm Allah Adıyla.

31- Bana karşı yücelik dâvasına girişmeyin ve teslîm olarak gelin bana.

32- Ey ulular dedi, şu işi ne yapacağım, bana bir rey verin, sizi çağırmadan kesin bir karar vermedim.

33- Biz dediler; güçlü-kuvvetli ve şiddetli savaşır bir topluluğuz, fakat emir senin, ne yapacaksan sen düşün, yap.

34- Dedi ki: Padişahlar, bir şehre girdiler mi, o şehri harâp ederler ve halkının yücelerini aşağılık bir hâle getirirler ve bunlar da böyle yapacaklar.

35- Onlara bir armağan göndereyim de bakalım elçiler, dönüp ne cevap getirecekler?

36- Elçiler, Süleyman'a gelince Süleyman, bana dedi, mal göndererek yardım mı ediyorsunuz? Allah'ın bana verdikleri, sizin getirdiklerinizden daha da hayırlı, fakat siz, armağanınızla sevinir, övünürsünüz.

37- Dön, git onlara, öyle bir orduyla geleceğim ki karşı duramayacaklar ve oradan, hor-hakir bir halde çıkaracağım onları, aşağılık bir hâle gelecek onlar.

38- Ey ulular dedi, onlar, bana teslîm olup gelmeden onun tahtını kim getirebilir bana?

39- Cinlerden bir ifrit, sen yerinden kalkmadan dedi, ben onu sana getiririm ve şüphe yok ki ben, elbette güvenilecek bir kuvvete sâhibim.

40- Kitaba âit bir bilgiye sâhib olansa ben dedi, gözünü yumup açmadan onu getiririm sana. Derken baktı ki taht yanında durmada, onu görünce bu dedi, Rabbimin lûtfundan, ihsânından, şükür mü edeceğim, nankör mü olacağım, beni sınamak istiyor. Fakat şükreden, mutlaka kendisini faydalandırmış olur ve nankörlük edene gelince hiç şüphe yok ki Rabbim, kullarından müstağnîdir, onlara karşı lütuf ve kerem sâhibidir.

41- Süleyman, tahtının şeklini değiştirin dedi, bakalım tanıyacak mı, tanımıyacak mı?

42- Hükümdâr gelince, tahtın bumuydu dendi, o da ona pek benziyor zâten daha önce de Süleyman'ın peygamberliğini bilmiş, anlamıştık ve teslîm olmuştuk dedi.

43- Allah'ı bırakıp da kulluk ettiği şeyler, onu yoldan çıkarmıştı; şüphe yok ki o, kâfirler topluluğundandı.

44- Ona, saraya gir dendi. Billûr döşemeyi görünce derin bir su sandı ve bacaklarını sıvadı. Süleyman, bu dedi, billûr döşenmiş düz bir sâha. Bunun üzerine o da Rabbim dedi, ben kendime zulmettim ve teslîm oldum Süleyman'la berâber âlemlerin Rabbi Allah'a.233[5]

[5] Bu kadın, Sebe ülkesinin padişahı olan Belkıys'tir. Ahd-i Atıyk'te, Süleyman Peygamberi ziyaretinden bahis vardır (Müluk-i Salis, 10).

45- Ve andolsun ki biz, Semûd kavmine, Allah'a kulluk edin diye kardeşleri Sâlih'i göndermiştik. O zaman onlar, birbiriyle çekişen, birbirine düşmanlık eden iki fırkaya ayrılmışlardı.

46- Ey kavmim dedi, iyilikten önce ne diye çarçabuk kötülüğü istersiniz? Ne olur, Allah'tan yarlıganma dileseniz de merhamete lâyık olsanız.

47- Biz dediler, seninle ve yanında bulunanlarla uğrusuzluğa uğramadayız. O, uğradığınız uğursuzluk, Allah katından gelmede; hattâ siz, sınanmakta olan bir topluluksunuz dedi.

48- Şehirde dokuz kişi vardı ki yeryüzünde bozgunculuk ediyorlar, düzene hiç yanaşmıyorlardı.

49- Allah adına, aralarında yemîn ederek dediler ki: Bir gece Sâlih'i de, âilesini de öldürelim, sonra velîsine, onu öldürmediğimiz gibi öldüreni de bilmiyoruz ve şüphe yok ki doğru söylüyoruz deriz.

50- Onlar, bir düzendir kurdular, biz de düzenlerine bir cezâdır verdik, fakat onlar, anlamıyorlardı bunu, haberleri bile yoktu bundan.

51- Düzenlerinin sonucu ne oldu, bak da gör; şüphe yok ki biz, onları da, topluluklarını da tamâmıyla helâk ettik.

52- İşte zulümleri yüzünden bomboş kalmış evleri; şüphe yok ki bunda, bilen topluluğa bir delil var.

53- Ve inanıp çekinenleri kurtardık biz.

54- Ve Lût'u da göndermiştik de o zaman, kavmine demişti ki: Çirkin bir iş işlemedesiniz ve siz de onun çirkinliğini görüyorsunuz.

55- Kadınları bırakıp da şehvetle erkeklerle mi temâs edeceksiniz, hattâ siz, bilgisiz bir topluluksunuz.

56- Kavminin cevâbı, Lût'u ve soyunu şehrinizden çıkarın, hiç şüphe yok ki onlar, temizliğe pek düşkün bir topluluk sözünden başka bir söz değildi.

57- Derken, onu ve âilesini kurtardık, ancak karısını kurtarmadık, onun, geri kalanlarla kalmasını takdîr etmiştik.

58- Ve onlara öylesine bir yağmur yağdırdık ki, korkutulanlara yağan yağmur, ne de kötü yağmurdur.

59- De ki: Hamd Allah'a ve esenlik, seçtiği kullarına; Allah mı daha hayırlıdır, ona şirk koştukları şeyler mi?

60- Gökleri ve yeryüzünü yaratan ve size gökten yağmur yağdıran mı hayırlı? Biz, o yağmurla, ağacını bile bitiremiyeceğiniz nice güzelim bahçelerdeki nebatları bitirmedeyiz; Allah'la berâber bir başka mâbut var mı? Hayır, siz, yoldan sapmış kişilersiniz.

61- Yoksa yeryüzünü, karâr edilecek bir sâha olarak yaratan ve yerin üstünden ırmaklar akıtan ve orada sağlam dağlar halkeden ve iki denizin arasına bir sınır çeken mi hayırlı? Allah'la berâber bir başka mâbut var mı? Hayır, onların çoğu bilmez.

62- Yoksa darda kalana, duâ ettiği zaman icâbet eden ve kötülüğü gideren ve sizi, yeryüzüne sâhip kılan mı hayırlı? Allah'la berâber bir başka mâbut var mı? Ne de az düşünmedesiniz.

63- Yoksa karanın ve denizin karanlıklarında sizi doğru yola sevkeden ve rahmetinden önce müjde olarak rüzgârları yollayan mı hayırlı? Allah'la berâber bir başka mâbut var mı? Yücedir, münezzehtir Allah, onların şirk koştuklarından.

64- Yoksa dâimâ halkı yaratıp duran, sonra da yeniden halkeden ve sizi, gökten ve yeryüzünden rızıklandıran mı hayırlı? Allah'la berâber bir başka mâbut var mı? De ki: Gösterin delillerinizi doğru söylüyorsanız.

65- De ki: Göklerde ve yeryüzünde bulunanların hiçbiri, gizli şeyi bilemez, ancak Allah bilir ve onlar da ne vakit tekrar diriltileceklerini bilemezler

66- Hayır, onların bilgileri, bu dünyâdayken, âhirete ulaşamaz; hayır, onlar, âhiret hakkında şüphe içindedir; hayır, onlar âhiret husûsunda kördür.

67- Ve kâfir olanlar, derler ki: Biz ve atalarımız, toprak olduktan sonra mı mezarlarımızdan çıkarılacağız?

68- Andolsun ki bu, bize de vaadedilmiştir, daha önce atalarımıza da vaadedilmişti; fakat bu, gelip geçenlere âit bir masal ancak.

69- De ki: Gezin yeryüzünde de bakın, görün, ne olmuş mücrimlerin sonu.

70- Ve üzülme onlar için ve daralma kurdukları düzenlerden.

71- Ve derler ki: Bu vait, ne vakit yerine gelecek doğru söylüyorsanız.

72- De ki: Çarçabuk gelip çatmasını dilediğiniz o azâbın birazcığı neredeyse gelmek üzere size.

73- Ve şüphe yok ki Rabbin, insanlara lütuf ve ihsân sâhibidir, fakat çoğu şükretmez.

74- Ve şüphe yok ki Rabbin, gönüllerinde gizlediklerini de bilir elbette, açığa vurduklarını da.

75- Gökte ve yeryüzünde hiçbir gizli şey yoktur ki apaçık kitapta tespît edilmemiş olsun.

76- Şüphe yok ki bu Kur'ân, İsrâil-oğullarına, ihtilâfa düştükleri birçok şeyleri anlatmadadır.

77- Ve şüphe yok ki Kur'ân, elbette hidâyettir ve rahmettir inananlara.

78- Şüphe yok ki Rabbin, hükmüyle, aralarında takdîr ettiğini yerine getirecektir ve odur üstün olan ve bilen.

79- Ve artık dayan Allah'a, şüphe yok ki sen, apaçık gerçek yoldasın.

80- Şüphe yok ki sen, ölüye duyuramazsın ve arkalarını çevirip giderlerken çağırsan da sağırlara sesini işittiremezsin.

81- Ve köre, sapıklığından döndürüp doğru yolu gösteremezsin sen; ancak delillerimize inanan kişiye duyurursun sesini ve onlardır gerçekten de Müslüman olanlar.

82- Sözün, onlar hakkında yerine geleceği, tahakkuk edeceği zaman gelip çatınca yeryüzünden, onlara bir mahlûk çıkarırız ki o, konuşur onlarla ve gerçekten de insanlar, delillerimize adamakıllı inanmazlar der.234[6]

[6] Âyetteki mahlûkun, kıyamet alâmetlerinden olduğu, müminle kâfiri ayırt edeceği hakkında hadisler vardır.

83- Ve o gün, her ümmetten, delillerimizi yalanlayan bir topluluğu toplayacağız ve onlar, takım-takım duracaklar.

84- Sonunda, onlar geldi mi, delillerimi bir bilgi edinip kavramadığınız halde yalanladınız mı, neydi o yaptığınız der.

85- Zulmettiklerinden dolayı o söz, tahakkuk etmiş, başlarına gelmiştir, artık onlar konuşamazlar da.

86- Görmezler mi ki biz, şüphe yok ki dinlensinler diye geceyi yarattık, gözlerini açsınlar diye de gündüzü; şüphe yok ki bunda deliller var inanan topluluğa.

87- Ve o gün Sûr üfürülür de göllerde kimler varsa ve yeryüzünde kimler varsa, Allah'ın dilediğinden başka hepsi, pek şiddetli bir korkuya kapılır ve hepsi de hor-hakir bir halde onun tapısına gelir.

88- Ve görürsün dağları da yerlerinde duruyor sanırsın, halbuki onlar, kıyâmette bulut gibi geçip gider, dağılır. Her şeyi, adamakıllı ve yerli yerinde halkeden Allah'ın işidir bu; şüphe yok ki o, ne yapıyorsanız hepsinden de haberdardır.

89- Kim, bir iyilikle gelirse yaptığı iyilikten de hayırlı bir mükâfat var ona ve onlar, o günün şiddetli korkusundan emindirler.

90- Ve kim, bir kötülükle gelirse o çeşit kişiler, yüzüstü cehenneme atılırlar; yaptığınıza karşılık neyse ondan başka bir şeyle mi size cezâ verilecek sandınız?

91- Bana, ancak orasını emin bir harem olarak halkeden bu şehrin Rabbine ibâdet etmem emredildi ve onundur her şey ve Müslümanlardan olmam emredildi bana.

92- Ve Kur'ân okumam emredildi. Artık kim doğru yolu bulursa faydası kendisine âit ve kim saparsa artık de ki: Ben ancak korkutanlardanım.

93- Ve de ki: Hamd Allah'a, yakında delillerini gösterecek size ve siz de tanıyacaksınız onları ve Rabbin, ne yaptığınızdan gafil değildir.

28- KASAS SURESİ

(İçinde peygamberler ait kıssalar geçtiğinden bu adla adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Tâ sîn mîm.

2- Bunlardır gerçekle bâtılı açıklayan kitabın âyetleri.

3- Mûsâ'ya ve Firavun'a âit haberlerden bir kısmını, gerçek olarak, inanan topluluğa bildirmen için okumaktayız sana.

4- Şüphe yok ki Firavun, yeryüzünde yücelmişti ve halkını bölük-bölük etmişti ve onlardan bir topluluğu zayıf bir hâle getirmede, oğullarını kesmede, kadınlarını bırakmadaydı; hiç şüphe yok ki o, bozguncurdandı.

5- Ve bizse yeryüzünde zayıf bir hâle getirilmesi istenenlere lûtfetmeyi ve onları, halka rehber kılmayı ve yeryüzüne, onları mîras bırakmayı dilemedeydik.

6- İstiyorduk ki onları yeryüzünde yerleştirip kuvvetlendirelim ve Fira-vun'la Hâmân'a ve askerlerine de, onlardan çekindikleri şeyleri gösterelim.235[1]

[1] Hâman, Firavun'un veziridir.

7- Ve Mûsâ'nın anasına, onu emzir, bir tehlikeye uğramasından ürkersen at onu nehre ve korkma, tasalanma, şüphe yok ki biz, onu sana tekrar veririz ve onu peygamberlere katar, peygamber yaparız diye vahyettik.

8- Kendilerine düşman olması, onları tasalandırması için Firavun'un adamları, onu buldular; şüphe yok ki Firavun ve Hâmân'la askerleri, yanlış hareket etmedeydiler.

9- Firavun'un karısı dedi ki: Senin de gözünü aydınlatır bu, benim de, öldürme bunu, umarım ki bize faydası dokunur, yahut da evlât ederiz onu kendimize ve onların, hiçbir şeyden haberleri yoktu.

10- Mûsâ'nın anası, gönlü bomboş bir halde kaldı, eğer inananlara katılması için gönlünü, bize bağlamasaydık nerdeyse açığa vuracaktı bunu.

11- Ve kız kardeşine, sen dedi gözetle onu; o da, öbürleri anlamadan uzaktan gözetledi.

12- Ve Mûsâ'ya daha önce bütün süt ninelerin sütünü harâm etmiştik; kız kardeşi, ona süt verip yetiştirecek, ona öğüt verip büyütmeyi üstlerine alacak bir âileyi bildireyim mi size dedi.

13- Derken, gözü aydın olsun, ışıklansın ve mahzûn olmasın ve Allah'ın vaadettiği şeyin, şüphesiz gerçek olduğunu bilsin diye tekrar anasına verdik onu, fakat insanların çoğu bilmez.

14- Ergenlik çağına gelip olgunlaşınca ona peygamberlik ve bilgi verdik ve biz, iyilik edenleri böylece mükâfâtlandırırız.

15- Halkı, gaflete dalmış, öğle uykusundayken şehre girdi de orada iki adamın kavga etmekte olduğunu gördü; bu, kendi taraftarlarındandı, öbürü, düşmanlarından. Derken, taraftarlarından olan, düşmanlarından olana karşı Mûsâ'dan yardım istedi, o da düşmanlarından olan kişinin göğsüne bir yumruk indirdi de işini bitiriverdi; bu iş dedi, Şeytan'ın işlerinden; şüphe yok ki o, insanı apaçık sapıklığa sevkeden bir düşman.

16- Rabbim dedi, ben kendime zulmettim, sen yarlıga beni ve mabudu, onu yarlıgadı; şüphe yok ki o, suçları örter, rahîmdir.

17- Rabbim dedi, beni nîmetlendir-diğin şeylerle mücrimlere kesin olarak arka olmayacağım artık.

18- Korkarak, gözleyip bekleyerek şehirde sabahladı, derken dün kendisinden yardım isteyen, gene birisiyle çekişmedeydi ve gene kendisinden yardım istedi. Mûsâ da ona, şüphe yok ki dedi sen, apaçık bir azgınsın.

19- Kendilerine düşman olanı tutmak isteyince öbürü, Mûsâ'yı kendi aleyhinde sanıp ey Mûsâ dedi, dün birini öldürdüğün gibi beni de öldürmek istiyorsun galiba; sen, yeryüzünde mutlaka bir cebbar olmak istiyor, ara buluculardan olmayı hiç dilemiyorsun.

20- Ve şehrin öte yanından koşa koşa birisi geldi de ey Mûsâ dedi, ileri gelenler, seni öldürmek için birbirleriyle görüşüp danışmadalar, hemen çık git, şüphe etme ki ben sana öğüt verenlerdenim.

21- Mûsâ, korkarak, çekinip gözetleyerek şehirden çıktı ve Rabbim dedi, sen beni zâlim topluluktan kurtar.

22- Medyen tarafına yönelince de umarım ki dedi, Rabbim, beni doğru yola sevk eder.

23- Medyen suyuna varınca orada, hayvanlarını sulayan bir bölük halk gördü. Gerilerinde de iki kadın vardı, onlar, hayvanlarını sudan men-ediyorlardı. Mûsâ, ne yapıyorsunuz, niçin hayvanlarınızı sulamıyorsunuz deyince dediler ki çobanlar gidinceye dek biz, hayvanlarımızı sulayamıyoruz ve babamız da pek ihtiyar bir adam.

24- Mûsâ, onların hayvanlarına su verdi, sonra da bir gölgeye çekilip Rabbim dedi, bana, hayra âit ne indirdiysen, ne lütufta bulunduysan şüphe yok ki hepsine de muhtâcım ben.

25- Derken o iki kadının biri, utanarak ona geldi de babam dedi, hayvanlarımızı suladığından dolayı seni mükâfâtlandırmak için çağırıyor. Mûsâ, ona gidip başından geçenleri anlatınca o, korkma dedi, zâlim topluluktan kurtuldun.

26- O iki kızın biri de babacığım dedi, onu ücretle tut, şüphe yok ki ücretle tutacağın adamların en hayırlısı, en emîni bu.

27- Babası, Mûsâ'ya dedi ki: Bana sekiz yıl hizmet edersen buna karşılık sana şu iki kızımdan birini vermek istiyorum; ama sen on yılı doldurursan bu da sana âit artık ve ben, sana zahmet ve meşakkat vermek istemem; Allah dilerse beni iyi kişilerden bulursun.

28- Mûsâ, bu dedi, seninle benim aramda bir sözleşme. Hangi müddeti tamamlarsam tamamlayayım, demek bir haksızlık edilmeyecek bana ve Allah da şu sözlerimize tanık.

29- Derken Mûsâ, o müddeti bitirince âilesiyle yola düştü ve Tur tarafında bir ateş gördü. Âilesine, siz durun dedi, gerçekten de bir ateş görüyorum ben, gideyim de orada birisi varsa yoldan haber alayım, yahut da ısınmanız için bir kor getireyim size.

30- Oraya gelince kutlu yerde bulunan vâdînin sağ tarafındaki ağaçtan kendisine nidâ edildi: Ey Mûsâ, şüphe yok ki ben, âlemlerin Rabbi Allah'ım.

31- Ve at sopanı yere. Mûsâ, sopayı, bir yılan gibi kıvranıyor görünce geri döndü ve bir daha da oraya gelmemek istedi.

Rab, ey Mûsâ dedi, gel ve korkma, şüphe yok ki sen, emniyete erenlerdensin.

32- Elini koynuna koy da bir hastalık yüzünden olmaksızın bembeyaz, parıl-parıl parlar bir halde çıksın, korkudan yanlarına düşen ellerini kavuştur göğsüne; bu iki şey, Rabbinden, Firavun'a ve ileri gelen adamlarına iki kesin delil; şüphe yok ki onlar, buyruktan çıkmış bir topluluktur.

33- Mûsâ, Rabbim dedi, ben onlardan birisini öldürdüm, korkarım, beni öldürürler.

34- Ve kardeşim Hârûn, dil bakımından benden daha fasih, onu da benimle berâber gönder de bana yardım etsin, gerçeklesin beni, çünkü ben yalanlamalarından korkmaktayım.

35- Kardeşinle dedi, kolunu kuvvetlendireceğiz ve size öylesine bir kuvvet vereceğiz ki delillerimiz sâyesinde size hiçbir fenalıkta bulunamayacaklar; siz ve size uyanlar, üstünsünüz.

36- Mûsâ, apaçık delillerimizle onlara gelince bu, uydurma bir büyüden başka bir şey değil, gelip geçmiş atalarımız zamanında böyle bir şey duymadık biz dediler.

37- Mûsâ dedi ki: Kim hidâyetle gelmiştir onun katından ve yurdun sonu, kimin için daha hayırlı olacak, bunu Rabbim, daha iyi bilir; şüphe yok ki zâlimler, kurtulmazlar muratlarına ermezler.

38- Ve Firavun, ey ileri gelenler dedi, ben, benden başka bir mâbûdunuz olduğunu bilmiyorum. Ey Hâmân, balçığa bir ateş yak da tuğla yap bana ve yüksek bir köşk kur, belki oraya çıkar, Mûsâ'nın mâbûdunu anlarım ve gene de şüphe yok ki ben yalancılardan sanıyorum onu.

39- O da, askerleri de yeryüzünde haksız yere ululanmaya kalkıştılar ve şüphe yok ki dönüp tapımıza gelmeyecekler sandılar kendilerini.

40- Biz de hem onu, hem askerini helâk ettik, onları suya boğduk; artık bak da gör, zâlimlerin sonucu ne olmuş.

41- Ve onları, halkı ateşe çağıran rehberler yaptık ve kıyâmet günü de yardım edilmez onlara.

42- Ve şu dünyâda artlarından lânet ettik onlara ve kıyâmet günü de onlar, çirkin bir azâba uğrayanlara katılacaklar.

43- Ve andolsun ki gelip geçen eski çağlardaki ümmetleri helâk ettikten sonra öğüt alsınlar, ibret alsınlar diye insanlara cangözleri, hidâyet ve rahmet olarak Mûsâ'ya kitap verdik.

44- Ve Mûsâ'ya o emri verip takdîrimizi yerine getirdiğimiz zaman sen, ne batı tarafındaydın, ne de görüyordun onu.

45- Fakat biz, Mûsâ'dan sonra da nice nesiller meydana getirdik de ömürleri uzayıp gitti onların ve sen, Medyen halkı içinde oturup âyetlerimizi onlardan okumak sûretiyle de bellemedin, fakat biziz onları gönderen.

46- Nidâ ettiğimiz zaman Tur tarafında da değildin; fakat senden önce kendilerine bir peygamber gelmeyen topluluğu, belki ibret alırlar, öğüt dinlerler

diye korkutmak için Rabbinden bir rahmet olarak gönderildin.

47- Onlara, elleriyle hazırladıkları bir felâket gelip çatsaydı Rabbimiz derlerdi, bize bir peygamber gönderseydin de delillerine uysaydık ve inananlara katılsaydık.

48- Fakat katımızdan o gerçek gelince de Mûsâ'ya verilen mûcizeler gibi mûcizeler verilseydi ona derler; önce Mûsâ'ya verilen mûcizeleri de inkâr edip iki büyü, birbirini desteklemede bunlar demediler mi ve şüphesiz biz, hepsini de inkâr ediyoruz demediler mi?

49- De ki: Şu iki kitaptan daha fazla doğru yola sevkeden bir kitap getirin doğru söylüyorsanız, getirin de uyayım ona.

50- Bunu kabûl etmezlerse artık bil ki onlar, ancak kendi dileklerine uyuyorlar ve Allah'ın hidâyetini bırakıp kendi dileğine uyan kişiden daha sapık kimdir ki? Şüphe yok ki Allah, zâlim topluluğu doğru yola sevketmez.

51- Ve andolsun öğüt alsınlar diye sözü, birbiri ardınca âyet-âyet ulayıp indirmedeyiz.

52- Bundan önce kendilerine kitap verdiklerimiz, inanıyorlar buna.

53- Onlara okundu mu inandık ona diyorlar, şüphe yok ki o, Rabbimizden gelen bir gerçek, bundan önce de gerçeğe teslîm olmuştuk biz.

54- İşte onlardır ki mükâfatları iki kat verilir onlara sabrettiklerinden dolayı ve onlar, iyilikle giderirler kötülüğü ve kendilerini rızıklandırdığımız şeylerden bir kısmını yoksullara harcarlar.

55- Ve onlar, kötü ve çirkin söz duyunca yüz çevirirler ve bizim yaptıklarımız derler, bize âit, sizin yaptıklarınız size, esenlik size, biz bilgisizleri dilemez, sevmeyiz.

56- Şüphe yok ki sen, sevdiğini doğru yola sevkedemezsin ve fakat Allah, dilediğini doğru yola sevk eder ve odur hidâyete erecekleri daha iyi bilen.

57- Ve dediler ki: Seninle berâber doğru yola uyarsak yerimizden, yurdumuzdan oluruz, bizi çıkarıverirler buradan. Biz onları, her çeşit yiyeceklerin, meyvelerin getirilip toplandığı emin bir haremde yerleştirmedik mi, onlara katımızdan rızık olarak vermedik mi bunları ve fakat çoğu bilmez.

58- Ve biz, geçim bolluğuna nâil olmuş ve şükretmemiş nice şehirlerin halkını helâk ettik; işte pek azı müstesna, kendilerinden sonra insanlara yurt olmayan evleri ve oralara biz vâris olmuşuzdur.

59- Ve Rabbin, ana şehirlerine, halka âyetlerimizi okuyacak peygamber göndermedikçe şehirleri helâk etmez ve biz, halkı zâlim olan şehirlerden başka şehirleri helâk etmedik.

60- Ve size ne verildiyse, dünyâ yaşayışına âit metâlardan, dünyâ ziynetinden ibâret ve Allah katındaki, daha hayırlıdır ve daha sürekli; hâlâ mı akıl etmezsiniz?

61- Kendisine güzelim bir vaitte bulunduğumuz ve vaadettiğimize kavuşmuş olan, dünyâ yaşayışında nî-metlendirdiğimiz, sonra da kıyâmet gününde tapımıza getirdiğimiz kimseye mi benzer?

62- O gün, onlara nidâ eder de nerede der, bana eş, ortak sandığınız şeyler?

63- Azâp edeceğimize dâir söylediğimiz sözü hakedenler, Rabbimiz derler, işte şunlar, azdırdığımız kişiler, biz nasıl azmışsak onları da öyle azdırdık. Onlardan uzaklaştık, tapına geldik; onlar, bize tapmıyorlardı zâten.

64- Ve çağırın şirk koştuğunuz şeyleri denir, onlar da çağırırlar, fakat icâbet etmezler onlara ve azâbı görürler; ne olurdu doğru yolu bulsalardı.

65- Ve o gün onlara nidâ eder de ne cevap verdiniz der, gönderilen peygamberlere?

66- O gün bütün bahâneler kör olur onlarca ve hiçbir şey söyleyemezler.

67- Fakat tövbe eden ve inanan ve iyi işlerde bulunan, umulur ki kurtulanlardan olur, muradına erer.

68- Ve Rabbin, dilediğini yaratır ve seçer; seçmek, onlara âit bir hak değildir; münezzehtir Allah ve yücedir şirk koştukları şeylerden.

69- Ve Rabbin bilir, gönüllerinde ne saklıyorlarsa ve neyi açıklıyorlarsa.

70- Ve o, bir Allah'tır ki yoktur ondan başka tapacak, onadır hamd önde de, sonda da ve onundur hüküm ve dönüp onun tapısına varacaksınız.

71- De ki: Allah, kıyâmet gününe dek geceyi uzatsaydı size, Allah'tan başka kim bir ışık verebilirdi size? Hâlâ mı duymazsınız?

72- De ki: Allah, kıyâmet gününe dek gündüzü uzatsaydı, içinde huzûra erip dinleneceğiniz geceyi Allah'tan başka kim getirebilirdi size? Hâlâ mı görmezsiniz?

73- Ve rahmetindendir ki sükûn ve huzûra ermeniz ve lûtfundan rızkınızı arayıp bulmanız ve şükretmeniz için geceyle gündüzü halketti size.

74- Ve o gün onlara nidâ edilir de Nerede denir, bana eş sandıklarınız?

75- Ve biz her ümmetten bir tanık getirir de getirin bakalım deriz, delillerinizi. Artık bilirler ki şüphesiz gerçek, Allah'ındır ve uydurdukları şeylerin hepsi de gözlerinden kaybolup gider.236[2]

76- Şüphe yok ki Kârun, Mûsâ'nın kavmindendi de onlara karşı isyân etti; ona öyle hazîneler vermiştik ki anahtarlarını bile güçlü-kuvvetli on, onbeş kişi götüremezdi. Hani kavmi ona sevinip övünme demişti, şüphe yok ki Allah, sevinip övünenleri sevmez.

77- Allah'ın sana verdiği mal-menâl yüzünden âhiret yurdunu aramaya bak ve dünyâdaki nasîbini de unutma ve Allah sana nasıl ihsân ettiyse sen de ihsân et ve yeryüzünde bozgunculuk etmeye kalkışma; şüphe yok ki Allah, bozguncuları sevmez.

78- O, bu dedi, ancak bendeki bilgi sâyesinde bana verilmiştir. Bilmez miydi ki Allah, hiç şüphesiz ondan önce, kuvvet bakımından ondan daha üstün, topluluk bakımından ondan daha fazla nice nesilleri helâk etmiştir ve suçluların suçlarını bile sormaya hâcet yok zâten.

79- Derken kavminin karşısına süslenip çıktı da dünyâ yaşayışını dileyenler, ne olurdu dediler, bize de Kârun'a verilen verilseydi, şüphe yok ki o, dünyâ malından büyük bir nasîbe sâhip.

80- Ve kendilerine bilgi verilenlerse yazıklar olsun size dediler, inanan ve iyi işlerde bulunana Allah'ın sevâbı, daha da hayırlıdır ve buna da ancak sabredenler nâil olur.

81- *Derken onu da, sarayını da yere geçirdik, Allah'tan başka ona yardım edecek bir topluluğa sâhip değildi ve kendisinin de kendisine bir yardımı dokunamadı.237[3]

[3] Kârun'un, Mûsâ Peygamberin teyzesinin, yahut amcasının oğlu olduğu rivâyet edilmiştir. Ahd-i Atıyk'te de adı, Korah diye geçer ve bununla berâber iki yüz elli kişinin Mûsâ ve Hârûn peygamberlere isyan ettikleri ve Tanrının onları yere batırdığı anlatılır (A'dâd, 16, 1-35).

82- Dün, onun yerinde olmayı dileyenler, öylesine sabahladılar ki hey gidi hey diyorlardı, şüphe yok ki Allah, kullarından dilediğinin rızkını bollaştırmada, dilediğini daraltmada, Allah lûtfetmeseydi bize, bizi de yere geçirirdi ve hey gidi hey, şüphe yok ki kâfirler kurtulmazlar, muratlarına ermezler.

83- İşte âhiret yurdu; biz onu, yeryüzünde yücelik ve bozgunculuk dilemeyenlere veririz ve sonuç, çekinenlerindir.

84- Kim bir iyilikle gelirse ona, yaptığından daha hayırlı mükâfat var ve kim, bir kötülükle gelirse o kötülükleri işleyenler, ancak yaptıklarının karşılığı neyse onunla cezâlandırılır.

85- Şüphe yok ki sana, Kur'ân'ın hükümlerini farz eden, elbette döneceğin yere döndürecek seni. De ki: Rabbim daha iyi bilir, kimdir doğru yola gelen ve kimdir apaçık sapıklıkta kalan.

86- Sana ancak Rabbinden bir rahmet olarak kitabın vahyedilmesini umuyordun, artık kâfirlere arka olma.

87- Ve sakın sana indirildikten sonra seni Allah'ın âyetlerinden çevirmesinler ve Rabbine çağır halkı ve sakın şirk koşanlardan olma.

88- Ve Allah'la berâber bir başka mâbûdu çağırma; yoktur tapacak ondan başka; her şey helâk olur, ancak onun zâtıdır kalan, onundur hüküm ve hepiniz, dönüp onun tapısına varacaksınız.

29- ANKEBÛT SURESİ

(Sûrede, Tanrıdan başkalarını dost edinenlerin, ağ kuran örümceğe benzedikleri anlatıldığından örümcek anlamına gelen Ankebut adıyla adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Elif lâm mîm.

2- İnsanlar, sanırlar mı ki inandık derler de öylece bırakılıverirler ve sınanmaz onlar?

3- Ve andolsun ki biz onlardan öncekileri de sınadık; artık Allah, doğru olanları da mutlaka bilir, yalancıları da mutlaka bilir.

4- Yoksa kötülük edenler, sanırlar mı ki bizden kurtulacaklar, ne de kötü hükmediyorlar.

5- Kim, Tanrı'ya kavuşmayı umarsa artık şüphe yok ki Allah'ın takdîr ettiği zaman elbette gelecek ve odur duyan, bilen.

6- Ve kim savaşırsa ancak kendisi için savaşır; şüphe yok ki Allah, âlemlerden müstağnîdir.

7- İnananların ve iyi işlerde bulunanların kötülüklerini elbette örteriz ve onları, yaptıklarından daha güzeliyle mükâfatlandırırız.

8- Ve insana, anasına babasına iyilikte bulunmasını tavsiye ettik ve senin bir bilgin olmayan birşeyi bana eş tutman için seninle çekişirlerse artık itâat etme onlara; dönüp geleceğiniz yer, benim tapımdır, neler yaptıysanız size ben haber vereceğim.

9- İnananları ve iyi işlerde bulunanları elbette temiz kişilere katacağım.

10- Ve insanlardan Allah'a inandık diyen var ki Allah uğrunda bir eziyete uğratılınca insanların, kendisini sınamasını Allah'ın azâbıymış gibi sayar ve Rabbinden bir yardım ve zafer de gelirse bu çeşit kişiler, biz sizinleyiz derler mutlaka; Allah, âlemlerin gönüllerinde ne var, daha iyi bilmez mi?

11- Ve Allah elbette inananları da bilir, münâfıkları da bilir.

12- Kâfir olanlar, iman edenlere bizim yolumuza uyun dediler, hatalarınızı biz yükleniriz; halbuki onlar, bunların hatalarından hiç mi hiç, bir şey yüklenemezler, şüphe yok onlar, yalancılardır.

13- Onlar, elbette kendi yüklerini de yüklenecekler, o yüklerle berâber başka yükleri de ve kıyâmet gününde de iftirâ ettikleri şeyler, elbette sorulacak onlardan.

14- Ve andolsun ki biz Nûh'u, kavmine gönderdik de aralarında tam bin yıldan elli yıl eksik bir müddet kaldı; derken onları tufan helâk etti ve onlar zâlimlerdi.

15- Onu ve gemidekileri kurtardık ve bunu, âlemlere ibret olarak yaptık.

16- Ve İbrahîm de hani kavmine demişti ki: Allah'a kulluk edin ve çekinin ondan; bilseniz bu, size daha hayırlıdır.

17- Gerçekten de Allah'ı bırakıp da putlara tapıyor, yalanlar uyduruyorsunuz; Allah'ı bırakıp taptığınız şeylerin, size bir rızık vermeye güçleri yetmez; rızkı, Allah katında arayın ve kulluk edin ona ve şükredin ona; dönüp onun tapısına varacaksınız.

18- Ve yalanlarsanız sizden önceki ümmetler de yalanlamıştı ve Peygambere düşen iş, ancak apaçık tebliğden ibâret.

19- Görmezler mi ki Allah, nasıl yaratmaya başlıyor, sonra yaratışı, nasıl yeniliyor? Şüphe yok ki bu, Allah'a pek kolay.

20- De ki: Yeryüzünü gezin de bakıp görün, nasıl yaratmaya başlamıştır; sonra Allah âhiret yaşayışını da meydana getirecektir; şüphe yok ki Allah'ın her şeye gücü yeter.

21- Dilediğini azaplandırır ve dilediğine acır ve siz, döndürülüp onun tapısına götürüleceksiniz.

22- Siz onu, ne yeryüzünde âciz bırakabilirsiniz, ne gökyüzünde ve size, Allah'tan başka da ne bir dost var, ne bir yardımcı.

23- Allah'ın delillerine kâfir olanlar ve onunla buluşacaklarını inkâr edenlerse onlardır rahmetimden tamâmıyla ümitlerini kesenler ve onlaradır elemli bir azap.

24- Kavminin cevâbı, ancak onu öldürün, yahut yakın sözü olmuştu da Allah, onu ateşten kurtarmıştı; şüphe yok ki bunda elbette deliller var inananlara.

25- Ve siz dedi, dünyâ yaşayışında birbirinize dost olduğunuzdan bu dostluk yüzünden Allah'ı bırakıp da putları mâbûd edindiniz, sonra da kıyâmet günü, bir kısmınız, bir kısmınızı inkâr edecek, bir kısmınız, bir kısmınıza lânet okuyacak ve yurdunuz ateştir ve size hiçbir yardımcı yoktur.

26- Lût, ona inandı ve İbrâhim, ben dedi, bunlardan göçecek, Rabbime sığınacağım, şüphe yok ki o üstündür, hüküm ve hikmet sâhibidir.

27- Ve ona İshak ve Yakup'u verdik ve soyuna, peygamberlik ve kitap ihsân ettik ve dünyâda, mükâfâtını verdik onun ve şüphe yok ki o, âhirette de elbette temiz kişilerdendir.

28- Ve Lût'u da göndermiştik de hani kavmine demişti ki: Siz, sizden önce, âlemlerde hiçbir kimsenin yapmadığı çirkin bir işi yapmadasınız.

29- Siz, boyuna erkeklerle mi temas edecek, meşrû yolu mu kesecek, meclislerinizde hep kötü işlerde mi bulunacaksınız? Kavminin cevâbı, ancak eğer doğru söyleyenlerdensen Allah azâbını getir bize sözü olmuştu.

30- O da, Rabbim demişti, bozgunculukta bulunan kavme karşı sen yardım et bana.

31- Elçilerimiz, İbrahîm'e müjdeyle gelince, şüphe yok ki demişlerdi, biz şu şehrin halkını helâk edeceğiz; şüphe yok ki o şehrin halkı zâlim oldu.

32- İbrâhim, orada Lût da var demişti de onlar, biz daha iyi biliriz demişlerdi, orada kim var; onu ve âilesini kurtaracağız, ancak karısı kurtulmayacak, o, şüphe yok ki orada kalanlardan olacak.

33- Elçilerimiz Lût'a gelince Lût, onların yüzünden kederlenmişti, gönlü daralmıştı. Onlar, korkma ve tasalanma demişlerdi; şüphe yok ki biz, seni de, âileni de kurtaracağız, ancak karın müstesnâ ve şüphe yok o, orada kalanlardan olacak.

34- Şüphe yok ki bu şehir halkının üstüne, buyruktan çıkarak yapageldik-leri işler yüzünden, gökten bir azâp indireceğiz.

35- Ve andolsun ki biz, akıl eden topluluk için, onlara âit apaçık bir delil bıraktık.

36- Ve Medyen'e de kardeşleri Şuayb'i göndermiştik de ey kavmim demişti, kulluk edin Allah'a ve umun âhiret gününü ve yeryüzünde bozgunculuğa çalışmayın.

37- Derken yalanlamışlardı onu da onları bir sarsıntı, helâk edivermişti, derken evlerinde diz çökmüş bir halde yerlere yığılıp helâk oluvermişlerdi.

38- Ve Âd'le Semûd'u da helâk etmiştik ve gerçekten de yerlerinden apaçık anlamaktasınız ve Şeytan, onların yaptıklarını, bezemişti kendilerine ve gerçeği gördükleri halde yoldan çelmişti onları.

39- Ve Kârun'u ve Firavun'u ve Hâmân'ı da helâk etmiştik ve andolsun ki Mûsâ, onlara apaçık delillerle gelmişken tuttular da, yeryüzünde ululanmaya kalkıştılar ve azâbı da savuşturamadılar.

40- Hepsini de suçları yüzünden helâk ettik. Onlardan, üstlerine kasırgayla taş yağdırdıklarımız var ve onlardan, bir bağırışla helâk olanlar var ve onlardan yere geçirdiğimiz var ve onlardan sulara garkettiğimiz var ve Allah zulmetmemişti onlara ve fakat onlar, kendi kendilerine zulmetmişlerdi.

41- Allah'tan başka dost ve yardımcı edinenler, ağ kuran örümceğe benzerler ve evlerin en çürüğü, elbette örümcek ağıdır bir bilseler.

42- Şüphe yok ki Allah, kendisinden başka neye tapıyorlarsa hepsini bilir ve odur üstün, hüküm ve hikmet sâhibi.

43- Ve işte örnekler, onları insanlara gösterip durmadayız ve bilgi sâhiplerinden başkaları anlamaz onları.

44- Allah, gökleri ve yeryüzünü gerçek olarak yarattı; şüphe yok ki bunda, inananlara deliller var elbet.

45- Oku kitaptan ne vahyedildiyse sana ve namaz kıl; şüphe yok ki namaz, çirkin ve kötü şeylerden alıkoyar insanı ve elbette Allah'ı anmak, pek büyük birşeydir ve Allah, ne işlerseniz hepsini bilir.

46- Ve kitap ehliyle, ancak en güzel bir tarzda mücâdele edin; yalnız içlerinden zulmedenler müstesnâ ve deyin ki: İnandık bize indirilene de, size indirilene de ve mâbûdumuz ve mâbûdunuz birdir ve biz, ona teslîm olmuşuz.

47- Ve işte sana böyle bir kitap indirdik biz ve bu yüzden kendilerine kitap verilenler, inanıyorlar ona ve şunlardan da inanan var ona ve delillerimizi, kâfirlerden başkası da bilerek inkâr etmez.

48- Ve sen, bundan önce hiçbir kitap okumazdın ve sağ elinle de bir şey yazmamıştın, öyle olsaydı, bâtıl, şeylere kapılanlar mutlaka şüpheye düşerlerdi.

49- Hayır, o, kendilerine bilgi verilenlerin gönüllerinde kökleşip yerleşmiş olan apaçık delillerdir ve delillerimizi, zâlimlerden başkası da bilerek inkâr etmez.

50- Ve derler ki ona Rabbinden deliller indirilseydi. De ki: Deliller, ancak Allah katında ve ben, ancak apaçık bir korkutucuyum.

51- Onlara yetmez mi ki şüphe yok, sana kitap indirdik, onlara okunup durmada; şüphe yok ki bu kitapta elbette inanan topluluğa hem rahmet var, hem öğüt.

52- De ki: Aramda ve aranızda tanık olarak Allah yeter; bilir ne varsa göklerde ve yeryüzünde ve bâtıla inanıp Allah'a kâfir olanlara gelince: Onlardır ziyan edenlerin ta kendileri.

53- Ve senden, azâbın çarçabuk gelmesini isterler ve muayyen bir zamânı olmasaydı azap, gelip çatardı onlara ve azap, onlara apansız gelecek ve onların haberleri bile olmayacak.

54- Senden, azâbın, çabucak gelmesini isterler ve şüphe yok cehennem elbette kâfirleri kuşatmıştır zâten.

55- O gün azap, üstlerinden, ayaklarının altından saracak onları ve tadın diyecek, yaptıklarınızın cezâsını.

56- Ey inanan kullarım, şüphe yok ki benim yeryüzüm geniştir, artık siz de yalnız bana kulluk edin.

57- Herkes tadacak ölümü, sonra da dönüp tapımıza geleceksiniz.

58- İnananları ve iyi işlerde bulunanları, kıyılarından ırmaklar akan cennetin en yüce yerlerinde yerleştireceğiz, orada ebedî olarak kalacaklar; iyi işlerde bulunanlara verilen mükâfat, ne de güzeldir.

59- Öyle kişilerdir onlar ki sabrederler ve Rablerine dayanırlar.

60- Ve nice mahlûk vardır ki rızıklarını kendileri bulup götürmezler; onları da Allah rızıklandırır; sizi de ve odur duyan, bilen.

61- Andolsun ki onlara, kim yarattı gökleri ve yeryüzünü ve kim râm etti güneşi ve ayı diye sorsan Allah derler mutlaka, o halde ne diye ona kulluktan dönüp uydurma şeylere kapılıyorlar?

62- Allah, kullarından dilediğinin rızkını bollaştırır, dilediğinin daraltır; şüphe yok ki Allah, her şeyi bilir.

63- Andolsun ki onlara, kim yağdırır gökten yağmuru da onunla, ölümünden sonra diriltir yeryüzünü diye sorsan Allah derler mutlaka; de ki: Hamd Allah'a, fakat çoğu akıl etmez.

64- Ve bu dünyâ yaşayışı, ancak aslı olmayan bir eğlenceden, bir oyundan başka bir şey değil ve şüphe yok ki âhiret yurdunda gerçek yaşayış, bunu bir bilselerdi.

65- Gemiye bindiler mi din husûsunda yalnız onu tanıyarak ihlâsla Allah'ı çağırırlar, fakat onları karaya çıkarıp da kurtardık mı o zaman derhal şirk koşarlar.

66- Bu da onlara verdiğimiz nîmetlere nankörlük edip dünyâda geçinip gitmeleri içindir, fakat yakında bilecek onlar.

67- Görmezler mi ki etraflarındaki insanlar, birbirlerini öldürüp dururken biz Harem'i, emîn ettik; hâlâ mı bâtıla inanırlar da Allah'ın nîmetine nankörlük ederler?

68- Ve kimdir Allah'a yalan yere iftirâ edenden, yahut Kur'ân, kendisine geldikten sonra onu yalanlayandan daha zâlim? Kâfirlere, cehennemde konaklayacak yer mi yok?

69- Bizim için savaşanları yollarımıza sevk ederiz biz ve şüphe yok ki Allah, elbette berâberdir iyilik edenlerle.

30- RÛM SURESİ

(Romalıların, Farsları yenecekleri anlatıldığından Rum sûresi adı verilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Elif lâm mîm.

2- Rûm mağlûb edildi.

3- En yakın bir yerde, fakat onlar bu mağlûbiyetten sonra galip olacaklar.

4- Birkaç yıl içinde; emir, önde de Allah'ın, sonda da ve o gün inananlar, ferahlayacak, sevinecek.

5- Allah'ın yardımıyla; o, dilediğine yardım eder ve odur üstün ve rahîm.238[1]

[1] Romalıların Farsları mağlûp edeceğine aittir. 616 da İranlılar, Mısır'ı, Suriye'yi ve Nil vâdisini almışlardı. Doğu Roma imparatorluğu, İran'ın ağır barış şartlarını kabule mecbur olmuştu. Romalılar Hıristiyan oldukları için müşrikler, sizin Kitap Ehli olarak tanıdığınız Romalıları Farslar mağlûp etti diye söylenmeye ve sevinmeye başlamışlar, bu âyetler o münasebetle vahyedilmiştir. 621 de Roma ordusu İran'ı mağlûp etti.

6- Allah'ın vaadidir; Allah vaadinden caymaz ve fakat insanların çoğu bilmez.

7- Dünyâ yaşayışının yalnız dış yüzünü bilirler ve onlar, âhiretten gafil olanlardır.

8- Hiç olmazsa kendi kendilerine bir düşünmezler mi ki Allah, gökleri ve yeryüzünü ve ikisinin arasındakileri gerçek olarak ve mukadder bir zamân için yaratmıştır ve şüphe yok ki insanların çoğu, Rablerine kavuşacaklarını inkâr ederler elbet.

9- Yeryüzünü gezip de görmezler mi kendilerinden öncekilerin sonları ne olmuş; onlar, kuvvet bakımından daha üstündü bunlardan ve yeryüzünün altını üstüne getirerek ekmişler ve orasını, bunların îmâr ettiğinden daha da fazla îmâr etmişlerdi ve onlara da apaçık delillerle gelmişti peygamberleri; derken Allah zulmetmemişti onlara ve fakat onlar, kendilerine zulmetmişlerdi.

10- Sonra da Allah'ın delillerini yalanladıkları ve onlarla alay ettikleri için o kötülük edenlerin sonu kötü oldu gitti.

11- Allah, önce yaratır da sonra öldürerek tekrar halkeder ve yaratılışı yeniler, sonra da hepiniz döndürülür, onun tapısına götürülürsünüz.

12- Ve kıyâmetin koptuğu gün, suçlular, rahmetten meyûs olurlar.

13- Ve onlara, Tanrı'ya ortak sandıkları şeylerden şefâat eden de olmaz ve onlar da Tanrı'ya şerik sandıkları şeylere kâfir olurlar.

14- Ve kıyâmetin koptuğu gün yok mu, işte o gün tamâmıyla ayrılırlar da.

15- İnanan ve iyi işlerde bulunanlar, cennet bahçesinde sevinip nîmetlere nâil olur onlar. 239[2]

[2] Bkz. Dipnot 238

16- Ve fakat kâfir olanlara ve delillerimizi ve âhirete kavuşacaklarını yalanlayanlara gelince: Artık onlardır azâp için hazırlananlar.

17- Artık tenzîh edin Allah'ı akşama girince ve sabaha erince.

18- Ve onadır hamd göklerde ve yeryüzünde; ve tenzîh edin onu gündüzün sonlarında ve öğle vaktinde.

19- Ölüden diri izhâr eder, diriden ölü izhâr eder ve yeryüzünü diriltir ölümünden sonra ve böylece çıkarır mezarlarınızdan sizi de.

20- Ve delillerindendir ki sizi topraktan yaratmıştır da sonra insan haline gelir, yeryüzünün her yanına dağılırsınız.

21- Ve delillerindendir ki sizin cinsinizden eşler yaratmıştır size, onlarla uzlaşıp geçinesiniz diye ve aranıza da sevgi ve merhamet ihsân etmiştir; şüphe yok ki bunda, düşünen topluluğa deliller var.

22- Ve delillerindendir göklerin ve yeryüzünün yaratılışı ve dillerinizin ve renklerinizin ayrılığı; şüphe yok ki bunda, bilenlere deliller var.

23- Ve delillerindendir uykunuz geceleyin ve gündüzün ve lûtfundan rızkınızı arayıp buluşunuz. Şüphe yok ki bunda duyan topluluğa deliller var.

24- Ve delillerindendir ki sizi hem korkutan, hem umduran şimşeği göstermede ve gökten yağmur yağdırmada da o sûretle ölümünden sonra yeryüzünü diriltmede. Şüphe yok ki bunda, akıl eden topluluğa deliller var.

25- Ve delillerindendir ki gökle yer, öylece durmada; sonra sizi bir çağırdı mı hemen yeraltından çıkacaksınız.

26- Ve onundur göklerde ve yeryüzünde ne varsa; hepsi de ona itâat eder.

27- Öyle bir mâbuttur ki her şeyi önce yaratır, sonra öldürür de tekrar diriltir ve bu, pek kolaydır ona ve onundur göklerde ve yeryüzünde yüce sıfatlar ve odur üstün, hüküm ve hikmet sahibi.

28- Size, kendinize âit birşeyle örnek getirmede: Kölelerinizden, câriyelerinizden, sizi rızıklandırdığımız şeylerde size ortak olanlar var mı ve siz, o mallarda,

onlarla bir olur musunuz, onları mallarınıza ortak eder de onlar da, sizin korkup titrediğiniz gibi o malların üstüne korkup titrerler mi? İşte, akıl eden topluluğa delilleri böylece tekrarlayıp açıklarız.

29- Hayır, o zulmedenler, bilgisizce kendi havalarına uydular; Allah'ın saptırdığı kişiyi kim doğru yola sevkedebilir? Ve onlara bir yardımcı da yoktur.

30- Artık, yüzünü tam doğru dine döndür, Allah'ın ilk yarattığı selâmet haline ki insanları, o tabîî halde, selâmet halinde yaratmıştır; Allah'ın yaratışı, dîn, değiştirilemez; budur en doğru dîn ve fakat insanların çoğu bilmez.

31- Ne emrettiyse ona uyarak hepiniz, yüzünüzü o dine döndürün ve namaz kılın ve şirk koşanlardan olmayın.

32- O şirk koşanlardan ki dinlerinde aykırılığa düşmüşler de bölük-bölük olmuşlardır ve her zümre, kendisinde bulunana râzı olup gitmiştir.

33- Ve insanlara bir zarar erişti mi dönüp Rablerini çağırırlar, sonra onlara, kendi katından bir rahmet tattırınca da onların bir bölüğü, Rablerine şirk koşarlar.

34- Şirk koşarlar, onlara verdiğimiz nîmetlere nankörlük etmek için; şimdilik geçinin bakalım, yakında bilip anlarsınız.

35- Yoksa biz onlara kesin bir delil mi indirdik de şirk koştukları şeyler hakkında onlara söz söyledi.

36- İnsanlara bir rahmet tattırdık mı onunla sevinir, övünürler ve onlara, elleriyle yapıp hazırladıkları bir kötülük gelip çatınca da hemen ümitlerini keserler.

37- Görmezler mi ki şüphe yok Allah, dilediğinin rızkını bollaştırır, dilediğinin de daraltır. Şüphe yok ki bunda, inanan topluluğa deliller var elbet.

38- Artık yakınlara, yoksula ve yolda kalana hakkını ver, Allah'ın rızâsını dileyenlere bu, daha hayırlıdır ve onlardır kurtulanların, muratlarına erenlerin ta kendileri.

39- Halkın malı artsın diye fâize âit verdiğiniz şeyler, Allah katında artmaz; Allah'ın rızâsını dileyerek verdiğiniz zekât artar ve sevaplarını kat-kat arttıranlar, onlardır.

40- Öyle bir Allah'tır ki sizi yaratmıştır, sonra rızık vermiştir size, sonra öldürür, sonra da diriltir sizi. Ona eş sandıklarınızın içinde bunlardan bir şey yapabilen var mı? Münezzehtir ve yücedir o şirk koşanların şirk koştukları şeylerden.

41- Bozgun belirdi karada ve denizde, insanların elleriyle kazandıkları suçlar yüzünden; bu da, belki dönerler, vazgeçerler diye yaptıklarına karşılık çekecekleri cezânın az bir kısmını onlara tattırmak için.

42- De ki: Gezin yeryüzünde de bakın, görün önce gelip geçenlerin sonları neye varmış; onların çoğu müşrikti.

43- Reddine imkân bulunmıyan o gün, Allah tarafından gelmezden önce yüzünü tam doğru olan dine çevir, o gün onlar, bölük-bölük olacaklardır.

44- Kim kâfir olursa küfrünün suçu, ona âittir ve kim, iyi işlerde bulunursa bu çeşit adamlar da o iyiliği kendileri için hazırlamışlardır.

45- Bu da, inanan ve iyi işlerde bulunanları, lûtfundan mükâfâtlandırmak içindir, şüphe yok ki o, kâfirleri sevmez.

46- Ve delillerindendir şükretmeniz için müjdeci rüzgârları göndermesi ve rahmetini size tattırması ve emriyle gemileri yürütmesi ve lûtfundan rızkınızı aratıp buldurması.

47- Ve andolsun ki senden önce de kavimlerine peygamberler gönderdik de apaçık delillerle geldiler onlara; derken cürmettiklerinden dolayı öç aldık onlardan ve inananlara yardım, bir haktır bize.

48- Öyle bir Allah'tır ki rüzgârları yollar da bulutları sürer onlar, gökyüzünde bulutu yayar dilediği gibi ve dağınık, parça-parça bir hale de koyar onları, derken bakarsın ki bulutlardan yağmur yağmaya başlar da kullarından dilediğine nasîp eder o yağmuru ve onlar da müjdelerler birbirlerini, sevinirler.

49- Halbuki onlara yağmur yağdırılmadan önce hepsi de ümitlerini kesmişlerdi.

50- Artık Allah'ın rahmet eserlerine bak da gör, ölümünden sonra nasıl diriltir yeryüzünü; şüphe yok ki o, elbette ölüyü de diriltir ve onun, her şeye gücü yeter.

51- Ve andolsun ki bir rüzgâr yolladık da nebatları sararmış gördüler mi ardından hemen nankörlüğe başlarlar.

52- Hiç şüphe yok ki sen, sesini duyuramazsın ölüye ve ardına dönüp giderlerken dâvetini duyuramazsın sağırlara.

53- Ve sen, körleri sapıklıklarından döndürüp doğru yola sevkedemezsin. Sen, ancak delillerimize inananlara duyurursun; gerçekten de onlardır Müslüman olanlar.

54- Öyle bir Allah'tır ki sizi zayıf bir sudan yaratmıştır, sonra bir zayıflık olan çocukluk çağından çıkarıp güç-kuvvet vermiştir size, sonra kuvvetli çağdan gene bir zayıflık çağına ve ihtiyarlık yaşına getirmiştir sizi; yaratır ne dilerse ve odur bilen, gücü yeten.

55- Ve kıyâmetin koptuğu gün suçlular, ancak bir an yatıp eğlendiklerine and içerler; işte böyle asılsız şeylere kapılıyordu onlar.

56- Kendilerine bilgi ve inanç verilenlerse derler ki: Andolsun ki siz, Allah'ın takdîri ne kadarsa, tâ tekrar dirileceğiniz günedek yatıp eğlendiniz, gerçekten de budur tekrar dirileceğiniz gün ve fakat siz bilmiyorsunuz.

57- Bir gündür o gün ki kendilerine zulmedenlerin özürleri de kabûl edilmeyecek o gün, tövbe edip yaptıklarından vazgeçmeleri de istenmeyecek artık.

58- Ve biz, bu Kur'ân'da, insanlara her çeşit örneği getirdik ve sen, onlara bir delil göstersen: Siz derler, ancak aslı olmayan şeyleri öne sürenlersiniz.

59- İşte, Allah, bilmeyenlerin gönüllerini, bu çeşit mühürler.

60- Dayan, şüphe yok ki Allah'ın vaadi gerçektir ve adamakıllı inanmayanlar, sakın senin gayretini hafifletip gevşetmesin.

31- LOKMAN SURESİ

(İbn-i Abbas'a göre 27-29. âyetleri Medenîdir. İçinde Lokman'ın oğluna verdiği öğütler anıldığından sûreye, Lokman sûresi denmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Elif lâm mîm.

2- Bunlardır beyanında hikmet, hükümlerinde metânet bulunan kitabın âyetleri.

3- O kitap, iyilik edenleri doğru yola sevkeden, onlara rahmet olan bir kitaptır.

4- Onlar, namaz kılarlar ve zekât verirler ve âhirete de iyice inanmışlardır.

5- Onlardır Rablerinden doğru yolu bulanlar, onlardır kurtulup muratlarına erenler.

6- İnsanlardan, asılsız ve boş lâfları satın alan var, halkı, bilgisi olmadığı halde Allah yolundan saptırmak ve Kur'ân'ı alaya almak için; onlar, öyle kişilerdir ki onlaradır hor-hakir bir hale getiren azap.

7- Ona âyetlerimiz okununca başını çevirir; sanki duymaz onu, sanki iki kulağında da ağırlık var; artık müjdele onu elemli bir azapla.

8- Şüphe yok ki inananlarındır ve iyi işlerde bulunanlarındır Naîm cennetleri.

9- Ebedî kalırlar orada; Allah'ın vaadi gerçektir ve odur üstün, hüküm ve hikmet sâhibi.

10- Gökleri direksiz yaratmıştır, onları görüp durursunuz ve yeryüzüne de sallanıp sizi sarsmaması için metin dağlar koymuştur ve oraya bütün mahlûkatı yaymıştır ve gökten yağmur yağdırmıştır da yerde her çeşit güzelim nebâtı, çifter-çifter bitirmiştir.

11- İşte bunlar, Allah'ın yarattıklarıdır, ondan başkasının ne yarattığını gösterin bana; hayır, zulmedenler, apaçık bir sapıklık içindedir.

12- Ve andolsun ki biz, şükret Allah'a diye Lokmân'a hikmet verdik ve kim şükrederse faydası kendisinedir ve kim nankörlük ederse artık şüphe yok ki Allah, müstağnîdir, hamde lâyık odur. 240[1]

[1] Lokman'ın, Eyyub Peygamberin kız kardeşinin, yahut teyzesinin oğlu olduğu, Habeşi bir kul bulunduğu rivâyet edilmiştir. Âyetteki "hikmet" kelimesini peygamberlik olarak kabul edenlere göre Lokman, peygamberdir; kabul etmeyenlerce bir filozoftur. Batı mütercimleri, Lokman'ı, milâttan önce

7-6. yüzyılda yaşayan Esupe olarak kabul ederler (Savary'nin tercümesi, s.407, not. 1. E. H. Plamer'in İngilizce tercümesi, s. 350, not. 1).

13- An o zamanı ki hani Lokmân, oğluna öğüt verirken oğulcağızım demişti, Allah'a şirk koşma; şüphe yok ki şirk, elbette pek büyük bir zulümdür.

14- Ve biz, insana, anasına-babasına itâat etmesini tavsiye ettik; anası, yaratılışı zayıf olduğu halde gebelikle büsbütün zayıflamış, fakat gene de onu taşımıştı ve gebelikle sütten kesme müddeti, iki yıl sürmüştü; artık şükret bana ve ananla babana; dönüp geleceğin yer, benim tapımdır.

15- Eğer o hususta bir bilgin olmadığı halde, bana şirk koşman için savaşırlarsa seninle, itâat etme onlara ve dünyâda iyilik et onlara ve dönüp benim itâatimi kabûl edenlerin yoluna uy, sonra dönüp geleceğiniz yer, benim tapımdır; neler yaptığınızı ben haber vereceğim size.

16- Ey oğulcağızım, yaptığın hayır veya şer, bir hardal tanesi kadar bile olsa, o da bir taş içinde, yahut göklerde, yahut da yeryüzünde bulunsa Allah, onu gene meydana çıkarır; şüphe yok ki Allah'ın lütfü boldur, o, her şeyden haberdardır.

17- Ey oğulcağızım, namaz kıl, iyiliği emret, kötülükten vazgeçirmeye çalış halkı ve bu hususta uğradığın sıkıntılara dayan; şüphe yok ki bunlar, kesin olarak yapılması gereken işlerdendir.

18- Ve ululanıp insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde, kendini beğenerek kibirle yürüme; şüphe yok ki Allah, ululanıp övünenlerin hiçbirini sevmez.

19- Ululanarak değil, miskince de değil, vakarla yürümeye bak, sesini fazla çıkarma; şüphe yok ki seslerin en çirkini, eşek anırmasıdır.

20- Görmediler mi ki gerçekten de Allah, râm etti size ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve görünen ve gizli olan nîmetlerini size yaydı, tamamladı ve insanlar içinde, Allah hakkında mücâdeleye girişen var bilgisi, delili ve aydınlatıcı bir kitabı yokken.

21- Ve onlara, Allah ne indirdiyse ona uyun dendi mi hayır derler, biz, atalarımızı neye uymuş bulduysak ona uyarız; ya Şeytan, onları yakıp kavuran azâba çağırıyorduysa.

22- Ve kim, özünü, iyiliklerde bulunarak Allah'a teslîm ederse gerçekten de o, şüphe yok ki sağlam bir kulpa yapışmıştır ve işler, sonucu, Allah tapısına varır.

23- Ve kim, kâfir olursa onun kâfirliği, tasalandırmasın seni; dönüp varacakları yer, bizim tapımızdır da ne yaptılarsa biz haber veririz onlara; şüphe yok ki Allah, gönüllerde ne varsa hepsini bilir.

24- Onları az bir müddet geçindiririz de sonra istemedikleri halde onları ağır bir azâba atarız.

25- Onlara, andolsun ki, gökleri ve yeryüzünü kim yarattı diye sorsan Allah derler mutlaka. De ki: Hamd Allah'a, hayır, onların çoğu bilmez.

26- Allah'ındır ne varsa göklerde ve yeryüzünde; şüphe yok ki Allah, müstağnîdir, hamde lâyıktır.

27- Yeryüzünde ne kadar ağaç varsa hepsi kâlem, deniz de mürekkeb olsa ve bundan sonra da yedi deniz daha mürekkeb olup o denize katılsa gene Allah'ın sözleri yazılıp tükenmez; şüphe yok ki Allah, üstündür, hüküm ve hikmet sâhibidir.

28- Sizin yaratılışınız da, tekrar diriltilmeniz de bir kişinin yaratılması ve diriltilmesi gibidir ancak; şüphe yok ki Allah, duyar, görür.

29- Görmedin mi ki Allah, geceyi kısaltır, bir kısmı gündüz olur, gündüzü kısaltır, bir kısmı gece olur ve râm etmiştir güneşi ve ayı; hepsi de mukadder bir zamâna kadar yollarında akıp durur ve şüphe yok ki Allah, ne yapıyorsanız hepsinden de haberdardır.

30- Bu da şu yüzdendir; çünkü Allah, gerçektir ve ondan başka herneye kulluk ediyorsanız hepsi de boştur ve şüphe yok ki Allah, öyle bir mâbuttur ki odur pek yüce ve büyük.

31- Görmedin mi ki gemiler, gerçekten de Allah'ın nîmetiyle denizlerde akıp gider size onun delillerini göstermek için; şüphe yok ki bundan adamakıllı sabreden ve adamakıllı şükreden herkese, elbette deliller var.

32- Onları, gölgeler yapan, dağlar gibi dalgalar sardı mı dîni, yalnız ona âit bilerek ve özlerini yalnız ona bağlayarak Allah'ı çağırırlar; onları kurtarınca içlerinde aşırı gitmeyen, geri kalmayan ve vaadine vefâ eden kişiler bulunur ve zâten de ahdine hiç vefâ etmeyen nankör kişilerden başkası bile-bile inkâr etmez delillerimizi.

33- Ey insanlar, çekinin Rabbiniz-den ve korkun o günden ki baba, oğluna bir fayda veremediği gibi oğulun da babaya hiçbir hayrı olmaz ve sakın aldatmasın sizi dünyâ yaşayışı ve sakın o hilebaz Şeytan, aldatmasın sizi Allah hakkında.

34- Şüphe yok ki Allah katındadır kıyâmetin kopacağı zaman ve yağmurun ne vakit ve nereye yağacağı ve o bilir rahîmlerdekini ve hiçbir kimse, yarın ne kazanacağını bilmez ve hiçbir kimse, Nerede öleceğini bilmez; şüphe yok ki Allah, her şeyi bilir, her şeyden haberdardır.241[2]

[2] Yalnız Tanrının bildiği bu beş şeye "mugayyebât-ı Hams" derler.

32- SECDE SURESİ

(Hâ mim Secde'yle farkedilmesi için Lokman Secde sûresi diye de anılır. 18, 19, ve 20. âyetleri Medenîdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Elif lâm mîm.

2- Bu kitap, âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir, hiç şüphe yok bunda.

3- Yoksa, bunu o mu uyduruyor diyorlar? Hayır, o, gerçektir Rabbinden, senden önce, kendilerine bir korkutucu gelmemiş olan topluluğu, doğru yolu bulsunlar diye korkutman için indirilmiştir.

4- Öyle bir Allah'tır ki gökleri ve yeryüzünü ve ikisinin arasında ne varsa hepsini altı günde yaratmıştır da sonra arşa hâkim olmuştur; ondan başka ne bir dost ve yardımcı var size, ne bir şefâatçi; hâlâ mı düşünüp öğüt almazsınız?

5- Gökten yeredek her işi tedbîr eden odur, sonra o işe memûr olan melek, sizin sayışınıza göre miktarı bin yıl tutan bir günde, onun tapısına yükselip çıkar.

6- İşte budur gizliyi de bilen, açıktakini de bilen üstün ve hüküm ve hikmet sâhibi mâbut.

7- Öylesine mâbut ki her şeyin yaratılışını güzel ve tam yerinde yapmıştır da insanı da balçıktan yaratmaya koyulmuştur.

8- Sonra onun soyunu, duru bir sudan, aşağılık bir su katresinden yaratmıştır.

9- Sonra da onu tamamlamıştır, ona kabiliyet vermiştir ve ona rûhundan üfürmüştür ve size kulak, gözler ve gönüller halketmiştir; ne de az şükredersiniz.

10- Ve dediler ki: Yeryüzüne karışıp kaybolduktan sonra mı yeniden yaratılacağız? Hayır, onlar, Rablerine kavuşacaklarını inkâr etmedeler.

11- De ki: Size memûr olan ölüm meleği öldürecek sizi, sonra da dönüp Rabbinizin tapısına varacaksınız.

12- Rableri katında başlarını eğerek Rabbimiz, gördük ve duyduk, artık bizi tekrar dünyâya döndür de iyi işlerde bulunalım, gerçekten de adamakıllı inandık dedikleri zaman bir görsen mücrimleri.

13- Ve dileseydik herkesi doğru yola sevk ederdik ve fakat benden şu söz çıkmıştır, mukadderdir bu: Elbette cehennemi, bütün insanlarla, cinlerle dolduracağım.

14- Tadın azâbı, şu güne ulaşacağınızı unuttuğunuzdan dolayı, şüphe etmeyin ki biz de unuttuk sizi ve tadın ebedî olarak azâbı yaptıklarınıza karşılık.

15- Âyetlerimize, ancak kendilerine anılıp öğüt verildiği zaman yerlere kapanıp secde edenler ve Rablerine hamd ederek onu tenzîh edenler ve hiç ululanmaya kalkışmayanlar, inanırlar.

16- Yanları, yatak nedir, görmez, korkarak, umarak Rablerini çağırırlar ve kendilerini rızıklandırdığımız şeylerin bir kısmını yoksullara harcarlar.

17- Hiç kimsecik bilmez onlar için gözleri aydınlatacak ne gizli şeyler var; yaptıklarına karşılık.

18- İnanan kişi, inançtan çıkan kişiye benzer mi hiç? Eşit olmaz bunlar.

19- İnananlara ve iyi işlerde bulunanlaradır Me'vâ cennetleri, yaptıklarına karşılık konuk olmak için.

20- Fakat buyruktan çıkanlara gelince: Onların yurtları ateştir; oradan çıkmak istedikleri zaman tekrar atılırlar oraya ve onlara denir ki: Tadın yalanladığınız ateşin azâbını.

21- Biz, belki dönerler diye pek büyük azaptan önce de onlara yakın bir azâbı tattıracağız mutlaka.

22- Kendisine Rabbinin delillerinden bir kısmı anılıp onlarla öğüt verildikten sonra da onlardan yüz çevirenden daha zâlim kimdir ki? Şüphe yok ki biz, mücrimlerden öç alacağız.

23- Ve andolsun ki Mûsâ'ya da kitap vermiştik, ona kavuşacağında şüphen olmasın ve biz, İsrailoğullarına o kitabı, doğru yolu gösteren bir rehber yapmıştık.

24- Ve içlerinden, sabrettikleri takdîrde onları, emrimizle doğru yola sevkedecek rehberler tâyin etmiştik ve onlar, delillerimize adamakıllı inanmışlardı.

25- Şüphe yok ki Rabbin, kıyâmet gününde, ayrılığa düştükleri şeyler hakkında, aralarında hükmedecek.

26- Onları doğru yola sevketmez mi onlardan önce nice ümmetleri helâk etmemiz, onların yurtlarında gezip durmadalar; şüphe yok ki bunda deliller var elbet, hâlâ mı işitmezler?

27- Görmediler mi ki biz, suyu, kurak ve çorak yerlere akıtırız da o sayede hayvanlarının ve kendilerinin yiyecekleri otları bitiririz; hâlâ mı görmezler?

28- Ve derler ki: Doğru söylüyorsanız ne vakit olacak bu fetih?242[1]

[1] Fetihten maksat Mekke'nin Müslümanlar tarafından zaptıdır diyenler vardır.

29- De ki: Fetih günü, kâfir olanlar imana gelseler de faydası yok ve onlara mühlet de verilmeyecek.

30- Artık yüz çevir onlardan ve bekle; şüphe yok ki onlar da beklemedeler.243[2]

[2] Bkz. 240. Dipnot

33- AHZÂB SURESİ

Mekkîdir, yetmiş üç âyettir.

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Ey Peygamber, çekin Allah'tan ve itâat etme kâfirlerle münâfıklara; şüphe yok ki Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.

2- Ve Rabbinden ne vahyedildiyse ona uy; şüphe yok ki Allah, ne yapıyorsanız hepsinden de haberdardır.

3- Ve dayan Allah'a ve Allah yeter koruyucu olarak.

4- Allah, bir kişiye iki yürek vermedi ve zıhâr yaptığınız eşlerinizi de analarınız yerine koymadı ve evlâtlıklarınızı öz oğullarınız olarak halk etmedi; bunlar, sizin ağızlarınızdaki lâflar ve Allah, doğruyu söyler ve o, doğru yolu gösterir. 244[1]

[1] Zıhâr, bir erkeğin, karısına senin sırtın, anamın sırtı gibi demesi, karısını anası yerine koymasıdır. Cahiliyye devrinde, bu sözü söyleyen kişinin karısı, kendisinden boş düşerdi. Evlâtlığın karısı da Câhiliyye devrinde alınamazdı. Halbuki Hz. Muhammed (s.a.a), oğulluğu olan Zeyd'in boşadığı zevcesi Hz. Zeyneb'i almıştı Zıhar için 58. sûrenin 1-4. âyetlerinin izahına bakınız).

5- Onları, babalarının adlarını da anarak çağırın, bu, Allah katında daha doğrudur. Babalarını bilmiyorsanız zâten onlar din bakımından kardeşleriniz ve yardımcılarınızdır ve bir yanlışlıkta bulunursanız bir vebal yok size ve fakat yüreklerinizden bir kasıtla hareket ederseniz vebal altına girersiniz ve Allah, suçları örter, rahîmdir.

6- Peygamber, inananlar üzerinde, kendilerinden ziyâde tasarruf ve vilâyet sâhibidir ve onun eşleri de inananların analarıdır ve akrabalar da, Allah'ın kitabında, diğer inananlardan ve yurtlarından göçenlerden fazla birbirlerine yakındır mîras dolayısıyla, ancak dostlarınıza herhangi bir sûretle iyilikte bulunabilirsiniz; bu hüküm, kitapta yazılmıştır.

7- An o zamanı ki biz, peygamberlerden kesin söz almıştık ve senden ve Nûh'tan ve İbrâhim'den ve Mûsâ'dan ve Meryemoğlu İsâ'dan da ve biz, onlardan pek sağlam ve kesin söz almıştık. 245[2]

[2] Bu âyette anılan ve şeriat sahibi olan beş peygambere "Ülül-Azm" derler. Bunların, bütün yeryüzündeki insanlara peygamber olduğunu söyleyenler vardır.

8- Doğruların doğruluğunu sormak için ve kâfirlere, elemli bir azap hazırladık.

9- Ey inananlar, anın size Allah'ın nîmetini, hani askerler saldırmıştı üstünüze de onlara bir yel ve görmediğiniz askerler göndermiştik ve Allah, sizin yaptıklarınızı görür. 246[3]

[3]Hendek savaşı anlatılmadadır.

10- Hani size hem üst tarafınızdan hücum etmişlerdi, hem alt tarafınızdaki yerlerden ve hani gözler yılmıştı ve korkudan yürekler, ağızlara gelmişti ve Allah hakkında çeşitli zanlara kapılmıştınız.

11- İşte orada, inananlar, bir sınanmaya uğratılmıştı ve adamakıllı da sarsılmışlardı.

12- Hani münafıklarla gönüllerinde hastalık olanlar, Allah ve Peygamberi demişlerdi, bizi ancak aldattılar, vaatlerinde aldatıştan başka bir şey yok.

13- Ve hani onların bir bölüğü, ey Yesribliler demişti, burada durmanıza imkân yok, dönün artık ve bir bölüğü de Peygamberden, evlerimiz açık, sağlam değil diye izin istemişti, halbuki evleri açık değildi ve sağlamdı, onlar, ancak kaçmayı diliyorlardı. 247[4]

[4] Yesrib, Medine'nin eski adıdır. Hicretten sonra Medinet-ün-Nebi denmiş, sonradan şehir anlamına gelen Medine kelimesi bu şehre ad olmuştur.

14- Eğer şehrin etrafından girilip onların üstlerine varılsaydı da şirk koşmaları istenseydi hemen işe girişirler ve şehirde pek az bir müddet kalırlardı.

15- Halbuki onlar, andolsun ki bundan önce söz de vermişlerdi Allah'a geri dönmemeleri için ve Allah'a verilen söz, sorulacaktır.

16- De ki: Ölümden, yahut öldürülmeden kaçmak, size hiçbir fayda vermez ve o zaman pek az bir müddet geçinir, yaşarsınız.

17- De ki: Allah size bir kötülük gelmesini dilerse, yahut bir rahmete nâil olmanızı isterse kimdir sizi Allah'tan kurtaracak ve Allah'tan başka onlar, ne bir dost bulabilirler, ne bir yardımcı.

18- Gerçekten de sizden geri kalanları ve kardeşlerine de bize gelin diyenleri bilir ve bunların pek azı savaşa gelir ancak.

19- Gelseler de can bakımından pek hasis bir halde gelir onlar, hele bir korkulu çağ, gelip çattı mı görürsün ki gözleri dönmüş, sana bakıyorlar, sanki ölüm yüzünden bayılmışlar, kendilerinden geçmişler; derken korku geçti mi keskin dilleriyle sizi incitmeye başlarlar ve hayra pek düşkün gibi bir tavır alırlar. Onlardır inanmayanlar, derken Allah da onların yaptıklarını hiçe saymıştır ve bu, Allah'a pek kolaydır.

20- Sanırlar ki düşman bölükleri gitmedi ve ö bölükler, bir daha gelseler isterler ki çöllerde, bedevilerin aralarında bulunsunlar da size âit haberleri soruştursunlar ve zâten sizin içinizde de olsalar pek az savaşacaktır onlar.

21- Andolsun ki Allah'ın Resûlünde, sizin için uyulacak en güzel bir örnek var, o, size en güzel bir numune ve Allah'tan mükâfât umana ve âhiret gününde mükâfât umana ve Allah'ı çok çok anana da en güzel bir örnektir o.

22- İnananlar, düşman bölüklerini gördüler mi işte dediler, bu, bize Allah'ın ve Peygamberinin vaadettiği şey ve doğru söylemiştir Allah ve Peygamberi ve bu, onların ancak inançlarını ve teslîm oluşlarını arttırmıştır.248[5]

[5] Bkz. 246. Dipnot

23- İnananlardan öyle erler var ki Allah'a verdikleri sözde sadâkat gösterirler; onlardan kimisi, adağını ödedi, kimisi de beklemede ve onlar, sözlerini, özlerini hiçbir sûretle değiştirmediler. 249[6]

[6] Verilen sözde sadakat gösterenler, Bedir savaşında şehit düşenlerdir.

24- Çünkü Allah, doğruları, doğrulukları yüzünden mükâfâtlandıracak, münâfıklaraysa dilerse azâp edecek, dilerse tövbe nasîb edecek; şüphe yok ki Allah, suçları örter, rahîmdir.

25- Ve Allah, kâfirleri, hiddetleriyle, şiddetleriyle defetti, onlar hiçbir hayra nâil olamadan; ve Allah, savaş için yetti inananlara ve Allah, pek kuvvetlidir, üstündür.

26- Kitap ehli oldukları halde onlara yardım edenleri de, yüreklerine korku düşürüp kalelerinden sürdü çıkardı, bir kısmını öldürüyordunuz, bir kısmını da tutsak ediyordunuz.

27- Onların yerlerine, yurtlarına, mallarına ve ayak basmadığınız bir yere sizi mîrasçı yaptı ve Allah'ın, her şeye gücü yeter.

28- Ey Peygamber, eşlerine söyle: Dünyâ yaşayışını ve ziynetini diliyorsanız hadi gelin, size nikâh paralarınızı vereyim de güzellikle bırakayım sizi.

29- Yok, eğer Allah'ı ve Peygamberini ve âhiret gününü istiyorsanız bilin ki hiç şüphe yok, Allah, iyilik edenlerinize büyük bir mükâfat hazırlamıştır.

30- Ey Peygamberin eşleri, içinizden kim, apaçık çirkin bir harekette bulunursa iki kat azâp edilir ona ve bu, Allah'a pek kolaydır.

31- Ve sizden kim, Allah'a ve Peygamberine itâat eder ve iyi işlerde bulunursa mükâfâtını iki kat veririz ve ona güzelim bir rızık da hazırlamışızdır.

32- Ey Peygamberin eşleri, siz, öbür kadınlardan birine benzemezsiniz; çekiniyorsanız sözü yumuşak bir tarzda söylemeyin ki gönlünde bir hastalık olan ümîde düşer sonra ve doğru ve güzel söz söyleyin.

33- Ve evlerinizde oturun ve ilk câhiliyet devrinde olduğu gibi sokaklara çıkmayın ve namaz kılın ve zekât verin ve itâat edin Allah'a ve Peygamberine. Ancak ve ancak Allah, ey Ehl-i Beyt, sizden her çeşit pisliği, suçu gidermek ve sizi tam bir temizlikle tertemiz bir hale getirmek diler. 250[7]

[7] Cübeyr oğlu Said'in İbn-i Abbas'tan rivâyetine göre Ehl-i Beyt, Hz. Muhammed (s.a.a)'in zevceleridir. İkreme ve Mukaatil de bu kavli kabul eder. Ebu-Said-il-Kudri, Mâlikoğlu Enes, Vâile, Hz. Peygamberin zevceleri Ayişe ve Ümmü Seleme'nin rivâyetlerine göreyse Ehl-i-Beyt, Hz. Muhammed (s.a.a),Hz. Ali, Hz. Fâtıma, Hz. Hasen ve Hz. Huseyn'dir. Hz. Muhammed (s.a.a)'in kızı Fâtıma, bir gün babasının yanına gelmiş, Hz. Muhammed (s.a.a) onu siyah abasının altına almış, sonra gelen Hz. Ali, Hz. Hasen ve Hz. Huseyn'i de abasının altına alarak Allah'ın, bunlar Ehl-i-Beytim'dir, soyumdur, sen onlardan pisliği gider, onları arıt, tertemiz et buyurmuştur. Ümmü Seleme, ya ben ya Rasulallah dedim, sen de hayra karşısın buyurdu demiştir. Arkam oğlu Zeyd'e göre Ehl-i-Beyt, zekat ve sadaka almaları haram olan Al-i Muhammed'dir ve Al-i Muhammed de Ukayl, Ca'fer, Abbas, Ali ile bunların soylarıdır.

34- Ve ey Peygamberin eşleri, evlerinizde okunan âyetleri ve hikmeti anın; şüphe yok ki Allah'ın lütfü boldur ve o, her şeyden haberdardır.

35- Şüphe yok ki Müslüman erkeklere ve Müslüman kadınlara, inanan erkeklere ve kadınlara, itâat eden erkeklere ve kadınlara, doğru söyleyen erkeklere ve kadınlara, sabreden erkeklere ve kadınlara, korkan erkeklere ve kadınlara, sadaka veren erkeklere ve kadınlara, oruç tutan erkeklere ve kadınlara, ırzlarını koruyan erkeklere ve kadınlara, Allah'ı çok-çok anan erkeklere ve kadınlara; Allah, onlara yarlıganma ve büyük bir mükâfat vaadetmiştir. 251[8]

[8] Hz. Muhammed (s.a.a), halası Ümeyme'nin kızı Zeyneb'i, evlâtlığı Zeyd'e almak istemiş, fakat ikisi de razı olmamışlardı. 35. âyet vahyedilince razı oldular. Fakat bu evlilik bir müddet sonra bozuldu. Zeyd, zevcesini bırakmak istedi. Hz. Muhammed (s.a.a), kendisine öğüt verdiyse de fayda etmedi. Zeyd, Zeyneb'i boşayınca Hz. Muhammed (s.a.a) aldı.

36- Allah ve Resûlü, bir işe hükmetti mi erkek olsun, kadın olsun, hiçbir inananın, o işi istediği gibi yapmakta muhayyer olmasına imkân yoktur ve kim, Allah'a ve Peygamberine isyan ederse gerçekten de apaçık bir sapıklığa düşmüş, sapıtıp gitmiştir. 252[9]

[9] Bkz. 249. Dipnot

37- An o zamanı ki Allah'ın, kendisine nîmet verdiği ve senin de nîmetler verdiğin kişiye eşini bırakma ve çekin Allah'tan diyordun ve Allah'ın açığa vuracağı şeyi, içinde gizliyordun ve insanlardan korkuyordun ve Allah'tan korkman daha doğruydu ve o, daha lâyıktı buna.

Derken Zeyd, eşinden ilişiğini kesince biz o kadını sana eş ettik, bu da, oğul edinilen kişiler, eşlerinden ayrıldıkları zaman onların bıraktıkları kadınları inananların almalarında bir beis olmadığını bildirmek içindi ve Allah'ın emri yerine gelmiş oldu.

38- Allah'ın, ona farzettiğini yapmasında hiçbir vebal yok Peygambere; daha önce gelip geçenler hakkında da Allah'ın koyduğu yol yoradam buydu ve Allah'ın emri, takdîr edilmiş ve yerine gelmiştir.

39- O gelip geçen peygamberler, öyle kişilerdi ki Allah'ın elçiliğini yapıp hükümlerini tebliğ ederler ve ondan korkarlar ve Allah'tan başka hiçbir kimseden korkmazlardı ve hesap görmeye de Allah yeter.

40- Muhammed, sizden birisinin babası değildir ve fakat Allah'ın resûlüdür ve peygamberlerin sonuncusu ve Allah, her şeyi bilir. 253[10]

[10] Hârise oğlu Zeyd'in, Hz. Muhammed (s.a.a)'in belinden gelen oğlu olmadığını bildiriyor.

41- Ey inananlar, Allah'ı çok çok anın.

42- Ve onu sabah, akşam, tenzîh edin.

43- Öyle bir mâbuttur ki sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için o ve melekleri, rahmetler ihsân eder size ve o, inananlara rahîmdir.

44- Ve ona kavuşacakları gün, birbirlerine iltifatları, esenlik size sözüdür ve onlara pek güzel bir mükâfat hazırlamıştır.

45- Ey Peygamber, gerçekten de seni, bir tanık, bir müjdeci ve bir korkutucu olarak gönderdik.

46- Ve izniyle, halkı Allah'a davetçi ve aydınlatıcı bir ışık olarak yolladık.

47- Ve müjdele inananları ki şüphe yok, onlara, Allah'tan büyük bir lütuf ve ihsân var.

48- Ve itâat etme kâfirlerle münâfıklara ve eziyetlerine aldırış etme ve dayan Allah'a ve koruyucu olarak Allah, yeter.

49- Ey inananlar, inanan kadınları nikâhladıktan sonra onlara dokunmadan boşarsanız onlar için sayacağınız bir bekleme müddeti yoktur; onlara geçinecek bir şey verin ve güzellikle bırakın.

50- Ey Peygamber, mehirlerini verdiğin eşlerini ve Allah'ın ganîmet olarak sana ihsân ettiği ve senin de temellük ettiğin câriyeleri, amcanın, halanın, dayının ve teyzenin, seninle berâber yurdundan göçen kızlarını helâl ettik sana. Bir de inanan bir kadın, kendisini Peygambere bağışlar da Peygamber de dilediği takdîrde onu nikâhla almak isterse bu, yalnız sana helâldir, başka inananlara değil. Sana bir güçlük olmasın diye onlara, eşleri ve sâhip oldukları câriyeleri hakkında ne farz ettiğimizi de gerçekten bildirdik ve Allah, suçları örter, rahîmdir.

51- Bunlardan dilediğini bırakabilirsin, dilediğini de alabilirsin ve bıraktığını tekrar almada da bir vebal yok sana; bu, gözlerinin ışıklanması, mahzûn olmamaları ve verdiğin şeye, hepsinin de râzı olması bakımından daha iyidir ve Allah, gönüllerinizde ne varsa bilir ve Allah, her şeyi bilir, azâp etmede de acele etmez.

52- Bundan sonra kadın almak ve onlardan birini, değiştirmek, hattâ güzellikleri seni hayretlere salsa bile, helâl değildir sana, ancak malınla temellük ettiğin câriyeler müstesnâ ve Allah, her şeyi görür, gözetir.

53- Ey inananlar, yemeğe dâvet edilmeden Peygamberin evlerine gitmeyin, dâvet edilirseniz yemek vaktini beklemek üzere daha önce gitmeyin; fakat çağrılınca gidin ve yemek yiyince dağılın, konuşmak için uzun uzadıya oturmayın; şüphe yok ki bunlar, Peygamberi incitir de utanır sizden ve Allah'sa doğruyu söylemekten çekinmez ve kadınlarından bir şey istediğiniz zaman perde ardından isteyin; bu, sizin yürekleriniz bakımından da daha temizdir, onların yürekleri bakımından da ve Allah'ın Peygamberini incitmeniz câiz olmadığı gibi onun eşlerini de bundan böyle ebedîyen almayın; şüphe yok ki bu, Allah katında pek büyük bir günahtır.

54- Birşeyi açığa vursanız da, gizleseniz de hiç şüphe yok ki Allah, her şeyi bilir.

55- Peygamberin kadınlarının, babalarına, oğullarına, erkek kardeşlerine, erkek kardeşlerinin oğullarına, kız kardeşlerinin oğullarına, inanan kadınlara ve sâhip oldukları kölelere ve câriylere görünmelerinde bir vebal yok ve çekinin Allah'tan; şüphe yok ki Allah her şeye tanıktır.

56- Şüphe yok ki Allah ve melekleri, salavat getirir Peygambere; ey inanlar, siz de ona salavat getirin, tam teslîm olarak da selâm verin.

57- Gerçekten de Allah'ı ve Peygamberini incitenlere Allah, dünyâda da lânet etmiştir, âhirette de ve onlara, horlayıcı, aşağılatıcı bir azap hazırlamıştır.

58- Kadın ve erkek, inananlara, yapmadıkları suçlar yüzünden eziyet edenler, pek büyük bir yalan ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir.

59- Ey Peygamber, eşlerine ve kızlarına ve inananların kadınlarına söyle; dışarı çıkacakları vakit dışarıya mahsus elbiselerini giysinler; bu, onların tanınıp incinmemelerini daha iyi sağlar ve Allah, suçları örter, rahîmdir.

60- Münâfıklarla gönüllerinde hastalık olanlar ve Medîne'de kötü haberler yayanlar, bu işten vazgeçmezlerse and-olsun ki sana, onlara karşı bir kuvvet veririz de sonra artık orada pek az bir müddet komşu olabilirler sana.

61- Lânet edilmişler; nerede bulunurlarsa yakalanırlar ve boyuna öldürülüp dururlar.

62- Bundan önce gelip geçenler hakkında da Allah'ın yolu-yoradamı buydu ve Allah'ın yolunda-yoradamında bir değişme bulamazsın.

63- İnsanlar, kıyâmeti sorarlar sana; de ki: Onun bilgisi, ancak Tanrı katında ve ne bilirsin, belki de kıyâmet, pek yakında kopacak.

64- Şüphe yok ki Allah, kâfirlere lânet etmiştir ve onlara, yakıp kavurucu bir azap hazırlamıştır.

65- Orada ebedî ve daimî kalırlar; ne bir dost bulurlar, ne bir yardımcı.

66- O gün yüzleri, ateş içinde renkten renge girerken ne olurdu derler, Allah'a itâat etseydik ve Peygambere itâat etseydik.

67- Ve Rabbimiz derler, gerçekten de ulularımıza ve büyüklerimize itâat ettik de onlar, sapıttı yolumuzu.

68- Rabbimiz, onları iki kat azaplandır ve onlara, pek büyük bir lânetle lânet et.

69- Ey inananlar, Mûsâ'yı incitenlere benzemeyin; Allah, onu, onların söyledikleri şeylerden temize çıkardı, uzaklaştırdı tamâmıyla ve o, Allah katında pek değerliydi.

70- Ey inananlar, çekinin Allah'tan ve sözün düzünü, doğrusunu söyleyin.

71- Söyleyin de yaptığınız işleri iyi ve düzgün bir hale getirsin ve suçlarınızı yarlıgasın ve kim, Allah'a ve Peygamberine itâat ederse gerçekten de pek büyük bir kurtuluşa nâil olur, murâdına erer.

72- Şüphe yok ki biz arzettik emâneti göklere ve yeryüzüne ve dağlara, derken onlar, onu yüklenmekten çekindiler ve ondan korktular ve onu yükledik insana; şüphe yok ki çok zâlim oldu, çok bilgisiz bir hâle geldi.254[11]

[11] Emanete; yapılması emredilen, yapılmaması buyurulan şeyler, hükümler ve farzlar, emanete ve ahde vefa etmek gibi mânalar verilmiş, göklere, yeryüzüne ve dağlara arzetmekten maksat, göklerde, yerde ve dağlarda bulunanlara arzetmektir diyenler olmuştur. Râgıb-ı İsfahanî emaneti akıl olarak kabul eder (al-Müfredât, 24). Sufiler, emaneti çeşitli sûretlerde tevil etmişlerdir.

73- Emânete hıyânet etmeleri yüzünden Allah, münâfık erkeklerle münâfık kadınları ve şirk koşan erkeklerle şirk koşan kadınları azaplan-dıracak, hıyânette bulunmayan inanmış erkeklerle inanmış kadınlara da tövbe nasîp edecektir ve Allah, suçları örter, rahîmdir.

34- SEBE' SURESİ

(Yemen ülkesinde bulunan Sebe' şehrine ait olaylardan bahsedildiği için bu adı almıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Hamd Allah'a ki onundur ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve onundur hamd âhirette de ve odur hüküm ve hikmet sâhibi ve her şeyden haberdar.

2- Yere gireni, oradan çıkanı, gökten ineni, göğe ağanı bilir ve odur rahîm olan, suçları örten.

3- Kâfir olanlar dediler ki: Kıyâmet kopmayacak; de ki: Hayır, gizli şeyleri bilen Rabbime andolsun ki kopacak kıyâmet başınıza; zerre kadar bir şey bile gizli kalmaz ondan; göklerde olsun, yeryüzünde bulunsun, bundan da küçük olsun, bundan da büyük olsun, hepsi de apaçık kitaptadır.

4- İnananları ve iyi işlerde bulunanları mükâfatlandırmak için; onlar, öyle kişilerdir ki onlarındır yarlıganma ve güzelim bir rızık.

5- Delillerimizi boşa çıkarmaya uğraşanlara gelince: Onlar, öyle kişilerdir ki onlarındır elemli ve kötü bir azap.

6- Kendilerine bilgi verilenlerse bilirler ki sana Rabbinden indirilen, gerçektir ve üstün ve hamde lâyık mâbûdun yolunu göstermededir.

7- Ve kâfir olanlar dediler ki: Size bir adam gösterelim mi ki param-parça olup dağıldıktan sonra şüphe yok yeniden dirileceğinizi size haber vermede.

8- Yalan yere Allah'a mı iftirâ etmede, yoksa bir delilik mi var onda? Hayır, âhirete inanmayanlar, azapta ve pek büyük bir sapıklık içinde.

9- Önlerinde ve artlarında, onları kuşatan göğe ve yere bakmıyorlar mı hiç? Dilersek yere geçiririz onları, göğün bir parçasını başlarına yıkarız; şüphe yok ki bunda, mâbûduna dönüp teslîm olan her bir kula elbette bir delil var.

10- Ve andolsun ki biz, Dâvûd'a, katımızdan lûtfettik, üstünlük verdik. Ey dağlar dedik, onunla berâber tenzîh edin beni ve ey kuşlar, siz de ve ona, demiri yumuşattık.

11- Zırhlar yap dedik ve onları ne ince, ne kalın, tam münâsip bir metânette ör ve iyi işlerde bulunun; şüphe yok ki ben ne yaparsanız hepsini görürüm.

12- Ve Süleymân'a da rüzgârı râm ettik, sabahleyin bir aylık yol alırdı, akşamleyin bir aylık yol ve ona bakır mâdenini, sel gibi akıttık ve cinlerden, huzûrundan iş işliyenler vardı Rabbinin izniyle ve onlardan, emrimizden çıkana yakıp kavuran azâbı tattırırdık.

13- Kalelerden, heykellerden, büyük havuzlara benzer çanaklardan ve sağlam, yerinden kalkmaz kazanlardan ne isterse yaparlardı ona; ey Dâvûd soyu, şükredin ve kullarımdan pek azı şükreder.

14- Mukadder ölümünü hükmettiğimiz zaman da sopasını yiyen kurttan başka hiçbir mahlûk, öldüğünü bildirmedi onlara; yere yıkılınca anlaşıldı ki cinler, gizli olan şeyleri bilselerdi aşağılatıcı azâp içinde kalıp durmazlardı.255[1]

[1] Hz. Süleyman'ın, sopasına dayanmış olduğu halde vefat ettiği, kurt, sopayı yiyince sopanın kırılarak kendisinin yere düştüğü anlatılmaktadır. O zamana kadar kendisini hayatta sananlar, ağır ve yorucu olan işlerine devam etmişlerdi.

15- Andolsunki Sebe kavmine, oturdukları yerde bile bir delil vardı, sağda, solda iki bahçe bulunmadaydı; yiyin Rabbinizin rızkından ve şükredin ona; tertemiz bir şehir ve suçları örten bir Rab.256[2]

[2] Sebe, Yemen ülkesinde bir şehirdir, Meârib de denir.

16- Derken yüz çevirdiler de onlara setin suyunu gönderdik ve bahçelerini, ancak böğürtlen, ılgın ve birazcık da köknar yetiştiren iki çorak tarlaya çevirdik.

17- İşte nankörlükleri yüzünden böyle cezâlandırdık onları ve biz, nankör olandan başkasına cezâ verir miyiz?

18- Onların şehirleriyle kutladığımız şehirler arasında, âdeta birbirine bitişik nice şehirler halketmiştik ve o şehirlere gidip gelmeyi kolay bir hâle getirmiştik; demiştik ki: Geceleri, gündüzleri emniyet içinde gezin, dolaşın oralarda.

19- Rabbimiz dediler, gidip geleceğimiz yerlerin aralarını uzaklaştır ve kendilerine zulmettiler, derken onları masala çevirdik, param-parça ettik onları; şüphe yok ki bunda, adamakıllı sabreden ve iyiden iyiye şükreden her kişiye deliller var elbet.

20- Ve andolsun ki İblis'in, onlar hakkındaki zannı doğru çıktı, derken, inananlardan bir bölükten başka hepsi de ona uydu.

21- Ve onlar üzerinde hiçbir kudreti yoktu onun, ancak biz, âhirete inananla o hususta şüphe içinde kalanı ayırt etmek için yaptık bunu ve Rabbin, her şeyi adamakıllı korur, hiçbir şey, bilgisinden dışarı değil.

22- De ki: Çağırın Allah'tan başka mâbut sandıklarınızı; göklerde ve yeryüzünde bir zerre kadar bile bir şeyleri yoktur onların ve ne eşlikleri, ortaklıkları var Tanrıyla, ne de onun, bunlardan bir yardımcısı var.

23- Katında, izin vermediğinin şefâati kabûl edilmez; sonunda, yüreklerindeki korku giderilince Rabbiniz ne dedi derler, onlar da derler ki: Gerçek söz dedi ve odur pek yüce ve pek büyük.

24- De ki: Kimdir sizi rızıklandıran göklerden ve yeryüzünden? De ki: Allah ve şüphe yok ki biz, yahut siz elbette doğru yoldayız, yahut da apaçık sapıklık içinde.

25- De ki: Bizim işlediğimiz suçlar, sizden sorulmaz ve sizin yaptıklarınız da bizden sorulmaz.

26- De ki: Rabbimiz, bizi bir araya toplar, sonra aramızda gerçekle hükmeder ve odur her şeyi bilen ve tam hükmeden.

27- De ki: Gösterin bana ona eş sanıp mâbutluğa kattıklarınızı; hâşâ; ancak odur üstün, hüküm ve hikmet sâhibi Allah.

28- Ve biz, seni bütün insanlara, ancak müjdeci ve korkutucu olarak gönderdik ve fakat insanların çoğu bilmez.

29- Ve derler ki: Ne vakit yerine gelecek bu vait, doğru söylüyorsanız.

30- De ki: Size vaadedilen gün, öylesine bir gündür ki zamanından bir an bile geriye kalmayacağı gibi ileriye de atılmaz.

31- Ve kâfir olanlar, biz dediler, ne şu Kur'ân'a inanırız, ne de ondan önceki kitaplara. Bir görmeliydin zâlimlerin, Rablerinin katında öylece kalakaldıkları ve birbirlerinin sözlerini kesip söylendikleri günkü hallerini; o zayıf ve aşağılık sanılanlar, ululuk satanlara derler ki: Siz olmasaydınız biz mutlaka inanırdık.

32- Ululuk satanlarsa aşağılık sanılanlara biz mi derler, sizi doğru yoldan çıkardık, o doğru yol, size bildirildikten sonra? Hayır, siz suçlusunuz.

33- Ve aşağılık sanılanlar da büyüklük satanlara, hayır derler, gece-gündüz düzenler kurup duruyor ve o zamanlar, bize de Allah'a kâfir olmamızı ve ona eşler tanımamızı emrediyordunuz ve azâbı görünce hepsinde de nedâmet belirir ve biz de kâfir olanların boyunlarına zincirler vururuz. Onların yaptıklarına karşılık başka bir şey mi verecektik ki?

34- Ve hiçbir şehre korkutuculardan birini göndermedik ki oradaki nîmete, mala sâhib olanlar, şüphe yok ki biz, size gönderilen şeyleri inkâr ediyoruz demesinler.

35- Ve biz demişlerdi, mal bakımından da daha fazla mala sâhibiz, evlât bakımından da topluluğumuz daha çok ve bize azâp edilemez.

36- De ki: Şüphe yok ki Rabbim, dilediğinin rızkını bollaştırır, dilediğinin daraltır ve fakat insanların çoğu bilmez.

37- Sizi, bizim katımıza ne mallarınız yakınlaştırabilir, ne evlâdınız, ancak kim inanır ve iyi işlerde bulunursa o, yaklaşır bize ve işte onlar, öyle kişilerdir ki onlaradır yaptıklarına karşılık kat-kat mükâfat ve onlardır yüce derecelerde emniyet içinde olanlar.

38- Ve onlar ki delillerimizi boşa çıkarmaya uğraşırlar, onlardır, azapta hazır bulundurulanlar.

39- De ki: Şüphe yok ki Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını bollaştırır, dilediğininse daraltır ve hayır için herhangi bir şey harcarsanız derhal onun karşılığını verir ve odur rızık verenlerin en hayırlısı.

40- Ve o gün, hepinizi toplar da sonra meleklere, bunlar mı der, size tapıyorlardı?

41- Melekler, tenzîh ederiz seni derler, sensin bizim sâhibimiz ve yardımcımız, onlar değil. Hayır, onlar, cinlere kulluk ediyorlardı, çoğu, onlara inanıyordu.

42- İşte bugün birbirinize ne bir faydanız dokunabilir, ne bir zararınız ve zulmedenlere, tadın yalanladığınız ateşin azâbını deriz.

43- Onlara, apaçık âyetlerimizi okuduğun zaman bu adam derler, sizi atalarınızın kulluk ettiği şeylerden vazgeçirmek isteyen birisi ancak ve bu derler, uydurulmuş düzme bir şey ancak ve kâfir olanlar, onlara gerçeğe âit bir şey geldi mi, bu derler, apaçık bir büyü ancak.

44- Ve halbuki biz, onlara okuyup ders alacakları kitaplar vermediğimiz gibi senden önce bir kokutucu da göndermemiştik.

45- Onlardan öncekiler de yalanlamışlardı ve bunlar, onlara verdiklerimizin onda birine bile nâil olamadılar, öyle olduğu halde yalanladılar da cezâ ve azâbım, nasıl gelip çattı, helâk etti onları.

46- De ki: Ben size tek bir öğüt vermedeyim ancak: İkişer-ikişer, teker-teker kalkın da sonra bir düşünün ki sizinle konuşanda deliliğe âit bir emâre bile yok; o, ancak ve ancak, şiddetli bir azaptan önce sizi korkutan biri.

47- De ki: Sizden bir ücret, bir mükâfat da istemiyorum, sizin olsun o. Benim ecrim, ancak Allah'a âit ve o, her şeye tanık.

48- De ki: Şüphe yok ki Rabbim, gerçeği yerine getirir, gizli şeyleri de en iyi ve adamakıllı bilir.

49- De ki: Gerçek geldi ve boş şey gitti, ne bir daha zuhûr eder, ne de yeniden ve tekrar gelir.

50- De ki: Ben sapıtmışsam suçu, bana âit ve eğer doğru yolu bulmuşsam bu da ancak Rabbimin bana vahyetmesiyle; şüphe yok ki o, her şeyi bilir ve bize bizden de yakındır.

51- Ve dehşetli bir korkuya kapıldıkları ve hiçbirinin kurtulamayıp en yakın bir yerde azâba uğratıldıkları gün, bir görsen onları.

52- Ve diyecekler ki: İnandık ona, fakat bu uzak bir yerde nereden îmana kavuşacaklar, ondan faydalanacaklar?

53- Ve gerçekten de önce ona kâfir olmuşlardı ve uzak bir yerdeyken gizli şeye dâir dillerine geleni söylüyorlardı.

54- Onlarla dileyip arzuladıkları şeylerin arasına bir engeldir çekildi artık, nitekim daha önce onların yolunu tutanlara da böyle olmuştu; şüphe yok ki onlar, tereddüt içindeydiler, şüpheye düşmüşlerdi.

35- FÂTIR SURESİ

(29 ve 32. âyetleri Medenîdir, diğer âyetleri Mekkîdir. 1. âyette Tanrının gökleri ve yeryüzünü yarattığı ve melekleri, iki, üç, dört ve daha fazla kanatlı olarak halkettiğinden bahsedildiği cihetle sûreye Fâtır sûresi dendiği gibi Melâike sûresi de denir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Hamd Allah'a ki gökleri ve yeryüzünü yaratandır ve melekleri, ikişer, üçer, dörder kanatlı halkedendir; yaratışta neyi dilerse çoğaltır da; şüphe yok ki Allah'ın her şeye gücü yeter.

2- Allah'ın, kullarına rahmet ve ihsânına dâir lûtfedeceği şeye mâni olan bulunamaz ve eğer kısar da vermezse ondan başka gönderecek de olamaz ve odur üstün, hüküm ve hikmet sâhibi.

3- Ey insanlar, anın Allah'ın size verdiği nîmetleri; Allah'tan başka bir yaratıcı var mıdır ki sizi rızıklandırsın gökten ve yeryüzünden; ondan başka yoktur tapacak, o halde ne diye boş şeylere kapılıyorsunuz?

4- Seni yalanlıyorlarsa senden önceki peygamberler de yalanlandı ve işler, dönüp Allah'a varır.

5- Ey insanlar, şüphe yok ki Allah'ın vaadi gerçektir, sakın dünyâ yaşayışı aldatmasın sizi ve sakın hîlebaz Şeytan, aldatmasın sizi Allah hakkında.

6- Şüphe yok ki Şeytan, size düşmandır, sizde ona düşman olun. Onun tâifesi, sizi yakıp kavuran ateş ehli olmaya dâvet eder ancak.

7- O kişiler ki kâfir olmuşlardır, onlaradır çetin azap ve o kişiler ki inanmışlardır ve iyi işlerde bulunmuşlardır, onlaradır yarlıganma ve pek büyük bir mükâfat.

8- İşlediği kötü iş kendisine bezenen ve onu güzel gören adam, iyiyi, kötüyü bilen gibi midir? Hiç şüphe yok ki Allah, dilediğini saptırır ve dilediğini doğru yola sevk eder; onlar için hasretlere düşüp üzüntüler verme kendine; şüphe yok ki Allah, onların işledikleri şeyleri bilir.

9- Ve Allah, öyle bir mâbuttur ki rüzgârları yollar da bulutu sürer, derken ölü şehri yağmurla suya kandırırız da ölümünden sonra yeryüzünü diriltiriz onunla, işte ölülerin diriltilmesi de böyledir.

10- Kim yücelik, üstünlük dilerse bilsin ki bütün yücelik, üstünlük, Allah'ındır; güzel sözler, ona ağar, iyi işler de o sözleri yüceltir ve onlar ki düzenlerle kötülüklerde bulunurlar, onlaradır çetin bir azap ve onların düzenleri de zâten mahvolup gider.257[1]

[1] Güzel sözler, tevhit ve şahadet sözleridir. Tanrıyı anmaktır diyenler de olmuştur. İyi işler de ibadettir.

11- Ve Allah, sizi topraktan yaratmıştır, sonra bir katre sudan, sonra da size eşler halketmiştir. Hiçbir kadın, onun bilgisi olmadıkça gebe kalamaz ve doğuramaz ve hiçbir ömrü uzun adam, ömür süremez ve hiç kimsenin ömrü eksilmez ki bunlar, kitapta mukadder olmasın; şüphe yok ki bu, Allah'a pek kolaydır.

12- Ve iki deniz, bir ve eşit olamaz; şu, tatlı ve içilecek sudur, içilince kandırır adamı, boğazdan kolaycacık ve iyi bir sûrette kayıp gider; buysa tuzludur, acıdır ve hepsinden de terütaze balıklar çıkarır, yersiniz ve takıp süsleneceğiniz ziynet eşyâsı çıkarırsınız ve görürsün ki, lütuf ve ihsânını arayıp bulmanız ve şükretmeniz için hepsinde de, suları yarayara gemiler gitmede.

13- Ve geceyi kısaltır, bir kısmı gündüz olur, gündüzü kısaltır, bir kısmı gece olur ve râm etmiştir güneşi ve ayı; hepsi de mukadder bir zamana kadar yollarında akar-durur; işte budur Rabbiniz Allah ve onundur saltanat ve tasarruf; onlar ki onu bırakıp da putlara taparlar, o putlar, çekirdeğin içindeki tek bir kıla bile sâhip değildirler.

14- Onları çağırsanız çağırışınızı duymazlar, imkân olsa da duysalar cevap veremezler size ve kıyâmet gününde de şirk koşmanızı inkâr ederler ve hiçbir şey, her şeyden haberdâr olan gibi haber veremez sana.

15- Ey insanlar, siz Allah'a karşı yoksulsunuz ve Allahsa, odur müstağnî ve hamde lâyık.

16- Ve dilerse sizi giderir, mahveder de yepyeni mahlûkat yaratır.

17- Ve bu, Allah'a göre güç bir şey de değildir.

18- Ve hiçbir suçlu, bir başkasının yükünü yüklenmez ve ağır bir yük taşıyan, onu yüklenmesi için bir başkasını çağırsa, çağırdığı, akrabası bile olsa o yükün bir kısmını bile yüklenemez. Sen, gizli olduğu, görmedikleri halde Rablerinden korkanları ve namaz kılanları korkutabilirsin ancak ve kim, temiz bir hâle gelirse faydası, ancak kendisinedir ve dönüp varılacak yer, Allah tapısıdır.

19- Ve ne körle gören eşit olur.

20- Ve ne karanlıklarla aydınlık.

21- Ve ne gölgeyle ısı.

22- Ve ne de dirilerle ölüler eşit olur; şüphe yok ki Allah, dilediğine duyurur ve sen kabirlerdeki ölülere duyuramazsın.

23- Sen, ancak bir korkutucusun.

24- Şüphe yok ki biz seni gerçek üzere bir müjdeci ve bir korkutucu olarak gönderdik ve hiçbir ümmet yoktur ki içlerinden bir korkutucu çıkmasın.

25- Ve seni yalanlarlarsa gerçekten de onlardan öncekiler de, peygamberleri, onlara apaçık delillerle, sahîfe-lerle ve aydınlatıcı kitapla geldikleri halde yalanladılar.

26- Sonra o kâfir olanları helâk ettim ben, benim onları inkârım ve cezâlandırmam nasılmış, gördüler.

27- Görmez misin ki şüphe yok, Allah, gökten yağmur yağdırır da o sâyede renkleri çeşitçeşit meyveler bitirir ve dağlarda da beyaz, kırmızı, çeşitli renklerde ve kapkara yollar meydana getirir.

28- Ve insanlardan da, havanlardan da, davarlardan da çeşitli renkte mahlûklar yaratır tıpkı bunun gibi; Allah'tan, ancak kullarının bilgili olanları korkar, şüphe yok ki Allah, üstündür, rahîmdir.

29- O kişiler ki kitabı okurlar ve namaz kılarlar ve onları rızıklandır-dığımız şeylerin bir kısmını gizli, âşikâr, yoksullara harcarlar ve bu sûretle de kesat bulmaz bir alış-veriş umarlar.

30- Onların mükâfâtını, tamâmıyla öder elbette ve lûtfundan, ihsânından, mükâfatlarını arttırır da; şüphe yok o, suçları örter, mükâfatlarını da fazlasıyla verir.

31- Sana vahyettiğimiz kitap, gerçektir, önceki kitapların gerçekliğini bildirmededir; şüphe yok ki Allah, kullarından haberdardır ve onları görür.

32- Sonra kitabı, kullarımızdan seçtiklerimize mîras bıraktık; derken onlardan nefsine zulmeden var ve onlardan mutedil hareket eden var ve onlardan, hayırlarda herkesten ileri giden var Allah izniyle; işte bu, pek büyük bir lütuf ve ihsândır.

33- Ebedî olan Adn cennetlerine girerler, orada altın bilezikleri takınırlar, incilerle bezenirler ve elbiseleri de ipektir orada.

34- Ve hamd Allah'a ki derler, bizden gamı, gussayı giderdi; şüphe yok ki Rabbimiz, suçları örter, mükâfatlarını da fazlasıyle verir.

35- Öyle bir mâbuttur ki bizi, tam konaklanacak yurda kondurdu lütfüyle; burada bize ne bir yorgunluk gelir, ne bir usanç gelir.

36- Kâfir olanlaraysa cehennem ateşi var, öldürülmezler ki ölüp kurtulsunlar ve cehennem azâbı da hafifletilmez onlara; işte biz, fazlasıyla kâfir olanları böyle cezâlandırırız.

37- Ve onlar bağrışırlar orada: Rabbimiz, bizi çıkar da yaptığımız işlerden başka işlerde bulunalım. Size, düşünenin düşünüp öğüt alanın öğüt alacağı kadar ömür vermedik mi ve size korkutucu da gelmişti; artık tadın azâbı, zâlimlere bir yardım eden de yoktur.

38- Şüphe yok ki Allah göklerdeki gizli şeyleri de bilir, yeryüzündeki gizli şeyleri de; şüphe yok ki o, gönüllerde olanları da bilir.

39- Öyle bir mâbuttur o ki sizi yeryüzüne hâkim etmiştir; kim kâfir olursa zararı kendisine; kâfirlerin kâfirlikleri, Rablerinin katında ancak gazabını arttırır; kâfirlerin kâfirlikleri, ancak ziyanlarını arttırır.

40- De ki: Gördünüz mü Allah'tan başka taptığınız ve Tanrıya eş sandığınız şeyleri? Gösterin bana, ne yarattılar onlar yeryüzünde, yoksa göklere bir ortaklıkları mı var onların, yahut da onlara bir kitap mı verdik de onlar, apaçık bir delile sâhip? Hayır, zâlimler, birbirlerine ancak yalan vaitte bulunmadalar.

41- Şüphe yok ki Allah, gökleri ve yeryüzünü tutar, mahvolmaktan korur, fakat takdîriyle gökler ve yeryüzü yok olup giderse ondan başka hiç kimse onları koruyamaz, yok olmalarına mâni olamaz; şüphe yok ki o, azâp etmede acele etmez, suçları örter.

42- Ve bütün kuvvetleriyle adamakıllı ant içtiler Allah adına, onlara bir korkutucu gelirse ümmetler arasında doğru yolu bulan en mükemmel bir ümmet olacağız diye; fakat onlara korkutucu gelince de bu, ancak onların uzaklaşmalarını sağladı.

43- Yeryüzünde ululuk satmalarını ve kötü düzenlere baş vurmalarını icabettirdi, halbuki kötü düzen, ancak sâhibinindir; onlar, evvelkiler hakkında yürüyen yoldan-yoradamdan başka bir şey mi bekliyorlar? Gerçekten de Allah'ın yolunun-yoradamının yerini hiçbir şey tutmaz ve Allah'ın yolu-yoradamı, kesin olarak değişmez.

44- Yeryüzünde dolaşıp da kendilerinden öncekilerin sonucu ne olmuş, görmezler mi? Ve onlar, bunlardan daha güçlü, daha kuvvetliydi ve Allah'ı âciz bırakamaz hiçbir şey, ister göklerde olsun, ister yeryüzünde; şüphe yok ki o, her şeyi bilir, onun her şeye gücü yeter.

45- Allah, kazandıkları suç yüzünden insanlara azap verecek olsaydı yeryüzünde yürür, bir tek mahlûk bırakmazdı ve fakat onları, mukadder bir zamanadek bırakır; derken zamanları geldi miydi artık şüphe yok ki Allah, kullarını görür.

36- YÂ SÎN SURESİ

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Yâ Sîn.258[1]

[1] Sin, Tayy boyunun lehçesinde insan anlamına geldiği için İbn-i Abbas'a göre Yâ Sin, ey insan demektir ve Hz. Muhammed (s.a.a)'e hitaptır. Sin, Hz. Muhammed (s.a.a)'in adlarındandır, yahut ulu anlamına gelen Seyyid demektir diyenler de olmuştur.

2- Andolsun, beyanında hikmet, hükmünde metanet olan Kur'ân'a.

3- Şüphe yok ki sen, gönderilenlerdensin.

4- Doğru bir yoldasın.

5- Üstün ve rahîm tarafından indirilmiştir.

6- Korkutman için, ataları korkutulmamış topluluğu; onlardır gafil olanlar.

7- Andolsun ki onların çoğu hakkında şu söz gerçekleşmiştir: Onlardır inanmayanlar.

8- Şüphe yok ki biz, boyunlarına lâleler vurduk, elleri, âdeta çenelerine kenetlendi lâlelerle, bu yüzden onlar, başlarını dimdik tutarlar.

9- Ve önlerine bir set çektik, arkalarına bir set ve gözlerini bağladık da bu yüzden onlar, görmezler.

10- Ve birdir onlara korkutsan da, korkutmasan da; onlar, inanmazlar.

11- Sen, ancak Kur'ân'a uyan ve rahmandan, halk görmese de korkan kişiyi korkutabilirsin; müjdele onu yarlı-ganmayla ve güzelim bir mükâfatla.

12- Şüphe yok ki biz, ölüyü diriltiriz ve yazarız önceden, dünyâda yaptıklarını ve sonradan bıraktıkları izleri ve her şeyi apaçık bir kitapta sayıp yazdık, takdîr ettik.

13- Örnek getir onlara o şehir halkını; hani oraya peygamberler gelmişti. 259[2]

[2] Antakya'ya giden ve Hıristiyanlığı yaymaya başlayan Havarilerden Şem'un, Yuhanna ve Yunus (Mecma, 2, 325).

14- Hani onlara iki kişi göndermiştik de onları yalanlamışlardı, derken bir üçüncü kişiyle kuvvetlendirmiştik onları da şüphe yok ki demişlerdi, biz, size gönderilmiş peygamberleriz.

15- Onlar, siz demişlerdi, ancak bizim gibi insansınız ve rahman da hiçbir şey indirmemiştir, siz, ancak yalan söylemektesiniz.

16- Rabbimiz bilir ki demişlerdi, şüphe yok, biz size gönderildik elbet.

17- Ve bize düşen vazife, ancak apaçık tebliğden ibâret.

18- Demişlerdi ki: Gerçekten de sizin yüzünüzden uğursuzluğa uğramadayız, andolsun ki bu işten vazgeçmezseniz elbette taşlarız sizi ve elbette bizden, elemli bir azâba uğrarsınız.

19- Onlar da, uğursuzluğunuz demişlerdi, kendinizden; öğüt verilirse de mi yapacaksınız bunu? Hayır, siz, haddi aşmış bir topluluksunuz.

20- Ve şehrin tâ öte ucundan birisi, koşarak gelmişti de ey kavmim demişti, uyun peygamberlere.
260[3]

[3] İsa Peygambere inandığı için öldürülen Habbi-i Neccâr'dır.

21- Uyun sizden hiçbir ücret istemeyenlere ve onlardır doğru yolu bulanlar.

22- Ve ne olmuş bana da beni yaratana kulluk etmeyecekmişim ve siz de, sonunda dönüp onun tapısına gideceksiniz.

23- Onu bırakıp da başka mâbutlar mı kabul edeyim? Rahman, bana bir zarar vermeyi isterse onların şefâatleri, bana hiçbir fayda veremeyeceği gibi onlar, beni kurtaramazlar da.

24- O vakit şüphe yok ki apaçık bir sapıklık içinde kalırım elbet.

25- Şüphe yok ki ben, Rabbinize inandım, duyun sözümü.

26- Denildi ki: Gir cennete. Ne olurdu dedi, kavmim de bilseydi.

27- Ne yüzden Rabbimin beni yarlıgadığını ve yüce derecelere ermişler arasına kattığını.

28- Ve ondan sonra kavmine, gökten asker indirmedik ve helâk ettiklerimize bu çeşit asker de indirmemiştik zâten.

29- Azâbımız, ancak bir bağrıştan ibaretti, o anda hepsi de sönüp gitti.

30- Yazıklar olsun kullara, onlara hiçbir peygamber gelmedi ki onunla alay etmesinler.

31- Görmediler mi onlardan önce nice ümmetleri helâk ettik ki gerçekten de bir daha dünyâya dönmedi onlar.

32- Ve şüphesiz hepsi de tapımıza getirilmiştir onların.

33- Ve bir delildir onlara, ölü yeryüzünü dirilttik ve oradan taneler çıkardık da onları yerler.

34- Ve orada hurmalıklardan, üzüm bağlarından bahçeler halkettik ve orada kaynaklar çıkarıp akıttık.

35- Yesinler diye kendi elleriyle meydana getirmedikleri o meyveleri, hâlâ mı şükretmezler?

36- Şânı yücedir, münezzehtir yerden bitirdiği şeyleri ve kendilerinden meydana gelen çocukları ve daha da bilmedikleri şeyleri çifter-çifter halk edenin.

37- Ve bir delildir onlara gece; gündüzü ve güneşin ziyâsını çekip sıyırırız ondan da o anda karanlığa dalarlar.

38- Ve güneş de karâr edeceği yere kadar akıp gider bu, üstün, hüküm ve hikmet sâhibi mâbûdun takdîridir.

39- Ve ay için de muayyen zamanlarda konaklar takdîr ettik, her devrin sonunda, eski, kuru ve eğri hurma salkımının çöpüne döner.

40- Ne güneş, aya yetişebilir ve ne gece, gündüzü geçebilir; hepsi de bir gökte yüzüp durur.

41- Ve onlara bir delil de, soylarını, dopdolu gemide taşımamızdır.

42- Ve daha da buna benzer nice binecekleri şeyler yarattık onlara.

43- Dilersek sulara boğarız onları da ne bir imdatlarına yeten olur, ne de kurtarılır onlar.

44- Ancak bizden bir rahmet olur ve bir zamanadek yaşayıp geçinmeleri takdîr edilmiş bulunursa o başka.

45- Ve onlara, önünüzde bulunanla ardınızda olan azaptan çekinin de rahmete erin dendi mi.

46- Ve onlara, Rablerinin delillerinden bir delil geldi mi ancak yüz çevirirler ondan.

47- Ve onlara, Allah'ın, sizi rızıklandırdığı şeylerin bir kısmını hayır yoluna harcayın dendi mi kâfir olanlar, inananlara derler ki: Dileseydi Allah doyururdu onu, biz mi doyuralım? Siz, ancak apaçık bir sapıklık içindesiniz.

48- Ve derler ki: Bu vait, ne vakit yerine gelecek doğru söylüyorsanız?

49- Bir tek bağrıştan başka bir şey beklemiyor onlar, ansızın helâk ediverir onları birbirleriyle düşmanlık edip dururlarken.

50- Derken bir vasiyette bile bulunmaya imkân bulamazlar ve âilelerine bile dönemezler.

51- Ve Sûr üfürülmüştür de o anda kabirlerinden çıkıp Rablerinin tapısına koşuyorlar.

52- Ve demişlerdir ki: Yazıklar olsun bize, kim kaldırdı bizi uyuduğumuz yerden; bu, rahmânın bize vaadettiği şey ve peygamberler gerçek söylemişler.

53- Bu, ancak bir bağrıştan ibâret, derken onların hepsi, tapımızda hazır bulunmadalar.

54- Gerçekten de bugün, hiç kimseye, hiçbir sûretle zulmedilmez ve size de, ancak yaptığınız şeylerin karşılığı verilir.

55- Şüphe yok ki cennet ehli bugün, nîmetler içinde sevinç ve ferah içindedir.

56- Onlar da, eşleri de, gölgeliklerde, tahtlara oturup dayanmışlardır.

57- Onlarındır orada yemişler ve onlarındır diledikleri her şey.

58- Onlara, rahîm Rabden söylenen söz de esenlik size sözüdür.

59- Ayrılın bugün ey suçlular.

60- Ey Âdem oğulları, sakın Şeytan'a kulluk etmeyin, şüphe yok ki o, apaçık bir düşmandır size diye emredip söz almadı mı sizden?

61- Ve bana kulluk edin ancak, budur doğru yol.

62- Ve andolsun ki sizden birçok halk yığınını doğru yoldan saptırdı o, aklınız mı yoktu da akıl edemediniz?

63- Budur o cehennem ki size vaadedilmişti.

64- Girin mutlaka oraya kâfir olduğunuza karşılık.

65- O gün, ağızlarını mühürleriz ve ne kazandılarsa elleri, söyler bize ve tanıklık eder ayakları.

66- Ve dileseydik onları kör ederdik de doğru yolu ararlar, bulamazlardı, nasıl görebilirlerdi ki?

67- Ve dileseydik onları çarpıp, durdukları yerde bir başka şekle sokardık da kalakalırlardı, ne ileriye gitmeye güçleri yeterdi, ne geriye dönmeye.

68- Ve kimin ömrünü uzatırsak yaratılışta âdeta geriye döndürürüz onu, çocuklaşır; hâlâ mı akıl etmezler?

69- Ve biz, ona şiir belletmedik ve bu, ona yakışmaz da; bu, ancak bir öğüttür ve her şeyi açıklayan Kur'ân.

70- Diri olanı korkutması ve kâfirler hakkındaki sözün gerçeğe çıkması için.

71- Görmediler mi ki kudretimizle yapıp meydana getirdiklerimizden davarlar halkettik onlara ve onlar da bu davarlara sâhib oldular.

72- Ve bu davarları onlara münkad ettik de binecekleri hayvanlar da onlardan ve onların bâzısını da yerler.

73- Ve daha da nice menfaatleri var onlarda ve içecekleri de onlardan meydana gelmede; hâlâ mı şükretmezler?

74- Ve bir yardıma ermek için Allah'ı bırakırlar da başka mâbutlar kabûl ederler.

75- Onların, güçleri yetmez yardım etmeye onlara ve asıl onlardır o uydurma mâbutların hizmetine hazırlanmış askerler.

76- Mahzûn etmesin seni onların sözleri; şüphe yok ki biz, gizlediklerini de biliriz, açığa vurduklarını da.

77- İnsan, kendisini, hiç şüphesiz bir katre sudan yarattığımızı görmedi mi de şimdi o, apaçık bir düşman olmaya kalkışmada.

78- Ve bize bir örnek getirmede ve yaratılışını da unutmada, çürüyüp dağılmış kemikleri kim diriltir demede.

79- De ki: Onu ilk defa yapıp meydana getiren diriltir ve o, her çeşit yaratmayı bilir.

80- Öyle bir mâbuttur ki size, yemyeşil ağaçtan ateş halketmiştir de ateşlerinizi onunla yakarsınız.

81- Gökleri ve yeryüzünü yaratanın, onların benzerini yaratmaya gücü yetmez mi? Evet ve o, her şeyi yaratan mâbuttur, her şeyi bilir.

82- Emri, bir şeyin yaratılmasına taalluk eder, birşeyi yaratmayı dilerse ona ol der, hemen oluverir.

83- Yücedir, münezzehtir o mâbut ki her şeyin tasarrufu ve tedbîri, onun elindedir ve hepiniz de dönüp onun tapısına varacaksınız.

37- SÂFFÂT SURESİ

(İlk âyetinde saflardan bahsedildiği için saflar anlamına gelen Sâffât adıyla adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun saf saf dizilenlere.

2- Halkı kötülükten menedenlere.

3- Kur'ân okuyanlara.

4- Şüphe yok ki mâbûdunuz birdir.

5- Rabbidir göklerin ve yeryüzünün ve ikisinin arasındakilerin ve Rabbidir doğuların.

6- Şüphe yok ki biz, yakın göğü ziynetlerle bezedik.

7- Ve onu, her inatçı ve âsi Şeytandan koruduk.

8- En yüce melekler topluluğunun sözlerini duyamazlar ve her yandan sürülüp kovulurlar.

9- Hor-hakir bir halde ve onlar içindir ardı-arası kesilmeyen azap.

10- Ancak hırsızlama bir söz duyan olursa hemen onun ardından da aydınlatıcı ve delip geçen bir ateştir atılır, onu yakar.

11- Şimdi sor bir onlara, yaratılış bakımından onlar mı daha güçlü-kuvvetli, yoksa bizim diğer yarattıklarımız mı? Şüphe yok ki biz, onları cıvık bir balçıktan yarattık.

12- Belki de şaştın sen ve alay eder onlar da.

13- Ve öğüt verilince Kur'ân'la öğüt almazlar.

14- Ve bir delil gördüler mi alay etmeye kalkarlar.

15- Ve derler ki: Bu, ancak apaçık bir büyüden başka bir şey değil.

16- Ölüp toprak ve kemik olduktan sonra mı diriltileceğiz biz.

17- Önceki atalarımız da mı diriltilecekler?

18- De ki: Evet ve siz hor-hakir bir halde dirileceksiniz.

19- Gerçekten de ancak bir tek bağrıştan ibârettir de birdenbire görüverirler ki dirilmişler.

20- Ve yazıklar olsun bize derler, işte bugün, ceza günü.

21- İşte bugün, sizin yalanlayıp durduğunuz ayırt ediş günü.

22- Toplayın bir araya zulmedenleri, onlara eş olanları ve kulluk ettikleri şeyleri.

23- Allah'ı bırakıp da, hepsine de o koca cehennemin yolunu gösterin.

24- Ve durdurun onları, şüphe yok ki sorulacak onlardan.

25- Ne oldu size de yardım etmiyorsunuz birbirinize?

26- Hayır, bugün onlar, tamâmıyla teslîm olmuşlardır.

27- Ve bir kısmı, bir kısmına yönelir de, birbirlerini sorumlu sayarlar.

28- Gerçekten de derler, siz sağımızdan çıkagelir, iyilik ediyor görünürdünüz bize.

29- Hayır derler öbürleri, siz inanmamıştınız.

30- Ve size karşı bir gücümüz-kuvvetimiz yoktu bizim, hayır, siz azgın kişilerdiniz.

31- O yüzden de Rabbimizin, bize söylediği söz, gerçekleşti, şüphe yok ki azâbı tadacağız elbet.

32- Gerçekten sizi azdırdık biz, şüphe yok ki biz de azmıştık.

33- Hiç şüphe yok ki bugün onlar, azapta ortaktırlar.

34- Şüphe yok ki biz, suçlulara böyle yaparız işte.

35- Şüphe yok ki onlara Allah'tan başka yoktur tapacak dendi mi ululanmaya kalkışırlardı.

36- Ve biz derlerdi, deli bir şâir için mâbutlarımızı bırakalım mı?

37- Hayır, o, gerçeği getirmiştir ve peygamberlerin gerçek olduğunu bildirmiştir.

38- Hiç şüphe yok ki o elemli azâbı tadacaksınız elbet.

39- Ve ancak yaptığınız neyse onun karşılığı olarak cezâlanacaksınız.

40- Ancak ihlâsa eren Allah kulları müstesnâ.

41- Öyle kişilerdir onlar ki onlaradır mâlum rızık.

42- Yemişler ve onlar, büyük derecelere nâil olanlardır.

43- Ebedî Naîm cennetlerinde.

44- Karşılıklı tahtlara otururlar.

45- Kaynakları meydanda, akıp duran şarap ırmaklarından taslar sunulur onlara.

46- Bembeyazdır o şarap, lezzetlidir içenlere.

47- Orada ne bir sersemlik var, ne de sarhoş olurlar.

48- Ve yanlarında, gözlerini kendi eşlerinden ayırmayan iri gözlü hûriler var.

49- Sanki kuş tüyleriyle örtülmüş yumurtalar.

50- Bir kısmı, bir kısmına döner de bir birlerine sorarlar.

51- Birisi söze gelir de der ki: Bir arkadaşım vardı.

52- Sen de mi derdi, gerçek sayanlardansın.

53- Ölüp bir yığın toprak ve kemik olduktan sonra mı soruya çekileceğiz, cezâlanacağız?

54- Der ki: Ne oldu o, bakıp gördünüz mü acaba?

55- Derken kendisi bakıp görür ki o, cehennemin ta ortasında.

56- Allah'a andolsun ki der, az kalmıştı, beni de helâk edecektin.

57- Ve Rabbimin nîmeti olmasaydı ben de orada bulunanlardan olurdum.

58- Biz artık ölmeyecek değil miyiz?

59- İlk ölümümüzden sonra ve biz, azâba da uğramayacağız değil mi?

60- Şüphe yok ki bu, elbette büyük bir kurtuluş, büyük bir kutluluk.

61- Artık çalışanlar da böylesine çalışsınlar.

62- Böyle bir nîmete ve ziyâfete ermek mi hayırlı, yoksa zakkum ağacından yemek mi?

63- Şüphe yok ki biz onu, zulmedenleri sınamak için yarattık,

64- Şüphe yok ki o, cehennemin ta dibinden çıkar.

65- Tomurcukları Şeytanların başlarına benzer.

66- Derken onlar, onu yerler de karınları şişer.

67- Sonra da içimi bu zakkum gibi acı kaynar sular içerler.

68- Sonra da gene cehennemdir dönüp varacakları yer.

69- Şüphe yok ki onlar, atalarını, sapıtmış bir halde bulmuşlardı da.

70- Onlar da, koşa koşa onların izlerini izlemişlerdi.

71- Ve andolsun ki onlardan önce gelip geçenlerin de çoğu sapıtmıştı.

72- Ve andolsun ki biz, onların içinden, korkutucular göndermiştik onlara.

73- Bak da gör, korkutulanların sonucu ne oldu.

74- Ancak ihlâsa eren Allah kulları müstesnâ.

75- Ve andolsun ki Nûh, bize nidâ etmişti, biz de ne güzel icâbet etmiştik.

76- Ve onu ve âilesini, pek büyük bir sıkıntıdan kurtarmıştık.

77- Ve soyunu, yeryüzünde kalan bir soy haline getirdik.

78- Ve sonradan gelenler arasında da ona iyi bir ad-san verdik.

79- Esenlik Nûh'a âlemler içinde.

80- Şüphe yok ki biz, böyle mükâfatlandırırız iyilik edenleri.

81- Şüphe yok ki o, inanan kullarımızdandı.

82- Sonra da öbürlerini sulara boğduk.

83- Ve şüphe yok ki İbrâhim de onun taraftarlarındandı elbet.

84- Hani Rabbine tertemiz bir yürekle gelmişti o.

85- Hani atasına ve kavmine siz demişti, nelere kulluk ediyorsunuz?

86- Allah'ı bırakıp da tamâmıyla uydurma mâbutlara mı tapmak istiyorsunuz?

87- Âlemlerin Rabbine karşı zannınız ne?

88- Derken yıldızlara bir bakmıştı da,

89- Ben, demişti, gerçekten de hastayım.261[1]

[1] Yıldıza baktı da zamanı tâyin etti, sıtma nöbetinin gelmek üzere olduğunu anladı, ben hastayım dedi tarzında tevil edenler vardır.

90- Derken, arkalarını çevirip gitmişlerdi onlar.

91- Derken o da onların mâbutları olan putlara gidip demişti ki: Neye yemek yemiyorsunuz?

92- Ne oldu size, niçin konuşmuyorsunuz?

93- Derken sağ eliyle vurup kırmıştı onları.

94- Derken koşa-koşa yanına gelmişlerdi.

95- O demişti ki: Elinizde yontup yaptığınız şeylere mi kulluk ediyorsunuz?

96- Halbuki sizi de Allah yaratmıştır, o yontup yaptığınız şeyleri de.

97- Onun için bir yapı yapın da demişlerdi, atın onu ateşe.

98- Ona bir düzen yapmak istemişlerdi de biz onları alçaltmıştık.

99- Ve ben demişti, Rabbimin tapısına gidiyorum, o, doğru yolu gösterir bana.

100- Rabbim, bana temiz kişilerden olmak şartıyla bir oğul ihsân et.

101- Derken biz de ona tedbîrle hareket eden ve aceleci olmayan bir oğul vereceğimizi müjdelemiştik.262[2]

[2] Ahd-i Atıyk'te kurban edilmesi istenen çocuk, İshak Peygamberdir (Tekvin, 22). Meşhur bir rivayete göreyse bu çocuk, Hz. İsmail'dir. Sûrede, bu olaydan sonra ayrıca İshak Peygamberin anılması da gösteriyor ki kurban edilecek çocuk, Müslüman inancına göre İsmail Peygamberdir.

102- İbrâhim'le berâber koşup gezecek çağa gelince İbrâhim, oğulcağızım demişti, ben, rüyamda, seni kesiyorum gördüm, bir bak, düşün, sen ne dersin buna? O da babacığım demişti, ne emredildiyse sana, onu yap, Allah dilerse beni sabredenlerden bulursun.

103- İkisi de teslîm olunca onun alnını yere koymuştu.

104- Ve biz, ona ey İbrâhim diye nidâ etmiştik.

105- Rüyanı gerçekleştirdik. Şüphe yok ki biz, böyle mükâfatlandırırız iyilik edenleri.

106- Şüphe yok ki bu, elbette apaçık bir sınamaydı.

107- Ve onun yerine, kesilmek üzere büyük bir koç ihsân ettik. 263[3]

[3] Bkz. 262. Dipnota

108- Ve sonradan gelenler arasında da ona iyi bir ad-san verdik.

109- Esenlik İbrâhim'e.

110- Biz, böyle mükâfatlandırırız iyilik edenleri.

111- Şüphe yok ki o, inanan kullarımızdandı.

112- Ve ona, temiz kişilerden ve peygamber olacak İshak'ı müjdelemiştik.

113- Onu da kutladık, İshak'ı da ve ikisinin de soyundan iyilik eden de var, apaçık nefsine zulmeden de.

114- Ve andolsun ki biz, Mûsâ'ya ve Hârûn'a nîmetler verdik.

115- İkisini ve kavimlerini, büyük bir sıkıntıdan kurtardık.

116- Ve yardım ettik onlara da üst geldiler.

117- Ve ikisine de her şeyi apaçık gösteren kitabı verdik.

118- Ve ikisini de dosdoğru yola sevkettik.

119- Ve ikisine de, sonradan gelenler arasında iyi bir ad-san verdik.

120- Esenlik Mûsâ'ya ve Hârûn'a.

121- Şüphe yok ki biz, böyle mükâfatlandırırız iyilik edenleri;

122- Şüphe yok ki ikisi de inanan kullarımızdandı. 264[4]

[4] Ba'lebek ve civarına gönderilen bir peygamber. Bâzılarına göre Hz. İlyas, İdris Peygamberdir. Bâzılarına göreyse Hârûn Peygamberin soyundandır ve ayrı bir peygamberdir.

123- Ve şüphe yok ki İlyas, elbette peygamberlerdendi.

124- Hani kavmine demişti ki: Çekinmez misiniz siz?

125- Ba'l'i mi çağırırsınız da yaratıcıların en güzelini bırakırsınız. 265[5]

[5] Ba'l, altından yapılma bir puttur. Güneşten kinayedir diyenler de vardır.

126- O Allah'tır ki Rabbinizdir sizin ve Rabbidir gelip geçmiş atalarınızın.

127- Derken yalanladılar onu; şüphe yok ki tapımıza getirilecektir onlar.

128- Ancak ihlâsa eren Allah kulları müstesnâ.

129- Ve sonradan gelenler arasında ona iyi bir ad-san verdik.

130- Esenlik İlyas'a ve ona uyanlara.

131- Şüphe yok ki biz, böyle mükâfatlandırırız iyilik edenleri.

132- Şüphe yok ki o, inanan kullarımızdandı.

133- Ve şüphe yok ki Lût da elbette peygamberlerdendi.

134- Hani onu ve bütün âilesini kurtarmıştık.

135- Ancak bir kocakarı, kalanlar arasındaydı.

136- Sonra öbürlerinin kökünü kazıdık.

137- Ve şüphe yok ki siz de onların yurtlarına uğramadasınız sabahları.

138- Ve akşamları; hâlâ mı akıl etmezsiniz?

139- Ve şüphe yok ki Yunus da peygamberlerdendi elbet.

140- Hani, yolcularla dolu bir gemiye kaçmıştı da.

141- Derken kura çekmişlerdi de kur'a ona düşmüştü.

142- Kınanmış bir haldeydi ki onu balık yutuvermişti.

143- Eğer Rabbini tenzîh edenlerden olmasaydı.

144- Halkın tekrar dirileceği günedek balığın karnında kalırdı.

145- Derken onu ıssız bir yere çıkardık ve o, hastaydı da.

146- Ve ona gölge versin diye bir kabak fidanı bitirdik.

147- Ve onu yüz bin kişiye, yahut daha da artmakta olan bir topluluğa peygamber olarak gönderdik.

148- Derken inandılar da onları muayyen bir zamanadek yaşattık, geçindirdik.

149- Artık sor onlara, kızlar, Rabbinin de.oğullar, onların mı?

150- Yoksa melekleri kız halkettik de tanık mıydı onlar?

151- Haberin olsun ki şüphe yok, onlar, bu sözü uydurup söylemedeler.

152- Allah doğurdu demedeler ve şüphe yok ki onlar, yalancıdır elbet.

153- Oğulları bırakmış da kızları mı seçmiş?

154- Ne oluyor size, nasıl da hükmediyorsunuz?

155- Öğüt almaz mısınız hâlâ?

156- Yoksa apaçık bir deliliniz mi var?

157- Doğru söylüyorsanız getirin kitabınızı.

158- Ve onunla cinler arasında bir.akRabalık uydurmadalar ve andol-sun ki cinler de onun tapısına götürüleceklerini, orada hazır bulunacaklarını bilmişlerdir.

159- Yücedir,.münezzehtir vasfet-tiklerinden.

160- Ancak ihlâsa eren Allah kulları müstesnâ.

161- Gerçekten de ne siz, ne de kulluk ettikleriniz.

162- Onları bir sınamaya uğratamazsınız.

163- Ancak cehenneme girecek kişiyi azdıRabilirsiniz.

164- Ve melekler derler ki: Bizden hiçbir fert yoktur ki onun malûm ve muayyen bir makamı olmasın.

165- Ve şüphe yok ki biz, saf-saf dizilmişiz elbet.

166- Ve şüphe yok ki biz, mabûdumuzu tenzîh ederiz elbet.

167- Ve kâfirler, gerçekten de diyorlardı.

168- Katımızda evvelkilere âit bir kitap olsaydı.

169- Elbette biz de ihlâsa eren Allah kulları olurduk.

170- Derken kitap geldi de inanmadılar ona, yakında ne olacaklarını bilecekler.

171- Ve andolsun ki gönderilen kullarımıza şu sözü söylemiştik, şu hükmü takdîr etmiştik.

172- Şüphe yok ki onlar, elbette yardıma mazhar olacaklardır.

173- Ve şüphe yok ki bizim ordumuz, elbette üstündür.

174- Artık yüz çevir onlardan bir zamanadek.

175- Hele bir bak, bir gözle onları, onlar da sonuçları neymiş, yakında görecekler.

176- Azâbımızın çabucak gelmesini mi istiyorlar?

177- Fakat azâbımız, yurtlarına gelip çökünce korkutulanlar, ne de kötü bir sabaha kavuşacaklar.

178- Ve yüz çevir onlardan bir zamana dek.

179- Ve bir bak, bir gözle, onlar da sonuçları neymiş, yakında görecekler.

180- Yücedir, münezzehtir Rabbin ve yücelik, üstünlük ıssı Rab, onların vasfettiklerinden.

181- Ve esenlik peygamberlere.

182- Ve hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a.

38- SÂD SURESİ

(Dâvûd sûresi de derler.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Sâd, andolsun şerefli Kur'ân'a.

2- Kâfir olanlar, ululanmadalar ve isyân içindeler.

3- Onlardan önce nice ümmetleri helâk ettik de bağrışıp çığrıştılar ama kurtuluş vakti çoktan geçmişti.

4- Onların cinsinden bir korkutucu geldi mi şaşıp kalırlar da kâfirler derler ki: Bu, bir büyücü ve pek yalancı.

5- Mâbutları bir tek mâbut mu kabûl.etmiş? Gerçekten de bu, elbette pek şaşılacak şey.

6- Ve ileri gelenlerinden.bir kısmı, kalkıp gitmiş ve yürüyün demiştir ve dayanın mâbutlarınıza kulluk etmede; şüphe yok ki istenen şey de budur elbet.

7- Biz bunu son dinlerin hiçbirinde duymadık, bu, ancak bir yalan.

8- Kur'ân, aramızdan ona mı indirildi? Hayır, onlar, benim vahyimden şüphedeler; hayır, onlar daha tatmadılar azâbımı.

9- Yoksa üstün ve vergisi bol Rabbinin hazîneleri, onların yanında mı?

10- Yahut da göklerin ve yeryüzünün ve ikisinin arasındakilerin saltanat ve tedbîri, onların mı? Öyleyse ağsınlar göklerin kapılarına.

11- Bir ordudur onlar ki bölük-bölük toplanmış ve buracıkta bozguna uğrayacaklar.

12- Onlardan önce de Nûh'un ve Âd'ın ve ordular sahibi Firavun'un kavimleri, yalanladılar.

13- Ve Semûd'un kavmi ve Lût kavmi ve Ashâb-ı Eyke; işte bunlardır bölükler.

14- Her biri, peygamberleri ancak yalanladılar da azâbı hak ettiler.

15- Ve bunlar da bekliyorlar ancak o tek bağrışı ki vakti geldi miydi, gecikmesine, dönmesine imkân yok.

16- Ve Rabbimiz derler, soru gününden önce tez ver azâbımızı.

17- Sabret ne derlerse ve an güçlü-kuvvetli kulumuz Dâvûd'u, şüphe yok ki o, dâimâ Rabbine dönen, tövbe eden bir kuldu.

18- Şüphe.yok ki biz, dağları râm etmiştik ona, akşam ve kuşluk çağlarında, onunla berâber Rabbi tenzîh ederlerdi.

19- Ve kuşlar da toplanmıştı, hepsi de ona itâat ederdi.

20- Ve onun saltanatını kuvvetlendirdik ve ona peygamberlik ve gerçekle bâtılı ayırt ediş bilgisini verdik.

21- Sen, o dâvacılardan haber aldın mı? Hani Dâvûd'un ibâdet ettiği yerin duvarına tırmanmışlardı.

22- Hani Dâvûd'un tapısına girmişlerdi de Dâvûd, onlardan pek korkmuştu; korkma demişlerdi, iki hısımız, birimiz, öbürünün hakkına tecâvüz etti, adâletle hükmet aramızda, birimize meylederek hakkı aşma ve bizi dosdoğru yola sevket.

23- Şüphe yok ki şu, benim kardeşimdir, doksan dokuz dişi koyunu var ve benimse bir tek dişi koyunum; öyleyken onu da bana ver dedi ve konuşmamızda beni alt da etti.

24- Dedi ki: Senin dişi koyununu, kendi koyunlarına katmayı istemekle gerçekten de zulmetmiş sana ve şüphesiz ki ortakların çoğu, birbirinin hakkına tecâvüz eder, ancak inanan ve iyi işlerde bulunanlar müstesnâ ve fakat bunlar da pek azdır ve Dâvûd, biz, kendisini sınadık sandı da Rabbinden yarlıganma diledi ve eğilerek yere kapandı ve Rabbine döndü.

25- Ve biz de onun bu.suçunu örttük ve şüphe yok ki onun, katımızda bir yakınlık derecesi ve dönüp geleceği güzel bir makamı vardı.

26- Ey Dâvûd, biz seni yeryüzüne hâkim ettik, artık insanlar arasında, adâletle hükmet ve dileğine uyma ki seni Allah yolundan saptırır; Allah yolundan sapanlaraysa şiddetli bir azap var soru gününü unuttuklarından. 266[1]267[2]

[1] Burada işaret edilen olayın, Ahd-i Atıyk'ın "Müluk-i Sâni" kısmında anlatılan olay olduğunu söyleyenler vardır (11, 12). Fakat Kur'ân'a göre Hz. Dâvûd bir peygamber olduğu için masum olması icap ettiği cihetle bu olay, ekseriyet tarafından kabul edilmemiş, isnat olduğu söylenmiştir.

[2] Bkz. 264. Dipnot.

27- Ve biz, göğü ve yeryüzünü ve ikisinin arasındakileri boş yere yaratmadık; bu, kâfir olanların zannı; artık vay haline kâfirlerin ateşten.

28- İnananlarla iyi işlerde bulunanları, yeryüzündeki bozguncular gibi mi tutacağız, yahut çekinenlere, doğru yoldan çıkanlara ettiğimiz muâmeleyi mi yapacağız?

29- Bir kitaptır bu ki onu, kutlu olarak sana indirdik, âyetlerini iyice bir düşünsünler aklı başında olanlar ve ondan öğüt alsınlar diye.

30- Ve Dâvûd'a.Süleyman'ı ihsân ettik, ne güzel bir kuldu, şüphe yok ki o, dâimâ Rabbine dönen, tövbe eden bir kuldu.

31- Hani ona, üç ayağının üstünde duran ve ön ayaklarından birini büküp tırnağını yere dayayan yürük atlar arzedilmişti öğleden sonra.

32- Derken gerçekten de demişti, ben, güzel atları, Rabbimi anarak severim ve sonunda güneş, perde altına girmişti de.

33- Getirin onları bana demişti, atlar getirilince de onların ayaklarını, boyunlarını okşamıya, yelerini taramaya koyulmuştu.

34- Ve andolsun ki biz Süleyman'ı sınamıştık ve tahtının üstüne bir ölü koymuştuk, sonra o da tövbe edip Rabbine dönmüştü.

35- Rabbim demişti, beni yarlıga ve bana öyle bir saltanat ver ki benden sonra hiçbir kimse nâil olamasın o saltanata, şüphe yok ki senin vergin, ihsânın, boldur.

36- Ve ona rüzgârı râm etmiştik de emriyle dilediği yere hafif hafif esip giderdi.

37- Ve Şeytanlardan bütün mîmarları ve dalgıçları da râm etmiştik ona.

38- Ve bir başka kısmı da bukağılarla bağlanmıştı.

39- Bu, bizim vergimizdir demiştik, istersen sayısız olarak sen de ihsân et; istersen elini yum, verme.

40- Ve şüphe yok ki onun, katımızda bir yakınlık derecesi ve dönüp geleceği güzel bir makamı vardı.

41- Ve an kulumuz Eyyûb'u da, hani Rabbine nidâ.edip de demişti ki: Gerçekten de Şeytan beni yordu ve azâba uğrattı.

42- Vur yere ayağını, bu yıkanılacak ve içilecek serin su işte demiştik.

43- Ve ona âilesini de ve onlarla berâber daha bir mislini de, bizden bir rahmet ve aklı başında.olanlara da bir öğüt ve ibret olmak üzere verdik.

44- Eline dedik, bir demet sap al da onunla vur ve yeminini.bozma. Şüphe yok ki biz onu, sabırlı bulduk, ne güzel bir kuldu ve şüphe yok ki o, dâimâ Rabbine dönen, tövbe eden bir kuldu.

45- Ve an kullarımız İbrâhim'i ve İshak'ı ve Yakup'u ki ibâdette kuvvetliydi bunlar, dinde gözleri açıktı.

46- Biz onları, dâimâ yurtları olan âhireti anma huyuyla yarattık da özleri temiz, ihlâs sâhibi kullar ettik.

47- Ve şüphe yok ki onlar, katımızda, seçilmiş, hayırlı kişilerdendi elbet.

48- Ve an İsmâîl'i, El-Yesa'ı ve Zül-Kifl'i ve hepsi de hayırlı kişilerdendi.

49- Ve bu, güzel bir anılıştır ve şüphe yok ki çekinenlere elbette dönülüp varılacak pek güzel bir yer var.

50- Ebedî Adn cennetleri ki onlara açıktır kapıları.

51- Oralarda yaslanıp oturacaklar, diledikleri birçok yemişler ve içecek şeyler, hemen sunulacak kendilerine.

52- Ve yanlarında,.eşlerinden gözlerini ayırmayan hûriler olacak ki her biri de eşit ve aynı yaşta.

53- İşte bu, soru gününde size vaadedilen şey.

54- Şüphe yok ki bu, elbette bizim.rızkımız, hem de öylesine ki bitip tükenmesi yok.

55- Şu da var: Ve şüphe yok ki azgınlara elbette dönülüp gidilecek en kötü bir yer mevcut.

56- Cehennem. Oraya atılırlar ve orası, gerçekten, yatılıp kalınacak ne de kötü yerdir.

57- İşte budur azap, artık tatsınlar gâyet sıcak ve gâyet soğuk suları.

58- Ve daha da buna eşit çeşit-çeşit azaplar var.

59- Bu topluluk, size uyup sizinle berâber cehenneme girenler; rahat yüzü görmesinler; onlar, mutlaka ateşe atılacaklar.

60- Onlar da hayır diyecekler, asıl siz, rahat yüzü görmeyin; siz getirdiniz başımıza bunu, gerçekten de karar edilecek ne kötü yer.

61- Rabbimiz diyecekler, kim bizi buna uğrattıysa ateşte, azâbını bir kat daha arttır onun.

62- Ve ne oldu bize ki diyecekler, kötü saydığımız erleri göremiyoruz?

63- Onları alaya alır-dururduk, yoksa gözümüzden mi kaçtılar?

64- Şüphe yok ki cehennem ehlinin, birbirleriyle şu münâkaşaları, gerçektir.

65- De ki: Ben, ancak bir korkutucuyum ve yoktur tapacak bir ve her şeye üstün Allah'tan başka;

66- Rabbidir göklerin ve yeryüzünün ve ikisinin arasındakilerin o üstün olan ve suçları, cezâ vermeden önce ve tamâmıyla örten.

67- De ki: Bu Kur'ân, en büyük bir haberdir.

68- Siz ondan yüz çevirmedesiniz.

69- En yüce melekler topluluğu, münâkaşa ederlerken benim hiçbir bilgim yoktu.

70- Bana vahyedilmede ve ben, ancak apaçık bir korkutucuyum.

71- Hani Rabbin, meleklere, ben balçıktan bir insan yaratacağım demişti de.

72- Onu tamamlayınca ve ona, rûhumdan üfürünce karşısında yerlere kapanıp secde etmişlerdi.

73- Meleklerin hepsi birden secde etmişti.

74- Ancak İblis secde etmemişti, ululanmıştı ve o, kâfirlerden olmuştu.

75- Ey İblis demişti, kudret ellerimle yarattığıma, ne mâni oldu da secde etmedin? Ululuk mu satmadasın, yoksa yücelerden misin sen?

76- O, ben demişti, ondan hayırlıyım, ateşten yarattın beni ve onuysa balçıktan halkettin.

77- Çık git buradan hemen demişti, gerçekten de taşlanmışsın sen.

78- Ve şüphe yok ki cezâ gününedek benden lânet sana.

79- Rabbim demişti, ölüleri dirilteceğin günedek öldürme beni.

80- Gerçekten de demişti, sen, ölmeyenlere katıl.

81- Bilinen vaktin gününe dek.

82- Gerçek demişti, yüceliğine andolsun ki onların hepsini azdıracağım.

83- Ancak içlerinden, ihlâsa eren kulların müstesnâ.

84- Bu gerçek demişti ve ben de gerçek olarak söylüyorum ki.

85- Andolsun, dolduracağım cehennemi seninle ve sana uyanların hepsiyle.

86- De ki: Ben, tebliğime karşılık, sizden bir ücret istemiyorum ve ben, kendiliğimden bir şey de istememekteyim.

87- O, ancak âlemlere bir öğüt.

88- Onun doğruluğunu, bir müddet sonra mutlaka bilip anlayacaksınız.

39- ZÜMER SURESİ

(10. âyeti Medenîdir denmiştir. 10, 11, 12. âyetleri Medenîdir diyenler de vardır. 71 ve 73. âyetlerinde inananların bölük bölük cennete, inanmayanların bölük bölük cehenneme gidecekleri anlatıldığı cihetle bu sûreye bölükler anlamına gelen Zümer adı verildiği gibi 20. âyetinde Tanrıdan çekinenlerin, cennette köşklere nail olacakları anlatıldığından köşkler anlamına Guref sûresi de denir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Kitabın indirilişi, üstün, hüküm ve hikmet sâhibi Allah tarafındandır.

2- Şüphe yok ki biz, o kitabı gerçek olarak indirdik sana, artık sen de, onun dininde bütün özünü ona bağla da ona kulluk et yalnız.

3- Bilin ki özden kulluk, yalnız Allah'a olur, ondan başka mâbutlar kabûl edenler, biz derler, onlara, ancak bizi Allah'a yakınlaştırıp mânevî bir yakınlık derecesine ulaştırırsınlar diye tapıyoruz; şüphe yok ki Allah, ihtilâfa düştükleri şeyler hakkında aralarında hükmeder; şüphe yok ki Allah, yalan söyleyen ve kâfirlikte ileri giden hiçbir kimseyi doğru yola sevketmez.

4- Allah, birisini oğul edinmek dileseydi elbette yarattıklarından birini seçerdi, yücedir, münezzehtir o bundan, odur bir ve her şeye üstün Allah.

5- Gökleri ve yeryüzünü gerçek olarak yaratmıştır; geceyi kısaltır, gündüze katar ve gündüzü kısaltır, geceye katar ve râm etmiştir güneşi ve ayı; hepsi de muayyen ve mukadder bir zamana dek akar-durur; bilin ki odur üstün olan ve suçları, cezâ vermeden önce ve tamâmıyla örten.

6- Sizi bir tek kişiden yarattı, sonra ondan da eşini halketti ve sizin için davarlardan erkekli-dişili, sekiz tane çift mahlûk meydana getirdi; sizi, analarınızın karınlarında ve üç karanlık içinde yaratıştan yaratışa düşürür; işte budur Rabbiniz ki onundur saltanat ve tedbîr; yoktur ondan başka tapacak, ondan nereye dönmedesiniz? 268[1]

[1] Deve, öküz, koyun, keçi; her birerinden birer çift, sekiz olur. Üç karanlıktan maksat, ana karnının, rahmin ve meşimenin karanlığıdır. Gecenin, yahut baba belinin, ana rahminin ve ana karnının karanlığıdır diyenler de vardır. Yaratıştan yaratışa düşürmek, meniden kan pıhtısı haline, o halden et haline getirmek, ette kemik, ilik, sinir ve saire yaratıp deriye bürümek ve canlandırıp dünyaya getirmektir.

7- Kâfir olursanız bilin ki Allah, sizden müstağnîdir ve fakat kullarının kâfir oluşuna da razı olmaz ve şükrederseniz sizden razı olur ve hiçbir kimse, bir başkasının yükünü yüklenemez; sonra da dönüp varacağınız yer, Rabbinizin tapısıdır da o, neler yaptığınızı haber verir size; şüphe yok ki.o, gönüllerde ne varsa hepsini bilir.

8- İnsan bir zarara uğrarsa tamâmıyla Rabbine dönerek dua eder, sonra, ona bir nîmet verdi mi önceden ona dua ettiğini unutur insan ve halkı, onun yolundan çıkarmak için Allah'a da eşler kabûl eder; de ki: Kâfirliğinle bir müddet geçin bakalım; hiç şüphe yok ki sen, cehennem ehlindensin.

9- Hiç o, âhiretten sakınarak ve Rabbinin rahmetini umarak geceleri secde eden, kıyamda bulunan ve böylece itâat ve ibâdet eden kişiye benzer mi? De ki: Eşit olur mu bilenlerle bilmeyenler? Bunu ancak aklı başında olanlar düşünür, bundan ancak onlar öğüt alır.

10- De ki: Ey inanan kullarım, çekinin Rabbinizden; bu dünyâda iyilik eden kişileredir iyilik ve Allah'ın yeryüzü, geniştir; sabredenlerin mükâfatları, sayısız bir sûrette ödenir.

11- De ki: Şüphe yok, onun dîninde, özümü yalnız ona bağlayarak Allah'a kulluk etmem emredildi bana.

12- Ve ona teslîm olanların ilki olmam, emredildi bana.

13- Ve de ki: Şüphe yok ki isyan edersem Rabbime, pek büyük günün azâbından korkarım ben.

14- De ki: dinimde, özüm ona bağlı, yalnız Allah'a kulluk ederim ben.

15- Artık siz, onu bırakıp dilediğinize kulluk edin. De ki: şüphe yok, ziyana düşenler, o kişilerdir ki kıyamet günü, kendilerini ve kendileriyle ilgisi olanları ziyana sokarlar; bilin ki budur apaçık ziyan.

16- Onların üstlerinde de ateşten tabakalar var, altlarında da tabakalar. İşte Allah, kullarını korkutmada bundan; ey kullarım, çekinin benden.

17- Şeytan'dan, ona kulluk etme hususunda sakınanlara ve Allah'a dönenlere gelince: onlara müjde olsun, müjdele kullarımı artık.

18- O kullarım ki sözü dinlerler de en güzeline uyarlar, onlar, öyle kişilerdir ki Allah, doğru yola sevk etmiştir onları ve onlardır aklı başında bulunanların ta kendileri.

19- Ya azap hükmünü hak edene ne dersin? Sen mi cehennemde bulunanı kurtaracaksın?

20- Fakat Rablerinden çekinenlerse, onlarındır köşkler, gene köşkler üstüne kurulmuş köşkler, altlarından ırmaklar akar, Allah'ın vaadidir; Allah vaadinden hiç caymaz.

21- Görmedin mi ki Allah, gökten yağmur yağdırmada, derken yağmur suyunu yeryüzündeki kaynaklara sızdırmada, sonra da o suyla çeşitli renklerde nebatlar bitirmede, sonra da onları kurutmada da sen onları görürsün ki sararmış, sonra da onları un-ufak etmede; şüphe yok ki bunda, aklı başında olanlara öğüt ve ibret var elbet.

22- Allah'ın, İslâm için gönlünü açtığı kişiye kim benzer ki o, gerçekten de Rabbinden bir ışığa, bir aydınlığa nâil olmuştur; yazıklar olsun Allah'ı anmıya karşı yürekleri kaskatı olanlara, onlardır apaçık bir sapıklık içinde olanlar.

23- Bir Allah'tır ki sözün en güzelini indirmiştir bir kitap halinde, bir kısmı, bir kısmına benzer, bir kısmı, bir kısmını gerçekleştirir, her şeyi tekrar-tekrar bildirir; Rablerinden korkanların tüyleri diken-diken olur onu dinlerken, sonra da bedenleri ve gönülleri, Allah'ı anmak için yumuşar; işte bu, Allah'ın bir hidâyetidir ki dilediğini, onunla doğru yola sevk eder ve Allah, kimi doğru yoldan saptırırsa ona yol gösterecek yoktur.

24- Kıyâmet gününde, yüzünü o kötü azaptan kurtarmaya çalışana kim benzer ki? Ve zâlimlere, kazandığımız şeylerin karşılığı olan azâbı tadın denir.

25- Onlardan öncekiler de yalanladılar da azap, hiç anlamadıkları, ummadıkları yerden gelip çatıverdi onlara.

26- Derken Allah, onlara dünyâ yaşayışındayken aşağılığı tattırdı ve âhiret azâbıyse elbette daha da büyük eğer bilselerdi.

27- Öğüt ve ibret alsınlar diye biz, andolsun ki, bu Kur'ân'da her çeşit örnek getirmedeyiz insanlara.

28- Çekinsinler diye Arapça, eğrisi-büğrüsü olmayan, dosdoğru Kur'ân bu.

29- Allah, bir örnek getirmede: Bir adamın ortakları var, ahlâkları kötü, geçimsiz ve birbirleriyle çekişip durmadalar ve bir adam da varki bir kişiye teslîm olmuş, yalnız onun hizmetinde, bunlar hiç bir olur mu? Hamd Allah'a, hayır, fakat çoğu bilmez.

30- Şüphe yok ki sen de öleceksin ve onlar da ölecekler.

31- Sonra da şüphesiz ki sizin, kıyâmet gününde Rabbinizin katında dâvanız görülür.

32- Kimdir Allah'a karşı yalan söyleyenden ve doğru, kendisine gelip anlatıldıktan sonra onu yalanlayandan daha zâlim? Kâfirlere, cehennemde yer yurt mu yok?

33- Doğrulukla gelen kişiye ve onun doğru olduğunu tasdik edenlere gelince: Onlardır çekinenlerin ta kendileri.

34- Onlarındır Rableri katında diledikleri; budur iyilik edenlerin mükâfâtı.

35- Allah, onların önce işledikleri en kötü suçları bile örtecek ve ettikleri iyiliklerin mükâfâtını daha da güzel bir sûrette verecek.

36- Allah, yetmez mi kuluna? Ve seni, ondan başka mâbut saydıklarıyla mı korkutuyorlar? Ve Allah kimi doğru yoldan saptırırsa ona yol gösterecek yoktur.

37- Ve Allah, kimi doğru yola sevk ederse onu saptıracak hiçbir kimse yok; Allah, öç alan üstün bir kudrete sâhip mi değildir?

38- Ve andolsun ki onlara, gökleri ve yeryüzünü kim yarattı diye sorsan elbette Allah derler. De ki: Gördünüz mü şu halde, onu bırakıp kimlere kulluk etmedesiniz? Allah, bana bir zarar vermek istese onun zararını giderebilir mi onlar, yahut bana rahmet etmek dilese rahmetini menedebilirler mi? De ki: Yeter bana Allah, ona dayansın dayananlar.

39- De ki: Ey kavmim, gücünüz neye yetiyorsa yapadurun, şüphe yok ki ben de yapmadayım, yakında bilir, anlarsınız.

40- Aşağılatıcı azap kime gelecek ve dâimî azâbı kim hakedecek?

41- Şüphe yok ki biz, o kitabı, insanlara bildirmen için gerçek olarak indirdik sana, artık doğru yolu bulanın faydası kendine ve kim yolunu azıtır da azarsa zararı, gene kendine ve sen, onlara bir koruyucu değilsin.

42- Allah, ölüm zamânında, ölenin rûhunu alır, ölmeyecek kişinin de uyuduğu zaman; ölümün mukadder olanın rûhunu, gerçekten de geri vermez, öbürünün rûhunuysa yollar muayyen ve mukadder bir zamanadek; şüphe yok ki bunda, düşünen topluluğa bir delil var.

43- Yoksa, Allah'ı bırakıp da şefâatçiler mi kabûl ettiler? De ki: Onların hiçbir şeye güçleri yetmez ve hiçbir şey akıl etmezler, değil mi?

44- De ki: Bütün şefâat, Allah'ın; onundur göklerin ve yeryüzünün saltanatı ve tedbîri, sonra da dönüp onun tapısına gideceksiniz.

45- Allah bir olarak övülüp anıldı mı âhirete inanmayanların yüreklerinden bir nefrettir kopar, fakat ondan başka, onların mâbut sandıkları anılınca ferahlanıp sevinirler.

46- De ki: Gökleri ve yeryüzünü yaratan, gizliyi de, açıkta olanı da bilen Allah'ım, ihtilâfa düştükleri şeyler hakkında, kullarının arasında sen hüküm vereceksin.

47- Yeryüzünde ne varsa hepsi ve onlarla berâber de daha bir misli, zulmedenlerin olsa kıyâmet günü, azâbın kötülüğünü giderip kurtulmak için elbette bağışlarlardı; ve o gün, onların hiç hesaplamakdıkları şeyler, Allah tarafından karşılarına çıkarılıverecek.

48- Kazandıkları kötülükler, ortaya çıkmıştır ve alay ettikleri şey, başlarına gelmiştir.

49- İnsana bir zarar geldi mi bizi çağırır, sonra katımızdan bir nîmet verdik mi ona, der ki: Bana bu nîmet, bilgim yüzünden verilmiştir; hayır, o bir sınamadır ve fakat çoğu bilmez.

50- Gerçekten, onlardan öncekiler de bu sözü söylemişlerdi de kazandıkları şeylerin, onlara hiçbir faydası dokunmamıştı.

51- Derken kazandıkları, elde ettikleri şeylerin kötülüklerine uğramışlardı. Bunlardan zulmedenler de kazançlarının kötülüklerine uğrayacaklar, suçlarının mücâzâtını görecekler ve onlar, bizim vereceğimiz cezâya mâni olamazlar.

52- Bilmezler mi ki Allah, şüphe yok ki dilediğinin rızkını bollaştırır ve dilediğinin daraltır. Şüphe yok ki bunda, inananlara deliller var elbet.

53- De ki: Ey nefislerine uyup hadden aşırı hareket eden kullarım, Allah rahmetinden ümit kesmeyin; şüphe yok ki Allah, bütün suçları örter, şüphe yok ki o, suçları örter, rahîmdir.

54- Ve dönün Rabbinize ve teslîm olun ona, size azap gelip çatmadan, sonra yardım edilmez size.

55- Ve uyun Rabbinizden size indirilen en güzel kitaba, Kur'ân'a, ansızın ve siz hiç anlamadan size azap gelip çatmadan önce.

56- Herkesin, Allah katından bir sevap kazanamadım, hey gidi hey ve gerçekten de alay edenlerdendim dediği.

57- Yahut Allah beni doğru yola sevketseydi elbette çekinenlerden olurdum dediği.

58- Yahut da azâbı görünce, bir kere daha dünyâya dönmeme imkân olsaydı mutlaka iyilik edenlerden olurdum dediği günden önce.

59- Hayır, dönemezsin; sana bunca delillerim geldiği halde yalanladın onları ve ululuk satmaya kalkıştın ve kâfirlerden oldun.

60- Ve kıyâmet günü görürsün ki Allah'a karşı yalan söyleyenlerin yüzleri, kapkara olur; ululananlara cehennemde yer-yurt mu yok?

61- Allah, kendisinden çekinenleri, kurtuluşlarına sebep olan şeyle kurtarır, onlar, bir kötülüğe uğramazlar ve mahzun da olmazlar.

62- Allah, her şeyi yaratandır ve o, her şeyi korur.

63- Onundur kilitleri göklerin ve yeryüzünün ve Allah'ın delillerini yalanlayanlara gelince: Onlardır ziyana uğrayanların ta kendileri.

64- De ki: Allah'tan başkasına kulluk etmemi mi emrediyorsunuz bana a bilgisizler.

65- Ve andolsun ki sana ve senden öncekilere, gerçekten de şirk koşarsan yaptıklarını boşa çıkarırım ve elbette ziyana uğrayanlardan olursun diye vahyedildi.

66- Hayır, artık Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol.

67- Allah'ı, gereği gibi ululamadılar ve yeryüzü, kıyâmet gününde, tamâmıyla kudret avucundadır onun ve gökler de, kudretiyle dürülmüştür; münezzehtir ve yücedir o, şirk koşanların şirk koştukları şeylerden.

68- Ve Sûr'a üfürülmüştür de göklerdekilerin ve yeryüzündekilerin hepsi de, o sesin şiddetinden ölüp gitmiştir, sonra bir daha üfürülünce o zaman hepsi dirilmiştir, ne olacak diye bakınıp durmadalar.

69- Ve ışıklanmıştır yeryüzü, Rabbinin nûruyla ve yaptıklarının yazıldığı kitap, ellerine verilmiştir ve peygamberlerle tanıklar, getirilmiştir ve aralarında, gerçek bir hükümle hükmedilmiştir ve onlara zulmedilmemiştir.

70- Ve herkese, ne yaptıysa karşılığı, ödenmiştir ve o, ne yaptıklarını daha iyi bilir.

71- Ve kâfir olanlar, bölük-bölük cehenneme sürülmüştür, oraya geldikleri zaman kapıları açılmıştır da bekçileri, onlara, sizin içinizden, Rabbinizin âyetlerini okuyan ve sizi, bugüne kavuşacağınızı söyleyerek korkutan peygamberler gelmedi mi size derler. Onlar da evet derler ve fakat azap hükmü, hak olmuştur kâfirlere.

72- Girin denilir cehennem kapılarından, ebedî kalırsınız orada; ululananların ne de kötüdür yurtları.

73- Ve Rablerinden çekinenler de bölük-bölük cennete sürülmüştür, oraya geldikleri zaman kapıları açılmıştır da bekçileri, esenlik size, tertemiz oldunuz, artık girin ebedî olarak derler.

74- Onlar da hamd Allah'a ki derler, bize vaadettiğini gerçekleştirdi ve cennetten, dilediğimiz yerde konaklamamız için bu yeri mîras verdi bize; ne de güzeldir iyi işlerde bulunanların mükâfâtı.

75- Ve görürsün ki, melekler, Rablerine hamd ederek onu tenzîh edip arşın çevresinde dönmedeler ve aralarında gerçek bir adâletle hükmedilmiştir ve denilmiştir ki: Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a.

40- MÜ'MİN SURESİ

(İbn-i Abbas ve Katâde'ye göre 56 ve 57. âyetler Medenîdir. Hasen'e göre 55. âyette namaz emredilmededir. Namaz, Medine'de farzedildiği cihetle bu âyet Medenîdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Hâ mîm.

2- Bu kitap, üstün ve her şeyi bilen Allah tarafından indirilmiştir.

3- Odur suçları örten ve tövbeleri kabûl eden ve azâbı şiddetli olan ve kullarına nîmetler ihsân eden; yoktur ondan başka tapacak ve dönüp varılacak yer, onun tapısıdır ancak.

4- Allah'ın delilleri hakkında, ancak kâfir olanlar çekişirler, onların, şehirlerde dönüp dolaşmaları aldatmasın seni.

5- Onlardan önce de Nûh kavmi, yalanladı, onlardan sonraysa bölük-bölük halk ve her ümmet, peygamberini yalanlamayı kendine iş edindi, buna kasdetti, onu öldürmek istedi ve gerçeği boşa çıkarmak için boş şeylere dayanarak çekiştiler, derken onları helâk ediverdim; azap nasıl olurmuş, görsünler.

6- İşte böylece Rabbinin verdiği hüküm, kâfirlere hak oldu: Şüphe yok ki onlar, cehennemliktir.

7- Arşı taşıyanlarla onun çevresindekiler, Rablerine hamd ederek onu tenzîh ederler ve inanırlar ona ve inananlara yarlıganma dilerler, Rabbimiz derler, rahmetin ve bilgin, her şeyi kavramış, kaplamıştır, artık tövbe edenleri ve senin yoluna uyanları yarlıga ve koru onları, yakıp kavuran cehennem azâbından.

8- Rabbimiz ve sok onları ebedî Adn cennetlerine, nitekim vait de etmiştin onlara ve atalarından ve eşlerinden ve soylarından kendilerini düzgün bir hâle getirenlere. Şüphe yok ki sen, üstünsün, hüküm ve hikmet sâhibisin.

9- Ve koru onları kötülüklerden ve kimi kötülüklerden korursan o gün, gerçekten de ona acımışsın ve budur işte o pek büyük kurtuluş, murâda eriş.

10- Şüphe yok ki kâfir olanlara nidâ edilir de denir ki: Bugün kendinize karşı duyduğunuz nefretten, buğuzdan daha büyüktü size karşı Allah'ın duyduğu nefret ve buğuz o zaman ki inanca çağrılıyordunuz da kâfir oluyordunuz siz.

11- Onlarsa Rabbimiz derler, iki kere öldürdün bizi ve iki kere dirilttin, artık suçlarımızı da söyledik, buradan çıkmamıza bir yol yok mu?269[1]

[1] Birinci ölüm dünyadaki tabiî ölüm, ikinci ölüm haşredilmeden önce kabirdeki ölümdür. İlk diriltme dünyaya getirmedir. İkinci diriltme, kabirde, soru meleklerine cevap vermek için diriltmedir. Bâzılarına göreyse ilk öldürme meni haline getiriş, ilk diriltme doğumla dünyaya geliştir. İkinci ölüm, tabiî ölümdür, ikinci diriltme de kıyamette haşretmedir.

12- Bu da, Allah birdir dendi mi kâfir olmamızdan ve ona eşler olduğu söylenince inanmanızdandır; artık hüküm, pek yüce ve pek büyük Allah'ın.

13- Öyle bir mâbuttur ki delillerini göstermededir size ve rızıklandırmak için gökten yağmur yağdırmadadır size ve ona dönen kişiden başkası ibret ve öğüt almaz bundan.

14- Artık, dîninde, özünüzü tamâmıyla ona bağlıyarak çağırın Allah'ı kâfirler istemese de.

15- Dostlarının derecelerini yüceltir, arşın sâhibidir; kavuşma gününden korkutmak için kullarından dilediğine Rûh'u, emriyle indirir.

16- O kavuşma günü, onlar, kabirlerinden çıkarlar, Allah'a karşı hiçbir şeyleri gizli kalmaz; o gün, saltanat ve tedbîr kimindir, bir ve her şeye üstün Allah'ın.

17- O gün herkes, ne kazandıysa onun karşılığını bulur; o gün zulüm yoktur; şüphe yok ki Allah'ın hesâbı, pek tezdir.

18- Ve onları, yaklaşmakta olan o günle korkut, o gün, korkudan yürekler, ağızlara gelir, gönüller, dertle dolar, zâlimlere ne yardımı dokunacak bir dost bulunur, ne şefâati kabûl edilecek bir şefâatçi.

19- O, hıyânetle gizlice bakışı da bilir, gönüllerde gizlenen şeyleri de.

20- Ve Allah, gerçek olarak hükmeder. Ondan başka kulluk ettikleri şeyler, hiçbir şey hakkında hüküm veremezler; şüphe yok ki Allah, her şeyi duyar, bilir.

21- Yeryüzünü gezip dolaşmazlar mı ki onlardan önce gelip geçenlerin ne olmuş sonları, bir bakıp görsünler? Onlar, kuvvet bakımından da üstündü bunlardan, yeryüzünde yaptıkları şeyler bakımından da; derken kâfir oldular da Allah, onları helâk ediverdi ve onları, Allah'a karşı koruyacak hiçbir kimse çıkmadı.

22- Bu da, peygamberleri, onlara apaçık delillerle geldi mi, inkâr etmelerindendir, derken Allah onları helâk edivermiştir; şüphe yok ki o, kuvvetlidir, azâbı da çetindir onun.

23- Ve andolsun ki Mûsâ'yı delillerimizle ve apaçık bir burhanla göndermiştik.

24- Firavun'a, Hâmân'a ve Kârun'a; derken onlar, bu demişlerdi, pek yalancı bir büyücü.

25- Mûsâ, katımızdan gerçekle onlara gelince öldürün demişlerdi, onunla berâber inananların oğullarını ve bırakın kadınlarını; kâfirlerin düzeni, ancak gerçekten dışarıdır, boştur.

26- Ve Firavun, bırakın beni de dedi, Mûsâ'yı öldüreyim ve Rabbini çağırsın bakalım; şüphe yok ki ben, dininizi değiştireceğinden, yahut da yeryüzünde bir bozgun çıkaracağından korkuyorum.

27- Ve Mûsâ, ben dedi, şüphe yok ki soru gününe inanmayan her ululuk satan kişinin şerrinden, Rabbime ve Rabbinize sığınırım.

28- Ve Firavun'un soyundan inanan ve inancını gizleyen bir er, dedi ki: Rabbim Allah'tır dediği için mi adam öldüreceksiniz ve gerçekten de o, Rabbinizden apaçık deliller de getirmiştir size ve yalancıysa yalanı kendisine âit ve doğru söylüyorsa size vaadettiklerinin bir kısmına uğrarsınız; şüphe yok ki Allah, haddini aşan ve çok yalan söyleyen kişiyi doğru yola sevketmez.270[2]

[2] Adının Ciba olduğu rivâyet edilen bir zat. İbn-i Abbas, Firavun soyu içinde bu adamdan ve bir de kadından başka inanmış yoktu demiştir. 28. sûrenin 20. âyetinde de bahsedilen zat, budur.

29- Ey kavmim, bugün saltanat sizin, üstünsünüz yeryüzünde, fakat Allah'ın azâbı gelince kim kurtaracak bizi? Firavun dedi ki: Ben size hangi reyi işâret ediyorsam o, tamâmıyla doğrudur ve ben sizi, doğru-dürüst yoldan başka bir yola sevketmiyorum.

30- O inanan, ey kavmim dedi, ben bir bölük ümmetin uğradıkları azâba uğrayacaksınız diye korkuyorum.

31- Nûh, Âd ve Semûd kavimlerine ve onlardan sonrakilere olduğu gibi ve Allah, kullarına zulmetmeyi istemez.

32- Ve ey kavmim, ben, o feryâdü figan, o boşuna bağırıp söylenme günündeki hâlinizden korkuyorum.

33- O gün, bir gündür ki arkanızı döndürüp kaçacaksınız ama doğru cehenneme gideceksiniz ve Allah'ın azâbından sizi bir kurtaran olmayacak ve Allah, kimi doğru yoldan çıkarıp saptırdıysa ona bir yol gösteren yoktur.

34- Ve andolsun ki daha önce Yûsuf da, apaçık delillerle gelmişti de size getirdiği şey hakkında bir türlü şüpheden kurtulamamıştınız, sonunda ölünce de artık dediniz, bundan sonra Allah, başka bir peygamber göndermez kesin olarak; işte Allah, haddini aşan şüpheli kişiyi böyle saptırır.

35- Öyle kişilerdir onlar ki kendilerine hiçbir kesin delil gelmediği halde Allah'ın delilleri hakkında çekişmiye girişirler; Allah katında da bir nefrete ve buğza uğrarlar, inananlar katında da; Allah, her kibirli ve cebbar kişinin gönlünü böyle mühürler işte.

36- Ve Firavun, ey Hâmân demişti, bana bir köşk yap da belki kapılara erişirim.

37- Göklerin kapılarına ve derken Mûsâ'nın mâbûdunu anlamış olurum ve gerçekten de sanıyorum ki o, yalancı ve Firavun'a, kötü işi, böyle bezendi de böyle çıkarıldı yoldan ve Firavun'un düzeni, ancak ziyana uğradı, boşa çıktı.

38- Ve inanan da ey kavmim dedi, bana uyun da size doğru yolu göstereyim.

39- Ey kavmim, şu dünyâ yaşayışı, ancak geçici bir metâdan ibâret ve şüphe yok ki âhirettir, karar edilecek yurt.

40- Kim bir kötülükte bulunursa ancak onun misli olan bir cezâ ile cezâlanır ve erkek olsun, kadın olsun, inanarak iyi bir işte bulunansa işte o çeşit kişilerdir ki cennete girerler, orada sayısız rızıklanırlar.

41- Ve ey kavmim, ne oluyor bana da ben sizi kurtuluşa çağırmadayım, halbuki siz beni ateşe çağırıyorsunuz.

42- Allah'a kâfir olmaya ve ona şirk koşmaya çağırıyorsunuz beni bu hususta hiçbir bilgim olmadığı halde ve bense sizi üstün ve bütün suçları tamâmıyla örten mâbûda çağırmadayım.

43- Gerçeğin ta kendisi şu ki: Siz beni, dünyâda da çağırmaya salâhiyetli olmayan, âhirette de salâhiyetli olmayan birşeye çağırıyorsunuz ancak ve dönüp gideceğimiz yer, Allah tapısıdır ve şüphe yok ki haddini aşanlar, cehennem ehlinin ta kendileridir.

44- Yakında, size neler dediysem, anlıyacak, hatırlıyacaksınız onları ve ben, işimi Allah'a ısmarladım; şüphe yok ki Allah, kullarını görür.

45- Derken Allah, onların düzenlerinin kötülüklerinden korudu onu ve Firavun soyunaysa azâbın kötüsü gelip çattı.

46- Ateş, sabah-akşam, onlara gösterilecek ve kıyâmetin koptuğu günde Firavun soyunu denecek, sokun azâbın en çetinine.

47- Ve ateşte, birbirleriyle çekişmeye başladıkları zaman düşkünler, ululuk satanlara diyecekler ki: Gerçekten size uymuştuk, sizin adamlarınızdık biz, ateşin bir miktârını olsun defedebilir misiniz bizden?

48- Ululuk satanlarsa, şüphe yok ki diyecekler, hepimiz de ateş içindeyiz; şüphe yok ki Allah, kullar arasında hükmetti.

49- Ve ateştekiler, cehennemin kapıcılarına, Rabbinize yalvarın da diyecekler, ne olur, bir günceğiz olsun azâbımızı hafifletsin.

50- Onlar da, peygamberleriniz, apaçık delillerle gelmedi miydi size diyecekler; onlar, evet diyecekler, bekçiler, öyleyse diyecekler, siz yalvarın ve kâfirlerin duâsıysa ancak boşa gider.

51- Şüphe yok ki biz, elbette peygamberlerimize ve inananlara, dünyâ yaşayışında da yardım ederiz, tanıkların getirileceği günde de.

52- Bir gündür o gün ki zâlimlerin özürleri fayda vermez ve onlaradır lânet ve onlarındır kötü yer-yurt.

53- Ve andolsun ki biz, Mûsâ'ya doğru yolu gösteren kitabı verdik ve İsrail-oğullarını da mîrasçı ettik o kitaba ki.

54- Aklı başında olanları doğru yola sevk eder, onlara ibrettir, öğüttür.

55- Artık sabret, şüphe yok ki Allah'ın vaadi gerçektir ve suçunun yarlıganmasını dile ve akşam ve sabah çağlarında, Rabbine hamd ederek tenzîh et onu.271[3]

[3] Akşam çağlarında Rabbi tenzîh, akşam ve yatsı namazlarını kılmaktır. Sabah çağlarındaki tenzîh, sabahtan akşama dek geçen vakit içinde, gün doğmadan sabah namazını, zeval vaktinden sonra öğleyi, ondan sonra da ikindiyi kılmaktır.

56- Allah'ın âyetleri hakkında, kendilerine hiçbir kesin delil gelmemişken çekişmeye girişenlerin gönüllerinde, ancak ulaşmalarına imkân olmayan bir büyüklenme duygusu var; artık Allah'a sığın, şüphe yok ki o, duyar, görür.

57- Elbette gökleri ve yeryüzünü yaratmak, insanları yaratmaktan daha büyük bir şey ve fakat insanların çoğu bilmez.

58- Ve eşit değildir körle gören ve inanıp iyi işlerde bulunanla kötülükler eden; ne de az düşünmede, ne de az ibret almadasınız.

59- Kıyâmet, elbette kopacak, şüphe yok bunda ve fakat insanların çoğu inanmaz.

60- Ve Rabbiniz dedi ki: Çağırın beni, icâbet edeyim size; şüphe yok ki bana kulluk etmekten, ululuk satarak çekinenler, aşağılık bir halde cehenneme gireceklerdir. 272[4]

[4] Kulluk etmekten maksat, âyetin açıkça delâletine göre duadır.

61- Öyle bir Allah'tır ki size geceyi yarattı, dinlenmeniz için ve gündüzü yarattı, göre-göre işlerinizi yapmanız için; şüphe yok ki Allah, elbette insanlara karşı lütuf ve ihsân sâhibidir ve fakat insanların çoğu şükretmez.

62- İşte budur Rabbiniz Allah ki her şeyi halk eden odur, yoktur ondan başka tapacak; ne diye asılsız şeylere kapılmadasınız?

63- İşte böyle kapılırlar Allah'ın delillerini, bile-bile inkâr edenler.

64- Bir Allah'tır ki yeryüzünü, size karâr edecek bir yurt, göğü de bir kubbe olarak yaratmıştır ve size sûret vermiştir, sûretinizi de en güzel bir şekle sokmuştur ve sizi, tertemiz şeylerle rızıklandırmıştır; işte budur Rabbiniz; ne yücedir âlemlerin Rabbi Allah.

65- Odur daimî diri, yoktur ondan başka tapacak, artık onun dîninde, yüreğinizi ona bağlayarak çağırın onu; hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a.

66- De ki: Şüphe yok ki ben, Allah'tan başka sizin taptıklarınıza tapmaktan menedildim, Rabbimden apaçık deliller gelince bana ve âlemlerin Rabbine teslîm olmam emredildi bana.

67- Öyle bir mâbuttur ki sizi topraktan, sonra bir katre sudan, sonra bir pıhtı kandan yaratmıştır, sonra sizi, çocuk olarak dünyâya çıkarmıştır, sonra ergenlik çağına erişmeniz, sonra da ihtiyar olmanız için sizi yaşatmadadır ve sizden, daha önce öldürülen de var ve hepinizi de muayyen ve mukadder bir zamanadek yaşatır ve bütün bunlar da akıl edesiniz diye olup biter.

68- Öyle bir mâbuttur ki diriltir ve öldürür; derken bir işin olmasını hükmetti mi ancak, ol der o işe, oluverir.

69- Görmedin mi Allah'ın delilleri hakkında çekişmeye girişenleri, nereye gitmedeler, neye kapılmadalar?

70- Onlar, öyle kişilerdir ki kitabı ve peygamberlerimizle gönderdiğimiz şeyleri yalanlamışlardır, yakında bilip anlayacaklar.

71- Boyunlarına demirden lâleler ve zincirler takılıp sürüklendikleri zaman.

72- Sıcak su içinde, sonra cehenneme atıldıkları zaman.

73- Sonra da denecek ki nerede şirk koştuklarınız,

74- Allah'ı bırakıp da? Diyecekler ki: Gözümüzden kayboldular, zâten de bundan önce tapmaya lâyık birşeye tapmamıştık biz; işte Allah, kâfirleri böyle saptırır.

75- Bu da, yeryüzünde haksız yere sevinip övündüğünüzden ve ululanıp kendinizi gördüğünüzdendir.

76- Girin kapılarından cehennemin, orada ebedî olarak kalacaksınız; gerçekten de ululananların yeri-yurdu, ne de kötüdür.

77- Artık sabret, şüphe yok ki Allah'ın vaadi gerçektir. Derken ya onlara vaadettiğimiz şeylerin bâzısını göstereceğiz sana, yahut da seni öldüreceğiz, derken hepsi de dönüp tapımıza gelecekler.

78- Ve andolsun ki senden önce nice peygamberler gönderdik, onlardan, sana anlattıklarımız da var, anlatmadıklarımız da ve hiç bir peygamber, Allah'ın izni olmadıkça bir delil, bir mûcize gösteremez; derken Allah'ın emri gelince gerçek olarak hükmedilir ve işte buracıkta, boş şeylere uyanlar, ziyan eder gider.

79- Öyle bir Allah'tır ki onların bir kısmına binin, bir kısmını da yiyin diye davarlar yaratmıştır size.

80- Ve onlarda başka faydalar da var size ve gönüllerinizdeki murâda ulaşmak için onlara ve gemilere biniyorsunuz.

81- Ve size delillerini göstermede, Allah'ın delillerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

82- Yeryüzünü gezip dolaşmazlar mı ki onlardan önce gelip geçenlerin ne olmuş sonları, bir bakıp görsünler? Onlar, topluluk bakımından daha çoktu, kuvvet ve yeryüzünde yaptıkları şeyler bakımından da daha üstündü bunlardan; derken elde ettikleri şeylerin, onlara hiçbir faydası olmadı.

83- Peygamberleri, apaçık delillerle onlara gelince kendilerindeki bilgiye güvenip övündüler, kendilerini gördüler de alay ettikleri şey, başlarına geliverdi.

84- Derken azâbını görünce de Allah'ın birliğine inandık dediler ve şirk koştuğumuz şeyleri inkâr ettik.

85- Fakat azâbımızı gördükleri zaman inanmaları, onlara bir fayda vermez; Allah'ın, kulları hakkında icrâ edilegelen yolu-yoradamıdır bu ve işte buracıkta kâfirler, ziyan edip giderler.

41- FUSSİLET SURESİ

(3. âyetinde Kur'ân, âyetleri tamâmıyla açıklanmış bir kitaptır diye övüldüğü için bu anlama gelen Fussılet diye de anılır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Hâ mîm.

2- Rahman ve rahîmden indirilmiştir.

3- Bir kitaptır ki tamâmıyla açıklanmıştır âyetleri, Arapça Kur'ân'dır bilen topluluğa.

4- Müjdecidir ve korkutucu, fakat çoğu yüz çevirmiştir, onlar, duymazlar.

5- Ve derler ki: Bizi dâvet ettiğin şeye karşı gönüllerimizde perdeler var ve kulaklarımızda ağırlık var ve seninle bizim aramızda da bir perde var, artık sen, dinince çalış, biz de çalışmadayız.

6- De ki: Ben, ancak sizin gibi bir insanım, bana vahyedilmede ki mâbûdunuz ancak bir mâbut; artık dosdoğru ona yönelin ve yarlıganma dileyin ondan; ve yazıklar olsun şirk koşanlara.

7- Öyle kişilerdir onlar ki zekât vermezler ve onlar, âhirete inanmayanların da ta kendileridir.

8- İnanan ve iyi işlerde bulunanlarsa: Onlarındır minnetsiz mükâfat.

9- De ki: Siz mi kâfir olmadasınız, inkâr etmedesiniz bir mâbûdu ki yeryüzünü iki günde yaratmıştır ve siz mi ona eşler kabul etmedesiniz? Budur işte âlemlerin Rabbi.

10- Ve yeryüzünün üstünde metin dağlar yaratmıştır ve kutlamıştır orasını, bereket ihsân etmiştir ve rızık olacak şeyleri takdîr etmiştir de meydana getirmiştir bunları orada, tam dört gün içinde, dileyenler için hepsi de eşittir.273[1]

[1] Bu dört günde 9. âyette bildirilen iki gün dahildir.

11- Sonra bir duman halinde olan göğü yaratmayı hükmetmiştir de ona ve yeryüzüne, dileyerek-dilemeyerek meydana gelin demiştir, ikisi de, dileyerek geldik demişlerdir.

12- Derken onları yedi gök olarak iki günde yaratmış ve her göğe yapacağı işi vahyetmiştir. Ve dünyâ göğünü kandillerle bezedik ve koruduk; işte bu, üstün olan ve her şeyi bilen mâbûdun takdîridir.

13- Yüz çevirirlerse artık de ki: Sizi, Âd ve Semûd'un uğradıkları helâk edici azâba benzer bir azapla korkutmadayım.

14- Hani onlara, kendilerinden önce de, kendilerinden sonra da peygamberler gelmişti de Allah'tan başkasına kulluk etmeyin demişlerdi. Onlar, Rabbimiz dileseydi demişlerdi, melekler indirirdi elbette, biz, gerçekten de sizin gönderildiğiniz şeyleri inkâr etmedeyiz.

15- Âd'a gelince: Gerçekten de yeryüzünde, haksız yere ululanmaya kalkıştılar ve kimdir dediler, bizden daha kuvvetli? Görmediler mi ki şüphe yok, onları halkeden Allah, onlardan da kuvvetlidir; ve onlar, delillerimizi bile-bile inkâr ediyorlardı.

16- Derken onlara, dünyâ yaşayışında, aşağılık azâbını tatsınlar diye uğursuz günlerde bir kasırgadır, yolladık ve elbette âhiret azâbı, daha da aşağılatıcıdır ve onlar, bir yardım da görmezler.274[2]

[2] Uğursuz günler, azap geldiği içindir. Tozlu dumanlı, yahut soğuk günlere de Araplar, uğursuz günler der.

17- Semûd'aysa doğru yolu gösterdik de onlar, körlüğü, hidâyetten üstün görüp sevdiler, onları da, kazandıklarına karşılık aşağılatıcı bir azâbın gelip çatıvermesiyle helâk ettim.

18- Ve inananları kurtardık ve onlar, çekinen kişilerdi.

19- Ve o gün, Allah düşmanları, bir araya toplanır da toplu bir halde cehenneme sürülürler.

20- Oraya gelince de kulakları, gözleri ve derileri, yaptıkları şeyler hakkında, kendi aleyhlerine tanıklıkta bulunur.

21- Ve bedenlerine, ne diye aleyhimizde tanıklık ettiniz derler, onlar da her şeyi söyleten Allah derler, bizi de söyletti ve odur sizi halkeden ilk defa ve gene de dönüp onun tapısına varacaksınız.

22- Ve siz, kulaklarınızın, gözlerinizin, derilerinizin, aleyhinizde tanıklık edeceklerini ummuyor, onlardan hiçbir şeyinizi gizlemiyordunuz ve hattâ sanıyordunuz ki yaptıklarınızın çoğunu Allah bile, şüphe yok ki bilmez.

23- Ve Rabbiniz hakkında beslediğiniz şu kötü zan yok mu, sizi o helâk etti de ziyana uğrayıverdiniz.

24- Artık sabredebilirlerse ateştir yurtları onların ve onlar suçlarından geçilmesini isterlerse dilekleri kabûl edilmez.

25- Ve onlara öyle arkadaşlar hazırladık ve verdik ki önlerindeki dünyâ işlerini ve artlarındaki âhireti inkâr etmeyi bezediler onlara ve onlardan önce, cinlerden ve insanlardan gelip geçmiş ümmetler arasında azap hükmünü hakettiler, şüphe yok ki onlar, ziyana uğrayanlardandı.

26- Ve kâfir olanlar, dediler ki: Şu Kur'ân'ı dinlemeyin ve okunurken gürültü edin, bağırıp çağırın da onun sesini bastırın.

27- Biz de mutlaka kâfir olanlara çetin bir azâbı tattıracağız ve yaptıkları şeyin en kötü karşılığıyle cezâlandıracağız onları.

28- İşte bu ateş, Allah düşmanlarının cezâsıdır, onlara, ebedîlik var orada; bu da delillerimizi bile-bile inkâr etmelerinin karşılığı.

29- Ve kâfir olanlar, Rabbimiz diyecekler, cinlerden, insanlardan, bizi azdıranları göster bize de en aşağılık bir hâle gelmeleri için onları ayaklarımızın altına alalım.

30- Gerçekten de, Rabbimiz Allah'tır dedikten sonra da dosdoğru hareket edenlere melekler indiririz de sakın korkmayın ve mahzûn olmayın ve müjdelenin, sevinin size vaadedilen cennetle deriz.

31- Biz, dünyâ yaşayışında da size dostuz, âhirette de ve burada, canınız ne isterse var ve burada dilediğiniz her şey sizin.

32- Suçları örtenden, rahîm olandan bir ziyafet, bir ihsân bu.

33- Allah'a çağırandan ve iyi işlerde bulunandan ve şüphe yok ki ben Müslümanlardanım diyenden daha güzel sözlü kimdir ki?275[3]

[3] Allah'a çağıran, ezan okuyandır.

34- Ve eşit değildir iyilikle kötülük. Kötülüğü, en güzel bir muâmeleyle karşıla, gider, bir de bakarsın ki aranızda düşmanlık olan kişi, sanki senin en yakın bir dostun.

35- Bu huy, sabredenlerden başkasına verilmez ve akıldan, tedbîrden büyük bir hisseye sâhip olmayanlara bu huy, nasîp olmaz.

36- Ve eğer Şeytan, seni vesveseye düşürür de bu huydan geçirmeye kalkışırsa hemen sığın Allah'a; şüphe yok ki o, her şeyi duyar, bilir.

37- Ve onun delillerindendir gece ve gündüz ve güneş ve ay; secde etmeyin ne güneşe, ne de aya ve secde edin, onları yaratan Allah'a, yalnız ona kulluk ediyorsanız.

38- Eğer ululanmaya kalkışır, bunu kabûl etmezlerse zâten Rabbinin katındakiler, gece ve gündüz, onu tenzîh etmededir durmadan, dinlenmeden ve usanmadan.

39- Ve onun delillerindendir, şüphesiz, yeryüzünü kupkuru, donmuş bir halde görürsün, derken oraya yağmur yağdırdık mı harekete gelir, kabarır, yeşerir, nebatlar bitirir; onu dirilten, elbette ölüyü de diriltir şüphe yok ki onun, her şeye gücü yeter.

40- Bizim delillerimizle eğri yola sapanlar gizli değildir bize. Artık ateşe atılan mı hayırlıdır, yoksa kıyâmet günü emîn olarak gelen mi? Ne dilerseniz yapın, şüphe yok ki o, bütün yaptıklarınızı görür.

41- Kur'ân, kendisine tebliğ edildikten sonra kâfir olanlar; ve hem de şüphe yok ki bu Kur'ân, eşsiz ve sütün bir kitaptır ki.

42- Ne önceden onun hükümlerini iptâl eden bir kitap gelmiştir, ne de ondan sonra gelir ve bâtıl, ona zarar veremez; hüküm ve hikmet sâhibinden, hamde lâyık mâbut tarafından indirilmiştir.

43- Zâten sana söylenen, ancak senden önceki peygamberlere de söylenen sözlerdir; şüphe yok ki Rabbin, suçları örtme sıfatına sâhip olmakla berâber elemli bir azâba da sâhiptir.

44- Eğer yabancı bir dille meydana getirseydik Kur'ân'ı, elbette derlerdi ki âyetleri Arapça olarak açıklansaydı da anlasaydık olmaz mıydı? Bu, yabancı bir dille söylenmiş söz, söyleyen de Arap ha? De ki: O, inananlara doğru yolu gösterir ve şifâdır; inanmayanlarınsa kulaklarında ağırlık var ve Kur'ân, onları kör etmede; sanki onlara pek uzak bir yerden nidâ edilmede.

45- Ve andolsun ki biz Mûsâ'ya da kitap verdik de o kitapta ihtilâfa düştüler ve eğer Rabbinden azaplarının mukadder bir zamâna tehîr edilmesi hakkında bir emir verilmemiş olsaydı çoktan hükmedilirdi aralarında ve şüphe yok ki onlar, bu hususta elbette şüphe içindeler, tereddüde düşmüşler.

46- Ve kim iyi bir iş yaparsa faydası kendisinedir ve kim kötülükte bulunursa zararı kendisine ve Rabbin, kullarına zulmetmez kesin olarak.

47- Kıyâmetin, ne vakit kopacağına dâir bilgi, Allah'a âittir ve onun hükmü ve bilgisi olmadan meyveler, tomurcuklarından ve kabuklarından çıkamaz ve hiçbir kadın gebe kalamaz ve çocuğunu doğuramaz ve o gün, nerede şeriklerim diye nidâ edilir onlara da sana bildirdik zâten derler, bu hususta bir tanığımız bile yok.

48- Ve önceden çağırdıkları putlar, gözlerinden kaybolup gitmiştir ve onlar, kaçıp sığınacakları bir yerleri olmadığını da iyiden-iyiye anlamışlardır.

49- İnsan, hayır istemekten hiç usanmaz ve bir şerre uğrarsa da iyiden-iyiye yeise düşer, ümitsizliğe kapılıp gider.

50- Ve andolsun ki bir sıkıntıdan sonra katımızdan bir rahmet tattırsak ona, bu der, zâten benim hakkım ve hiç sanmıyorum ki kıyâmet kopsun ve andolsun ki Rabbimin tapısına dönüp varsam bile hiç şüphesiz, onun katında daha güzel bir lütuf var bana; artık biz de, andolsun ki kâfir olanlara, neler yaptıklarını elbette haber veririz ve elbette onlara çok ağır azâbı tattırırız.

51- Ve insana bir nîmet verdik mi yüz çevirir ve şükürden uzaklaşır ve eğer bir şerre uğrarsa uzun-uzadıya dua eder durur.

52- De ki: Kur'ân'ın Allah katından geldiğini görmüşseniz, sonra da ona kâfir olmuşsanız haber verin bana, gerçeğe tamâmıyla aykırı kalandan daha sapık kimdir ki?

53- Yakında delillerimizi, âlemde de göstereceğiz, kendi varlıklarında da, böylece sonucu, onlarca da apaçık anlaşılacaktır ki o, gerçektir şüphesiz; Rabbinin, her şeye tanık olması, yetmez mi sana?

54- İyice bil ki onlar, şüphe yok, Rablerine kavuşacaklarından şüphe etmedeler; iyice bil ki şüphe yok, o, her şeyi kuşatmış, kavramıştır.

42- ŞÛRÂ SURESİ

(Hasen'e göre 38, 39 ve 40. âyetleri Medenîdir. İbn-i Abbas'la Katâde'ye göre 23. âyet Medenîdir ve bu âyet inince birisi itiraz etmiş, 24. âyet vahyedilmiş, tövbe edince de 25 ve 26. âyetler nazil olmuştur. Bu sûretle bu dört âyet Medenîdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Hâ mîm.

2- Ayn sîn kaaf.

3- İşte böyle vahyetmededir sana ve senden öncekilere o üstün, o hüküm ve hikmet sâhibi Allah.

4- Onundur ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve odur pek yüce, pek ulu.

5- Müşriklerin sözlerinden neredeyse gökler, üstlerinden çatlayıp yarılacak ve melekler, ona hamd ederek tenzîh ederler onu ve yeryüzündekilere yarlı-ganma dilerler; iyice bil ki şüphe yok Allah, odur örten ve rahîm olan.

6- Onun bırakıp da ondan başka dostlar ve tanrılar kabûl edenlerin yaptıklarını Allah, görür, gözetir ve onların yaptıklarını görüp gözetecek, sen değilsin.

7- Ve işte sana, böylece Arapça Kur'ân'ı vahyettik, şehirlerin aslı ve temeli olan Mekke'yi ve çevresindeki bütün şehirleri korkutman ve geleceğinde şüphe olmayan topluluk gününü haber vererek o günün dehşetiyle korkutman için; halkın bir bölüğü cennettedir ve bir bölüğü yakıp kavuran cehennemde.276[1]

[1] "Şehirlerin aslı ve temeli" sözüyle Mekke kastedilmektedir. Çevresindeki bütün şehirlerden maksat da bütün dünyadır. Topluluk günü, kıyametten sonraki haşir günüdür.

8- Ve Allah isteseydi elbette onları bir ümmet olarak halkederdi ve fakat dilediğini rahmetine ithâl eder ve zâlimlere gelince: Onlara ne bir dost vardır, ne bir yardımcı.

9- Yoksa, onu bırakıp kendilerine sâhip olacak başka mâbutlar mı kabûl ettiler? Gerçekten de kudret sâhibi ancak o Allah'tır ve odur ölüyü dirilten ve onun, her şeye gücü yeter.

10- Ve bir şeyde ihtilâfa düştünüz mü onun hükmü, Allah'a âittir, budur mâbûdunuz olan Rabbim Allah, ona dayandım ben ve her hususta ona dönerim ben.

11- Odur yoktan var eden gökleri ve yeryüzünü, size kendi cinsinizden eşler halketmiştir, davarları da çifter-çifter halketmiştir, bu sûretle üretip çoğaltmadadır sizi; ona hiçbir benzer yoktur ve odur duyan, gören.

12- Onundur göklerin ve yeryüzünün kilitleri, dilediğine bol-bol rızık verir, dilediğinin rızkını daraltır; şüphe yok ki o, her şeyi bilir.

13- Dîne âit hükümlerden, Nûh'a tavsiye ettiğini ve sana vahyettikleri-mizi ve İbrâhîm'e, Mûsâ ve İsâ'ya tavsiye ettiklerimizi, size de gidilecek yol olarak bildirdi, açıkladı; dîne yapışın ve o hususta hiçbir ayrılığa düşmeyin. Onları, inanmaya çağırdığın şey, müşriklere pek büyük, pek ağır gelmede; Allah, dilediğini kendisine seçer ve kim, ona dönerse doğru yolu gösterir ona.

14- Onlar, aralarındaki hırs ve haset yüzünden, kendilerine bu hususta bilgi geldikten sonra ayrılığa düştüler ve Rabbin, muayyen bir zamâna kadar onlara azâp etmemeyi takdîr etmeseydi aralarında çoktan hükmedilirdi ve onlardan sonra kitaba vâris olanlar da bu hususta elbette şüphe içindedir, tereddüde düşmüşlerdir.

15- Ve işte bunun için artık onları çağır ve doğru hareket et emredildiğin gibi ve uyma onların dileklerine ve de ki: Ben, kitaptan ne indirdiyse Allah, inandım ona ve bana, aranızda adâletle hükmetmem emredildi; Allah, Rabbi-mizdir ve Rabbiniz; bizim yaptıklarımız, bize âittir, sizin yaptıklarınız size; düşmanlık yok bizimle sizin aranızda; Allah, bir yerde toplayacak bizi ve sonunda dönüp onun tapısına varılacak.

16- Halk tarafından, ona icâbet edildikten sonra Allah hakkında cedelleşme-ye girişenlerin gösterdikleri düşmanlık, Rableri katında boştur ve onlaradır gazep ve onlaradır çetin bir azap.

17- Öyle bir Allah'tır ki gerçek olarak kitabı ve adâleti indirmiştir ve ne bilirsin, belki de kıyâmet, pek yakındır.

18- Buna inanmayanlar, çabuk gelmesini isterler ve inananlarsa gelip çatmasından korkarlar ve bilirler ki o, gerçektir; iyice bil ki kıyâmetten şüphe edip o hususta mücadeleye girişenler, elbette doğrudan pek uzak bir sapıklık içindedir.

19- Allah, kullarına lûtfeder, dilediğini rızıklandırır ve odur pek kuvvetli ve üstün.

20- Kim, âhiret kazancı isterse kazancını arttırırız ve kim, dünyâ kazancını isterse ona da dünyâya âit şeylerin bir kısmını veririz ve âhiretten bir nasîbi yoktur onun.

21- Yoksa Allah'ın emir ve izin vermediği bir dîni onlara kuran ortaklar mı var? Azâbın, mukadder bir zamâna geciktirilmesi takdîr edilmemiş olsaydı çoktan aralarında hükmedilir-giderdi ve şüphe yok ki zâlimleredir elemli azap.

22- Görürsün ki zulmedenler, kazandıkları şeylerden dolayı korkup durular ve korktukları da başlarına gelecek ve inananlar ve iyi işlerde bulunanlarsa cennet bahçelerindedir, onlarındır Rableri katında ne dilerlerse; bu, pek büyük bir lütuftur, ihsândır.

23- Bu, Allah'ın, inanan ve iyi işlerde bulunan kullarını müjdelemesidir işte. De ki: Sizden, tebliğime karşılık bir ücret istemiyorum, istediğim, ancak yakınlarıma sevgidir ve kim güzel ve iyi bir iş yaparsa onun güzelim mükâfâtını arttırırız; şüphe yok ki Allah, suçları örter, iyiliğe, mükâfatla karşılık verir.277[2]

[2] Yakınlardan maksat, Hasen, Cübâi ve Ebu-Müslim'e göre insanı Tanrıya yaklaştıran iyilikler ve ibadetlerdir. İbn-i Abbas, bu âyeti tefsir ederken Kureyş'in hiçbir boyu yoktur ki Hz. Peygambere yakınlığı olmasın demiş, bu sûretle yakınlardan bilhassa Kureyş'in kastedildiğini söylemiştir (al-Tecrid, 2, 116). Katâde ve Mücâhid'le bir topluluk da bu anlayıştadır. Aliyy-ibn-il Huseyn, Said-ibn-i Cübeyr, Amr-ibn-i Şuayb ve bir topluluksa Hz. Peygambere yakın olanların yani Hz. Ali, Hz. Fâtıma, Hz. Hasen ve Hz. Huseyn'in kastedildiğini söylemişlerdir. İmam Muhammed-ül-Bâkır'la oğlu İmam Câ'fer-üs-Sâdık (a.s)'tan da böyle rivâyet edilmiştir. Said-ib-i Cübeyr, İbn-i Abbas'tan, bu âyet inince, sevmemiz emredilen kimlerdir diye sorduklarını, Hz. Peygamberin de Ali, Fâtıma ve onların evlâdı diye cevap verdiğini rivâyet etmiştir. Bu son anlayışı belirten daha birçok hadisler vardır (Mecma, 2, 388-389). Bu anlayışa göre âyetteki güzel ve iyi iş de Ehl-i Beyt'i sevmektir.

24- Yoksa bunu Allah'a isnât ederek o uydurdu mu derler? Gerçekten de Allah dilerse gönlünü mühürler senin ve Allah, bâtılı mahveder ve gerçeği gerçekleştirir sözleriyle; şüphe yok ki o, gönüllerde olanları bilir.

25- Ve o, bir mâbuttur ki kullarının tövbesini kabûl eder ve kötülükleri bağışlar ve ne yapıyorsanız, hepsini bilir.

26- İnanan ve iyi işlerde bulunanların dileklerine icâbet eder ve onlar hakkındaki ihsân ve keremini, lütfüyle arttırır ve kâfirlere gelince: Onlaradır çetin azap.

27- Ve Allah, kullarının rızkını yaysaydı, bollaştırsaydı yeryüzünde azgınlıkta bulunurlardı ve fakat o, ne kadar dilerse o kadar indirir; şüphe yok ki o, kullarından haberdardır, onları görür.

28- Ve öyle bir mâbuttur ki onlar, tamâmıyla ümitsizliğe düşerler de ondan sonra yağmur yağdırır ve rahmetini yayar ve odur onların işlerini tedbîr ve tasarruf eden ve hamde lâyık olan.

29- Ve delillerindendir gökleri ve yeryüzünü yaratması ve her ikisinde mahlûkatı yayıp dağıtması ve onun, elbette onları toplamaya da gücü yeter.

30- Ve size gelip çatan her felâket, ellerinizle kazandığınız bir şeydir ancak ve çoğunu da bağışlar.

31- Ve siz, yeryüzünde onu âciz bir hâle getiremezsiniz ve size, Allah'tan başka ne bir dost vardır, ne bir yardımcı.

32- Ve onun delillerindendir denizde akıp giden yüce dağlar gibi gemiler.

33- Dilerse rüzgârı durdurur da denizin üstünde, öylece kalakalırlar; şüphe yok ki bunda, iyiden-iyiye sabreden ve çok şükreden herkese elbette deliller var.

34- Yahut da, kazandıkları suçlar yüzünden fırtınalarla helâk eder gemileri ve çoğunu da bağışlar.

35- Delillerimiz hakkında cedelleşmeye kalkışanlar, bilsinler ki onlara hiçbir yer yok ki kaçıp da kurtulsunlar.

36- Gerçekten de size verilenler, dünyâ yaşayışına âit metâlardan ibâret ve Allah katındakiyse daha da hayırlıdır ve daha da fazla kalır inananlara ve Rablerine dayananlara.

37- Ve suçların büyüklerinden ve çirkin şeylerden kaçınanlara ve kızdıkları zaman, suçları örtenlere.

38- Ve Rablerinin dâvetine icâbet edenlere ve namaz kılanlara ve işlerini, aralarında danışarak yapanlara ve onları rızıklandırdığımız şeylerin bir kısmını ayırıp yoksulları doyuranlara, hayra harcayanlara.

39- Ve bir zulme uğradıkları zaman haddi aşmaksızın birbirlerine yardım ederek karşı duranlara.

40- Ve kötülüğün karşılığı, ona benzer bir kötü cezâdır. Gerçekten de kim bağışlar ve barışı sağlarsa mükâfâtı, Allah'a âittir; şüphe yok ki o, zulmedenleri sevmez.

41- Ve kim, zulme karşı savunursa bu çeşit kişileri suçlu saymaya bir yol yoktur.

42- Ancak halka zulmedenleri ve haksız yere, yeryüzünde azgınlıkta bulunanları suçlu saymaya yol var, onlaradır elemli azap.

43- Ve kim, dayanır ve suçları örterse şüphe yok ki bu, azme, irâdeye dayanan işlerdendir elbet.

44- Ve Allah, kimi saptırırsa artık ona, bundan böyle bir dost yoktur ve zâlimleri görürsün ki azâbı görünce, geriye dünyâya dönmeye derler, bir yol var mı ki?

45- Ve görürsün ki onlar, ateşin önüne getirildikleri zaman düştükleri horluktan ürküp titremedeler ve cehenneme, göz ucuyla gizlice bakmadalar ve inananlarsa şüphe yok ki derler, ziyana düşenler, kıyâmet gününde kendilerini ve yakınlarını ziyana düşürenlerdir. İyice bil ki zulmedenler, şüphesiz, sürekli bir azâp içindedir.

46- Ve Allah'tan başka onlara yardım edecek bir dost da yoktur ve Allah, kimi saptırırsa artık bir yol yok ona.

47- Rabbinizin dâvetine icâbet edin reddine imkân olmayan gün Allah tarafından gelip çatmadan; o gün, ne kaçıp sığınılacak bir yer var size ve ne suçlarını inkâra mecâl var size.

48- Yüz çevirirlerse artık biz, seni onları korumaya göndermedik ki; sana ancak tebliğ etmek düşer ve şüphe yok ki biz, insana, katımızdan bir rahmet tattırdık mı sevinir, övünür onunla, fakat elleriyle hazırlayıp kazandıkları bir kötülüğe uğrarlarsa da gerçekten insan, pek nankördür.

49- Allah'ındır göklerin ve yeryüzünün saltanatı ve tedbîri, dilediğini yaratır, dilediğine kız evlât verir ve dilediğine oğlan evlât.

50- Yahut da çift olarak hem kız evlât verir, hem oğlan ve dilediğini de kısır yaratır; şüphe yok ki onun her şeye gücü yeter.

51- Ve hiçbir insana söz söylemez Allah, ancak vahiyle, yahut perde ardından, yahut da bir elçi gönderir de, izniyle dilediğini vahyeder ona; şüphe yok ki o, pek yücedir, hüküm ve hikmet sâhibidir.278[3]

[3] "Perde ardından" sözüyle ses kastedilmede ve sesin sahibinin görülmediği anlatılmadadır.

52- Ve işte biz, emrimizle sana böylece Rûh'u gönderdik de vahyettik; ne kitap nedir, bilirdin, ne de iman ve fakat onu, kullarımızdan dilediğimizi doğru yola sevk eden bir nûr olarak yarattık ve şüphe yok ki sen de elbette doğru yola sevk edersin.279[4]

[4] "Ruh" tan maksat Cebrail'dir.

53- O yoluna Allah'ın ki onundur ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde; iyice bilin ki bütün işler, dönüp Allah tapısına varır.

43- ZUHRUF SURESİ

(45. âyeti Medenîdir. 35. âyette zuhruf sözü geçtiği cihetle altınlar ve mücevherler anlamına gelen bu adla adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Hâ mîm.

2- Andolsun her şeyi açıklayan kitaba.

3- Şüphe yok ki biz, akıl edesiniz, anlayasınız diye Kur'ân'ı Arap diliyle meydana getirdik.

4- Ve şüphe yok ki o, bizim katımızda, kitabın aslındadır, temelindedir, elbette pek yücedir, hüküm ve hikmetle doludur. 280[1]

[1] Kitabın aslından maksat müfessirlerce Levh-i Mahfuz'dur. Levh-i Mahfuz, 85. sûrenin son iki âyetinde geçer.

5- Haddi aşmış bir topluluk olduğunuzdan dolayı size Kur'ân'ı bildirmekten vaz mı geçelim?

6- Önce gelenler içinde de nice peygamberler gönderdik.

7- Ve hiçbir peygamber gelmedi onlara ki onunla alay etmesinler.

8- Derken kuvvet bakımından, bunlardan çok daha çetin oldukları halde helâk ettik onları ve öncekilere âit kıssalar, sana anlatıldı evvelce.

9- Ve andolsun ki onlara, kim yarattı gökleri ve yeryüzünü diye sorsan elbette onları diyeceklerdir, üstün olan ve her şeyi bilen yarattı;

10- Öyle bir mâbuttur ki yeryüzünü, size karâr edilecek bir yurt olarak yaratmıştır ve istediğinizi elde etmeniz için de orada yollar halketmiştir.

11- Ve öyle bir mâbuttur ki ihtiyaç miktârınca yağmur yağdırır gökten, derken onunla ölü şehri diriltiriz, işte böylece sizi de diriltip kabirlerinizden çıkarır.

12- Ve öyle bir mâbuttur ki bütün mahlûkatı erkek ve dişi olarak yaratmıştır ve bindiğiniz gemileri ve hayvanları halketmiştir.

13- Binip oturun da sonra onların üstünde doğruldunuz mu Rabbinizin nîmetini anın ve yücedir, münezzehtir noksan sıfatlardan o mâbut ki râm etmiştir bunu bize, yoksa biz, zaptedemezdik onu deyin diye.

14- Ve şüphe yok ki biz, Rabbi-mize döneceğiz deyin diye. 281[2]

[2] İbn-i Ömer, Hz. Peygamberin, bir bineğe binince üç kere tekbir getirdikten sonra 13. âyetin "yücedir, münezzehtir" kısmından itibaren bu iki âyeti okuduğunu rivâyet etmektedir.

15- Ve bâzı kullarının, onun bir parçası olduğuna, ondan vücuda geldiğine hükmettiler, gerçekten de insan, apaçık bir nankördür elbet.

16- Yoksa o, yarattıklarından kızları, kendisine kız ediniyor da oğulları size mi bırakıyor?

17- Ve onlardan biri, bir kızın oldu diye müjdelendi mi, Allah'ın kızı var dediği halde yüzü kapkara olur ve kızar, kederlenir.

18- Onlar, süslenip bezenerek yetişen ve münakaşada, düşmanlıkta, apaçık bir delil bile getiremeyen, istediğini söyliyemeyen bir mahlûku mâbûda mı nispet ediyorlar?

19- Ve rahmanın kulları olan meleklerin, kız olduğuna hükmediyorlar, onları yarattığımız vakit gördüler mi ki? Tanıklıklarını yazacağız ve soruya çekilecek onlar.

20- Ve rahman isteseydi derler, kulluk etmezdik onlara; bu hususta hiçbir bilgileri yok; onlar, yalandan başka bir şey söylemiyorlar.

21- Yoksa onlara, bu kitaptan önce bir kitap mı verdik de ona sımsıkı yapışmışlar?

[2] Melekleri kız sananlara hitaptır.

22- Hayır, şüphe yok ki dediler, biz atalarımızı bir dîne, bir inanca sâhip bulduk ve şüphe yok ki biz de onların izini izlemede, o yola gitmedeyiz.

23- Ve böylece senden önce de hiçbir şehre bir korkutucu göndermedik ki o şehrin, hâli-vakti yerinde olanları, şüphe yok ki biz, atalarımızı bir dîne, bir inanca sâhip bulduk ve şüphe yok ki biz de onların izine uyduk demesinler.

24- Peygamber, onlara, ben dedi, atalarınızdan bulduğunuz dinden daha doğru bir dinle gelsem de gene atalarınızın yoluna mı gideceksiniz? Şüphe yok ki biz dediler, sizin gönderildiğiniz şeyleri zâten inkâr etmedeyiz.

25- Derken öç aldık onlardan, bak da gör, yalanlayanların sonları ne oldu?

26- Ve an o zamanı ki hani İbrâhim, atasına ve kavmine demişti: Şüphe yok ki ben, sizin kulluk ettiklerinizden tamâmıyla uzağım.

27- Ben, ancak beni yoktan var edene taparım, artık o da doğru yolu gösterir bana.

28- Ve bu birlik sözünü, gerçeğe dönsünler diye soyu arasında da dâimâ kalacak ve zevâl bulmayacak bir vasiyet olarak bıraktı.

29- Belki de ben, onları da, atalarını da, onlara bir gerçek ve apaçık bir peygamber gelinceye dek geçindirmedeydim.

30- Ve onlara gerçek gelince de bu dediler, büyü ve biz şüphe yok ki inkâr etmedeyiz onu.

31- Ve bu Kur'ân dediler, iki şehirden birinin en büyük, en ileri gelen adamına inseydi ne olurdu?282[3]

[3] Mekke'deki Mugıyra oğlu Velid'le Tâif'teki Ebu Mes'ud-üs-Sakafi'dir. Bu hususta daha başka rivâyetler de vardır.

32- Onlar mı Rabbinin rahmetini pay edecekler? Biziz geçimlerini, aralarında paylaştıran dünyâ yaşayışında ve bir kısmı, bir kısmına hizmet etsin diye bâzılarını derece bakımından bâzılarından üstün halkettik ve Rabbinin rahmeti, onların toplayıp biriktirdiklerinden daha hayırlıdır.

33- Bütün insanların, kâfir olmaları gibi bir mahzur bulunmasaydı rahmânı inkâr edenlerin evlerindeki tavanları ve üstüne basıp çıktıkları merdivenleri bile gümüşten halk ederdik.

34- Ve evlerinin kapılarını ve üstüne oturup yaslandıkları tahtları gümüşten yapardık.

35- Ve onları altınlara, mücevherlere boğardık ve bütün bunlar, dünyâ yaşayışına âit metâlardan ibâret ve âhiretse, Rabbinin katında, çekinenlerin.

36- Ve kim, rahmânı anmadan yüz çevirirse ona bir Şeytan mûsâllat ederiz, artık o, arkadaş olur ona.

37- Ve şüphe yok ki Şeytanlar, onları yoldan çıkarır ve şüphe yok ki doğru yolu bulduklarını sanırlar.

38- Sonunda bizim tapımıza geldi mi keşke der, seninle benim aramda doğuyla batı kadar bir uzaklık olsaydı, gerçekten de ne kötü arkadaşmış.

39- Ve o zaman zulmetmiştiniz, bugün pişmanlık kesin olarak fayda vermez size, şüphe yok ki azapta da müştereksiniz.

40- Sen mi sağıra duyuracaksın, yahut köre ve apaçık bir sapıklık içinde bulunana yol göstereceksin?

41- Seni, katımıza alsak bile hiç şüphe yok ki mutlaka onlardan öç alırız biz.

42- Yahut da onlara vaadettiğimiz azâbı mutlaka sana gösteririz, gerçekten de onlara gücümüz yeter bizim.

43- Sen yapış sana vahyedilene, şüphe yok ki doğru yoldasın sen.

44- Ve şüphe yok ki o, sana da elbet öğüttür, kavmine de ve soruya çekileceksiniz yakında.

45- Ve sor senden önce peygamberlerimizden gönderdiklerimize: Rahmandan başka kulluk edilen mâbutlar yarattık mı?

46- Ve andolsun ki Mûsâ'yı, delillerimizle Firavun'a ve kavminin ileri gelenlerine gönderdik de ben dedi, şüphe yok ki âlemlerin Rabbinin peygamberiyim.

47- Onlara delillerimizle gelince o delillere gülmeye başladılar.

48- Onlara hiçbir delil göstermedik ki biri, öbüründen büyük olmasın ve tuttukları yoldan dönsünler diye de azaplandırdık onları.

49- Ve ey büyücü demişlerdi, sana söz verdiğini sandığın Rabbine yalvar bizim için, şüphe yok ki biz de elbette doğru yola geliriz.

50- Derken onlardan azâbı kaldırdık mı sözlerinden döndüler.

51- Ve Firavun, kavminin arasında bağırıp dedi ki: Ey kavmim, Mısır saltanatı ve ayağımın altından akıp duran şu ırmaklar, benim değil mi, görmüyor musunuz?

52- Ben, şu aşağılık ve doğrudüzen söz bile söyliyemeyen adamdan daha hayırlı değil miyim?

53- Ne olurdu, bâri ona altın bilezikler takılmış olsaydı, yahut da onunla, ona uyan, yardım eden melekler gelseydi.

54- Derken kavminin aklını çeldi de ona itâat ettiler, şüphe yok ki onlar, yoldan çıkmış bir topluluktu.

55- Bizi gazaba getirdiler mi öç aldık onlardan, derken hepsini de sulara boğduk.

56- Gerçekten de kâfirlerin önde gidenleri kıldık onları ve sonradan gelenlere ibret ettik.

57- Meryemoğlu örnek getirilince kavmin hemen bağrışmaya başladı.

58- Ve bizim mâbutlarımız mı hayırlı, yoksa o mu dediler, onlar, bu örneği ancak çekişmek için getirdiler; zâten de onlar düşmanlık ededuran bir topluluktur.

59- Oysaki o, kendisine nîmetler verdiğimiz ve İsrailoğullarına örnek gösterdiğimiz bir kuldu ancak.

60- Ve dileseydik yeryüzüne melekler getirirdik, sizin yerinize onları geçirirdik.

61- Onun gökten inmesi, kıyâmetin yaklaştığını bildirir, sakın kıyâmet hakkında şüpheye düşmeyin ve uyun bana; budur doğru yol.

62- Ve Şeytan, sizi yoldan çıkarmasın; şüphe yok ki o, size apaçık bir düşmandır.

63- Ve İsâ, apaçık delillerle gelince ben demişti, andolsun ki size peygamber olarak geldim ve ayrılığa düştüğünüz bâzı şeyleri elbette açıklayıp bildireceğim size; artık çekinin Allah'tan ve itâat edin bana.

64- Şüphe yok ki Allah, Rabbimdir ve Rabbinizdir o, kulluk edin ona. Budur doğru yol.

65- Aralarından bölükler, ayrılığa düştü; yazıklar olsun zulmedenlere elemli günün azâbından.

66- Onlar, kıyâmetin kopmasından başka bir şey mi bekliyorlar ki ansızın kopuverir başlarına ve onlar, anlamazlar bile.

67- Dostların bir kısmı, bir kısmına düşman olur o gün, ancak çekinenler müstesnâ.

68- Ey kullarım, korku yok size bugün, kederlenmezsiniz de.

69- O kullarım, inananlardır delillerimize ve onlar, teslîm olanlardır.

70- Girin cennete siz ve eşleriniz kutlulukla, sevinerek.

71- Onlara altından yapılmış tabaklar ve testiler sunulacak ve orada nefsin istediği ve gözün hoşlandığı her şey var ve siz, orada ebedî olarak kalırsınız.

72- Ve şu cennete mîrasçı oldunuz işlediğiniz şeyler yüzünden.

73- Size orada birçok meyveler de var, onlardan yersiniz.

74- Şüphe yok ki mücrimler, cehennem azâbında ebedî olarak kalırlar.

75- Azapları hafifletilmiyecek ve orada ümitsiz bir halde kalacaklar.

76- Ve biz zulmetmedik onlara ve fakat onlar zulmettiler kendi kendilerine.

77- Ve ey Mâlik diye bağıracaklar, yalvar Rabbine de öldürsün bizi; Mâlik, şüphe yok ki siz diyecek, ebedî olarak azaptasınız. 283[4]

[4] Mâlik, cehennemin bekçisidir.

78- Andolsun ki size gerçeği gönderdik ve fakat çoğunuz gerçeği hoş görmüyor, istemiyordunuz.

79- Onlar, kâfirlikte ısrâr ettiler, biz de onları cezâlandırmada ısrâr edeceğiz.

80- Yoksa onların gizlediklerini ve gizli-gizli konuştuklarını işitmedik mi sanırlar? Hayır ve elçilerimiz, ne dediklerini, ne yaptıklarını yazıp durmada.

81- De ki: Rahmanın çocuğu olsaydı gerçekten de ben, mâbûduma kulluk edenlerin ilki olurdum.

82- Yücedir, münezzehtir göklerin ve yeryüzünün Rabbi, arşın Rabbi, onların dediklerinden.

83- Bırak onları, vaadedilen güne ulaşıncaya dek didinip oynasınlar.

84- Ve o öyledir ki gökte de mâbuttur o, yerde de mâbut ve odur hüküm ve hikmet sâhibi olan ve her şeyi bilen.

85- Ve yücedir o ki onundur saltanatı ve tedbîri göklerin ve yeryüzünün ve ikisinin arasındakilerin ve onun katındadır kıyâmetin ne vakit kopacağına âit bilgi ve hep dönüp onun tapısına varacaksınız.

86- Ve ondan başkalarına tapanlar, şefâate nâil olmazlar, ancak gerçeğe tanık olanlar müstesnâ ve onlar, gerçeği bilirler de.

87- Ve andolsun ki onları kim yarattı diye sorsan elbette Allah derler; artık ne diye boş şeylere kapılırlar?

88- Ve der ki Yâ Rabbi: Şüphe yok ki bunlar, inanmayan bir topluluk.

89- Artık yüzçevir onlardan ve de ki: Esenlik size, yakında bilip anlarlar.

44- DUHÂN SURESİ

(10. âyette kıyametin, gözle görülür kesif bir dumanla geleceği anlatıldığı cihetle duman anlamına gelen Duhan adıyla anılmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Hâ mîm.

2- Andolsun her şeyi açıklayan Kur'ân'a.

3- Şüphe yok ki biz onu, kutlu bir gecede indirdik, şüphe yok ki biz, insanları korkuturuz.

4- O gecede ayrılır, takdîr edilir her hükmolunan iş. 284[1]

[1] Mübarek gece, İbn-i Abbas'a Katâde'ye ve İbn-i Zeyde göre Kadir Gecesidir. İmam Muham-med-ül-Bâkır ve Ca'fer-üs-Sâdık'tan da bu kavil rivâyet edilmiştir. 97. sûrede, Kur’ân'ın Kadir Gecesinde indiği açıkça bildirildiği cihetle buradaki mübarek geceyi şabanın on beşinci gecesi olarak kabul edenlerin yanıldıkları meydandadır. İnişin keyfiyetinde ihtilaf vardır. Kadir Gecesi tüm olarak dünya göğüne inmiş, sonra lüzum hasıl oldukça ayet ayet vahyedilmiştir diyenler olduğu gibi bir yıl içinde vahyedilecekler, bu gece inmiş, sonra ayet ayet vahyedilmiştir diyenler de vardır. Kadir Gecesinde indirildi demekten maksat, o gece inmeye başladığını anlatmaktır diyenler de olmuştur.

5- Bir iş ki katımızdan hükmolunur, şüphe yok ki biz göndermişizdir.

6- Rahmet olarak Rabbinden; şüphe yok ki o, duyar, bilir.

7- Rabbidir göklerin ve yeryüzünün ve ikisinin arasındakilerin. Adamakıllı inanır, iyice bilirseniz.

8- Yoktur ondan başka tapacak, diriltir ve öldürür; Rabbinizdir ve Rabbi-dir gelip geçen atalarınızın.

9- Hayır, onlar şüphe içindedir, alay edip dururlar.

10- Artık gözetle gökyüzünden apaçık, gözle görünür bir dumanın geleceği günü.

11- Bütün insanlara yayılır, budur elemli azap. 285[2]

[2] Bu kesif duman kıyamet alâmetlerindendir.

12- Rabbimiz, bizden azâbı, gider, şüphe yok ki inandık biz.

13- Siz neredesiniz, öğüt alma nerede ve andolsun ki onlara, her şeyi açıklayan bir Peygamber geldi de.

14- Sonra yüz çevirdiler ondan ve kendisine birşeyler öğretilmiş delinin biri dediler.

15- Şüphe yok ki birazcık gidereceğiz azâbı, fakat gene şüphe yok ki kâfirliğe döneceksiniz.

16- O gün pek şiddetli bir sûrette tutar, cezâlandırırız, şüphe yok ki öc alırız biz. 286[3]

[3] Kıyamet günü. Bedir savaşına işarettir diyenler de vardır.

17- Ve andolsun ki onlardan önce Firavun'un kavmini de sınamıştık ve onlara güzel huylu bir peygamber gelmişti de.

18- Allah'ın kullarını demişti, bana teslîm edin, şüphe yok ki ben, emin bir peygamberim size.

19- Ve Allah'a karşı yücelik satmaya kalkışmayın; şüphe yok ki ben size, apaçık bir delil getirdim.

20- Ve şüphe yok ki ben Rabbime ve Rabbinize sığınırım beni taşlayıp öldürmenizden.

21- Bana inanmıyorsanız bırakın tek başıma beni.

22- Derken Rabbine duâ edip şüphe yok ki bunlar demişti, mücrim bir topluluk.

23- Artık kullarımla geceleyin yola düş, şüphe yok ki ardınızdan geleceklerdir.

24- Deniz açılmışken öylece bırak, şüphe yok, onlar bir ordudur ki boğulacak.

25- Nice bahçeler terkettiler ve nice akarsular.

26- Ve tarlalar ve güzelim meclisler.

27- Ve bol-bol yeyip geçindikleri nice nîmetler.

28- Böyle işte ve onları mîras verdik bir başka topluluğa.

29- Derken ne gök ağladı onlara, ne yer ve mühlet de verilmedi onlara.

30- Ve andolsun ki İsrailoğullarını aşağılatıcı bir azaptan kurtardık.

31- Firavun'dan; şüphe yok ki o haddi aşanlardan yücelik satan, ululanan biriydi.

32- Ve andolsun ki İsrailoğullarını, bilerek bütün âlemlerden üstün olmak üzere seçtik.

33- Ve onlara, apaçık nîmetleri muhtevi deliller verdik.

34- Gerçekten de şunlar elbette derler ki.

35- İlk ölümümüzden başka ölüm yok bize ve biz, tekrar dirilmeyiz de.

36- Doğru söylüyorsanız getirin babalarımızı bize.

37- Bunlar mı daha hayırlıdır, yoksa Tubba' kavmiyle onlardan öncekiler mi? Helâk ettik onları, şüphe yok ki mücrimlerdi onlar.287[4]

[4] Tubba', Himyerli bir hükümdardır. Tebaası çok olduğu için bu adla anılmıştır.

38- Ve biz gökleri ve yeryüzünü ve ikisinin arasındakileri eğlence için, boşu-boşuna yaratmadık.

39- Biz onları, ancak gerçek olarak yarattık ve fakat çoğu bilmez.

40- Ayrılma günü, gerçekten de hepsinin muayyen bir günüdür. 288[5]

[5] Kıyamet günü.

41- O gün dostun dosta faydası olmaz ve onlar, bir yardım da görmezler.

42- Ancak Allah kime acırsa o başka; şüphe yok ki odur üstün ve rahîm.

43- Şüphe yok ki zakkum ağacı.

44- Suçluların yemeğidir.

45- Erimiş bakıra, kurşuna benzer, karınlarda kaynar.

46- Kaynar su gibi.

47- Tutun onu da sürüyün koca cehennemin ta ortasına.

48- Sonra da dökün kaynar suyu azâb olarak tepesine.

49- Tat, şüphe yok ki sen üstündün, kerem sâhibiydin.

50- Gerçekten de buydu şüphe ettiğiniz.

51- Şüphe yok ki çekinenler, emîn bir makamdadır.

52- Cennetlerde ve akarsuların kıyılarında.

53- İnce ve kalın ipekliler giyerler, karşı-karşıya otururlar.

54- Böyle işte ve onları evlendiririz iri gözlü hûrilerle.

55- Orada emin bir halde her çeşit meyvelar isterler.

56- İlk ölümden başka ölüm tatmazlar orada ve onları korur koca cehennemin azâbından.

57- Rabbinden bir lütuf ve ihsân olarak; budur o büyük kurtuluşun, murâda erişin ta kendisi.

58- Gerçekten de öğüt alsınlar diye Kur'ân'ı senin dilinle indirdik, okuyuşunu da kolaylaştırdık.

59- Artık gözetle, bekle; şüphe yok ki onlar da gözetlemedeler, beklemedeler.

45- CÂSİYE SURESİ

(Katâde'ye göre 14. âyeti Medenîdir. 28. âyetinde ümmetlerin, diz çökmüş bir halde kendi kitaplarına çağırılarak gidecekleri anlatıldığından bu anlama gelen Câsiye adıyla adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Hâ mîm.

2- Bu kitap, üstün ve her şeyi bilen Allah tarafından indirilmiştir.

3- Şüphe yok ki göklerde ve yeryüzünde deliller var elbet inananlara.

4- Ve sizin yaratılışınızda ve yürüyen mahlûkatı yayışında iyice inanıp anlamış topluluğa deliller var.

5- Ve geceyle gündüzün, birbiri ardınca gelip gitmesi ve Allah'ın, gökten, rızka âit yağmur yağdırıp da o sâyede ölümünden sonra yeryüzünü diriltmesi ve rüzgârı dilediği yerden dilediği yere estirmesi, delillerdir akıl eden topluluğa.

6- İşte bunlar, Allah'ın âyetleridir ki gerçek olarak okuyoruz sana; Allah'ın sözünden ve delillerinden sonra hangi söze inanırlar ki?

7- Yazık boyuna yalan söyleyip durmadan suç işleyene.

8- Ona okununca Allah'ın âyetlerini dinler de sonra gene hiç duymamış gibi ululanıp ısrâr eder; artık müjdele onu elemli bir azapla.

9- Ve âyetlerimizden bir şey öğrendi mi onu alaya alır; onlar, öyle kişilerdir ki onlaradır aşağılatıcı azap.

10- Bulundukları hâlin ardında da cehennem var ve ne kazandıkları, azaplarından birşeyceğizi defedebilir, ne Allah'ı bırakıp da kabûl ettikleri mâbutlar ve onlaradır pek büyük bir azap.

11- Bu Kur'ân, doğru yolu gösterir ve Rablerinin âyetlerini inkâr edenlere gelince: Onlaradır elemli ve en çetin azâbın cezâsı.

12- Öyle bir Allah'tır ki üstünde gemi, emriyle kayıp gitsin ve siz de lûtfundan, ihsânından nasîbinizi arayıp elde edin de şükreyleyin diye râm etmiştir denizi size.

13- Ve râm etmiştir size, ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde, hepsi de onun rahmetindendir; şüphe yok ki bunda da deliller var düşünen topluluğa.

14- Îmân edenlere de ki: İşlediklerine karşılık cezâ vermesi için, Allah'ın günlerinin gelip çatacağını ummayanların suçlarını, şimdilik örtsünler. 289[1]

[1] Allah'ın günleri, azâbın gelip çatacağı günler, yahut gündelik ibadetlere dikkattir. 14. sûrenin 5. âyetinde de eski ümmetlere gelip çatan azâbı an mealinde Allah günlerini hatırlat, an onlara denilmektedir.

15- Kim iyilik ederse kendisinedir ve kim kötülükte bulunursa gene kendisine, sonra da dönüp Rabbinizin tapısına varırsınız.

16- Ve andolsun ki biz, İsrail-oğullarına kitap ve hüküm ve peygamberlik verdik ve onları, temiz şeylerle rızıklandırdık ve âlemlere üstün ettik.

17- Ve sonradan olacak işe âit de apaçık deliller gösterdik onlara; derken, o hususta kendilerine bir bilgi geldikten sonradır ki ancak aralarındaki hırs ve haset yüzünden ayrılığa düştüler; şüphe yok ki Rabbin, kıyâmet gününde, ayrılığa düştükleri şeyler hakkında, aralarında hüküm verecek.

18- Sonra seni, dîne âit bir şerîata sâhip ettik, artık uy ona ve bilmeyenlerin dileklerine uyma.

19- Şüphe yok ki onlar, senden Allah'ın azâbına âit hiçbir şeyi defedemezler ve şüphe yok ki zulmedenlerin bir kısmı, bir kısmına yardım eder ve Allah'sa, çekinenlerin yardımcısıdır.

20- Bu, can gözleridir insanlara ve doğru yolu gösterir ve rahmettir iyiden-iyiye inanıp anlamış topluluğa.

21- Yoksa kötülük kazananlar, kendilerini de îmân edenler ve iyi işlerde bulunanlarla eşit mi tutacağız, dirimleri de, ölümleri de onlarla bir olacak mı sanıyorlar? Ne de kötü hükmediyorlar.

22- Ve halketmiştir Allah gökleri ve yeryüzünü gerçek olarak ve herkes, kazancına göre karşılık bulsun diye ve onlara zulmedilmez.

23- Gördün mü dileğini mâbûd edineni ve hâlini bildiği halde Allah tarafından sapıklığa terkedileni ve onun kulağını ve kalbini mühürlemiştir ve gözüne de perde çekmiştir; artık Allah'tan sonra kim doğru yolu gösterebilir ona? Hâlâ mı öğüt ve ibret almazsınız?

24- Ve dediler ki: Yaşayış, ancak bu dünyâdaki yaşayışımızdan ibâret, ölürüz ve diriliriz ve bizi zamândan başka bir şey öldürmez ve bu hususta bir bilgileri yoktur onların, yalnız zanna kapılmışlardır onlar.

25- Ve onlara apaçık âyetlerimiz okununca kesin delilleri, ancak doğru söylüyorsanız getirin atalarımızı bize demelerinden ibârettir.

26- De ki: Allah diriltir sizi, sonra öldürür, sonra da şüphe bile olmayan kıyâmet günü, toplar sizi ve fakat insanların çoğu bilmez.

27- Ve Allah'ındır göklerin ve yeryüzünün saltanatı ve tedbîri ve kıyâmetin koptuğu gün, gerçeği kabûl etmeyip boş şeylere kapılanlar, ziyan ederler.

28- Ve görürsün ki her ümmet, diz çökmüş, kendi kitabına çağrılmada. O gün, ne yaptıysanız onun karşılığını bulur, ona göre mücâzâta ve mükâfâta erişirsiniz.

29- Bu kitabımız, size gerçeği söyler; şüphe yok ki biz, ne yaptıysanız hepsini yazdırmışızdır.

30- İnanan ve iyi işlerde bulunanları, artık Rableri, rahmetine alır, budur apaçık kurtuluşun, murâda erişin ta kendisi.

31- Ve ama kâfir olanlara gelince: Âyetlerim okunmuyor muydu size? Derken ululandınız ve mücrim bir topluluk oldunuz.

32- Ve size, şüphe yok ki Allah'ın vaadi gerçektir ve kıyâmette şüphe yoktur dendi mi, kıyâmet nedir derdiniz, bilmiyoruz ki, ancak bir zanda bulunmadayız ve biz, iyiden-iyiye bilmedik, anlamadık ki.

33- Ve belirir, görünür onlara yaptıkları işlerin kötülükleri ve başlarına gelir alay ettikleri şey.

34- Ve denir ki: Siz nasıl bugüne kavuşacağınızı unuttuysanız bugün de biz, sizi unuttuk ve yurdunuz ateştir ve size bir yardımcı da yoktur.

35- Bu da, Allah âyetlerini alaya almanızdan ve dünyâ yaşayışının sizi aldatmasından geldi başınıza; artık bugün oradan çıkarılmaz onlar ve özür de istenmez onlardan.

36- Artık hamd, göklerin Rabbine ve yeryüzünün Rabbine, âlemlerin Rabbine.

37- Ve onundur ululuk göklerde ve yeryüzünde ve odur üstün, hüküm ve hikmet sâhibi.

46- AHKAF SURESİ

(İbn-i Abbas'la Katâde'ye göre 10. âyet Medine'de, Selâm oğlu Abdullah hakkında vahyedilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Hâ mîm.

2- Bu kitap, üstün ve her şeyi bilen Allah tarafından indirilmiştir.

3- Gökleri ve yeryüzünü ancak gerçek olarak ve muayyen bir zaman için yarattık ve kâfir olanlarsa korkutuldukları şeylerden yüz çevirirler.

4- De ki: Allah'tan başka taptıklarınız, gösterin bana, ne yarattılar yeryüzünde, yoksa göğü idarede bir ortaklıkları mı var? Doğru söylüyorsanız bundan önceki bir kitabı, yahut bir bilgi eserini getirin bana.

5- Allah'ı bırakıp da kıyâmet günü, kendisine cevap vermeyecek olan ve kendisine tapanlardan haberleri bile bulunmayan şeylere tapandan daha sapık kimdir ki?

6- Ve insanların toplandığı zaman onlar, düşman kesilirler ve kendilerine tapanların kulluklarını da inkâr ederler.

7- Onlara apaçık âyetlerimiz okundu mu gerçeği inkâr edenler, gerçek, onlara gelince bu derler, aşikâr bir büyü.

8- Yoksa bunu, kendisi uyduruyor mu derler? De ki: Ben uyduruyorsam Allah'ın azâbından hiçbir şeyi gideremezsiniz benden; o, Kur'ân hakkında neler dediğinizi daha iyi bilir; benimle sizin aranızda tanık olarak o yeter ve odur suçları örten, rahîm.

9- De ki: İlk gönderilen peygamber değilim ben ve bana ne yapılacağını da bilmem, size ne yapılacağını da; ancak bana vahyedilene uyarım ve ben, apaçık bir korkutucudan başka bir şey de değilim.

10- De ki: Ne dersiniz, Allah katındansa ve siz onu inkâr ettiyseniz; İsrailoğullarından bir tanık, onun gerçek olup Allah'tan geldiğine tanıklık etti de inandı, halbuki gene de siz ululandınız, kibirinize yediremediniz; şüphe yok ki Allah, zulmeden topluluğu doğru yola sevketmez.

11- Kâfir olanlar, inananlara dediler ki: Eğer bir hayır olsaydı onlar, bizi geçemezlerdi ve Kur'ân'la doğru yolu bulmadıkları için de diyecekler ki bu, çok eski bir yalan.

12- Ve bundan önce de Mûsâ'nın kitabı, uyulan bir kitaptı ve rahmetti ve bu da bir kitaptır ki onu gerçekleştirir, Arap diliyledir, zulmedenleri korkutmak içindir ve müjdedir iyilik edenlere.

13- Şüphesiz, onlar ki Rabbimiz Allah'tır dediler de sonra doğru hareket ettiler, artık onlara ne bir korku vardır, ne de kederlenir onlar.

14- Onlardır cennet ehli, ebedî kalırlar orada, yaptıklarına karşılık.

15- Ve biz, insana, anasına-babasına iyilik etmesini emrettik; anası, onu zahmetle taşımıştır ve zahmetle doğurmuştur ve gebelik müddetiyle sütten kesilme müddeti, otuz ayı tutar; sonunda ergenlik çağına gelmiştir ve kırk yaşına ermiştir de demiştir ki: Rabbim, bana da, anama-babama da verdiğin nîmetine karşı şükretmeyi nasîp ve müyesser et bana ve soyumdan gelenleri de doğru ve düzgün kişiler yap da hoşnut ol benden; şüphe yok ki tövbe ettim sana ve şüphe yok ki teslîm olanlardanım, emrine uyanlardanım ben.

16- Öyle kişilerdir onlar ki yaptıklarının en güzelini kabûl ederiz ve kötülüklerinden geçeriz, cennet ehlinin içindedir bunlar; dosdoğru bir vaittir ki vaadedilmiştir onlara.

17- Ve öbürü de, anasına-babasına, uf sizden, tekrar kabirden çıkacağımı mı söylüyor, buna inanmaya mı çağırıyorsunuz beni? Ve benden önce nice nesiller gelip-geçti demiştir ve onlar da Allah'a yalvarırlar da yazık sana derler, inan, şüphe yok ki Allah'ın vaadi gerçektir, derken o, bu der, eskilerin masallarından başka bir şey değil.

18- Bunlar, öyle kişilerdir ki, onlardan önce cinden ve insanlardan gelip geçen ümmetler içinde, onlara da, azâba uğrayacaklarına dâir söylenen söz hak olmuştur; şüphe yok ki onlar, ziyana uğramışlardır.

19- Ve herkesin, yaptığı işlere göre dereceleri var ve yaptıklarının karşılığını elbette tamâmıyla öder ve onlara zulmedilmez.

20- Ve o gün, kâfir olanlar, ateşe arzedilirler, dünyâ yaşayışınızda bütün temiz şeylerinizi kaybettiniz denir ve orada, bunlarla geçinip gitmiştiniz, bugünse, yeryüzünde, haksız yere ululuk sattığınızdan ve buyruktan çıktığınızdan dolayı aşağılanma azâbıyla cezâlanırsınız.

21- Ve an Âd'ın kardeşini, hani kavmini Ahkaaf'ta korkutmuştu ve ondan önce ve ondan sonra gelip geçen korkutucular da, ancak Allah'a kulluk edin diye korkutmuşlardı; o da öyle demiş ve şüphe yok ki ben demişti, o pek büyük günün azâbına uğrayacağınızdan korkuyorum.290[1]

[1] Ad'ın kardeşinden maksat, Ad kavmine gönderilen Hz. Hûd'dur. Ahkaaf, kum yığınları anlamına gelir. Yemen kıyılarındaki Şemr vâdisidir, yahut Umman'la Mehre arasındaki vâdidir. Hz. Hûd'un kavmi burada otururdu.

22- Onlar, sen demişlerdi, bizi mâbutlarımızdan vaz geçirmeye mi geldin, doğru söyleyenlerdensen bize vaadettiğini getir başımıza artık.

23- Demişti ki: Azâbın ne vakit geleceğine dâir bilgi, ancak Allah katındadır ve ben neyle gönderilmişsem onu tebliğ ediyorum size ve fakat görüyorum ki siz, bilgisiz bir topluluksunuz.

24- O bulutun, vâdilerine doğru gelmekte olduğunu görünce bu demişlerdi, bize yağmur getiren bulut. Hayır, o, çarçabuk gelmesini istediğiniz şey, bir yel ki onda elemli bir azap var.

25- Bir azap var ki Rabbinin emriyle her şeyi mahvedip gider, derken hepsi de helâk olup gitti, öyle bir güne erdiler ki evlerinden başka hiçbir şey görülmez oldu. İşte böylece cezâlandırırız mücrim topluluğu.

26- Ve andolsun ki biz onlara, size vermediğimiz gücü-kuvveti vermiştik ve onlara kulak, göz ve gönül vermiştik; derken Allah'ın delillerini, bile-bile inkâr ettikleri zaman onlara gelen azâbı, ne kulakları menedebilmişti ve ne gözleri ve ne gönülleri ve alay ettikleri, başlarına gelmişti.

27- Ve andolsun ki çevrenizdeki şehirleri de helâk ettik ve tuttukları yoldan dönsünler diye de delilleri tekrar-tekrar açıklamadayız, bildirmedeyiz.

28- Peki, Allah'ı bırakıp da mâbud olarak kabûl ettikleri ve Tanrıya yaklaşmak için tapındıkları putlar, ne diye yardım etmedi onlara? Hayır, hattâ kaybolup gittiler gözlerinden ve bu, onların yalanıydı ve onların iftirâsı.

29- An o zamanı ki hani cinlerin bir bölüğünü, Kur'ân dinlesinler diye senin bulunduğun tarafa yollamıştık; oraya gelince birbirlerine, susun demişlerdi; okunuşu bitince de korkutmak için kavimlerine dönmüşlerdi de.

30- Ey kavmimiz demişlerdi, gerçekten de biz, Mûsâ'dan sonra indirilmiş bir kitap duyduk ki önceki kitapları gerçeklemede, gerçeği ve doğru yolu göstermede.

31- Ey kavmimiz, icâbet edin Allah'a çağırana ve inanın ona da suçlarınızın bir kısmını örtsün ve sizi korusun elemli azaptan.

32- Ve kim icâbet etmezse Allah'a çağırana, artık o, yeryüzünde Allah'ı âciz bırakamaz ve ondan başka yardımcılar da yoktur ona; bu çeşit kişilerdir apaçık sapıklığa düşenler.

33- Görmezler mi ki şüphe yok, Allah, öyle bir mâbuttur ki gökleri ve yeryüzünü yaratmıştır ve onları yaratırken yorulmayanın, âciz kalmayanın, elbette ölüyü de diriltmeye gücü yeter; evet, şüphe yok ki her şeye gücü yeter onun.

34- Ve o gün, kâfir olanlar, ateşe arz edilirler de bu gerçek değil mi denir, evet derler, andolsun Rabbimize; der ki: İnkâr ettiğinizden dolayı artık tadın azâbı.

35- Artık, peygamberlerden azim ve irâde sâhipleri nasıl sabrettilerse sen de sabret ve azâba uğramaları için acele etme. Onlara vaadedilen azâbı gördükleri gün sanırlar ki dünyâda bir günün bir ânı kadar kalmışlar; bu, bir tebliğdir, buyruktan çıkan topluluktan başkası helâk mı olur?291[2]

[2] Şeriatları kurmakta azim gösteren peygamberler. 33. sûrenin 7. âyetinde azim sahibi peygamberlerin adları anılmaktadır.

47- MUHAMMED SURESİ

(İbn-i Abbas ve Katâde'ye göre 13. âyet, Mekkîdir. Hz. Muhammed (s.a.a), hicret esnasında Medine'ye gitmek üzere yola düşünce dönüp Mekke'ye bakmış, mahzun olup ağlamış, bu sırada vahyedilmiştir.

2. âyette Hz. Muhammed (s.a.a)'in adı geçtiği için Muhammed sûresi denmiştir. Aynı zamanda içinde savaştan bahis bulunduğundan savaş anlamına gelen Kıtâl sûresi de denir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Kâfir olanların ve halkı, Allah yolundan çıkaranların, hayır sanarak yaptıklarını boşa çıkarmaktadır.

2- İnananların ve iyi işlerde bulunanların ve Rablerinden gelen bir gerçek olan ve Muhammed'e indirilen şeylere îmân edenlerinse yaptıkları kötülükleri örtmekte, gizlemekte ve hallerini düzene sokmaktadır.

3- Bu da, şüphe yok ki kâfir olanların, boş şeylere uymalarından ve gene şüphe yok ki inananların, Rablerinden gelen gerçeğe uymalarındandır ve işte Allah, insanlara böyle örnekler getirmekte, hallerini böyle anlatmaktadır.

4- Kâfir olanlarla savaşa giriştiniz mi vurun boyunlarını, onları iyice yaralayıp kırdınız, bozguna uğratıp da onlara üst geldiniz mi işe sağlam yapışın, bağlayın sımsıkı tutsakları, ondan sonra da isterseniz öylece salıverirsiniz onları, isterseniz para alır da bırakırsınız savaş ağırlığını atıncaya dek, bu, böyle; ve Allah dileseydi savaşsız da helâk ederdi onları ve fakat bir kısmınızı, bir kısmınızla sınamak ister ve Allah yolunda öldürülenlerin yaptıklarını asla boşa çıkarmamaktadır.

5- İlerde de onları doğru yola götürmektedir ve hallerini düzene sokmaktadır.

6- Ve cennete sokar onları ve cenneti, onlara tanıtmaktadır.

7- Ey inananlar, siz yardım ederseniz Allah'a, o da yardım eder size ve ayaklarınızı diretir, size sebat verir.

8- Kâfir olanlara gelince: Kötülük onlara ve yaptıklarını boşa çıkarmaktadır.

9- Bu da, Allah'ın indirdiğine hoşlanmadıklarındandır, artık o da, yaptıklarını mahvetmektedir.

10- Gezmezler mi yeryüzünde de bakıp görsünler kendilerinden öncekilerin sonunu, Allah helâk edivermiştir onları ve kâfirlere de bunlara benzer azaplar var.

11- Böyle bu, çünkü şüphe yok ki Allah, inananların yardımcısıdır ve şüphe yok ki kâfirlerin yardımcısı yoktur.

12- Şüphe yok ki Allah, inanan ve iyi işlerde bulunanları kıyılarından ırmaklar akan cennetlere sokar ve kâfir olanlarsa geçinip dururlar ve hayvanlar gibi yerler ve ateş, onlara yurt olmaktadır.

13- Ve nice şehirlerin halkını helâk ettik ki onlar, seni çıkardıkları şehirdekilerden daha da güçlü kuvvetliydiler; onlara bir yardım eden bile yok.

14- Rabbinden, kesin bir delîle sâhip olan, o kişiye benzer mi ki kötü işi, kendisine bezetilmiştir ve onlar, kendi havalarına, dileklerine uymaktadır.

15- Çekinenlere vaadedilen cennet, şöyledir âdeta: Orada su ırmakları var, bozulup kokmaz ve süt ırmakları var, lezzetleri bozulmaz ve şarap ırmakları var, içenlere sâfi lezzet ve bal ırmakları var, süzme ve onlara, orada bütün meyvelerden sunulur ve Rablerinden yarlıganma var; buna nâil olan, o kişiye benzer mi ki ateşte ebedîdir ve kaynar sularla sulanır da onların bağırsakları parçalanmaktadır.

16- Ve onlardan seni dinleyenler de var, sonunda yanından çıkınca kendilerine bilgi verilenlere, demin ne söylüyordu o derler; öyle kişilerdir onlar ki Allah, gönüllerini mühürlemiştir onların; onlar, kendi havalarına, dileklerine uymaktadır.

17- Ve doğru yolu bulanlara gelince: Onların başarısını arttırmaktadır ve onlara, korunma duygusu vermektedir.

18- Onlar, kıyâmetin gelmesinden, apansızın başlarına kopuvermesinden başka bir şey mi bekliyorlar? Gerçekten de alâmetleri geldi; onlara gelip çatınca ibret almaları neye yarar?

19- Artık bil ki şüphe yok, Allah'tan başka yoktur tapacak ve kendi suçun ve inanan erkeklerle kadınların suçları için yarlıganma dile ve Allah, sizin dönüp dolaştığınız yeri de, size yurt olacak yeri de bilmektedir.292[1]

[1] Dönüp dolaşılan yer dünyadır, yurt olacak yerse âhiret. Dönüp dolaşılan yerden maksat, baba belinden ana rahmine düşmek, yurttan maksat da dünyadır diyenler olmuştur. Baba belinden ana rahmine düşerek dünyaya geliş ve ölüp kabre gidiştir diye tevil edenler, hattâ gündüzün dönüp dolaşılan yerler ve geceleyin yatılıp uyunan yerler diyenler de vardır.

20- Ve inananlar, derler ki: Bir sûre indirilseydi; bir hükmü kesin sûre indirildi mi ve onda, savaş anıldı mı da gönüllerinde hastalık olanları görürsün ki sana, ölümden baygınlık geçiriyorlarmış gibi baygın-baygın bakarlar; artık ölüm, onlara daha da uymaktadır.

21- İtâat etmek ve güzel söz söylemek gerekti, derken işe iyice sarılınca da Allah'ın gerçek söylediğini kabûl etselerdi görürlerdi ki bu, kendilerine daha da hayırlı olmaktadır.

22- Artık iş başına gelir de yeryüzünde bozgunculuk eder; yakınlarınızı kestirip doğratır mısınız?

23- Öyle kişilerdir onlar ki Allah, lânet etmiştir onlara, onları sağırlaştırmakta ve gözlerini kör etmektedir.

24- Ne diye Kur'ân'ı, bir iyice düşünüp taşınmazlar, yoksa gönüllerinde kilitler mi var?

25- Gerisin geriye, hem de doğru yol, kendilerince apaçık anlaşıldıktan sonra, eski dinlerine dönenlere gelince: Şeytan, yanlış hareketlerini, kendilerine bezemektedir ve onları, uzun uzun dileklere düşürmektedir.

26- Bu, böyledir; çünkü onlar, Allah'ın indirdiği şeyden hoşlanmayanlara, biz demişlerdir, bâzı işlerde size itâat edeceğiz ve Allah'sa onların gizlice konuştuklarını bilmektedir.

27- Nasıl olacak halleri o zaman ki melekler, canlarını alırken yüzlerine, artlarına vurmaktadır.

28- Bu, böyledir, çünkü onlar, Allah'ın gazap ettiği şeylere uymuşlar ve râzılığından hoşlanmamışlardır da o da, yaptıklarını mahvetmektedir.

29- Yoksa, gönüllerinde hastalık olanlar, Allah, onların kinlerini, hasetlerini hiç meydana çıkarmayacak mı sanmaktadır?

30- Ve dileseydik onları, sana gösterirdik de yüzlerinden tanırdın elbet ve elbette sözlerinden tanırsın, anlarsın onları ve Allah, yaptıklarınızı bilmektedir.

31- Ve andolsun ki sizden savaşanları ve sabredenleri bildirmek ve gizlediklerinizi haber vermek için sizi sınamaktadır.

32- Kâfir olanlar ve halkı, Allah yolundan çıkaranlar ve doğru yol, kendilerince de apaçık olarak anlaşıldıktan sonra Peygambere karşı gelenler, Allah'a hiçbir zarar veremezler ve görürler ki Allah, onların yaptıklarını yakında, mahvetmektedir.

33- Ey inananlar, itâat edin Allah'a ve itâat edin Peygambere ve yaptıklarınızı boşa çıkarmayın.

34- Kâfir olanlar ve halkı Allah yolundan çıkaranlar, sonra da kâfir olarak ölenler yok mu? Allah, kesin olarak onları yarlıgamamaktadır.

35- Artık gevşemeyin ve üstün olduğunuz halde barışa çağırmayın ve Allah, sizinledir ve yaptıklarınızın sevabını, hiç azaltmamaktadır.

36- Dünyâ yaşayışı, ancak bir oyundur, bir eğlence ve inanır ve çekinirseniz göreceksiniz ki size mükâfâtınızı vermektedir ve bütün mallarınızı istememektedir.

37- Eğer hepsini istese ve zorlasa sizi, nekesliğe kalkışırdınız da görürdünüz ki kinlerinizi, hasetlerinizi meydana çıkarmaktadır.

38- Bilin ki siz, şunlarsınız: Allah yolunda malınızı, mülkünüzü harcamaya çağrılıyorsunuz da içinizden, nekeslik edenler var ve kim nekeslik ederse ancak kendisine zarar etmiş olur ve Allah, müstağnîdir ve sizsiniz yoksullar ve itâatten yüz çevirirseniz yerinize bir başka topluluğu getirir, sonra görürsünüz ki onlar, size benzememektedir.

48- FETH SURESİ

(Hicretin altıncı yılında Hûdeybiyye seferinden dönüşte vahyedilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Şüphe yok ki biz, sana apaçık bir fetih vermişizdir.

2- Allah, ümmetinin önce yapılan ve sona kalmış olan suçlarını sana bağışlasın ve sana, nîmetini tamamlasın ve seni, doğru yola götürsün diye.

3- Ve sana, üstün bir yardımla yardım etsin diye.

4- Öyle bir mâbuttur ki inançlarına inanç katsın diye inananların gönüllerine, tam bir sükûn ve huzûr indirmiştir ve Allah'ındır göklerin ve yeryüzünün orduları ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.

5- Erkek ve kadın, inananları, ebedî olarak kalacakları cennetlere soksun ve kötülüklerini örtsün diye ve bu da, Allah katında pek büyük bir kutluluktur, murâda eriştir.

6- Ve Allah, erkek ve kadın münâfıkları ve erkek ve kadın şirk koşanları azaplandırsın diye, kötülük, dönüp başlarına gelesi helâk olasılar ve Allah gazap etmiştir onlara ve lânetlemiştir onları ve hazırlamıştır onlara cehennemi ve orası, gidilecek ne de kötü yerdir.

7- Ve Allah'ındır göklerin ve yeryüzünün orduları ve Allah, üstündür, hüküm ve hikmet sâhibidir.

8- Şüphe yok ki biz seni tanık ve müjdeci ve korkutucu olarak göndermişizdir.

9- Allah'a ve Peygamberine inansınlar ve onu kuvvetlendirsinler ve ululasınlar ve sabah ve akşam onu noksan sıfatlardan tenzîh etsinler diye.

10- Şüphe yok ki seninle bîatlaşan-lar, ancak Allah'la bîatlaşmışlardır, Allah'ın eli, onların ellerinin üstündedir; artık kim dönerse zararı kendi nefsinedir ve kim Allah'la ahitleştiği şeyde durursa ona, yakında büyük bir ecir verilecektir.293[1]

[1] Hûdeybiyye'deki Râzılık Biatı anlatılmaktadır Hz. Muhammed (s.a.a)'i, Mekke'ye sokmayan ve haccetmesine mâni olan müşrikler, elçi olarak gönderilen Osman'ı da hapsetmişlerdi. Bunun üzerine Hz. Muhammed (s.a.a), bir ağaç altına oturmuş, Sahâbeye, canla malla kendisine yardım edeceklerine dair biat etmelerini buyurmuş, onlar da ellerini, Hz. Muhammed (s.a.a)'in elinin üstüne koyup biat etmişlerdi. Tasavvufu benimseyenler, bu âyete büyük bir önem verirler ve şeyhe intisap esnasında şeyh, bu âyeti okur. Adı olan âyetler arasındadır ve Biat Âyeti diye anılır. Hz. Muhammed (s.a.a)'in altına oturduğu ağaç, sonradan halk tarafından ziyaret edilmeye başlanmış, Ömer, putperestliğe yol açacağı düşüncesiyle bu ağacı kestirmiştir.

11- Bedevilerden geri kalanlar, diyecekler ki sana: Bizi mallarımız ve çoluğumuz çocuğumuz oyaladı, artık sen, yarlıganma dile bize; gönüllerinde olmayanı dilleriyle söylerler; de ki: Gerçekten de size bir zarar eriştirmek isterse, yahut bir fayda vermek dilerse Allah'tan, herhangi bir sûretle ona âit birşeyi kim giderebilir? Hayır; Allah, bütün yaptıklarınızdan haberdardır.

12- Hattâ siz, sandınız ki Peygamber ve inananlar, artık bir daha çoluklarına-çocuklarına dönemeyecekler ve bu zan, gönüllerinizde bezendi ve kötü bir zanna kapıldınız ve hiçbir hayra yaramaz kötü bir topluluk hâline geldiniz.

13- Ve kim, Allah'a ve Peygambere inanmazsa bilsin ki gerçekten de biz, kâfirlere, yakıp kavuran bir ateştir, hazırlamışızdır.

14- Ve Allah'ındır göklerin ve yeryüzünün saltanatı ve tedbîri, dilediğini yar-lıgar ve dilediğini azaplandırır ve Allah, suçları örter, rahîmdir.

15- Geri kalanlar, siz ganîmetleri almaya giderken bizi de bırakın da derler, biz de size uyalım; onlar, Allah sözünü değiştirmek isterler, de ki: Siz, kesin olarak bize uyamazsınız, Allah da önceden böyle dedi; onlar, diyecekler ki: Hayır, siz bizi kıskanıyorsunuz, bize haset ediyorsunuz; hayır, onlar, anlayışları pek az bir topluluktur. 294[2]

[2] Hayber ganîmetlerine işarettir.

16- Bedevilerden, geride kalanlara de ki: Yakında çok savaşkan ve kuvvetli bir toplulukla savaşa çağrılacaksınız; onlarla sonuna dek savaşacaksınız, yahut da Müslüman olacak onlar; artık itâat ederseniz Allah, size güzelim bir mükâfat verir ve fakat evvelce döndüğünüz gibi gene dönerseniz sizi elemli bir azapla azaplandırır.

17- Köre vebâl yok ve topala vebâl yok ve hastaya vebâl yok ve kim, Allah'a ve Peygamberine itâat ederse onu, kıyılarından ırmaklar akan cennetlere sokar ve kim, yüz çevirirse onu elemli bir azapla azaplandırır.

18- Ve andolsun ki Allah, ağaç altında, seninle bîatleştikleri zaman, inananlardan râzı olmuştur da onlara sükûn ve huzur indirmiştir ve onlara pek yakın bir fethi mükâfât olarak da vermiştir.295[3]

[3] Aynı biate işaret edilmektedir.

19- Ve elde edecekleri birçok ganîmetleri ihsân etmiştir ve Allah, üstündür, hüküm ve hikmet sâhibidir.

20- Ve Allah, size, elde edeceğiniz birçok ganîmetler vaadetmiştir ve bunu çabuklamıştır ve inananlara bir delîl olsun ve size, doğru yolda başarı versin diye de insanların ellerini, sizden çekmiştir.

21- Ve daha başka ganîmetler de vaadetmiştir ki siz, henüz onları elde edemezsiniz, andolsun ki Allah, bilgisiyle onları kavrayıp kuşatmıştır ve Allah'ın, her şeye gücü yeter.

22- Kâfirler, sizinle savaşa girişirlerse mutlaka arkalarını dönerler de sonra bir dost da bulamazlar, bir yardımcı da.

23- Allah'ın, önceden de olup bitegelen yolu-yoradamıdır bu ve Allah'ın yolu-yoradamı, hiç mi hiç değişmez.

24- Ve o, bir mâbuttur ki, onlara karşı zafer kazandınız da ondan sonra Mekke vâdîsinde onların ellerini sizden çekti, sizin ellerinizi de onlardan ve Allah, ne yaparsanız hepsini görür. 296[4]

[4] Hûdeybiyye'de müşrikler, Müslümanların ahvalini anlamak ve onlarla savaşmak için kırk kişi göndermişlerdi. Bunlar tutulup Hz. Muhammed (s.a.a)'in huzuruna getirilmişti. Hz. Muhammed (s.a.a) bunları affedip koyvermişti. Sonra Hûdeybiyye sulhu bağlandı. Gönderilenlerin seksen kişi olduğu da rivâyet edilmiştir.

25- Onlar, kâfir olan ve sizi Mescid-i Harâm'dan meneden ve kurbanlarınızı, yerlerine ulaştırmayan kişilerdi ve Mekke'de, sizin bilmediğiniz ve bilgisizlik yüzünden çiğneyip geçeceğiniz ve bu yüzden de günaha gireceğiniz inanmış erkekler ve inanmış kadınlar olmasaydı sizi Mekke'ye sokardı, fakat Allah, dilediğini rahmetine ithâl etsin diye, onlardan ellerinizi çekti sizin; birbirlerinden seçilip ayrılmış olsalardı, onlardan kâfir olanları elbette elemli bir azapla azaplandırırdık.

26- O sırada, kâfir olanların yüreklerinde coşup kabaran gayret ve kızgınlık, câhiliyet devrine âit bir gayret ve kızgınlıktı; derken Allah, Peygamberine ve inananlara sükûn ve huzur verdi ve onlara,

çekinme sözünü gerekli kıldı ve bu, Tanrının birliğini bildiren söze de zâten onlar, daha lâyıktı ve o sözün ehliydi onlar ve Allah, her şeyi bilir.

27- Ve andolsun ki Allah, Peygamberine gerçek bir rüya göstermiştir; Allah dilerse emîn olarak ve başlarınızı tıraş ettirerek, saçlarınızı kestirip kısaltarak elbette sizi Mescid-i Harâm'a sokacak; gerçekten de o, sizin bilmediğinizi bilmektedir, derken bundan başka da yakın bir fetih ve zafer gerçektir. 297[5]

[5] Bu rüya, Hûdeybiyye'den önce görülmüştü.

28- Öyle bir mâbuttur o ki Peygamberini, doğru yolu göstermek üzere gerçek dinle, bütün dinlere üstün olmak için göndermiştir ve Allah'ın tanıklığı yeter.

29- Muhammed, Allah'ın peygamberidir ve onunla berâber bulunanlar, kâfirlere karşı çetindirler, kendi aralarında merhametli, onları görürsün ki rükû etmekteler, secdeye kapanmaktalar Allah'tan lütuf ve ihsân ve râzılık dileyerek; yüzlerinde, secde eserinin alâmetleri görünmededir ve onların bu vasıfları, Tevrat'ta da vardır ve onlara âit bu vasıflar, İncil'de de var; âdetâ ekilmiş bir tâneye benzer ki filiz vermiştir, derken filizi kuvvetlenmiştir, derken kalınlaşmıştır da dümdüz boy vermiştir, gövdelerine dayanıp yücelmiştir; ekincileri şaşırtır, sevindirir, kâfirleri, bununla kızdırıp yerindirmek için. Allah, inananlara ve iyi işlerde bulunanlara yarlıganma ve pek büyük bir mükâfat vaad etmiştir.298[6]

[6] Ahd-i Atıyk'te de birçok yerde buna benzer örnekler olduğu gibi Matyus İncili'nin 13. babında da vardır (3-22).

49- HUCURÂT SURESİ

(Hasen, Katâde, İkreme ve İbn-i Abbas'a göre 13. âyet Mekkîdir. Sûrenin 4. âyetinde odaların ardından bağırarak Peygambere seslenenlerden bahsedildiği için odalar anlamına gelen Hucurât adıyla adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Ey inananlar, her hususta Allah'ın ve Peygamberinin huzûrunda, onların önüne geçmeyin ve çekinin Allah'tan; şüphe yok ki Allah, her şeyi duyar, bilir.

2- Ey inananlar, seslerinizi, Peygamberin sesinden daha üstün bir tarzda yükseltmeyin ve onunla, yüksek sesle konuşmayın, birbirinizle konuştuğunuz gibi, sonra yaptıklarınız mahvolup gider de anlamazsınız bile.

3- Allah'ın Peygamberinin yanında seslerini alçaltanlar, o kişilerdir ki Allah, onların gönüllerini, çekinmeyle sınamıştır; onlaradır yarlıganma ve pek büyük bir mükâfat.

4- Odaların ardından bağırarak sana seslenenlerin çoğu, akıl etmeyen kişilerdir.

5- Ve gerçekten de onlar, sabretselerdi de sen, çıkıp yanlarına gelseydin daha da hayırlıydı onlara ve Allah, suçları örter, rahîmdir.

6- Ey inananlar, buyruktan çıkmış biri, size bir haber getirdi mi doğru, yahut yanlış veya yalan olup olmadığını araştırıp iyice bir anlayın, yoksa bir topluluğa, bilgisizlikle bir kötülükte bulunur da yaptığınıza nâdim oluverirsiniz.

7- Ve bilin ki içinizde Allah'ın Peygamberi var; işlerin çoğunda size itâat etseydi günaha girer, helâk olurdunuz ve fakat Allah, size inancı sevdirdi ve gönüllerinizde bezedi onu ve çirkin gösterdi size kâfirliği ve buyruktan çıkmayı ve isyânı; işte onlardır en güzel işlerde başarı kazananlar.

8- Allah'tan bir lütuf ve bir nîmet olarak ve Allah, her şeyi bilir, hüküm sâhibidir.

9- İnananlardan iki kısım, birbiriyle savaşa girişirse hemen aralarını bulun, bir bölüğü, öbürüne saldırırsa o saldırganlarla, Allah'ın emrine itâat edinceye dek savaşın; Allah'ın emrine itâat ederlerse adâletle aralarını bulup barıştırın ve adâletle muâmele edin; şüphe yok ki Allah, adâletle muâmele edenleri sever.

10- Hiç şüphe yok ki inananlar, ancak kardeştirler, artık kardeşlerinizin arasını bulun, barıştırın, uzlaştırın onları ve çekinin Allah'tan da acınmışlardan olun.

11- Ey inananlar, içinizden bir topluluk, başka bir toplulukla alay etmesin, olabilir ki alay edilenler, öbürlerinden daha hayırlıdır ve kadınların bir kısmı da başka kadınlarla alay etmesin, olabilir ki alay edilen kadınlar, öbürlerinden daha hayırlıdır ve birbirinizi kınamayın ve kötü lâkaplarla çağırmayın; inançtan sonra buyruktan çıkmışlara âit adlar, ne de kötüdür ve kim tövbe etmezse artık onlar, zulmedenlerin ta kendileridir.

12- Ey inananlar, sakının fazla şüphe etmekten, şüphe yok ki bâzı zan ve şüpheler suçtur ve ayıplarınızı, gizli işleri arayıp gözetmeyin ve bir kısmınız, bir kısmınızın gıyâbında kötülüğünü de söylemesin; biriniz, ölü kardeşinin etini yemeyi sever mi? Tiksindiniz, değil mi? Ve çekinin Allah'tan, şüphe yok ki Allah, tövbeleri kabûl eder, rahîmdir.

13- Ey insanlar, şüphe yok ki biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık ve sizi, aşîretler ve kabîleler haline getirdik tanışın diye; şüphe yok ki Allah katında sevâbı en çok ve derecesi en yüce olanınız, en fazla çekineninizdir; şüphe yok ki Allah, her şeyi bilir, her şeyden haberdardır.

14- Bedeviler, inandık dediler; de ki: İnanmadınız ve fakat Müslüman olduk deyin ve inanç, henüz gönüllerinize girmedi sizin ve Allah'a ve Peygamberine itâat ederseniz yaptığınız iyiliklerin sevâbından hiçbir şey eksilmez, şüphe yok ki Allah, suçları örter, rahîmdir.299[1]

[1] Her Müslüman iman sahibi olamaz, fakat her inanan Müslüman'dır. Çünkü iman inançtır, Müslümanlıksa inandığını sözle, hareketle belirtmedir.

15- İnananlar, ancak o kişilerdir ki Allah'a ve Peygamberine inanırlar da sonra şüpheye düşmezler ve mallarıyla ve canlarıyla savaşırlar Allah yolunda, işte onlardır doğru söyleyenlerin ta kendileri.

16- De ki: Dininizi, Allah'a mı bildireceksiniz? Ve Allah bilir ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve Allah, her şeyi bilir.

17- Müslüman olduk diye seni minnet altında mı bırakırlar? De ki: Müslümanlığınızdan dolayı beni minnet altında bırakmaya kalkışmayın, hayır, Allah'a karşı siz minnet altındasınız, sizi doğru yola sevkedip îmanda başarı verdiğinden, eğer doğru söylüyorsanız.

18- Şüphe yok ki Allah, göklerin ve yeryüzünün gizli şeylerini bilir ve Allah, bütün yaptıklarınızı görür.

50- KAF SURESİ

(Hasen'e göre 38 ve 39. âyetler Medenîdir. Kaaf kelimesiyle başladığı için bu adla anılmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Kaaf, andolsun büyük ve şerefli Kur'ân'a.300[1]

[1] Kaaf, bir rivâyete göre Tanrı adlarındandır, dünyayı çepeçevre kuşatan dağın adıdır diyenler de vardır.

2- Hayır, onlar, içlerinden bir korkutucunun gelmesine şaşıp kaldılar da kâfirler, gerçekten de dediler, bu şaşılacak bir şey.

3- Ölüp bir yığın toprak olduktan sonra mı? Bu, pek uzak, pek olmayacak bir dönüş.

4- Gerçekten de yeryüzü, onlardan neyi eksiltir, biliriz biz ve katımızdadır her şeyi koruyan ve zapteden kitap.

5- Hayır, gerçek olan Kur'ân, onlara gelince yalanladılar da şimdi darmadağın bir işe daldılar.

6- Bakmazlar mı üstlerindeki göğe? Nasıl kurduk onu ve bezedik ve bir yarığı, yırtığı da yok.

7- Ve yeryüzünü nasıl yaydık ve oraya metin dağlar koyduk ve orada, gözler, gönüller açan güzelim nebatları çifter-çiftter bitirdik.

8- Mâbûduna dönen her kulun, can gözünü açmak ve ona, ibret ve öğüt vermek için.

9- Ve gökten de kutlu bir yağmur yağdırmadayız da o sâyede bağlar, bahçeler ve biçilecek tâneler, yeşertip bitirmedeyiz.

10- Ve hurma ağaçları ki boy atıp uzar ve meyveleri, birbirine bitişmiş, âdetâ istiflenmiştir.

11- Kullara rızık olarak ve o yağmurla ölü şehri diriltiriz, işte kabirden çıkış da böyledir.

12- Onlardan önce Nûh kavmi ve Ashâb-ı Ress ve Semûd kavmi de yalanlamışlardı.

13- Ve Âd ve Firavun kavimleri ve Lût'un kardeşleri.

14- Ve Ashâb-ı Eyke ve Tubba' kavmi; hepsi de peygamberleri yalanlamışlardı da helâk olmayı hak ettiler.

15- İlk yaratışta âciz mi kaldık ki? Hayır; ama onlar, yeni bir yaratışta şüphe içindeler.

16- Ve andolsun ki biz insanı yarattık ve nefsi, onu ne gibi vesveselere düşürür, biliriz ve biz, ona, şah damarından daha yakınız.

17- Ne söyler, ne yaparsa yazan iki melek var, biri sağda oturmuş, biri solda.

18- Hiçbir söz söylemez ki yanında, onu zapteden, gözetip kollayan biri bulunmasın.

19- Ölüm baygınlığı, gerçek olarak gelip çattı mı buydu işte denir, senin kaçıp durduğun.

20- Ve üfürülür sû'ra, işte bu gündür azap günü.

21- Ve herkes, yanında bir sürüp götüren ve bir tanık olarak gelir.301[2]

[2] Sürüp götüren bir melekle yaptıklarına tanık olan bir melek. Tanıktan maksat, insanın âzasıdır diyenler de olmuştur. 39-40. Sabah namazıyla öğle ve ikindi namazı, akşam ve yatsı namazlarıyla gece nafilesi.

22- Andolsun ki gafletteydin bundan, derken perdeyi kaldırdık gözünden, artık gözün keskin bugün.

23- Arkadaşı olan melek, der ki: İşte, ne yaptıysa hepsi bende, hepsi hazır.

24- Artık atın cehenneme adamakıllı kâfir olan ve gerçeğe karşı inat eden herkesi.

25- Hayrı tamâmıyla meneden zâlim şüpheciyi.

26- Ki Allah'la berâber bir başka mâbut da kabûl etmiştir, atın artık onu çetin azâba.

27- Arkadaşı, Rabbimiz der, onu, taşkınlığa ben sevketmedim ve fakat o, pek uzak bir sapıklık içindeydi.

28- Der ki: Huzûrumda çekişmeyin ve ben, önceden azâp edeceğimi bildirmiştim size.

29- Katımda söz değiştirilemez ve ben, kullara zulmetmem.

30- O gün deriz cehenneme: Doldun mu? Ve der ki: Daha yok mu?

31- Ve yaklaştırılır cennet, çekinenlere ve onlardan uzak değildir.

32- İşte denecek, size, mâbûduna tövbe eden, emri, iyiden-iyiye koruyan herkese vaadedilen bu.

33- Görmediği halde rahmandan korkan ve ona yönelmiş bir yürekle gelen kişiye vaadedilen bu.

34- Esenlikle girin oraya; bugün, ebedîlik günü.

35- Onlaradır ne dilerlerse orada ve katımızda daha da fazlası var.

36- Ve nice nesiller helâk ettik onlardan önce; onlar, bunlardan daha çokluktu, daha güçlü kuvvetliydi, derken şehirleri delik-deşik etmişlerdi, her tarafı ellerine geçirmişlerdi, fakat bir kaçacak yer mi var?

37- Şüphe yok ki bunda, gönlü olana, yahut görerek kulak verene ibret ve öğüt var elbet.

38- Ve andolsun ki biz, gökleri ve yeryüzünü altı günde yarattık ve bir yorgunluk gelmedi bize.

39- Artık sabret ne derlerse ve Rabbine ham ederek onu tenzîh et güneş doğmadan önce ve batmadan önce.

40- Ve geceleyin ve secdelerden sonra.

41- Ve dinle o nidâ edenin, yakın bir yerden bağıracağı gün, sesini.

42- O gün, o bağrışı, gerçek olarak işitecekler; işte o gündür kabirlerden çıkış günü.302[3]

[3] Surun ikinci defa üfürülüşü.

43- Şüphe yok ki biz diriltiriz ve biz öldürürüz ve dönülüp gelinecek tapı, bizim tapımızdır.

44- O gün yarılır yeryüzü de çıkarlar oradan ve hızlı-hızlı koşarlar; bu toplayış, bize pek kolaydır.

45- Biz daha iyi biliriz ne dediklerini ve senin, onlara, dilediğini yapacak bir kudretin yok, artık, azaptan korkana Kur'ân'la öğüt ver.

51- ZÂRİYÂT SURESİ

(Sûre, "Andolsun tozutup savuranlara" diye başladığından tozutup savuranlar anlamına gelen Zâriyât adıyla anılmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun tozutup savuranlara.

2- Derken ağır bir yük yüklenenlere.

3- Derken kolayca akıp gidenlere.

4- Derken işi ayıranlara.

5- Gerçekten de size vaadedilen, doğrudur ancak.

6- Ve cezâ, mutlaka olacak.

7- Andolsun yol-yol hâreli göğe.

8- Şüphe yok ki siz, elbette çeşitli ve birbirini tutmaz sözler söylemektesiniz.

9- Ondan saptırılan, saptırılmıştır.

10- Lânet olsun geberesi yalancılara.

11- Ki onlar, daldıkları gaflette habersiz bir halde bocalayıp dururlar.

12- Sorarlar: Ne zaman gelecek cezâ günü?

13- O gün onlar, ateşe atılıp sınanırlar.

14- Tadın azâbınızı; işte buydu çabucak gelmesini istediğiniz.

15- Şüphe yok ki çekinenler, cennetlerdedir, pınar başlarında.

16- Alırlar Rablerinin, kendilerine verdiklerini; şüphe yok ki onlar, bundan önce, iyilik ederlerdi.

17- Gecelerin az bir kısmında uyurlardı.

18- Ve seher çağları, yarlıganma dilerlerdi.

19- Ve mallarında, dileyene ve mahrûm olana bir hak vardı.

20- Ve yeryüzünde deliller var iyiden-iyiye inanmış olanlara.

21- Ve kendi özünüzde de, hâlâ mı görmezsiniz?

22- Ve gökte de rızkınız ve size vaadedilen var.

23- Gerçekten de andolsun göğün ve yeryüzünün Rabbine ki hiç şüphe yok, gerçektir o, nasıl siz konuşup söylüyorsunuz.

24- İbrâhîm'in, ağırlanan konuklarına âit haber, geldi mi sana?

25- Hani, tapısına girmişlerdi de esenlik sana demişlerdi; o da esenlik size demişti, ey yabancılar.

26- Derken bir bahâneyle ailesinin yanına gitmişti de bir semiz dana getirmişti.

27- Onların önüne koymuştu da yemez misiniz demişti.

28- Derken onlardan, içine bir korkudur düşmüştü de korkma demişlerdi, ve ona, bilgi sâhibi bir oğlu olacağını müjdelemişlerdi.

29- Derken karısı, onlara dönmüştü de bir çığlık atıp eliyle yüzüne vurmuştu ve ben kısır bir kocakarıyım demişti.

30- Onlar, bu, böyle dediler, Rabbin böyle dedi; şüphe yok ki o, bir hüküm ve hikmet sâhibidir ki her şeyi bilir.

31- İbrâhim, işiniz nedir ey elçiler demişti.

32- Onlar, şüphe yok ki biz demişlerdi, mücrim bir topluluğa gönderildik.

33- Üstlerine balçıktan taşlar yağdırmak için.

34- Öyle taşlar ki Rabbinin katında damgalanmış, haddi aşanlar için.

35- Derken, orada inananlardan kim varsa çıkarmıştık.

36- Gerçekten de bir ev halkından başka Müslüman da bulamamıştık orada.

37- Ve orada, elemli azaptan korkanlara bir delil bırakmıştık.

38- Ve Mûsâ'da da; hani onu apaçık bir delille Firavun'a göndermiştik.

39- Derken bütün kuvvetiyle dönmüştü de ya büyücü demişti, yahut da deli.

40- Derken onu ve ordusunu helâk etmiş, onları denize atıvermiştik de o kendisini kınayıp durmadaydı.

41- Âd kavminde de bir delil var; hani onlara, her şeyi kasıp kavuran bir fırtına göndermiştik.

42- Nereden geçmiş, neye dokunmuşsa orasını ve o şeyi çürümüş kemiğe döndürmüştü.

43- Ve Semûd'da da delil var; hani, muayyen bir zamanadek geçinin demiştik.

44- Derken Rablerinin emrine karşı azgınlıkta bulunmuşlardı da onları bir yıldırımdır, gelip helâk edivermişti ve onlar da bakıp duruyorlardı.

45- Derken ne ayakta durmıya güçleri kalmıştı, ne de bir yardım görmüşlerdi.

46- Ve daha önce de Nûh kavmi ki şüphe yok, onlar, buyruktan çıkmış bir topluluktu.

47- Ve biz, gökleri kurduk kudretle, onlardan daha üstününü, daha büyüğünü kurmaya da gücümüz yeter.

48- Ve yeryüzünü yayıp döşedik, daha da güzel döşeriz.

49- Ve anar, ibret alırsınız diye her şeyi çift yarattık.

50- Artık kaçın Allah'a, şüphe yok ki ben size, onun tarafından, apaçık bir korkutucuyum.

51- Ve Allah'la berâber bir başka mâbut kabûl etmeyin; şüphe yok ki ben size, onun tarafından, apaçık bir korkutucuyum.

52- Böylece onlardan önce de hiçbir peygamber gelmedi ki ona büyücü, yahut da deli demesinler.

53- Onlar, bunu birbirlerine tavsiye mi ettiler? Hayır, onlar, azgın bir topluluktu.

54- Artık yüz çevir onlardan, bundan dolayı da kınanmazsın sen.

55- Ve öğüt ver, gerçekten de öğüt, inananlara fayda verir.

56- Ve ben, cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım. 303[1]

[1] "Kulluk etsinler diye" sözünü "tanısınlar diye" tarzında tefsir edenler olmuş ve Sufiyye de ibadette şart, marifettir, yani tanımaktır, bilmektir diyerek bu tevili kabul etmişlerdir.

57- Onlardan ne bir rızık istiyorum ve ne beni doyurmalarını istiyorum.

58- Şüphe yok ki Allah'tır rızık veren kuvvet sâhibi ve kuvvetine aciz gelmesi mümkün olmayan.

59- Kendilerine zulmedenlere, arkadaşlarının payı, gibi bir azap payı var, artık acele etmesinler.

60- Yazık kâfirlere, kendilerine vaadedilen günden.

52- TÛR SURESİ

(Tur dağına and içilerek başlandığından bu adla anılmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun Tûr'a.304[1]

[1] Tur, Mûsâ Peygamberin Tanrı vahyine ve Tanrı tecellisine mazhar olduğu dağdır.

2- Ve yazılmış kitaba.

3- Yayılmış kâğıtta. 305[2]

[2] Âyetteki "rak", üstüne yazı yazılan deri anlamına gelir, kâğıda da denir.

4- Ve mâmur eve.306[3]

[3] Dördüncü kat gökte, Kâbe'nin tam hizasındaki mabet. Kâbe'dir diyenler de olmuştur.

5- Ve yüceltilmiş tavana.307[4]

[4] Gök, yahut arş.

6- Ve taşkın, coşkun, dalgalanıp duran denize.

7- Şüphe yok ki Rabbinin azâbı, yerine gelip olacak.

8- Onu bir defedip gideren bulunmayacak.

9- O gün gök, bir çalkantıya düşüp döner.

10- Ve dağlar, yerlerinden oynayıp yürür.

11- Artık yazıklar olsun o gün yalanlayanlara.

12- Öyle kişilerdir onlar ki daldıkları batakta oynayıp dururlar.

13- O gün itilip kakılarak cehenneme atılırlar.

14- İşte budur yalanladığınız ateş.

15- Bir büyü mü bu, yoksa görmüyor musunuz?

16- Girin ona da artık sabredin, yahut etmeyin, birdir size; ancak yaptığınızın karşılığı olarak cezâlanacaksınız.

17- Şüphe yok ki çekinenler, cennetlerdedir ve nîmetler içinde.

18- Nîmetlenirler orada Rablerinin verdiği nîmetlerle ve Rableri korur onları koca cehennemin azâbından.

19- Yiyin ve için, âfiyetler olsun, yaptığınız şeylere karşılık.

20- Saf-saf dizilmiş tahtlara dayanarak ve onları, iri gözlü hûrilerle evlendiririz.

21- Ve inananlarla soylarından, inanarak onlara uyanları, soylarından gelenlerle birleştirir, buluştururuz ve yaptıklarının mükâfatından hiçbir şeyi eksiltmeyiz; herkes, kazancına bağlıdır.

22- Ve onlara meyve ve gönüllerinin tam istediği et vereceğiz.

23- Ve birbirlerine öyle bir kadeh sunarlar ki içtikleri şaRabın sonucunda ne boş şeylerden bahsediş var, ne günaha giriş.

24- Ve öylesine genç hizmetçiler, etraflarında döner-durur ki sanki onlar, haznelerde saklanmış inciler.

25- Ve birbirlerine dönüp sorarlar, konuşurlar.

26- Derler ki: Gerçekten de daha önce ehlimizin içinde, ilimizde, yurdumuzda, korku içindeydik biz.

27- Derken Allah lûtfetti bize ve korudu bizi tâ iliklere işleyen sam yelinin azâbından.

28- Gerçekten de önceden onu çağırırdık; şüphe yok ki o, şanı yüce bir lütuf sâhibidir, rahîmdir.

29- Artık öğüt ver, gerçekten de Rabbinin nîmeti sâyesinde sen, ne kâhinsin, ne deli.

30- Yoksa onlar, bir şâir ki ölmesini, zâmanın kötülüklerine uğramasını gözetiyoruz mu diyorlar?

31- De ki: Gözetin bakalım, gerçekten ben de sizinle berâber gözetmedeyim.

32- Yoksa bu sözleri akılları mı emrediyor onlara, yoksa azgın bir topluluk mu onlar?

33- Yoksa onu kendisi uyduruyor mu diyorlar? Hayır, inanmamışlardır onlar.

34- Artık buna benzer bir söz getirin meydana sözünüz doğruysa.

35- Yoksa boşu-boşuna mı yaratıldı onlar, yoksa onlar mı yaratıcılar?

36- Yoksa gökleri ve yeryüzünü mü yarattı onlar? Hayır, iyiden-iyiye inanmamışlardır onlar.

37- Yoksa onların yanında mı Rabbinin hazneleri, yoksa onlar sorumsuz bir saltanata mı sâhip?

38- Yoksa merdivenleri var da gökten mi duyuyorlar? Öyleyse duyanları, apaçık bir delil göstersin.

39- Yoksa kızlar onların da erkek evlâtları sizin mi?

40- Yoksa onlardan ücret istiyorsun da bu yüzden ağır bir borca mı giriyorlar?

41- Yoksa gizli şey, yanlarında da yazıyorlar mı?

42- Yoksa bir düzen mi kurmak istiyorlar? Asıl düzene uğrayıp cezâlanacaklar, kâfir olanlar.

43- Yoksa Allah'tan başka bir mâbutları mı var? Şanı yücedir, münezzehtir Allah, şirk koşanların şirk koştukları şeylerden.

44- Gökten bir parçanın düştüğünü görseler, birbiri üstüne yığılmış bulut derler.

45- Artık bırak onları helâk olacakları güne dek.

46- Bir gündür o gün ki düzenleri, onlardan hiçbir şeyi gideremez ve onlara yardım da edilmez.

47- Ve şüphe yok ki zulmedenlere, bundan başka azap da var ve fakat çoğu bilmez.

48- Ve sabret Rabbinin hükmüne, gerçekten de gözümüzün altındasın sen ve Rabbine hamdederek tenzîh et onu kalkınca.

49- Ve geceleyin de onu tenzîh et ve yıldızların batacağı sırada da.

53- NECM SURESİ

(İbn-i Abbas ve Katâde'ye göre 32. âyeti Medenîdir. Necm, yani yıldız sözü, ilk âyette anıldığı için bu isim verilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun yıldıza, inerken.308[1]

[1] Yıldızdan maksat Kur'ân'dır. Nücumen, yani âyet âyet indiği için bu adla anılmıştır. Bu tefsiri Dahhak, Mücahid ve Kelbi kabul eder. Arapça'da tencim, ayırmak anlamınadır, müneccem, ayrılmış demektir. Burdaki yıldız, ülker yıldızıdır diyenler de vardır. İbn-i Abbas buna zahib olmuştur. Hasen'e

göre doğrudan doğruya yıldız anlamınadır. "İnerken" den murat, kıyamet günü, yıldızın yere düşmesidir diyenler de vardır.

2- Arkadaşınız, gerçekten ne saptı, ne ayrıldı.309[2]

[2] "Arkadaşınız" dan murat Hz. Muhammed (s.a.a)'dir.

3- Ve kendi dileğiyle söz de söylemedi.

4- Sözü, ancak vahyedilen şeyden ibaret.

5- Ona öğretti kuvvetleri çok çetin.310[3]

[3] "Çetin ve kuvvetli biri", Cebrail'dir.

6- Kuvvetli biri; sonra doğruldu.

7- Ve o, en yüce tanyerindeydi.311[4]

[4] Mirac'a ve Mirac'da, Şidre yanında Cebrail'i gördüğüne işarettir. Mirac hakkında Sa'saa oğlu Mâlik'ten gelen hadisin meali şudur "Hatim'de (Ka'be'ye dahilken tamirde binadan hariç kalan yer) yatmıştım. Cebrail geldi. Göğsümü yardı, kalbimi çıkardı, içi imanla dolu bir altın kapta yıkadı, yerine koydu. Sonra eşekten büyük, katırdan küçük bembeyaz bir binek getirdi (Burak). Üstüne bindim, göz

yumup açıncaya dek Mescid-i Aksa'ya vardık. Oradan dünya göğüne çıktık. Cebrail, kapıyı açmalarını söyledi. Kimdir dendi. Cebrail'im dedi. Yanındaki kim dediler. Muhammed dedi. Peygamber olarak gönderildi mi diye sordular, evet dedi. Merhaba, kutlu olsun gelişin deyip kapıyı açtılar. Adem ordaydı. Cebrail, bu, baban Adem'dir, selam ver dedi. Selam verdim, selamımı alıp, merhaba ey temiz oğul, temiz Peygamber dedi. Sonra ikinci kat göğe çıktık. Gene kapısının açılmasını istedi. Kimsin diye sordular. Cebrail'im dedi. Yanındaki kim dediler, Muhammed dedi. Gönderildi mi, Peygamber oldu mu diye sordular, oldu dedi. Merhaba, kutlu olsun gelişin deyip kapıyı açtılar. Bir de gördüm ki Yahya ile İsa orda; onlar, teyze oğullarıydı. Cebrail, bu Yahya, bu da İsa, selam ver onlara dedi. Selam verdim, aldılar ve merhaba ey temiz kardeş, ey temiz Peygamber dediler. Sonra üçüncü kat göğe çıktık. Gene Cebrail kapıyı açın dedi. Kimsin dendi. Cebrail'im dedi. Yanındaki kim dediler, Muhammed dedi. Peygamber olarak gönderildi mi diye sordular. Evet dedi. Kapıyı açtılar, merhaba, kutlu olsun gelişin dediler. Baktım ki Yûsuf orda. Cebrail, bu Yûsuf dedi, selam ver. Selam verdim, aldı ve sonra merhaba temiz kardeş, temiz Peygamber dedi. Sonra ağdık, dördüncü kat göğe vardık. Kapıyı açın dedi. Kim o dediler, Cebrail'im dedi. Yanındaki kim dediler. Muhammed dedi. Peygamber olarak gönderildi mi dediler, evet dedi. Açtılar, merhaba dediler, kutlu olsun gelişin. Gördüm ki İdris orda. Cebrail, bu İdris'tir dedi, selam ver. Selam verdim, aldı ve merhaba temiz kardeş, temiz Peygamber dedi. Sonra beşinci kat göğe yükseldik. Kapıyı açın dedi, kimsin dediler, Cebrail'im dedi. Yanındaki kim dediler, Muhammed, Tanrı rahmeti, esenliği ona dedi. Gönderildi mi dediler, evet dedi. Açtılar, merhaba, kutlu olsun gelişin, dediler. Baktım ki Harûn orda. Cebrail, bu Harûn dedi, selam ver. Selam verdim, aldı, merhaba temiz kardeş, temiz Peygamber dedi. Sonra altıncı göğe ağdık. Kapıyı açın dedi. Kimsin dediler, Cebrail'im dedi. Yanındaki kim dediler, Muhammed dedi. Peygamber olarak gönderildi mi dediler, evet dedi. Merhaba, kutlu olsun gelişin deyip kapıyı açtılar. Gördüm ki Mûsa orda. Cebrail, bu Mûsa'dır dedi, selam ver. Selam verdim, aldı, merhaba temiz kardeş, temiz Peygamber dedi. Oradan geçerken bir de baktım, ağlamaya başladı. Niye ağlıyorsun diye soruldu. Bir genç, benden sonra peygamber olarak gönderildi de onun ümmetinden, benim ümmetimden daha çok kişi cennete girecek dedi. Sonra yedinci kat göğe ağdık. Kapıyı açın dedi. Kimsin dediler, Cebrail'im dedi. Yanındaki kim dediler, Muhammed dedi. Peygamber olarak gönderildi mi, Peygamberlik verildi mi ona dendi, evet dedi. Açtılar, merhaba, kutlu olsun gelişin dediler. Bir de baktım ki İbrahim orda. Cebrail, bu dedi baban İbrahim, selam ver. Selam verdim, aldı, merhaba temiz oğul, temiz Peygamber dedi. Sonra Sidret-ül-Münteha'ya (Sınır ağacı) vardık. Yemişleri iri iriydi, dağ gibiydi, yaprakları fil kulağına benziyordu. Cebrail, bu ağaç dedi, Sınır ağacı dedi. Derken dört ırmak gördüm, iki tanesi açıktan akmadaydı, iki tanesi yeraltından. Ya Cebrail dedim, Bunlar ne ırmağı? Cebrail, alttan akan ırmaklar cennetteki iki ırmak, açıktan akanlarsa Nil'le Fırat dedi. Sonra beni Beyt-i Ma'mur'a yüceltti. Oraya her gün yetmiş bin melek girip çıkmada, orasını ziyaret etmedeydi. Sonra bana bir tas şarap, bir tas süt, bir tas bal sunuldu. Ben sütü içtim. Cebrail, o içtiğin dedi, yaratılıştır, yaratılıştaki selamettir ve sen de ona tabisin, ümmetin de. Sonra bana her gün elli vakit namaz farzedildi. Döndüm, Mûsa'nın yanından geçerken bana, ne emredildi sana diye sordu. Günde elli vakit namaz dedim. Dayanamaz ümmetin bu elli vakte, andolsun Allah'a, ben insanları senden önce sınadım ve İsrailoğullarıyla şiddetle savaştım, dön Rabbine, ümmetin için bu emri hafifletmesini iste dedi. Döndüm, İstedim, on vaktini bağışladı. Geriye dönüp Mûsa'nın yanından geçerken bunu söyledim Mûsa, gene aynı sözü söyledi. Döndüm, on vaktini daha bağışladı. Gene Mûsa'nın yanından geçerken aynı sözü söyledi. Gide gele beş vakit kaldı. Mûsa, ümmetin dayanamaz dedi, ben insanları sınadım, dön, Rabbinden bunu da hafifletmesini iste. İstedim, artık utanırım, razıyım buna dedim. Oradan dönüp geçerken bir münadinin bana, namazı farzettim ve kullarımın yükünü hafiflettim diye nida etti." (Al-Tecrid, Hadis-ül-İsrai vel Mi'rac, 2, 62-64). Buhari'de, "Kitab-üs-Salat" ın başında da Malik oğlu Enes'ten tahric edilen bir hadis vardır. Meal

itibariyle buna çok benzer. Ancak orda, bu hadiste bulunmayan bazı şeyler de vardır ki Levh'a yazı yazıldığı, kalemlerin gıcırtısını duyduğu, Cebrail'le Sidre'ye dönünce, ağacın, mahiyeti bilinmeyen renklerle kaplandığı, sonra cennete girdiği, cennetin toprağının miskten olduğu bunlar arasındadır (al-Tecrid, I, 35-36). Mirac hakkında daha birçok hadisler vardır (Mesela Kevser ıramağını gördüğü gibi. al-Tecrid, 2, Kitabu Tefsir-il-Kur'an, 120).

İbn-i Abbas, 17. sûrenin 60. ayetinde bahsedilen rüyayı tefsir ederken Hz. Peygamber'in Kudüs'e, Beyt-i Makbis'e götürüldüğü gece gördüğü rüyadır diyerek Mirac'ın rüya olduğunu kail olmuştur (al-Tecrid, 2, 64). Mirac'ın, cismani, yahut ruhani olduğunu söyleyenler bulunduğu gibi Mekke'den Kudüs'e cismen gittiğini, göklere de ruhen ağdığını kabul edenler de bulunmuştur. 6-9. ayetlerde yaklaşan, ayetteki açık ifadeye göre Cebrail'dir. Böyle olduğu halde Hz. Muhammed (s.a.a)'in, Tanrıya yaklaştığını söyleyerek çeşitli tevillerde bulunanlar da çıkmıştır.

8- Sonra yaklaştı, yakınlaştı.

9- İki yay kadar kaldı araları, yahut daha da yakın.

10- Derken kuluna vahyetti, ne vahyettiyse.

11- Gönlü, gördüğünü yalanlamadı.

12- Hâlâ münakaşa mı edersiniz gördüğü şeyleri?

13- Ve andolsun ki onu, inerken bir kere daha gördü.

14- En son sidrenin yanında.312[5]

[5] Sidre'nin, bir sınır olduğu, meleklerin, oradan ileriye geçemiyecekleri rivâyet edilmiştir.

15- Mev'â cenneti de yanındaydı.313[6]

[6] Me'vâ, cennetlerden birinin adıdır. Oraya ancak peygamberlerle şehitler girer.

16- Sidreyi, o sırada neler bürümüş, kaplamıştı, neler.

17- Gözü, ne kaydı, ne haddini aştı.

18- Andolsun ki Rabbinin pek büyük delillerinden bir kısmını gördü.

19- Siz de gördünüz mü, Lât'ı ve Uzzâ'yı? 314[7]

[7] Lât, Tâif'te, Sakıyf boyuna mensup bir puttu. Uzzâ, Kureyş ve Kinane oğullarının putuydu. Irak yolu üstündeydi. Kureyş, bu puta büyük bir saygı gösterirdi. Menat, Evs ve Hazrec'in putuydu, putların en eskisi buydu. Mekke ile Medine arasındaydı, ona kurban keserlerdi (Siret-ün-Nebi, c. 1, s. 48, 84 - 88, not. 4, s. 90, not. 3. 17. sûrenin 60. ayetine verilen izahata bakınız).

20- Ve üçüncü öbür putu, Menât'ı?

21- Erkek evlâtlar sizin de kızlar onun mu?

22- Bu, pek insafsızca bir pay şimdi.

23- Bunlar, ancak sizin taktığınız, atalarınızın taktığı adlardan başka bir şey değil, Allah, onlara âit kesin bir delil indirmemiştir, ancak zanna ve nefislerinin dileğine kapılmıştır onlar ve andolsun ki Rablerinden doğru yolu gösteren de gelmiştir.

24- Yoksa insan, her umduğunu elde eder mi?

25- Gerçekten de âhiret de Allah'ındır, dünyâ da.

26- Ve göklerde nice melekler vardır ki Allah, dilediğine ve râzı olduğuna şefâat etmeleri için izin vermedikçe şefâatleri, hiçbir şeye yaramaz.

27- Şüphe yok ki âhirete inanmayanlar, meleklere dişi adları takıp duruyorlar.

28- Onların, bu hususta hiçbir bilgisi yok, ancak zanna kapılıyorlar ve şüphe yok ki zan, gerçeğe karşı hiçbir şeye yaramaz.

29- Artık yüz çevir, bizi anmadan yüz çevirenden ve ancak dünyâ yaşayışını isteyenden.

30- İşte bilgide ulaşabildikleri şey bu; şüphe yok ki Rabbin, kendi yolundan çıkıp sapanı daha iyi bilir ve odur doğru yola gireni daha iyi bilen.

31- Ve Allah'ındır ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde kötülük edenleri, yaptıklarına karşılık elbette cezâlandırır ve iyilik edenlereyse yaptıklarından daha da iyi mükâfat verir.

32- Israr etmemek şartıyle küçük günahlardan başka suçların büyüklerinden ve çirkin şeylerden sakınanlara gelince: Şüphe yok ki Rabbinin yarlıgaması pek geniştir. O, sizi yeryüzünden yaratıp meydana getirdiği zaman ve siz, analarınızın karnında birer dölken de bilir; artık siz, kendinizi temize çıkarmaya kalkışmayın, o, kim çekinmededir, daha iyi bilir.

33- Gördün mü artık yüz çevireni.

34- Ve az bir şey verip sonra kısanı, nekeslik edeni?

35- Gizli şeylere âit bilgi, onun katında mı da görmede.

36- Yoksa Mûsâ'nın sahîfelerindeki şey bildirilmedi mi ona.

37- Ve İbrâhîm'in sahîfelerindeki, o İbrahîm ki ahdine iyiden iyiye vefâ etmişti.

38- Hiçbir suçlu, bir başkasının suçunu yüklenemez.

39- Ve gerçekten de insan, ancak çalıştığını elde eder.

40- Ve şüphe yok ki çalıştığının karşılığı da gösterilir ona.

41- Sonra da ona, en değerli mükâfat verilir.

42- Ve şüphe yok ki son varılacak tapı, Rabbinin tapısıdır.

43- Ve şüphe yok ki odur adamakıllı güldüren ve ağlatan.

44- Ve şüphe yok ki odur öldüren ve dirilten.

45- Ve şüphe yok ki o halk etmiştir erkeği ve dişiyi.

46- Bir katre sudan, o suyu çıkardığı zaman.

47- Ve şüphe yok ki ikinci defa yaratış da ona âittir.

48- Ve şüphe yok ki odur zengin eden ve sermaye veren.

49- Ve şüphe yok ki odur Şi'râ yıldızının Rabbi. 315[8]

[8] Şi'râ, Cevzâ burcundan sonra doğan ve Yemen ülkesinden çok iyi göründüğü için Şi'ra-l-Yemaniyye denen yıldızdır. Huzaa oğulları bu yıldıza taparlardı.

50- Ve şüphe yok ki odur önceden gelip geçen Âd'ı helâk eden.

51- Ve Semûd'u da bırakmayan.

52- Ve onlardan önceki Nûh kavmini de; şüphe yok ki onlar, daha da zâlimdi ve daha da azgın.

53- Lût kavminin şehirlerini de altüst edip yerle yeksan etti.

54- Derken o şehirleri, örten örttü gitti.

55- Artık Rabbinin hangi nîmetinden şüphe etmedesin?

56- Bu Peygamber, gelip geçen korkutuculardan bir korkutucu.

57- Yaklaşacak, yaklaştı.

58- Allah'tan başkası, çeviremez onu geri.

59- Bu söze mi şaştınız siz?

60- Ve gülüyorsunuz ve ağlamıyorsunuz.

61- Ve siz oyalanıyorsunuz, gaflet ediyorsunuz.

62- Artık secde edin Allah'a ve kullukta bulunun.

54- KAMER SURESİ

(İlk âyetinde ayın yarılacağından bahsedildiği için ay anlamına Kamer sûresi denmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Yaklaştı kıyâmet ve yarıldı ay. 316[1]

[1] Hz. Muhammed (s.a.a)'in işaretiyle ayın ikiye bölündüğü hadislerde rivayet edilmiştir (Bakınız, Hasan Basri Çantay: Kur'an-ı Hakım ve Meal-i Kerim, c. 3, İst. 1372-1953, s. 955-956, not. 4). Ayın kıyamette yarılacağını ve bunun, kesin ifadesi olarak burada mazi sıygasının kullanıldığını söyleyenler de vardır.

2- Ve onlar, bir delil gördüler mi yüz çevirirler de sürüp giden bir büyü derler.

3- Ve yalanlarlar ve dileklerine uyarlar ve her iş, kararlaştırılmıştır.

4- Ve andolsun, öyle haberler geldi onlara ki o haberlerde onları vazgeçirecek, onlara öğüt verecek şeyler vardı.

5- Yüksek hikmet vardı, derken korkutuşlar fayda vermedi gitti.

6- Artık yüz çevir onlardan; o gün çağıran, hoşlanılmayan birşeye çağırır.

7- Gözleri yerde, kabirlerden çıkarlar, sanki onlar, dağılmış çekirgelerdir.

8- Yönelirler çağırana; kâfirler, bugün derler, ne de zorlu gün.

9- Onlardan önce Nûh kavmi de kulumuzu yalanlamıştı ve delil dediler ona, pek fenâ incittiler onu.

10- Derken Rabbine duâ etti: Şüphe yok ki altoldum ben, artık sen yardım et bana.

11- Derken açtık göklerin kapılarını da şarıl şarıl ardı gelmez yağmurlar yağdırdık.

12- Ve yerden de sular fışkırttık, derken sular, mukadder bir emre göre birleşti.

13- Ve onu, tahtalardan yapılmış ve mıhlarla kenetlenmiş bir gemide taşıdık.

14- Gözümüzün önünde akıp giderdi; bir mükâfattı nankörlük görene.

15- Ve andolsun ki bir delil olarak bıraktık onu, fakat bir ibret alan mı var?

16- Derken nasıldı azâbım benim ve korkutuşlarım?

17- Ve andolsun öğüt ve ibret için Kur'ân'ı kolaylaştırdık, fakat bir ibret alan mı var?

18- Âd da yalanlamıştı, derken nasıldı azâbım benim ve korkutuşlarım?

19- Şüphe yok ki sürüp giden uğursuz bir günde onlara bir kasırgadır yolladık.

20- Onları kökünden koparmadaydı, sanki köklerinden kopup baş aşağı devrilen hurma kütükleriydi onlar.

21- Derken nasıldı azâbım benim ve korkutuşlarım?

22- Ve andolsun ki öğüt ve ibret için Kur'ân'ı kolaylaştırdık, fakat bir ibret alan mı var?

23- Semûd da korkutucuları yalanladı.

24- Derken bizden bir adama mı uyacağız dediler, gerçekten de o zaman elbette sapıklığa düşeriz, ateşlere yanar-kavruluruz.

25- Vahiy, içimizden gele-gele ona mı geliyor? Hayır, o, yalancı kendini beğenmiş birisi.

26- Yarın bilirler kimmiş yalancı kendini beğenmiş.

27- Şüphe yok ki onları sınamak için dişi deveyi gönderiyoruz, artık gözetle onları ve dayan.

28- Ve haber ver onlara, su, aralarında paylaştırılmıştır, her bölük, nöbetinde hazır olur, su alır.

29- Derken arkadaşlarına seslendiler, derken kılıcını çekti de devenin ayaklarını kesti, öldürdü.

30- Derken nasıldı azâbım benim ve korkutuşlarım?

31- Gerçekten de bir bağırış gönderdik onlara, derken hayvan ağılına konan çalıya çırpıya döndüler.

32- Ve andolsun ki öğüt ve ibret için Kur'ân'ı kolaylaştırdık, fakat bir ibret alan mı var?

33- Lût kavmi de korkutucuları yalanladılar.

34- Gerçekten de, Lût'un âilesi müstesnâ, onlara taş yağdıran bir yel gönderdik, Lût'un âilesini de bir seher çağı kurtardık.

35- Katımızdan bir nîmet olarak; işte böyle mükâfatlandırırız şükredeni.

36- Ve andolsun ki o, bizim helâkimizle korkutmuştu onları da onlar, bu korkutuşlardan şüpheye düşmüşlerdi.

37- Ve gerçekten de onun konuklarını istemişlerdi de biz, kör edivermiştik gözlerini, artık tadın azâbımı ve korkutuşlarımın sonucunu.

38- Ve andolsun ki bir sabah çağı üstlerine bir azap çöküvermişti onların.

39- Artık tadın azâbımı ve korkutuşlarımı.

40- Ve andolsun ki öğüt ve ibret için Kur'ân'ı kolaylaştırdık, fakat bir ibret alan mı var?

41- Ve andolsun ki Firavun soyuna da korkutucular gelmişti.

42- Bütün delillerimizi yalanladılar, derken onları üstün ve mutlak kudretli bir helâk edişle helâk ediverdik.

43- Sizin kâfirleriniz, onlardan hayırlı mı, yoksa kitaplarda bir kurtuluş mu var size?

44- Yoksa biz, birbirine yardım eden bir topluluğuz mu derler?

45- O topluluk, yakında bozguna uğrayacak ve ardını dönüp kaçacak.

46- Onlara vaadedilen azâbın mukadder zamânı kıyâmettir ve kıyâmetin azâbı, daha da zararlıdır ve daha da acı.

47- Şüphe yok ki suçlular, sapıklık içinde ve yakıp kavuran ateşlerdedir.

48- O gün, yüzüstü ateşe sürüklenip atılırlar; tadın bakalım, cehennemin yakışını.

49- Şüphe yok ki biz; her şeyi, bilgimizde mukadder olduğu gibi ve zamânında yarattık.

50- Ve bizim emrimiz, birdir, ancak bir göz kırpış, bir göz yumup açış gibi tezdir.

51- Ve andolsun ki taraftarlarınızı da helâk ettik, fakat bir ibret alan mı var?

52- Ve işledikleri her şey, kitaplardadır.

53- Ve küçük, büyük, hepsi de yazılıdır.

54- Şüphe yok ki çekinenler, cennetlerdedir, ırmakların başlarında.

55- Gerçeklik makamında, çok kudretli bir büyük padişah katında.

55- RAHMÂN SURESİ

(29. âyeti Medenîdir. Sûre, Medenîdir de denmiştir. Rahmeti, bütün yaratıklarına şamil anlamına gelen Rahman sözüyle başladığı için bu adla adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Rahman.

2- Kur'ân'ı öğretti.

3- insânı halketti,

4- ona dilleri, konuşmayı belletti.

5- Güneş ve ay, hesapla hareket eyler.

6- Ve gövdesiz bitki ve gövdeli ağaç secde eder.317[1]

[1] "Nacm" gövdesiz bitki anlamına geldiği gibi, yıldız anlamına da geldiğinden âyet "Yıldız ve ağaç secde eder" anlamına da gelir.

7- Ve göğü yüceltti ve ölçüyü koydu.

8- Ölçüde, tartıda insafsızlık etmeyin.

9- Terâziyi doğru tutun, adâletle tartın ve eksik tartmayın.

10- Yeryüzünü alçalttı halka.

11- Orada meyveler ve lifli, kabuklu hurmalar var.

12- Yapraklı tâneler var ve güzel kokulu otlar.

13- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

14- İyice pişmiş gibi kupkuru balçıktan, insanı halketti.

15- Ve cinleri, coşup kaynayan ateşten yarattı.

16- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlıyabilirsiniz?

17- Rabbidir iki doğunun ve Rabbi-dir iki batının.

18- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

19- İki denizi salmıştır, nerdeyse karışacaklar.

20- Fakat aralarında bir berzah var, birbirlerine karışmazlar.

21- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlıyabilirsiniz?

22- Her ikisinden de inci ve mercan çıkar.

23- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

24- Ve onundur denizde akıp giden dağlar gibi gemiler.

25- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

26- Yerin üstünde ne varsa fânîdir.

27- Ve ancak ululuk ve kerem ıssı Rabbinin zâtıdır kalan.

28- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

29- Ondan ister kim varsa göklerde ve yeryüzünde; o, her gün bir iştedir.

30- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

31- Ey iki ağır topluluk, insanlar ve cinler, yakında hesâbınıza bakacağız.

32- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

33- Ey cin ve insan topluluğu, ölümden kurtulmak için, göklerin ve yer yüzünün bucaklarından geçip kaçmaya gücünüz yeterse geçin, kaçın; fakat geçemezsiniz bir kudret olmadıkça.

34- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

35- Üstünüze bir ateş yalımı ve erimiş bakır gönderilir de kaçamazsınız.

36- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

37- Derken gök yarılıp kırmızı bir gül rengine gelerek yağ gibi eriyince...

38- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

39- Ne insan, ne cin, artık o gün suçlu mudur, sorulmaz.

40- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

41- Suçlular, yüzlerindeki alâmetten tanınırlar da perçemlerinden ve ayaklarından tutulurlar.

42- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

43- İşte bu, suçluların yalanladıkları cehennem.

44- Cehennemle içecekleri kaynar suyun arasında dolanıp dururlar.

45- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

46- Rabbinin tapısına varmaktan korkana iki cennet var.

47- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

48- İkisinde de türlü-türlü nîmetler var, çeşit-çeşit ağaçlar.

49- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

50- İkisinde de iki ırmak var, akar.

51- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

52- İkisinde de her çeşit meyve, çifter-çifter var.

53- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

54- Öylesine döşemelere yaslanacaklar ki astarları kalın ipekten, her iki cennetin, devşirilip toplanacak meyveleri de ellerinin altında, pek yakın.

55- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

56- O cennetlerde, gözlerini, eşlerinden ayırmayan ve eşlerinden önce ne bir insan tarafından dokunulmuş, ne bir cin tarafından dokunulmuş eşler var.

57- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

58- O eşler, sanki yakut ve mercan.

59- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

60- İyiliğin karşılığı, iyilikten başka bir şey olabilir mi?

61- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

62- Bu iki cennetten başka iki cennet daha var.

63- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

64- İkisi de koyu yeşil.

65- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

66- İkisinde de iki pınar var, fışkırıp çıkar da akar.

67- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

68- Her ikisinde de meyveler ve hurma ve nar var.

69- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

70- O cennetlerde güzel huylu güzeller var.

71- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

72- Beyaz tenli, kara gözlü, otağlarda hûriler.

73- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

74- Eşlerinden önce ne bir insan dokunmuş onlara, ne bir cin.

75- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

76- Yeşil ipeklilerle düşenmiş sedirlere ve güzelim döşemelere yaslanırlar.

77- Artık Rabbinizin nîmetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

78- Ululuk ve kerem ıssı Rabbinin adının şanı, pek yücedir.

56- VÂKIA SURESİ

(İbn-i Abbas'a göre 82. âyeti Medenîdir. 13 ve 81. âyetleri, Medine'ye giderken vahy edilmiştir diyenler de vardır. Vâkıa, ansızın gelip çatacak büyük olay anlamına gelir. Sûrede kıyametten bahsedildiği için bu isim verilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Ansızın kopacak kıyâmet kopunca.

2- Kopacağına dâir söylenen sözlerde yalan yok.

3- Halkı alçaltır, yüceltir.

4- Yeryüzü şiddetli bir sarsıntıyla sarsılınca.

5- Ve dağlar, param-parça olunca.

6- Dağılmış zerre zerre toz haline gelince.

7- Artık üç bölük olursunuz siz.

8- Sağ taraf ehli, ama ne de sağ taraf ehli.

9- Ve sol taraf ehli, ama ne de sol taraf ehli.

10- Ve bir de ileri geçenler ki herkesi geçmişlerdir.

11- Onlardır mâbutlarına yaklaştırılanlar.

12- Naîm cennetlerinde.

13- Öncekilerin birçoğu.

14- Sonra gelenlerdense azı onlardan.

15- Altınlarla, mücevherlerle bezenmiş tahtlarda otururlar.

16- Onlara yaslanırlar, birbirlerine karşı.

17- İhtiyarlamıyan delikanlı hizmetçiler dolaşır etraflarında.

18- Kaynağından doldurulmuş şaraplarla dolu taslarla ve ibriklerle ve kadehlerle.

19- O şaraptan başları da ağrımaz ve sarhoş da olmazlar.

20- Beğendikleri meyvelerden.

21- İstedikleri kuş etlerinden sunulur onlara.

22- Ve onlara kara gözlü hûriler de var ki.

23- Sanki haznelerde saklanmış inciler.

24- Yaptıklarına karşılık.

25- Orada boş ve çirkin bir söz de duymazlar, günaha âit bir söz de.

26- Ancak, esenlik size, esenlik denir.

27- Ve sağ taraf ehli, ama ne de sağ taraf ehli.

28- Dikensiz sedir ağaçlarıyla.

29- Ve meyveleri birbirine yaslanıp istiflenmiş muz ağaçlarıyla dolu bir yerdedir onlar.

30- Ve uzayıp giden bir gölgelik.

31- Ve çağlaya-çağlaya akan sular.

32- Ve birçok meyveler.

33- Ne biter, zamanları geçer, ne yiyene yeme denir, yeter.

34- ve yüksek döşekler.

35- Şüphe yok ki biz, onların eşlerini de yeniden yarattık.

36- Onları, kız oğlan kız olarak halkettik.

37- Cilveli, şirin sözlü, eşlerine âşık ve onlarla yaşıt kıldık.

38- Sağ taraf ehli için.

39- Onlarda, evvelkilerden de birçok topluluk var.

40- Ve sonra gelenlerden de birçok topluluk.

41- Ve sol taraf ehli, ama ne de sol taraf ehli.

42- Onlar, iliklere kadar işleyen bir sam yeli içinde, kaynar sular içmedeler.

43- Ve karardıkça kararan bir dumanın gölgesindeler.

44- Ne bir serinlik var, ne bir güzellik var.

45- Bundan önce onlar, nîmetler içindeydi.

46- Ve büyük günahları yapmada ısrâr ederlerdi.

47- Ve biz derlerdi, ölüp bir yığın toprak ve kemik olduktan sonra mı dirileceğiz?

48- Yoksa önceden gelip geçen atalarımız mı dirilecek?

49- De ki: Şüphe yok, öncekiler de, sonra gelenler de.

50- Elbette bilinen günün muayyen ve mukadder vaktinde toplanacaksınız.

51- Sonra da siz ey yalanlayan sapıklar, şüphe yok ki.

52- Zakkum ağacının meyvesinden yiyeceksiniz elbet.

53- Derken karınlar, dolup şişecek.

54- Derken üstüne, kaynar su içeceksiniz.

55- Derken susuzluk illetine uğrayıp içecek-içecek de kanmayacaksınız.

56- Budur cezâ günü ziyâfetleri.

57- Biz yarattık sizi, hâlâ mı gerçeklemezsiniz?

58- Görmez misiniz rahîmlere döktüğüm bir katre suyu?

59- Siz mi yaratıyorsunuz onu, yoksa biz mi yaratmadayız?

60- Biz takdîr ettik aranızda ölümü ve kimse geçemez önümüze bizim.

61- Sizin gibi bir topluluk yaratıp yerinize geçirmek istersek ve sizi de, bilmediğiniz bir şekle döndürmeyi dilersek.

62- Ve andolsun ki ilk yaratılışı biliyorsunuz, biliyorsunuz da ne diye düşünmüyorsunuz?

63- Görmez misiniz ektiğiniz tohumu?

64- Siz mi bitiriyorsunuz onu, yoksa biz mi bitirmedeyiz?

65- Dilersek elbette onu kurutup çer-çöp haline getirirdik de şaşırır-kalır, nâdim olur-dururdunuz.

66- Gerçekten de biz derdiniz, ziyan ettik.

67- Hayır, biz mahrûm olduk.

68- Görmez misiniz içtiğiniz suyu?

69- Siz mi yağdırıyorsunuz onu buluttan, yoksa biz mi yağdırmadayız?

70- Dileseydik onu tuzlu, acı bir su hâline getirirdik, hâlâ mı şükretmezsiniz?

71- Görmez misiniz çakmakla çakıp yaktığınız ateşi?

72- Siz mi onun ağacını meydana getiriyorsunuz, yoksa biz mi meydana getirmedeyiz?

73- Biz onu, cehennem ateşini bir andırma ve çöllerde konup göçenlere bir fayda olarak halkettik.

74- Artık pek ulu Rabbinin adını anarak tenzîh et onu.

75- Andolsun yıldızların yerlerine.

76- Ve şüphe yok ki bu, elbette pek büyük bir anttır bilseniz.

77- Şüphe yok ki bu, pek güzel ve şerefli Kur'ân'dır.

78- Saklanmış bir kitapta.

79- Ona, temiz olanlardan başkaları dokunamaz.

80- Alemlerin Rabbinden indirilmiştir.

81- Artık siz, bu sözü mü yalanlayacaksınız?

82- Ve o kitaptan nasîbiniz, yalnız onu yalanlamaktan ibâret mi olacak?

83- Hani can gırtlağa gelince.

84- Siz de o sırada bakar durursunuz.

85- Ve biz, ona sizden daha yakınız ve fakat göremezsiniz.

86- İnanmıyorsanız, cezâ görmeyeceğinizi sanıyorsanız.

87- O gırtlağa gelen canı geri çevirin bakalım doğru söylüyorsanız.

88- Artık o kişi yakınlaştırılanlardansa.

89- Artık ona huzur ve rahat ve rızık ve Naîm cenneti.

90- Ve ama sağ taraf ehlindense.

91- Artık esenlik sana sağ taraf ehlinden.

92- Ve ama yalanlayan sapıklardansa.

93- Kaynar suyla ziyâfet ona.

94- Ve cehenneme atılma.

95- Şüphe yok ki bu, haktır, gerçeğin ta kendisidir.

96- Artık pek ulu Rabbinin adını anarak tenzîh et onu.

57- HADÎD SURESİ

(Sûrenin 25. âyetinde demirden bahsedildiği için bu anlama gelen Hadid ismi verilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Tenzîh eder Allah'ı ne varsa göklerde ve yeryüzünde ve odur üstün, hüküm ve hikmet sâhibi.

2- Onundur saltanatı ve tedbîri göklerin ve yeryüzünün, yaşatır ve öldürür ve onun, her şeye gücü yeter.

3- Ve odur her şeyden önce var olan ve her şeyden sonra kalan ve her şeye üstün olup delilleriyle bilinen ve her şeyi bilen de duygularla bilinmeyen ve o, her şeyi bilir.318[1]

[1] Sufiyye, bu âyeti tevil ederek Varlık birliği inancını ispata çalışır.

4- Öyle bir mâbuttur ki gökleri ve yeryüzünü altı günde yaratmıştır da sonra arşa hâkim olmuştur, bilir, ne girerse yere ve ne çıkarsa oradan ve ne yağarsa gökten ve ne ağarsa oraya ve o, sizinledir nerede olursanız; ve Allah, ne yapıyorsanız görür.

5- Onundur saltanatı ve tedbîri göklerin ve yeryüzünün; ve bütün işler, dönüp Allah tapısına varır.

6- Geceyi kısaltır, bir kısmı gündüz olur ve gündüzü kısaltır, bir kısmı gece olur ve o, gönüllerdekini bilir.

7- İnanın Allah'a ve Peygamberine ve sizi sâhib ettiği, sizin tasarrufunuza verdiği malların bir kısmını, onun yolunda harcayın; artık sizden inanan ve mallarını harcayanlara büyük bir mükâfat var.

8- Ve ne oluyor size de Allah'a inanmıyorsunuz? Ve Peygamber, Rab-binize inanın diye sizi çağırmada ve andolsun ki sizden söz de almıştı inanmışsanız.

9- Ve öyle bir mâbuttur ki sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için kuluna apaçık deliller indirmededir ve şüphe yok ki Allah, sizi esirger ve size rahîmdir elbet.

10- Ve ne oluyor size de Allah yolunda mallarınızı harcamıyorsunuz? Ve Allah'ındır göklerin ve yeryüzünün mîrası; sizden, fetihten önce mallarını harcayan ve savaşan, başkalarıyla bir değildir; onların, fetihten sonra mallarını harcayan ve savaşanlara karşı derece bakımından pek büyük bir üstünlükleri var; ve hepsine de Allah, güzel mükâfatlar vaadetmiştir ve Allah, ne yapıyorsanız, hepsinden de haberdar.319[2]

[2] Fetihten maksat, Mekke'nin fethidir.

11- Kimdir o ki Allah'a âdetâ güzel bir borç verir de o, kat-kat fazlasını verir ona ve ona pek güzel de bir mükâfat var.

12- O gün görürsün ki erkek ve kadın, inananların nurları, önlerinde ve sağlarında parlayıp koşmada; müjde bugün size; kıyılarından ırmaklar akan cennetlerde ebedî olarak kalacaksınız ve bu, en büyük kutluğun, murâda erişin ve başarının ta kendisidir.

13- O gün, erkek ve kadın münâfıklar, inananlara, bizi de bekleyin de derler, gelelim, nûrunuzdan alalım; onlara dönün ardınıza da bir nur isteyin artık denir. Derken aralarına bir duvardır çekilir ki bir kapısı vardır, içinde rahmet vardır da dış tarafında azap.

14- Onlar bağırırlar da derler ki: Biz, sizinle berâber değil miydik? Evet derler ve fakat siz, kendinizi fitnelere saldınız ve îman edenlerin bir felâkete uğramasını beklediniz ve şüphe ettiniz ve olmayacak istekler, sizi aldatıp durdu, sonunda Allah'ın emri, gelip çattı ve sizi Şeytan, aldatmıştı.

15- Artık bugün ne sizden, azaptan kurtulmanız için bir şey alınır, ne kâfir olanlardan ve yurdunuz ateştir sizin, odur size lâyık olan ve orası, dönüp gidilecek ne de kötü yerdir.

16- İnananlara, o çağ gelmedi mi henüz, Allah'ı anış ve Kur'ân'dan inen şeyler, onların gönüllerini yumuşatsın da tamâmıyla korkup itâat etsinler ve önceden kendilerine kitap verilenlere benzemesinler; onların, peygamberleriyle araları, uzayıp açıldıkça kalpleri katılaştı ve onların çoğu, buyruktan çıktı.

17- Bilin ki Allah, yeryüzünü, ölümünden sonra diriltir; andolsun ki akıl edesiniz diye size delillerimizi apaçık bildirdik.

18- Şüphe yok ki sadaka veren erkek ve kadın inananlarla Allah'a güzel bir borç verenlerin verdikleri şey, gene kendileri için kat-kat arttırılır ve onlara, güzel bir mükâfat vardır.

19- Ve Allah'a ve Peygamberlerine inananlar yok mu, onlardır Rableri katında gerçeklerin ve tanıkların ta kendileri; onların mükâfatları da vardır, nurları da; kâfir olanlara ve delillerimizi yalanlayanlara gelince: Onlardır cehennem ehli.

20- Bilin ki dünyâ yaşayışı, ancak bir oyundur, bir eğlencedir, bir bezentidir ve aranızda bir övünmedir ve bir mal ve evlât çokluğu gayretidir ancak ve bunlardan ibârettir de; halbuki dünyâ yaşayışı, bir yağmura benzer, bitirdiği nebatlar, ekincileri şaşırtır, sevindirir, sonra kuruyuverir de bir de bakarsın, sapsarı olmuş, sararıp solmuş, sonra da un-ufak olmuş, dağılıp gitmiş; ve âhiretteyse çetin bir azap var ve Allah'tan yarlıganma ve râzılık; ve dünyâ yaşayışı, ancak bir aldanış metaından ibârettir.

21- Ve yarışarak koşun Rabbinizin yarlıgamasına ve cennete ki genişliği, göğün ve yeryüzünün genişliği gibidir, hazırlanmıştır Allah'a ve peygamberlerine inananlara; bu, Allah'ın lûtfudur, ihsânıdır, dilediğine verir onu ve Allah, pek büyük bir lütuf ve ihsân sâhibidir.

22- Yeryüzüne, yahut canlarınıza gelip çatan hiçbir felâket yoktur ki biz, onları yaratmadan önce onu, bir kitapta tespit etmemiş olalım; şüphe yok ki bu, Allah'a pek kolaydır.

23- Bunu da, elinizden çıkarıp kaybettiğiniz şeye kederlenmeyin ve size verdiğimize sevinmeyin diye yapmışızdır ve Allah, övünüp kibirlenen hiçbir kimseyi sevmez.

24- Onlar, öyle kişilerdir ki nekeslik ederler ve insanlara da nekes olmalarını emrederler; gerçekten de Allah, müstağnîdir ve hamde lâyık, odur.

25- Andolsun ki biz, peygamberlerimizi, apaçık delillerle gönderdik ve onlarla berâber de kitap ve terâzi indirdik, insanlar adâletle doğru muâmele etsinler diye ve demiri de indirdik ki onda çetin bir azap var ve insanlara faydalar; ve bu da, Allah'ın kendisine ve peygamberlerine, henüz tapısına varmadan yardım edenleri bildirmesi için; şüphe yok ki Allah, üstündür ve pek kuvvetlidir.

26- Ve andolsun ki biz, Nûh'u ve İbrâhim'i gönderdik ve soylarına da peygamberlik ve kitap verdik; derken onlardan doğru yolu bulanlar var ve çoğuysa buyruktan çıkmış olanlar.

27- Sonra izlerinden peygamberler gönderdik ve onların izince de Meryem oğlu İsâ'yı yolladık ve ona İncil'i verdik ve ona uyanların gönüllerinde fazla bir yumuşaklık ve merhamet yarattık; ve râhipliği, onlara biz farzetmediysek de onlar ancak Allah rızâsını kazanmak için icât ettiler, derken onun hakkına da gereği gibi riâyet edemediler, derken onlardan inananlara, mükâfatlarını verdik ve onların çoğuysa buyruktan çıkmış olanlardır.

28- Ey inananlar, çekinin Allah'tan ve inanın Peygamberine de size rahmetinden iki pay versin ve size bir nur halketsin ki onunla doğru yolu bulun ve sizi yarlıgasın, suçlarınızı örtsün ve Allah, suçları örter, rahîmdir.

29- Ve bunlar da, kitap ehlinin, şunu bilmeleri için bildirilmiştir: Onlar, Allah'ın lütuf ve ihsânından hiçbir şeyi menedemezler ve lütuf ve ihsân, Allah'ın elindedir, dilediğine verir ve Allah, pek büyük bir lütuf ve ihsân sâhibidir.

58- MÜCÂDELE SURESİ

(Atâ'ya göre ilk on âyeti Medenîdir, alt tarafı Mekkîdir. Zayıf bir kavle göreyse ilk on âyeti Mekkîdir, diğerleri Medenîdir. İlk âyette bir kadının, Hz. Peygamber'e müracaatı anlatıldığından çekişme anlamına gelen Mücâdele ismi verilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Gerçekten de Allah, seninle, kocası hakkında çekişirken Allah'a şikâyette bulunan kadının sözünü işitti ve Allah sizin konuşmanızı duyuyordu; şüphe yok ki Allah, duyar, görür.

2- Sizden, karılarına zıhâr yapanlar, bilsinler ki karıları, anaları değildir, anaları, ancak onları doğuran kadınlardır ve şüphe yok ki onlar, çirkin bir lâftır, ediyorlar ve yalan söylüyorlar ve şüphe yok ki Allah, elbette bağışlayıcıdır, suçları örter.320[1]

[1] Zıhâr, bir insanın, karısına, senin sırtın anamın sırtı gibi demesi, yani sen âdeta benim anamsın diyerek ondan uzaklaşmak, ayrılmak istemesidir. Câhiliyye devrinde karısına bu sözü söyleyen adam, onu boşamış sayılırdı ve bir daha da alamazdı. Ensâr' dan Sâmit oğlu Evs, karısına bu sözü söylemiş, sonra pişman olmuştu. Karısı Havle, Hz. Peygambere gelmiş ya Resulallah demişti, kocam Samit oğlu Evs, Beni aldı, gençtim, malım vardı, soyum vardı. Şimdi kocaldım, malımı yedi, soyum sopum dağıldı. Derken bana zıhar yaptı, fakat nadim oldu, tekrar birleşmemize imkan var mı? Hz. Peygamber, sen ona haram oldun demişti. Kadın, çocuklarım var, onu da seviyorum diye sızlanmıştı. Hz. Peygamber, aynı sözü söyleyince, yoksulluğumu, ihtiyacımı Allah'a arz ediyorum, halimden ona şikayet ediyorum, Allah'ım, Peygamberinin dilinden bir şey indir diye Tanrıya yalvarmaya koyulmuştu. Bu Müslümanlıkta ilk Zıhardı. Bu sırada Ayişe başını yıkıyordu. Kadına dönüp sözünü kısa kes dedi, Resulullah'ın yüzünü görmüyor musun? Vahiy gelince Hz. Peygamber terler, titrer, kendinden geçerdi. Tam o anda da o hale gelmişti. Kendisine gelince kadına, kocanı çağır bana dedi. Kadın çağırdı. Hz. Peygamber, ayetleri okuduktan sonra bir kul azat edebilir misin dedi. Evs, kul pahalı, bense yoksulum deyince peki dedi, iki ay, bir teviye oruç tutabilir misin? Evs, imkanı yok dedi, günde üç kere yemek yemezsem gözüm kararır bayılırım ben. Altmış yoksulu doyurabilir misin dedi. Vallahi yapamam dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, ben de sana on beş ölçek yardım edeyim dedi ve yardım etti. Evs yoksulları doyurdu, karısıyla tekrar birleşti.

3- Ve karılarına zıhâr yapıp sonra dediklerinden dönenler, karılarıyla temastan önce bir kul azat etmelidirler; bu, size, onunla öğüt almanız için bir emir ve Allah, ne yapıyorsanız hepsinden de haberdardır.

4- Kimin, buna gücü yetmezse artık ona, birbiri ardınca tam iki ay oruç tutma var, karı, koca, birbirlerine temâs etmeden önce; buna da gücü yetmeyen kişiyeyse altmış yoksulu doyurmak düşer; bu, Allah'a ve Peygamberine inanmanız içindir ve bunlar, Allah'ın sınırlarıdır ve kâfirlereyse elemli bir azap var.

5- Allah'ın ve Peygamberinin emrine aykırı hareket edenler, aşağılık bir hâle gelir, rüsvâ olurlar. Nitekim onlardan öncekiler de aşağılık bir hâle geldiler ve rüsvâ oldular, halbuki gerçekten de apaçık deliller indirmiştik ve kâfirlere, aşağılatıcı bir azap var.

6- O gün, Allah, onların hepsini de diriltip toplar da neler yaptılarsa haber verir onlara; onlar, unutmuşlardır ama Allah bir-bir hesaplamış, tespît etmiştir ve Allah, her şeye tanıktır.

7- Görmez misin ki Allah, şüphe yok ki bilir ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde; üç kişi gizli konuşmaz ki o, dördüncüleri olmasın ve beş kişi yoktur ki altıncıları, o olmasın ve bundan daha az ve daha çok olsalar da o, onlarla berâberdir nerede olurlarsa, sonra da kıyâmet günü, ne yaptılarsa onlara haber verir; şüphe yok ki Allah, her şeyi bilir.

8- Bakmaz mısın gizli ve fısıltıyla konuşmadan vazgeçmeleri emredilenlere, sonradan gene vazgeçmeleri emredilen şeye dönerler ve suça ve düşmanlığa

ve Peygambere isyâna âit şeyleri gizlice konuşurlar ve senin yanına gelince de Allah'ın, sana verdiği selâmdan başka bir tarzda selâm verirler sana ve birbirlerine de şu söylediklerimiz yüzünden derler, Allah'ın bizi azaplandırması gerekmez miydi? Cehennem yeter onlara, oraya atılıp yanacaklardır ve gerçekten de orası, dönülüp gidilecek ne de kötü yerdir.321[2]

[2] Yahûdiler, Hz. Peygambere "Es-Sâmu aleyk - ölüm sana" diye selâm verirlerdi. Hz. Peygamber de "sana da" diye karşılık verirdi. Bu âyet, buna işaret etmektedir.

9- Ey inananlar, gizli konuşursanız suça ve düşmanlığa ve Peygambere karşı isyâna dâir konuşmayın da hayra ve çekinmeye dâir konuşup danışın ve çekinin o Allah'tan ki onun tapısında toplanacaksınız.

10- O gizli konuşmalar, inananları mahzûn etmek için ancak Şeytan'ın iğvâsıyla meydana gelir ve halbuki Allah'ın izni olmadıkça onlara hiçbir şey zarar vermez ve dayananlar, artık Allah'a dayansınlar.

11- Ey inananlar, meclislerde, size yer açın denince, yer açın artık, genişletin meclisi de Allah da size genişlik versin ve kalkın, şuraya geçin dendiği zaman kalkın, geçin; Allah da, içinizden, gerçekten îmân

edenleri de yükseltsin, kendilerine bilgi verilenleri de derece-derece yüceltsin ve Allah, ne yapıyorsanız hepsinden de haberdardır.

12- Ey inananlar, Peygamberlere gizlice konuşacağınız vakit, konuşmaya başlamadan bir sadaka verin; bu, sizin için hem daha hayırlıdır, hem de daha temiz; bulamazsanız artık Allah, suçları örter, rahîmdir. 322[3]

[3] Bu âyetin hükmü. Zenginlere aitti ve hükmü, bundan sonraki âyetle kaldırıldı.

13- Gizlice konuşmadan önce sadakalar vermeden korktunuz mu? Mâdemki yapmadınız, Allah da tövbe nasîp etti artık size ve kabûl etti tövbenizi, şu halde namaz kılın ve zekât verin ve itâat edin Allah'a ve Peygamberin'e ve Allah, ne yapıyorsanız hepsinden de haberdardır.

14- Bakmaz mısın şunlara ki Allah'ın gazap ettiği bir topluluğa dostluk ederler; onlar, ne sizdendir, ne onlardan ve bilip dururken de yalan yere yemin ederler.

15- Allah, onlara çetin bir azap hazırlamıştır; gerçekten de ne kötü işler yapıyorlar.

16- Yeminlerini bir kalkan edinmedeler de halkı Allah yolunda menetmedeler, onlaradır artık aşağılatıcı bir azap.

17- Onları, malları ve evlâtları, hiçbir sûretle ve kesin olarak Allah'tan kurtaramaz, onlardır cehennem ehli, orada ebedîdir onlar.

18- Allah'ın, onların hepsini diriltip topladığı gün, size yemin ettikleri gibi ona da yemin ederler ve sanırlar ki bir şey yapıyorlar gerçekten de; bilin ki şüphe yok, yalancılardır onlar.

19- Şeytan, üstlerine saldırmıştır, üst olmuştur da onlara Allah'ı anmayı unutturmuştur; onlardır Şeytan'ın fırkası; bilin ki şüphe yok, Şeytan'ın fırkası, ziyan edenlerin ta kendisidir.

20- Allah'ın ve Peygamberinin sınırlarına uymayanlar ve karşı gelenler yok mu, onlardır en aşağılık kişilerin içinde bulunanlar.

21- Allah yazdı, takdîr etti ki andolsun, ben ve peygamberlerim üstün geleceğiz; şüphe yok ki Allah pek kuvvetlidir, üstündür.

22- Allah'a ve âhiret gününe inanan bir topluluğu, Allah'ın ve Peygamberinin sınırlarına aykırı hareket edip onlara karşı gelen birisini sever bulamazsın ve isterse onlar, babaları, yahut oğulları, yahut kardeşleri, yahut da aşîretlerinden olsun; onlar, öyle kişilerdir ki Allah, gönüllerine îman nasîp ve mukadder etmiştir ve onları, kendinden bir ruhla, îmanla kuvvetlendirmiştir ve onları, kıyılarından ırmaklar akan cennetlere sokar, orada ebedî olarak kalırlar; râzı olmuştur Allah onlardan ve râzı olmuşlardır onlar da ondan; onlardır Allah fırkası; bilin ki şüphe yok, Allah fırkası, kurtulanların, murâdına erenlerin ta kendisidir.323[4]

[4] Ruh, imandır. Kur’ân ve Cebrail diyenler de olmuştur.

59- HAŞR SURESİ

(2. âyette "haşr" sözü geçtiği için bu isim verilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Tenzîh eder Allah'ı ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve odur üstün, hüküm ve hikmet sâhibi.

2- Öyle bir mâbuttur ki kitap ehlinden kâfir olanları, ilk defa toplanmaları için ülkelerinden çıkardı; siz, onların çıkacaklarını hiç sanmazdınız, onlar da şüphesiz ki kaleleri, kendilerini Allah'tan korur sanırlardı. Derken Allah, onların hesaplamadıkları yerden gelip çattı da yüreklerine dehşetli bir korku düşürdü, evlerini, kendi elleriyle ve inananların elleriyle yıkmadalar, artık ibret alın ey can gözü açık olanlar.324[1]

[1] Uhud savaşından altı ay sonra Medine'de oturan Nadıroğulları, müşriklerle gizlice birlik oldukları için Medine'den sürüldüler, buna işarettir.

3- Ve eğer Allah, onlara sürgünü takdîr etmemiş olsaydı elbette onları dünyâda azaplandırırdı; ve onlara, âhirette de ateşle azap var.

4- Bu da, onların, şüphe yok ki Allah'a ve Peygamberine karşı gelmelerindendir ve kim Allah'a karşı gelirse bilsin ki artık Allah, pek çetin azâp eder.

5- Güzelim hurmalardan kestikleriniz de, kesmeyip öyle boy atmış bir halde bıraktıklarınız da Allah'ın izniyledir gerçekten ve bu da, buyruktan çıkanları hor-hakir bir hâle getirmesi içindir.

6- Ve Allah'ın, onların mallarından, Peygamberine verdiği şeyler için siz, gerçekten de ne deve sürdünüz, ne at oynattınız ve fakat Allah, peygamberlerini, dilediği kimselerin üstüne atıp üstün eder ve Allah'ın, her şeye gücü yeter.

7- Allah'ın, fethedilen köylerin mallarından Peygamberine verdiği ganîmetler artık Allah'ındır ve Peygamberin ve yakınların ve yetimlerin ve yoksulların ve yolda kalmışların; bu da, o malın, sizin içinizdeki zenginlerin ellerinde devreden bir mal, bir sermâye olmaması içindir ve Peygamber, size ne verirse alın onu ve neden vazgeçmenizi emrederse vazgeçin ondan ve çekinin Allah'tan; şüphe yok ki Allah'ın azâbı çetindir. 325[2]

[2] Nadiroğullarından alınan ganîmet. Bu ganîmet, muhacirlere verilmiş, ensârdan yalnız üç kişiye pay ayrılmıştı.

8- O mallar, yurtlarından göçenlerin yoksullarına âittir; onlar, ülkelerinden çıkarılmışlar, mallarından ayrılmışlar, Allah'tan ancak bir lütuf ve râzılık dileyegelmişlerdir ve Allah'a ve Peygamberine yardım etmişlerdir; on-lardır gerçeklerin ta kendileri.

9- Ve onların göçmesinden önce yurtlarını hazırlayıp orasını bir îman konağı haline getirenlere ve yurtlarına göçenleri sevenlere ve onlara verilen şeylere karşı gönüllerinde bir ihtiyaç, bir istek duymayanlara ve ihtiyaçları bile olsa onları kendilerinden üstün tutanlara gelince: Ve kim, nefsinin hırsından, kıskançlık ve nekesliğinden geçerse gerçekten de o çeşit kimselerdir kurtulanların, muratlarına erenlerin ta kendileri. 326[3]

[3] İman konağı haline gelen yer Medine'dir

10- Ve onlardan sonra gelenler de Rabbimiz derler, suçlarımızı ört bizim ve bizden önce inanan kardeşlerimize ve inananlara karşı gönlümüze bir kin, bir haset verme; Rabbimiz, şüphe yok ki sen esirgeyicisin, rahîmsin.

11- Bakmaz mısın münâfık olanlara, kitap ehlinden kâfir olan kardeşlerine, andolsun ki derler, siz yurdunuzdan çıkarılırsanız biz de mutlaka sizinle berâber çıkarız ve aleyhinizde itâat etmeyiz hiç kimseye ebedîyen ve eğer sizinle savaşırlarsa elbette size yardım ederiz ve Allah, tanıklık eder ki onlar, şüphe yok, yalancılardır elbet.

12- Ve andolsun ki çıkarılırlarsa yurtlarından onlarla berâber çıkmazlar ve andolsun ki savaşılırsa onlarla, yardım etmezler onlara ve andolsun ki yardım etseler bile artlarını dönüp kaçarlar mutlaka, sonra da onlara hiçbir kimse yardım etmez.

13- Mutlaka gönüllerinde, Allah'tan ziyâde sizin korkunuz vardır, bu da, şüphe yok ki anlamayan bir topluluk olmalarındandır.

14- Onların, hepsi birden sizinle savaşmazlar, ancak müstahkem yerlerde, yahut da surların ardında çarpışırlar; onların gücü kuvveti, aralarında çetindir, onları bir topluluk sanırsın ama gönülleri dağınıktır, ayrı-ayrıdır; bu da akıl etmez bir topluluk olmalarındandır.

15- Onlar, kendilerinden az önce gelip de yaptıkları işin vebâlini tatmış olanlara benzerler ve onlara elemli bir azap var.

16- Şeytan gibi, hani insana, kâfir ol der de insan kâfir oldu muydu, şüphe yok ki der, ben senden tamâmıyla uzağım, şüphe yok ki ben, âlemlerin Rabbi Allah'tan korkarım.

17- Derken ikisinin de sonları şu olur: Şüphe yok ki ikisi de, ebedî kalmak üzere ateşe girerler ve budur zulmedenlerin cezâsı.

18- Ey inananlar, sakının Allah'tan ve herkes, yarın için ne hazırladı, ona baksın ve çekinin Allah'tan; şüphe yok ki Allah, ne yapıyorsanız hepsinden haberdar.

19- Ve o kişilere benzemeyin ki Allah'ı unutmuşlar da o da, kendilerini unutturmuştur onlara; onlardır, buyruktan çıkanların ta kendileri.

20- Bir değildir cehennem ehli ve cennet ehli; cennet ehlidir kurtulup üst olanların, kutluluğa erip muratlarını bulanların ta kendileri.

21- Bu Kur'ân'ı, bir dağın üstüne indirseydik elbette görürdün ki dağ, Allah korkusundan eğilip çatlamış, paramparça olmuş ve işte insanlara bu örnekleri, düşünsünler diye getirmedeyiz.

22- O, bir Allah'tır ki yoktur ondan başka tapacak; gizliyi de bilir, görüneni de, odur rahman ve rahîm.

23- O, bir Allah'tır ki yoktur ondan başka tapacak; her şeye sâhiptir, ayıplardan ve noksanlardan arıdır, kullarını esenliğe erdirir ve kendi esendir, kullarına zulmetmez ve onları emniyete ulaştırır, her şeyi

görüp gözetir, üstündür, saltanatında mutlaktır ve iradesini geçirir de sınıkları onarır ve eksikleri tamamlar, ululuk ıssıdır ve ulu sıfatlara lâyıktır; münezzehtir, yücedir Allah, şirk koşanların şirk koştukları şeylerden.

24- O Allah, yaratandır, vâredip olgunlaştırandır, sûret verendir, onundur bütün güzel adlar; tenzîh eder onu ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve odur üstün, hüküm ve hikmet sâhibi.

60- MÜMTEHİNE SURESİ

(10. âyettinde yurtlarından göçüp gelen inanmış kadınların sınanmaları emredildiği cihetle bu adı almıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Ey inananlar, düşmanlarımı ve düşmanlarınızı dost edinip onları sevmeyin, onlara haber yolluyorsunuz ama onlar, size gerçek olarak gelen şeye kâfir olmuşlardır da Peygamberi ve sizi, Rabbiniz Allah'a inanıyorsunuz diye yurdunuzdan çıkarıyorlar; benim yolumda savaşmak ve râzılığımı arayıp elde etmek için yurdunuzdan çıktıysanız, bu, böyle; siz, onlara sevgiyle sır veriyorsunuz ve bense sizin gizlediğiniz şeyi de daha iyi bilirim, açığa vurduğunuz şeyi de ve sizden kim bu işi yaparsa gerçekten de düz ve doğru yoldan sapmış, yolunu kaybetmiş gitmiştir.327[1]

[1] Sır verme işini yapan "Ebu-Beltea oğlu Hâtıb'dır. Ebu Amr-ın cariyesi Sâre, Mekke'den Medine'ye gelmişti. Hz. Peygamber, ona, Müslüman olarak mı geldin diye sordu. Hayır dedi, ihtiyac içindeyim, onun için geldim Hz. Peygamber, Abdülmuttalip oğullarına gönderdi. Doyurdular. Giydirdiler. Hz. Muhammed (s.a.a), bu sırada Mekke fethi için hazırlık yapıyordu. Hatıb, bunu Mekkelilere bunu Mekkelilere bildirmek için bir mektup yazdı, kadına on dinarla bu mektubu verip gönderdi. Hz. Muhammed (s.a.a), bunu haber alınca Ali'yi, Ammar'ı, yahut Amr'ı, Zübeyr'i, Talha'yı, Mıkdad'ı ve Ebu-Nersed'ı kadının ardından gönderdi. Kadını yakaladılar, mektubu sordular, inkar etti. Ali, kılıçla tehdit edince saçlarının arasından mektubu çıkarıp verdi. Kadını bıraktılar, mektubu Hz. Peygamber’e getirdiler. Hz. Peygamber mektubu Hatıb'a gösterince Hatıb Mekke'deki ayalimi kurtarmak için yaptım diyerek özür diledi ve affolundu.

2- Size üst olurlar da ele geçirirlerse düşman olurlar size ve ellerini ve dillerini, kötülükle uzatırlar size ve onlar isterler ki siz kâfir olasınız.

3- Kıyâmet gününde yakınlarınız da kesin olarak bir fayda veremez size, evlâtlarınız da, aranızı ayırır ve Allah, ne yapıyorsanız hepsini de görür.

4- Gerçekten de İbrâhim'de ve onunla berâber bulunanlarda güzel bir örnek var size; hani kavimlerine demişlerdi ki: Şüphe yok ki biz, sizden ve Allah'tan başka kulluk ettiklerinizden tamâmıyla uzağız, inkâr ettik sizi ve aramızla aranızda, bir Allah'a siz de inanıncaya dek ebedî bir düşmanlık ve nefret belirmiştir; ancak İbrâhim'in, atasına, elbette senin için yarlıganma dileyeceğim ve fakat Allah'tan sana gelecek hiçbirşeyi de menedemem sözü başka; Rabbimiz, sana dayandık ve sana yöneldik ve dönüp geleceğimiz yer de senin tapın.

5- Rabbimiz, bizi kâfirlere sınanma konusu yapma ve suçlarımızı ört Rabbimiz, şüphe yok ki sen üstünsün, hüküm ve hikmet sâhibisin.

6- Andolsun ki onlarda, size, Allah'a ve âhiret gününe kavuşmayı umanlara, güzel bir örnek var ve kim, yüz çevirirse bilsin ki Allah, şüphe yok ki müstağnîdir, hamde lâyık olan odur.

7- Umulur ki Allah, sizinle, düşmanlık ettiklerinizin arasına yakında bir sevgi de verir ve Allah'ın gücü yeter ve Allah, suçları örter, rahîmdir.

8- Allah, din husûsunda sizinle savaşmayan ve sizi, ülkenizden çıkarmayanlara iyilik etmenizi, onlara karşı insafla, adâletle muâmelede bulunma-nızı nehyetmez; şüphe yok ki Allah, adâletle muâmele edenleri sever.

9- Allah, ancak din uğrunda sizinle savaşanlara ve sizi ülkenizden çıkaranlara ve çıkmanız için onlara yardımda bulunanlara dost olmanızı nehy etmektedir ve kimler, onları severse onlardır gerçekten de zâlimlerin ta kendileri.

10- Ey inananlar, size, yurtlarından göçmüş olan îman sâhibi kadınlar geldi mi onları sınayın artık, Allah, onların inançlarını daha iyi bilir; siz de onların inanmış olduklarını bilince onları gerisin-geriye kâfirlere göndermeyin; ne onlar, kâfirlere helâldir, ne kâfirler, onlara helâl ve onlara, kocalarının vereceği nikâh parasını verin ve nikâh paralarını verdikten sonra onları, kendinize nikâhlamanızda da bir vebal yoktur size; kâfir kadınlarıysa nikâhlamayın, nikâhınızın altında tutmayın onları ve sarfettiklerinizi isteyin ve kâfirler de, size gelen inanmış kadınlara sarfettiklerini istesinler; işte budur size Allah'ın hükmü, o hükmeder aranızda ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.

11- Ve eşlerinizin nikâh paralarından bir miktârı, onlar gider de, elinizden çıkarsa nöbet size gelince, kâfir kadınlarından inanıp size göçen bulununca eşleri gitmiş olanlara, ettikleri masraf kadar para verin ve çekinin o Allah'tan ki siz, ona inanmışsınız.

12- Ey Peygamber, inanmış kadınlar, hiçbir şeyi Allah'a ortak kabûl etmeyip şirk koşmamak ve hırsızlık etmemek ve zinâda bulunmamak ve çocuklarını öldürmemek ve kendi çocuklarından başkasını eşlerine, ben doğurdum diye tanıtıp iftirâ etmemek ve sana, meşrû ve güzel işlerde karşı gelmemek üzere bîatlaşmaya geldikleri zaman bîatlaş onlarla ve onlar için Allah'tan yarlıgan-ma dile; şüphe yok ki Allah, suçları örter, rahîmdir.

13- Ey inananlar, Allah'ın gazabına uğrattığı toplulukla dostluk etmeyin; gerçekten de onlar, âhiretten, tamâmıyla ümitlerini kesmişler, nitekim kâfirler de, kabirlerdekilerden tamâmıyla ümit kesmişlerdir.

61- SAF SURESİ

(4. âyette, saf olarak savaşanlar övüldüğü için Saf sûresi dendiği gibi 6. âyette İsa Peygamberin Hz. Muhammed (s.a.a)'i müjdelediği ve son âyet olan 13. âyette Havariyyûndan bahsedildiği için İsa ve Havariyyûn sûresi de denir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Tenzîh eder Allah'ı, ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve odur üstün, hüküm ve hikmet sâhibi.

2- Ey inananlar, ne diye yapmayacağınız şeyi söylersiniz?

3- Allah katında en nefret edilen şey, yapmayacağınız şeyi söylemenizdir.

4- Şüphe yok ki Allah, kendi yolunda, yan-yana, kurşunla kenetlenip kurulmuş bir duvar gibi saf kurarak savaşanları sever.

5- Ve an o zamânı ki hani Mûsâ, kavmine, ey kavmim demişti, ne diye beni incitirsiniz ve gerçekten de bilirsiniz ki ben, şüphe yok ki Allah'ın gönderdiği peygamberim size; derken onlar, eğrilince Allah da gönüllerini gerçekten bâtıla meylettirdi ve Allah, buyruktan çıkan topluluğu doğru yola sevketmez.

6- Ve an o zamân ki hani Meryem oğlu İsâ, ey İsrailoğulları demişti, şüphe yok ki ben, size, elimdeki Tevrât'ı gerçekleyen ve benden sonra gelecek ve adı Ahmed olacak bir peygamberi müjdeleyen Allah elçisiyim; fakat o, onlara, apaçık delillerle gelince bu dediler, apaçık bir büyü. 328[1]

[1] Ahmed, Hz. Muhammed (s.a.a)'in bir adıdır. "Benim adlarım vardır. Ben Ahmed'im, Muhammed' im Mâhi'yim, Tanrı benimle küfrü mahveder. Hâşir'im, Tanrı halkı benim yanımda haşreder. Akıb' ım, peygamberlerin sonuncusuyum, benden sonra peygamber yoktur dedikleri rivâyet edilmiştir (al-Câmı, 1, 81).

7- Ve Müslümanlığa çağrıldığı halde yalan yere Allah'a iftirâ edenden daha zâlim kimdir ki? Ve Allah, zâlim topluluğu doğru yola sevketmez.

8- Allah nûrunu, ağızlarıyla üfleyip söndürmek isterler ve Allah'sa nûrunu tamamlayacak, kuvvetlendirecektir ve isterse kâfirlerin zoruna gitsin, istemesinler.

9- O, bir mâbuttur ki Peygamberini, müşrikleri istemese de dini, bütün dinlere üst olsun diye doğru yolla ve gerçek dinle göndermiştir.

10- Ey inananlar, size bir alış-veriş haber vereyim mi ki elemli azaptan kurtarsın sizi.

11- İnanırsanız Allah'a ve Peygamberine ve savaşırsanız Allah yolunda mallarınızla, canlarınızla; işte bu, bilseniz, size daha da hayırlıdır.

12- Suçlarınızı örter ve sizi, kıyılarından ırmaklar akan cennetlere ve ebedî Adn cennetlerinde tertemiz evlere sokar; bu, pek büyük bir kurtuluş, kutluluk ve murâda eriştir.

13- Ve başka bir şey daha var ki seversiniz: Yardım ve zafer Allah'tan ve pek yakın bir fetih; ve müjdele inananları.

14- Ey inananlar, Allah'ın yardımcıları olun, nitekim Meryem oğlu İsâ da Havâriyyûn'a, Allah yolunda yardımcılarım kimdir demişti, Havâriyyûn, biziz Allah'ın yardımcıları demişlerdi; derken İsrailoğullarından bir bölük inanmıştı, bir bölük de kâfir olmuştu; derken biz, inananları, düşmanlarına karşı kuvvetlendirmiştik de üst gelmişlerdi.

62- CUMUA SURESİ

(9. âyetten itibaren cuma namazından bahsedildiği için bu ad verilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Tenzîh eder ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde; her şeye sâhip ve mutasarrıf olan, ayıplardan ve noksanlardan arı bulunan üstün, hüküm ve hikmet sâhibi Allah'ı.

2- O, bir mâbuttur ki Mekkeliler içinden, kendi cinslerinden bir peygamber göndermiştir; onlara âyetlerini okumaktadır ve onları tertemiz bir hale getirmektedir ve onlara kitabı ve şerîatlerin hikmetlerini öğretmektedir ve bundan önce onlar, elbette apaçık bir sapıklık içindeydiler. 329[1]

[1] Âyette "Ümmiyyîn" kelimesi geçer. Ümmi, okuma yazma bilmeyen demektir. Ümmiler de okuma yazma bilmeyenlerdir. Ancak 6. sûrenin 92. âyetiyle 42. sûrenin 7. âyetinde Mekke, şehirlerin aslı, temeli anlamına gelen "Ümm-ül-Kurâ" diye anılmış olduğundan "Ümmi, Ümmiler", Mekkeli ve Mekkeliler anlamına da gelir. İlk anlama göreyse Araplar mânasını ifade eder. Bu, Mücâhid ve Katâde'den rivâyet edilmiştir.

3- Ve onlardan başkalarına ki henüz onlara katılmamışlardır ve odur üstün olan hüküm ve hikmet sâhibi. 330[2]

[2] "Onlardan başkaları", Arap olmayanlardır. Bunlar kimlerdir diye sorulunca Hz. Muhammed (s.a.a), elini Selmân-ı Fârisi'nin omuzuna koymuş ve iman, Ülker yıldızında olsaydı bunlardan gelen erler gene uzanırlar, onu alırlardı buyurmuştur (al-Tecrid, 2, Kitâbu Tefsir-il-Kur'ân, 118).

4- Bu, Allah'ın lütufudur, ihsânıdır, dilediğine verir onu ve Allah, pek büyük bir lütuf ve ihsân sâhibidir.

5- Kendilerine Tevrat yüklenenler, sonra da onunla amel etmeyenler, eşşeğe benzerler ki koca-koca kitaplar taşımada; Allah'ın delillerini yalanlayan topluluğa getirilen örnek, ne de kötü bir örnek ve Allah, zâlim topluluğu doğru yola sevketmez.

6- De ki: Ey Yahûdi olanlar, eğer gerçekten de öbür insanlar hâriç, kendinizi, Allah'ın dostları sanıyorsanız, sözünüz doğruysa isteyin ölümü.

7- Ve ebedîyen istiyemezler onu, elleriyle hazırladıkları şeyler yüzünden ve Allah, zâlimleri bilir.

8- De ki: Gerçekten de ondan kaçıp durduğunuz ölüm yok mu; hiç şüphe yok ki size ulaşacaktır o da sonra gizliyi de, görüneni de bilen mâbudun tapısına götürüleceksiniz, derken size, bütün yaptıklarınızı haber verecek.

9- Ey inananlar cumâ günü namaz için nidâ edilince size, hemen Allah'ı anmaya koşun ve bırakın alış-verişi; bu, daha da hayırlıdır size bilirseniz. 331[1]

[3] Namaz için edilen nidâ, cuma günü, caminin içinde okunan ezandır. Cuma ezanı okunduktan sonra cuma namazını kılmak üzere işi bırakmak gerektir. Namazdan sonra alış veriş ve saire helâldir. Hz. Muhammed (s.a.a), hutbe okurken dışarıya bir kervan gelmiş, Sahâbe kervanı duyunca bırakıp dağılmıştı. Son âyette bu olaya işaret edilmektedir.

10- Namazı kıldınız mı da artık yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lûtfunu, ihsânını arayın ve çok anın Allah'ı da kurtulup murâda erin.

11- Ve onlar, bir alış-veriş, yahut eğlence görünce ona gidip dağıldılar ve seni ayakta bıraktılar; de ki: Allah'ın katındaki daha da hayırlıdır alış-verişten ve eğlenceden ve Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır.

63- MUNÂFIKUUN SURESİ

(Münafıklardan bahsedildiği için bu ad verilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Münâfıklar, sana gelince, tanıklık ederiz ki dediler, sen, şüphe yok, elbette Allah'ın peygamberisin ve Allah bilir ki şüphe yok, sen, onun peygamberisin ve Allah tanıklık eder ki şüphe yok, münâfıklar, elbette yalancılardır.

2- Antlarını kalkan edinmişler de halkı, Allah yolundan çıkarmışlardır; şüphe yok ki ne de kötüdür bu yaptıkları şey.

3- Bu da, hiç şüphesiz, inandıklarından, sonra kâfir olduklarındandır; derken Allah, gönüllerini mühürlemiştir; gerçekten de onlar, anlamayan bir topluluktur.

4- Ve onları gördün mü, bedenleri hoşuna gider; ve konuşurlarsa sözlerini dinlersin; sanki onlar, dayanmış kerestelerdir; her bağrışı, kendi aleyhlerine sanırlar; onlar düşmandır, artık sakın onlardan, Allah gebertsin onları, nelere de kapılıyorlar. 332[2]

[2] Münafıkların başı Ubeyy oğlu Abdullah'la arkadaşları, iriyarı adamlardı.

5- Ve onlara, gelin de Allah'ın Peygamberi size yarlıganma dilesin denirse başlarını sallarlar alay ederek ve görürsün ki ululuk satarak dönüp gitmedeler.

6- Birdir onlara, yarlıganmalarını dilesen de, yahut dilemesen de; Allah kesin olarak yarlıgamaz onları; şüphe yok ki Allah, buyruktan çıkmış topluluğu doğru yola sevketmez.

7- Onlar, öyle kişilerdir ki Allah'ın Peygamberinin yanında olanlara bir şey vermeyin de derler, sonunda dağılıp gitsinler ve Allah'ındır hazîneleri göklerin ve yeryüzünün ve fakat münâfıklar, anlamazlar.

8- Derler ki: Medîne'ye dönünce andolsun ki üstün olan, elbette aşağılık kişiyi çıkarır oradan ve Allah'ındır üstünlük ve Peygamberinin ve inananların ve fakat münâfıklar, bilmezler. 333[3]

[3] Bu sözleri söyleyen Ubeyy oğlu Abdullah'tır (al-Tecrid, 118).

9- Ey inananlar, sizi alıkoymasın mallarınız ve evlâtlarınız, Allah'ı anmadan ve kim, bunu yaparsa artık onlardır ziyana uğrıyanların ta kendileri.

10- Ve birinize ölüm gelip çatmadan ve derken o da Rabbim, beni yakın bir zamanadek öldürmeyip bıraksaydın da ben de sadaka vermeye çalışsaydım ve temiz kullardan olsaydım demeden önce sizi rızıklandırdığımız şeylerden harcayın.

11- Ve Allah, mukadder zamânı geldi mi hiç kimseyi geri bırakmaz kesin olarak ve Allah, ne yapıyorsanız hepsinden de haberdardır.

64- TAGABUN SURESİ

(14. âyetten sonuna kadar Medenîdir. 9. âyette aldananla aldatanın meydana çıkacağı kıyamet gününden bahsedildiği cihetle sûreye bu ad verilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Tenzîh eder Allah'ı, ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde, onundur saltanat ve tedbîr ve onadır hamd ve onun, her şeye gücü yeter.

2- O, öyle bir mâbuttur ki sizi yaratmıştır da sizden kâfir olan da vardır, inanan da ve Allah, ne yapıyorsanız görür.

3- Yaratmıştır gökleri ve yeryüzünü gerçek olarak ve size sûret vermiştir ve sûretinizi de en güzel bir tarzda meydana getirmiştir ve sonunda da dönülüp gidilecek yer, onun tapısıdır.

4- Bilir ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve bilir neyi gizlerseniz ve neyi açığa vurursanız ve Allah, gönüllerde olanı da bilir.

5- Daha önce kâfir olanların haberi gelmedi mi size? Yaptıkları işin vebâlini tattılar ve onlara elemli bir azap var.

6- Bu da, peygamberlerinin, apaçık delillerle onlara geldikleri halde onların, bir insan mı bize doğru yolu gösterecek deyip de kâfir olmalarından ve yüz çevirmelerindendir ve Allah da onlardan müstağnî olduğunu göstermiştir ve Allah, müstağnîdir ve hamde lâyık, odur.

7- Kâfir olanlar, sanırlar ki öldükten sonra dirilmeyecekler kesin olarak; de ki: Evet ve Rabbime andolsun ki elbette dirileceksiniz, sonra da ne yaptıysanız size haber verilecek ve bu, Allah'a pek kolaydır.

8- Artık inanın Allah'a ve Peygamberine ve indirdiğimiz nûra ve Allah, ne yapıyorsanız hepsinden de haberdardır.

9- O gün, sizi toplantı günü için bir araya getirecektir ve bugün, aldananın, aldatanın, kâr ve ziyan edenin meydana çıkacağı gündür ve kim inanırsa Allah'a ve iyi işlerde bulunursa onun kötülüklerini örter ve kıyılarından ırmaklar akan cennetlere, ebedî kalmak üzere sokar onu; bu, pek büyük bir kurtuluş, kutluluk ve murâda eriştir.334[1]

[1] Toplantı günü, kıyamet günüdür.

10- Ve kâfir olan ve delillerimizi yalanlayanlarsa cehennemliklerdir, ebedî kalırlar orada ve orası, dönüp varılacak ne kötü yerdir.

11- Hiçbir felâket, Allah'ın izni olmadıkça gelip çatmaz ve kim inanırsa Allah'a, o da, onun gönlüne doğru yolu ilhâm eder ve Allah, her şeyi bilir.

12- Ve itâat edin Allah'a ve Peygambere; yüz çevirecek olursanız artık Peygamberimize düşen vazife, ancak apaçık tebliğden ibârettir.

13- Bir Allah'tır ki yoktur ondan başka tapacak ve artık Allah'a dayansın inananlar.

14- Ey inananlar, şüphe yok ki eşlerinizin ve evlâtlarınızın bâzısı, düşmandır size, artık sakının onlardan ve bağışlar ve yüzlerine vurmaz ve suçlarını örterseniz artık bilin ki Allah, suçları örter, rahîmdir.335[2]

[2] Hicrette ayalleri, evlâtları yüzünden gecikenler hakkında vahyedildiği rivâyet edilmiştir.

15- Mallarınız ve evlâtlarınız, bir sınamadır size ancak ve Allah katındaysa pek büyük bir mükâfat var.

16- Artık çekinin Allah'tan gücünüz yettiği kadar ve dinleyin ve itâat edin ve mallarınızı harcayın hayır yolunda, sizin için hayırlıdır ve kimler, nefsinin hırsından, nekesliğinden korunursa artık onlardır kurtulanların, muratlarına erenlerin ta kendileri.

17- Eğer Allah'a güzel bir tarzda borç verirseniz o, verdiğinizi kat-kat arttırır size ve suçlarınızı örter ve Allah, iyilik edenlere fazlasıyla mükâfat verir, azaplandırmada da aceleci değildir.

18- Gizliyi de bilir, görüneni de, üstündür, hüküm ve hikmet sâhibidir.

65- TALAK SURESİ

(Kısa Nisâ sûresi de denir. Boşamaktan bahsettiği için boşamak anlamına gelen talâk adı verilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Ey Peygamber, kadınları boşayacağınız zaman temiz oldukları vakit boşayın ve müddetlerini sayın ve çekinin Rabbiniz Allah'tan; çıkarmayın onları evlerinden ve onlar da çıkmasınlar, ancak apaçık bir çirkin harekette bulunurlarsa o başka ve işte bunlardır Allah'ın sınırları ve kim Allah'ın sınırlarını aşarsa gerçekten de kendisine zulmeder; bilmezsin, belki de Allah, bundan sonra bir iş çıkarıverir. 336[1]

[1] Müddet, üç hayız zamanıdır. Evlerden maksat kendi evleridir.

2- Müddetlerini tamamlayınca da onları güzellikle alın, yahut da güzellikle ayrılın onlardan ve sizden iki tâne adâlet sâhibi tanığı bulundurun da tanıklık etsinler ve tanıklığı da Allah için doğru yapın; işte Allah'a ve âhiret gününe inanana böylece öğüt verilmededir; ve kim, çekinirse Allah'tan, ona sıkıntıdan bir kurtuluş vesîlesi yaratır.

3- Ve onu, hesaplamadığı yerden rızıklandırır ve kim Allah'a dayanırsa o, yeter ona; şüphe yok ki Allah, yapacağı işi yerine getirir, gerçekten de Allah, her şeye bir ölçü, bir miktar tâyîn etmiştir.

4- Kadınlarınızdan âdetten kesilmişlerin, kesilip kesilmedikleri hakkında şüpheye düşerseniz müddetleri, üç aydır ve âdet görmeyenlerin de böyle ve gebe olanların müddeti, çocuklarını doğuruncaya dek ve kim çekinirse Allah'tan, onun işine bir kolaylık verir o.

5- Budur Allah'ın emri ki size indirmiştir onu ve kim, çekinirse Allah'tan, onun kötülüklerini örter ve mükâfâtını büyültür.

6- Onları, gücünüz yeterse oturduğunuz yerin bir kısmında oturtun ve onları sıkıştırarak zararlandırmayın ve gebeyseler doğuruncaya dek doyurun onları ve çocuklarınızı emziriyorlarsa da artık ücretlerini verin ve karı-koca; güzelce danışıp görüşerek yapın bu işleri ve bir güçlük çıkarsa çocuğu başka bir kadın emzirir artık.

7- Vakti-hâli yerinde ve eli geniş olan, vaktine-hâline göre nafaka versin ve rızkı dar olana gelince, Allah, kendisine ne verirse onun bir kısmını nafaka olarak versin; Allah, hiç kimseye, kendi verdiği miktardan daha fazla bir şey teklif etmez; Allah, güçlükten sonra bir kolaylık verecektir.

8- Nice şehirler var ki halkı, Rablerinin ve onun peygamberlerinin emirlerine karşı gelmiştir de onları, çetin bir sûrette hesâba çekmişizdir ve onları helâk ederek azaplandırmışızdır.

9- Derken yaptıklarının vebâlini tatmışlardır da işlerinin sonu, ziyan olup gitmiştir.

10- Allah onlara çetin bir azap da hazırlamıştır, artık çekinin Allah'tan ey aklı başında olanlar; ey îmân edenler, andolsun ki Allah, size bir öğüt olan Kur'ân'ı indirmiştir.337[2]

[2] Âyetteki zikr, Kur’ân'dır. Hz. Peygamberdir de denmiştir.

11- Peygamberi de göndermiştir ki size Allah'ın apaçık âyetlerini okumadadır inananları ve iyi işlerde bulunanları karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için ve kim, Allah'a inanır ve iyi işlerde bulunursa onu, ebedî kalmak üzere, kıyılarından ırmaklar akan cennetlere koyar, gerçekten de Allah, ona en güzel bir rızık verir.

12- Bir Allah'tır ki yaratmıştır yedi göğü ve yeryüzünü de onun misli olarak yedi kat halketmiştir; bunların arasında, emri, inip durmadadır Allah'ın, şüphesiz, her şeye gücü yettiğini bilmeniz ve şüphe yok ki Allah'ın bilgisinin, gerçekten de her şeyi kavradığını, kuşattığını anlamanız için.

66- TAHRÎM SURESİ

(Haram etmek anlamına gelir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Ey Peygamber, eşlerinin râzılığını arayarak ne diye Allah'ın sana helâl ettiğini kendine harâm etmedesin ve Allah, suçları örter, rahîmdir. 338[1]

[1] Hz. Muhammed (s.a.a), zevcelerinden Cahş kızı Zeyneb'in evine gitmiş, orada bal şerbeti içmişti. Biraz fazla eğlendiğinden Ayişe kıskandı, Hafsa'yla da görüşerek bir karara vardı. Hz. Peygamber, her ikisinin yanına gittiği zaman, ya Resulullah, ağzından arkat ağacının kokusu geliyor demişlerdi. Hz. Peygamber, bu kokuyu Hz. Peygamber, bu kokuyu hiç sevmezdi. Bal şerbeti içtiğini söyleyince arı demişlerdi, mutlaka bu ağaçtan bal almış. Bunun üzerine Hz. Peygamber, bir daha bal şerbeti içmeyeceğini söylemişti. Aynı zamanda Hafsa'ya, bunu söylememesini emretmişti, fakat o, dayanamamış bunu yaymıştı (al-Tecrid, Kitabu Tefsir-il-Kur'an, 2. 119). Mariye adlı cariyesine, Hafsa'nın evinde yaklaşmış, Hafsa buna gücenmiş, Hz. Peygamber, bunun üzerine bir daha Mariye'ye yaklaşmayacağını, fakat bunu kimseye söylememesini buyurmuş, fakat Hafsa, Ayişe'ye söylemişti diyenler de vardır (Mecma, 2, 514-515).

2- Gerçekten de Allah, kefâretle yeminlerinizi bozmanızı, size meşrû etmiştir ve Allah'tır yardımcınız ve odur bilen ve rahîm olan.

3- Ve hani Peygamber, eşlerinden birine gizli bir şey söylemişti de o, bu sözü, başkasına haber verince ve Allah da bunu, Peygambere açınca Peygamber, bu olayın bir kısmını söylemiş, bir kısmındansa vazgeçmiş, söylememişti. Peygamber, bunu eşine haber verince o, kim haber verdi bunu sana demişti, o da demişti ki: Her şeyi bilen haber verdi bana, her şeyden haberdar olan.

4- İkiniz de tövbe ederseniz Allah'a; çünkü gerçekten de gönülleriniz suça meyletmiştir; ve fakat Peygamberin aleyhine, birbirinize arka verirseniz artık o Allah'tır onun yardımcısı ve Cibrîl'dir ve inananların en temizi ve melekler de bunlardan sonra ona arkadır, yardımcıdır. 339[2]

[2] İnananların en temizi, iki zevcesinin babaları Ebû-Bekr ve Ömer'dir (Celâleyn, Hâzin). Bir kavle göreyse inanan herkestir (Beyzavi, Medarik). Dahhak, müminlerin hayırlısı Katade'yse peygamberlerdir demiş, Zeccac, ayetteki temiz anlamına gelen "Salih" kelimesi ceme delalet eder,

bütün inananlara şamildir hükmüne varmıştır. Mücahid, Kitabu Şevahid-it-Tenzil, Sedr-i Sayrafı vasıtasıyla İmam Muhammed-ül-Bakır (a.s)'dan rivayet ederek inananların en temizinden maksat, Hz. Ali (a.s)'dir der (Mecma, 2, 515-516).

5- Umulur ki sizi boşarsa Rabbi ona, sizin yerinize sizden de hayırlı Müslüman, inanmış itâatli, tövbekâr, ibâdette bulunan, ömrünü itâatle geçiren dul ve kız eşler verir.

6- Ey inananlar, koruyun kendinizi ve ailenizi o ateşten ki yakacağı şeyler, insanlardır ve kibrit taşlarıyla da harâreti ve alevi çoğalıp durur, kalpleri katı ve kuvvetli melekler de ona memûrdur ki Allah ne emrettiyse isyân etmezler ve emredildikleri şeyi işlerler.

7- Ey kâfir olanlar, bugün özür getirmeyin; ancak ne yaptıysanız onun karşılığıyla cezâlanacaksınız.

8- Ey inananlar, tövbe edin Allah'a hâlis bir tövbeyle; umulur ki Rabbiniz; kötülüklerinizi örter ve sizi, kıyılarından ırmaklar akan cennetlere sokar, o gün Allah, Peygamberi ve inananlardan onunla berâber bulunanları horlamaz, nurları, önlerinde ve sağ yanlarında koşar, parlar da Rabbimiz derler, nûrumuzu tamamla, kuvvetlendir bize ve ört suçlarımızı bizim, şüphe yok ki senin, her şeye gücün yeter.

9- Ey Peygamber, savaş kâfirlerle ve münâfıklarla ve sert davran onlara ve yurtları cehennemdir onların ve orası, dönülüp gidilecek ne kötü yerdir.

10- Allah, kâfir olanlara, Nûh'un karısıyla ve Lût'un karısıyla örnek getirmededir; ikisi de, temiz kullarımızdan ikisinin nikâh altındaydı, derken onlara karşı hâinlikte bulundular da o iki temiz kul, hiçbir sûretle onları kurtaramadı Allah'ın cezâsından ve onlara girin denildi ateşe, girenlerle berâber.

11- Ve gene Allah, inananlara, Firavun'un karısını örnek getirmede; hani Rabbim demişti, bana cennette bir ev kur ve beni kurtar Firavun'dan ve yaptığı şeyden ve beni kurtar zâlim topluluktan.

12- Ve İmran kızı Meryem'le örnek getirmede ki o, ırzını korumuştu, derken biz, ona rûhumuzdan üfürmüştük ve Rabbinin sözlerini ve kitaplarını gerçekleştirmişti ve o, itâat edenlerdendi.

67- MÜLK SURESİ

(Okuyanı kabir azâbından kurtaracağı hakkında bir hadis bulunduğu cihetle sûret-ül-Münciyye diye de anılır. Tebâreke, Mânia, Vâkıye de denmiştir ki hemen hepsi de azâbı meneden, azaptan kurtaran anlamına gelir. Yalnız Tebâreke ve Mülk, kutludur, şanı yücedir ve saltanat, tasarruf anlamlarına gelir, sûrenin ilk âyetinde geçer.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Saltanat, tasarruf ve tedbîr, elinde olan mâbûdun şanı yücedir, münezzehtir ve onun her şeye gücü yeter.

2- Öyle bir mâbuttur ki yaratmıştır ölümü ve dirimi, hanginiz daha güzel işte bulunacak, sınamak için sizi ve odur üstün olan ve suçları örten.

3- Öylesine ki birbiri üstünde olarak yedi kat göğü yaratmıştır; rahmânın yaratışında hiçbir uygunsuzluk, aykırılık göremezsin; artık çevir gözünü de bak, görebilir misin bir yarık, bir çatlak?

4- Gene de gözünü çevir de bir daha, bir daha bak; aradığını bulamaz da gözün, mahrum bir halde sana döner ve yorgundur o, bitkindir.

5- Ve andolsun ki biz, en yakın olan dünyâ göğünü ışıklarla bezedik ve onları, Şeytanlara atılacak şeyler olarak halkettik ve Şeytanlara, yakıp kavuran bir azaptır, hazırladık.

6- Ve Rablerine kâfir olanlara cehennem azâbı var ve cehennem, dönülüp varılacak ne de kötü yer.

7- Oraya atıldılar mı duyarlar ki cehennem, kesik-kesik nefes almada ve coşup kaynıyor o.

8- Neredeyse hışmından patlayıp dağılacak; ona, her bölük atıldıkça muhâfız memûrları onlara sorarlar: Size bir korkutucu gelmedi mi?

9- Evet derler, andolsun ki geldi bize korkutucu da yalanladık onu ve Allah dedik, hiçbir şeyi indirmemiştir; siz ancak, pek büyük bir sapıklığa düşmüşsünüz.

10- Ve eğer derler, duysaydık, yahut akıl etseydik yakıp kavuran cehennem ehli olmazdık.

11- Derken suçlarını söylerler; artık ırak olsun yakıp kavuran cehennemin ehli.

12- Şüphe yok ki görmedikleri halde Rablerinden korkanlaradır yarlıganma ve pek büyük bir mükâfat.

13- Ve sözünüzü gizli tutun, yahut açığa vurun onu, şüphe yok ki o, gönüllerde olanı bilir.

14- Hiç bilmez mi yaratan ve odur kullarına lûtfeden ve her şeyden haberdar olan.

15- O, öyle bir mâbuttur ki yeryüzünü, size karşı aşağı gönüllü, münkat ve sâkin bir halde yaratmıştır, köşesinde, bucağında dolaşın artık ve yiyin mâbûdunuzun rızkından ve dönüp gideceğiniz yer, gene onun tapısıdır.

16- Kudreti ve emri, gökte bulunan, yüce olan mâbûdun, sizi yerle berâber batırmayacağından emin misiniz? O vakit görürsün ki o sâkin yeryüzü, çalkanıp durmada, titreyip kıvranmada.

17- Yoksa kudreti ve emri; gökte bulunan, yüce olan mâbûdun, size taşlar yağdıran bir rüzgâr yollamayacağından emin misiniz? Derken yakında bilirsiniz nasılmış benim korkutmam.

18- Ve andolsun ki onlardan öncekiler de yalanlamışlardı, derken nasıl da gelip çattı azâbım.

19- Görmezler mi üstlerinde uçan kuşları? Kanatlarını açmada ve kapamada onlar, onları gökte, ancak rahman tutmada, şüphe yok ki o, her şeyi görür.

20- Yoksa sizi rahmandan kurtaracak ordunuz mu var? Kâfirler, ancak bir aldanışa dalmışlar.

21- Yoksa kimdir o ki mâbûdunuz, rızkınızı kısarsa sizi rızıklandıracak? Hayır, onları, azgınlık içinde, gerçekten tamâmıyla uzak bir halde inat edip durmadalar.

22- Artık yüzüstü sürünerek giden mi daha ziyâde doğru yolu bulur, yoksa doğru yolda dümdüz giden mi?

23- O, öyle bir mâbuttur ki sizi meydana getirmiştir ve sizin için kulak ve gözler ve gönüller halketmiştir, ne de az şükredersiniz.

24- De ki: O, öylesine bir mâbuttur ki sizi yaratmıştır yeryüzünde ve gene de tapısında toplanacaksınız.

25- Ve derler ki: Bu vait, ne vakit yerine gelecek doğru söylüyorsanız.

26- De ki: Bilgi, ancak Allah katındadır ve ben, ancak apaçık bir korkutucuyum.

27- Azâbın yaklaştığını gördüler mi kâfir olanların yüzleri kararır ve işte denir, bu, isteyip durduğunuz şey.

28- De ki: Haber verin bana, Allah beni ve benimle berâber olanları helâk etse, yahut da bize acısa bile kim kurtaRabilir kâfirleri elemli azaptan?

29- De ki: Odur rahman, ona inandık ve ona dayandık; artık yakında bilirsiniz, kimdir apaçık sapıklıkta.

30- De ki: Haber verin bana, suyunuz, tamâmıyla batıp çekiliverse artık kimdir size bir akarsu pınarı peydahlayacak?

68- KALEM SURESİ

(Kâlem sûresi de denir. Her iki ad da sûrenin ilk âyetinden alınmadır. Hasen, İkrime ve Atâ'ya göre Mekkîdir. İbn-i Abbas'a ve Katâde'ye göre 16. âyete kadar Mekkîdir, sonuna kadar Medenîdir elli iki âyettir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Nûn, andolsun kâleme ve yazdıklarına. 340[1]

[1] Nûn, Tanrı adlarından bir addır, sûrenin adıdır, rahman kelimesinin harflerinden bir harftir, hokkadır, levihtir, cennette bir nehirdir, balıktır diyenler olmuştur. Balıktır diyenler, 21. sûrenin 27. ayetinde. Yunus Peygambere "Zün-nun Balık sahibi" dendiğini delil tutmuşlardır. Kalemden maksat da doğrudan doğruya kalem, yahut levha, olacakları yazan keyfiyetini bilmediğimiz ilahi kalemdir demişlerdir (al-Müfredat, s. 422-423, 531). Hukema mesleğini benimseyenlerle Sufiler, kalem'e tafsil bilgisi de demişlerdir. Onlarca harfler, etraflıca anlatışın mazharlarıdır, hepsi de mücmel bir sûrette mürekkep hokkasındadır. Fakat hokkada kaldıkça tafsil aleminde zahir olamazlar. Fakat hokkadan, kalemle mürekkep alındı da yazılmaya başlandı mı kağıtta zuhur ederler ve kalem, onları, gayeye kadar yazar. Nitekim insanın maddesi olan nutfe de insanın bütün sûretlerini mücmel olarak toplamış olduğu halde insanın kalemiyle rahim levhine intikal etmedikçe tafsil aleminde zuhur etmez; fakat rahim levhine yazıldı mı insan sûreti, tafsil aleminde zahir olur (Ta'rifat, al-Kalem maddesi, s. 75).

2- Sen, Rabbinin nîmeti sâyesinde deli değilsin.

3- Ve sana, tükenmez, minnetsiz bir mükâfat var.

4- Ve şüphe yok ki sen, pek büyük bir ahlâka sâhipsin elbette.

5- Yakında sen de görürsün ve onlar da görürler.

6- Deliliğe uğramış hanginiz?

7- Şüphe yok ki Rabbin, kendi yolundan sapanı da daha iyi bilir ve o, doğru yolu bulanları da daha iyi bilir.

8- Artık yalanlayanlara itâat etme.

9- Onlara yumuşaklık göstermeni arzularlar, öyle hareket etsen onlar da yumuşaklık gösterirler.

10- Ve itâat etme çok yemin edenlerin, reyinde isâbet bulunmayanların hiçbirine.

11- Ayıp arayan, kovucu ve söz getirip götürücüyle.

12- Hayrı tamâmıyla meneden haddini aşmış suçluya.

13- Ayrıca da çirkin ve kötü huylu soysuza.

14- Mal-mülk ve evlât sâhibi bile olsa. 341[2]

[2] Bu âyetler, Mugıyra oğlu Velid hakkındadır.

15- Ona âyetlerimizi okuyunca eskilere âit masallar dedi.

16- Büyüyüp bir hortuma dönen burnuna, yakında bir damga vururuz.

17- Ve biz, onları açlıkla, kıtlıkla sınarız, nitekim o bahçe sâhiplerini de sınamıştık; hani, sabahleyin erkenden, bahçelerindeki mahsûlü kesmeye ant içmişlerdi.

18- Ve Tanrı dilerse de dememişlerdi.

19- Halbuki bahçenin üstünde, Rab-binden gelen bir felâket dolaşmadaydı ki onlar uyuyorlardı.

20- Derken bahçe, bütün mahsûlü kesilip biçilmiş, kupkuru çorak bir yere, bir çöle dönmüştü.

21- Sabahleyin birbirlerine sesleniyorlardı.

22- Mahsûlünüzü kesip devşirecekseniz erkence koşun, gidin.

23- Derken yola düştüler ve birbirlerine de gizlice diyorlardı ki.

24- Bugün hiçbir yoksula yol vermeyin, yanınıza gelmesin sakın.

25- Ve kendilerini, yoksulları men etmeye güçleri yeter sanarak erkenden gittiler.

26- Bahçeyi görünce gerçekten de dediler, elbette yolumuzu şaşırdık.

27- Hayır dediler, biz mahrûm olup gitmişiz.

28- İçlerinden en iyileri, ben demedim miydi size dedi, mâbûdunuzu tenzîh etseniz ne olurdu.

29- Dediler ki: Şanı yücedir Rabbimizin, gerçekten de zâlimlerden olduk biz.

30- Bir birlerine dönerek birbirlerini kınamaya başladılar.

31- Yazıklar olsun bize dediler, gerçekten de azmışız biz.

32- Umulur ki Rabbimiz, onun yerine bize daha da hayırlısını verir, gerçekten de biz, Rabbimizi dilemede, ondan istemedeyiz.

33- İşte bunun gibidir azap ve elbette âhiret azâbı, daha da büyüktür bilirseniz.342[3]

[3] Bu bahçenin, Yemen'de Şan'a'ya on iki millik bir yer olan Sarvan'da olduğu rivayet edilmiştir. İhtiyar bir adamınmış, kendisine ve çoluğuna çocuğuna ne kadar lazımsa o kadar mahsul alır, öte yanını yoksullara dağıtırmış, Oğulları, babaları ölünce onun gibi hareket etmemişler, bahçe de mahvolmuştur.

34- Şüphe yok ki çekinenlere, Rableri katında Naîm cennetleri var.

35- Artık Müslümanları da suçlularla bir mi tutacağız?

36- Ne oldu size ki? Nasıl hükmediyorsunuz?

37- Yoksa size mahsus bir kitap var da oradan mı okuyorsunuz.

38- Orada, neyi beğenir, isterseniz sizindir diye mi yazılı?

39- Yoksa hükmü kıyâmetedek sürecek antlar mı ettik size, şüphe yok ki ne buyurursanız o olacak sizin için diye?

40- Onlara sor, bunlara kefîl olan kimmiş içlerinden?

41- Yoksa ortakları mı var? Doğru söylüyorlarsa gelsinler bakalım ortaklarıyla.

42- O gün, işler güçleşir ve secdeye dâvet edilirler, derken güçleri yetmez.

43- Gözleri yere dikilir, üstlerine aşağılık çöker ve gerçekten de sağ esenken de secdeye dâvet edilmişlerdir de secde etmemişlerdi.

44- Artık sen, bu sözü yalanlayanı bırak bana, biz onları yavaş-yavaş, hiç bilmedikleri yerden cehenneme çeker-dururuz.

45- Ve onlara mühlet vermedeyim, fakat şüphe yok ki azâbım, pek kuvvetlidir.

46- Yoksa onlardan ücret istiyorsun da derken onlar da ağır bir borç altında mı kaldılar?

47- Yoksa gizli âlem, onların yanında da onu mu yazıyorlar?

48- Artık sabret Rabbinin hükmüne ve balıkla arkadaş olana benzeme; hani o, dertten boğulmuş bir halde Rabbine nidâ etmişti. 343[4]

[4] Balıkla arkadaş olan, Hz. Yunus'tur.

49- Rabbinden bir nîmet erişmeseydi ona elbette bir yere, fenâ bir halde bırakılır giderdi.

50- Derken Rabbi, onu seçti de temiz kişilerden kıldı.

51- Ve az kalmıştı ki kâfirler, Kur'ân'ı duydukları zaman seni gözleriyle yiyip helâk etsinler ve derlerdi ki: Şüphe yok, bu, bir deli elbette.

52- Halbuki o, ancak âlemlere bir öğüttür.

69- HAKKA SURESİ

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Gerçek olan kıyâmet.

2- Nedir gerçek olan kıyâmet?

3- Ve nedir bildiren sana ki nedir gerçek kıyâmet?

4- Yalanladı Semûd ve Âd, insanların başına kopan, akıllarını dağıtan kıyâmeti.

5- Derken Semûd, helâk edildi taşkınlığıyla.

6- Ve ama Âd, helâk edildi müthiş bir ses çıkaran, yıkıp götüren, silip süpüren soğuk bir kasırgayla.

7- Onu, yedi gece ve sekiz gün, birbiri ardınca mûsâllat etti onlara, o topluluğa baksaydın görürdün ki bu kadar zamân içinde yıkılıvermişler yerlere, sanki içleri kof hurma kütükleriymiş onlar.

8- Artık görebilir misin, var mı onlardan kalanlar?

9- Ve Firavun ve ondan önce şehirleri altüst olanlar da suçlar işlemişlerdi.

10- Derken Rablerinin peygamberine isyân etmişlerdi de onları gittikçe artan bir azapla helâk etmişti.

11- Şüphe yok ki akıp giden gemide taşıdık sizi sular köpürüp coşunca.

12- Bu, size bir öğüt ve ibret olsun ve belleyip unutmayan kulaklarda kalsın diye.

13- Sûra bir kerecik üfürülünce.

14- Ve yeryüzü ve dağlar, bir kerecik birbirlerine çarpıp dağılınca.

15- İşte o gün ansızın kopacak kıyâmet kopar.

16- Ve gök yarılır, o gün bitkin bir hâle gelir.

17- Melekler, etrafında toplanırlar ve Rabbinin arşını o gün, onların üstünde, sekiz melek taşır.344[2]

[2] O günden maksat kıyamet günüdür. Arşın dört melek tarafından taşındığı, kıyamet günüyse sekiz meleğin taşıyacağı rivâyet edilmiştir. Sekiz saf melek diyenler de vardır.

18- O gün ahvâliniz öylesine meydana çıkarılır ki hiçbir şeyiniz gizli kalmaz.

19- Derken kimin kitabı, sağ yanından verilirse artık der ki: Gelin, işte okuyun kitabımı.

20- Zâten ben biliyordum ki kıyâmet günü kavuşacağım hesâbıma.

21- Artık o, razı olduğu bir yaşayış, bir zevk içindedir.

22- Yüce cennettedir.

23- Meyveleri pek yakındır.

24- Yiyin için, âfiyetler olsun, geçmiş günlerdeki yaptıklarınızın karşılığı olarak.

25- Ve ama kimin kitabı, sol yanından verilirse artık der ki: Keşke verilmeseydi kitabım.

26- Ve keşke bilmeseydim, nedir hesabım.

27- Keşke ölümle olup bitseydi her işim.

28- Bir fayda vermedi bana mallarım.

29- Helâk olup gitti gücüm-kuvvetim.

30- Tutun onu da zincirle bağlayın.

31- Sonra koca cehenneme atın.

32- Sonra da onu, boyu yetmiş zirâ, bir zincire vurun.

33- Şüphe yok ki o, pek ulu Allah'a inanmazdı.

34- Ve yoksulun yiyeceğine bakmazdı.

35- Artık bugün, ona, burada bir dost yok.

36- Ve irinden başka bir yemek de yok.

37- Onu da ancak suçlular yer.

38- Artık iş, sizin sandığınız gibi değil, andolsun gördüğünüze.

39- Ve görmediğinize.

40- Şüphe yok ki bu, kerem sâhibi bir elçinin sözü elbet. 345[3]

[3] Kerem sahibi büyük elçi, Cebrail'dir; Tanrıdan telâkki ettiği vahyi Hz. Peygambere tebliğ etmiştir. Yahut da kerem sahibi büyük elçi Hz. Muhammed (s.a.a)'dir, telakki ettiği vahyi, halka tebliğ buyurmuştur. 41 ve 42. ayetlerde Kur'an'ın, şair ve kahin sözü olmadığı, 43. ayette de alemlerin rabbinden indirildiği bildirildiğine göre ikinci mana, daha uygundur.

41- Ve bu, şâir sözü değil, ne de az inanırsınız.

42- Ve kâhin sözü de değil, ne de az düşünürsünüz.

43- Âlemlerin Rabbinden indirilmiştir.

44- Ve eğer bize isnâd ederek bâzı lâflar etseydi.

45- Elbette onu kudretimizle alırdık.

46- Sonra da elbette şah damarını çeker koparırdık.

47- Artık buna mâni olamazdı sizden hiçbir kimsecik.

48- Ve şüphe yok ki Kur'ân, çekinenlere öğüttür.

49- Ve şüphe yok ki biz, elbette biliriz, sizden, yalanlayanlar vardır.

50- Ve şüphe yok ki Kur'ân, kâfirlere âdetâ bir hasrettir.

51- Ve şüphe yok ki o, elbette gerçeğin ta kendisidir.

52- Artık pek ulu Rabbinin adını anarak tenzîh et onu.

70- MAÂRİC SURESİ

(3. âyette yüksek dereceler sahibi anlamına gelen Maâric sözü geçtiğinden bu ad verilmiştir. 1. âyette isteyen biri, istedi gelip çatacak azâbı dendiği için isteyen anlamına Sâil sûresi de denmiştir. Mekkîdir, kırk dört âyettir. Hasen'e göre 24. âyeti Medenîdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- İsteyen biri, istedi gelip çatacak azâbı.

2- O azâbı ki kâfirlerin başından defedecek yok. 346[1]

[1] Azâb isteyenin Hâris oğlu Nadar olduğu rivâyet edilmiştir, Ebu-Cehl diyenler de vardır.

3- Yüksek dereceler sahibi Allah'tandır.

4- Melekler ve Rûh, kendilerine emredilen yere çıkarlar bir günde ki miktarı elli bin yıldır.

5- Artık sabret güzel bir sabırla.

6- Şüphe yok ki onlar uzak görürler onu.

7- Ve bizse pek yakın görürüz onu.

8- O gün gök, yağ tortusuna döner.

9- Ve dağlar, atılmış renk-renk pamuğa benzer.

10- Ve hiçbir dost, dostunu sormaz.

11- Birbirlerini görüp tanırlar da ve suçlu, o günün azâbına karşılık oğlunu da vermek ister.

12- Eşini de, kardeşini de.

13- Kendisini barındıran kabîle halkını da.

14- Ve kim varsa yeryüzünde hepsini de fedâ etmek ve sonra da kendini kurtarmak ister.

15- Fakat imkânı yok; şüphe yok ki cehennem alev-alev yanmadadır.

16- Ne el bırakmadadır, ne ayak, ne et bırakmadadır, ne deri.

17- Çağırır dönüp gideni.

18- Ve toplayıp biriktireni.

19- Şüphe yok ki insan haris yaratılmıştır.

20- Bir şerre uğrarsa bağırır, sızlanır.

21- Ve bir hayır elde ederse vermez, kıskanır.

22- Ancak müstesnâdır namaz kılanlar.

23- Öylesine kılanlar ki namazlarını dâimâ kılarlar.

24- Ve öyle kişilerdir onlar ki mallarında malûm bir hak var.

25- İsteyene ve mahrûm olana.

26- Ve öyle kişilerdir onlar ki cezâ gününü gerçek bilirler.

27- Ve öyle kişilerdir onlar ki Rablerinin azâbından korkarlar.

28- şüphe yok ki Rablerinin azâbından da kimse emîn olamaz.

29- Ve öyle kişilerdir onlar ki ırzlarını korurlar.

30- Ancak eşleri ve temellük ettikleri müstesnâ ve artık bu hususta da kınanmazlar onlar.

31- Bunlarda başkasını isteyenlere gelince, onlardır haddi aşanların ta kendileri.

32- Ve öyle kişilerdir onlar ki emânetlerine ve ahitlerine riâyet ederler.

33- Ve öyle kişilerdir onlar ki tanıklıklarında doğrudurlar.

34- Ve öyle kişilerdir onlar ki namazlarını korurlar.

35- İşte onlardır cennetlerde ağırlananlar.

36- Ne oluyor kâfirlere ki sana doğru koşmadalar.

37- Sağdan ve soldan parça-parça ve bölük-bölük.

38- Onların her biri, Naîm cennetine sokulacaklarını mı umuyorlar?

39- Fakat imkânı yok; şüphe yok ki biz, onları, onların da bildikleri şeyden yarattık.

40- Andolsun doğuların Rabbine ve batıların Rabbine, gerçekten de bizim gücümüz yeter.

41- Onlardan daha hayırlısını, yerlerine geçirmeye ve kimse önümüze geçemez.

42- Bırak artık onları dalsınlar daldıklarına ve oynasınlar oynadıklarıyla, kendilerine vaadedilen güne kavuşuncaya dek.

43- O gün, kabirlerinden çıkarlar da koşmaya başlarlar, sanki dikilmiş hedeflere yelmedeler.

44- Gözleri yerde, üstlerine aşağılık çökmüş; işte onlara vaadedilen gün, bugündür.

71- NÛH SURESİ

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Şüphe yok ki biz, onlara elemli bir azap gelmeden korkut kavmini diye göndermiştik Nûh'u, kavmine.

2- Demişti ki: Ey kavmin, ben, sizi apaçık bir korkutucuyum.

3- Gayrı kulluk edin Allah'a ve çekinin ondan ve itâat edin bana da.

4- Suçlarınızı yarlıgasın ve sizi, muayyen bir vaktedek geciktirsin. Şüphe yok ki Allah'ın takdîr ettiği vakit geldi mi gecikmesine imkân yoktur eğer biliyorsanız.

5- Rabbim demişti, ben kavmimi gece ve gündüz çağırdım.

6- Benim çağırmam, ancak onların kaçmasını arttırdı.

7- Ve gerçekten de ben, onları, sen yarlıgayasın, suçlarını örtesin diye ne vakit çağırdıysam parmaklarıyla kulaklarını tıkadılar ve elbiselerine büründüler ve ısrâr ettiler ve ululandıkça ululanmaya kalkıştılar.

8- Sonra onları, gerçekten de yüksek sesle çağırdım.

9- Sonra açığa vurup yaydım onlara ve gizlice konuştum, davet ettim onları da.

10- Dedim ki: Rabbinizden yarlıgan-ma dileyin, şüphe yok ki o, bütün suçları, tamâmıyla örter.

11- Size gökten faydalı ve bol yağmurlar yollar.

12- Ve size, mallar, oğullar vererek yardım eder ve size bağlar, bahçeler halk eder ve ırmaklar yaratır.

13- Ne oldu size ki Allah'ın, büyük, ulu ve şerefli bir mâbûd olduğunu ummuyorsunuz?

14- Ve halbuki o, sizi halden-hâle koyarak halk etmiştir.

15- Görmez misiniz Allah, nasıl da gökleri yedi kat yaratmıştır.

16- Ve o göklerde, aya bir ışık vermiş ve güneşi de, her yanı aydınlatan bir çırağ olarak halk etmiştir.

17- Ve Allah, yeryüzünden size nebatlar bitirmiştir.

18- Sonra da sizi gene oraya yollar ve oradan çıkarır.

19- Ve Allah, yer yüzünü size bir döşeme, bir yaygı olarak yaratmıştır.

20- Oradaki geniş-geniş yollara dalıp gidin diye.

21- Nûh demişti ki: Rabbim, şüphe yok ki onlar, bana isyân ettiler ve malı ve evlâdı, ancak ziyanını arttırıp duran kişiye uydular.

22- Ve pek büyük düzenler kurmaya giriştiler.

23- Ve sakın dediler, mâbutlarınızı bırakmayın, hele ne Vedd'i bırakın, ne Suvâ'ı, ne de Yaguus'u ve Yaûk'u ve Nesr'i.347[1]

[1] Ved, Devmet-ül-Cendel'de, Beni-Kelp kabilesinin putudur (Sıre, 83). Süva, Beni-Hüzeyl'in taptığı puttur. Yeguus, Mezhac boyunun putudur. Yauk da Yemen'de, Hemdan'daki bir puttur. Nesr, Himyer'deki bir puta verilen addır (Aynı kitap, 84). İbn-i Abbas ve Katâde, bunların Nûh peygamberin kavmine ait putlar olup sonradan Araplar tarafından da kabul edildiğini söylemişlerdir. Bunların, Adem Peygamberle Nûh Peygamber arasındaki devirde yaşayan temiz kişiler olduğu, sonradan heykelleri yapılarak bunlara tapılmaya başlandığı da rivayet edilmiştir. Vakıdi'ye göre Ved, bir erkek, Süva' kadın, Yaguus arslan, Yaug at, Nesr de kartal şeklindeydi (Mecma, 2, 636-537).

24- Ve andolsun ki bunlar, birçok kişileri doğru yoldan çıkardılar ve zâlimlerin, ancak sapıklığını arttır.

25- Suçları yüzünden de bunlar, sulara boğuldular da ateşe atıldılar, derken Allah'tan başka bir yardımcı da bulamadılar.

26- Ve Nûh, demişti ki: Rabbim, yeryüzünde kâfirlerden bir tek kişi bile bırakma.

27- Şüphe yok ki onları bırakacak olursan kullarını yoldan çıkarırlar ve ancak gerçekten sapan ve iyiden iyiye kâfir olan evlâtlar yetiştirirler.

28- Rabbim, benim suçlarımı ört ve anamın-babamın ve inanarak evime kimler girdiyse onların ve erkek, kadın bütün inananların suçlarını ve zâlimleri de ancak mahvet, helâk vesîlelerini arttır onların.

72- CİN SURESİ

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- De ki: Bana vahyedildi bu gerçekten de; cinlerin bir topluluğu, beni dinlediler de şüphe yok ki dediler, biz, şaşılacak bir Kur'ân duyduk.348[1]

[1] Hz. Muhammed (s.a.a), amcası Ebu-Talib'le zevcesi Hz. Hadice'nin vefatından sonra pek yalnız kalmış, hicretten iki yıl önce Tâif'e gitmiş, bir müddet sonra Mekke'ye dönerken bu sûre vahyedilmiştir. Cübeyr oğlu Said'in İbn-i Abbas'tan tahricine göre Hz. Muhammed (s.a.a) Mekke'deki Ukâz mevkiine giderken sahabesiyle sabah namazını kılmış, cinler, Kur’an'ı duyup kavimlerine giderek haber vermişlerdir, Tanrı da bunu, bu sûreyle Hz. Muhammed (s.a.a)'e bildirmiştir. Abdullah-ibn-i-Mes'ud, Hz. Peygamberin bir gece Mekke'den kaybolduğunu, nereyi aradılarsa bulamadıklarını, sabahleyin Hira dağı tarafından geldiğini ve cinlerden bir elçi geldi, beni çağırdı; gittim, onlara din tebliğ ettim, Kur’an okudum dediğini rivayet eder (Mecma, 2, 538-539).

Cin taifesi, 55. sûrenin 15. ayetine göre alevden yaratılmıştır. Ulvileri, süfileri, inananları, inanmayanları vardır. Türlü şekillerde temessül edebilirler. Hükema mesleğini benimseyenlerse cin ve Şeytanın, insanı doğru yoldan çeviren, çelen insanlarla düşüncelerden ibaret olduğunu, meleklerin de iyiliğe sevk eden kişiler ve kuvvetler bulunduğunu kabul ederek tevil yolunu tutmuşlardır.

2- Doğru yolu göstermede, derken inandık ona ve kesin olarak hiçbir kimseyi, Rabbimize ortak saymayacağız.

3- Ve şüphe yok ki Rabbimizin şânı, yücelerden de yüce, ne bir arkadaş edinmiştir ve ne bir oğul.

4- Ve şüphe yok ki aklı olmayanımız, Allah hakkında saçma ve boş lâflar ediyormuş.

5- Ve bizse şüphe yok ki ne insanlar, ne de cinler, Allah hakkında yalan şeyler söylemez sanıyorduk.

6- Ve gene şüphe yok ki insanlardan bâzı kimseler, cinlerden bâzılarına sığınıyorlar da onların taşkınlığını, zulümlerini arttırıyorlar.

7- Ve şüphe yok ki onlar da sizin sandığınız gibi Allah'ın, kesin olarak hiçbir kimseyi tekrar diriltmiyeceğini sanıyorlar.

8- Ve gerçekten de biz, göğü yokladık da orasını, kuvvetli bekçilerle ve şihaplarla dolu bulduk.

9- Ve gerçekten de biz, orada, bir söz duymak için bâzı yerlere otururduk, fakat şimdi kim, dinlemeye kalkışsa kendisini gözetliyen bir şihap buluyor.

10- Ve gerçekten de bilmiyoruz, yeryüzündekilere bir kötülük gelmesi mi isteniyor, yoksa Rabbleri, onlara doğru yolu buldurmayı mı diledi?

11- Ve gerçekten bizden temiz kişiler de vardı, içimizde, böyle olmayanlar da vardı; ayrı-ayrı yollar tutmuştuk.

12- Ve gerçekten de iyice anladık ki yeryüzünde Allah'ı âciz bırakmamıza imkân yok ve kaçmakla da aslâ onu acze düşüremeyiz.

13- Ve gerçekten de doğru yolu gösteren Kur'ân'ı duyunca inandık ona; kim Rabbine inanırsa artık ne mükâfâtın azalmasından korkar, ne de zulümden ve kötülükten.

14- Ve gerçekten de bizden, Müslüman olanlar da var, gerçekten sapıp zulmedenler de; artık kimler Müslüman olursa onlardır doğruluk yolunu arayıp bulanlar.

15- Fakat gerçekten sapıp zulmedenlere gelince, onlar da cehenneme odun olurlar.

16- Ve eğer yolda dosdoğru yürüselerdi onları bol-bol suvarırdık elbette.

17- Sınamak için onları böylece ve kim, Rabbini anmaktan yüz çevirirse onu, gittikçe artıp duran bir azâba sokar.

18- Ve şüphe yok ki secde edilen yerler, Allah'a âittir, artık orada Allah'la berâber hiçbir kimseyi çağırmayın.

19- Ve şüphe yok ki Allah'ın kulu, ona çağırmaya kalktı mı cinler, öylesine toplanıyorlardı etrafına ki neredeyse birbirlerini ezeceklerdi.

20- De ki: Ben, ancak Rabbime çağırmadayım ve ona, hiçbir kimseyi ortak olarak kabûl etmemedeyim.

21- De ki: Benim, size bir zarar vermeye de gücüm yetmez, sizi doğru yola götürmeye de.

22- De ki: Beni, hiçbir kimse, Allah'ın azâbından kurtaramaz ve ben ondan başka sığınacak birisini de bulamam.

23- Bana düşen, ancak Allah'tan tebliğdir ve onun hükümlerini size bildirmektir; ve kim, Allah'a ve Peygamberine karşı gelirse artık onun hakkıdır cehennem ateşi, ebedî olarak da kalır orada.

24- Sonunda, vaadedilen şeyi gördüler mi artık bilirler kimmiş yardımcısı daha zayıf ve sayı bakımından taraftarı daha az?

25- De ki: Ben bilmem, size vaadedilen pek mi yakın, yoksa Rabbim, onu bir müddet uzattı mı?

26- Gizliyi bilen odur, gizlediği şey de hiçbir kimseye açılmaz.

27- Ancak peygamberlerden seçtiği müstesnâ; onların da önlerinde, artlarında gözetleyiciler yollar.

28- Gerçekten de Rablerinin elçiliklerini hakkıyla yaptıklarını, hükümlerini tebliğ ettiklerini bilsin diye ve onların her hâlini de bilgisiyle kavramış, kuşatmıştır ve her şeyi, bir-bir sayıp tespît etmiştir.

73- MUZZEMMİL SURESİ

(İlk âyet, ey elbisesine bürünen, diye başladığı için bu adla adlanmıştır. Yirmi âyettir, Mekkîdir. Medenîdir diyenler olduğu gibi bir kısmı Mekkî, bir kısmı Medenîdir diyenler de vardır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Ey elbisesine bürünen. 349[1]

[1] Elbisesine bürünen Hz. Muhammed (s.a.a)'dir. Ey peygamberlik elbisesine bürünen, tebliğin meşakkatlerini yüklenen diye tevil edenler olduğu gibi ey bürünüp yatan anlamına geldiğini söyleyenler vardır.

2- Geceleyin halk namaza ama gecenin az bir kısmında.

3- Gece yarısında, yahut ondan biraz da sonra.

4- Yahut biraz önce ve oku Kur'ân'ı, harfleri sayılırcasına, tâne-tâne ve yavaş-yavaş.

5- Gerçekten de sana ağır bir şey vahyedeceğiz.

6- Şüphe yok ki geceleyin kalkmak, pek meşakkatlidir, fakat ibâdet için de gece, pek uygun.

7- Şüphe yok ki gündüzün, işin-gücün vardır.

8- Ve an Rabbinin adını ve gönlünü ona tam bağla.

9- Rabbidir doğunun ve batının, yoktur ondan başka tapacak, artık ona dayan, onu koruyucu say.

10- Ve sabret dediklerine ve gönlünden onlara aykırı olmakla berâber kötülüklerine karşı vermeyerek bırak onları.

11- Ve bana bırak nîmet sâhibi olan yalanlayanları ve az bir zaman mühlet ver onlara.

12- Şüphe yok ki katımızda bağlar var ve koca cehennem var.

13- Ve boğazdan geçmez dikenli yemek var ve elemli bir azap var.

14- O gün, şiddetli bir sarsıntıyla yeryüzü ve dağlar sarsılır ve hepsi de esintiyle tozan kum yığınlarına döner.

15- Şüphe yok ki biz, size tanık olmak üzere bir Peygamber gönderdik, nitekim Firavun'a da peygamber göndermiştik.

16- Derken Firavun, peygambere isyân etmişti de onu, pek şiddetli bir sûrette helâk etmiştik.

17- Nasıl korursunuz kendinizi, kâfir olursanız, o günün şerrinden ki çocukları bile ihtiyarlatır da saçlarını ağartır.

18- Gök, o gün yarılır, vaadi, yerine gelir.

19- Şüphe yok ki bu, bir öğüttür; artık dileyen, Rabbine yol bulur. 349[1]

20- Şüphe yok ki Rabbin daha iyi bilir, gerçekten de senin, gecenin üçte ikisinden ve yarısından daha az ve bâzı vakitlerde de üçte biri kadar bir zamânında kalktığını ve seninle berâber bulunanların bir bölüğünün de kalktıklarını ve Allah, gecenin ve gündüzün vakitlerini ölçer; bilmiştir ki siz, onu lâyıkıyla hesaplayamazsınız, bu yüzden de tövbenizi kabûl etmiştir, artık, Kur'ân'dan, kolay geleni okuyun; bilmiştir ki sizden hastalar bulunabilir ve bir başka kısmınız da Allah'ın lütfünü, ihsânını elde etmek için yeryüzünde yolculuk eder ve başka bir bölük de Allah yolunda savaşır, artık, ondan, kolay geleni okuyun ve kılın namazı ve verin zekâtı ve Allah'a, güzel bir borç verin ve kendiniz için, önceden ne hayır yaparsanız ondan daha hayırlısıyla ve mükâfat bakımından daha büyüğüyle bulursunuz onu Allah katında ve yarlıganma dileyin Allah'tan ve şüphe yok ki Allah, suçları örter, rahîmdir.

74- MÜDDESSİR SURESİ

(1. âyeti ey elbisesiyle başını örten diye başladığı için bu anlama gelen Müddessir adı verilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Ey elbisesiyle başını örten.350[1]

[1] Hz. Muhammed (s.a.a)'e, ilk olarak 87. sûrenin ilk âyetleri vahyedilmiş, ondan sonra üç yıl vahiy kesilmiştir. Bir gün gökten bir ses duymuş, başını kaldırıp bakınca Hıra dağında, üç yıl önce kendisine gelen meleğin yerle gök arasında bir kürsüde oturduğunu görüp korkarak evine dönmüş, beni örtün, beni örtün demiş, örtülüp bürününce bu sûre vahyedilmiştir (al-Tecrid, 1. Babu keyfe kane bed'ül-vahyi ila Rasûlillahi sallallahu aleyhi ve sellem, 5-6).

2- Kalk da korkut.

3- Ve Rabbini büyük bil.

4- Ve elbiseni temizle.351[2]

[2] "Elbiseni temizle" den murat, özünü temizle, arıt demektir diyenler de vardır.

5- Ve putlardan çekin.

6- Ve birşeyi, daha fazlasını elde etmek için ve başa kakarak verme.

7- Ve Rabbine dayan, sabret.

8- O boru, çalınınca.

9- Artık o gündür pek güç bir gün.352[3]

[3] Borudan maksat Sûr'dur.

10- Kâfirlere kolay değildir.

11- Bırak beni ve yarattığımı yapayalnız.

12- O yarattığımı ki yarattım ve ona hayliden-hayli mal verdim. 353[4]

[4] Müslümanlığın en çetin düşmanlarından biri olan Mugıyra oğlu Velid hakkındadır. Pek zengindi. On üç ve bir rivâyete göre yedi oğlu vardı. Bunlardan Halid, Hişâm, Ammâre Müslüman oldular.

13- Gözlerinin önünde duran oğullar verdim.

14- Ve onun geçimini yaydım da yaydım.

15- Sonra da daha fazlalaştırmamı umar.

16- Hayır, mümkün değil; şüphe yok o, delillerimize karşı adamakıllı inada girişti.

17- Ben de onu, rahat ve huzur yüzü görmeyeceği bir azâba uğratacağım.

18- Şüphe yok ki o, iyice bir düşündü de kendince ölçtü-biçti.

19- Geberesice nasıl da ölçtü-biçti.

20- Sonra gene de geberesice, nasıl da ölçütü-biçti.

21- Sonra baktı.

22- Sonra kaşını çattı, suratını astı,

23- sonra ardını döndü ve ululanmaya kalkıştı.

24- Derken bu, ancak dedi, eskiden beri söylenegelen bir büyü.

25- Bu ancak insan sözü.

26- Onu yakıcı cehenneme atarım.

27- Ve bilir misin, nedir yakıcı cehennem?

28- Yakar bitirir de gene bırakmaz.

29- Derileri tamâmıyla yakar kavurur.

30- On dokuz memûru vardır.354[5]

[5] Mâlik'le berâber. On dokuz cins, on dokuz saf da diyenler de vardır. Güçlü kuvvetli bir adam olan Kilde oğlu Üseyyid, ben onların on yedisine yeterim, ikisiyle siz başa çıkın demişti. Buna göre cins ve saf diyenler tevilde bulunmuşlardır.

31- Ve biz, cehennem memûrlarını, meleklerden tâyin ettik ve kendilerine kitap verilenlerin iyiden-iyiye anlayıp inanmaları için ve inananların inancını arttırsın ve kendilerine kitap verilenlerle inananlar, şüpheye düşmesinler ve gönüllerinde hastalık olanlar ve kâfirlerse, Allah bununla, bu örnekle neyi kastediyor ki desinler diye sayılarını on dokuz olarak taktîr ettik. İşte böylece Allah, bildiğini saptırır ve dilediğini doğru yola sokar ve Rabbinin ordusu ne kadardır, ancak Allah bilir ve bu, insanlara bir öğüttür ancak.

32- Hayır, gerçekten de andolsun aya.

33- Ve andolsun çekilip giderken geceye.

34- Ve ışıklanıp doğarken güne.

35- Cehennem, şüphe yok ki pek büyük mahlûklardan biridir.

36- Korkutucudur insanları.

37- Sizden, ileri geçip itâat edenleri ve geri kalıp isyâna dalanları.

38- Herkes, kazancına bağlıdır.

39- Ancak sağ taraf ehli başka.

40- Cennetlerdedir onlar, soralar, konuşurlar.

41- Mücrimlerin hâlinden.

42- Nedir derler cehenneme sokan sizi?

43- Derler ki: Namaz kılmazdık.

44- Ve yoksulu doyurmazdık.

45- Ve boş lâflarla azgınlığa dalanlarla biz de dalardık.

46- Ve cezâ gününü yalanlardık.

47- Bize ölüm gelip çatıncaya dek.

48- Derken şefâatçilerin şefâati fayda vermez onlara.

49- Derken ne oluyor onlara ki öğütten, Kur'ân'dan yüz çevirmedeler, kaçmadalar.

50- Sanki yabâni eşeklerdir onlar da.

51- Arslandan kaçıyorlar.

52- Hayır, onların herbiri, ister ki apaçık sahîfeler verilsin onlara.

53- Hayır, öyle değil, onlar, âhiretten korkmazlar.

54- Gerçekten de Kur'ân, bir öğüttür.

55- Artık dileyen, öğüt alır onunla.

56- Ve Allah'ın dilediğinden başkası öğüt alamaz; odur çekinilmeye değer ve yarlıgayıp suçları örter.

75- KIYÂMA SURESİ

(Sûrede kıyametten bahsedildiği için bu ad verilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun kıyâmet gününe.

2- Ve andolsun kendini kınayıp duran nefse.

3- Sanıyor mu insan, kemiklerini hiç mi toplayamayız?

4- Evet, değil kemiklerini, parmak uçlarını bile düzüp koşmaya gücümüz yeter.

5- Hayır, insan, ilerde olanı yalanlamak ister.

6- Ve kıyâmet günü ne vakit diye sorar.

7- Ve şaşırıp gözler dikilince.

8- Ve ay tutulunca.

9- Ve güneşle ay birleştirilince.

10- İnsan der ki o gün, nerede kaçacak yer?

11- Hayır, yok kaçacak, sığınacak yer.

12- O gün Rabbinin katındadır karâr edilecek yer.

13- O gün önce yaptığı da haber verilir insana, sonra yaptığı da.

14- Hayır, insanın âzası, aleyhine tanıklık eder.

15- Özürlerini ortaya dökse de.

16- Vahyi, acele edip okumak için dilini oynatıp durma.355[1]

[1] Hz. Peygamberin, vahiy gelince hemen belleyip okumak için acele ettiği, Cebrail okuyup bitirmeden okumaya çalıştığı ve bu yüzden bu âyetlerin geldiği kabul edilmiştir.

17- Şüphe yok ki onu toplayıp unutturmamak da bize düşer, okumak ve tertîb etmek de.

18- Onu okuduk mu, uy okuyuşuna.

19- Onu anlatıp bildirmek de şüphesiz, bize düşer.

20- Hayır, siz geçip gideni seversiniz.

21- Ve âhireti bırakırsınız.

22- O gün yüzler parlar, güzelleşir.

23- Ve Rablerine bakar.356[2]

[2] "Ve Rablerine bakar" âyetinde bakışı, gözle bakış diyenler olduğu gibi bekleyiş anlamına alanlar da olmuştur. Bu ayeti, Rablerinin nimetlerine bakarlar tarzında kabul edenler de olmuştur ki bunlar, Tanrıyı görmenin mümkün olmadığını, nitekim 6. sûrenin 103. 7. sûrenin 143. ayetlerinde de buna işaret edildiğini söyliyen ve Mu'tezile'nin reyini kabul edenlerdir. Bunlara göre görmenin mümkün olması için görülen şeyin bir mekanda ve bir zaman zarfında temekkünü, cisim sahibi bulunması ve boşlukta yer kaplaması şarttır. Allah'sa bunlardan münezzehtir. Ehl-i Sünnet'e göreyse görülüşün keyfiyeti malum olmamakla beraber bu ayete ve bazı hadislere nazaran ahirette, inananların gözlerine kabiliyet verilecek ve Allah, cennette görülecektir.

24- Ve yüzler, asılır, kararır.

25- Bellerini kıracak bir felâketi bekler.

26- Hayır; can, köprücük kemiklerine gelince.

27- Ve bir okuyup üfleyen yok mu denince.

28- Ve şüphe yok ki bu çağın, bir ayrılık çağı olduğunu anlayınca.

29- Ve baldır, baldıra dolaşınca.

30- O gün, Rabbinin tapısına götürülür.

31- O, ne birşeyi vermiştir sadaka olarak, ne namaz kılmıştır.

32- Ve fakat yalanlamıştır, yüz çevirmiştir.

33- Sonra da salına-salına yakınlarının yanına gitmiştir.

34- Kötülük sana gerek, gene de kötülük sana.

35- Sonra da kötülük sana gerek de gene kötülük sana.

36- Yoksa insan, sanır mı ki kendi keyfine bırakılır?

37- Erlik suyundan dökülen bir katre değil miydi?

38- Sonra bir kan pıhtısı oldu da onu yarattı, âzasını düzüp koştu.

39- Derken ondan da erkek, dişi, çiftler yarattı.

40- Bunları yapanın, ölüyü diriltmeye gücü mü yetmez?

76- DEHR SURESİ

(1. âyette insanın, bir zaman, anılır bir şey olmadığı bildirildiğinden zaman ve çağ anlamına Dehr sûresi dendiği gibi İnsan sûresi de denmiştir. Aynı zamanda 5. ayette itaat eden ve iyilikte bulunanlardan bahsedildiği için iyiler anlamına Ebrar sûresi de denir. Mekkidir, otuz bir ayettir. Tümü

Mekkidir diyenlere karşılık tümü Medenidir diyenler de olmuştur. 24. ayeti Mekkidir, 23. ayetten sonuna kadar Mekkidir diyenler de vardır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Gerçekten de insana, zamânın bir çağı gelmişti ki anılır bir şey bile değildi insan.

2- Şüphe yok ki biz insanı, bir katre sudan, erkeklik suyuyla kadınlık suyunun rahîmde birleşmesinden yarattık sınamak için, derken onu, duyar, görür bir hâle getirdik.

3- İster şükretsin, ister nankör olsun, gerçekten de biz ona doğru yolu gösterdik.

4- Şüphe yok ki kâfirlere zincirleri, boyundurukları ve yakıp kavuran cehennemi hazırladık.

5- İtâat eden ve iyilikte bulunanlar, şüphe yok ki kâselerle şaraplar içerler ki kâfûr ırmağının suyu da karıştırılmıştır bu şaraba.

6- Allah'ın has kullarının içtiği bu şarap, bir kaynaktan çıkar ki onlar, diledikleri gibi, diledikleri yerlerde, onu akıtıp fışkırtırlar.

7- Adaklarını yerine getirir onlar ve şerri, her yanı saran, kaplayan günden korkarlar.

8- Ve ona ihtiyaçları olduğu halde yemeklerini yoksula ve yetime ve tutsağa verirler, onları doyururlar.

9- Sizi, ancak Allah rızâsı için doyurmadayız ve sizden istemeyiz ne bir karşılık, ne bir şükür.

10- Şüphe yok ki biz, suratları astıran, azâbı pek şiddetli olan gün, Rabbimizden korkarız.

11- Derken Allah da korumuştur onları, bugünün şerrinden ve yüzlerine bir parlaklık, gönüllerine bir sevinçtir, vermiştir.

12- Ve sabretmelerine karşılık da mükâfatları, cennettir ve ipeklilerdir.

13- Yaslanırlar orada tahtlara, orada ne güneş görürler, ne zemheri.

14- Ağaçların gölgeleri, yakındır onlara ve meyveleri, adamakıllı râm olmuştur onlara.

15- Ve sunulur onlara gümüş kadehler ve sırça sağraklar.

16- Öylesine sırça ki incecik gümüşten ve hepsini de içecekleri miktara, susuzluklarına göre ölçmüşlerdir âdetâ.

17- Ve bir kadehle susuzlukları giderilir ki içindeki şaraba zencefil karıştırılmıştır.

18- Orada bulunan ve şarıl-şarıl akan, her yana giden, boğazdan kayan selsebîl kaynağından.

19- Etraflarında, ölümsüz delikanlılar dolaşır, onları görünce sanırsın ki saçılmış incilerdir.

20- Ne yana baksan nîmetler görürsün, ne yana baksan, pek büyük ve zevalsiz bir saltanat ve devletler.

21- Üstlerinde, ipincecik yeşil ve ipek elbiseler, kalın ipekten dokunmuş libaslar vardır ve gümüş bilezikler takınırlar ve Rableri, onları tertemiz bir şarapla suvarır.

22- Şüphe yok ki bu, size bir mükâfattır ve çalışmanız, makbûldür.357[1]

[1] Hasen ve Huseyn (a.s) hastalanmışlar, Hz. Ali, üç gün oruç tutmayı adamış, anneleriyle hizmetçileri Fıdda da bu adağa katılmıştı. Çocukları iyileşince Ali (a.s), borç olarak bir Yahûdi'den biraz arpa almış, Fatıma (s.a) ekmek pişirmişti. İlk gün iftar edecekleri vakit kapıya bir yoksul gelmiş, altısı da paylarını vermişlerdi. İkinci günü bir yetim, üçüncü günü bir esir gelmiş, aynı tarzda hepsi yiyeceklerini vermişler, suyla iftar etmişlerdi. Bu ayetler, bu olay üzerine vahyedilmiştir.

23- Şüphe yok ki biz indirdik Kur'ân'ı sana âyet-âyet ve zaman-zaman.

24- Artık sabret Rabbinin hükmüne ve uyma, onlardan suçlu, yahut nankör olana.

25- Ve an Rabbinin adını sabah ve akşam.

26- Ve geceleyin de secde et artık ona ve tenzîh et uzun gecelerde onu.

27- Şüphe yok ki bunlar çabucak gelip-geçeni severler de o ağır günü artlarına atar, bırakır-giderler.

28- Biz yarattık onları ve kuvvetlendirdik yaratılışlarını ve dilersek onları değiştiririz de yerlerine, onlara benzer başkalarını getiririz.

29- Şüphe yok ki bu, bir öğüttür, artık kim dilerse Rabbine doğru, bir yol tutar.

30- Ve Allah dilemedikçe onlar, dileyemezler; şüphe yok ki Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sâhibidir.

31- Dilediğini rahmetine alır; ve zâlimlere gelince: Elemli bir azap hazırlamıştır onlara.

77- MURSALÂT SURESİ

Mekkîdir, elli âyettir.

(İlk âyette bu ad geçtiği için gönderilenler anlamına gelen bu ad verilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun, ardı ardınca, iyilikle gönderilenlere.

2- Şiddetle esip yelenlere.

3- Bulutları yayıp sürenlere. 358[1]

[1] Maksat rüzgârdır. Yalnız 4. âyette gerçekle aslı olmayanı ayırt edenler, meleklerdir, Kur'ân âyetleridir diyenler de vardır. Rüzgâr anlamına alınca bulutları ayırdedenler demek olur.

4- Gerçekle aslı olmayanı ayırt edenlere.

5- Öğütleri telkin edenlere. 359[2]

[2] Maksat meleklerdir.

6- Özürle suçu yok etmek husûsunda olsun, yahut korkutma husûsuna âit bulunsun.

7- Şüphe yok ki size vaat edilen, mutlaka olacak.

8- Yıldızların ışıkları sönünce.

9- Ve gök yarılınca.

10- Ve dağlar, yerlerinden kopup dümdüz olunca.

11- Ve peygamberler toplanınca.

12- Hangi gün için geciktirildi bunlar?

13- Ayırma günü için.

14- Ve nedir, bilir misin ayırma günü?

15- Vay hallerine o gün yalanlayanların.

16- Önce gelenleri helâk etmedik mi?

17- Sonra da son gelenleri tutar, katarız onlara.

18- Böyle yaparız günahkârlara.

19- Vay hallerine o gün yalanlayanların.

20- Sizi, bayağı ve azıcık bir sudan yaratmadık mı?

21- Derken onu, karâr edilecek kuvvetli bir yerde tutmadık mı?

22- Bilinen bir müddete dek.

23- Derken taktîr ettik yaratılışını, ne güzel de takdîr ederiz biz.

24- Vay hallerine o gün yalanlayanların.

25- Yeryüzünü, bir toplantı yeri olarak halk etmedik mi?

26- Dirilere ve ölülere.

27- Ve orada, sâbit ve metin dağlar yarattık ve sizi, tatlı suyla suvardık.

28- Vay hallerine o gün yalanlayanların.

29- Haydi yürüyün yalanladığınıza doğru.

30- Yürüyün üç kola ayrılmış gölgeye doğru. 360[3]

[3] Cehennemin simsiyah olması dolayısıyla gölge denmiştir. Cehennemin, üç kola ayrılıp kâfirleri saran dumanıdır diyenler de vardır.

31- Ne gölgelendirir sizi o, ne alevden korur.

32- O, köşk gibi kıvılcımlar fırlatır.

33- Sanki o kıvılcımlar, birer sarı erkek devedir.

34- Vay hallerine o gün yalanlayanların.

35- Bu, bir gündür ki söz söyleyemezler.

36- Onlara izin de verilmez, özür getiremezler.

37- Vay hallerine o gün yalanlayanların.

38- Budur ayırma günü, sizi de toplarız, öncekileri de.

39- Artık bir düzeniniz varsa düzüp koşun.

40- Vay hallerine o gün yalanlayanların.

41- Şüphe yok ki çekinenler, gölgeliklerdedir ve pınar başlarında,

42- arzuladıkları meyveleri bulurlar.

43- Yiyin ve için, âfiyetler olsun yaptıklarınıza karşılık.

44- Şüphe yok ki böyle mükâfatlandırırız iyilik edenleri.

45- Vay hallerine o gün yalanlayanların.

46- Yiyin ve geçinin az bir müddet, şüphe yok ki suçlularsınız siz.

47- Vay hallerine o gün yalanlayanların.

48- Rükû edin denince onlara, rükû etmezler.

49- Vay hallerine o gün yalanlayanların.

50- Bundan sonra artık hangi söze inanırlar ki?

78- NEBE' SURESİ

(2. âyette ulu haberden bahsedildiği için haber anlamına Nebe' sûresi dendiği gibi 14. âyette sıkılan bulutlardan yağmur yağdırıldığı anlatıldığı cihetle sıkılanlar anlamına Mu'sırât ve ilk âyette "Neyi bir birlerine sorup dururlar" dendiği için neden ve soruşmak anlamlarına gelen Amme ve Tesâül sûresi de denir. Mekkîdir, kırk âyettir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Neyi birbirlerine sorup dururlar?

2- Pek ulu haberi.361[1]

[1] Ulu haber Kur’ân'dır, kıyamettir diyenler de olmuştur.

3- Öylesine haber ki onlar, bu hususta aykırılığa düşmüşlerdir.

4- Hayır, bilirler yakında.

5- Gene de hayır, bilirler yakında.

6- Yeryüzünü, hazır bir yaygı olarak yaymadık mı?

7- Ve dağları, çiviler gibi çaktık.

8- Ve sizi, çift-çift yarattık.

9- Ve uykunuzu, vakitli bir istirâhat zamânı kıldık.

10- Ve geceyi, her şeyi örten bir örtü yaptık.

11- Ve gündüzü de geçim zamânı.

12- Ve üstünüzde, yedi sağlam yapı kurduk.

13- Ve yalım-yalım yanan bir kandil yarattık.

14- Ve sıkılan bulutlardan şarıl-şarıl sular akıttık.

15- Akıttık da o sâyede tohumları, otları.

16- Ve birbirine sarmaş-dolaş bahçeleri, bağları meydana getirdik.

17- Şüphe yok ki ayırma gününün vakti de tâyin edilmiştir.

18- O gün Sûr üfürülür de gelirsiniz bölük-bölük.

19- Ve gök açılmış, kapılar haline gelmiştir.

20- ve dağlar yürütülmüş, serâba dönmüştür.

21- Şüphe yok ki cehennem pusudadır.

22- Azanlara dönüp varılacak son yerdir.

23- Yıllar boyunca kalırlar orada.

24- Ne bir serinlik tadarlar, ne içilecek bir şey.

25- Ancak bir kaynar su, ancak bir kan ve irin.

26- Bir cezâdır ki tam uygun.

27- Şüphe yok ki onlar, hiçbir soru ummazlardı.

28- Ve delillerimizi boyuna yalanlarlardı.

29- Ve biz her şeyi bir-bir sayıp yazdık.

30- Artık tadın, ancak azâbınızı arttırırız sizin.

31- Şüphe yok ki çekinenlere bir kurtuluş, bir kutluluk ve murâda eriş yeri var.

32- Bahçeler, üzümler.

33- Ve memeleri yeni sertleşmiş yaşıt kızlar.

34- Ve dopdolu kadeh.

35- Ne boş bir söz duyarlar orada, ne birbirlerini yalanlama.

36- Rabbinden, fazlasıyle bir lütuf ve ihsân.

37- Göklerin ve yeryüzünün ve ikisinin arasındakilerin Rabbidir rahman, onun hitâbına nâil olmazlar.

38- O gün, Rûh ve melekler, saf saf dururlar; konuşamazlar, ancak rahmânın izin verdiği konuşur ve gerçek söyler.362[2]

[2] Ruh, Tanrının insan sûretinde bir yaratığıdır, fakat insan olmadığı gibi melek de değildir. Ruh denen bu yaratıkla, bir saf, melekler de bir saf olarak dizilecekler diyenler vardır. Mücahid, Katade, Ebu-Salih bu fikirdedir. Ruh, meleklerdendir, kıyamette o, yüceliği dolayısiyle ayrı bir saf teşkil edecektir diyenler vardır. Bu, İbn-i Mes'ud, Ata ve İbn-i Abbas'tan rivayet edilmiştir. İnsanların ruhları, meleklerle haşredilecek ve ayrı bir saf teşkil edecektir; bu da sur'un birinci ve ikinci üfürülüşü arasında ve ruhların, bedenlere reddedilmesinden önce olacaktır diyenler olmuştur. Atiyye, bunu İbn-i Abbas'tan rivayet etmiştir. Ruh'tan murat Cebrail'dir diyenler de olmuştur ki Dahhak bu fikri kabul eder. İmam Ca'fer-üs-Sadık (a.s)'tan, ruh'un, Cebrail ve Mikail'den büyük bir melek olduğu rivayet

edilmiştir. Hasen, ruhtan maksat, insanların ruhlarıdır, saftan da seçilmiş, arınmış olarak manası çıkar der. Gerçek söz, yoktur Tanrı'dan başka tapacak sözüdür (Mecma, 2, 566).

39- Bugün, gerçektir, artık dileyen, dönüp Rabbinin tapısına varmaya bir vesîle edinir.

40- Şüphe yok ki biz sizi, yakın bir azapla korkutmadayız; o gün kişi, elleriyle hazırladığına bakar ve kâfir de ne olurdu der, keşke toprak olaydım.363[3]

[3] Buradaki kâfirden maksat Şeytandır diyenler vardır.

79- NAZİAT SURESİ

(Şiddetle çekip alanlar anlamına gelen bu kelime, ilk âyette geçer. Kırk altı âyettir, Mekkîdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun şiddetle çekip alanlara.364[1]

[1] Kâfirlerin ruhlarını şiddetle alan melekler, ölüm, doğdukları yerlerden çıkıp battıkları yerlerde kaybolan yıldızlar, okçular gibi çeşitli anlamlar verilmiştir.

2- Ve neşeli-neşeli yürüyenlere.365[2]

[2] Gaziler, kâfirlerin canlarını alan melekler, inananların canlarını neşeyle alan melekler gibi anlamlara yorulmuştur.

3- Ve yüze-yüze gidenlere.366[3]

[3] İnananların canlarını kolaylıkla alan melekler, gökten süratle inen melekler, yıldızlar ve gaziler diye anlayanlar vardır

4- Ve herkesi geçenlere.367[4]

[4] Hayır ve imanda insanları geçen melekler, inananların ruhları, yıldızlar, savaştaki atlar anlamlarına alanlar vardır

5- Ve işi tedbîrle yapanlara.368[5]

[5] Melekler, gökler gibi mânalar verilmiştir.

6- O gün, bir sarsıntıdır, sarsar.

7- Ardından bir sarsıntı daha gelir çatar.

8- Yürekler, belinleyip korkar.

9- Gözleri yere dikilir.

10- Onlar derler ki: Çukura atıldıktan sonra mı dirileceğiz de çıkacağız?

11- Ufalanmış bir kemik yığını hâline geldikten sonra mı olacak bu iş?

12- Öyleyse derler, bu, pek ziyanlı bir dönüş.

13- Halbuki o, bir tek haykırış.

14- Derken onlar dümdüz bir yerde toplanırlar.

15- Gelmedi mi Mûsâ'ya âit söz sana?

16- Hani Rabbi, kutlu Tuvâ vâdisinde nidâ etmişti ona.

17- Git Firavun'a, şüphe yok ki o, azdı.

18- De ki: İster misin temizlenmeyi.

19- Ve sana Rabbinin yolunu göstereyim de korkasın, saygı duyasın?

20- Derken ona en büyük delîli göstermişti.

21- Oysa yalanlamıştı, karşı gelmişti.

22- Sonra da geri dönmüştü de koşup gitmişti.

23- Derken halkı toplamıştı da bağırmıştı.

24- Ben, sizin en yüce Rabbinizim demişti.

25- Derken Allah onu, dünyâda da, âhirette de azaplandırarak helâk etmişti.

26- Şüphe yok ki bunda bir ibret var korkanlara.

27- Sizi yaratmak mı daha güç sizce, yoksa göğü yaratmak mı? Onu kurdu.

28- Tavanını yücelti, düzüp koştu.

29- Ve gecesini kararttı, kuşluk çağını meydana çıkarttı.

30- Ve yeryüzünü de bundan sonra yaydı, döşedi.

31- Oradan suyunu, otlağını çıkarıp meydana getirdi.

32- Ve dağlarını oturttu.

33- Sizin ve hayvanlarınızın faydası için.

34- Derken o pek büyük felâket gelip çatınca.

35- İnsan, o gün anlar, hatırlar neye çalıştığını.

36- Ve cehennem, belirtilir görene.

37- Artık kim azmışsa.

38- Dünyâ yaşayışını üstün tutmuşsa,

39- Artık cehennemdir onun yeri-yurdu.

40- Ve ama kim, Rabbinin durağından korkup da nefsi, dileğinden çekmişse.

41- Şüphe yok ki cennettir onun yeri-yurdu.

42- Senden sorarlar kıyâmeti, ne vakit kopacak?

43- Sen, onu ne bilirsin ki ne anlatacaksın?

44- Onun sonu, Rabbine âittir, o bilir.

45- Sen ancak, korkanı korkutansın.

46- Onu gördükleri gün, bir akşamcık yaşamışa dönerler, yahut da günün kuşluk çağı.

80- ABESE SURESİ

(Yüzünü ekşitti anlamına gelen bu sözle başladığı için bu isim verilmiştir. 15. âyette "Yazıcıların ellerinde" dendiği için yazıcılar anlamına Sefere sûresi de denir. Kırk iki âyettir, Mekkîdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Yüzünü ekşitti ve döndürdü. 369[1]

[1] Hz. Muhammed (s.a.a), Rabia oğlu Utbe, Ebu-Cehl, Abbas ve Ümeyye'yle oturup konuşur, onları dine davet ederken gözleri görmeyen Ümmü Mektum oğlu Abdullah gelmiş, ya Resulullah, Tanrının sana öğrettiğinden bir kısmını bana öğret demiş ve bu sözü birkaç kere tekrarlamıştı. Hz. Peygamber, sözünün kesilmesi yüzünden sıkılmış, yüzünü ekşitmiş ve çevirmişti. Bu ayetler, bunun üzerine vahyedildi ve Ümmü Mektum geldikçe, merhaba ey yüzünden rabbimin azarına uğradığım diye iltifat ederdi. Onu, iki kere, Medine'de halife olarak bırakmıştı. Bunu, Hz. Peygamberin şanına layık görmeyip yanındakilerden birisi yüzünü ekşitti, ayetler onu anlatmadadır diyenler de olmuştur.

2- Yanına kör geldi diye.

3- Belki o, arınacaktır, ne bilirsin?

4- Yahut da öğüt alacaktır da ondan faydalanacaktır.

5- Fakat ihtiyacı olmayana gelince.

6- Artık sen onun üstüne düştükçe düşüyorsun.

7- O arınmazsa sana ne?

8- Ve fakat sana koşup gelen.

9- Ve korkan kişi.

10- Sen ondan gaflet ediyor, ona aldırış bile etmiyorsun.

11- Öyle değil, şüphe yok ki Kur'ân, ancak bir öğüttür.

12- Dileyen dinler, öğüt alır.

13- Büyük, şerefli sayfalardadır.370[2]

[2] Kur'ân. Sahîfeler, Levh-i Mahfuz, yahut doğrudan doğruya Kur'ân yazılan derilerdir. Yazıcıları; melekler, hafızlar, vahyi yazanlar diye anlıyanlar vardır.

14- Yüceltilmiştir, arıtılmıştır.

15- Yazıcıların ellerinde.

16- Büyüklerdir, hayırlı ve itâatlilerdir.

17- Geberesice insan, ne de kâfirdir.

18- Onu, neden yaratmıştır?

19- Bir katre sudan; yaratmıştır onu da halden hâle döndürmüştür.

20- Sonra ona yolu kolaylatmıştır da dünyâya getirmiştir.

21- Sonra öldürmüştür onu da kabre sokmuştur.

22- Sonra da dilerse diriltir onu.

23- Gerçekten de insan, onun emrini tam yerine getirmedi gitti.

24- Artık insan, yediğine de bir baksın.

25- Şüphe yok ki biz, bir yağmurdur, yağdırdık.

26- Sonra yeryüzünü bir iyice yardık.

27- Derken orada tohumlar bitirdik.

28- Ve üzüm ve yoncalar.

29- Ve zeytin ve hurma.

30- Ve çeşitli büyük ağaçları bulunan bahçeler.

31- Ve meyveler ve otlaklar.

32- Sizin ve hayvanlarınızın faydası için.

33- Derken âdetâ kulakları sağır eden o bağırış gelip çattı mı.

34- O gün, bir gündür ki kişi kaçar kardeşinden.

35- Ve anasından ve babasından.

36- Ve eşinden ve çocuğundan.

37- Ve onların herbirinin bir derdi var ki başkalarına bakmaya vakti bile yok.

38- Nice yüzler o gün parıl-parıl parlar.

39- Güler, sevinir.

40- Ve nice yüzler o gün tozlarla bulanır.

41- Üstlerine bir karalıktır çöker.

42- İşte onlardır kâfirler, suçlular.

81- TEKVİR SURESİ

(Sûre, "Güneş dürülünce" diye başladığı için dürmek anlamına Tekvîr sûresi denmiştir. Dürüldü anlamına Küvviret de denir. Mekkîdir, yirmi dokuz âyettir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Güneş dürülünce.

2- Ve yıldızlar kararınca.

3- Ve dağlar yürütülünce.

4- Ve dişi develer bile başı boş bırakılınca.

5- Ve vahşi hayvanlar bile bir araya toplanınca.

6- Ve denizler, coşup kabarınca.

7- Ve insanlar, haldeşleriyle birleşince.

8- Diri-diri gömülen kıza sorulunca. 371[1]

[1] Kur'ân'ın birçok yerlerinde tekrarlanıp menedilen, kızları diri diri gömmek geleneğine işaret edilmektedir.

9- Hangi suç yüzünden öldürüldün diye.

10- Ve sahîfeler dağılınca.

11- Ve göğün perdesi kaldırılınca.

12- Ve cehennem alevlendirilince.

13- Ve cennet yaklaştırılınca.

14- Herkes bilir ne hazırladığını.

15- Artık andolsun dönüp kaybolan.

16- Doğup yürüyen ve burçlarına giren yıldızlara.

17- Ve geçmeye başladığı çağda, geceye.

18- Ve ışıdığı çağda, sabaha.

19- Şüphe yok ki Kur'ân, büyük bir elçinin sözüdür. 372[2]

[2] Büyük elçi diye anılan ve diğer vasıflarla övülen, 23. âyetteki "Onu, apaydın tan yerinde gördü" sözündeki karineden açıkça anlaşıldığı gibi Cebrâil'dir.

20- Kuvvetlidir, arş sâhibinin katında kadri yüce.

21- İtâat edilir, emniyetlidir de.

22- Sizinle konuşan, deli değildir.

23- Ve andolsun, onu, apaydın tanyerinde gördü.

24- Arkadaşınız, gizli şeyler hakkında da nekes değildir.

25- Ve Kur'ân, taşlanmış Şeytan'ın sözü de değildir.

26- Artık nereye gidiyorsunuz öyleyse?

27- O, bütün âlemlere bir öğüttür ancak.

28- Ve hele içinizden doğru hareket etmek isteyene.

29- Ve isteyemezsiniz, âlemlerin Rabbi Allah istemedikçe.

82- İNFİTÂR SURESİ

(Sûre, "Gök yarılınca" diye başladığı için yarılmak anlamına gelen bu adla adlanmıştır. Yarıldı anlamına gelen İnfatarat sûresi de denir. Mekkîdir, on dokuz âyettir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Gök yarılınca.

2- Ve yıldızlar dökülüp saçılınca.

3- Ve denizler, kaynayıp karışınca.

4- Ve kabirlerin altı üstüne gelince.

5- Bilir herkes, neyi öne sürmüştür, neyi sona bırakmış.

6- A insan, kerem sâhibi Rabbine karşı seni gururlandıran ne?

7- Öylesine Rab ki seni yarattı, âzanı düzüp koştu da seni düzgün bir hâle getirdi.

8- Dilediği sûrete de benzetti seni.

9- İş, sandığınız gibi değil, hayır siz cezâ gününü de yalanlıyorsunuz.

10- Ve şüphe yok ki size koruyucular memûr edilmiştir elbette.373[1]

[1] İnsanların yaptıklarını yazan melekler.

11- Büyüktür onlar, yazarlar.

12- Bilirler ne yaparsanız.

13- Ve şüphe yok ki itâat eden iyi kişiler, elbette cennettedir.

14- Ve şüphe yok ki kötülük edenler, elbette cehennemde.

15- Cezâ gününde oraya girerler.

16- Ve oradan hiç ayrılmazlar.

17- Ve bilir misin, nedir cezâ günü?

18- Sonra gene de bilir misin nedir cezâ günü?

19- Bir gündür ki hiçbir kimse, hiçbir kimseye yardım edemez o gün ve hüküm, o gün Allah'ın.

83- MUTTAFFIFÎN SURESİ

(İlk âyette ölçüye, tartıya hile katanlardan bahsedildiği için bu isim verilmiştir, Tatfîf sûresi de denir. otuz altı âyettir, Mekkîdir, ancak Hasen, Dahhâk ve İkreme'ye göre Medenîdir. İbn-i Abbas ve Katâde, 29. âyetten sonuna kadar Mekkîdir demişlerdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Yazık ölçüye, tartıya hîle katanlara.

2- Öyle kişilerdir onlar ki insanlardan bir şey alırlarken tamam ölçerler.

3- Ve insanlara ölçüp tartarlarken eksik ölçerler, eksik tartarlar.

4- Onlar, gerçekten de tekrar dirilip kalkacaklarını sanmıyorlar mı?

5- Pek büyük bir gün için.

6- Öylesine bir gün ki insanlar, âlemlerin Rabbinin emriyle kalkarlar.

7- İş sandıkları gibi değil; şüphe yok ki kötülük edenlerin amel defterleri, elbette siccîndedir. 374[1]

[1] Siccin, zindan ve hapishane anlamına gelen sicn kökündendir. Cehenneme denmiştir. Yedinci kat yerdir, kâfirlerin amel defterleri oradadır diyenler de vardır (al-Müfredât, 223-224).

8- Ve nedir, bilir misin siccîn?

9- Bir kitaptır ki yazılmış.

10- Vay hallerine o gün yalanlayanların.

11- Onların ki yalanlarlardı cezâ gününü.

12- Ve o günü, yalnız haddini aşan ve boyuna suç işleyip duran kişiler yalanlarlar.

13- Onlara âyetlerimizi okuyunca derler ki: Öncekilere âit masallar.

14- İş öyle değil, hayır, kazandıkları şeyler, üstüste kalplerine yığılmıştır da kalpleri pas tutmuştur.

15- İş öyle değil, hayır, şüphe yok ki onlar, o gün elbette Rablerinin lütfünden, bir perdeyle, bir engelle uzak kalırlar.

16- Sonra da şüphe yok ki onlar, elbette cehenneme atılırlar.

17- Sonra denir ki: İşte buydu yalanladığınız.

18- İş öyle değil, şüphe yok ki iyi kişilerin amel defterleri, illiyyîn'dedir. 375[2]

[2] İlliyyîn, Yücelik, yükseklik anlamına gelen alâ kökündendi. Cennetlerin en yüce yeridir, cehennemin en kötü yerinin adı siccın olduğu gibi. Bu söz, oradakilerden kinayedir. Müminlerin amel defterlerinin bulunduğu göktür diyenler de vardır (Aynı kitap, 351). Siccin ve İlliyyin'e amel defterleri diyenler de olmuştur. Ayetin zahiri manası bu söze kuvvet vermektedir. Bu takdirde kafirlerin amel defterleri, kendilerini kötü bir zindana benzeyen cehenneme süreceği, inananların defterleri de kendilerini yücelere ağdıracağı, nimetlere ulaştıracağı için sebebiyet yoluyla defterlere bu ad verilmiştir.

19- Ve nedir, bilir misin illiyyîn?

20- Bir kitaptır ki yazılmış.

21- Onu görür ancak mâbutlarına yaklaştırılanlar.

22- Şüphe yok ki iyi kişiler, elbette cennettedir.

23- Tahtlar üstünde bakarlar.

24- Tanırsın onları, yüzlerinde cennetin parlaklığı var.

25- Sunulur, içirilir onlara hâlis şarap ki içiminin sonu pek hoştur.

26- Ve sonunda misk kokar; ve özleyip dileyenler, bunu özlesinler, bunu dilesinler.

27- Ve bu şaRaba Tesnîm ırmağının suyu da karıştırılmıştır.

28- Öyle bir kaynaktır bu ki ondan, mâbutlarına yaklaşanlar içer.

29- Şüphe yok ki suç işliyenler, inananlara gülerler.

30- Ve onların yanlarından geçerlerken, kaşlarıyla-gözleriyle onları işâret ederler,

31- Ve kendi adamlarının yanlarına dönünce de eğlenerek güle-güle dönerler.

32- Ve onları görünce de şüphe yok ki derler bunlar, elbette sapıklar.

33- Ve bunlar, inananların yaptıklarını görüp bellemek için gönderilmediler.

34- Artık bugün, inananlar, kâfirlere gülerler.

35- Tahtlar üstünden bakarlar.

36- Cezâlandılar mı kâfirler, yaptıklarına karşılık?

84- INŞIKAK SURESİ

(İlk âyette ayın yarılmasından bahsedildiği için yarılmak ve yarıldı anlamlarına gelen İnşikak ve İnşakkat adlariyle adlanmıştır, 25 âyettir, Mekkîdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Gök yarılıp çatlayınca.

2- Ve Rabbini dinleyip itâat ederek sözünü haklayınca.

3- Ve yeryüzü, dümdüz çekilince.

4- Ve içindekileri atıp boşalınca.

5- Ve Rabbini dinleyip itâat ederek sözünü haklayınca.

6- Ey insan, şüphe yok ki sen, Rabbine ulaşmak için meşakkatler içinde didinir-durursun da sonunda ona kavuşursun.

7- Ama kimin kitabı, sağ yanından verilirse.

8- Artık onun hesâbı, kolayca görülür.

9- Ve âilesinin yanına sevinç içinde döner.

10- Ve ama kimin kitabı, ardından verilirse.

11- O, helâk olmasını diler.

12- Ve cehenneme atılır.

13- Şüphe yok ki o, âilesinin içinde sevinmedeydi.

14- Şüphe yok ki o, öldükten sonra tekrar hayâta dönmeyeceğini sanırdı.

15- Evet, şüphe yok ki Rabbi, onu görürdü.

16- Andolsun gün battıktan sonraki kızıllığa.

17- Ve geceye ve gecenin kapladıklarına.

18- Ve aya, dolunay olunca.

19- Elbette geçeceksiniz bir halden bir hâle.

20- Artık ne oldu onlara da inanmıyorlar.

21- Ve onlara Kur'ân okununca secde etmiyorlar?

22- Hayır, kâfir olanlar, yalanlıyorlar.

23- Ve Allah, daha iyi bilir, gönüllerinde ne var.

24- Artık müjdele onları elemli bir azapla.

25- Ancak inananlar ve iyi işlerde bulunanlar başka; onlar içindir başa kakılmıyan mükâfat.

85- BURÛC SURESİ

(İlk âyette göklerdeki burçlardan bahsedildiği için burçlar anlamına gelen bu isim verilmişti. Yirmi iki âyettir, Mekkîdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun burçları bulunan göğe.

2- Ve vaadedilen güne.376[1]

[1] Vaadedilen gün kıyamettir, tanık cuma günüdür, yahut kurban bayramı günüdür. Hz. Muhammed (s.a.a)'dir, arefe günüdür, melektir, Tanrıdır da denmiştir. Görünen, arefe günüdür, kıyamet günüdür, kurban bayramı günüdür; tanık, Ka'be'deki Hacer-i Esved'dir, görünen, hacılardır. Tanık, günlerle gecelerdir, görünen, insanlardır diyenler de olmuştur.

3- Ve tanığa ve görünene.

4- Kahrolsun yerde hendekler kazıp ateşler yakanlar.377[2]

[2] Bunlar hakkında çeşitli rivâyetler vardır (Mecma, 2, 588). Ahd-i Atıyk'te, Danyâk kitabında Butunnassar'ın Abdanagoh, Mişak ve Şadrak adlı üç kişiyi, Babil'de Dora ovasına diktirdiği büyük altın puta tapmadıkları için, içinde ateş yanan fırına attırdığı, fakat bunların yanmadığı hikaye edilir. İhtimal buna işarettir (3).

5- Öylesine ateş ki odunları var.

6- O sırada kendileri de kıyısında oturmuşlar.

7- İnananlara yaptıklarını seyrediyor onlar.

8- Ve ancak üstün ve hamde lâyık Allah'a inandıkları için onları azaplan-dırmadalar.

9- O mâbut ki onundur saltanatı ve tedbîri göklerin ve yeryüzünün ve Allah her şeye tanıktır.

10- Kadın ve erkek, inananları azap-landıranlar, sonra da tövbe etmeyenler yok mu, onlaradır cehennem azâbı ve onlaradır yakıp kavuran azap.

11- İnananlara ve iyi işlerde bulunanlara gelince: Onlaradır kıyılarından ırmakla akan cennetler ve buysa pek büyük bir kurtuluştur, bu kutluluk ve murâda eriş.

12- Şüphe yok ki Rabbinin, tutup helâk edişi, pek çetindir.

13- Şüphe yok ki o, ilk defa var eder ve ölümden sonra gene de yaratır.

14- Ve odur suçları örten ve çok-çok seven.

15- Şerefli arşın sâhibi.

16- Dilediğini işler-durur.

17- Sana, ordulara âit olan söz gelmedi mi.

18- Firavun'a ve Semûd'a âid olan?

19- Kâfir olanlar, zâten de yalanlamaya dalmışlardır.

20- Ve Allah'sa yaptıkları işin ardından onları kavramış, kuşatmıştır.

21- Hayır, o şerefli Kur'ân'dır.

22- Korunmuş levhada.378[3]

[3] "Korunmuş"dan maksat, değiştirilmeden, bozulmadan, noksandan, fazlalıktan korunmuş, yahut meleklerden

başkalarından korunmuş demektir. Allah indinde korunmuş diyenler de vardır. Levh, üstüne yazı yazılan düz şey anlamına gelir. "Levh-i Mahfuz"un keyfiyetini bilmeyiz (al-Müfredat, 472). Uzunluğu gökle yer arası, enliliği, doğu ile batı arası kadar olan ve ak inciden yaratılan bir levha olduğu rivayet edilmiştir (Mecma, 2, 590). Kur'an'da, burada, "korunmuş levha" diye anılan şey, her şeyi açıklayan ve kendisine uyulması gereken nesne, açıklayıcı kitap, kitabın temeli anlamlarına gelen "İmam-i Mübin, Kitab-i Mübin, Ümm-ül-Kitab" gibi sözlerle de anılır. Maksat, Tanrının takdirini, her olacak şeyi, bilgisiyle kavramış olduğunu, her şeyin, onun bilgisine göre ve muayyen bir zamanda zuhurunu anlatmaktır. Hukema mesleğine uyanlarla Sufiler, korunmuş levha'yı çeşitli tarzlarda tevil ederler (Abdülkerim-i Ciyli'nin al-İnsan-Ül-Kamil'inde Levh babına ve Seyyid Şerif'in Ta'rifat'ına bakınız, 83).

86- TÂRIK SURESİ

(Geceleyin gelen anlamını veren "târık" kelimesi geçtiğinden bu isim verilmiştir. Mekkîdir, on yedi âyettir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun göğe ve geceleyin gelene.

2- Ve bilir misin nedir geceleyin gelen?

3- Parıl-parıl parlıyan yıldız.379[1]

[1] Maksat her yıldızdır. Ülker yıldızıdır diyenler de vardır.

4- Hiçbir kimse yoktur ki onun bir gözetip koruyan memuru bulunmasın.

5- Artık insan, bir baksın neden yaratıldı?

6- Yaratıldı sıçrayarak akan bir sudan.

7- Belden çıkar ve kaburga kemiklerinin arasından.

8- Şüphe yok ki ölümden sonra tekrar onu hayâta döndürmiye de gücü yeter.

9- O gün, bütün gizli şeyler, meydana vurulur.

10- Artık onun ne bir gücü kalır, ne de ona yardım eden olur.

11- Andolsun yağmur yağdıran göğe.

12- Ve nebat bitirmek için çatlayıp yarılan yere.

13- Şüphe yok ki o, her şeyi ayırt eden kesin bir söz elbet.

14- Ve o, şaka değil elbet.

15- Şüphe yok ki onlar, bir düzendir, kurup duruyorlar.

16- Ve ben de onlara karşı koyup duruyorum.

17- Artık mühlet ver kâfirlere mühlet ver onlara az bir müddet.

87- A'LÂ SURESİ

(En yüce anlamına gelen a'lâ kelimesi, 1. âyette Tanrıya sıfat olarak verildiği için bu adla anılmıştır. İbn-i Abbas'a göre Mekkîdir, Dahhâk'a göre Medenîdir. on dokuz âyettir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Tenzîh et yücelerden yüce Rab-binin adını.

2- Bir Rab ki yarattı, derken düzüp koştu.

3- Bir Rab ki ölçüp biçti, derken doğru yolu buldurdu.

4- Bir Rab ki otlağı çıkardı.

5- Derken onu kapkara, kupkuru bir hale döndürdü.

6- Seni okutacağız da unutmayacaksın.

7- Ancak Allah dilerse o başka; şüphe yok ki o, açığa vurulanı da, gizli kalanı da bilir.

8- Ve sana, en kolay yolda başarı vereceğiz.

9- Artık öğüt ver, fayda verirse eğer.

10- Korkan, öğüt alır.

11- En kötü ve bahtsız olan, ondan sakınır.

12- Öyle bahtsız ki o, pek büyük ataşe atılır, yanar.

13- Sonra da orada ne ölür, ne dirilir.

14- Gerçekten de kurtulur, murâda erer kendini temizleyen.

15- Ve Rabbinin adını anıp da namaz kılan.

16- Hayır, siz dünyâ yaşayışını üstün tutarsınız.

17- Ahiretse daha hayırlıdır ve daha da sürekli.

18- Şüphe yok ki bu vardı, elbette daha önceki sahîfelerde.

19- İbrâhim'in ve Mûsa'nın sahî-felerinde. 380[1]

[1] Yani, 14. âyetten 17. âyete kadar anlatılan kısım, daha önceki sahîfelerde, İbrahîm ve Mûsâ peygamberlerin sahîfelerinde de vardı

88- GÂŞİYE SURESİ

(İlk âyette kıyamet, her şeyi ve herkesi kapıp kavrayan felâket anlamına gelen bu sözle anıldığı için sûreye bu isim verilmiştir. Mekkîdir, yirmi altı âyettir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Geldi mi sana her yanı ve herkesi kavrayıp kaplayan o felâketin haberi?

2- O gün yüzler eğilirler.

3- Çalışıp çabalarlar, zahmete girip yorulurlar.

4- Pek kızgın ateşe atılırlar.

5- Pek ıssı bir suyla suvarılırlar.

6- Onlara orada yemek olarak ancak zehirli diken var,

7- Ne besler ve ne doyurur, açlığı defeder.

8- O gün yüzler, sevinçlidir, neşeye dalar.

9- Çalıştıklarından hoşnût olurlar.

10- Yüce cennettedirler.

11- Orada boş söz duymazlar.

12- Orada akan bir pınar var.

13- Orada yükseltilmiş tahtlar.

14- Ve konmuş sağraklar.

15- Ve sıra-sıra konmuş yastıklar.

16- Yer-yer yayılmış döşemeler.

17- Hâlâ mı bakmazlar deveye, nasıl da yaratılmış?

18- Ve göğe, nasıl da yüceltilmiş?

19- Ve dağlara, nasıl da dikilmiş.

20- Ve yeryüzüne, nasıl da yayılmış?

21- Artık korkut, öğüt ver, sen, ancak bir korkutucusun, bir öğütçü.

22- Onlara mûsâllat olmuş biri değilsin.

23- Ancak kabûl etmeyen ve kâfir olana gelince.

24- Artık onu Allah azaplandırır pek büyük bir azapla.

25- Şüphe yok ki tapımızdır gelecekleri yer.

26- Sonra da şüphe yok ki hesaplarını görmek, bize düşer.

89- FECR SURESİ

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun ağaran sabaha.381[1]

[1] İkrime, Hasen ve saireye göre her günün sabahıdır, ibn-i Abbas'tan da bu rivâyet edilmiştir. Hac ayı olan zilhiccenin sabahıdır da denmiştir.

2- Ve on geceye.382[2]

[2] Zilhiccenin ilk on gecesi. Bu takdîrde sabah, arefe gününün, yahut ayın onuncu günü olan kurban bayramı gününün sabahıdır. On gece, ramazan ayının son on gecesidir denmiştir.

3- Ve çifte ve teke.383[3]

[3] Tek ve çift, bütün yaratıklardır. Çift, çifter çifter yani erkekli dişili yaratılan bütün yaratıklardır, tekse Tanrıdır tarzında anlayanlar da olmuştur. Çiftin, gece kılınan iki rikat nafile namaz, tekin de gene bir rikat, yahut üç rikat olarak kılınan gece nafilesi olduğunu, Ebu-Said'il-Hûdri'den tahric etmişlerdir. Çift bayram günüdür, tek arefe günü; çift terviye günüdür, yani zilhiccenin sekizinci günüdür, tek arefe günüdür; tek Adem Peygamberdir, Zevcesiyle çifttir; çift bütün günlerle gecelerdir, tek, ondan

sonra artık gece olmayan kıyamet günüdür diyenler olmuş, hatta çift Safa ile Merve'dir, tek de Ka'be'dir; çift, Ali ile Fatıma (s.a)'dır, tek de Hz. Muhammed (s.a.a)'dir tarzında tevil edenler bile bulunmuştur (Mecma, 2, 596).

4- Ve ışırken geceye.384[4]

[4] Bütün gecelerdir. Hacıların. Arafat'tan Müzdelife'ye indikleri gecedir, Kadir Gecesidir diyenler olmuştur.

5- Bu antta büyük bir şey yok mu aklı başında olana?

6- Görmedin mi Rabbin neler yaptı Âd'a?

7- Direklerle dolu İrem'e.385[5]

[5] İrem, bir rivâyete göre boy adıdır. Âd'ın atasının adıdır diyenler de vardır. Bir şehir adıdır diyenler olmuş, hatta İskenderiye'nin yerindeydi de denmiştir; bu şehri, Ad'ın oğlu olup tanrılık davasına kalkışan Şeddad yaptırmıştır. Ad'ın lakabıdır, diğer bir adıdır diyenler de var. Direklerden maksat, güç kuvvet, şiddet ve kudret, yahut uzun boy postur denmiştir.

8- Öylesine bir şehirdi ki yaratılmamıştı eşi şehirler arasında.

9- Ve vâdileri oyan, kayaları kesen Semûd'a.

10- Ve direk gibi sağlam kumandanları olan Firavun'a?

11- Öylesine ki azdılar şehirlerde.

12- Derken bozgunculuğu çoğalttılar oralarda.

13- Derken Rabbin de onlara bir azap kamçısıdır, yağdırdı.

14- Şüphe yok ki Rabbin kullarının yollarında, pusudadır, onları görüp gözetir.

15- İnsan, öyle bir mahlûktur ki Rabbi, onu sınadı da büyüttü, ve nîmetler verdi mi, Rabbim der, lâyıktım da büyüttün beni.

16- Ve fakat sınadı da rızkını daralttı mı, Rabbim der, alçalttı beni.

17- İş öyle değil, hayır; siz, ne yetîmi ağırlıyorsunuz.

18- Ve ne birbirinizi, yoksulu doyurmaya teşvik ediyorsunuz.

19- Ve mîrâsı, habbesine dek yiyorsunuz.

20- Ve malı, alabildiğine seviyorsunuz.

21- İş öyle değil, hayır, yer bir kere paramparça olup dümdüz bir hâle geldi mi.

22- Ve Rabbinin emri gelip çattı da melekler, saf-saf oldu mu.

23- Ve o gün cehennem, ortaya çıktı mı, insan, öğüt alır, anlar ama öğütün, anlayışın artık ne faydası var ona?

24- Keşke der, önceden, daha sağken iyilik etseydim.

25- Derken o gün öylesine bir azaplandırır onu ki kimsecikler, o çeşit azâb edemez.

26- Ve öylesine bağlar onu ki kimsecikler, o çeşit bağlayamaz.

27- Ey iyiden-iyiye inanmış, şüpheden kurtulmuş can.

28- Dön Rabbine, ondan râzı olarak ve rızâsını kazanmış bulunarak.

29- Artık katıl kullarımın arasına.

30- Ve gir cennetime.

90- BELED SURESİ

(Şehir anlamına gelen bu kelime ilk âyette geçtiği için sûreye bu isim verilmiştir. Yirmi âyettir, Mekkîdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun bu şehre.

2- Ki sen oturmadasın bu şehirde. 386[1]

[1] Şehirden maksat Mekke'dir.

3- Ve babaya ve oğula.387[2]

[2] Baba Âdem Peygamberdir, oğul da soyu sopu. Soy soptan maksat, soyundan gelen peygamberlerdir diyenler de vardır. Her oğul ve babadır, Âdem Peygamberle Hz. Muhammed (s.a.a)'dir diyenler de bulunmuştur.

4- Gerçekten de biz insanı sıkıntı içinde yarattık.

5- Hiçbir kimsenin, ona gücü yetmez mi sanır?

6- Ben, birçok mal helâk ettim der.

7- Hiçbir kimse, onu görmez mi sanır?

8- Onun için halketmedik mi iki göz.

9- Ve bir dille iki dudak?

10- Ve ona iki sarp yol gösterdik.

11- Derken dayanmadı o yokuşa.

12- Ve bilir misin, yokuş nedir?

13- Bir kul azat etmek.

14- Yahut açlık, kıtlık gününde doyurmak.

15- Yakınlığı olan bir yetîmi.

16- Yahut yerlere döşenmiş bir yoksulu.

17- Sonra da inananlardan ve birbirlerine sabrı tavsiye edenlerden ve acımayı tavsiye edenlerden olmak.

18- Onlardır işte sağ taraf ehli.

19- Delillerimize kâfir olanlara gelince: Onlardır sol taraf ehli.

20- Onlaradır kapıları, üstlerine ör-tülmüş ateş.

91- ŞEMS SURESİ

(İlk âyette güneş anlamına gelen bu kelime geçtiği için bu ad verilmiştir. On beş âyettir, Mekkîdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun güneşe ve ışığına.

2- Ve ondan ışık aldığı, ardına düşüp seyrettiği zaman aya.

3- Ve ışıdığı zaman güne.

4- Ve kapladığı zaman geceye.

5- Ve göğe ve onu kurana.

6- Ve yere ve onu döşeyene.

7- Ve cana ve âzasını düzüp koşana.

8- Derken ona kötülüğünü de, çekinmesini de ilham etmiştir.

9- Andolsun ki kim, özünü iyice temizlemişse kurtulmuştur, murâdına ermiştir.

10- Ve andolsun ki kim, özünü kirletmiş, kötülüğe gömmüşse ziyana girmiştir.

11- Semûd, azgınlığıyle yalanlamıştı.

12- O zaman ki en bahtsızları atılmıştı da.

13- Derken Allah'ın Peygamberi, bu demişti onlara, Allah'ın dişi devesi, çekinin ondan ve suvarılmasından.388[1]

[1] Allah'ın peygamberi, Hz. Sâlih'tir.

14- Derken yalanlamışlardı onu da ayaklarını kesip öldürmüşlerdi deveyi, derken Rableri de suçları yüzünden onları helâk etmişti de orasını düzleyivermişti.

15- Bu işin sonundan korkmazdı ki.

92- LEYL SURESİ

(İlk âyette bu kelime geçtiği için bu adla adlanmıştır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun basınca, geceye.

2- Ve ışıyınca, güne.

3- Ve erkeği ve dişiyi yaratana.

4- Şüphe yok ki çalışmanız, elbette çeşitlidir, başka-başka.

5- Ve kim verdi ve çekindiyse.

6- Ve en güzel sözü gerçeklediyse.

7- Artık ona en kolay yolu kolaylaştırırız.

8- Ve ama kim nekeslik etti ve zenginleşmeyi dilediyse.

9- Ve en güzel sözü yalanladıysa.

10- Artık ona da en güç yolu kolaylaştırırız.389[1]

[1] Kim, yoksullara verir, Tanrıdan korkup suçtan çekinirse, güzel sözü, yani Kur'ân'ı, inancı, tevhid kelimesini, Müslümanlığı, cenneti gerçeklerse, ona en kolay yolu, yani dini, ibadeti, cennete girmeyi, Tanrı razılığına ermeyi, daha da kolay bir hale getiririz. Fakat kim nekeslik eder, zenginleşmeyi diler, güzel sözü yalanlarsa ona, güç olan ateşi, cehenneme girmeyi, azaba uğramayı kolaylaştırırız.

11- Ve helâk olduğu zaman malı, ona bir fayda vermez.

12- Şüphe yok ki doğru yolu göstermek, bize düşer.

13- Ve şüphe yok ki bizimdir son yaşayış da ve önceki de.

14- Artık sizi korkuttum alev-alev parlayan ateşle.

15- Oraya da ancak pek bahtsız kişi atılır, yanar.

16- Öyle ki yalanlamıştır o ve yüzünü döndürmüştür.

17- Ve ondan, ancak, pek ziyâde çekinen uzak kalır.

18- Öylesine ki malını verir de özünü tertemiz bir hâle kor.

19- Ve hiçbir kimseden, bir nîmetle mükâfatlanmayı dilemez.

20- Yaptığını, ancak yücelerden yüce Rabbinin rızâsı için yapar.

21- Ve o da, râzı olacaktır ondan.

93- DUHA SURESİ

(Kuşluk anlamına gelen bu kelime, ilk âyette geçtiği için sûreye bu isim verilmiştir. İnb-i Abbas'a göre vahiy, on beş gün gecikmişti. Müşrikler, rabbi, Muhammed'i terk etti, darıldı ona dediler. Hatta Harb'in kızı ve Ebu-Leheb'in karısı Ümmü Cemil, bir gün, ya Muhammed, Şeytanını gömüyorum, herhalde seni terk etti demişti. Bu sûre, bu olay üzerine vahyedildi. Vahyin on iki, kırk, yahut birkaç gün geciktiği ve bu gecikmenin 18. sûrede bahsi geçen, Ashab-ı Kehf ve Zül-karneyn'e aid olaylarla ruhun mahiyeti sorulunca, Tanrı dilerse demeyip yarın haber veririm demesiydi diye sebebini söyleyenler de olmuştur.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun kuşluğa.

2- Ve geceye, karanlığı basınca.

3- Rabbin, seni ne terketti, ne de darıldı sana.

4- Ve elbette âhiret, önceki dünyâdan da hayırlıdır sana.

5- Ve elbette yakında Rabbin, öyle şeyler verecek ki sana, sonucu râzı olacaksın. 390[1]

[1] Maksat şefaattir. Hz. Ali'nin oğlu Muhammed-ibn-il-Hanefiyye'nin, ey Iraklılar, Allah kitabında en ziyade rahmeti şamil olan, en fazla ümit veren ayet, "Ey nefislerine uyup hadden aşırı hareket eden kullarım, Allah rahmetinden ümit kesmeyin; şüphe yok ki Allah, bütün suçları örter, şüphe yok ki o, suçları örter, rahimdir" ayetidir sanıyorsunuz (39, 53), halbuki biz Ehl-i Beyt deriz ki, Allah'ın kitabında, insana en fazla ümit veren ayet, "Ve elbette yakında rabbin, öyle şeyler verecek ki sana, nihayet razı olacaksın ona" ayetidir; andolsun Allah'a ki Muhammed Peygamberin razılığı, Tanrıyı bir tanıyanlara şefaattir. O derece bağışlayacak Tanrı ki sonucu, Muhammed Peygamber razı oldum, razı oldum diyecektir dediği rivayet edilmiştir. İmam Ca'fer-üs-Sadık (a.s), ceddimin rızası, Tanrıyı bir tanıyan hiçbir kimsenin cehennemde kalmamasıdır buyurmuştur (Mecma, 2, 606).

6- Seni bir yetîm olarak bulup da yer-yurt vermedi mi sana? 391[2]

[2] Hz. Muhammed (s.a.a)'in babası Abdullah, kendileri dört yaşındayken vefat etmişti.

7- Ve seni, yol yitirmiş bulup da yol göstermedi mi sana? 392[3]

[3] Hz. Muhammed (s.a.a)'in, çocukken Mekke vâdilerinde yol yitirdiği ve Ebu-Cehl tarafından bulunup dedesi Abdülmuttalib'e götürüldüğü rivayet edilmiştir.

8- Ve seni yoksul bulup da zenginlik vermedi mi sana?

9- Artık sen de yetîmi horlama.

10- Ve bir şey dileyeni boş çevirme, azarlama.

11- Ve Rabbinin nîmetini an, söyle.

94- İNŞİRÂH SURESİ393[4]

(Elemneşrah sûresi de derler. Açılmak, genişlemek anlamına gelen bu söz, ilk âyette geçtiği için sûreye bu isim verilmiştir. Sekiz âyettir, Mekkîdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Senin göğsünü açıp genişletmedik mi?

Manen göğsünü açıp peygamberlikle, bilgiyle genişletmedik mi? Bu yüzden peygamberliğe koyuldun, eziyetlere dayandın, kalbin. imanla yatıştı.

2- Ve senin yükünü kaldırıp attık.

Ayet Sana ağır gelen peygamberlik yükünü hafifletmedik mi? Yahut kafirlerden çektiği eziyetlere karşı sana tahammül vermedik mi?

3- Öylesine yük ki çökertmişti belini.

4- Ve adını yücelttik.

Adını, tevhit kelimesinde ve ezanda, adımızdan sonra andırdık, bu sûretle adını yüceltmedik mi, iman etmeyi, senin peygamberliğini de gerçeklemeye bağlamadık mı?

5- Artık şüphe yok ki her güçlükle berâber bir de kolaylık var.

6- Şüphe yok ki her güçlükle berâber bir de kolaylık var.

7- Artık sen de ibâdeti bitirince yorul.

Namazı kıldıktan sonra oturduğun yerde duaya koyul; yahut farz namazları kılıp bitirdikten sonra gece namazına kalk; yahut dünya işlerini yapıp bitirdikten sonra namaza dur. Savaştan sonra ibadete, yahut nefsinle savaşa giriş, peygamberlik hizmetini bitirdikten sonra şefaat et tarzında anlayanlar da olmuştur.

8- Ve ancak Rabbinden iste, ona doğrul.

Rabbine yalvar, halktan değil, ondan iste.

95- TÎN SURESİ394[1]

(İbn-i Abbas'tan Medenî olduğu da rivâyet edilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun Tîn'e ve Zeytûn'a.

Tin, incir anlamına gelir, zeytun da bildiğimiz zeytindir. Bu iki nesnenin, her şeyinden faydalanıldığı için Tanrı, bilhassa bunları andı denmiştir. Tin, Şam'ın, üstüne kurulduğu tepedir, Zeytun da Beyt-i Makdis'in kurulduğu dağdır diyenler olmuştur ki bu, Katade'den rivayet edilmiştir. İkreme'ye göre Tin ve Zeytun iki dağdır; bu dağların birinde incir, öbüründe zeytin yetiştiği için bu adlarla adlanmıştır. Tin, Şam mescididir, zeytun da Beyt-i Makdis'tir; Tin, Cudi tepesinde, Nûh Peygamberin mescididir, Zeytun, Beyt-i Makdis'tir; Tin, Ka'be'dir, Zeytun, Mescid-i Aksadır diyenler de olmuştur. İncirin, Museviliği temsil ettiği söylenegelmiştir. 24. sûrenin 35. ayetinde Müslümanlık, doğuda ve batıda olmıyan zeytin ağacına benzetilmiştir.

2- Ve Tûr-ı Sînâ'ya.

Tanrının, Mûsa Peygamberle görüştüğü ve ona tecelli ettiği dağ, Seyna'daki Tûr dağı.

3- Ve bu emîn şehre.

Mekke.

4- Gerçekten de biz, insanı, en güzel bir sûrete sâhip olarak yarattık.

İki ayak üstünde yürüyen yaratık. En güzel yaratık. Akıl, düşünce, anlayış, söz söyleme kabiliyetleriyle diğer yaratıklardan seçilmiş en güzel mahluk, insan.

5- Sonra da onu döndürdük, aşağıların en aşağısına attık.

Aşağıların en aşağısı; kocalık, akıl azlığı, zayıflık, bunaklık diye tevil edilmiştir. Cehennem diyenler de vardır ki bu takdirde kafirler kastedilmededir, nitekim bundan sonraki ayetlerde, inananlar ve iyi işler yapanlar, bu hükümden istisna edilmiştir.

6- Ancak inananlar ve iyi işlerde bulunanlar başka, gerçekten de onlara bitmez tükenmez, başa kakılmaz bir mükâfat var.

7- Artık dîni yalanlamana sebep nedir?

8- Allah, hükmedenlerin en üstünü değil midir?

96- ALAK SURESİ

(2. âyette insanın, kan pıhtısından yaratıldığı anlatıldığından kan pıhtısı anlamına gelen Alâk adı verilmiştir. Hz. Muhammed (s.a.a)'e ilk vahyedilen âyetler bu sûrenin başındaki âyetlerdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Oku Rabbinin adıyla ki bütün mahlûkatı yarattı.395[1]

[1] Kur'ân'ı, Besmele ile başla da oku.

2- İnsanı da bir parça kan pıhtısından var etti.

3- Oku ve Rabbin, pek büyük bir kerem sâhibidir.

4- Öyle bir Rab ki kâlemle öğretmiştir.

5- İnsana bilmediğini belletmiştir.

6- İş öyle değil, şüphe yok ki insan, azar elbette.

7- Kendini ihtiyâcı yok görürse.

8- Şüphe yok ki dönüş, Rabbinin tapısına.

9- Gördün mü nehyedeni. 396[2]

[2] Nehyeden Ebu-Cehl'dir.

10- Bir kulu, namaz kılarsa.

11- Bir düşün, ya o doğru yolu bulup giderse.

12- Yahut da çekinmeyi emrederse.

13- Gördün mü sen de, ya öbürü yalanlar ve yüz çevirirse.

14- Bilmez mi ki Allah, bilir gerçekten de.

15- İş öyle değil, vaz geçmezse eğer elbette tutarız perçeminden.

16- Yalan söyleyenin, yanlış hareket edenin perçeminden.

17- Derken hemdemlerini, kavmini, kabîlesini çağırır.

18- Biz de yakında zebânileri çağırırız.

19- İş öyle değil, itâat etme ona ve artık secde et de yaklaş.

97- KADR SURESİ

(Kadir Gecesinden bahsettiği için bu ad verilmiştir. Mekkîdir diyenler olduğu gibi Medenîdir diyenler de vardır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Şüphe yok ki indirdik Kur'ân'ı Kadir gecesi. 397[1]

[1] Bu gece, Kur'ân'ın indiği gecedir. 2. sûrenin 185. âyetinde, Kur'ân'ın ramazanda indirildiği açıkça bildirildiğinden bu gece, ramazan ayının içindedir. O gecenin kadri, şerefi, 3. ayetten itibaren anlatıldığı gibi pek yüce olduğundan, yahut kadri yüce Kur'an'ın, kadri yüce olan Peygambere o gece vahyedildiğinden, o yıl içinde olacak şeyler, o gece takdir edildiğinden, o gece ibadet etmenin kadri, pek üstün bulunduğundan bu adla anılmış ve o geceye Kadir Gecesi denmiştir. Kadr, sıkışmak anlamına da geldiği cihetle o gece meleklerin yere inmesi, inenlerin kendilerine bir daha nöbet düşmemek üzere göğe çıkmaları, yeryüzünde öylesine bir kalabalık meydana getirir ki ayak basacak yer bulunmaz, bu yüzden Kadir Gecesi denmiştir diyenler de vardır.

Bazılarına göre Kadir Gecesi, yalnız asrı saadette vardı. Fakat bu rey, umumi olmayıp şazdır. Ramazanın on beşinden sonraki tek gecelerden, yani on yedinci, on dokuzuncu, yirmi birinci, yirmi üçüncü, yirmi beşinci, yirmi yedinci, yirmi dokuzuncu gecelerden biridir; on beşinci ve on yedinci geceleri de bunlara katanlar vardır. Son on gecede Hz. Muhammed (s.a.a)'in, kendini ibadete verdiği rivayet edilmiştir. Ebu-Said-il-Hûdri de Hz. Muhammed (s.a.a)'le beraber itikafa girdiğini, yirminci günü sabahı, Hz. Muhammed (s.a.a)'in, Kadir Gecesi bana gösterildi, fakat unutturuldu, onu, son on gecenin teklerinde arayın; ancak ben o sabah balçık içine secde ettiğimi gördüm dediğini söyler ve yirmi birinci gecenin sabahında yağmur yağıp mescidin damının damladığını bildirip Tanrı ona rahmet etsin ve esenlikler versin, Rasûlullahın balçık içine secde ettiğini, hatta alnında toprak eseri bulunduğunu gördüm der (al-Tecrid, Babu Fazlı Leylet-ül-Kadr, 126). Şafii, bunu kabul etmiştir. Hanefiyye'ye göre yirmi yedinci gecedir. İmamiyye, on dokuzuncu, yirmi birinci, yirmi üçüncü gecelerden biri yahut her üçü, yahut da bilhassa yirmi üçüncü gece olduğunda müttefiktir. (Mecma, 2, 612-613). Sufiyye, gerçek yolcunun, hakıykat yolcusunun, kendi kadrini bilip öğrenmesine vesile olan, sevgilisi bulunan rabbinin indindeki derecesini anlatan hususi tecelliye mazhar olduğu gecedir ki bu da birlik makamına ulaşmasının iptidasıdır demişlerdir (Ta'rifat, 84).

2- Ve ne bildirdi sana, nedir Kadir gecesi?

3- Bin aydan daha da hayırlıdır Kadir gecesi. 398[2]

[2] O geceki ibadet, içinde Kadir Gecesi bulunmamak şartıyla bin ay yapılan ibadetten daha yücedir, daha hayırlıdır.

4- O gece melekler ve Rûh, takdîr edilen her iş için, Rablerinin izniyle inerler. 399[3]

[3] Ruh'tan maksat Cebrâil'dir.

5- Esenliktir, o gece, gün ışığıncaya dek sürer. 400[4]

[4] O gece esenlikten ibarettir, hiçbir kötülük o gece inmez. Aynı zamanda melekler de müminlere selâm verirler.

98- BEYYİNE SURESİ

(1. âyetinde apaçık delil anlamına gelen bu söz geçtiği için bu adla adlanmıştır. İlk kelimesi olan Lemyekün adiyle de anılır. Aynı zamanda 5. ayette geçen "hükümleri sabit doğru kitaplardaki din"

anlamına gelen ve "Kayyime" kelimesi de sûrenin başka bir adıdır. 6. ve 7. ayetlerdeki "beriyye - yaratıklar" sözüne bakılarak "Beriyye sûresi" de denmiştir. Medenidir, Mekki diyenler de vardır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Vaz geçemezlerdi kâfirlikten kitap ehlinden kâfir olanlar ve şirk koşanlar, kendilerine apaçık kesin bir delil gelmedikçe.

2- Bir kesin delil, bir peygamber, Allah tarafından, onlara tertemiz sahîfeleri okumadıkça.

3- O sahîfelerdedir hükmü sâbit doğru kitaplar.

4- Ve ancak kendilerine apaçık kesin bir delil geldikten sonradır ki aykırılığa düştüler, kendilerine kitap verilmiş olanlar.

5- Ve ancak özleri hâlis olarak ve onun gerçek dînine uyarak Allah'a kulluk etmeleri emredildi onlara, doğru olmaları emredildi ve namaz kılmaları ve zekât vermeleri ve işte budur hükümleri sâbit doğru kitaplardaki din de.

6- Kitap ehlinden kâfir olanlar ve şirk koşanlar, şüphe yok ki cehennem ateşindedir, ebedîdir onlar orada, onlardır yaratılmışların en kötüleri.

7- İnananlar ve iyi işlerde bulunanlarsa: Onlardır şüphe yok ki yaratılmışların en hayırlıları.

8- Rablerinin katındaki mükâfatları, kıyılarından ırmaklar akan ebedî Adn cennetleridir, ebedîdir onlar orada, Allah râzı olmuştur onlardan ve onlar da râzı olmuşlardır ondan; ve bu mükâfat, Rabbinden korkanadır.

99- ZİLZÂL SURESİ

Mekkîdir, sekiz âyettir.

(Sarsıntı anlamına gelen bu söz, ilk âyette anılır. İbn-i Abbas ve Katâde'ye göre Medenîdir, Dahhâk ve Atâ'ye göre Mekkîdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Yeryüzü, şiddetli bir depremle sarsılınca.

2- Ve yeryüzü, ağırlıklarını çıkarınca. 401[1]

[1] Ölüleri, yahut madenleri, defineleri.

3- Ve insan, ne oluyor ki buna deyince.

4- O gün, bütün haberlerini anlatınca.

5- Çünkü Rabbin, vahyetmiştir, bildirmiştir ona.

6- O gün insanlar, gittikleri yerden gelirler, yaptıklarını görmek için.

7- Artık kim, bir zerre ağırlığı hayır yapmışsa görür onu.

8- Ve kim, bir zerre ağırlığı şer yapmışsa görür onu.

100- ÂDİYÂT SURESİ

(Soluya soluya koşanlar anlamına gelen bu söz, ilk âyette geçer. On bir âyettir, Medenîdir, Mekkîdir diyenler de vardır. Amr-ül-Ensâri oğlu Münzir kumandasında, Kinâne oğullarından Hayy boyuna bir ordu gönderilmişti. Dönüşleri gecikince münafıklar, hepsi de öldürülmüştür diye dedikoduya başladılar, bunun üzerine vahyedildi. Zât-üs-Selâsil savaşı dolayısıyla vahyedildi diyenler de vardır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun soluya soluya koşanlara. 402[1]

[1] Savaştaki atlar ve atlara binen savaş erleri.

2- Tırnaklarıyle bastıkça taştan kıvılcım saçanlara.

3- Sabah çağı, düşmanı basanlara, derken her yanı toza, dumana boğanlara.

5- Derken düşman topluluğunun tâ ortasına dalanlara.

6- Şüphe yok ki insan, Rabbine karşı pek inatçıdır, pek nankördür.

7- Ve şüphe yok ki o, buna tanıktır.

8- Ve şüphe yok ki insan, hayrına yarıyan mala-mülke karşı da pek düşkündür, pek nekestir.

9- Fakat bilmez mi ki kabirlerdekiler, dışarı çıkınca.

10- Ve gönüllerdekiler, meydana vurulup bilinince.

11- Şüphe yok ki Rabbin, o gün, onların her şeyini bilir elbette.

101- KÂRIA SURESİ

(Şiddetli gürültüyle gelip çatan felâket anlamına gelir ve ilk âyette geçer.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- O şiddetli bir gürültüyle gelip çatacak, yürekleri koparacak felâket.

2- Nedir o şiddetli bir gürültüyle gelip çatacak, yürekleri kopacak felâket?

3- Ve ne bildirdi sana, nedir o şiddetli bir gürültüyle gelip çatacak, yürekleri koparacak felâket?

4- O gün, insanlar, kendilerini ateşlere atan, dağılıp uçuşan pervanelere benzerler.

5- Ve dağlar, atılmış renkli pamuklara döner.

6- Artık kimin ki terâzilerindeki tartısı ağır gelir.

7- O, hoşnut, râzı bir geçimdedir.

8- Ve fakat kimin ki terâzilerdeki tartısı hafif gelir.

9- Onun, ana kucağı gibi sığınacak yeri, ana yurdu, cehennem uçurumudur.

10- Ve ne bildirdi sana, nedir cehennem uçurumu?

11- O, pek kızgın bir ateştir.

102- TEKÂSUR SURESİ

(Mal mülk, soy sop çokluğu ile övünme anlamınna gelir ve ilk âyette geçer. Sekiz âyettir, Medenîdir, Mekkîdir diyenler de vardır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Oyaladı mal-mülk çokluğuyla öğünmek sizleri.

2- Ziyâret edinceye dek kabirleri.403[1]

[1] Kabirleri ziyaret edip ibret alıncaya dek. Ölünceye dek. Bu ikinci anlamın şümulü vardır.

3- İş öyle değil, yakında bilirsiniz.

4- Sonra da gene iş öyle değil, yakında bilirsiniz.

5- İş öyle değil, şüphesiz olarak iyiden-iyiye bir bilseniz.

6- Andolsun ki o koca cehennemi göreceksiniz.

7- Sonra da andolsun ki gözlerinizle göreceksiniz.

8- Sonra da andolsun ki o gün nîmetlerden soruya çekileceksiniz.

103- ASR SURESİ

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Andolsun zamana.404[1]

[1] Âyetteki "asr" sözü, zamana delâlet eder. İbn-i Abbas, Kelbi, Cubâi, bu fikri kabul etmişlerdir. Zaman, bütün olayları gösterdiği için büyük bir öğüttür, öğütçüdür, terbiyecidir âdeta. İkindi vaktidir diyenler de vardır.

2- Şüphe yok ki insan, elbette zararda, ziyanda.

3- Ancak inananlar ve iyi işlerde bulunanlar ve birbirlerine gerçeği gözetmeyi ve sabretmeyi tavsiye edenler başka.

104- HUMEZE SURESİ

(İnce ince alay eden kovucular anlamına gelen bu söz, ilk âyette geçer.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Bütün inceden-inceye alay eden kovucuların vay hallerine.

2- Öylesine ki mal yığar ve onu sayar-durur.

3- Sanır ki gerçekten de malı, onu ebedîleştirir.

4- İş öyle değil, andolsun ki o, kırıp döken, silip süpüren cehenneme atılır.

5- Ve ne bildirdi sana, o kırıp döken, silip süpüren cehennem nedir?

6- Allah'ın tutuşturulmuş bir ateşidir.

7- Öylesine ateş ki yürekleri sarar, kaplar.

8- Şüphe yok ki üstlerine kapıları kapanmıştır.

9- Upuzun uzatılmış direklerle.

105- FÎL SURESİ

Habeş kıralı tarafından Yemen valisi tâyin edilen Ebrehe Yemen'de bir mabet yaptırmış, Kâ'be yerine Araplar tarafından o mabedin ziyaret edilmesini sağlamaya çalışmış, fakat bir başarı elde edememişti. Bunun üzerine Ka'be'yi yıkmaya karar vermiş ve bir orduyla Mekke'ye gitmişti. Bu ordu, büyük bir bozguna uğramış, yok olmuştu. Sûre, bu olayı nakletmektedir. Batı mütercimlerine göre orduda bulaşıcı bir hastalık zuhur etmiş, ölenlerin cesetlerini kuşlar, didik didik etmişlerdi. Bu orduda fil bulunduğundan ve henüz Araplarca umumi bir tarih kabul edilmediğinden o yıla "Fil yılı" demişlerdi. Hz. Muhammed (s.a.a)'in, bu olaydan elli, elli beş gün sonra doğduğu söylenir.

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Fil ashâbına Rabbin ne yaptı, neler etti, görmedin mi?

2- Düzenlerini boşa çıkarmadı mı?

3- Ve onlara, çeşitli yerlerden bölük-bölük, birbiri ardınca kuşlar göndermedi mi?

4- Onları, balçıktan taşlarla taşladılar.

5- Onlar da içi boş ekin saplarına, kırılıp ezilmiş samanlara döndüler.

106- KUREYŞ SURESİ

(Sûrenin ilk sözü olan "Li ilâf" adıyla da anılır. Bundan önceki sûrede bildirilen olay işaret edilmede ve Kureyş'in, o büyük ordunun ağırlığını ganîmet olarak elde ettiği anlatılmadadır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Bunu da Kurayş'ın uzlaşması, hallerinin düzene girmesi için yaptı.

2- Yaz ve kış, alış-veriş için göçüp konarak yolculuk ederlerken uzlaşıp düzene girmeleri için.

3- Artık kulluk edin bu evin Rabbine.

4- Öyle Rab ki doyurdu da kurtardı sizi açlıktan ve emîn etti sizi korkudan.

107- MÂ'ÛN SURESİ

(İstenen şey ve bilhassa su, zekât anlamına gelen bu söz, sûrenin son âyetinde geçer. İlk âyetinde geçen din sözünü alarak "Din sûresi" diyenler de vardır. Mugıyra oğlu Velid, yahut Harb oğlu Ebu-Süfyan, yahut da Vâil oğlu Âs hakkındadır. Bâzıları, bir kısmı Medenîdir ve münafıkların başı Ubeyy oğlu Abdullah hakkındadır demişlerdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Gördüm mü yalanlayanı dîni?

2- İşte budur o kimse ki horlar yetîmi.

3- Ve doyurmaz da, önayak olmaz da doyurmaya yoksulu.

4- Vay hallerine o namaz kılanların.

5- Öylesine namaz kılanların ki namazlarını unuturlar.

6- Ve onlar, bütün işlerini gösteriş için yaparlar.

7- Ve zekât vermeyi menederler.

108- KEVSER SURESİ

(İkreme ve Dahhâk'e göre Medenîdir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Şüphe yok ki biziz sana kevseri veren.405[1]

[1] Kevser, cennette bir nehirdir, bir havuzdur diyenler olduğu gibi bol hayır ve bereket, kesilmez soy sop, sayılmız ümmet anlamlarına geldiğini söyleyenler de vardır. Hz. Muhammed (s.a.a)'in, Kevser'in iki yanında inciden kaplar bulunan bir ırmak olduğunu, bu kapların yıldızlar kadar sayısız bulunduğunu söylediğini Buhârî tahric eder (al-Tecrid, 2, Kitâbu Tefsir-il-Kur'ân, 120).

2- Artık namaz kıl Rabbine ve kurban kes sen.406[2]

[2] Kurban bayramı namazı ve kurban.

3- Şüphesiz, sana buğzeden yok mu, odur nesli kesilen.

109- KÂFİRÛN SURESİ

(İnkâr etmek anlamına gelen Cahd sûresi de denir. Müşriklerin bir kısmı, Hz. Muham-med (s.a.a)'e, bir yıl sen bizim putlarımıza tap, bir yıl biz senin Tanrına tapalım demişler, bu sûre bu olay üzerine vahyedilmiştir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- De ki: Ey kâfirler.

2- Tapmam sizin taptıklarınıza.

3- Ve siz de tapmazsınız benim taptığıma.

4- Ve ne ben taparım sizin taptıklarınıza.

5- Ve ne siz taparsınız benim taptığıma.

6- Size, sizin dîniniz, bana, benim dînim.

110- NASR SURESİ

(Feth sûresi de denir.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Allah'ın yardımı ve fetih, gelip çattı mı. 407[1]

[1] Fetihten maksat, Mekke fethidir.

2- Ve insanların, bölük-bölük, Allah dînine girdiğini gördün mü.

3- Artık, Rabbine hamd ederek tenzîh et onu ve yarlıganma dile ondan; şüphe yok ki o, bütün tövbeleri kabûl eder.

111- TEBBET SURESİ

(Ebu-Leheb ve hurma lifi anlamına gelen Mesed sûresi de denir)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- Elleri kuruyasıca Abû-Leheb ve kendi, kurudu da. 408[2]

[2] Ebu-Leheb, Hz. Muhammed (s.a.a)'in amcasıdır ve Müslümanlığın en büyük düşmanlarından biridir.

2- Malı da bir fayda vermedi ona, kazandığı da.

3- Alev-alev yanan bir ateşe atılacaktır o da.

4- Ve odun hamalı, karısı da. 409[3]

[3] Ebu-Leheb'in karısı Ümmü Cemil, dikenler toplar, demet yapar, iple bağlayıp sırtına bağlar, getirir, Hz. Muhammed (s.a.a)'in geçeceği yollara döşerdi.

5- Hurma lifinden örülmüş bir ip de güzelim boynunda.

112- İHLÂS SURESİ

(Tanrı'yı bir bilmek, tek tanımak anlamına Tevhid sûresi dendiği gibi "Kul hüvallah sûresi" de denir. Medenîdir de diyenler vardır.)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- De ki: O Allah, birdir.

2- Her şey ve herkes, ona muhtaçtır, onun zevali yoktur, birşeye muhtaç değildir.

3- Doğurmaz ve doğmamıştır.

4- Ve ona, bir tek eşit ve benzer olamaz, yoktur.

113- FALAK SURESİ

(Bâzıları Mekkîdir demişlerdir. Bu sûreyle bundan sonraki son sûreye "Muavvezeteyn" denir. Bir Yahûdinin, Hz. Muhammed (s.a.a)'e büyü yaptığı, bir ipe üfürerek on iki düğüm bağlayıp bir kuyuya attığı, bunun üzerine Hz. Muhammed (s.a.a)'in hastalandığı ve bu sûrenin indiği, Hz. Muhammed (s.a.a)'in, Hz. Ali, Ammâr ve Zübeyr'i yollayıp o kuyunun suyunu boşalttırarak ipi buldurduğu ve bu âyetler okununca düğümlerin çözülüp Hz. Muhammed (s.a.a)'in iyileştiği rivâyet edilmişse de buna itiraz edenler de vardır. Onlara göre eğer Yahûdilerde böyle bir kudret olsaydı inananların çoğunu

hasta ederler, öldürürlerdi. Kaldı ki Hz. Muhammed (s.a.a), peygamber olduğu için büyünün kendisine zarar vermemesi gerektir. Yahûdinin biri, böyle bir şey yapmışsa bile hastalığı ondan değildir, ancak o ipi buldurmakla hilelerini meydana çıkarmıştır (Mecma, 2, 633).)

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- De ki: Sığınırım karanlığı yarıp ışıtan sabahın Rabbine.

2- Yarattığı mahlûkların şerrinden.

3- Çöküp etrafı kapladığı zaman karanlığın şerrinden.

4- Ve düğümlere üfleyen kadınların şerrinden.

5- Ve hasetçinin haset ettiği zaman, şerrinden.

114- NÂS SURESİ

Rahman ve Rahîm Allah Adıyla

1- De ki: Sığınırım insanların Rabbine.

2- İnsanların sâhibine.

3- İnsanların mâbûduna.

4- Gizlice, sinsi-sinsi vesveseler verenin şerrinden.

5- Öylesine ki insanların gönüllerine vesveseler sokar.

6- Cinden olsun, insandan olsun, bu çeşit kişilerin şerrinden.